ŽIVOTEM

SERIE XII — 1937

VYDAVATEL:
EXERCIČNÍ DŮM, HLUČÍN
VE SLEZSKU

Předplatné 13 Kč na 1 serii

Obsah XII. serie:

265. Cesta do záhuby.
266. O lásce Boží.
267. Svatý železničář (Pius Perazzo). (Dr. Alfred Fuchs.)
268. Proti rudému nebezpečí. (Frant. Svoboda.)
269. Bůh můj přítel.
270. Katol. Skaut. (Dr. Martinovský.)
271. Novena k Duchu sv. (Sv. Alfons.)
272. Nový hosp. řád. (Dr. Svobodová.)
273. V jednotě síla. (Raym. Tureček O. Min. Corn.)
274. Rozjímání pro okt. Božího Těla. (Sv. Alf.)
275. Škola bez Boha.
276. Apoštolát modlitby. (Svoboda-Kubíček S. J.)
277. Husité. (Dr. Svobodová.)
278. Žižka. (Dr. Svobodová.)
279. Vražda z milosrdenství. (Univ. prof. Dr. Karlík.)
280. Jest Bůh? (Dr. Wyka.)
281. Svatý Vojtěch.
282. Proč nepřicházíte?
283. Působení ďábla dnes.
284. Dva kněží konvertité.
285. Mše sv. řeckosl. obřadu.
286. Sv. Jan z Boha.
287. Vzdělanost ve středověku. (Dr. Svobodová.)
288. Církev nepřítelkyní vědy a pokroku? (Dr. Svobodová.)

CESTA DO ZÁHUBY

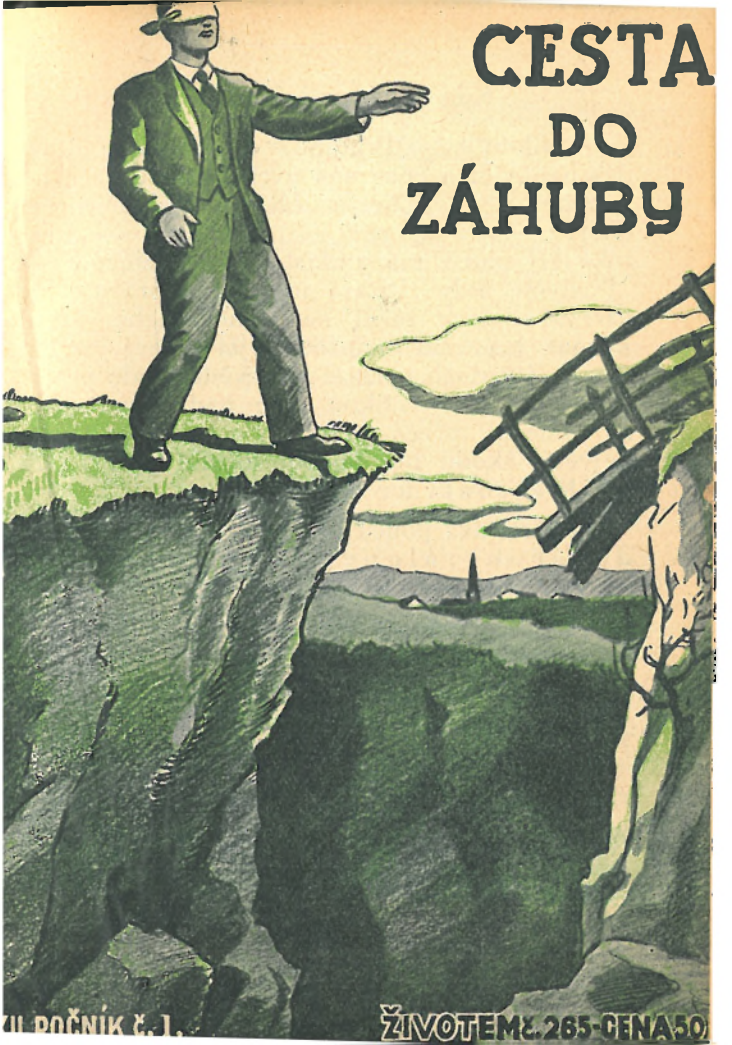

VII. ROČNÍK Č. 1.

ŽIVOTEM č. 265 - CENA 50

Kdo z vás miluje ďábla?

„Nikdo!“ — „Proč ne?“ — „Protože ďábel nás nenávidí a chce nás uvrhnouti do věčného zavržení.“ — „Chcete ďáblovi způsobiti radost?“ — „Nikdy ne!“ — „Proč ne?“ — „Protože zlý duch má radost jen ze zlého.“ — „Poslyšte tedy“: Stará legenda vypravuje, že kterýsi světec tázal se zlého ducha, které kázání jsou mu nejprotivnější a nejvíce mu škodí. Zlý duch nechtěl odpověděti; ale protože světec měl velikou moc nad ním, musil se konečně přece přiznati a prozraditi, že největší škodu mu působí kázání o *blízké příležitosti ke hříchu*. —

Světci nás poučují: *Jsou mnohé cesty do záhuby; ale nejjistější a nejkratší je cesta blízké příležitosti.*

Chceme proto k užitku duší v tomto písku projednati tři otázky:

I. **Co je dobrovolná, blízká příležitost ke hříchu?**

II. **Které jsou blízké příležitosti a jak se lidé vymlouvají, aby se jich nemuseli vzdalovati.**

III. **Proč se máme varovati blízké příležitosti ke hříchu?**

*

I. Co je dobrovolná, blízká příležitost ke hříchu?

Katechismus odpovídá: Blízkou příležitostí ke hříchu rozumíme osobu, společnost, místo a vůbec všecko, čím upadáme do velikého nebezpečenství hřešiti.

Zevnější poměry některého člověka tak lákají, že podle všeobecné zkušenosti onen člověk pravděpodobně bude hřešiti, když zas přijde do těchto poměrů. — Jsou příležitosti nutné a dobrovolné. Nutné jsou ty, kterých se člověk varovati nemůže. Na př. žena neb rodiče mohou býti příležitostí ke hříchu, avšak obyčejně není možno z rodiny utéci. — Voják nemůže utéci, i když jeho kamarádi mluví řeči špatné. — Jsou příležitosti blízké a vzdálené. U blízkých příležitostí je pravděpodobnost hříchu veliká, u vzdálených je pravděpodobnost hříchu jen malá. — Něco může pro některého člověka býti blízkou příležitostí, pro jiného nikoliv. Na př. hospoda láká některého k nemírnosti, jiného nikoliv. —

II. Které jsou blízké příležitosti a jak se lidé vymlouvají, aby se jich nemuseli varovati?

Abychom mluvili srozumitelněji, probereme několik příkladů které jsou pro většinu lidí blízkou příležitostí k hříchu. A připojme jejich výmluvy.

1. Kniha, časopis, noviny.

Dvojí nebezpečí hrozí z tisku: jedno sv. víře a druhé mravnosti. Kdo čte knihy a časopisy neb noviny, v nichž je zlehčována víra a církev, pomalu se stává vlažným a lhostejným ve víře. Čím méně je člověk vzdělaný ve víře, tím větší je nebezpečí.

O novinách píše P. Stork T. J. (v knize: Z duchovního života str. 3): Noviny jsou za našich dnů mohutným rozhlasem myšlenek a velikým ovládáním myslí všech vrstev lidské společnosti. Jsou též velikou většinou víře a dobrým mravům nepříznivé. Moderní nevěra a zaujatost vůči katolické církvi živí se hlavně novinami. Proto se staly noviny otázkou svědomí.

Špatný tisk je dvojího druhu: a) je katolické církvi a víře nepřátelský, b) je ke katolické církvi a víře lhostejný a odmí-

tavý. Těžko říci, který druh více škodí, zda ten, který proti církvi soustavně brojí, anebo ten, který katolíky uspává a vychovává k náboženské netečnosti.

1. Kdo bez důležitých příčin pravidelně čte a odebírá nekatolické noviny, dopouští se hříchu těžkého. Nestačí k odebírání a pravidelnému čtení takových novin jakýkoli důvod, musí to býti důvod vskutku závažný a věcný. Odebíráním totiž přímo se podporuje všechno zlo, které tropí noviny nekatolické. A pravidelná četba působí sugestivně na většinu katolíků a nedá vzejíti u nich pravému katolickému smýšlení.

2. Kdo bez vážných příčin leckdy si koupí nebo přečte nekatolické noviny, dopouští se hříchu všedního. Pouhá zvědavost, co jest nového, sotva stačí, abychom si směli koupiti noviny nekatolické.

3. Je-li nutno nahlédnouti nebo dokonce pročítati noviny nekatolické, nemáme toho dělati veřejně, abychom svým jednáním nedali jiným pohoršení. Leckdo si může pomysliti: Když ty si to smíš dovoliti, mohu si to dovoliti také já. — Tolik P. Stork.

Četba mravně závadná je nebezpečnější než špatná společnost. Neboť mnohý mladý člověk, který by se styděl jíti do špatné společnosti, dostal se potajmu k závadné

knize a v ní čte znovu a znovu a tak otravuje svou duši.

Spisovatel Alban Stolz vypravuje o dívce, která spáchala sebevraždu otrávením. Pod hlavou měla řadu nemravných románů.

Francouzský romanopisec napsal v úvodu svého díla: „Dívka, která tuto knihu přečte, je ztracena!“

Celá třída mravně zkažena.

Učitel mi jednou s bolestí vypravoval: „Hleďte, celá tato třída dívčí měšťanské školy je mravně zkažena.“ — „A jak se to stalo?“ — „Jedno děvče přineslo knihu mravně závadnou do školy a z dětské zvědavosti ji četly všechny ostatní. A teď nevím, jak to mám napravit. Zničiti něco dobrého, to je lehká práce, ale napraviti, to je těžké, někdy až nemožné, kdyby Bůh sám nepomohl.“

Výmluvy.

„Já si vyberu jenom to, co je nezávadné!“ — A odkud víš, co je nezávadné? Máš opravdu tak ohromnou mravní sílu, že když čteš nějaký lákavý nápis, ihned přemůžeš svoji zvědavost a nečteš dále? — Pochybuji. — A jak často se skrývá pod nevinným nápisem jed pro duši! —

„Mi to neškodí!“ — Odkud to víš? Připomínám si onu chytrou myšku, která viděla kousek slaniny v pasti. „Jak jsou hloupí lidé, kteří mne takovým způsobem chtějí chytnout do pasti. Ne, tak hloupá nejsem, abych kousla do té slaniny. — Ale trošku přičichnout, to mi jistě nic neuškodí.“ Přičichla a — klap, — byla v pasti! — Naučení pro ty, kterým špatná četba nic neškodí.

„To je literární cenná kniha, jako vzdělaný člověk musím ji čísti.“ — Je jed méně otravný, když se podává chutně přípravený? — Myslím, že naopak je tím nebezpečnější. — Ptal jsem se profesora, který sám není nábožensky založený, na jistého moderního spisovatele. Dostal jsem odpověď: „Ten otrávil víc české mládeže, než veškerá pornografie (nemravné spisy) dohromady, protože podává jed v krásné formě.“

Kdo z povinnosti musí čísti něco, co by mu mohlo býti nebezpečné, ať se poradí se zpovědníkem, ať se modlí, aby tak blízkou příležitost učinil vzdálenější.

2. Společnost.

Duchovní správce velké káznice (F. X. Kraus) napsal několik životopisů těchto nešťastných lidí. Krvavé slzy by člověk plakal, když čte, jak tito vrazi a lupiči v mládí byli hodnými a zbožnými dětmi, takže se mohli stá-

ti svatými. A tážeme-li se, čím se stala tak veliká změna u nich, je skoro vždycky odpověď: špatná společnost.

Kněz vypravuje: Když jsem chodil do školy, pásával jsem kravy s kamarádem hodným, dobrým a zbožným. Ve čtrnácti letech jsme se rozloučili, já jsem šel na studie, on byl nucen vstoupiti do továrny, aby vydělával pro rodiče a sourozence. Léta jsem neslyšel ničeho o něm. Až jednou s hrůzou čtu v novinách, že známý lupič a vrah N. N. byl popraven. Bylo to jméno mého přítele. Druhého dne byl v novinách jeho životopis, z něhož jsem poznal, že to byl opravdu on. A příčina jeho pádu? — Špatná společnost, kde slychával řeči proti víře a mravnosti. Upadl mezi vrahy duše a stal se vrahem těla.

Krásně dí moudrý Sirach: „Kdo polituje zaklinače hadů, byl-li uštknut, a kohokoliv, kdo se přibližuje k líté zvěři? Tak i toho, kdo chodí s mužem nepravým a zaplétá se do jeho hříchů.“ (Sirach 12, 13.)

Pamatuj: Mezi „špatnou společnost“ počítám nejen spolky s přímo protikatolickou tendencí, nýbrž i ty spolky, které znesnadňují katolíku plnění náboženských povinností na př. tím, že pořádají cvičení, výlety a manifestace tak, že účast na bohoslužbách je skoro nemožná; spolky, které pořádají plesy v sobotu, (i když mají jméno „katolické“), jsou katolickému životu nebezpečné.

Uhlí nepálí ale...

Sofron, mudrc z lidu ve starověku, nedovolil ani svým dospělým synům a dcerám, aby chodili do společnosti lidí mravně nebezúhonných.

Jednoho dne chtěla jeho sedmnáctiletá dcera navštíviti známou lehkovážnou dívku. Otec však nedovolil. „Ale otče," bránila se dcera, „snad nemyslíš, že jsem ještě malým dítětem, abych se od té dívky pokazila."

Otec vzal mlčky z krbu kus uhle již vyvyhaslého a podával dceři. Dívka se zdráhala, načež otec řekl: „Jen to vezmi, už nepálí." Dcera vzala uhel do ruky a pošpinila si prsty i šat.

Hned odložila uhel a řekla: „Jak člověk musí býti opatrný, aby se uhlem nepošpinil."

„Ano," odvětil otec, „vidíš, mé dítě; uhlí i když nepálí, přec pošpiní. Tak je to též, když chodíš se špatnými lidmi."

Veliký rozdíl.

Student, který zemřel v pověsti svatosti, Petr Barbarič, vyjádřil jednou v důvěře svému představenému rozdíl mezi přítelem a přítelem: „Měl jsem přátelství se dvěma studenty K. a P. Tato láska mne ani v nejmenším nerušila v modlitbě. I kdyby sto takových

přátel bylo se mnou, byl bych se modlil, jako bych byl sám.

Avšak k jednomu spolustudentu se probudil ve mně pocit zvláštní. Nebylo to nic špatného, ani hříšného. Ale mluvil jsem velice rád s ním. Nic mi nebylo tak příjemné jako jeho přítomnost. Bojoval jsem proti tomu. Šel jsem častěji do kapličky a prosil jsem nebeskou Matku o pomoc. Slíbil jsem jí, že s tímto studentem již nebudu choditi. Avšak někdy jsem zas povolil. Myšlenka na něj mne rušila v modlitbě a nemohl jsem již s takovou důvěrou pohlédnouti nejsv. Panně do tváře. Ale nepřestal jsem se modliti a bojovati a Matka Boží pomohla. Najednou onen student opustil ústav a já už jsem necítil žádného pokušení. Jak jsem děkoval Panně Marii!"

3. Tance.

„Tanec sám v sobě není ani zlý ani dobrý, avšak pro okolnosti, za kterých se obyčejně koná, bývá nebezpečný pro duši a stává se příčinou mnohých hříchů.

Mnohé „moderní" tance jsou přímo nemravné a měly by býti nemožné mezi pravými křesťany. V některých zemích biskupové určité tance výslovně zakázali. Poněvadž však názvy a druhy tanců se neustále mění, nutno se dovolávati svědomí a mravní vyspělosti

křesťanů, aby netrpěli neslušných tanců, a nemohou-li jich zameziti, aby jich aspoň netančili a je řádně odsoudili.

Tance jsou jako úhoř. Vymýká se vám, sotvaže jste jej zachytili. Chcete-li stanoviti, jaký tanec jest hříšný a jaký dokonce těžce hříšný? Nepodaří se to; okolnosti jsou příliš různé. Je to úhoř, ba je to had. Často uštkne, někdy i smrtelně. Proto opatrnosti nezbývá.

Tolik ovšem lze říci, že duše po dokonalosti toužící musí býti krajně zdrželivé co do tanečních zábav, že taneční místnosti v barech a kabaretech nehodí se naprosto pro křesťany, a že tanec s kněžími jest a zůstane vždy velikým pohoršením." (P. Stork T. J. Z duch. života, str. 72.)

Sv. František Salesský, onen přemírný biskup řekl: „Při tanci vadne nevinnost a na cestě od tance se pochovává."

4. Hříšné známosti.

Ne každá známost je hříšná. Počestnou známost mohou navázati mladí lidé, kteří mají vážný úmysl vstoupiti spolu do stavu manželského.

Hříšná je známost, při které není úmyslu vstoupiti do stavu manželského, aneb není opravdové naděje, že se tak může státi brzy.

Samozřejmě jsou těžce hříšné známosti, kde vůbec katolické manželství je nemožné: na př. s člověkem ženatým, rozvedeným a p. Také velice nebezpečná jest známost s člověkem nekatolikem.

Avšak i dovolená známost se může lehce státi blízkou příležitostí ke hříchu, když není doprovázená ctností zdrženlivosti a opatrnosti.

Tajné schůzky o samotě zvláště k večeru nezůstanou dlouho bez těžkého hříchu.

Známosti nemají obyčejně trvati dlouho; čím jsou delší, tím bývají nebezpečnější.

Výmluvy.

„Vždyť brzy vstoupíme do manželství.“ — Odpovím příkladem: Když někdo chce zítra koupiti zahradu a dnes by v zahradě trhal ovoce, byla by to krádež. Neplatí výmluva: Vždyť já tu zahradu koupím. — K manželství se máte připraviti obětmi, zdrželivostí a modlitbou. Kolik hříchu před svatbou, tolik neštěstí po svatbě.

Druhá výmluva: „Ale vždyť se ještě nic zlého nestalo.“ — Podle těchto slov se chcete příležitosti varovati teprve až bude pozdě, až se něco stane? — Poslyšte: U souseda mají studnu otevřenou, nekrytou. Ty je upozorníš, aby ji přikryli, že by tam lehce mohlo dítko spadnout a se utopiti. Soused ti však odpoví: „Ale vždyť tam ještě nikdo nespadl.“ — Je to rozum? —

Třetí výmluva: „Dáme na sebe pozor a budeme Boha prositi, aby nás chránil před hříchem.“ — To znamená: pokoušeti Boha. To je totéž, jakoby někdo nechal na noc dveře otevřeny a se modlil: „Bože, chraň náš dům před zloději!“ —

Sv. Alfons, veliký znalec duší, praví: „Když dva mladí lidé, čistí jako andělé, delší dobu potají se scházívají, nezůstanou bez hříchu. To je totéž, jakobys slámu a žhavý uhel dal k sobě a žádal, aby to nechytlo.“ — (Těm kteří hodlají vstoupiti do stavu manželského, doporučují se k četbě tyto brožurky: O manželství (Životem č. 17); V bouřích mládí (č. 14); Občanské sňatky; rozluka (č. 62); Od 17. do 24. (pro jinochy) (č. 91); Dívky pozor! (č. 139); Na prahu nového života (č. 138). — Každá brož. stojí 50 hal. Adresa pro objednávky: Exerciční dům v Hlučíně.)

Snoubenci, ať před sňatkem si vykonají exercicie. Seznam exercicií naleznete ve všch katolických časopisech jako „Neděle“, „Nový Národ“, „Říše Boží“ a pod.

5. Místa.

Kino. Divadlo. Před nedávnem přinesly noviny zprávu, že na Slovensku žáci obecné školy házeli kamením na rychlík. Na štěstí se nestalo žádné neštěstí. — Při vyšetřování

se ukázalo, že chlapci viděli v kinu, jak byl přepaden rychlík a chtěli to, co viděli, napodobiti.

Avšak nejen děti napodobují, nýbrž i dospělí. Když se jim ve filmu stále ukazuje manželská nevěrnost jako něco nevinného, když slyší stále posměch na veškeré ctnosti, když vidí, jak rafinovaně se provádějí zločiny, — nedivte se, že se pomalu stávají lhostejnými k dobrému a že zlo v nich zvítězí.

Služba. Mnohá dívka než nastoupí místo, nepřesvědčí se, zdali bude míti možnost choditi v neděli na mši svatou a ke svatým svátostem, a pak celá léta zanedbává svoje náboženské povinnosti.

Avšak též i mravní nebezpečí hrozí často služebným. Proto: Dívky pozor! — (Dívky, které opouští domov, aby v cizině neb v městě nastoupily službu, ať si napřed přečtou: Šťastnou cestu! (Životem č. 54.)

Ptáčkové nás učí.

K mému okénku přichází teď v zimě mnoho hostů: sýkorky, vrabčíci a jiní ptáčci. Měl jsem z nich radost. Co jsem jim nasypal, nebylo toho mnoho, ale chutnalo jim výborně a někdy se i o to zrnečko poprali. Avšak jednoho dne se neukázal ani jeden ptáček. Co se jenom stalo? Snad jsem jim ublížil?

— Vzpomínám, co jsem jim to včera dal! Ano — už vím! K vánocům mi někdo daroval jakési pečivo polité glasurou z cukru a alkoholu. Jelikož jsem abstinent nejedl jsem toho a napadla mi šťastná, či nešťastná myšlenka dáti to jako vánoční sousto milým ptáčkům. Avšak ptáčci si dobře pamatovali opičku, která jim nedělala dobře. Raději chtěli hladem trpěti nežli podruhé se opíti. Dlouho to trvalo, než zase nabyli ke mně důvěry.

Smutná tato událost se mi zdála býti poučnou. Myslil jsem si: Bože, dej, aby též i lidé byli tak rozumní a vystříhali se těch míst, kde trpí škodu na své duši.

III. Proč se musíme varovati blízké příležitosti ke hříchu?

1. Co praví Pán Ježíš?

Náš Spasitel Ježíš Kristus byl tak mírný a dobrý, zvláště ke hříšníkům. Nic jiného mu nemohli nepřátelé vytýkati, než že chodí s hříšníky. Když chtěli hříšnou ženu ukamenovati, on ji vysvobodil z jejich rukou. S jakou radostí odpouštěl hříchy nemocnému! „Doufej, synu, odpouštějí se hříchové tvoji.“ A ještě na kříži v těch nesmírných bolestech tělesných a duševních platí jeho první starosti hříšníkům: „Otče, odpusť jim, oni nevědí, co činí!“ a kajícímu lotrovi slibuje: „Ještě dnes budeš se mnou v ráji!“ — Avšak tento dobrý, laskavý a mírný Spasitel nemůže takřka najíti dosti ostrých slov, když mluví o příležitosti ke hříchu. Slyšte jenom jeho slova: „Jestliže však tě pohoršuje pravá ruka tvá, utni ji a vrhni od sebe! Lépe jest tobě vejíti do života bezrukému neb kulhavému, než abys maje obě ruce neb obě nohy, uvržen byl do ohně věčného. A jestli oko tvé tě pohoršuje, vylup je a vrhni od sebe! Lépe jest tobě jednookému vejíti do života, než obě oči majícímu uvrženu býti do pekelného ohně.“ (Mat. 18, 8—10. Mark. 9, 46.)

Uvažujte dobře o těchto slovech: On nepraví: Přivaž ruku! Zavři oko! ne, utni! vy-

lup! odhoď! — Co těmito slovy chce říci, je jasno: Kdyby tobě něco bylo tak milé, tak potřebné jako ruka, noha, oko, musíš to odstraniti, je-li tím ohrožena spása tvé duše. Tvoje duše má větší cenu, než všecky tyto nutné věci.

Již ve Starém Zákoně praví Duch svatý: „Kdo nebezpečenství miluje, zahyne v něm.“ (Sir. 3, 27.)

2. Co praví církev sv.?

Výroky církve jsou jasné: Kdo žije v dobrovolné, blízké příležitosti k hříchu a nechce od ní upustiti, nemůže mu žádný kněz (ani papež) dáti platného rozhřešení, protože kajícník nemá pravé lítosti ani pravého předsevzetí. Kdo jenom zevně slibuje, že se bude varovati příležitosti, zpovídá se neplatně a svatokrádežně; i další jeho zpovědi jsou neplatné tak dlouho, dokud nezanechá blízké příležitosti ke hříchu.

3. Co praví zkušenost?

Snad si někdo myslí: Církev je příliš přísná v této věci. Na to odpovídá sv. Jan Zlatoústý: „Dokažte mi, že jste z jiné hlíny stvořeni, nežli ostatní synové Adamovi! Zatím nemohu nic jiného předpokládati, než

co nám ukazuje smutná zkušenost tolika lidí, kteří byli zbožní a přec padli v blízké příležitosti ke hříchu. — Jsi tak čistý jako Adam a Eva před pádem? — A přec zhřešili. — Jsi tak silný jako Samson? A přec padl! — Jsi tak svatý jako David, muž podle Srdce Božího? — A přece i David klesl. — Jsi tak moudrý jako Šalomoun? — A i on se dal svésti. — Jsi tak plný lásky jako svatý Petr? — Proč tito všichni, kteří se zdáli býti pevnými jako cedry Libanonské, proč oni padli? Protože se nevyhýbali blízké příležitosti ke hříchu!

Proto napomíná Duch svatý: „Kdo stojí, hleď, aby nepadl!“ (1. Kor. 10, 12.)

Již sám rozum nám praví, že církev má pravdu. Kdo se nechce vyhýbati příležitosti, nechce se také varovati hříchu. Když zloděj praví: „Nechci už krásti,“ avšak nechce odevzdáti své zlodějské náčiní, kdo mu bude věřiti? Kdo však nemá předsevzetí hříchu se varovati, nemá též pravé lítosti. Schází jemu tedy nejdůležitější částka sv. zpovědi. Bez lítosti není odpuštění.

Námitka.

Mnohý praví: „Tak mi dosud žádný zpovědník nemluvil, vždycky jsem beze všeho obdržel rozhřešení.“ —

Odpovídám: V tomto případě jsou dvě možnosti: Buď to j s i neřekl, že žiješ v příležitosti ke hříchu, pak jsi z a m l č e l něco důležitého a tvá zpověď byla neplatná a svatokrádežná. — Aneb kněz v ě d ě l, že žiješ v příležitosti a z bázně lidské neb slabosti ti dal rozhřešení, pak toto rozhřešení bylo neplatné a onen kněz se dopustil těžkého hříchu, a ty také.

Hrozné vidění.

Za času svatého L e o n a r d a a P o r t u M a u r i c i o žil šlechtic v hříšném poměru s jinou osobou. Když přišla doba velikonoční, šel z ohledů lidských ke zpovědi a to ke knězi, který jej dobře znal. Kněz z bázně, aby neztratil přízeň šlechtice, dal mu rozhřešení, a šlechtic žil zas po celý rok v hříchu. Tak to trvalo mnoho let, až umřel hříšník a umřel i kněz.

Jednou měl sv. Leonard hrozné vidění. Viděl oba, i kněze i šlechtice v pekle, ale hříšník stál na ramenou onoho kněze!

Smysl tohoto vidění jest: hříšník zasloužil svými hříchy věčného zavržení, avšak kněz pro svou slabost se dopustil ještě většího hříchu a proto zasloužil ještě většího trestu!

Hrdina v blázinci.

Navštívil jsem ústav pro choromyslné. Provázel mne učitel, který právě s pacienty cvičil akademii vánoční. Byl to velice inteligentní pán bez jakékoliv známky nervové nemoci.

Sám zpozoroval můj údiv a řekl: „Důstojnosti, Vám jako kněži to mohu říci. Divíte se, že jsem zde. Vysvětlím vám to. Ve světě jsem se dopustil zločinu, o kterém se nemá ani mluviti a byl jsem za to odsouzen do káznice. Kdybych se byl vrátil do světa, zas bych se byl dopustil tohoto zločinu. Jsem totiž dědičně zatížený. Proto jsem se dal raději zde zavříti do ústavu, abych už byl jist sám před sebou.“ — Hleděl jsem na onoho muže a hledím podnes jako na světce. Dá se zavříti do blázince, aby se už hříchu nedopustil! —

Bůh od tebe nežádá tak veliké oběti a co činíš ty?

Závěr.

1 Zkoumej, zda-li tvoje dosavadní zpovědi byly platné, zda-li jsi měl vždy úmysl varovati se příležitosti k smrtelnému hříchu. — Proč jsi stále a stále do stejných smrtelných hříchů upadal? Bud' upřímný k sobě a ke zpovědníkovi.

Poznáš-li, že tvoje zpovědi byly neplatné, vykonej si dobrou životní zpověď. Návod k ní najdeš v brožůrce: Generální zpověď. (Životem č. 239.)

2. Jsi-li v příležitosti ke hříchu, odstraň ji ihned a bez ohledu! Spasitel praví: Utni! Vylup! Zahoď! Jenom žádné polovičatosti! Snad v okamžiku tě to bude boleti, ale lépe jest krátká bolest časná než věčná bolest pekelná!

Proto: **Ještě dnes** spal knihy nemravné aneb nebezpečné, které máš u sebe!

Ještě dnes vypověz noviny a časopisy, které jsou ti k pohoršení!

Ještě dnes napiš prohlášení, že vystupuješ ze spolku, který ohrožuje tvou víru a mravnost.

3. Nikdy nekupuj v obchodech a u knihkupců, kteří vystavují ve výkladních skříních mravně závadné knihy, časopisy neb obrazy. Upozorňuj také jiné na to. Spojenými silami pro očistu veřejného života!

Zakročuj u úřadů, když někde mravopočestnost je ohrožena. Odvolej se na § 516. trestního zákona. O hrubé urážce mravopočestnosti anebo stydlivosti a o takové, kterou veřejné pohoršení dáno:

„Kdo vyobrazeními nebo smilnými činy mravopočestnost nebo stydlivost urazí hrubě a takovým způsobem, že se tím zavdá příčina

k veřejnému pohoršení, vinen jest přestupkem a odsouzen býti má k tuhému vězení od 8 dnů až do 6 měsíců.

Ale stalo-li se takové uražení tiskopisem, potrestati se má jako přestupek tuhým vězením od 6 měsíců až do 1 roku."

Poznámka: Ke skutkové podstatě přestupku dle § 516 tr. zák., se nevyžaduje, aby bylo veřejné pohoršení opravdu vzbuzeno.

(Rozhodnutí z 12. VII. 1920, č. 230 sb. zák. a naříz.)

4. Rodičové! Některá kniha, kterou máte snad vám neškodí, je však nebezpečná pro vaše děti. Vy jste zodpovědni za to! Raději zničiti knihu, než dávati pohoršení.

Čiňme opak!

Nejlepší obrana je útok! Nejlepší náprava je získati duše. Proto vzhůru do boje proti zlému duchu!

Co jsi sám dobrého přečetl, nezahazuj, ale dávej jiným, chudým, nemocným! Rozšiřuj dobré knihy, časopisy noviny!

Apoštolát dobrého tisku, je také jedním z nejprvnějších úkolů Exercičního domu v Hlučíně. Za jedenáct let svého působení vykonal s milostí Boží kus práce pro spásu duší.

První naše úvaha byla: Zkušenost nám ukazuje, že moderní lidé nerádi čtou obsáhlé

knihy, zvláště ne náboženské. To nás přimělo k tomu, vydávati pojednání o náboženských pravdách v brožurkách „Životem" stručně, názorně, zajímavě. Že se to podařilo, toho je důkaz, že již pět a půl milinu těchto brožůrek se rozešlo po celé vlasti. Kolik dobrého vykonaly, ví jen Pán Bůh. Avšak z četných dopisů poznáváme, že mnohá duše byla zachráněna a přivedena blíž k Bohu. — Brožurky tyto vycházejí v řeči slovenské (Životom) a německé (Lebenshefte). (Předplatné na rok (24 sešity) 13 Kč.) Předplaťte též jiným, známým a příbuzným. Způsobíte jim tím trvalou radost, a konáte blahodárný apoštolát

Druhá otázka byla: Jak získati statisíce těch, kteří vůbec nechodí do kostela a ani haléře by neobětovali na náboženskou četbu? Po dlouhých úvahách a marných pokusech, podařilo se před dvěma lety vydávati letáčkový časopis „Posel Pravdy". Vychází každý týden; má jen čtyři stránky a stojí na čtvrt roku jen 50 hal. Počet pravidelných odběratelů se už blíží 200.000. Apoštolát „Posla Pravdy" nejúčinněji se provádí tak, že horliví katolíci jej předplatí nejen pro sebe, nýbrž i pro ty, kteří nechodí do kostela a pak horlitelé rozdávají letáčky dům od domu. Jaký výsledek má takový apoštolát, ukazuje nám dopis důstojného pána ze Z.: „Ježto je zde dělnický kraj (uhelné doly v Z.), rozdával jsem

„Posla Pravdy“ úplně zdarma. — Varovali mne, abych se do takového dělnického místa nehlásil. Lidé nechodili do kostela a ku sv. přijímání vůbec ne. A co vykonal „Posel Pravdy“? Ranní a velká je plně navštívena; mám téměř 3000 farníků a za 5 měsíců měl jsem již 5.240 sv. přijímání. „Posel Pravdy“ roznáší milost Boží. Jsem Vám vděčný, že jste mi umožnili další rozšiřování tohoto časopisu. R. S., farář v Z.“

V minulém roce 1936 se rozešlo na 10 milionů těchto letáčků, z toho na 2 miliony zdarma.

Ještě je na 2000 míst v naší vlasti, kde „Posel Pravdy“ je úplně neznámý. Hlaste se k rozšiřování.

3. Ke každému apoštolátu je na prvním místě třeba milosti Boží. Taktéž k apoštolátu dobrého tisku. Proto jsme před rokem vyzvali nemocné a trpící, aby obětovali svá utrpení za náš apoštolát. A hle, přihlásilo se jich již na 11.000. Každý se může státi horlitelem tohoto apoštolátu. Stačí navštíviti nemocné a trpící a je vyzvati k tomuto krásnému dílu. Jména ať horlitel pošle do Hlučína. Občas, jak nám prostředky stačí, posíláme nemocným zdarma nějaké tiskoviny k povzbuzení. Tohoto apoštolátu se může súčastniti i ten nejchudší, protože nemá žádných peněžních povinností.

4. Kromě toho vydal Exerciční dům v Hlučíně mnoho drobných pomůcek k získávání duší. Vyžádejte si seznam. Jenom upozorňujeme na nejmenší modlící knížku „Jdu k Bohu", která stojí jen 50 hal. (Při hromadných objednávkách 40 hal.)

Bud' apoštolem pro ty, které vidíš úpěti v příležitosti ke hříchu. Odved' je dobrým slovem! Pobav je, rozvesel je! Jenom aby nehřešili. Pamatuj na sv. Jana Boska, který udělal celý cirkus, jen aby odvedl od hříchu; a na sv. Filipa Nerejského, který řekl, že by raději chtěl, aby mu chlapci štípali na zádech dříví, než aby hřešili.

Černoch — apoštol.

Matěj Effiem se jmenoval. V roce 1898 přivedl misionář hocha, který záhy ztratil otce i matku, do misijní školy v Kamerunu. Pět let navštěvoval tuto školu a pak se vrátil do své domovské obce. Když na blízku byla založena misijní stanice, nabízel Matěj misionářům své služby. Přijali jej za pomocného katechistu, tlumočníka a domovníka. Biskup Jindřich Vieter poznal schopnosti jinocha a dal ho studovati dále, takže se stal katechistou. Mezi tím vypukla světová válka a misionáři museli opustiti pole své působnosti. Dne 30. listopadu 1914 se rozloučili. Superior

dal katechistovi klíče misie se slovy: „Bůh budiž s tebou. Zůstaň zde a hlídej misii!“ Tři muži měli mu v tom pomáhati. Avšak dva z nich hned po odchodu misionářů utekli. Matěj sebral několik hochů a vyučoval je v katechismu a přiměl je k tomu, aby udržovali misii v pořádku. Jeden z těchto chlapců později šel do práce na farmě a tam svým křesťanským životem získal několik konvertitů, kteří po práci se u něho shromažďovali a učili se katechismu. Když hoch Matějovi podal zprávu, že jeho vědomosti už nestačí k dalšímu vyučování, poslal tam katechistu, kterého sám byl připravil.

Dělníci z jiných plantáží slyšeli o tom a prosili také o katechisty. Brzy celá řada učitelů byla ustanovena. Matěj cestoval od plantáže k plantáži a měl dozor nad celým vyučováním. Dva roky tak působil bez kněze. Dne 16. května 1916 přišel první kněz Irčan P. Shanahan. Pokřtil ty, kteří byli dostatečně připraveni. Později se občas ukázali kněží z vedlejší kolonie, ale teprve 26. května 1922 se tam usadili trvale misionáři z Millhill. Tehdy tam působili 44 katechisté. Zásluhou apoštolské horlivosti tohoto černocha nastal teď takový rozkvět v misii, že dnes tam je 35 kněží, 300 katechistů, a 30.000 katolíků. — Tolik vykonal černoch pro království Kristovo. — A co my?

Buď apoštolem v dobrých spolcích. Nebojácně haj svoje katolické stanovisko ve spolcích neutrálních (hasičů, zahrádkářů, včelařů a p.).

Pohanské dívky zakládají mariánskou družinu.

Před nedávnem namaloval japonský umělec obraz, který je významný nejen pro pohanské Japonsko, nýbrž též i pro Evropu.

Na obrazu vidíme širokou silnici. Na silnici hezká dívka, ... ale má oči zavázané!

Najednou se silnice dělí v tři užší chodníky. Jeden z nich ústí v kráteru sopky. Na konci druhého vidíme červený bolševický prapor s kladivem a srpem. A na konci třetího?... láhve s vínem a opojnými nápoji.

Pod obrazem je nápis: **Dnešní mládež!**

Pohanský umělec chtěl říci: „Taková je moderní mládež! Kráčí cestou života, ale se zavázanýma očima; neví kam. A její konec: Zoufalství, sebevražda (naznačena hořící sopkou); aneb končí v bezbožecké revoluci, která popírá veškerou autoritu (prapor); aneb se odevzdá rozpustilosti a nemravnosti.

Umělec neznal jiného východiska.

Vzdělané pohanské dívky při pohledu na tento obraz nebyly spokojeny. Zoufalství, revoluce, nemravnost? Jenom tyto tři možnosti?

tyto tři cesty? — „Ne. Musí býti ještě čtvrtá cesta!“ A spojily se ve sdružení, jemuž daly jméno „lilie“.

A víte, koho si vzaly za vzor? — Marii, nejčistší Pannu. — Není to zahanbující pro mnohé křesťanky?

Neboť co pomůže člověku, kdyby i celý svět získal, ale škodu trpěl na svoji duši!

Imprimi potest. Pragae, die 8. Nov. 1936. P. J. Haderka. C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 19,101, Olomucii, die 10. Nov. 1936. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ŽIVOTEM“. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

PRO APOŠTOLÁT DOBRÉ KNIHY
doporučujeme:

Berthe-Janů: **ŽIVOT SV. ALFONSA**
váz. Kč 30·-, neváz. 19·-

Burgerová: **Z DENÍKU PORODNÍ BABIČKY**
váz. Kč 38·-, neváz. 27·-

NAŠE SVĚTLA Denní četba ze života svatých . . . . váz. 16.-

ŠŤASTNÉ DĚTI Denní čtení ze života svatých a zbožných dětí, váz. . . . 16·-

MALÝ PETŘÍK . . . 1·80

IMMELDA . . . . . 1·80

BŮH A DUŠE . . . . 12·-

POSEL PRAVDY 1 roč. váz. 2·-
(vyšly již 2 ročníky)

O všech otázkách náboženského života

vás informuje sbírka

»ŽIVOTEM«

PRVNÍCH JEDENÁCT ROČNÍKŮ
s generálním váz. rejstříkem tvoří

malou domácí knihovnu ●

Snížená cena za 12 vázaných knih 176 Kč

Jedenáctý ročník vázaný Kč 17·-

Arcibiskupský vikář J. řekl:
„Sbírka »Životem« je nepřeberný pramen látky pro přednášky a vyučování ve škole

Odebírejte Životem jako časopis. - Předplatné na rok (24 čísel) Kč 13·- i s portem - Předplaťte přátelům! Způsobíte jim trvalou radost.

Náš nový podnik:

Živá účast na mši svaté přetvoří náš národ v opravdu katolický!

Proto jsme se rozhodli vydávati

Mešní texty všech neděl a zasvěcených svátků

(Začnou vycházeti během května)

Mešní řád . . . 50 hal.

Text každé neděle na zvláštním lístku 5-10 hal.

Vyžádejte si vzorky zdarma!

Předplatné na celý rok pouze 5·50 Kč

Objednávky vyřizuje EXERC. DŮM, HLUČÍN

Letáčkový časopis

POSEL PRAVDY

si získal za krátký čas přes

150.000 odběratelů

Vychází každý týden a stojí jenom u našich horlitelů jen 2 Kč ročně. Je to nejlevnější náboženský časopis. Poučuje o základních pravdách náboženství

Není-li u vás ještě žádného horlitele, objednejte si 25 kusů na agitaci. Stojí s portem Kč -·95)

Každý horlivý katolík by měl odebírati **jeden exemplář pro sebe a alespoň jeden pro ty, kteří nechodí do kostela**

To je katolická akce

Adresa pro objednávky:

EXERCIČNÍ DŮM V HLUČÍNĚ

Upozornění: K ušetření poštovních a administrativních výloh expeduje Exerciční dům v Hlučíně „Posla Pravdy" jen po 25 exemplářích (tedy 25, 50, 75 atd.)

O lásce Boží

Pán Bůh mne miluje láskou záliby.

Když byl božský Spasitel Ježíš Kristus v Jordáně pokřtěn, otevřelo se nebe, sestoupil Naň Duch svatý a hlas s nebe volal: „Tento je Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo.“ (Mt. 3, 17.) Tentýž hlas se ozval při proměnění Páně na hoře Tábor: „Tento je Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo, toho poslouchejte.“ (Mt. 17, 5.)

Otec nebeský miloval tedy Pána Ježíše láskou záliby. Všecko na Pánu Ježíši líbilo se Otci. Všecko, co Pán Ježíš myslel a mluvil, činil a trpěl, líbilo se Pánu Bohu a to tak velice, že se proto s lidmi smířil, jim hříchy jejich odpustil, Svou milost jim opět udělil a nebe znovu jim otevřel.

I Matku Boží Pannu Marii miloval Pán Bůh láskou záliby. Úchvatně oslovuje Církev svatá Marii Pannu ve svátek jejího obětování ve chrámě slovy: „Blahoslavená Rodičko Boží Maria, Panno ustavičná, chráme Boží, svatyně Ducha svatého, Ty jediná jsi se zalíbila Pánu našemu Ježíši Kristu jako nikdo z lidí.“ Ale proč se Panna Maria Pánu Bohu zalíbila, je vyjádřeno slovy Velepísně v hlavě 4. verši 7.: „Všecka jsi krásná, má Přítelko a poskvrny na Tobě není.“ Na Panně Marii nebylo ani nejmenšího, co by se bylo Pánu Bohu nelíbilo, ani skvrny ani hříchu osobního ani hříchu dědičného ani zlé ná-

klonnosti. A s touto čistotou spojovala Panna Maria krásu duše naplněna milostí Boží všemi ctnostmi v nejvyšším stupni ozdobené. Zvláště pak líbila se na ní Pánu Bohu její hluboká pokora. „Poněvadž jsem byla maličká, zalíbila jsem se Nejvyššímu“, vkládá Církev sv. do úst Panně Marii.

Ale jak je tomu u nás? Může míti Pán Bůh zalíbení i v nás? A tu jsme u nebezpečného úskalí života duchovního. Zbožné duše vidí na sobě tolik nedokonalostí, tolik slabostí, tolik zlých náklonností, ano dokonce hříchů, že snadno malomyslnějí a říkají: Pán Bůh nemůže míti ze mne radost, ano jdou ještě dále a namlouvají si: Pán Bůh nemůže být na mě dobrý, nemůže mne milovat.

V Pánu zesnulém P. Eberschweilerovi napsal kdosi o stavu své duše a užil při tom výrazu „pouště mého srdce“. Na to mu P. Eberschweiler odepsal: „Pouště vašeho srdce?! Je to opravdu poušť? Což neupravila milost Boží tuto poušť v Boží zahradu? Tato zahrada není ovšem bez plevele. Ten bují znovu a znovu, ale také se znovu a znovu vytrhává, a tak se udržují a rozvíjejí dobré sazeničky. Což nedokáže ničeho láskyplný, moudrý a mocný Zahradník, jenž denně přichází do své zahrady a nějakou chvíli po sv. přijímání v ní prodlévá? Nutno tedy oboje vidět a uznávat: pokořovat se a litovat, ale též děkovat

a klidně, s důvěrou dále pracovat. Schválně jsem vybral váš silný výraz. Rád bych vás upozornil na takové myšlenky. Připustíme-li je beze všeho a necháme-li je na sebe působit, nutně nás dovedou k malomyslnosti. Zlému duchu často se podaří takovými myšlenkami, zdánlivě dobrými, porušiti pokoj duše a přivoditi malomyslnost a smutek. Je tudíž třeba dávat pozor a rozlišovat." (Sierp, Eberschweiler, str. 141.)

P. Eberschweiler našel zde správný výraz: musíme rozlišovat. Mnohé věci máme na sobě, které se Pánu Bohu líbí a pro které nás Pán Bůh opravdově a něžně miluje. Je to láska božského zalíbení, jak se vyjadřují bohoslovci (amor complacentiae). Ujasněme si to co nejvíce! Tak se naučíme obcovat s Pánem Bohem bez malomyslnosti, s dětinnou důvěrou, a budeme denně činit veliké pokroky ve ctnosti a v dokonalosti.

Pánu Bohu se líbí naše přednosti přirozené.

Když Pán Bůh tvořil v šesti dnech svět, pohleděl na konci každého dne na to, co stvořil a musel dosvědčiti sám sobě: „Bylo to dobré." A když dokončil své šestidenní dílo, „viděl Bůh všecko, co byl učinil, a bylo to velmi dobré." (Gen. 1, 31.) První člověk však bohužel zhřešil a strhl do svého

pádu všecko stvoření. „Pro tento tvůj čin zlořečená budiž země... Trní a hloží bude ti plodit.“ (Gen. 3, 17, 18.) Tak zněl rozsudek Boží. Stále a všude potkáváme se s touto kletbou Boží. Zvláště a nápadně mluví k nám z očí zvířat. Snad jsme si toho dosud ani nevšimli. Zahleďme se někdy do oči koni, psovi, tažnému zvířeti! Jaký smutek, jaký žal se v nich jeví! I Když se podíváme do oka krále zvířat, lva, co v něm spatříme? Pýchu, vzdor, hrubou divokost, ale zároveň též děsný smutek. Sv. Pavel pozoroval ve světle víry tuto bídu, které je tvorstvo plno, ale zároveň viděl též, že, až budou stvořeny „nové nebe a nová země“, bude i nerozumné tvorstvo této kletby zbaveno a podivuhodně proměněno.“ Víme zajisté, že veškeré tvorstvo spolu sténá a trpí bolest až dosavad. „I tvorstvo bude osvobozeno od poroby porušení ve svobodu synů Božích.“ (Řím. 8, 22. 21.)

Pán Bůh nemůže tedy míti zcela čisté radosti ze svého tvorstva. Ale proto nelze ještě říci, že Pán Bůh nemá z něho radosti vůbec. Právem vyznává žalmista, když byl vylíčil krásu a vznešenost země a jejich obyvatelů „Hospodin má ze skutků svých radost.“ (Ž. 103, 31.) Pán Bůh se raduje ze všeho krásného a dobrého, co nám země, třebas kletbou jsouc obtížena, každý den a každou hodinu zjevuje, a má v tom zalíbení. Jistě tedy

má zalíbení i v koruně tvorstva, v člověku, jejž stvořil ke svému obrazu.

Vždyť, co je člověk čistě přirozeně vzato? Podivuhodná stavba Boží, složená z těla a z duše.

1. Tělo lidské je tak umělecky zbudované, že již lidé ve starověku, ačkoli znali lidské tělo jen nedokonale, obdivovali a velebili moudrost jeho Tvůrce.

Nám je možno, dík vynálezům moderní techniky, vniknouti až do posledních, nejmenších částeček lidského těla. Tyto nové objevy jsou takové, že nevycházíme z údivu. Co máme říci, když věda vykládá složení krve a při tom zjišťuje, že v jednom krychlovém milimetru krve je obsaženo asi 5 milionů červených krvinek, nebo když zjišťuje, že dospělý člověk ve svých plících má asi 1700 milionů plicních měchýřků, nebo když drobnohledem zkoumá čivy a při tom poznává, že každé viditelné čivní vlákno se skládá z mnoha nejjemnějších jednotlivých vlakének a že čivní buňky spolu souvisí nejjemnějšími spojovacími vlakénky jako sítí? A co říci o oběhu krve, při němž krev třikrát za minutu se vhání do celého těla a obnovuje se? Co říci o skrytém pochodu výměny látek, při němž se mění pokrm a nápoj v lidském těle v maso a krev? Vskutku, celé lidské tělo je velkolepé umělecké dílo Boží všemohoucno-

sti, moudrosti a dobroty. Nedá se tedy myslet, že by Pán Bůh neměl radosti z tohoto svého díla. I když je lidské tělo věkem sešlé, nemocemi zohyzděné ano i hříchem zhanobené, zůstává na něm ještě mnoho krásného, ušlechtilého, cenného a Pán Bůh na to nutně pohlíží se zalíbením.

Pravdu měl tedy žalmista, když prosil Pána Boha o rozum a při tom Mu připomenul, aby svou prosbu odůvodnil, že je od Něho stvořen: „Ruce Tvé učinily mne, stvořily mne; dej mi rozum, bych naučil se Tvým příkazům.“ (Ž. 118, 73.)

2. A co je duše lidská? Jak nás Pán Bůh sám ujišťuje je obrazem Božím. Nejsme Pánu Bohu rovni, — kdyby to někdo tvrdil, bylo by to bláznovství — ale jsme Mu podobni. již tím, že člověk existuje (bytuje), má — dle hlubokého výroku sv. Tomáše Akv. — podíl na Božím bytí. Pán Bůh je věčný, bez začátku a bez konce. Duše lidská má sice počátek, ale je bez konce, je nesmrtelná. Pán Bůh sebe sama poznává a miluje. I duše lidská je obdařena schopností poznávací a svobodnou vůlí a tím se podobá Pánu Bohu víc než kterýkoliv jiný tvor na zemi. Pán Bůh je stále činný, je nejčistší kon, actus purissimus, jak říkají bohoslovci. I člověk je činný, musí být činný; nemohl by žíti, kdyby stále neuváděl v pohyb rozmanité síly tělesné i

duševní. Kletba, která stihla praotce Adama, přešla ovšem na každého jednotlivého člověka. Všichni jsme v jistém smyslu „zkaženi". Náš rozum podléhá nevědomosti a omylu, naše vůle je oslabena a ke zlému nakloněna. Mimo to zohyzdili a pošpinili jsme v sobě obraz Boží hříchy osobními.

Ale přes to všechno je přece ještě mnoho dobrého i v nejzpustlejším člověku tak, že Pán Bůh nutně hledí na každého člověka s určitým zalíbením a že každý člověk, i největší hříšník, smí vzývati Pána Boha slovy žalmistovými: „Pane, Tvé milosrdenství potrvá na věky, díly svých rukou nepohrdneš." (Ž. 137, 8.)

3. Kromě sil tělesných a duševních, které patří k jeho podstatě, má každý člověk ještě zvláštní vlohy a schopnosti.

Proslulý nyní hudební skladatel Antonín Bruckner nedocházel z počátku svými skladbami valného uznání. Jednou navštívil jej jeho přítel, když se právě zabýval četbou zlomyslných kritik. Mistr mu řekl: „Tito chtějí, abych psal jinak. Šlo by to, ale nesmím. Z tisíců omilostnil Pán Bůh mne a právě mně dal toto nadání. Jemu budu kdysi skládat účty. Jak bych pak obstal před Pánem Bohem, kdybych poslouchal jiných a ne Jeho?!" Bruckner poznal, že jeho skladatelské nadání je dar Boží. A tak je tomu též s ostatními

vlohami, které mají jednotlivci. Nadání básnické, spisovatelské, zpěvácké, malířské, hloubavé a řečnické, talent organisační a schopnost vládnouti, obratnost v pracech uměleckého průmyslu a jak se jmenují všecky ostatní schopnosti v člověku dřímající, — jsou dary Boží. A v těchto svých darech neměl by Pán Bůh zalíbení? I když dal Pán Bůh člověku jenom dvě hřivny neb dokonce jenom jednu, má zalíbení i v těchto skrovnějších hřivnách. Nemenší radost má Pán Bůh z prostého mechu v temném lese než z cedru libanonského, který se pyšně tyčí k nebi.

Užívá-li člověk vloh, které mu Pán Bůh dal, podle vůle Boží, má Pán Bůh nutně zalíbení i v této čistě přirozené činnosti člověka i když člověk má jinak leccos na sobě, co se Pánu Bohu nelíbí.

Sion si stěžoval: „Opustil mne Hospodin, Pán na mne zapomenul.“ Ale Pán Bůh odpověděl: „Může zapomenout na své dítko žena, bez citu býti s plodem své krve? A byť i ona se zapomněla, já přece nezapomenu tě! Aj, na své ruce jsem si tě poznamenal.“ (Is. 49, 14-16.) Matka nezbytně miluje dítě, které vzniklo v jejím lůně. Ale větší než láska matky k dítěti je láska Boží k nám lidem a to proto, že nás stvořil, že jsme dílo rukou Jeho. Tato pravda dodá nám útěchy v těžkých chvílích. Ale také nás jistě naplní vděčností vůči

Pánu Bohu. Vždyť všecko dobré, co máme na sobě, je dar Boží. Proto nesmíme sobě na tomto dobrém zakládati, nesmíme se pro ně vypínati, nýbrž musíme ve všem vzdávati čest Pánu Bohu. „Co máš, abys toho nebyl dostal? Jestliže však jsi dostal, proč se chlubíš, jakobys nebyl dostal?“ (I. Kor. 4, 7.) I my vždycky buďme pamětlivi — jako Antonín Bruckner —, že kdysi nám bude skládat účty Pánu Bohu z toho, jak jsme užívali Jeho darů.

Pánu Bohu se líbí naše přednosti nadpřirozené.

Člověk vyšel z ruky Boží jako Jeho obraz. Mnozí lidé však hanobí tento obraz Boží v sobě smrtelným hříchem. Člověk, který se dopustí hříchu smrtelného, podobá se perle, která padla do bláta. Ale tuto perlu lze opět vytáhnouti z bláta, ze špíny ji očistiti, aby nabyla ještě krásnějšího lesku než měla dříve. A to právě činí Pán Bůh tím, že vlévá člověku milost posvěcující. Hříšník odkládá milostí posvěcující starého člověka a obléká člověka nového, stvořeného podle Boha ve spravedlnosti a pravé svatosti. V tomto novém člověku, v tomto „novém stvoření“, jak se vyjádřuje apoštol Páně, (Gal. 6, 15) má Pán Bůh své nejvyšší zalíbení.

Abychom poněkud pochopili zalíbení Boží v „novém stvoření", pozorujme podivuhodné působení milosti posvěcující v člověku!

Milostí posvěcující mizí v člověku, který byl klesl do hříchu smrtelného, především to, co vzbudilo nelibost a ošklivost Boží. Těžkým hříchem uvaluje člověk na sebe těžkou vinu, špiní svou duši a činí se hodným věčného zavržení. A těchto tří neblahých následků hříchu smrtelného zbavuje člověka milost posvěcující. Jeho vina mizí, špína s duše se odstraňuje a věčný trest pekelný se mu odpouští. Tak se duše opravdu obmývá a očisťuje krví Beránkovou a není pak již na ní, dle slov apoštolových (Řím. 8, 1) „žádného zavržení". A což neraduje se člověk z drahocenné perly, když ji vytáhl z bláta a očistil? Což neraduje se ještě mnohem více Pán Bůh z duše zbavené všelikého bláta hříchu smrtelného, nemá v ní zalíbení? Jistě takovou duši nutně miluje!

Očištění od hříchu smrtelného není však jediný účinek milosti posvěcující. Mnohem větší a cennější její účinek je posvěcení duše. Aby se to náležitě osvětlilo, k tomu bylo by ovšem zapotřebí jazyka andělského. Co vznešeného, zázračného ano božského působí milost posvěcující v duši ospravedlněného, poznáme zcela a úplně teprve v nebi. Zde na zemi je možné jen slabé vylíčení.

Sv. Petr praví, (II. Petr. 1, 4) že nám Pán Bůh milostí posvěcující dal tak veliký a drahocenný dar, že jsme se jí stali „účastni božské přirozenosti". Již to je našemu ubohému rozumu nepochopitelné. Pán Bůh nám dává podíl na své božské přirozenosti, nikoliv jen na té či oné své božské dokonalosti, nýbrž na své božské přirozenosti. To je něco tak zázračného, že sv. otcové církevní neváhají tvrdit, že milostí posvěcující v jistém smyslu stáváme se Bohem. Mimo jiné praví sv. Athanáš: „Pán Bůh stal se člověkem, aby nás učinil Bohem."

Tato pravda stane se nám poněkud srozumitelnější, všimneme-li si jiného výroku Písma sv., totiž, že milostí posvěcující sděluje se nám život Boží. Božský Spasitel sám řekl: „Já jsem přišel, aby měli život a to v hojnosti." (Jan 10, 10.) Tento život však, o němž mluví božský Spasitel, dostáváme tajemným zrozením z Boha. Rodíme se z Boha (Jan 1, 12), z Ducha sv. (Jan 3, 5) a proto je život, jehož nabýváme, účastenstvím na životě božském, výronem života božského a právě proto jsme opravdu „dítkami Božími". Nejsme již jen služebníky Božími, jak jsme se jimi stali svým stvořením, ale jsme syny Božími (Gal. 4, 7) tak, že apoštol Jan volá ve svaté radosti: „Vizte, jakou lásku Otec nám prokázal, abychom dítkami Božími sluli; a my jsme jimi." (I. Jan 3, 1.)

Protože je v nás život Boží, protože jsme dítkami Božími, proto jsme dítkami Božími, proto jsme též opravdu svatí. Oblékli jsme nového člověka, stvořeného podle Boha ve spravedlnosti a pravé svatosti. (Ef. 4, 24.) Jsme novým člověkem, jenž se obnovuje podle obrazu Stvořitele svého, kde vším a ve všech je Kristus. (Kol. 3, 10, 11.)

Poněvadž je naše duše milostí posvěcující podobna Pánu Bohu třikrát svatému a Ježíši Kristu, Nejsvětějšímu z Izraele, je též nepopsatelně krásná. Sv. Blažej praví o ní, že je „zářivým světlem". Pán Bůh ji ozdobil rouchem svatebním, které převyšuje leskem a nádherou vše, co dovede vykouzlit lidské umění krásného a nádherného.

Zastavme se na okamžik! Pán Bůh dává člověku podíl na své božské přirozenosti, na svém božském životě. Přijímá jej za své dítko. Ospravedlňuje a posvěcuje jeho duši, zušlechťuje ji a mění ji tak, že září nebeskou krásou. Nemá pak Pán Bůh v takovém člověku nutně své nejvyšší zalíbení? Zdali neříká pak i o něm: Toto je mé milé dítko, v němž se mi zalíbilo? Jak velikého bezpráví dopouštíme se proto vůči Pánu Bohu, jsme-li v milosti posvěcující a přece malomyslně pobíháme bědujíce: Pán Bůh mi nepřeje, nemá mne rád!

Neříkejme: Ano, ale kdybych měl ještě svou nevinnost křestní! Ale já jsem tak mno-

ho, tak těžce zhřešil; jak by mohl Pán Bůh býti mně ještě nakloněn? Královský syn najde na ulici dívku špinavou, ranami posetou, v cáry oděnou a vezme ji do svého zámku. Tam ji dá očistit od všeliké špíny, obleče ji do nádherného šatu a ozdobí ji zlatem a drahokamy. Zdali řekne pak syn královský: hle, jaká špinavá, otrhaná dívka? Jistě řekne: Byla jsi ubohá, bídná, politování hodna, ale nyní jsi krásná a nádherná, má rozkoš a láska! A Pán Bůh nejedná jinak! Jak pravdivě mluvili již ve středověku učitelé života duchovního, od nichž pochází věta: „Dívá-li se Pán Bůh na nás, nehledí na to, čím jsme byli, ale na to, čím jsme nyní.“ Je pravda, dříve jsi byl sprostým hříšníkem, nevděčným odbojníkem, ohavným nepřítelem Božím. Ale nyní jsi dítkem Božím, které září leskem milosti posvěcující, a proto tě Pán Bůh miluje, nutně tě miluje.

Ale láska Boží jde ještě dále. Svatá víra nám praví: Je-li člověk v milosti posvěcující, cokoliv dobrého vykoná s bohumilým úmyslem, ve všem má Pán Bůh takové zalíbení, že takovému člověku pokaždé rozmnoží milost posvěcující. Tak se stane duše jeho ještě světější, krásnější a Pánu Bohu podobnější a čeká ji větší odměna v nebi. Pán Bůh má zalíbení i v malých, nepatrných skutcích takového člověka, na př. v krátké střelné modlitbě, v malé úsluze bližnímu, ano i v takových úkonech, které samy sebou nemají mravní ceny, jako

jídlo a pití, jen když se konají s úmyslem bohumilým. Jak hojnou útěchu skýtá tato pravda člověku, který žije v milosti posvěcující! Jak překrásně jeví se v ní láska, kterou má Pán Bůh k nám!

V Pánu zesnulá sestra Emilie Schneiderová cítila často palčivou touhu, aby mohla Pána Boha horoucněji milovati a úžeji se s ním spojiti. Když jednoho dne prolévala hojné slzy z vroucí touhy, aby mohla božského Spasitele přijati a Jej prosila, aby se smiloval a dal jí větší lásku k sobě, řekl jí Spasitel: „Odevzdej se zcela mně! Mám-li zalíbení v tvé touze a tvých slzách, čeho si ještě přeješ?“ Sestra Emilie k tomu dodala: „Bylo mně tak nevýslovně blaze a hluboký klid rozlil se celou mojí bytostí.“

Neplatí ta slova i nám? Konáme-li práci svého povolání s dobrým úmyslem a správně, má v ní Pán Bůh zalíbení. Co bychom ještě chtěli? Odříkáváme-li své modlitby opravdu zbožně, má v nich Pán Bůh zalíbení. Nestačí nám to? Když v těžkých pokušeních zápasíme a bojujeme, abychom nezhřešili, má v tom Pán Bůh zalíbení. Nevleje tato myšlenka mír do naší rozčilené duše? Neseme-li trpělivě, z lásky k Pánu Bohu svůj kříž, má v tom Pán Bůh zalíbení. Nedodá nám tento pohled zalíbení, jakým Pán Bůh hledí na naše bolesti, síly a zmužilosti? Když jíme a pijeme, poněvadž

Pán Bůh tomu chce, když pečujeme o své zdraví, aby naše duše mohla ve zdravém těle lépe sloužit Pánu Bohu, řekněme si: tím vším působím Pánu Bohu radost, tím vším rozmnožuji lásku zalíbení, kterou mě Pán Bůh miluje. Jistě rozšíří se pak srdce naše a zvoláme ve svatém nadšení: „Pane Bože, Ty mě miluješ víc než jsem si dosud uvědomil; na mě jest, abych Tě též miloval, budu Tě také milovat láskou čistou, dokonalou!“

Ale tu ozve se v nás ovšem nesmělá otázka:

Líbí se můj denní život opravdu ve všem Pánu Bohu?

O mnohých králích judských, na př. Azariášovi, Joathamovi, Josafatovi praví Písmo svaté: „Činil, co se líbilo Hospodinu.“ Na to však následuje veliké „ale“: „Ale výšin nezničil; lid ještě obětoval a pálil kadidlo na výšinách.“ (4. Král. 15, 3, 4.) Ve svém životě soukromém činili tito králové, co se Pánu Bohu líbilo. Ale trpěli lidu, aby páchal modloslužbu na návrších. Tak dlužno říci též o mnohých, snad o velké většině křesťanů: činí, co se líbí Hospodinu. Ale v mnohých věcech se zase Pánu Bohu nelíbí. To ovšem není, jak už bylo shora řečeno, důvod k malomyslnosti ani k domněnce, že nás Pán Bůh nemiluje. Ale je to závažný důvod k tomu, abychom sami sebe denně obráběli, t. j. jednak se varovali

všeho, co se Pánu Bohu nelíbí, jednak se snažili, ve všem se Pánu Bohu líbiti.

1. Je třeba varovati se všeho, co se Pánu Bohu nelíbí.

Mluvíme samozřejmě jen o těch, kteří žijí v milosti Boží, nikoliv tedy o těch, kdož těžkým hříchem uvalili na sebe hněv a nevoli Boží.

a) Pánu Bohu se nelíbí vždy a všude a u každého člověka hřích všední.

To věděli světci a proto se jim z té duše ošklivil i nejmenší hřích ano i hřích polodobrovolný. Svatá Františka Chantalská ukládala jednou vlastníma rukama do rakve mrtvolu malomocného ubožáka, kterého před tím 4 měsíce mateřsky ošetřovala. Když jí kdosi chtěl v tom zabránit, aby se prý nenakazila, odpověděla mu krásně: „Nebojím se žádného malomocenství kromě malomocenství hříchu.“ A sv. Eduard říkával: „Raději skončím na hořící hranici, než bych svolil ke hříchu.“ Téhož smýšlení buďme i my všichni: I nejmenší hřích ošklivi se Pánu Bohu. Proto nikdy nesmím dobrovolně hřešiti. Když jsme však byli tak nešťastni, že jsme zhřešili, pomodleme se ihned modlitbu lítosti, aby skvrna, která se tak velice Pánu Bohu ošklivi, z naší duše zmizela!

b) Pánu Bohu se nelíbí, máme-li ještě odpykávati časné tresty za hříchy.

Náš vztah k Pánu Bohu jistě není ještě správný, musí-li nám Pán Bůh říci: Miluji tě sice, ale musím tě ještě potrestat za tvé hříchy. Svatou Gertrudu potrestal jednou Pán Bůh za malinkou chybu tím, že jí odnímal po 11 dní své citelné milosti. Když si Gertruda odbyla takto své pokání, projevoval jí Pán Bůh zase svou lásku v neztenčené míře. Čím je duše pokročilejší, tím více nelíbí se Pánu Bohu na ní každá nedokonalost a tím přísněji trestá ji odnětím citelných milostí. V takovém případě je mezi Pánem Bohem a duší v jistém smyslu jakési „napětí" či odcizení, a je nezbytně nutno, aby tento stav byl odstraněn. Odstraňuje se pokáním. Po hříchu se proto nespokojujme s tím, že odříkáme modlitbu lítosti! Uložme si pokaždé, jak zdůrazňuje zvláště P. Surin, ihned dobrovolné pokání! To platí zvláště i pro duše, které jsou na začátku dokonalosti. Takové duše často si stěžují, že je k nim Pán Bůh přes jejich dobrou vůli zdrženlivý, že se jim dostává jen skrovných důkazů lásky Boží. Pátrají pak ve své minulosti, zdali se snad z některého hříchu dosud nevyzpovídaly. Nejraději by vykonaly ještě jednou co nejpodrobnější zpověď životní. Ale klamou se tyto duše. Překážejí jim nikoliv nevyznané dosud hříchy dřívější, nýbrž časné tresty dosud neodpykané. Snad jde jen o časné tresty za hříchy, kterých se dopouštějí denně znovu. Proto měly by duše, které

horlivě touží po dokonalosti, o to se snažiti, aby se očistily nejen od hříchů, ale i od časných trestů. Proto ať se nevyhýbají malým obětem a nesou rády svůj denní kříž, ať hledí mší svatou a získáváním plnomocných odpustků nabývati odpuštění časných trestů!

c) Na zbožných duších nelíbí se Pánu Bohu obzvláště vnitřní nepokoj a zmatek, úzkostlivost a vrtošivost, nervosní chvat a prudká horlivost.

Věhlasný učitel života duchovního P. Sallemant zanechal nám vážné napomenutí: „Všechno, co odnímá vnitřní mír a pokoj, pochází od ďábla. Pán Bůh spojil štěstí a svatost spolu tak, že jeho milosti duše nejen posvěcují, nýbrž i uklidňují a naplňují mírem a líbezností. Našeptávání ďáblovo působí právě opačně, buď s počátku neb na konec. Had se poznává podle ocasu, t. j. podle účinků jeho činnosti a podle cíle, k němuž vede." Co však pochází od ďábla, jistě se nemůže líbit Pánu Bohu. I P. Causatte ve svých dopisech, které napsal jako duchovní správce sestřiček, vrací se opět a opět k myšlence, že je nutno, aby duše nepozbyla vnitřního klidu. I on praví, že tyto vnitřní nepokoje a zmatky nepocházejí od Pána Boha, nýbrž od satana. Jako prostředek proti tomu doporučuje, abychom se nezabývali příliš sami s sebou, ale spíše s Pánem Bohem a hleděli si hluboké usebranosti v Pánu Bohu.

d) Pánu Bohu se nadmíru nelíbí, když své dobré skutky poskvrňujeme postrannímí, hříšnými úmysly. To je bohužel chyba, které jenom svatí dovedli se uvarovati.

„Následování Krista" praví (1, 15, 2) o našich dobrých skutcích: „Často bývají s nimi spojeny přirozený sklon, vlastní vůle, naděje na odplatu a láska k pohodlí." Ujišťujeme sice Pána Boha bezpočtukrát, že chceme všecko konat jen z čisté lásky k němu; ve skutečnosti vloudí se však téměř vždy, aniž toho snad pozorujeme, úmysly vedlejší, které se Pánu Bohu nelíbí a to ne-li hned na začátku, přece alespoň během dobrého skutku. Veliký vůdce duší, P. Sallemant praví: „Zřídka končíme dobrý skutek s touž horlivostí a s týmž čistým úmyslem, se kterým jsme jej začali." Převážná většina zbožných lidí podléhá snaze, jiným se zalíbiti. Všichni máme v sobě část pýchy fariseů, o nichž řekl božský Spasitel: „Všecky skutky své činí, aby je lidé viděli." (Mt. 23, 5.) Tu je nutno, stále býti na stráži. Zvláště tehdy, můžeme-li zameziti, aby lidé náš dobrý skutek viděli. Již svatý papež Řehoř Veliký praví: „Dobrými skutky máme dávati bližnímu dobrý příklad, ale při tom máme míti úmysl, že se chceme zalíbiti jedině Pánu Bohu. Když se v přítomnosti jiných modlíme neb pracujeme, prokazujeme-li jiným služby lásky, vždy ať nás provází střelná modlitba: Pane,

nechci se líbiti lidem; jenom Tobě chci se zalíbit. Nezapomínejme přísných slov apoštolových: „Hledám líbiti se lidem? Kdybych se zaliboval lidem, nebyl bych služebníkem Kristovým.“ (Gal. 1, 10.)

*

Tím dospíváme k druhému předsevzetí, které je nám činiti: Je třeba varovati se všeho, co se Pánu Bohu nelíbí, ale též:

2. Je třeba, abychom se snažili ve všem Pánu Bohu se líbiti.

Sv. Jan zaznamenal nám úchvatná slova Spasitelova: „Ten, jenž mě poslal, jest se mnou; On nenechal mě samotna, neboť já vždycky činím to, co Mu jest milé.“ (Jan 8, 29.) Tento výrok Pána Ježíše učinil jistě na miláčka Páně tak hluboký dojem, že mu již nevymizel z paměti a hleděl jej vštípiti i prvním křesťanům. Neboť těší ve svém prvním listě obec křesťanskou slovy: „Začkoli budeme prositi, obdržíme od Něho, ježto zachováváme přikázání jeho a činíme, co mu jest milé.“ (I. Jo. 3, 22.)

I nám budiž tento výrok směrodatným pro celý život! I naší zásadou budiž vždycky: Vždy budu činiti, co se Pánu Bohu líbí!

V praxi dá se tato zásada rozčleniti na dvě. Předně: Zalíbení Boží budiž první a nejpřednější pohnutkou mých povinných dobrých

skutků. A za druhé: Dobrovolné dobré skutky, které mi Pán Bůh vnuká, budu konati hlavně proto, že Pánu Bohu je obzvláště milé, poslouchám-li Jeho vnuknutí.

Předně: Zalíbení Boží budiž první a nejpřednější pohnutkou mých povinných dobrých skutků!

Při svých skutcích můžeme míti rozličné nadpřirozeně dobré pohnutky. Konáme je, abychom vytrpěli pokání za své hříchy, abychom se vycvičili ve ctnostech, abychom si nasbírali zásluh pro nebe, abychom prospěli duši bližního, abychom vyplnili vůli Boží, abychom Pána Boha oslavili, a ukázali mu, že ho milujeme. První a nejpřednější naší pohnutkou však budiž vždycky: Chci se Pánu Bohu zalíbit.

Sv. František Saleský je dokonce toho mínění, že je záhodno, abychom ve všem měli jediný úmysl, Pánu Bohu se líbiti. Vidí v něm ctnost prostoty, kterou doporučuje božský Spasitel slovy: „Buďte prostí jako holubice.“ Světec praví: „Úkony lásky, které vyvěrají z touhy, pouze Pánu Bohu se líbiti, jsou-li prosty všech úmyslů vedlejších, tvoří křesťanskou prostotu. Od holubice se učte milovati Pána Boha v prostotě srdce! Učte se od ní míti ve všem, co činíte, jediný účel, jediný úmysl, totiž: všemi prostředky, které vám poskytuje vaše povolání, líbiti se Pánu Bohu.“ Sv. František vysvětluje to příkladem. Praví: „Jdeš

se na př. modlit do choru, a zeptal by se tě někdo, kam jdeš. Odpověděl bys mu, že do choru. A nač tam jdeš? Řekneš: Jdu chválit Pána Boha. A proč jdeš právě nyní a ne v některou jinou hodinu? Odpověděl bys: Protože už bylo dáno znamení zvonkem a mou nepřítomnost by brzy zpozorovali. Hle: úmysl, jíti do choru chválit Pána Boha, velmi dobrý. Ale pohnutka k němu není jednoduchá. Prostota žádá totiž, abychom tam šli jen s vroucí touhou, Pánu Bohu se líbit, bez všelikého jiného vedlejšího úmyslu. Tak je tomu v každé jiné věci."

Mnohé zbožné duše se asi nespokojí s jedinou pohnutkou, líbiti se Pánu Bohu. Ať tedy dají pohnutku, líbiti se Pánu Bohu, na místo první a všecky ostatní pohnutky vedlejší podřídí této pohnutce nejvyšší! Papež Pius X. vykládaje, s jakým úmyslem máme choditi k častému sv. přijímání, klade na první místo úmysl „Pánu Bohu se líbiti". Potom teprve připojuje úmysly druhé „láskou úžeji se spojit s Pánem Bohem a tímto božským lékem vyléčiti vlastní slabosti a chyby." I my můžeme klidně činiti právě tak. Činíme-li si újmu v jídle, řekněme: Budu se postit, abych se umrtvoval a tím se Pánu Bohu zalíbil. Modlíme-li se, řekněme: Budu se modlit, abych Pána Boha oslavil a tím se mu zalíbil. Doléhá-li na nás těžký kříž, řekněme: Ponesu tento kříž trpělivě, abych si odpykal své hříchy, nastří-

dal sobě zásluh pro nebe a tím se Pánu Bohu zalíbil. Pečujeme-li o své zdraví odpočinkem, procházkou, hlubokým dýcháním a tělocvikem, řekněme: Budu si hleděti svého zdraví, abych tím plnil vůli Boží a tak se Pánu Bohu zalíbil. Přinášíme-li veliké a těžké oběti sloužíce bližnímu, řekněme si: Činím tak, abych ukázal Pánu Bohu a bližnímu svou lásku a tím se Pánu Bohu zalíbil.

Toto denně častěji opakované ujištění Pána Boha: Chci se ti líbiti, je zároveň nejlepším prostředkem k tomu, abychom vylučovali hříšné úmysly vedlejší. Řekneme-li: Pomodlím se nyní, abych se Pánu Bohu líbil, jistě nedáme pak při modlitbě vzniknout myšlenkám samolibým. Řekneme-li: Vykonám tuto práci, abych se Pánu Bohu líbil, jistě nedáme se svésti svou pohodlností neb svéhlavostí k tomu, abychom ji konali špatně. Řekneme-li: Budu se lopotit ve službě bližnímu, abych se líbil Pánu Bohu, jistě nepodlehneme pokušení, abychom tak činili k vůli lidem, aby lidé měli o nás dobré mínění, chválili a obdivovali nás.

Za druhé: Dobrovolné dobré skutky, které mi Pán Bůh vnuká, budu konati hlavně proto, že Pánu Bohu je obzvláště milé, poslouchám-li jeho vnuknutí.

Sv. Jan praví na shora uvedeném místě: Zachováváme jeho přikázání a konáme, co

je mu milo. To jsou dvě různé věci. Zachováváme-li Boží přikázání, činíme, co Pán Bůh poroučí, čím jsme povinni. Konáme-li však co je Pánu Bohu milo, činíme, co Pán Bůh neporoučí, ale čeho si od nás přeje, co nám radí a doporučuje, protože se mu to líbí. Jsou to jen doporučené, dobrovolné dobré skutky, k nimž nás Pán Bůh vybízí vnitřním vnukáním. Neposlechneme-li těchto vnuknutí, tím ještě nehřešíme. Ale odpíráme tím Pánu Bohu radost, odpíráme mu něco, v čem by měl své zalíbení. Máme-li na př. vnuknutí, nepodívat se oknem ven, když slyšíme na ulici hluk, a podíváme se přece, jistě jsme tím nezhřešili. Odepřeli jsme však Pánu Bohu oběť, z níž by se byl radoval. Máme-li vnuknutí, častěji za hodinu pomysliti na přítomnost Boží a opomeneme to úmyslně, nezhřešíme sice, ale odpíráme Pánu Bohu něco, v čem by měl zalíbení. Máme-li vnuknutí, dáti žebrákovi větší obnos peněz, aniž je nám to nesnadno, ale dáme mu jen malou almužnu, nezhřešili jsme, ale opomenuli jsme něco, co by Pánu Bohu bylo způsobilo velikou radost.

Když však posloucháme vnuknutí Božích k dobrovolným skutkům, máme tak činiti hlavně z důvodu, abychom se Pánu Bohu zalíbili.

Ve věci velevýznamné, totiž v dobrovolně zvoleném panictví, uvádí sv. Pavel tuto pohnutku jako rozhodující. Praví, že osoba vdaná

hledí se zalíbiti manželovi a tak je rozdělena mezi Pána Boha a člověka. „Kdo není ženat, stará se o věci Páně, kterak by se zalíbil Pánu.“ (I. Kor. 7, 32.) Zůstává-li tedy někdo svoboden, má dle rady sv. Pavla činiti tak proto, aby žil cele Pánu Bohu a byl svatý tělem i duchem (Tamtéž v. 34.) a tím se zalíbil Pánu Bohu. Tak tomu má býti u všech dobrovolných dobrých skutků. Naší hlavní pohnutkou budiž při nich: Pánu Bohu chci se líbit, jemu působit radost.

Dar pobožnosti záleží dle sv. Tomáše Akv. v tom, že Duch svatý vlévá do nás dětinnou lásku k Pánu Bohu. Dobré dítko však nečiní jen to, co rodiče poroučejí, nýbrž i čeho si přejí. Ano i samo přemýšlí, čím by mohlo způsobiti rodičům radost. Vidí — jak se říká — rodičům každé jejich přání na očích. Naše dětinná láska k Pánu Bohu nedovedla by ani tolik? I nás provázej denně úmysl: Ve všem chci Pánu Bohu působiti radost. Proto budu konati nejen to, co Pán Bůh poroučí, ale i to, co mi radí, čeho si ode mne přeje, co mi — jako sobě milé — doporučuje.

Tato stálá, horlivá snaha, poslouchati vnuknutí Božích s dětinnou láskou, zajisté nezůstane pro nás bez odměny. Způsobíme-li my Pánu Bohu radost, způsobí nám ji Pán Bůh také. Vykonáme-li ve službě Boží více než žádá přísná povinnost, bude i Pán Bůh

vůči nám štědrý, ano marnotratný ve svých darech. Udělí nám mnohé, čeho by nám nedal, kdybychom byli méně horliví. Učitelé života duchovního zvláště zdůrazňují, že Pán Bůh — posloucháme-li ochotně a stále jeho vnuknutí — dává nám silné milosti k dokonalému, svatému životu. P. Sallemant shrnuje celou svou asceticko-mystickou soustavu ve dva požadavky: Kdo se chce státi dokonalým, musí stále pracovati o tom, aby se víc a více očišťoval od hříchů svých, od časných trestů, zlých náklonností a příchylností k věcem pozemským a musí svědomitě poslouchati vnuknutí Ducha svatého.

P. Pergmayr praví: „Pán Bůh je pánem svých milostí. Dává je jak, kdy a komu chce. Aby ukázal svou štědrost, odměňuje často nepatrné věci nejvyššími milostmi. Není ničím novým, má-li Pán Bůh ve splnění zcela malého vnuknutí takové zalíbení, že pak nepřestane udělovat duši nové a nové milosti, dokud jí nedovede na vrchol svatosti a dokonalosti.“ Při tom uvádí P. Pergmayr příklad, který stojí za to, abychom se nad ním zamyslili. Zpustlý člověk oddával se jednou zase celé dopoledne svým výstřednostem a odpoledne vydal se na cestu, aby v nich pokračoval. Potkal se s knězem, který šel k nemocnému s Pánem Bohem. Spatřiv kněze dostal vnuknutí: Když jsi po celé dopoledne Pána Boha urážel, uctí nyní Pána Boha alespoň čtvrthodinku

tím, že doprovodíš božského Spasitele k nemocnému! Člověk — jinak mrzký — poslechl tohoto vnuknutí a doprovázel Velebnou svátost. Když však šel takto za Nejsvětější svátostí, zmocnila se ho najednou tak hluboká lítost nad hříchy, že se rozplakal a všecek zkormoucený vrátil se domů. Brzy na to se zkroušeně a pokorně vyzpovídal a od té chvíle začal život nejen spořádaný, ale vskutku dokonalý.

A zase naopak je P. Pergmayr toho mínění, že duši působí nevýslovně mnoho škod, neposloucháme-li Božích vnuknutí. Praví na př.: „Stačí, když jen proti vnitřnímu hlasu povolíme nezřízené náklonnosti, stačí odepříti Pánu Bohu sebezápor, k němuž nás vybízí, stačí nedbati vnitřního osvícení a lepšího poznání a po nějakou dobu dobrovolně oddati se věcem zevnějším, a zkusíme brzy, kterak se zmocní naší duše úplná vlažnost, slabost a suchopárnost, jak se jí omrzí všecko dobré. Ano dost možná, že pak po léta již nepocítí vnitřního pomazání a radosti, kterých pozbyla svou nevěrností. Kolika milostí zatím duše pozbývá, jak velice se opožďuje ve ctnosti a svatosti, kolika pozbývá zásluh, uvidíme teprve na onom světě.“ Je-li už velmi nebezpečno dvořenínovi, odmítati opětovně přání svého krále, tím nebezpečnější je pro duši, zamítati častěji prosbu Boží a opětovně nekonati dobrovolných dobrých skutků, k nimž

ji Pán Bůh vnitřně vybízí. Nedivme se pak, je-li Pán Bůh v udílení svých milostí velmi zdrženlivý, a je-li duše trvale vlažná a lenivá ve službě Boží.

Pane Ježíši, ty jsi řekl: „Hle, stojím u dveří a tluku; jestliže kdo uslyší hlas můj a dveře mi otevře, vejdu k němu a budu večeřeti s ním a on se mnou.“ (Zjev. 3, 20.) Pane Ježíši, nikdy nedopustím, abys klepal na dveře duše mé nadarmo. Nikdy nezaviním, abys mě musel pominouti svými milostmi. Budu vždy poslouchati hlasu tvého a tvých vnuknutí se srdcem dokořán otevřeným. Přijď tedy také ke mně a večeřej se mnou v nejužším, přesladkém a láskyplném spojení!

Někdo snad namítne: Ale vždyť nevím, pochází-li myšlenka, která mě napadá, od Boha neb jen ode mne neb dokonce od ďábla. V nejčastějších případech běží zde o malé úkony modlitby, sebezáporu, lásky k bližnímu. Zeptáme-li se jen svého zdravého lidského rozumu, snadno poznáme, že jde skutečně o věc dobrou, Pánu Bohu milou. Mimo to udávají nám učitelé duchovní zkušební kámen, kterým můžeme jasně poznat, pochází-li určité vnuknutí od Pána Boha. Říkají: Poslechneme-li vnuknutí a pocítíme pak ve svém srdci mír a radost, buďme pevně přesvědčeni, že vnuknutí bylo od Pána Boha! Jde-li ovšem o vnuknutí, které nás vybízí k velikým a obtížným

skutkům, na př. ke vstupu do kláštera, k nápadnému sebepokoření neb k tuhému pokání, je nutno, déle o něm uvažovati. Bude dobře, poradíme-li se se zkušenými lidmi, dříve než je provedeme.

*

Na konec zbývá nám ještě, zodpovědět těžkou otázku. Když si často pomyslíme: Pán Bůh má ve mně zalíbení, nevyroste pak v nás to, z čeho božský Spasitel tak vážně káral fariseje, totiž duchovní pýcha? Nebude člověk, který si denně říká: Pán Bůh má ve mně zalíbení, nabývati lepšího a lepšího mínění o sobě a druhé podceňovati? A přece smýšlí člověk, který v dokonalosti opravdu pokračuje, o sobě čím dále tím hůře, poněvadž víc a více poznává, že je křehký a hříšný tvor! Pán Bůh nás opatruj od takového zcestí! Když byla Panna Maria vyvolena za Matku Boží, zaplesala: „(Pán Bůh) vzhlédl na ponížení služebnice své.“ (Lk. 1, 48.) Zajisté to znamená: Pán Bůh shlédl se zalíbením a láskou na mne, svou poníženou služebnici. Panna Maria věděla, že ji Pán Bůh miluje a že ji vyznamenal zcela zvláštním způsobem a přece byla a zůstala nejpokornější ze všech lidí. Věděla totiž, že všecko dobré na ní je nezasloužený dar Boží a že přes vysoké vyznamenání, kterého se jí dostalo, zeje mezi ní a Pánem Bohem nekonečná, nepřeklenutelná pro-

past. Kdo má milost posvěcující, může právem říci: Pán Bůh hledí na mne se zalíbením. Ale týmž právem musí říci: Tato milost posvěcující je pro mne nezaslouženým darem Božím a přes to, že jsem účasten božské přirozenosti a božského života, stojím nekonečně nízko pod Pánem Bohem. Nemám tedy, proč bych se vyvyšoval. Ano, vzpomenu-li si na své dřívější hříchy a považím-li, že jsem i nyní přes všecky milosti pln chyb a nedokonalostí, jistě mi zajde všeliká chuť, obdivovati sama sebe. Mám-li jinak zdravý rozum, jsem nutně skromného mínění o sobě.

O ctihodném P. Libermannovi, prvním generálním představeném Otců Ducha sv., řekl jeho bývalý chovanec, biskup Poirier: „Za nejhlubšího opovržení hodnou pokládal duchovní sebelásku. Neznal nic horšího a nebezpečnějšího nad tuto neřest pýchy, která dovede — jak říkal — proměnit nejvzácnější dary Boží dobroty a smrtící jed. Tato duchovní sebeláska záleží v jakési samolibé radosti z darů milosti Boží a ve spokojenosti se sebou, která se zakrývá zdánlivou ctností. Nepotírá-li se vydatně tento vadný sklon, vyrůstá z něho nebezpečná sebedůvěra, která se stupňuje až v opovážlivost. Je to veliké, těžko vyléčitelné zlo. Jenom hluboké pokoření a mnohonásobný kříž dovedou je ještě vymítit z duší, které Pán Bůh zvláště chrání. Dovede-li se však nepřítel lidstva ještě uplatnit,

jak P. Libermann často pozoroval — dopadne to velmi špatně. Ano, P. Libermann je přesvědčen, že zde je počátek velikých pohrom, které na světě způsobil odpůrce Boží, a že v této neřesti dlužno hledati původ mnoha bludařství."

Líčíce milost posvěcující, úmyslně nezmínili jsme se o jednom jejím účinku, totiž, že nás činí též přáteli Božími. Tímto účinkem milosti posvěcující budeme se zabývati obšírně příště. Ukáže nám nejvyšší stupeň lásky Boží.

Imprimi potest. Pragae, die 2. Martii 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc. Vošahlík C. Ss. R., censor ex officio. Imprimatur Nr. 3667. Olomucii, die 4. Martii 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Číslo poštovního účtu šekového v Praze č. 39.556. — Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, M. Ostrava, Těšínská 21.

CENA 30 h.

ŽIVOTEM C. ZOR

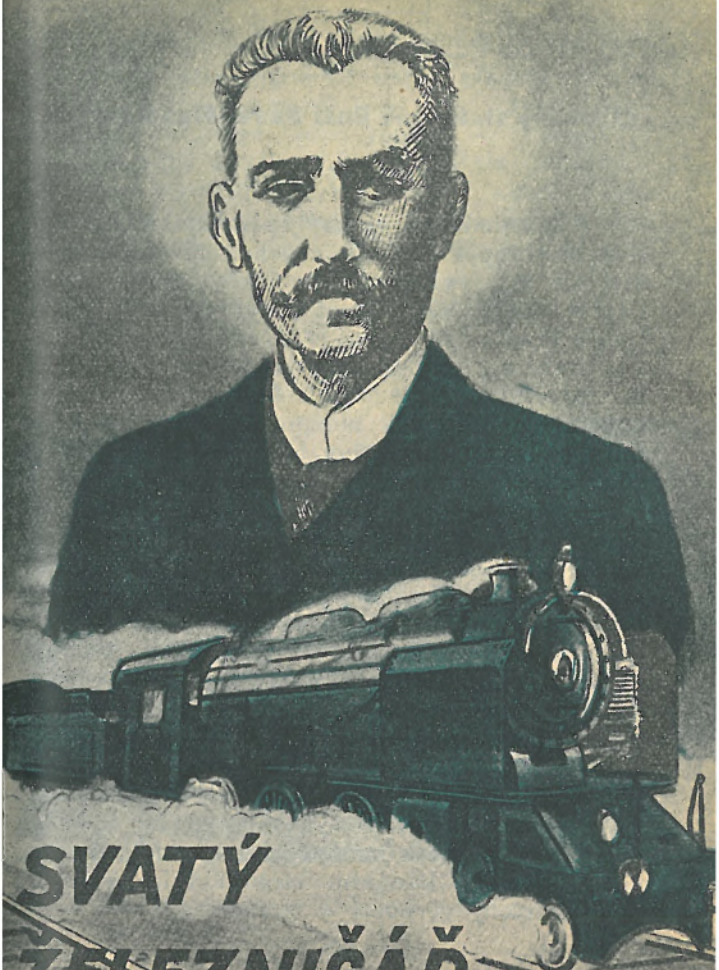

SVATÝ ŽELEZNIČÁŘ

Dr. Alfred Fuchs:

Ctihodný služebník Boží Pavel Pius Perazzo.

Obyčejný život.

Když nedávno známý spisovatel chtěl vylíčiti životopis člověka v jehož životě nebylo nic, co by vybočovalo z řady, když chtěl napsati „Obyčejný život", vybral si k tomu popis života železničního úředníka, jehož život byl tak pravidelný, jako jest příjezd a odjezd vlaků. A přece i v tomto typicky obyčejném životě jest možno konati ctnosti v míře hrdinné. Dokladem toho jest život Pavla Pia Perazza, o němž je zaveden diecésní beatifikační proces, ale jemuž již dnes říkají v Turině „svatý železničář" — „il ferroviere santo". Když si lidé chtějí zpřítomnit světce, málokdy si jej dovedou představit v obyčejném civilním obleku nebo dokonce v úřednické uniformě. Nedovedeme si představit, že by malíř mohl namalovat aureolu kolem červené čepice přednosty stanice. A přece si budeme musit na to zvyknout. I naše doba bude míti své světce. Církev nám staví před oči nejenom kněze, řeholníky a řeholnice, ale i laiky, kteří nevykonali nic, co by bylo v očích tohoto světa neobyčejného, ale kteří dosáhli glorioly konáním ctností tak zvaných neúhledných, věrností v malém.

Mezi tyto novodobé heroy ctnosti náležel i Pavel Pius Perazzo. Jeho otec se jmenoval Secondo Perazzo, jeho matka se jmenovala za svobodna Delfina Massero. Byla to středostavovská rodina italská, velmi zbožná. Paolo Pio Perazzo se narodil v Nizza Monferrato dne 5. července roku 1846. Od první chvíle, kdy byl na světě dostávalo se Pavlu Piovi opravdové křesťanské výchovy. Víme dobře, co píšeme, když pravíme, že se mu této výchovy dostávalo od první chvíle co přišel na svět a mohli bychom napsati, že se s touto výchovou započalo ještě než přišel na svět. Na tuto okolnost dnes matky zapomínají: záleží velmi mnoho na tom, aby chovaly zbožné myšlenky již když dítě nosí pod srdcem. Záleží velmi mnoho na tom, aby si uvědomily, co znamená nejenom křest dítěte, ale i úvod. Záleží velmi mnoho na tom, aby vypravovaly děťátku o Boží lásce již tehdy, kdy se zdá, že jim dítě ještě nerozumí. Záhy se naučí posílat polibky obrazu Ježíškovu, záhy se naučí posílat polibky k svatostánku a to jest jeho první modlitba. Záhy musí býti dítě voděno do kostela. Záhy jest třeba mu ukázat, kde sídlí Ježíšek. Základy k svatosti jeho života byly položeny již tehdy, když matka vedla jeho první krůčky do kostela. Není snad tak důležité, že nejmilejší hračkou dítěte byl oltářík, ale důležité jest, že od ma-

lička byl navykán na zbožnou četbu. Ještě dříve, než se sám naučil čísti, předčítala mu matka z duchovních knih. Z dětství jeho jest zaznamenána událost, jejíž zázračná povaha musí býti přezkoumána. Spadl kdysi do ohně v krbu a vylil na sebe vřelou vodu. Přes to se mu nic nestalo a z celé té strašlivé příhody zůstalo mu jenom malé znaménko na tváři.

Ačkoli — jak řečeno — dekret o časném a častém svatém přijímání dětí vyšel až roku 1910, malý Perazzo šel již jako dítě k prvnímu svatému přijímání, jakmile dovedl jen rozeznat dobré a zlé a chléb obyčejný od Chleba svátostného. V některých italských diecésích byl tento chvályhodný zvyk, shodný s obyčejem prvotní Církve praktikován dávno před dekretem velkého eucharistického papeže Pia X. a měl nesmírný výchovný vliv.

Dnes, když žijeme dávno již po vydání onoho slavného dekretu, stále ještě není dost pochopení pro dětské svaté přijímání. Bůh si žádá prvotin. Jest pozdě posílati dítě ke Stolu Páně teprve tehdy, když se v jeho duši zahnízdil již hřích, když do duše již vnikl nepřítel lidského pokolení. To pochopil Perazzo, když dospěl a když si uvědomil, jak velký význam mělo pro něho časné svaté přijímání. Napsal doslova roku 1899: „První svaté přijímání jest prvním krokem, který činí náš Pán Ježíš Kristus do duše dítěte a proto jest tento úkon

nejslavnostnější a nejpamětihodnější v křesťanském životě a jest tak důležitý, že obyčejně rozhoduje o veškerém pozdějším jednání každého člověka.“ — Na životě Pavla Pia Perazza se tato slova osvědčila. Od chvíle prvního svatého přijímání náležel již po celý život plně Eucharistickému Ježíši.

Celý život Perazzův a zvláště jeho dětství jsou svědectvím, jak jest důležito, aby rodiče při výchově nespoléhali jenom na přirozené síly, jež rozvíjejí lidskou osobnost, ale aby otevřeli především cesty působení milosti pomocí nadpřirozených prostředků. Rodiče Perazzovi tak učinili. Proto také se dostal hoch včas, to jest v jedenácti letech k svatému biřmování, jež náležitě jsouc přijato, činí z křesťana bojovníka Kristova. Ovšem musí býti tento nastávající bojovník náležitě poučen, co tato svátost znamená. Celé dětství Perazzovo bylo takové, že mohl o sobě říci to, co praví žalmista: „Pane miloval jsem ozdobu domu tvého a místo přebývání slávy tvé!“ Při tom však byl normálním živým dítětem, jako všecky děti. To platí i o dětech, jež dnes ctíme jako svaté děti. To nebyli malí škarohlídové. Měly všecky normální dětské vlastnosti, ale při nich horoucí, dětinnou lásku k Ježíši Kristu, jež pomáhala vykořeňovat jejich dětské necnosti. Takovým živým, ba i dovádivým chlapcem byl Perazzo, jenž pěstoval všecky sporty přiměřené tehdejší době

a dětskému věku, zvláště lov drobné zvěře a ryb.

Na cestě ke svatosti.

Přes to, že početnou rodinu Perazzovu stálo to finanční oběti, dali syna do gymnasia v Pinerole, kde Paolo Pio měl strýce knězem a profesorem na státních školách. Ve studiích Perazzo také prospíval. Vynikal pílí i pamětí. Přes to však nedostudoval. Během studií vážně ochuravěl a proto jej strýc se svolením rodičů vzal ze studií. Když se uzdravil, uvolnilo se právě místo u dráhy, na stanici v Pinerole a tak se stal patnáctiletý Perazzo kancelářským pomocníkem. Vstoupil do železniční služby 31. května roku 1861. Prostředí, do něhož vkročil, bylo nábožensky velmi chladné. Ale rodinná výchova se osvědčila silnější, než byl vliv prostředí a než byla lákadla světa, jež obyčejně svádějí mladého člověka. V tehdejší době nebylo časté, ba denní svaté přijímání laiků rozšířeno tak, jako dnes. Perazzo však si našel zpovědníka kapucína, zpovídal se často a k svatému přijímání chodil denně, stav se takto průkopníkem častého sv. přijímání, které později velký euchar. papež zavedl v celé Církvi. Všimněme si, že papežové nikdy nezavádějí nic překotně nového. Papežové ze své autority vždy jenom říkají: to a ono jest katolické, to a ono není katolické. Potvrzují nebo odmítají z moci svého nejvyššího úřadu uči-

telského určité projevy náboženského života v Církvi, ve kterém není nic neorganického ani libovolného.

Právě tak, jako byla charakteristická láska Perazzova k Nejsvětější svátosti byla význačná u něho i láska k chudým, která jest vždycky typickým znakem pravého křesťanského srdce: „Cožkoli jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili.“ I tu působila rodinná výchova, jež je nejdůležitějším základem veškeré výchovy další. Jak se tato láska k chudým projevovala, o tom máme nesčetné doklady a vzpomínky ze života Perazzova. Zvláště jedna episoda jest však charakteristická. V září roku 1866 byl Perazzo u odvodu a nebyl odveden. Tuto příjemnou a nečekanou okolnost oslavil se svými přáteli výletem spojeným s malou hostinou. Tu spatřil v předsíni místnosti, kde se hostina konala žebráka, který tam jedl svou chudou polentu. Perazzo se nenápadně vykradl a dal žebrákovi svou láhev vína a obdaroval jej. Ukázalo se pak, že tento pohoštěný a obdarovaný chudák byl protestant — valdenský. Když to Perazzovi připomněli, prohlásil, že křesťanská charita se nemá ptáti po smýšlení ani vyznání. Pravil: „Chceme-li dobře činiti chudákovi, musíme vědět, že Pán Ježíš nám neříká nic o tom, že bychom se měli ptáti po jeho náboženství. Samaritán pomohl Židovi, člověku, který nebyl jeho víry.“

Bylo to jedině správné pojetí křesťanské charity. Tak si počínali vždy všichni velcí světci milosrdné lásky. Svatý Jan z Boha v době největší náboženské nesnášelivosti ve Španělsku, kdy spolu bojovali křesťané, Židé a mohamedáni, otvírá špitály svého řádu Milosrdných bratří bez rozdílu všem chudákům a tak si počíná jeho řád dodnes. Neptá se na smýšlení, ptá se na potřebnost. Platí tu známá moudrá zásada, že „to co u Boha jest první, při vykonávání bývá poslední."

Je-li znakem svatosti „vášeň pro Boha", soustředěný zájem o věci království Božího, pak lze říci, že Perazzo žil svatě. Sloužil všemu, co bylo katolické, sloužil však především Bohu v soustředěné zbožnosti. Nechtěl svoje srdce dělit mezi Boha a tvory, a proto odmítl i výhodný sňatek, který se mu nabízel. Tázal se dříve na mínění matčino. Ale moudrá a zbožná matka mu řekla, že v takovýchto případech nelze se rozhodovati jenom na základě poslušnosti, neboť její syn a nikoli ona stojí před osudovým rozhodnutím. Perazzo se rozhodl zůstati svobodným, aby mohl svou svobodu plně věnovati Bohu a Církvi.

Železniční úředník.

Těm, kdož čtou o těchto událostech a tyto charakteristiky, zůstane zajisté na mysli otázka, jakým byl asi Perazzo úředníkem. Odpovíme hned, že velmi dobrým, velmi pra-

covitým a velmi zaměstnaným. Vyvodíme si pak z tohoto faktu poučení, že zbožnost se především projevuje oddaným plněním osobních a stavovských povinností, jichž nesmíme nikdy zanedbávat pro úkony zbožnosti. Ten, kdo ve své duši prožívá hluboké radosti plynoucí ze zbožnosti, o tom s lidmi nemluví. Ponechává si tajemství svého obcování s Bohem pro své nitro. Kdo okázale zanedbává svoje povinnosti, aby ukázal, jak je zbožný, ten má jistě zbožnost nepravou. Vzpomínám si na moudrou větu, kterou napsal kdysi do Hlubiny P. Braito na adresu těch, kteří svoje pohrdání světem ukazují příliš nápadně: „Ten, kdo skutečně mystikem jest, nikdy to o sobě neříká.“ A tak také Perazzo se svému okolí jevil především jako svědomitý úředník. V jeho kanceláři byla velmi živá frekvence. Nikdy nikdo od něho však nezaslechl stížnost, že jej tento ruch snad odvádí od jeho vnitřního života. Jeho životním heslem bylo naopak: „Všude lze milovati Boha!“

V železniční službě vydržel Perazzo plných 47 let. Pět let byl úředníkem přiděleným dopravě zboží v Pinerolu a roku 1867 byl přeložen do Turina ke komerčnímu oddělení. Roku 1886 dostal se do výkonného ředitelství komerčního, zastávaje zároveň úřad zástupce přednosty stanice v Turině. Od roku 1888 byl přednostou stanice. Roku 1892 byl dozorčím úředníkem tří sekcí: oddělení komerční-

ho, dopravního a osobního v centrální službě. Posléze zastával místo ředitele kanceláře až do svého odchodu do výslužby v dubnu roku 1908.

Vidíme tedy, že úřednická kariéra Perazzova jest sice kariérou ne sice závratnou, ale že mu byly svěřovány funkce, jež vyžadují důvěry představených. Ale nebyla to kariéra hladká. Jeho nesmlouvavé katolické smýšlení vadilo Perazzovi velmi u jeho představených, neboť nezapomínejme, že rozhodující léta úřední služby Perazzovy spadají do doby, kdy po zrušení Církevního státu byla Italie vedena liberály a kdy věrnost papeži platila div ne za velezradu. Že se Perazzo přes zjevnou nepřízeň představených dostal na místa tak odpovědná, bylo výsledkem jeho nesmírné věrnosti ve službě, jež nebyla daleko tak odměněna a oceněna, jak by toho býval Perazzo zasloužil. Skoro denně seděl Perazzo v kanceláři dobrovolně celé hodiny přes čas a to skoro bez uznání a odměny. Byl ve službě několikrát pominut a byly mu odpírány remunerace, jednou s cynickou poznámkou představeného, že „by beztoho všecko dal papeži". Jeho kolegové byli bojovnými bezbožci, a intrikovali proti němu, jak mohli, ačkoli Perazzo sám každému rád a kolegiálně vypomohl. Po celou dobu jeho železniční služby mu vadilo, že měl na čele vypálen cejch „papežence" — „papalino".

Kdo zná dnešní konkordátní Italii, dovede si těžko představit, čím byla Italie tehdejší. Papež byl pokládán za úhlavního nepřítele národního italského sjednocení a obrození. Proti papežskému sídlu, pod sám Vatikán byl okázale postaven Pomník Giordana Bruna. Ministři a poslanci pronášeli okázalé protipapežské řeči. Vždyť římská lůza chtěla při smrti papeže Pia IX. vhodit jeho tělo do Tibery. Nepřátelský stav mezi Vatikánem a Kvirinálem nebyl tehdy pouhou formalitou jako na sklonku let vlády Lva XIII. a za jeho nástupců. Tehdy věci byly brány velmi vážně a velmi důsledně. Vliv tajných společností, zvláště zednářů byl v tehdejší Italii takřka neomezený a pronikal všude, až do kanceláří železničních úředníků. Býti tehdy katolíkem v Italii nebylo snadné a ještě těžší bylo být katolíkem aktivním. Tehdy ještě platilo za vlastenectví vyznávati heslo risorgimenta: „Italia libera, unita, spreta" — „Italie svobodná, sjednocená, zbavená kněží". Tehdy se lidé strašili pohádkami o démonickém vlivu jesuitů a o Vatikáně se mluvilo jen jako o středisku tajemných intrik. Na věřícího člověka a zvláště na člověka věrného vždy a ve všem papeži se dívali bud' jako na omezence nebo jako na podvodníka. V takovém prostředí tedy sloužil Perazzo!

Ale věděl, že „věrnost v malém" je znakem křesťanovým a proto vykonával svoje

služební povinnosti se znásobenou horlivostí. Ve své kanceláři měl však obrazy svatých, ať se to komu líbilo nebo nelíbilo. Bylo o něm obecně známo, že denně chodí do kostela a že než vstoupí do kanceláře, vyslechne obyčejně v kostele celou mši svatou a že chodí denně k svatému přijímání.

Nespravedlnosti ve službě i předčasné pensionování, jakož i zamítnutí rekursu proti tomuto opatření nesl s úsměvem a s křesťanskou trpělivostí. Viděl v tom naopak řízení Boží, aby se mohl ještě s plnými silami věnovati cele svému apoštolátu.

Apoštol mládeže.

Vše, co jakýmkoli způsobem sloužilo apoštolátu mělo v něm horlivého služebníka. Tehdy se ještě nemluvilo o Katolické Akci, ale to, co dělal Perazzo bylo Katolickou Akcí v pravém slova smyslu: laickou pomocí při spasném díle Církve za plné poslušnosti vůči biskupovi a vůči kněžím od něho ustanoveným. Především se oddal apoštolátu mezi mládeží. Roku 1871 — tedy v roce, kdy Italie odhlasovala protikatolické zákony, planouc přímo záští vůči Vatikánu — založil kroužek katolické mládeže zasvěcený blahoslavenému Šebestiánu Valfré v Turině. Byl horlivým sběratelem Petrského haléře, což bylo v tehdejší době aktem odvahy. Pořádal veřejné náboženské projevy. Organisoval katolické půjčovny

knih, pořádal laické vyučování katechismu, jež se v Italii tolik osvědčilo a osvědčuje se ještě dnes.

V té době, kdy bylo třeba veřejně osvědčovat víru, organisoval Perazzo korporativní účast na průvodech Božího Těla v Turině a zval děti, aby přejímaly čestný úkol „pážat Nejsvětější svátosti" házejíce na cestu Božskému Spasiteli květiny. Ve své čtvrti San Secondo založil pro mládež oratoř, jako byl vůbec neúnavným lovcem duší. Neucházel se nikdy o čestné funkce, ale horlivě se stavěl v čelo tam, kde se jiní báli postaviti se na místo exponované.

Apoštolát sociální.

Také pro jiný moderní problém měl přímo průkopnický smysl: pro novodobou pastoraci na periferii velkých měst. Duchovní správa v té podobě, jak je ve velkých městech většiny evropských států, jest rozdělena pro dnešní dobu neúčelně. Pochází totiž z dob, kdy poměry byly docela jiné než dnes, z dob, kdy ještě nebyl život tolik prostoupen průmyslem, jako jest dnes. Farář znal svoje osadníky, čeledʻ a tovaryši tvořili součást rodiny hospodářovy a mistrovy. Farnosti ve vnitřních městech jsou proto malé. Zatím však na periferiích nastaly poměry docela jiné. Počet farníků vzrostl do desetitisíců a to o živly nikoli usedlé, nýbrž často se stěhující a na-

mnoze naladěné proti Církvi. Jak zabrániti katastrofálním ztrátám duší? Tu nestačí normální farní pastorace, byť byla sebe horlivější. Zde jest třeba práce misijní: vždyť často to bývá doslova práce konaná mezi pohany. Jest tu třeba především také práce charitativní, jež spojuje zásady křesťanské lásky a péči o duše s moderními methodami sociální péče. Jest třeba stavěti na periferiích výpomocné kostely a kaple. To již tušil Perazzo.

Velmi mu bylo líto, že turinské Borgo San Secondo jest bez kostela a proto usiloval alespoň o postavení provisorní kaple svaté Anny, což se mu také podařilo. Kolem tohoto střediska shromažďoval především mládež. Věděl, že nejlepším střediskem každé katolické práce jest Svatostánek. Když se mu jeho práce zdařila, vyjádřil se takto: „Konečně i do mého předměstí přijde Boží Host. Brzo Jej budeme míti stále u sebe." Duchovním rádcem při této práci mezi mládeží byl mu nynější kanovník Msgr. Schiaparelli při chrámě Božího Těla, jenž jest jedním z hlavních svědků svatosti života Perazzova.

Jako byl v mnoha jiných věcech Perazzo průkopníkem, byl i průkopníkem moderního apoštolátu sociálního. Věděl, že nestačí jenom pořádati pobožnosti, že skutky křesťanského milosrdenství musí upravovat cestu k duším a proto tuto práci dovedl časem opustit i vy-

touženou pobožnost. Znal cenu rozhodnutí, jemuž se říká v duchovním životě: „Relinquere Deum propter Deum" — „Opustiti Boha pro Boha". Byl zejména horlivým propagátorem Vincenciánských konferencí. Stal se místopředsedou turinské arcidiecésní centrály křesťanských dělnických jednot, jsa si vědom významu křesťanské práce odborové a založil ve své čtvrti na Secondo místní sdružení dělnické i konferenci svatého Vincence, jakmile byla utvořena v San Secondo farnost.

Perazzo věděl dobře, že při péči o lidi sociálně slabé se nesmíme dopouštěti té chyby, které se obyčejně dopouští novodobá sociální péče: že totiž bývá někdy příliš mechanická a byrokratická. I když naše organisace bude sebe lepší, musíme dávat člověku nejenom pomoc, ale musíme umět dávat samy sebe, jíti od duše k duši, od člověka k člověku. Dobré slovo znamená leckdy více, než teplý oběd. Vždyť víme, že z humanních ústavů nejlépe zařízených chovanci časem utíkají a jdou raději žebrat, protože nesnesou byrokratický chlad, s nímž se s nimi zachází, třeba měli jinak všeho dost. Dále jest třeba dávat pozor, abychom nevytvořili typ „chudých z povolání", známý typ špitálsbrudra, jenž se potlouká od jedné sociální instituce ke druhé, od kláštera ke klášteru a ubírá chléb jiným, daleko potřebnějším, ale také ostýchavějším. Proto Perazzo měl zásadu navštěvo-

vat chudé v jejich bytech, aby seznal jejich domácnosti. I to je princip dnes moderní, prováděný některými novodobými řeholemi, jež poznaly, že jest sice krásné stavět nemocnice a ošetřovati v nich bližní, ale že někdy je daleko důležitější vykonati návštěvu v domácnosti bližního a nevytrhovati jej zbytečně z jeho prostředí.

Proto Perazzo vedle své činnosti spolkové navštěvoval chudé v jejich příbytcích a vždy kladl důraz na to, že jest třeba spojovati skutky milosrdenství tělesného se skutky milosrdenství duchovního. Nemá-li mít obdarovaný pocit ponížení, musíme mu dát i vřelé slovo, promluviti s ním po lidsku. Ne nadarmo praví staré křesťanské přísloví: „Anima charitatis est charitas animae" — „Duší lásky je láska k duši." Jeho heslem bylo dále: „Skrytým chudým — skrytá dobrodiní." Jeho vrstevníci mu říkali „útulek všech běd".

Ale měl smysl i pro příslušníky skutečného proletariátu, pokud smíme v katolickém spise užívati tohoto názvu. Zvláště byl oblíben mezi prodavači voskových zápalek, známých italských cerini. Vždy prohlížel však obrazy na škatulkách. Když to byly obrazy urážející dobrý mrav, nekoupil nic, kdežto zápalek nezávadných kupoval celé balíky, takže ještě dlouho po jeho smrti byli příslušníci jeho rodiny zásobeni sirkami na dlouhá léta. Při tom měl vždy čas také promlouvati

s těmito prodavači, mezi nimiž byl velmi populární.

Byl dále členem výboru společnosti La Benefica, pro šíření dobrých zásad, kde byli kněží i laici a také jedním z iniciatorů „Ligy přátel Kristových", jež byla avantgardou výboru pro pořádání katolických sjezdů, s nímž splynula roku 1894.

Proti klení a zlořečení.

Kdo cestuje dnešní Italií, jistě si všimne plakátů „Ligy proti klení". V dnešní Italii klení, zvláště pohoršlivé, jest stíháno i trestně. Klení, proklínání a rouhání bylo však dlouho typickým italským lidovým zlozvykem. Dnes v italských kostelích po každém bohoslužebném úkonu se modlí lid s knězem z nařízení Pia X. modlitbu, jež začíná slovy: „Bud' Bohu dobrořečeno, budiž dobrořečeno jeho Svatému Jménu." Jest to proto, aby bylo dáno Bohu zadostiučinění za všecky urážky.

Tato Liga proti klení se za naší doby stává apoštolátem světovým. Jest pravda, že u nás na př. lid nekleje tolik, jako v Italii. Ale za to jest málo zemí, kde se tak často a tak lehkomyslně bere nadarmo jméno Boží jako u nás. Slovo „Ježíš — Maria" slyšíme za každým slovem a při nejmalichernějších příležitostech a to leckdy i z úst katolíků. Lidé si ani neuvědomují, jak tím trpí úcta ke jménu Božímu, jež ve Starém zákoně ne-

smělo být ani vysloveno a o němž je psáno u svatého apoštola, že v tomto Jméně se sklánějí všecka kolena nejenom na zemi, ale i v nebi a v pekle!

Perazzo byl velkým šiřitelem myšlenky Ligy proti zlořečení a klení. Především zakročoval proti klení ve svém nejbližším okolí, ve vlastním úřadě. Když nemohl jinak, vyslovil po každé kletbě, kterou zaslechl, bud' nahlas svou nelibost, nešlo-li to jinak, alespoň v duchu vyslovil nějaké dobrořečení Bohu. Pronesl nahlas nebo v mysli: „Pochválen bud' Ježíš Kristus" nebo „Můj Ježíši milosrdenství!" Ve vedlejší místnosti, přiléhající ke kanceláři Perazzově, úřadoval inspektor, který měl ve zvyku klít, — bez zlého úmyslu, — jen ze zvyku. Perazzovi se podařilo napomínáním, žertem i příkladem jej přiměti k tomu, že tento inspektor složil slib, že již nikdy nezakleje a také svůj slib dodržel. Perazzo, který byl jinak v chování velmi mírný, dovedl lidi zlořečící vykázat velmi energicky ze své kanceláře se slovy: „Nemáte-li již víry, mějte alespoň slušnost!" Vždyť klením a braním jména Božího nadarmo nejenom urážíme Nejsvětější Jméno, ale lidská mysl otupuje pro věci království Božího. Proto se Perazzo nespokojoval jenom potíráním zlozvyku klení a zlořečení, ale pořádal i smírné pobožnosti. V Římě existovala již v té době „Zbožná jednota proti klení a zlořečení".

Turinská unie, založená z podnětu Perazzova byla založena podle ní, ale měla praktičtější stanovy, jež jsou rovněž dílem „svatého železničáře“. Její turinské sídlo jest dodneška při kostele svatého Tomáše a liga sama jest pod ochranou svatého Bernardina ze Sieny.

„Papeženec“.

Řekli jsme již, že Perazzo si nikdy nic nedělal z přezdívky „papeženec“, „papalino“. Pro něho nebyl papež nikdy „cizím suverénem“. Nedovedl se smířit s oním typem katolíků, kteří o sobě říkávají že milují Ježíše Krista, ale že si s Bohem spraví všecko sami. Není dobrým katolíkem, kdo se stydí za to, že jest katolíkem římským, neboť Řím znamená pro katolíka střed křesťanské jednoty na světě. Svou lásku k papeži osvědčoval Perazzo vždy a za všech okolností, třeba mu to škodilo i ve službě v tehdejší zednářské Italii. Když na př. zednářské vlivy chtěly úředně zabrániti umístění busty papežovy ve via San Secondo, vyzval katolíky, aby se nebáli a umístili bustu via facti. Tak se stalo a busta papežova je na kostele dodnes. Vždy a za všech okolností se zastával papeže, ač v jeho době bylo přímo módou papeže kritisovati. Říkali mu „advokát papežův“ — „Avvocato del Papa“. Pravil kdysi: „Slovo papežovo jest jako slovo Boží, se kterým nediskutuje alespoň ten, kdo chce býti pravým katolíkem.

Je blouznivou pýchou odporovati tomu, co říká papež. Kdyby mu naslouchali učelivě všichni, jak dobře by šly naše věci! My katolíci máme se cítiti šťastnými, že jsme od papeže vedeni."

Jak správný jest tento výrok! Vždycky a všude katolíci doplatili na to, když jen váhavě, neochotně a s prostořekým posuzováním plnili příkazy papežovy! Vidíme to v dnešní době: Jaké strasti by si byli mohli ušetřiti katolíci francouzští a španělští, kdyby byli včas plnili příkazy papežských sociálních encyklik! Jak se dnes hodily katolíkům v Německu dělnické spolky, zakládané v době, kdy se zdálo leckomu, že jsou nečasové, že by snad bylo lépe zakládat odborové organisace. Papežové vidí vždy do předu a jest pošetilá opovážlivost vymlouvati se, že „u nás jsou jiné poměry, než v Italii", že se „to pro nás nehodí" atd. atd. Kde by na př. mohli býti katolíci u nás, kdyby se byly včas plnily dekrety Pia X. o častém svatém přijímání laiků a o časném svatém přijímání dětí! Boží úmysly se nakonec splní vždy, ale když jsou lidé neposlušní nebo málo poslušní, bývá splnění Boží vůle spojeno především se strastmi pro ně samotné.

Svou lásku k papeži osvědčoval Perazzo mimo jiné každoroční poutí do Říma jsa si vědom, jak velmi se posiluje víra na hrobech apoštolských, jak velmi jest povzbuzován ka-

tolík již tím, že vidí názorně světovost Církve ve Vatikáně, kde se sbíhají nitky z celého katolického světa. Perazzo spatřoval v papeži nejenom Hlavu Církve, ale Otce katolického křesťanstva, jemuž jsme povinni nejenom úctou, ale i láskou. Žil za pontifikátů papeže Pia IX., Lva XIII. a Pia X. Lev XIII. a Pius X. jej přijali v soukromých slyšeních.

Apoštol pravé pobožnosti k Matce Boží.

Podle blahoslaveného Grigniona de Monfort jest pravá pobožnost mariánská znakem vyvolených duší. Obnova světa v Kristu se bude díti nejsnáze prostřednictvím Jeho Matky, v níž se stáváme Ježíšovými bratry. Bez mariánského rysu bývá všecka naše práce příliš drsná a strohá, chybí jí něha a teplo srdce. Paolo Pio Perazzo byl vroucím ctitelem mariánským. Čteme-li některé jeho výroky, máme dojem, že předjímal dávno theologický směr v naší době tolik propagovaný, že jest nutno přetvářeti svět v Krista spoluprací s Jeho Matkou. Jeho něžný vztah k Matce Boží počínal se od dětství. Jeho rodiče se modlívali s dětmi denně růženec. Perazzo napsal několik dobrých zbožných knížek o Matce Boží, neboť měl podivuhodný dar slova. Pořádal také pouti na mariánská poutní místa, do Loretty, do Oropy, do Pompeji a zvláště do Lourd a do La Saletty. Za spolupráce Msgra Colomiati, turinského kanovníka

založil mezi mládeží „dvůr Mariin", skupinu mladých lidí, kteří se zasvětili Marii rytířským slibem. Ve spisech Perazzových se často setkáváme s myšlenkou, že býti dítkem Mariiným jest nejvyšším titulem, neboť skrze Ni se stáváme skutečnými dítkami Boha Otce, jakožto bratří Páně. Jeho oblíbenou střelnou modlitbou bývaly tyto prosté veršíky související úzce s touto myšlenkou:

„Maria Panno před zrozením Syna,
při zrození Syna, po zrození Syna,
zbav nás zla, jež způsobila vina."

Tato modlitbička jest zhuštěnou mariologií. Již před narozením jest Matka Boží vyňata z dědičného hříchu, novou Evou a proto Orodovnicí. Čím více jest jí pak v narození Syna a ve svém utrpení a ve své slávě po Synově pozemském Vtělení!

Perazzo býval pořadatelem mariánských sjezdů. První z nich byl navázán bezprostředně na eucharistický sjezd turinský z roku 1894. Další pak se konaly v Livorně (1895), ve Florencii (1897) a v Turině (1898). Turinský sjezd z roku 1898 byl uskutečněn hlavně přičiněním Perazzovým. V jeho radostné náladě v těchto dnech obráželo se názorně, kolik radosti jest obsaženo v kultu mariánském. Z r. 1894 pochází také jeho větší mariánský spis „Velká Matka Boží", který obsahuje praktické aplikace plynoucí z Mariánské po-

božnosti. Poslední svou mariánskou pout vykonal Perazzo roku 1909 do Lourd.

Františkánský terciář.

Snaha po křesťanské dokonalosti přivedla Pavla Pia Perazza do Třetího řádu svatého Františka. Roku 1875 byl oblečen v Turině a po roce složil svaté sliby. V civilním povolání, v civilním obleku působil ve světě dál, ale spoutal sám sebe kázní řeholní a snažil se napodobovati františkánské světce, jejichž význačným rysem jest horoucí láska ke Kříži Páně, jehož znamení nosil Assiský světec na těle, neboť „serafská láska jej pronikla vnitřně tak, že tělo jeho bylo vyznamenáno zevně znamením Pána našeho Ježíše Krista". Jak velké vážnosti se těšil Perazzo mezi františkánskými terciáři nasvědčuje ta okolnost, že byl zvolen za „ministra" řádu, ač jeho členy byli mnozí kněží.

Pro řád svatého Františka také neúnavně získával lidi. Na rok 1882 připadlo 700. výročí narození sv. Františka. Vzpomínky na dobu františkánskou dovedl Perazzo velmi dobře aplikovat na problémy novodobé. Viděl ve svatém Františkovi nejenom vzor minulosti, ale i vůdce v novodobé křesťanské společnosti: sv. František byl Perazzovi velkým hlasatelem zásady, že by bylo marno usilovati o změnu institucí, nezmění-li se lidé, že moderní hesla

demokratická musí býti naplněna křesťanským duchem. Z tohoto přesvědčení vychází spis Perazzův „Křesťanská demokracie a obnova společnosti podle ducha svatého Františka". Tento spis měl takový úspěch, že se dočkal sedmi vydání. Stejný úspěch měl jeho spis „Křesťanská duše ve škole sv. Františka z Assisi." Usiloval všemožně o obnovu Třetího řádu. Byl si dobře vědom, co přísný, ale přece jenom pružný duch řehole Třetího řádu může znamenat v novodobé společnosti. Proto byl jedním z původců myšlenky terciářského sjezdu. Roku 1894 konal se také skutečně národní sjezd pro obnovu Třetího řádu sv. Františka v Novaře. Od Perazza pochází celá sjezdová dotazníková akce a stylisace všech tiskopisů sjezdových. Na sjezdu samém měl referát o výkladu řehole, o jejím zachovávání a o povinnostech terciářů. Rok potom konal se v kolébce řádu, v Assisi, nový sjezd. Pro svou neúnavnou terciářskou činnost jest Perazzo pokládán za jednu z největších františkánských postav svého století.

Apoštolát dobrého tisku.

Perazzo náleží také velkým novodobým apoštolům katolického tisku. Ve svém Kroužku katolické mládeže zřídil hned na počátku své činnosti tiskovou sekci, jež měla za úkol šířiti katolický tisk časopisecký i knižní. Mimo

to psal Perazzo také mnoho do novin. Měl jasný a srozumitelný sloh a dar rychlé formulace. Tento železničář byl opravdu novinářským talentem a jeho talent v jednotvárnosti železniční služby nezahynul, nýbrž rozvinul se ve službě milované věci Církve.

Perazzo novinář neměl na psaní mnoho času. Musil psáti kdy se dalo, kde se dalo a jak se dalo: mezi obědem, mezi schůzemi, než odešel k bohoslužbám, úkradkem ve služebních přestávkách. Ale právě tyto překážky způsobily, že se nemohl spoléhat na to, že bude moci svoje články vypilovat a takto v něm byla vypěstována neobyčejná pohotovost. Člověk vpravdě veliký roste vždy svými překážkami. Napsal také spoustu brožurek a větších knížek. Mnohé z nich jsou už dnes nedostupné, jsouce úplně rozebrány. Některé z nich zůstaly ještě netištěny. Snad žádný laik nenapsal tolik nábožensky vzdělávacích spisů, jako Paolo Pio Perazzo. Do novin psal neúnavně od roku 1870 až do roku své smrti 1911, tedy skoro 40 let. Jak viděl dopředu, tomu nasvědčuje jeho plán založiti světovou Ligu katolických spisovatelů a publicistů, kterážto myšlenka byla uskutečněna až roku 1925. O této věci sepsal podrobné memorandum obsahující návrh stanov. O tisku katolickém napsal: „Chceme tisk vpravdě katolický, celý z jednoho kusu, jenž se nesmlouvá s nepřítelem pravdy a Církve.“

V této větě jest obsažen požadavek dodneška plně neuskutečněný.

Při dnešní vzájemné souvislosti životních složek není zajisté nic, co by bylo možno vyjmouti z katolického zájmu, protože nic nemůže se vymknouti křesťanské morálce. Není možno žádný lidský úkon vyjmouti z poslušenství Božího. Katolický tisk se musí zajímat o všecko a všemu dávat katolický ráz duchovní. Katolický list se nepozná jenom podle úvodníku, ale i podle insertní části i podle toho, jak vede rubriku „Ze soudní síně". Podle citovaných slov Perazzových musí býti celý z jednoho kusu.

Často bývá citován výrok slavného biskupa německého Msgra Kettelera, že kdyby sv. Pavel žil dnes, že by byl asi Kristovým novinářem. Tento výrok nemusíme bráti doslova, ale jisto jest dnešní apoštolát vyžaduje i tisku. Takovéto apoštolské pojímání tiskového úkolu však vyžaduje, aby novinář působil nejen psaným slovem, ale celou svou osobností a plností svého životního příkladu. V tomto smyslu podal svého času kardinál Schuster nejsprávnější a nejširší definici katolického tisku: „Katolický tisk jest takový, který jest psán ve stavu milosti posvěcující." Tak rozuměl také Perazzo poslání katolického tisku a v tomto smyslu chtěl mít katolický tisk naprosto nesmlouvavý.

Apoštol denní adorace Nejsvětější svátosti oltářní.

Třebaže Paolo Pio Perazzo věnoval svoje síly všemu druhu apoštolátu, přece jedna věc mu ležela zvláště na srdci a jí věnoval nejvíce své nezdolné aktivity. Byla to denní adorace před svatostánkem. Čerpal z ní sám nejvíce síly a proto chtěl, aby se toto dobro rozlévalo co nejšíře. Nalezl v této věci dvě spolupracovnice, s nimiž se seznámil v červnu roku 1890: byly to dvě zbožné sestry, Terezie a Josefina Comogliovy, s nimiž také byl nedávno započat beatifikační proces.

Dílo denní adorace a denní návštěvy Nejsvětější svátosti začalo velmi skromně. Počaly ji praktikovati obě sestry Comogliovy, světu neznámé, obě terciářky a členky Mariánské Družiny. S tímto zbožným zvykem započaly roku 1869, ale záhy tuto zbožnou praxi doporučovaly i ve svém okolí, neboť viděly na sobě její blahodárné účinky. Cítily, že jest třeba, aby každý člověk postavený do víru světského ruchu, obchodník, úředník, řemeslník posvětil svou denní práci. Není těžké vykonávati radostně práci, jež poskytuje tvůrčí radost nebo jež přináší slávu. Ale drobnou práci denního života vykonávati radostně, to jest obsahem křesťanova života, jenž se nedívá na práci jenom na mzdovou otročinu nebo jako na zdroj obživy, ale jako

na činnost, jíž je vykupován dědičný hřích. Proto jest nutno zduchovniti a posvětiti i všední den. I v něm je nutno najíti chvíli klidu, možnost pohroužiti se v komůrku srdce svého, do níž světský ruch nemá doléhat. Kde se to však děje lépe, než před svatostánkem? Nic nám nepřipomíná tak, že Kristus má být ve všem a že vším máme dospívati ke Kristu, jako návštěva u Nejsvětější svátosti oltářní, či jak se tehdy, v době vatikánského vězení rádo říkávalo u Eucharistického Vězně svatostánku.

Pavel Pius Perazzo dodal myšlence sester Comogliových publicity. Uveřejnil v listě „La Crociata" článek, který vyšel v srpnu roku 1890. Článek byl několika katolickými listy přetištěn a brzo vzbudil skutečné hnutí. Myšlenka denní adorace se počala šířiti novinami a brožurkami. Ještě téhož roku povstalo Dílo denní adorace, jež kanonicky ustavil milánský arcibiskup Msgre Davide dei Conti Riccardi. Kardinál Richelmy přeměnil dílo v bratrstvo a dal mu nové stanovy. Lev XIII. povýšil je na Arcibratrstvo se sídlem v Turině a nadal je odpustky, jež rozmnožil eucharistický papež Pius X. Celý závěr Perazzova života jest věnován apoštolátu tohoto díla a těchto myšlenek.

Prvním účelem denní adorace jest oživiti u příslušníků všech sociálních tříd víru v Nejsvětější svátost Oltářní. Účelem dalším jest

modlitba, klanění a smír za klení, urážky, svatokrádeže, za lhostejnost a za odpad světa od Krista Pána.

Při tom jsou povinnosti členů Arcibratrstva stanoveny tak, aby byly co nejsnadnější. Pro adoraci nejsou určeny ani určité hodiny, ani určité modlitby. Stačí i návštěva nejkratší, minutová. Opomenutí není ani hříchem lehkým. Člen bratrstva, který některý den návštěvu před svatostánkem opomene, ztrácí pouze pro tento den duchovní privilegia bratrstva.

Roku 1891 konalo se první shromáždění Díla denní adorace a zvolilo svým předsedou Perazza. Téhož roku konal se eucharistický sjezd v Neapoli, jenž denní návštěvu Nejsvětější svátosti ve svých resolucích doporučil, načež o věci psala celá katolická žurnalistika na světě. Myšlenkou touto, namnoze ve formulacích Perazzových se od té doby zabývali i kazatelé, ba i biskupové v pastýřských listech. Ba i eucharistická encyklika Lva XIII. z roku 1902 reprodukuje zřejmě několik myšlenek Perazzových podle memoranda, jež Perazzo poslal o této věci papeži.

Velmi horlivě šířil Perazzo úctu k Nejsvětější svátosti, zvláště mezi mládeží, pro niž založil sdružení „Pážat Nejsvětější svátosti". Z jeho iniciativy počal také v Turině vycházeti „Eucharistický věstník". Perazzo sám byl členem všech zbožných spolků a

bratrstev, jež měla jakýkoli vztah k Nejsvětější svátosti Oltářní. Jejich seznam nám ukazuje, jak bohatě byl tehdy v Italii rozvinut kult eucharistický. Pavel Pius Perazzo byl členem spolku „Adorace katolických národů", „Spolku pro šíření zaopatření svatými svátostmi umírajících", Spolku pro vybavení chudých kostelů, Bratrstva denní účasti na mši svaté, Spolku pro častou účast na svátostném požehnání, Spolku pro pořádání eucharistických poutí, Čestné stráže Nejsvětější svátosti, Bratrstva smírného sv. přijímání a ještě mnoha jiných.

V životě Perazzově jest několik událostí neobyčejných, jež by bylo lze nazvati zázračnými. Nešíříme se o nich, pokud nebudou Církví přezkoumány. Zaznamenáváme jenom ty, jež jsou význačné v jeho životopise, jako na př. bylo jeho zachránění za dětství, když padl do žhoucího krbu. Vždyť se vypravuje, že již při jeho narození vznesl se nad domem Perazzových světlý kruh v podobě sv. Hostie, právě tak, jako se praví, že při jeho pohřbu slyšeli účastníci radostný hlahol zvonů přicházející s nebeských výšin. Podobnou událostí jest také pekelné zjevení, jež uviděl Perazzo jednou, když se v noci vracel ze schůze bratrstva pro denní adoraci. Zjevila se mu podivná, příšerná šelma podobná velikému psu, kterou zahnal znamením kříže. Ale pak zaslechl Perazzo zřetelně hlas: „Zaplatím ti

jindy!“ Perazzo sám byl přesvědčen, že jde o mámení d'áblovo, jenž chtěl jeho činnost všemožně zmařiti.

Od té chvíle soustředil však Perazzo na denní adoraci všecky své snahy.

Vstříc odměně věčné.

Dne 28. října 1911 odcestoval Perazzo do Říma, aby dosáhl u příslušné Posvátné Římské Kongregace schválení stanov svého Arcibratrstva. Byl přijat papežem Piem X. a navštívil kardinály protektory. Byl výsledkem svého jednání spokojen a chystal se k návratu.

1. listopadu vracel se z kostela sester Adorátorek za Porta Pia, maje kabát přehozený přes loket levice a pravicí nechávaje viset volně dolů. V tom jej z ničeho nic kousl do pravé ruky pes a utekl. Perazzo nepřikládal zranění mnoho váhy, ale přes to šel se dát ošetřit na kliniku. Byl poslán — ale až druhého dne po kousnutí — do Pasteurova ústavu, kdež mu přísně přikázali, aby ihned, jak se vrátí domů, začal s léčbou proti vzteklině.

Začal skutečně s léčbou dne 8. listopadu, avšak ukázalo se, že pozdě. Sám byl přesvědčen o její marnosti, ale podroboval se trpělivě všem těm velmi bolestným procedurám, jsa přesvědčen, že jej jimi pokouší d'ábel, jenž se mu hrozebně zjevil v podobě psa. Za celou nemoc si ani nepostěžoval. Psal příteli, že je si vědom, že nastává konec jeho

života, že je zcela oddán do vůle Boží a do svého posledního dechu doporučoval Dílo denní adorace Nejsvětější svátosti. Nechtěl, aby jeho přátelé pro něho plakali. Žádal na nich jenom modlitby, aby i on jednou za ně mohl orodovati na věčnosti. Zvláště jej potěšila návštěva kardinála Richelmy krátce před jeho smrtí. 22. listopadu v noci klidně zemřel. Několik hodin před tím došel dekret o potvrzení stanov Díla denní adorace.

K jeho lůžku putoval celý katolický Turin. Mezi lidem šla jedna pověst, že zemřel světec. Jeho pohřeb byl triumfální. Poslední odpočinek nalezl ve svém rodišti v Nizza Monferrato v rodinné hrobce. Beatifikační proces se „svatým železničářem" má až dosud průběh velmi příznivý, takže lze čekati, že brzo bude Pavel Pius Perazzo pozvednut na oltář.

Literatura. Il servo di Dio Paolo Pio Perazzo, Turin 1933, Fiore di Cielo 84. — Podrobnější životopis napsal P. Mariano Manni OFM., Turin.

Imprimi potest. Pragae, die 8. Nov. 1936. P. J. Haderka. C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 19,101, Olomucii, die 10. Nov. 1936. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

PROTI RUDEMU NEBEZPEČÍ
ŽIVOTEM Č. 268

I. Velikost nebezpečí.

Slova Sv. Otce o rudém nebezpečí!

Sv. Otec Pius XI. velmi důtklivě upozorňuje na „vážné a skutečné nebezpečí, jímž hrozí socialismus a komunismus, ohrožující základy veškerého pořádku, kultury a civilisace."

Jaké je ovoce komunismu? Kde podvratná propaganda jeho rozbují, tam „kostely jsou rozbíjeny a vyvráceny do základů, mniši a zasvěcené panny jsou vyháněni ze svých příbytků, vydáni urážkám a nehodnému zacházení, dáni na pospas hladu, odsuzováni do vězení; množství synů a dcer je vyrváno z lůna svaté matky Církve; vybízejí je, aby zapřeli Krista a rouhali se Mu, znásilňují je v nejhorších výstřelcích chlípnosti, celý národ věřících zastrašen, zmaten, pod stálou hrozbou, aby zapřel svou víru nebo aby zahynul nejkrutější smrtí." Komunismus způsobil již mnoho zla, „jak dosvědčují děsná krveprolití a zříceniny, které nahromadil v nesmírných krajích východní Evropy a Asie." Ničivé jeho síly ukázaly svou působnost v Rusku, v Číně, Mexiku a Jižní Americe, kde tyto síly svými nesmyslnými a

pustošícími ideami svedly masy lidu a přivedly je do varu." (Projevy Pia XI. o komunismu str. 10, 11 a 25.) Nejstrašněji projevil komunismus své ničivé síly ve Španělsku. Sv. Otec s bolestí praví ve své řeči k 500 uprchlíkům španělským 14. září 1936:

„Jako v strašlivém apokalyptickém vidění díváme se na rozbořeniny, proudy krve, profanace a zneuctívání.

Vše, co je skutečně lidské a nanejvýše božské, posvěcené osoby, posvátné věci a ústavy, neocenitelné a nenahraditelné poklady víry, kultury a umění, nejcennější starožitnosti a nejposvátnější ostatky, vše to se stalo obětí nepřátel katolicismu. Nejvyšší členové hierarchie, biskupové a kněží, řeholnice, každá třída a každý stav, úctyhodné stáří i kvetoucí mládí, ba i posvátný klid hrobů — vše bylo znesvěceno, porušeno a zničeno nejhrubším způsobem v bezuzdném a nerovném zmatku myšlenek tak barbarských a krutých, že jsou nemožny pro lidskou důstojnost, lidskou povahu i tu nejpodlejší a nejhorší.

Vše, co lze říci, je to, že toto je výsledek příprav satana, který vznítil znova plamen nenávistného a divokého pronásledování katolické církve, jež byla jednou z pravých překážek na cestě násilníků."

O těchto násilnících bolševických pak praví náměstek Kristův, že mají ďábelskou nenávist, která je namířena proti Bohu a lidem,

proti všem vyznáním a hlavně proti katolické církvi." Komunismus je „vychytralý satanský směr, jehož jediným cílem je podkopávati základy křesťanského řádu." Útoky jeho jsou „útoky mocností temnot, jež vyhlásily soustavnou válku Bohu a Kristu." (Proj. str. 54 a 55).

Ďábelský program „Bez Boha a proti Bohu."

Komunisté chtějí vyrvati ze srdcí všech, i dětí, každou myšlenku a každý cit náboženský, protože vědí, že vykořenivše ze srdcí lidských víru v Boha, budou moci dělati vše, co budou chtíti a tak vidíme dnes, co nebylo dosud viděti v dějinách: prapor satanské války, války proti Bohu a proti náboženství, zpupně rozvinutý „ohavnou zuřivostí bezbožníků nad všemi národy a nad všemi částmi světa." Události nás poučují, že „bezbožecká propaganda nepřátel božích každým dnem roste a se šíří." (Proj. str. 29 a 43.) Všimněme si, co vyhlašují komunisté ruští a co na jejich popud provádějí komunisté ve Španělsku i v jiných zemích. Vůdce sovětských bezbožníků rozeslal nedávno do světa všem buňkám bezbožníků provolání, ve kterém praví:

„Chceme zapáliti všechny chrámy v celém světě k ohromnému moři plamenů. Naše bezbožecké hnutí vzrostlo k mohutné síle, která

vyhubí všechen náboženský cit. Toto hnutí je z nejdůležitějších odvětví protináboženského bezbožeckého boje. Musíme ještě zesíliti protináboženské dílo, které podrývá základy starého světa. Sluhové Boží všech vyznání nechť vědí, že žádný Bůh, žádný svatý, žádná modlitba nezachrání kapitalistický svět před záhubou."

Ten svět kapitalistický, to jsme my všichni, kdo žijeme ve státech nebolševických, kdo se nehlásíme ke komunismu! Hlavně zbožní věřící jsou míněni, ti mají propadnouti záhubě, jako jí propadají ve Španělsku, kde jsou krutě mučeni usekáváním údů, vypichováním očí, pálením, sekáním ostrými dýkami a sekyrami, kde jsou házeni do vařící vody, topeni, střílení a jiným hnusným způsobem ze světa sprovozováni.

Nekatolický tisk, podporovaný spojenci bolševiků, vyhlašuje do světa, že prý v Rusku již byla zaražena bezbožecká propaganda, že prý Stalin je hlasatelem náboženské svobody a demokracie. Zatím však Stalin stojí v čele protináboženského boje, řízeného z Moskvy!

Ve svém rozhlasovém projevu k ruské armádě pronesl v době, kdy se konal kongres rady sovětů a kdy velebena na oko demokracie, následující rozhodnutí: „Považujeme náboženství za nejhoršího nepřítele. Boj proti náboženství musí býti trvale veden dále, neboť

s náboženstvím, jehož cíle se diametrálně s našimi rozcházejí, nemůžeme sjednávati kompromisů. Ale naše taktika v protináboženském boji se musí změniti. — Během dvaceti let byla naší zbraní moc, nyní se musíme chopiti prostředků rozumových. Naše práce bude dokončena teprve tehdy, až náboženství bude existovati nanejvýše jako vzpomínka na zašlou minulost. Dosažení tohoto cíle musí býti naším programem."

V ústřední radě Svazu bezbožníků Stalin dal pokyny, aby se „intensivně prováděla propaganda materialistického (nevěreckého) názoru na svět", ne však tak ostře a bezohledně jako dříve, nýbrž chytře a opatrněji, tím ovšem účinněji.

Ideovým podkladem komunismu bylo vždy a je bezbožectví.

Toto bezbožectví dal komunistické straně do vínku žid a nevěrec Marx, její zakladatel. Všichni stoupenci Marxovi — Engels, Bebel, Bernstein byli zapřisáhlými nepřáteli křesťanství a vypovídali boj všemu božskému. Vůdce bolševické revoluce Lenin prohlásil, že nenávidí Krista a že náboženství musí býti vyhubeno, neboť to je „opium lidstva" (totiž jed, lidstvo otravující). Stalin pokračuje v linii svých předchůdců — Marxe a Lenina. Pod jeho pa-

tronací vede se protináboženská agitace bez přestání.

Ústřední rada bezbožníků usnesla se na den 9. února 1937 svolati do Moskvy světový sjezd bezbožníků a volnomyšlenkářů. Má býti založena světová výstava pro protináboženskou propagandu. Tyto zprávy s dostatek ukazují, jak z Ruska se chystá revoluční nástup proti náboženství, hlavně ovšem proti katolickému, neboť to jest největší překážkou proniknutí bolševictví do světa.

Volnomyšlenkáři ze všech států, i z naší vlasti, sloučili se s organisací bezbožců bolševických; toto sloučení bylo provedeno na mezinárodním sjezdě Volné myšlenky a bezvěrců v Praze, konaném ve dnech 11.—13. dubna 1936. Zde dohodnuto společně zahájiti nástup proti křesťanství — pod jednotným vedením, pod korouhví bolševickou, pod protektorátem Sovětského Ruska. Tedy odpůrci církve podali si všichni ruce a utvořili jednotnou frontu! Jak mocná to pobídka pro nás katolíky, abychom se i my sjednotili a to pod praporem Katolické akce, jejž třímá náměstek Kristův v Římě! Nevěrci celého světa upírají zrak k bolševické Moskvě, kde je středisko bezbožecké propagandy. My zase budeme upírati zrak k Vatikánu. Na výstavě ve Vatikáně bylo nejlépe patrno, že poslední rozhodný boj o kulturu a civilisaci bude bojován mezi katolictvím a bolševismem.

Významnou je okolnost, že všichni sovětští diplomaté, vyslanci u cizích států a také vedoucí i zřízenci obchodních misí musí býti členy bolševického Svazu bezbožníků! Jako členové této organisace, jejímž úkolem je vyhlazovati křesťanství, hlavně katolictví, jsou povinni říditi se pokyny svého listu „Bezbožníka", kde se hlásají myšlenky toho druhu, jako: „Cesty komunismu a evangelií se nikdy nepřibližují, jsou protichůdné!" „Je nutno obnoviti a reorganisovati činnost bezbožnickou!" „Děti mají býti ochráněny všeho vlivu Církve!"

Dovedeme pochopiti, proč sovětský vyslanec v Madridě Rosenberg stojí v čele všech komunistických akcí, v čele onoho šíleného protikřesťanského běsnění, jemuž není v dějinách rovna, dovedeme také pochopiti, proč předseda madridské vlády Caballero byl Moskvou vyznamenán — jmenován čestným bezbožcem. Vidíme jasně, že komunismus a bezbožectví je jedno a totéž. Protože komunismus je bezbožecký, prohlásil sv. Otec, jakožto hlava veškerého křesťanstva, že žádný katolík nemůže a nesmí býti komunistou. Ba, ani žádný věřící nekatolík nemůže býti komunistou, nemůže se spolčovati s těmi, kdo vedou satanský boj proti Bohu a proti všemu božskému. Komunisté mnohdy lžou a zakrývají svoje bezbožectví. Ve Francii, Belgii a v jiných zemích zvou dokonce k spolupráci i katolíky, říkajíce,

že náboženství nechají na pokoji a že se jim pouze jedná o sociální zlepšení dělnictva, o dobytí hospodářského postavení všemu pracujícímu lidu. Komunisté v celé řadě zemí vytvořili spolu s jinými politickými stranami tak zv. „lidovou frontu" a zvou příslušníky všech církví, i katolíky, aby se do té fronty k nim přidali, že prý se společně povede boj proti válečnému zbrojení a proti fašismu, proti krisi hospodářské a všemu útlaku, jímž trpí pracující lid. To jsou ale vše klamné léčky těch, kdo přicházejí v rouše beránčím, avšak uvnitř jsou vlci hltaví. Komunisté se tváří namnoze tak, jako by byli hlasateli pravé svobody a demokracie, ve skutečnosti se jim však jedná o potření náboženství, o vytlačení křesťanství ze všech oborů života soukromého i veřejného, o zašlapání práv Církve svaté a zotročení věřícího lidu.

Podívejme se na tu demokracii komunistů! „Podle ovoce jejich poznáte je", praví Písmo svaté.

Bolševická demokracie

je nejlépe patrna v Rusku a ve Španělsku. Mnozí lidé, špatně informovaní nekatolickým a protikatolickým tiskem, domnívají se, že v Rusku dnes panuje náboženská svoboda. Očití svědci však mluví jinak! V roce 1935 prchli z Ruska bratří Ivan a Boris Soloneviči, kteří nyní vydávají v Bulharské Sofii týdeník „Golos

Rosiji" a sepsali obsáhlé dílo „Rusko za mřížemi". Velmi přesvědčivě dokazují, že to, co se ukazuje v Rusku cizincům, je jenom pozlátko, pod jehož povrchem se skrývá ta nejtemnější otročina a surovost. Komunisté, hlavně komunističtí předáci, požívají plné svobody, ale lidé věřící, hlavně kněží, ještě dnes úpí v smrdutých žalářích a konají těžké nucené práce — jako tažný skot — na Solovkách a v studených polárních končinách, kde ponenáhlu zkomírají v koncentračních táborech. Letos 23. července zemřela v moskevském žaláři „Butyrkách" sestra Anna Ivanovna Abrikosová, představená ruských dominikánek. Co vytrpěla od 12. listopadu 1923, kdy byla do vězení zavlečena, jak nelítostně s ní zacházela pověstná G. P. U., bylo vylíčeno v časopise „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje", vycházejícím v Olomouci.

V sovětských žalářích a v koncentračních táborech trpí strašná muka ještě na 190 katolických kněží, pouze 12 jich žije na svobodě, ale ti se musí ukrývati před bolševickou policií a musí bohoslužebné úkony konati tajně — v podzemních úkrytech, jeskyních, v lesích. Luteránský kazatel Walter van Kirk vrátil se loni z Ruska a podává smutný obraz oné, lživými články velebené „svobody" v sovětském Rusku. Praví mezi jiným: „Sovětští úředníci hlásají do světa, že v Rusku je ústavou zaručena náboženská svoboda, ale zatím nikde jí není na

sovětském území." Sovětská vláda je bezohledným nepřítelem náboženství.

Každé náboženství, ať katolické, pravoslavné, protestantské nebo židovské je hubeno! Totéž doznává vynikající znatel poměrů ruských Msgre d' Herbigny, totéž tvrdí naši kněží z Československa, kteří byli v Rusku, na př. dp. děkan Mádle z Nov. Bydžova, popisující svoje dojmy z Ruska v knize „Orientem Sovětů". Sám ruský lidový komisariát pro věci vnitřní ve své statistice uvádí, že v roce 1935 bylo v Rusku zavřeno 14.000 budov, určených pro konání náboženských úkonů (tedy chrámů, kaplí, modliteben) a že proti 3687 kněžím bylo zahájeno trestní řízení, 29 z nich pak odsouzeno k smrti. V srpnu a září 1936 bylo zatčeno v Moskvě přes 80, v Leningradě 110. v Kyjevě 95 pravoslavných kněží. Všichni zatčení byli bez žaloby a jakéhokoliv procesu z dosavadního svého působiště násilím odstraněni. Kostely, které takto pozbyly svých kněží, byly místními sověty zavřeny a zabaveny pro účely komunistických organisací. Z chrámů, v roce 1936 zrušených, stačí připomenouti odstranění katedrály v Moskvě, pak zbourání kláštera Strastnoj, jednoho to z hlavních chrámů Moskvy a zbourání pravoslavného chrámu v Oděse. Že jsou na sovětském území zakázány náboženské obrazy a předměty, též bible a katechismy, je dostatečně známo. Rozličným mezinárodním biblickým společnostem bylo si-

ce dáno povolení, aby směly dovážeti cizojazyčné bible (totiž psané jinými jazyky, než jakými se mluví na sovětském území), ale na každou bibli je zavedena daň 6 rublů, kterou nemůže ruský člověk, zbavený soukromého vlastnictví a malými výdělky odměřený, zaplatiti.

Tak se vlastně bible a náboženské knihy do Ruska nedostanou nebo jen v počtu velmi nepatrném! Tak to je s tou náboženskou svobodou v Rusku, jak to výstižně charakterisuje „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje", z něhož ponejvíce údaje těchto článků čerpám: „Náboženská svoboda sovětská v praksi je zrovna taková, jako kdybyste chudákovi dávali právo a svobodu, že smí jíst, ale napřed dům jeho vyloupili a zabránili přístup každému, kdo by mu chtěl podati krajíc chleba."

Taková je i ona svoboda, o níž se mluví v nové sovětské ústavě. „V této nové ústavě", jak praví Msgre d' Herbigny, „není stopy po změně stanoviska sovětské vlády vůči Církvi a náboženství. Ba, právě v ní jsou obsaženy satanské způsoby, jak všechny vrstvy obyvatelstva, najmě dětí, zamořiti nákazou bezbožectví a nejhrubším materialismem! Je o to postaráno kluby bezbožníků a bezbožeckou výchovou v lidových školách."

V nové Stalinově ústavě je dán návod k bezuzdné protináboženské propagandě, která je státem podporována, není však dovoleno vy-

znávati veřejně víru, veřejné manifestace náboženské jsou zakázány! Všechno směřuje k zničení náboženství! Jsou-li ve větších městech ruských tu a tam otevřeny některé kostely, je to jen pro oklamání cizinců, ve skutečnosti však se pracuje tak, aby náboženství zaniklo!

O roce 1937 bylo předem prohlášeno, že během něho musí náboženství a Bůh jednou pro vždy zmizeti ze srdce všech příslušníků sovětů. Poznáváme pravdivost výroku Engelsova, že „komunismus a náboženství jsou neslučitelny jako oheň a voda". Vítězství komunismu znamená smrt náboženství. Jak komunismus vystupuje proti bezbožným vyznavačům evangelia Kristova, poznáme jasně, sledujeme-li poměry na poloostrově Pyrenejském.

Bolševické násilnosti ve Španělsku

jsou tak strašné, že není možno o nich psáti bez hluboké lítosti a opovržení. Časopis „Venire d' Italia" udává podle věrohodných pramenů, že bylo ve Španělsku vyvražděno komunisty a anarchisty v nedlouhé době 4 měsíců 15 tisíc bezbranných kněží, biskupů, mnichů, řeholnic a katolických mužů a žen. Celkem se udává na 500 tisíc obětí. Před smrcením předcházelo často perversní mučení těch nešťastných lidí. Francouzská vychovatelka, žijící v Madridu, popsala hrůzy, jichž byla svědkem a tu mezi jiným prohlásila: „Komunisté se nepo-

zastaví před ničím. Žádný zločin, žádné násilí, žádná surovost není pro ně překážkou. V městě i v okolí docházelo k strašlivým výjevům. Každý, kdo rudým přišel pod ruku a nebyl zřejmě komunista nebo socialista, byl bez milosti týrán nebo zohaven a pod. Nejhůře se vedlo kněžím a řeholnicím. Byli poléváni petrolejem a za živa upalováni, — některým byly vypíchnuty oči, jiným uřezány údy, jiní za živa pohřbeni atd. Syn někdejšího diktátora Primo de Rivera byl zajat, uvržen do žaláře, pak mu za živa useknuty ruce i nohy, načež byl zastřelen."

Jeden portugalský důstojník, který navštívil frontu v Andalusii, prohlásil: „Když jsem tam jel, nevěřil jsem, že podobné věci se mohou díti ve dvacátém století. Teď, když jsem viděl svýma vlastníma očima lidi ukřižované, lidi upalované za živa, pak zohavené mrtvoly žen a dětí, teď tomu věřím."

V malé vesničce poblíž Badajozu nacionalisté našli přes sto mrtvol rukojmí, ukřižovaných na zdech vězení a na těchto mrtvolách bylo ještě vidět stopy krutého násilí. — Podobně ve vězení v městě Konstantina (mezi Sevillou a Cordobou) očití svědkové viděli mrtvoly ukřižovaných rukojmí na zdech. Někteří byli ukřižováni hlavou dolů.

V Madridu rudý teror byl zvláště ostrý. Každého dne tam bylo popraveno 200—300 osob! Jedno z madridských vězení marxisté

spálili spolu s uvězněnými katolíky. Když někdo z ubožáků chtěl uniknouti z plamenů, bylo na něho střileno z kulometů.

Všude, kde vládli krvaví rudí, vraždilo se, loupilo a pálilo. — V Almeria příslušníci zámožnějších rodin byli házeni do moře se svázanýma rukama a nohama, na krku jim byly zavěšeny kusy železa, aby se potopili.

Nejstrašnější je mučení kněží. Tak na př. v Granadě byl sedmi řeholníkům před popravou vyříznut jazyk, protože se zdráhali zlořečiti Bohu. Velice barbarsky byli trýzněni kapucíni. Páteru Oriolu z Barcelony byl nejprve vyškubán vous, načež jej bolševici nutili, aby se rouhal Bohu. Když místo rouhání počal zpívati Te Deum, bičovali jej vrahové, až na konec byl zastřelen. Komunisté se také velice mstí svým protivníkům — vůdcům protibolševické fronty. Když na př. dopadli v Madridu jednoho generála, který při bolševickém řádění v Asturii r. 1934 vyznamenal se na straně těch, kdo chtěli bolševiky pokořiti, uřízli mu hlavu, napíchli na kůl a nesli za velikého hulákání městem. Podobných surovostí je celá řada. Bolševici týrají nejen živé před jejich zastřelením, ale hanobí nestoudným způsobem i mrtvoly. Mnohé hroby v Barceloně a v jiných městech byly jimi vylámány a mrtvoly řeholnic vynešeny k veřejnému zneuctění. U bolševiků pozorujeme šílenou nenávist ku všemu, co souvisí s Ukřižovaným.

Nenávist k Nejsvětějšímu, k Jeho chrámům a svatostánkům,

projevila se ve Španělsku ještě zuřivěji než v Rusku. Komunista Nin, který přišel z Ruska spolu s jinými bolševiky připravit komunistickou revoluci, pravil na valném sjezdu dělnické unie v Barceloně:

„Církevní problém ve Španělsku řešíme pálením kostelů a ničením klášterů."

Pokyn z Moskvy: „Chceme zapáliti všechny chrámy v celém světě," splněn továryši do všech důsledků. Podle odhadu bylo zničeno na 1 milion uměleckých památek. V jediné arcidiecési toledské bylo zničeno 1000 chrámů. V Barceloně zbylo ze 180 kostelů jen několik. Památná katedrála byla přeměněna v komunistický stan. K pálení kostelů používali komunisté zvláštní výbušné látky, která za krátký čas spálí vše, co zasáhne. Komunisté vnikali do soukromých domů, hledali v nich kříže, obrazy i sochy svatých a domácí oltářičky — vše ničili a majitele stříleli. Chrámové poklady, bohoslužebná roucha a umělecké výtvory nesmírné ceny odvlekli do sovětského Ruska a jinam do ciziny, mnohé cenné věci však naházeli na hromady a spálili i s chrámem. Škody, komunisty takto způsobené, páčí se na veliké miliony. To jsou škody nenahraditelné. V Montserattě na př., památném to poutním místě, byl chrám úplně vydrancován, oloupen

o všechny vzácné umělecké poklady a bohatá knihovna, čítající přes 100.000 svazků, zpopelněna. Též v slavném klášteře augustiniánském Escorialu, sídlu to střední školy a university, učenými řeholníky řízené, způsobeny veliké škody. Kardinál Goma y Tomas, arcibiskup toledský, meškající nyní v Římě, praví, že jeden jediný kříž nebyl nalezen neporušený v těch oblastech, kde řádili komunisté. S těly světců, uchovaných v mnohých španělských chrámech, bylo zacházeno nanejvýš svatokrádežně.

Toto ďábelské tažení proti Bohu, proti Ukřižovanému bylo po pět let připravováno příznivci bolševické Moskvy.

Odchovanci talmudu a zednáři v čele protikřesťanského běsnění.

Ve Španělsku je tomu zrovna jak v Rusku a v Mexiku. V boření kostelů, ve střílení do davů a v mučení kněží je patrna v zemi Cidově táž komunistická metoda, jak ji praktikovali svého času Braunsteinové, Apfelbaumové a jiní předáci bolševičtí v Rusku. Již v r. 1931, po odchodu krále Alfonsa XIII. ze Španělska, přišel z Ruska žid Goldenstein s celou gardou agitátorů — připravovati půdu pro komunistickou revoluci, již tehdy byly zapalovány kostely a ničeny kláštery. Komunistická internacionála nezahálela, ale pracovala ve Španělsku dále, plnic odkaz Lenina, jenž prohlásil, že druhou sovětskou republikou po Rusku musí býti Španělsko. Komunistická čili rudá internacionála, posílala do Španělska horlivě svoje exponenty — mezi nimiž je hodně talmudistů, posílala tam i pe-

níze; v roce 1935 asi 5 milionů peset, počátkem roků 1936 na 2 miliony peset poukázáno na účely rudých funkcionářů (na organisování bezbožeckého hnutí a přípravy k protikřesťanskému běsnění).

Velikou agitaci komunistickou prováděli pověstní bolševici Bela Kun (známý z doby maďarského vpádu na Slovensko) a vůdce vídeňské revoluce z r. 1934 Stillermann, dále vyslanec sovětský v Madridě Rosenberg. Svobodní zednáři pracovali neméně čile pro utvoření komunistické „lidové fronty", pro vítězství levicových stran při volbách a pro nastolení vlády, bolševismu nadržující. Bylo dokázáno, že generálové, plukovníci a významní důstojníci ve vládním (rudém) vojsku jsou členy zednářských lóží. Všichni předáci komunistické fronty včetně Azani a Larga Caballera jsou zednáři. Azaña byl dokonce dlouhou dobu generálním sekretářem madridské ústřední lóže. Tuto okolnost je potřebí zdůrazniti! Zednáři připravují cestu bolševismu a všude tam, kde členové zednářských lóží rozhodují ve vládě, jako je tomu na př. v současné době ve Francii, kde býv. předseda vlády žid Léon Blum a jeho spolupracovníci jsou zednáři, tam velmi rychle pokračuje komunistická agitace a podkopává se dílo Církve svaté! I u nás jsou četné zednářské lóže, jež mají přes 4.000 členů, mezi nimi je řada vlivných politiků, průmyslníků, a lidí, vysoce postavených i majetkově silných! Na to je potřebí pamatovati a býti na stráži — pracovati intensivně dle pokynů sv. Otce v Katolické akci! (Čtěte brožury Žena a katolická akce, Dívka a Katolická akce, Jinoch — muž a Katolická akce, pokyny těchto brožur pak provádějte!) Zhoubné činnosti nepřátel křesťanství — ať již talmudistů či zednářů, může býti úspěšně čeleno horlivým laickým apoštolátem — nadšeným uplatňováním křesťanských zásad v životě soukromém i veřejném, uplatňování idejí, obsažených v papežských encyklikách!

tak, že o tom píší s obdivem křesťanské časopisy celého světa! Co všechno již dokázali zbožní Španělé během strašné revoluce a bolševické zuřivosti svými modlitbami a akty pokání! — Důstojník národní armády španělské uveřejnil ve francouzském listě „La croix" 18. října 1936 článek, v němž prohlašuje: „Náboženský duch, který vládne v našich řadách, dodává nám jedině síly a statečnosti. Všichni vojáci a dobrovolníci, bojující proti komunistům, nosí na prsou odznaky Božského Srdce nebo přesvaté Panny. Divotvorná Panna i malá světice z Lisieux požívají cti. Růženec a křížky nechybí v kapsách vojáků. Modlitba sv. růžence se koná pravidelně každý den v zákopech. Mladí, staří bez rozdílu velmi často žádají o sv. zpověď. Mše sv. je sloužena každou neděli na nejrůznějších místech chráněných před letadly, v železničních tunelech, pod mosty atd. Při ní jdou vojáci — na prvním místě důstojníci, k sv. přijímání. Když některý umírá, je dojemno vidět, jak obětuje svůj život s povzdechem: Ať žije Kristus Král! Válečné písně, prodchnuté oslavou Boha a náboženství, všude jsou zpívány. A co se odehrává v našich rodinách. Oběti matek, žen, snoubenek, jsou nesmírné. Přijímají všeliké útrapy tak bolestné statečně — jako smír Božskému Srdci za

rouhání a nevděk nepřátel Božích.“ Významní církevní hodnostáři, na př. kardinál arcibiskup toledský, doznává, že v řadách katolických bojovníků projevuje se veliká zbožnost, ukázněnost a kajícnost. Tyto ctnosti spravedlivých křesťanů svolávají neobyčejné dary a posilu s hůry. Pán Bůh projevuje mimořádně svoji moc, mluví se na mnoha místech o zázracích. Tak na př. na chrám Matky Boží v Saragose vrhlo bolševické letadlo 4 bomby 55 až 75 cm, protrhly klenutí a zaryly se do země hluboko před obrazem Panny Marie, avšak ani jedna z nich nevybuchla. Dělostřelečtí odborníci zjistili, že zařízení, zapalující střelnou látku, normálně se rozvinulo a že se tedy nedá přirozeným způsobem vysvětliti, proč bomby nevybuchly. Podobného něco stalo se v Alkazaru. Pevnosti Alkazaru hájili katoličtí — nacionalističtí vojáci v počtu 1100 mužů — proti bolševické přesile 11.000. Bolševici vhodili na pevnost 1500 ručních granátů, 11.800 dělových nábojů, 2.500 dynamitových bomb, 200 lahví s velmi hořlavými essencemi, dále podnikli na Alkazar 30 leteckých útoků, při nichž shodili 500 bomb a 35 nádržek s benzinem. Podivuhodno je, že většina nábojů a bomb nevybuchla! Pod bašty pevnosti podložili bolševici obrovské miny a zapálili, miny však, ač vybuchly, vyrvaly jen kamení ze skály, leč pevnosti do povětří nevyhodily a statečným obráncům neuškodily. Obránci vzdorovali po 72 dní přesile. Dozná-

vají všichni, že Pán Bůh sám tu působil, že bez Jeho zvláštní ochrany by byli nepřátelům neodolali! V blízkosti památné svatyně sv. Ignáce z Loyoly nalezli katoličtí vojíni 200 kilogramů dynamitu rudými tu nastrčeného — a přece to svaté místo nebylo výbuchem zničeno!

Často se vyskytují případy, kdy bezbožec a rouhač je od Pána Boha ztrestán a právě na tom údu, jímž nejvíce zhřešil. Jednomu komunistovi, který usekl soše Ukřižovaného ruce, musily býti zakrátko odejmuty v nemocnici obě ruce, protože byly zachváceny snětivostí. Jiný bezbožec, lupič Balbin v Estarii, udeřil vyřezávaný obraz Krista Pána železnou tyčí přes prsa tak, že jej v půli přelomil. Druhý den jej potkalo automobilové neštěstí a volant mu přerazil prsa právě tak, jak on to učinil před tím Ukřižovanému. Takovéto případy budí často úžas i u nevěrců, kteří poznávají, že je tu vyšší síla, že je tu Nadpřirozeno, jimi tak drze popírané a že „Bůh nikdy nebývá posmíván". Bůh působí vždy a všude, někde hodně znatelně, někde skrytě. Ale za nic nezůstane dlužen, mlýny Boží melou pomalu, ale jistě. Musíme míti tím silnější víru v Boží Prozřetelnost, čím více a drzeji ji nevěrci popírají.

II. Náprava.

1. Usilováním o spravedlivý hospodářský řád odstraníme komunismus a odvrátíme rudou revoluci od naší vlasti.

Komunisté brojí proti kapitalismu, poukazují na to, že nynější hospodářský systém liberalisticko-kapitalistický je nespravedlivý a že se musí zrušiti. My katolíci tvrdíme totéž. Nikdo neodsoudil tak příkře mamonářský kapitalismus jako papežové Lev XIII. a Pius XI., jako vynikající kněží a duchové katoličtí. Ano, kapitalismus v těch formách a zhoubných následcích, jaké má dnes, musí býti odstraněn, jenže se to musí státi jiným způsobem, než to chtějí provésti komunisté. Odchovanci Lenina a Stalina chtějí rozřešiti hospodářskou otázku zničením víry a náboženství, my však chceme ovlivniti a to mohutně ovlivniti všechen hospodářský život náboženstvím, pravým náboženstvím Kristovým. „Otázka hospodářská je především otázkou mravní," jak doznal i president Osvoboditel a protože k dokonalé mravnosti není možno dospěti bez náboženství, není možno ani hospodářské vztahy ve společnosti lidské upraviti bez náboženství. Z nejdokonalejšího náboženství, z Kristova učení, musí býti vytčeny směrnice pro upravení sociálních poměrů. Jsou to zásady spravedlnosti a lásky, které jsou zdůrazněny v evangeliich a

ty se musí státi základem, na němž bude budován nový hospodářský řád. Komunisté hlásají v duchu svých vůdců Marxe a Lenina třídní boj, třídní nenávist, ale katoličtí sociologové, opírající se o evangelium, ukazují nám, že jen vzájemnou dohodou a spoluprací tříd i stavů dá se upraviti hospodářský řád. Komunisté žádají odstranění soukromého vlastnictví, stoupenci katolické sociologie však ukazují, že soukromé vlastnictví musí býti nejen zachováno, ale rozšířeno na všechny lidi, tak, aby každý pracující člověk měl nějaký majetek a s tím větší chutí pracoval, maje naději na rozmnožení toho majetku z výdělku své práce. Statky tohoto světa je nutno nikoli sestátniti, zkolektivisovati, ale spravedlivě rozděliti a dáti všem pracujícím k soukromému používání. Spravedlivého rozdělení statků se dosáhne cestou vhodných zákonitých opatření, jimiž by byly veliké objekty boháčů postaveny pod kontrolu a sociálně zatíženy, aby se nestaly prostředkem k hromadění majetku v jedněch rukou, nýbrž aby sloužily obecnému blahu. Aby se rozvíjel hospodářský život podle zásad spravedlnosti a lásky, je potřebí reorganisovati stavy a těm dáti možnost hospodářského sebeurčení a tak nový sociální řád má se státi řádem stavovským. Kolektivismus nepřipraví všeobecného blahobytu, tak jako ho nepřipravil v Rusku. Komunismus nemůže učiniti lidstvo šťastným, protože je bezbo-

žecký a bez víry v Boha, bez lásky k Němu není pravého štěstí.

2. Péče o katolickou výchovu mládeže v rodinách a ve školách, toť nejúčinnější akce protibolševická.

Bolševici dobývají posic všude tam, kde málo bylo dbáno o náboženskou výchovu mládeže a kde se na školách uplatňoval laicismus (směr, opomíjející Nadpřirozeno, vylučující Boha ze všech složek kultury i z výchovy). Laicismus, uvedený ve školský systém, odstraňuje náboženské vyučování nebo je aspoň odstrkuje na vedlejší kolej — vyhlašováním náboženství za předmět nepovinný a zdobrovolňováním úkonů náboženských. Laicismus dává školám učitele nábožensky lhostejné nebo vysloveně protikřesťanské, učebnicím pak vtiskuje ráz proticírkevní. U nás na školách laicismus má veliký vliv, jak patrno zejména ze školských učebnic. Na bludy školských učebnic upozorňujeme stále v dějepisných brožurkách (Bílá hora, Z doby temna, Exulanti, Barok). Ve Španělsku zdařila se komunistům podvratná činnost právě proto, že tam měli připravenou půdu státní školou, laicismem — ovlivněnou. R. 1911 byl tam totiž vydán vládou Canallejasovou zákon, odsunující náboženství na odpolední hodiny, kdy pro horko není možno pracovati a určující rodičům za vyučování ná-

boženské zvláštní poplatky. Zákon ten měl za následek, že z 225.000 žáků, navštěvujících státní školy, 175.000 nemohlo si platiti náboženské vyučování a z generace té vyrostli potom komunisté. V Mexiku připravována byla bolševisace též laickou školou — s nekatolickými a protikatolickými učiteli, s nekatolickými a protikatolickými učebnicemi. Dnes je Mexiko úplně ve vleku komunistů a jich spojenců, zednářů, ve školách se šíří komunistické myšlenky, žactvo se musí učit nazpaměť internacionále. V Americe jsou státní školy laické, proniknuté úplně duchem laické morálky a žactvo, jimi odchované, stává se kořistí komunistických agitátorů, jak na to poukazují čelní kulturní pracovníci. Četní profesoři na vysokých i středních školách ve Spojených státech propagují bolševickou, bezbožeckou kulturu. To je vše ovoce laické výchovy. Ve Francii je přes 80 tisíc socialistických a komunistických učitelů, kteří čtou publikace, vydané bolševickou Moskvou a je rozšiřují. Francie je po Španělsku státem, nejvíce zamořeným komunistickým jedem. Proč právě Francie? Protože zde již přes 40 let státní školy jsou laické a vychází z nich mládež, která nemá náboženského názoru světového a podléhá nevěře. U nás nejsou sice školy úplně laické, neboť se v nich vyučuje po 2 hod. nábož., ale k protikřesťanskému laicismu nemají daleko! Učebnice jsou naplněny duchem materialistického

darwinismu a monismu, tupí Církev a kněžstvo, o Kristu Pánu mluví jako o pouhém člověku a staví nad něho Budhu, dějiny zkreslují křivě v neprospěch katolictví, nauku a život prvních křesťanů podávají ve smyslu komunistickém. Svými omyly budí v žactvu rozpory, a vychovaly by je k náboženské lhostejnosti, ano i k nevěře, kdyby rodiče a katoličtí učitelé neparalysovali jejich vliv katolickou výchovou v rodinách, v besídkách, kněžstvem řízených a v katolických spolcích. Je svatou povinností všech lidí dobré vůle, aby se domáhali pro katolickou mládež katolických škol s katolickými učiteli a katolickými učebnicemi. Školská otázka dá se nejúspěšněji řešiti cestou parlamentní, proto se musí všichni katolíci spojiti, aby do parlamentu dostal se co největší počet katolických poslanců a senátorů, kteří by katolické požadavky školské prosadili. Španělsko budiž nám poučením! Biskup tortesský Msgre Bilbao, jehož strašná revoluce vyhnala do Říma, podává odpověď na otázku, proč ve Španělsku, rozmohla se komunistická agitace, která připravila rudou revoluci takto: „Katolíci se málo starali o politický život. Byli katolíky pouze v kostele, ve veřejném životě však málo pracovali. Na politickém kolbišti panovala mezi nimi roztříštěnost — volili totiž různé strany, místo aby se soustředili ve straně jedné. Protikatolické živly se spojily a dosáhly potom většiny, došlo k levicové vládě a ta již otevřela

bolševismu brány dokořán." Vyvarujme se chyb katolíků španělských, aby u nás to nedopadlo podobně jako ve Španělsku. Kromě práce na poli politickém, je též třeba činnosti v oboru sociálním.

Hlad, bída, nezaměstnanost rozvíjejí proudy, v nichž loví komunisti.

Lidé, strádají nouzí a nedostatkem, hledají pomoci a tu jim tuto pomoc nabízejí odchovanci marx-leninismu, kteří tvrdí, že odstraněním soukromého vlastnictví a zkolektivisováním všech závodů, dolů, půdy, vůbec sestátněním všeho majetku vytvoří všeobecný blahobyt, takže se všichni lidé budou míti dobře. Komunisté slibují komunistický pozemský ráj, a tu se chuďasům, kteří nemají co jísti a co obléci, snadno ten ráj zalíbí a dají se zlákati do komunistických řad. Komunisté slibují ráj, t. j. hospodářský blahobyt v budoucnu (po vítězném dokončení proletářské revoluce a provedení hesla o třídním boji), my však máme umožniti jakousi část blahobytu strádajícím lidem hned!

Kdo hned dá, rád dá, kdo se s chudákem o každé sousto (i o to poslední) rozdělí, ten si ho získá. My katolíci musíme získati zbídačelé dělníky a nezaměstnaný lid účinnou křesťanskou láskou, konáním skutků křesťanského milosrdenství. Ať vidí všichni ubozí a trpící —

i z řad nekatolíků, že naše víra je živá a že něco v praktickém životě znamená, ať vidí, že naše láska k Bohu nese ovoce dobrých skutků a že tedy ten Bůh katolický není prázdná chiméra, ale že je mocná páka, která dovede pohnouti světem a přetvořiti jej. Budeme-li intensivně pracovati na poli charity, tak jako na př. pracovali ve 13. a 14. století katolíci, ovlivnění ideály sv. Františka — chudáčka Božího z Assisi, budeme-li si všímati opuštěných a strádajících lidí na periferiích velkoměst, jako si jich dodnes všímají členové vincenciánských konferencí a „Laického apoštolátu sv. Františka", pak se nemusíme obávati, že chudý lid propadne bolševismu! Obnovme v každé osadě sdružení Charity a kde nejsou, tedy je založme, čtěme „Směrnice", vydávané sestrami Neposkvrněného Početí v Přerově, prostudujme knížku „Laický apoštolát" z téže edice a pak provádějme, co je v těch skutečně hodnotných tiskovinách naznačeno! Kromě drobné charitativní činnosti musíme rozvinovati velkorysé akce k záchraně lidí sociálně slabých.

4. Přednášky, sociální kursy, apoštolát osoby k osobě,

toť velmi důležité akce k záchraně naší vlasti před bolševismem, který je „bezbožný a nespravedlivý", nespravedlivý vůči jednotlivci a vůči rodině. Jednotlivce chce učiniti otrokem

státu, vzíti mu majetek, má-li jaký, odníti mu i právo na majetek a donutiti jej, aby pracoval na zkolektivisovaných podnicích, řízených obcí nebo státem. Dělník má býti v komunistickém státě pouze bezvýznamnou součástkou obrovského mechanismu — veliké mašinerie, jejíž chod bude udržován diktaturou několika tyranů (těch nejvychytralejších a nejbezohlednějších poručníků, kteří se budou umět dostat k moci přes mrtvoly druhých). Dělník nemá ceny u bezbožců, kteří neuznávají jeho důstojnosti lidské — nevěříce v existenci duše, od Pána Boha stvořené. Dělník v komunistickém státě, ač se mu slibuje pozemský ráj, nemá se lépe a nebude se míti lépe, než ve státě kapitalistickém. Zde otročí kapitalismu, ve státě komunistickém otročí zase státu, v němž vládnou talmudisti a nevěrci, jako je tomu v Rusku. Kapitalistický systém zamítáme, protože je nespravedlivý, ale komunistický řád musíme zamítnouti také, neboť nepřinesl pracujícímu lidu žádného zlepšení a také mu ho nepřinese. Dělník v sovětském Rusku vydělá, jak nám to očití svědkové dokazují a jak to vykládá také autor spisu „V zemi Sovětů", 100—300 rublů měsíčně; to je totéž, jako 100—300 Kč, protože kupní síla rublu rovná se kupní síle naší koruny. Je to tedy nějaký blahobyt pro dělníka, který musí při překotné industrialisaci, v Rusku prováděné, velmi namáhavě pracovati?

Kdyby se upravily hospodářské poměry v duchu papežských encyklik, dělník by měl existenční minimum, svobodný aspoň 400 Kč měsíčně, ženatý 700—800 Kč měsíčně a na každé dítě by dostával příplatky, neboť by byly zavedeny mzdy rodinné, tak jako již byly zavedeny v Belgii, kde mají vliv katoličtí politikové. Skutečný blahobyt chce vytvořiti pro dělnictvo a pro všechny vrstvy společenské pouze katolická nauka sociální, kdežto komunismu, který „při svém úsilí se ničeho neleká, před ničím nemá úcty a když se zmocní vlády, ukrutně a nelidsky jedná", zaplavuje „zhoubami, spoustami a troskami širé kraje", na všechny strany „připravuje násilnou vraždící revoluci, aby jí veškerá společnost byla vyhubena" Quadrag. anno, str. 44). Komunismus chce zbudovati novou společnost tím, že zruší soukromé vlastnictví, ale to je hrozné bezpráví! Řešení sociální otázky je možné pouze na základě soukromého vlastnictví, protože každý člověk má právo na majetek! „Právo vlastniti je důsledkem přirozenosti člověka, obdařeného rozumem, toto právo měl člověk již před vznikem státu, právo vlastnické bylo vždy uznáváno životní praksí národů, zákonodárstvím států, zákony Božími, toto právo je v souvislosti s přirozeným právem člověka založiti rodinu, neboť soukromé vlastnictví umožňuje lépe se postarati o dítky." (Rerum novarum 19—13.) Komunismus se dopouští dá-

le strašného zločinu tím, že ničí rodinu, staví stát nad práva rodičů, chce aby děti byly vzaty rodičům a vychovávány státem — ve zvláštních ústavech, úplně nevěreckých, aby vychovávány byly pro stát, ten bezbožecký stát, v němž náboženství je prohlašováno za „opium" lidu. Rušiti rodinu je něco nepřirozeného a tyranského! Každý člověk má právo na rodinu, otec má právo, aby manželku a děti měl při sobě, s nimi se těšil, pro ně šetřil jmění. Rodiny si vážily a váží i pohané! Rodina byla ustanovena samým Bohem v ráji, Kristem Pánem posvěcena. Svatá rodina, v níž vyrůstal Bohočlověk, musí se státi ideálem rodin! Rodina musí býti upevněna takovým hospodářským řádem, který by jí umožnil blahobyt hmotný a duchovní! Komunismus je nepřítelem rodiny, proto řádný otec nemůže s ním souhlasiti!

Na nutnost soukromého vlastnictví, na nutnost spořádané rodiny musíme poukazovati při přednáškách a kursech, pořádaných hlavně pro dělný, pracující lid i pro nezaměstnané.

Závěr.

Že se bezbožecký komunismus mohl tak rozšířiti, toho jsou vinni i katolíci; a to tím, že nebyli katolíky stoprocentními a tím, že byli příliš pasivní, t. j. nesta-

rali se o rozšíření katolických ideí mezi širokými vrstvami lidu.

Nechceme-li utonouti v záplavě rudého moře, musíme se varovati této dvojí chyby.

Zář hořících kostelů ukládá nám katolíkům dvojí povinnost: Dejme se proniknout křesťanskou vírou. Dnes obstojí jen stoprocentní katolicismus. Nespokojme se s parádou, manifestacemi, nýbrž žijme z víry!

Druhá povinnost je: Katolická akce. Je naší povinností šířiti katolické zásady ve světě, je naší povinností šířiti království Kristovo! — Modlitbou, obětmi, příkladem, tiskem. — Každý na své místo. V boji každý občan je vojákem. Proti výbojnému bezbožectví musí každý křesťan se státi bojovníkem Kristovým!

Blíží se dvanáctá hodina! Neme škejte!

Imprimi potest. Pragae, die 2. Martii 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc. Vošahlík, C. Ss. R., censor ex officio. Imprimatur Nr. 3667. Olomucii, die 4. Martii 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku, telefon Hlučín 33. Pošt. spoř. č. 39.556. Řídí R. Schikora, C. Ss. R., v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. — Tiskla Slezská lidová tiskárna v Opavě, Dolní nám. čís. 18.

I. Pán Bůh mě miluje láskou přátelství.

Milostí posvěcující rodíme se z Pána Boha, stáváme se dítkami Božími a dědici nebes, bývámeponořeni do nadpřirozeného krásna. Milostí posvěcující stáváme se však též přáteli Božími. Sněm Tridentský učí výslovně, že ospravedlněním stali jsme se přáteli a spolubydliteli Božími. Zahloubejme se nyní do této útěchyplné pravdy! Neboť Pán Bůh nás nemiluje jen láskou přízně a záliby, ale i láskou přátelskou.

Božský Spasitel však sám řekl svým učedníkům ve své řeči na rozloučenou: „Již nenazývám vás služebníky...., ale nazval jsem vás přáteli.“ (Jan 15, 15.)

Ale co to znamená: Pán Bůh je náš přítel a my jsme přátelé boží? K podstatě každého přátelství náležejí tři věci.

Předně jsou mezi přáteli nutný soulad a určitá podobnost co do bytí. Staří říkali: Amicitia nisi inter pares — přátelství je možné jen mezi rovnými. Se zvířetem nemůže člověk udržovati přátelství. Ani mezi Pánem Bohem a člověkem — jaký je svou přirozeností — není přátelství možné. Vzdálenost mezi nekonečným Pánem Bohem a pouhým tvorem je

tak veliká, že se nedá překlenouti mostem přátelství. Má-li se člověk státi přítelem Božím, musí býti nejprve k Pánu Bohu pozdvižen a Pánu Bohu v jistém smyslu učiněn rovným. To se však děje milostí posvěcující. Milostí posvěcující stáváme se, jak nám řekl svatý Petr, účastni božské přirozenosti. Stáváme se Pánu Bohu podobnými a to takovým způsobem, že to dokonalostí čistě přirozenou není možno. Ano, jak říkají otcové, stáváme se Bohem (deificati). Tím je dán podklad, na němž může vzniknouti přátelství mezi Pánem Bohem a člověkem. Bez milosti posvěcující není tedy přátelství s Pánem Bohem.

Tato pravda nás jistě velmi povzbudí k tomu, abychom si více vážili milosti posvěcující. Jistě nás pohne k tomu, abychom s vážností a úctou pohlíželi na každého člověka, který je v milosti posvěcující. „To je přítel boží", musí zníti v naší duši, setkáme-li se s takovým člověkem. Jistě nás tato myšlenka mocně odstraší od toho, abychom takovému člověku učinili příkoří neb jej urazili. Tento člověk je přítel Boží. Jak bych si mohl dovolit, býti k tomuto člověku nelaskavý, bezohledný urážlivý? Jak bych se mohl opovážit, jemu způsobiti škodu na těle, na jeho majetku neb dokonce na duši? Nemusel bych se pak obávati, že uvalím na sebe hněv jeho božského Přítele?

Druhá věc, která nutně náleží k přátelství, je soulad ve smýšlení.

Opět říkali staří: Idem velle, idem nolle, amicitia est — totéž chtíti, totéž nechtíti, to je přátelství. Svatý Tomáš Akvinský tuto větu rozšířil, an píše (Contra Gent. III., 15, 3): „Přátelé totéž chtějí a totéž nechtějí, z těchže věcí se rmoutí i radují.“ Má-li tedy býti mezi Pánem Bohem a člověkem přátelství, je nutno, aby člověk si osvojil smýšlení Boží. Co Pán Bůh chce, musí chtíti také; čeho Pán Bůh nechce, také nesmí chtíti. Z čeho se Pán Bůh těší, musí ho těšit také; co se Pánu Bohu nelíbí i jemu musí se nelíbit. Čím vroucnější je tento soulad ve smýšlení mezi Pánem Bohem a člověkem, tím vroucnější je přátelství mezi nimi. Tím velkolepější jsou pak v člověku účinky tohoto přátelství s Pánem Bohem.

Jak mocná to pohnutka pro duši šlechetnou, aby ze všech sil snažila se o dokonalost a svatost! Je nutno, abych si osvojil smýšlení Boží. Chci jen to, co chce Pán Bůh — vůle Boží budiž jediným vodítkem mého života! Čeho Pán Bůh nechce, nesmím chtíti ani já; to musím nenáviděti, sobě oškliviti, před tím utíkati. Proto už ani jeden hřích!

Třetí věc, která náleží k podstatě přátelství, je vzájemné sdělování dober. (communicatio bonorum.)

Láska přátelská je svou podstatou vždy láska nezištná. Přítel nikdy nehledí přítele „využitkovat“. Ničeho nechce od přítele „dostávat“, ale je ochoten mu „dávat“. Velmi

krásně vyjádřil tuto myšlenku svatý Ignác ve své „Knize duchovních cvičení", an píše: „Láska záleží ve vzájemném sdělování tak, že milující milovanému a také zase naopak milovaný milujícímu dává a sděluje to, co má, neb z toho, co má a umí." Osvětluje to svatý Ignác přátelstvím lidským, an praví: vyzná-li se někdo ve vědě, dělí se o ni se svým přítelem; podobně má-li důstojnosti a statky pozemské, uděluje z nich svému příteli.

V nesrovnatelně vyšším stupni děje se však toto vzájemné sdělování dober v přátelství mezi Pánem Bohem a člověkem. Právě tato věc zjevuje nám nezměrnou lásku Boží k nám lidem a zároveň nám ukazuje, co musíme Pánu Bohu dávat, milujeme-li jej opravdu z celého srdce. Tento bod dlužno obšírně vyložiti.

II. Co dává Pán Bůh člověku, s nímž uzavřel přátelství?

Pán Bůh dává svým přátelům každý den a každou hodinu mnoho milosti pomáhající. A při každé dobré myšlence, která je napadne, při každém bohumilém slově, které vyřknou, při každém skutku, který vykonají z lásky k Pánu Bohu, při každé malé oběti, kterou z lásky k němu vezmou na sebe, rozmnoží jim Pán Bůh milost posvěcující. Na svých

přátelích plní božský Spasitel své zaslíbení: „Já jsem přišel, aby měli život a měli hojnost.“ (Jan 10, 10.)

Dává svým přátelům pokoj.

„Nemají pokoje bezbožní.“ (Is. 48, 222.) Jak strašně osvědčuje se tento výrok proroků za našich časů! Lidé hromadí bohatství na bohatství, ale pokoje nemají. Honí se za všelikými požitky tělesnými, ale pokoje nemají. Snaží se vniknouti do tajů vědy; hloubají a zkoumají a činí objevy i vynálezy, ale pokoje nemají. Vzpouzejí se proti Pánu Bohu, popírají ho, rouhají se mu: vedou válku proti Pánu Bohu a hledí vyrvati víru v Pána Boha ze srdcí co možná nejvíce lidí. Leč čím zuřivěji se stupňuje tato zášť proti Pánu Bohu, tím děsněji rostou muky a nepokoj duše, tím více se vzmáhá vnitřní zoufalství. Takoví lidé nosí už na zemi peklo v srdcích svých a končí namnoze šílenstvím neb sebevraždou. Vzpomeňme na Nietzcheho, u něhož nenávist a boj proti Pánu Bohu skončily tím, že po 11 let chřadnul v pomatenosti: přes den hned plakal, hned zase řval. Aneb pomysleme na mládež sovětského Ruska! Víru v Boha jí ukradli a ona sahá nyní hromadně k sebevraždě, aby učinila konec poušti a zoufalství svého srdce. Není to děsné, čteme-li, kterak se šest ruských dívek oběsilo na jednom stromě?

Odůvodnily to takto: „Už nemůžeme... Kdybychom mohly alespoň cestovat, vidět poutavé věci... Všechno je šedé, dusíme se.“ (Schönere Zukunft 1935 No 19.)

Jak zcela jinak daří se za to přátelům Božím! „Pokoj svůj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám.“ (Jan 14, 27.) Tak právem řekl božský Spasitel svým učedníkům na rozloučenou. Ano, pokoj, svatý a sladký je v srdcích přátel božích. Božský Spasitel sdílí s nimi svůj vlastní pokoj. „Pokoj svůj dávám vám.“ A čím něžnějším stává se přátelství s Pánem Bohem, tím více sílí tento pokoj Boží v srdcích přátel Božích a tím více je oblažuje tak, že konečně žádný pozemský zármutek, žádná lidská zloba není s to, aby tento pokoj porušila, jak už ve Starém Zákoně čteme: „Nezarmoutí zbožného nehoda žádná.“ (Přísl. 12, 21.)

Co dává Pán Bůh svým přátelům?

Dává jim ve svatém přijímání člověčenství Syna svého za pokrm.

Zde dává božský Spasitel svým přátelům doslovně Sebe sama. „Měv v lásce (vždy) svoje... projevil jim svou lásku měrou nejvyšší“, (Jan 13, 1), to znamená nesmírně. Dokud žijeme zde na zemi, bude nám nemožno, alespoň poněkud pochopiti tento eucharistický dar, který dává Pán Bůh svým přátelům. Svatý Augustin napsal o svatém přijímá-

ní: „Odvažuji se tvrditi, že Pán Bůh nemohl dáti více, třebas je všemohoucí, neuměl dáti více, ačkoliv je nejvýš moudrý, neměl už, co by dal ještě víc, ačkoliv je nejbohatší.“ Všichni jsme bídní hříšníci, mnohokrát jsme už na sebe uvalili nelibost Boží, a přece přichází nejčistší, nesvětější, nekonečně dokonalý Syn Boží do našeho těla s celým svým člověčenstvím, se svým tělem, svou duší i svou krví. Kdo pochopí tento zázrak lásky? Když však božský Spasitel k nám přichází, nepřichází s prázdnýma rukama, ale přináší nám nejdrahocennější dary. Také o sv. přijímání platí slova apoštolova: „Kterak s ním (Spasitelem) nedá nám (Pán Bůh) všeho?“ (Řím. 8, 32.) S božským Spasitelem ve svatém přijímání dává nám Otec nebeský všecko: odpuštění našich hříchů všedních, ochranu před hříchem smrtelným, zahlazení časných trestů, sílu ke konání hrdinských ctností, požehnání práce našeho povolání, nepopsatelné radosti duševní, útěchu v utrpení, trpělivosti i v nejtěžších zkouškách, vytrvalost v dobrém až do konce. Ano, vytrvalost až do konce. Vždyť božský Spasitel sám ujišťuje: „Kdo jí mé tělo a pije moji krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den poslední.“ (Jan 6, 55.)

Tím přicházíme k poslednímu a nejvyššímu daru, který dává Pán Bůh svým přátelům a tímto posledním a nejvyšším darem je věčná blaženost v nebi.

Svaté přijímání má vlastně za účel zajistiti nám nebe. Svou obětí na kříži nám božský Spasitel milost posvěcující zasloužil. Svatým přijímáním chce nám milost posvěcující zachovat, abychom šťastně prošli všemi nebezpečími tohoto života a dosáhli věčné blaženosti v nebi. Je-li nám však nemožno, pochopiti bohatství svaté eucharistie, tím nemožnější je pro nás zde na zemi pochopiti bohatství nebes. „Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo (t. j. žádný člověk nechápe), co Bůh připravil těm, kteří ho milují." V nebi daruje Pán Bůh svým přátelům sebe v nejvyšším stupni. Tam nepodává se přátelům Božím snad jen člověčenství Syna Božího. Nikoliv, sám Pán Bůh trojjediný odevzdává se tam úplně svým přátelům, aby naň patřili, jej měli, a ho požívali, a to na věky.

Pán Bůh trojjediný odevzdává se blaženým nebešťanům, aby naň patřili. Svatí nevidí již Pána Boha v podobenství neb v zrcadle, ale tak, jak je.

Dívají se na Pána Boha tváří v tvář. Smějí pohlížeti do života Nejsvětější Trojice, vidí, kterak je Bůh Otec od věčnosti sám od sebe, kterak Bůh Syn vychází z Boha Otce, kterak Duch svatý vychází z Boha Otce i Boha Syna zároveň. Vidí zřetelně nekonečné dokonalosti Boží: všemohoucnost, vševědoucnost, svrchovanou moudrost, lásku, shovívavost a milosrdenství. Jest jim nyní též dopřáno po-

znávati a chápati Boží prozřetelnost, která je „vedla cestami rovnými“ aby jim „ukázala království Boží.“ (Moudr. 10, 10.)

Trojjediný Bůh dává blaženým nebešťanům sebe do vlastnictví. V nebi to není tak, jako bychom stáli před trůnem Božím a dívali se na Pána Boha. Nikoli, v nebi jsme do Pána Boha ponořeni, jím pohlceni, jím zcela obklopeni a na druhé straně i naše duše je Pánem Bohem zcela naplněna a proniknuta. Tu dochází velekněžská modlitba Páně nejvyššího splnění: „Aby všichni jedno byli jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli.“ (Jan 17, 21.) Jako Otec, Syn a Duch sv. nejsou vedle sebe, nýbrž v sobě, tak je Pán Bůh ve svatých a svatí jsou v Pánu Bohu. Tak jsou Pán Bůh a svatí skutečně jedno. A trojjediný Bůh dává svatým v nebi sebe, aby ho požívali a tak byli neskonale blaženi.

Tím, že svatí hledí na Pána Boha a mají ho, jsou nepopsatelně blaženi. „Vejdi v radost Pána svého,“ bylo řečeno při vstupu do nebe. Radost a blaženost, které trojjediný Bůh sám požívá, stává se podílem svatých. Je to radost a blaženost, která přesahuje každý lidský pojem.

Svatí však hledí na Pána Boha, mají a požívají ho věčně. Nikdy se jim to neskončí, a to teprve činí nebe nebem, totiž: nepomíjitelně vědomí, že nevýslovných radostí nebeských již nikdy nelze pozbýti. Božský Spasitel praví:

„Půjdou spravedliví do života věčného.“ (Mt. 25, 46.) „Máte nyní zármutek, avšak opět vás uzřím, a radovati se bude srdce vaše, a radosti vaší nikdo neodejme od vás.“ (Jan 16, 22.)

„Jak velké množství tvé slasti je Hospodine, kterou schováváš těm, již bojí se tě.“ (Ž. 30, 20.) A jak malé a nepatrné je dobro, které žádá Pán Bůh od svých přátel, aby jim dal přemíru svých dober!

III. Co žádá Pán Bůh, aby mu Jeho přátelé dali v odvetu?

Přátelství je vzájemné sdělování statků. Které statky máme darovati Pánu Bohu? Na tuto otázku nelze odpověděti jednou větou. Sebeodevzdání člověka Pánu Bohu a odevzdání statků Pánu Bohu může míti různé stupně.

1. Nejnižší stupeň tohoto odevzdání je, abychom odevzdali Pánu Bohu svou vůli ve všech důležitých věcech.

Božský Spasitel sám praví: „Vy jste přáteli mými, činíte-li, co já přikazuji vám.“ (Jan 15, 14.) Kdybychom se opovážili v důležitých věcech nečiniti toho, co božský Spasitel poroučí, kdybychom se tedy opovážili, spáchati hřích smrtelný, přestali bychom býti přáteli božími. Z přátel božích stali bychom se božími nepřáteli.

Naše odevzdanost do vůle Boží ve věcech důležitých je dvojí: Musíme plniti vůli Boží tím, že zachováváme Boží přikázání a musíme plniti vůli Boží tím, že se podrobujeme všemu, co Pán Bůh dopouští a posílá.

Musíme svou vůli podrobovat Pánu Bohu i když na nás posílá těžké zkoušky a utrpení. Tato odevzdanost do vůle Boží v těžkých zkouškách žádá po nás mnohdy větších a déle trvajících obětí než statečnost v pokušeních, která pomíjejí. Vzpomeňme na Joba! Ztrácí děti, majetek, zdraví. Vlastní manželka a přátelé ho nechápou a činí mu výčitky. On se však nespouští Pána Boha, ale praví: „Dobré-li věci jsme brali z ruky Boží, proč bychom nechtěli přijímat zlých? Hospodin dal a Hospodin vzal, jak se mu líbilo, tak se stalo, buď jméno Hospodinovo požehnáno!"

2. Sebeodevzdání člověka Pánu Bohu a odevzdání jeho statků Pánu Bohu může dostoupiti ještě vyšších stupňů. Jeden z takových vyšších stupňů je, odevzdá-li se člověk Pánu Bohu třemi řeholními sliby.

Říká se, že slibem chudoby odevzdává člověk Pánu Bohu své statky zevnější, slibem čistoty své tělo a slibem poslušnosti svou vůli, celou svoji duši, celý svůj život, sebe sama. Tak chápaly řeholní povolání všechny šlechetné duše.

Odevzdá-li se člověk dokonale Pánu Bohu, odevzdá se i Pán Bůh dokonale člověku. Ve-

liký zákon o přátelství mezi Pánem Bohem a lidmi vyjádřil božský Spasitel slovy: „Dávejte a bude vám dáno; míru dobrou a natlačenou a natřesenou a vrchovatou dají v lůno vaše; neboť kterou měrou měříte, tou bude vám odměřeno.“ (Lk. 6, 38.) Čím více se řeholníci odevzdávají Pánu Bohu, tím víc dává jim Pán Bůh sebe a své dary. Svatý Bernard krásně vyjádřil tuto štědrost Boží vůči řeholníkům, an píše: „Ve svatém a čistém stavu řeholním žije člověk čistěji, klesá řidčeji, povstává rychleji, počíná si opatrněji, častěji bývá zavlažován rosou milosti, odpočívá bezpečněji, umírá důvěryplněji, rychleji bývá (v očistci) očištěn, hojněji bývá odměněn.“

O v Pánu zesnulé augustiniánce Archangele, která zemřela 17. ledna 1525, se vypravuje: Když složila své první řeholní sliby, odešla od oltáře svaté profese do křížové kaple, poklekla tam před obrazem Ukřižovaného a opakovala opět a opět: „Pane a Bože můj, tobě jsem se již dávno odevzdala, ale dnes se ti odevzdávám znovu a zcela úplně.“ A božský Spasitel jí s kříže odpověděl: „A já daruji tobě úplně sebe.“

Toto vypravování je pro nás velmi poučné. Je možno, že řeholní osoba spokojí se tím, že zachovává své tři sliby, ale zanedbává dokonalé sebeodevzdání Pánu Bohu. Musí proto vedle klášterního sebeodevzdání Pánu Bohu býti ještě vyšší stupeň přátelství mezi Pánem

Bohem a lidmi, totiž přátelství úplného sebeodevzdání. Jím daruje se člověk Pánu Bohu zcela, t. j. s celým svým bytím, se všemi svými silami, se všemi svými statky, nerozděleně, bezpodmínečně, bez výhrady. A zase naopak Pán Bůh daruje sebe člověku zcela, t. j. daruje člověku sebe a své dary měrou tak hojnou, jak ji jen člověk může v sebe pojmouti, dle toho, v jakém stavu je právě jeho duše.

Vstupujeme tu na pole málo známé a mnoho zneuznávané katolické mystiky. Máme však za to, že horlivým a snaživým duším posloužíme, když pojednáme o těchto podivuhodných věcech. Jsme tomu tím více oprávněni, poněvadž zde nám Pán Bůh ukazuje svou lásku přátelskou v nejvyšší míře.

Předem podotýkáme, že přátelství úplného sebeodevzdání je přístupno všem křesťanům: nejen řeholníkům, ale i osobám světským, nejen kněžím, ale i laikům, nejen těm, kdož žijí v panictví, ale i manželům. Tuto pravdu lze doložiti příklady ze všech století. Když kdosi řekl provdané sv. Kateřině z Janova († 1510), že osoba vdaná nemůže Pána Boha tak milovati jako osoba svobodná, odporovala prudce ve svatém rozhořčení a prohlásila, že se v lásce k Pánu Bohu nedá nikým předstihnouti. Blah. Mikuláš z Flüe († 1487), který po léta žil bez pokrmu pozemského, byl prostým rolníkem, byl manželem a otcem devíti dítek. Blahoslavená Marie Taigi, manželka řím-

ského sluhy, která zemřela před svým mužem r. 1837 ve věku 68 let, obcovala s Pánem Bohem takovou mystickou láskou, že ji zřídka nalézáme dokonce i u největších světců. Roku 1919 zemřel Jeroným Jägen, který před tím po celá desítiletí v modlitbě mysticky obcoval s Pánem Bohem. Byl inženýrem, bankovním ředitelem, poslancem pruského zemského sněmu, byl neobyčejně činný ve mnohých katolických spolcích. To vše mu nezabránilo, aby dostoupil nejvyšších stupňů nejúplnější odevzdanosti Pánu Bohu. Když to dokázali tito, proč by ne i druzí? Jenom nepřehlížejme, že se mystických milostí určitě nedostane tomu, kdo si jich nezřízeně žádá a že je pošetilé, žádati si mystických milostí, je-li člověk ještě úplným začátečníkem v životě duchovním a není dosud nikterak uschopněn, aby tyto milosti přijal.

IV. Přátelství úplného sebeodevzdání.

Ve středověku byly nazývány rozjímavé duše obyčejně „přáteli Božími". Tím se vyjádřoval jejich vroucný vztah k Pánu Bohu. Uvažujme nyní o tom, co dává Pán Bůh mystickým přátelům a co my musíme dáti Pánu Bohu, abychom byli povýšeni k jeho mystickému přátelství!

Co dává Pán Bůh svým mystickým přátelům?

I zde platí shora uvedený výrok Páně: „Jakou měrou měříte, takovou vám bude odměřeno.“ Čím vroucněji a dokonaleji se odevzdává mystická duše Pánu Bohu, tím více se sesilují mystické milosti, jimiž se Pán Bůh duši daruje. S počátku bývají tyto mystické milosti řidší a slabší. Čím více roste sebeodevzdávání Pánu Bohu, tím více rozhojňují a zesilují se i mystické milosti, až se konečně stane veškerý styk s Pánem Bohem mystickým.

Co dává Pán Bůh svým mystickým přátelům?

1. Pán Bůh jim dává poznatky, jakých člověku jinak není možno nabýti.

Především osvěcuje Pán Bůh duši, aby poznala svou nicotnost a hříšnost.

Těmito osvíceními bývá duše hluboce otřesena a přímo donucena, aby o sobě smýšlela skromně, ano sebou pohrdala a všem ostatním lidem dávala přednost před sebou. Tak se stává duše opravdu pokornou. Svatá Terezie praví, že jediným takovým osvícením duše v pokoře pokročí víc než dlouholetým cvičením a dlouholetými úvahami o vlastní ubohosti. Proto nikdo není zkroušenější a kajícnější než duše mystická. Kdyby mystické milosti jinak ničeho nepřinášely než tuto upřímnou pokoru, už to bylo by dostatečným důvodem, abychom se všemožně snažili, státi se těchto milostí účastnými.

Dále dává Pán Bůh duši poznáti sama sebe.

Pán Bůh ukazuje duši ve zvláštním světle všechny své dokonalosti: Svou velikost, lásku, dobrotu, svou všemohoucnost, moudrost a znenáhla i svou jednoduchost, svou věčnost, neodvislost a nekonečnost. Toto patření na Pána Boha je bezpečným znamením, že nazírání je pravé. Vyznává-li svatý řeholní bratr Konrád z Parzhamu v jednom dopise, že jeho modlitba je láskou a obdivem, oznámil nevědomky budoucím pokolením, že žil životem nazíravým. Patření na Boží dokonalosti je čím dále duševnější a zřetelnější tak, že duši nedostává se lidských slov, aby vyjádřila to, co z Pána Boha a v Pánu Bohu vidí. Na vyšších mystických stupních ukazuje Pán Bůh duší sebe jako trojjediného. Duše dovede přesně rozlišovat Boha Otce, Syna a Ducha svatého. Vidí dokonce, kterak Bůh Syn vychází z Boha Otce a Duch svatý z Boha Otce a Boha Syna. Učený bohoslovec vyznal, že nazíráním nabyl nesrovnatelně vyššího poznání Nejsvětější Trojice nežli se mu to kdy podařilo nejpodrobnějším bohoslovým studiem. Přidáváme zde důležitou poznámku: Patří-li člověk na Pána Boha a jeho dokonalosti, vidí vždycky Pána Boha, kterak je přítomen v jeho duši.

2. Přitahuje je k sobě víc a více a konečně je vtahuje úplně do sebe, dává jim horoucí lásku k sobě a s ní i všechny ostatní ctnosti ve vysokém stupni.

Již prvními nazíravými milostmi působí Pán Bůh nejen na rozum, ale i na duševní mohutnost chtění, t. j. na vůli. Člověk cítí, kterak jej Pán Bůh „přitahuje". Toto přitahování Pánem Bohem je tím mocnější, čím více rostou milosti nazíravé. Na onom mystickém stupni, který nazývá svatá Terezie „duchovním zasnoubením", bývá duše Pánem Bohem a k Pánu Bohu „strhována". Při tom přestává duše uvědomovati si zevnější svět. Je zcela zaujatá Pánem Bohem. Tento stav nazývá se „extase". Toto strţení k Pánu Bohu trvá jen krátkou dobu: několik minut, nanejvýš půl hodiny. Opakuje se však často a přechází konečně v tak řečené mystické, láskyplné spojení. V něm je duše s Pánem Bohem spojena co nejúžeji. Duše je v Pánu Bohu a Pán Bůh je v ní. A duše cítí a vychutnává toto spojení aneb jak se vyjadřuje sv. Jan s kříže: podstata Boží dotýká se podstaty duše.

Tu může člověk užíti slov, která pronesl božský Spasitel ve své velekněžské modlitbě k Otci svému: „Všecko, co je mé, je tvoje a co je tvé, je moje." (Jan 17, 10.)

Ovšem nesmíme zapomínati na to, co řekl božský Spasitel v takové milostiplné hodině blahoslavené Anděle z Foligno. Když jí byl řekl: Nyní jsem zcela tvůj, otázala se ho blahoslavená Anděla, která v dřívějším životě těžce hřešívala: Tedy tě už nikdy neztratím? Ale božský Spasitel jí odpověděl: Toho ti ne-

slibuji. I nejvyšší milosti nazíravé může člověk ztratit a s výšiny lásky Boží klesnout do hlubin těžkého hříchu. Proto říkala pokorná sv. Terezie: Bojím se pádu Luciferova. To ví konečně každá duše nazíravá. Ví, že všechny její milosti jsou darem Božím a že by klesla zpět do propasti ubohosti, kdyby Pán Bůh vztáhl svou ruku zpět. Tak se udržuje duše nazíravá v pokoře.

Na začátku nazírání cítí duše, že Pán Bůh jest jí „blízko". Dalším vývojem poznává, kterak se jí Pán Bůh víc a více „blíží", až je při mystickém zasnoubení v něm. Konečně nastává, jak jsme již viděli, nejužší citelné spojení duše s Pánem Bohem. Abychom užili výrazů bohoslovcových, duše bývá od Pána Boha vtažena, Pánem Bohem pohlcena, v Pána Boha proměněna. Tato cesta od okamžiku, kdy duše pocítí přítomnost Boží, až k úplnému spojení s Pánem Bohem, je pro duši nadmíru bolestná. Od té chvíle, kdy byla po prvé Pánem Bohem přitažena, cítí duše velikou touhu Pánu Bohu se přiblížiti, s ním se úplně spojiti. Tato touha je stále horoucnější, palčivější, bolestnější. Je to oheň, jenž duši bolestně zraňuje, ale zároveň i oblažuje a co je nejhlavnější, očišťuje. Tento oheň vypaluje všelikou náchylnost ke tvorům a všechnu nezřízenou lásku k vlastnímu „já" a připravuje duši, aby Pán Bůh mohl s ní vejíti v nejužší láskyplné spojení. Emilie Schneiderová píše o té-

to touze: „Moje touha po Pánu Bohu, mém nejvyšším Dobru, roste den ze dne. Kromě něho nedovede mě nic, pranic potěšit... Občas je tato touha tak veliká, že se mi zdá, jako by má duše po Pánu Bohu dychtící byla ze svého žaláře vysvobozena, Ale, bohužel, není tomu tak... Tento stav je podivuhodným sladkobolným mučednictvím. A přece bych z něho nedala ani čtvrt hodinky za všecky radosti světa." (Richstätter str. 226—227.)

Dosáhla-li touha svého cíle, spojí-li se člověk co nejúžeji s Pánem Bohem, stane se i jeho láska k Pánu Bohu dokonalou. Dovede pak opravdu milovati Pána Boha z celého srdce, z celé duše, ze vší mysli, ze všech sil. Tento účinek mystického, láskyplného spojení je nutno znáti, abychom pochopili nadměrné výlevy lásky světců. Jen tak pochopíme, proč na př. sv. František Saleský volá: „Vezměte mi mé srdce, nesmím-li je zcela a úplně věnovat lásce! Bud' umříti neb milovati! Vždyť život bez lásky je pro mne horší než smrt. Chci odumříti lásce ke všemu jinému, abych mohl žíti jen pro Pána Ježíše a věčně zpívati: „Miluji Pána Ježíše!"

Zdokonaluje-li se láska k Pánu Bohu, zdokonalují se zároveň i všechny ostatní ctnosti. Jakou hrdinskou láskou bližénskou dýší slova Emilie Schneiderové: „Cítím převelikou touhu po spáse duší. Za každou duši ráda bych dala svůj život." (R. 206.) Jaká láska

k utrpení dýše z jiného výroku téže Emilie Schneiderovy: „Se svým božským Ženichem chci býti navždy spojena, se svým ukřižovaným Ženichem chci trpěti a býti ukřižována, jinak si nežádám ničeho." (R. 227.) Čím více se zesilují milosti nazíravé, tím hlouběji vtiskuje se do duše člověka nazíravého poznání: jsem slabý a hříšný tvor. Proto takové duše považují sebe samy přes všechny hojné milosti za poslední a milují hanbu a pohrdání. Duše, která žije v mystickém láskyplném spojení, nezná lidské bázně. Pro ni pozbyly všecky věci pozemské svého půvabu. Neochvějná je též její důvěra v Pána Boha ve všech zkouškách a zvláště při vzpomínce na hodinku smrti. Když se kdosi otázal nazíravé duše, je-li ochotna umříti, odpověděla: Hodina smrti bude nejkrásnější hodinou mého života.

Co dává Pán Bůh svým mystickým přátelům?

3. Dává jim štěstí a blaženost, jakých žádný jiný člověk na světě nemůže zakusit, ba ani zdání o nich nemá.

Projdeme-li všecky radosti a požitky, které si člověk zde na zemi může připraviti, poznáme, že nejsou ničím, proti štěstí a slasti, kterých požívají duše nazíravé ve styku s Pánem Bohem. Nemravný člověk má pocit blaha, když ukájí svoji vášeň. Pyšný živí v sobě radost, když ho lidé ctí. Boháč se raduje, an myslí na své poklady a časné stat-

ky. Učenec má požitek, zabývá-li se vědou. Člověka se zmocní povznášející pocit, uvidí-li umělecké dílo neb krásnou krajinu. Ušlechtilé radosti nám poskytuje styk s osobami dobře smýšlejícími a láska k příbuzným. Ale to vše není ničím proti štěstí duší nazíravých. Ani obyčejná útěcha, kterou pociťuje ve svém srdci každý zbožný člověk při modlitbě a zvláště po svaté zpovědi a po svatém přijímání, nedají se vůbec srovnat s blažeností, která proudí duší nazíravou a zvláště na nejvyšším stupni nazírání.

Poslyšme opět Emilii Schneiderovou! „Byla jsem slastí opojena a ve svém blaženém opojení jsem nevěděla, co činím. Řekla jsem potom: Můj Pane Ježíši, můj nebeský Ženichu! Je to příliš mnoho! Nedovedu pojmouti tak velké blaženosti.“ (R. 201.) „Pán Ježíš mi ukázal svou nekonečnou lásku. Při tomto pohledu moje duše byla naplněna nepopsatelnou slastí a pocítila velikou touhu po tom, aby mohla tuto propast lásky strhnouti na sebe a jí se oddati. Tu řekl můj milovaný Spasitel: Všechna tato láska je tvá, oddej se jí úplně.“‘ V tom okamžiku se mi zdálo, že jsem stravována podivuhodným žárem. Tento žár způsobil můj Pán Ježíš, který spočíval s bezednou propastí nekonečné lásky v mém srdci. Mohlo tomu býti jinak? Co se dále dělo v mém srdci a co jsem činila, nedovedu říci. Byla jsem ponořena do moře slasti, úplně v

něm ztracena." (R. 204.) „Celý svět mi zmizmizel a já zmiela jsem sobě samé. Patřím u blaženém vytržení na Pána Boha s jeho nekonečnými dokonalostmi. Abych se vyjádřila, jaké je toto patření, k tomu scházejí mi slova. Tohoto stavu vůbec nedovedu vysvětliti. Zdá se mi, že je nejblaženější a proto se nejvíce podobá stavu obyvatelů nebeských." (R. 218.)

Těchto radostí z nazírání dostává se duším s počátku jen zřídka a na krátko jako nazírání samého. Za to na nejvyšším stupni nazírání, kde se hledí stále na Pána Boha trojjediného, jsou i tyto radosti trvalé. Je to pravidlo, z něhož jsou ovšem možny též výjimky. Zvláště ty duše nazíravé, kterým určil Pán Bůh, aby byly smírnou obětí za hříšné lidstvo, musejí se těchto radostí vzdáti bud' úplně neb částečně.

Svaté Růženě z Limy bylo ku konci života snášeti každodenně jednu hodinu nejstrašnější vnitřní muky. Jinak přes den zakoušela nazíráním nepopsatelných radostí. Svaté Magdaleně z Pazzi byly tři roky před smrtí odňaty mimořádné útěchy, jimiž po léta oplývala. Z té doby pochází její podivuhodný výrok: Ne umříti, nýbrž trpěti! Od Anny Nasslové, která 12 let byla velikými bolestmi upoutána na lůžko a zemřela r. 1933, žádal božský Spasitel, „aby se obětovala tím, že se vzdá vnitřních útěch." Řekl jí: „Jistě je

to oběť nejtěžší. Ale já jsem ji k vůli tobě přinesl na hoře Olivové. Nuže, přines ji také, k vůli mně, ke spáse duší! Jenom tak se staneš věrným obrazem Ukřižovaného, přineseš-li v oběť všecko." Anna Nasslová přijala tuto oběť. Modlila se: „Od nynějška a pro vždy přijmu všechnu opuštěnost, suchopárnost a bezútěšnost, které dovedou trápit srdce mé... Vím, že to právě je nejkrvavější část tvého kříže... Abych tě následovala co nejdokonaleji, ráda se oddám vnitřním mukám tvé úzkosti smrtelné a tvého ukřižování. V náhradu za smyslnost světa ráda svoluji k tomu, aby mé duši vyschl zdroj radosti." (P. Kainz, U hrobu obětové duše Anny Nasslové. Str. 16 a n.)

Co žádá Pán Bůh v odvetu?

Milosti života nazíravého jsou čirým darem Božím. Člověk nedovede si jich svým přičiněním nikterak zjednat. Ale s pomocí Boží může a má se člověk k těmto milostem připraviti, disponovati, uschopniti. To se děje úplným sebeodevzdáním Pánu Bohu.

P. Maumigny (Katol. mystika, str. 257.) píše: „Nazírání je v podstatě láskyplné spojení, jímž se duše daruje Pánu Bohu a Pán Bůh duši. Čím dokonalejší je tento vzájemný dar, tím vyšší je nazírání. Darovati se Pánu Bohu znamená však plnit jeho vůli." Pán Bůh žádá tedy v odvetu vůli člověka: úplné, bez-

podmínečné odevzdání vůle. V přátelství, které Pán Bůh uzavírá s každým člověkem žijícím v milosti posvěcující, žádá Pán Bůh — jak jsme řekli shora — odevzdání vůle jen ve věcech důležitých. Člověk se nesmí dopustiti těžkého hříchu. Dokud je prost těžkého hříchu, trvá jeho přátelství s Pánem Bohem. Ale v přátelské smlouvě, kterou činí Pán Bůh s dušemi mystickými, žádá více. Žádá úplné a neobmezené odevzdání vůle ve všech, i nejnepatrnějších věcech. Ale toto odevzdání stojí mnohé a těžké oběti.

Je nutno, aby toto úplné, neobmezené odevzdání vůle záleželo předně v tom, že ochotně bereme na sebe kříže a utrpení ať lehké či těžké, které na nás každodenně přicházejí. Používáme jich k tomu, abychom se cvičili ve všech ctnostech, k nimž nám dává tento větší či menší kříž příležitost. Při tom musíme býti pevně přesvědčeni, že tento kříž nepřichází na nás náhodou, není nám nakládán člověkem, nýbrž že nám jej připravuje Pán Bůh, aby nás očistil, posvětil a přivedl ke spojení se sebou.

Emilie Schneiderová pojala jednou velikou touhu, aby ji Pán Bůh vedl cestou obyčejnou, ne cestou mystických omilostnění. Tu pokáral ji božský Spasitel a řekl: „Já jsem to, který tě vedl cestou, na které jsi a povedu tě i dále. Ale neodporuj v ničem, abych tě mohl tvořiti dle své vůle.“ Jindy zase jí řekl:

„Věř, že ti, které jsem ti dal, aby tě vedli, nevedou tě dle své, nýbrž dle mé vůle: Proto budiž tvé sebeovládání bezpodmínečné a dokonalé.“ (R. str. 229.) Zde je krásně a jasně řečeno, co od nás Pán Bůh žádá. Naše odevzdání do jeho vůle musí býti bezpodmínečné a dokonalé. Nesmíme mu ničeho odepříti, aby nás mohl tvořiti dle své vůle.

Svatý Ignác mluví v této věci o „hrubém, beztvárném špalku“, který má umělec před sebou, aby z něho utvořil „div umění řezbářského“. Špalek nechává se ořezávat a — nemaje vůle — se sebou dělat všecko, co umělec dle svého plánu uzná za dobré. Tak i člověk musí, jakoby bez vůle, vložiti se do ruky Boží a dáti se Pánem Bohem zpracovávati, dáti se ořezat a osekávat, až v jeho duši se dohotoví podoba světce. K tomuto přirovnání připojuje svatý Ignác vážná slova: „Velmi málo je těch, kdož chápou, co by z nich Pán Bůh udělal, kdyby se mu úplně odevzdali a dali se zpracovávati uměleckou rukou milosti Boží.“

Nesmíme se ovšem domnívati, že Pán Bůh zachází s námi zvlášť jemně a ohleduplně, chce-li z nás vyřezati světce. Ořezává nás ovšem vždycky tak, abychom to vydrželi a snesli. Ale přes to všechno řezy jeho nože bolí, často velmi bolí. Jsou to namnoze zdlouhavá a těžká navštívení, do nichž dává upadnouti duši, aby se očistila od všeliké špíny a připravila se k přijetí mystických milostí.

Vycházíme-li z pojmu sebeodevzdání, můžeme též říci: v těchto navštíveních dává nám Pán Bůh příležitost, abychom jemu z toho, co je nám milé a drahé, kousek po kousku dávali a obětovali. Tak odnímá duším, které se mu chtějí úplně darovati, někdy statky pozemské, někdy tělesné zdraví, někdy drahé přátele a příbuzné, někdy osoby, které jim byly oporou v životě duchovním. Někdy jim odejme dobré jméno, někdy vnitřní útěchu. Někdy dopustí, že již nejsou schopny vykonávati práci svého povolání, kterou si zamilovaly. Někdy dopouští, že jejich okolí jich už nechápe, je káře, s nimi špatně zachází. Někdy zařídí věc tak, že se všecko děje proti jejich vůli.

Zdráháme-li se vzíti na sebe takováto utrpení, činíme-li Pánu Bohu výčitky, oddáváme-li se celé týdny zlostné náladě nebo skleslosti a malomyslnosti, nesmíme pak doufat, že se nám kdy dostane mystické milosti. Naopak, skloňme se pokorně pod ruku Boží, vyznejme Pánu Bohu v pevné důvěře v otcovskou jeho dobrotu a jeho velemoudré řízení: Vezmi si mne; čiň se mnou, co chceš; učiň ze mne, co dovedeš! Hleďme, abychom se mohli s blahoslaveným Mikulášem z Flüe vážně modliti: „Pane a Bože můj, vezmi si mne a dej, ať tobě úplně náležím. Odejmi všecko ode mne, co mě zdržuje na cestě k tobě; dej mi všecko, co mě tobě přibližuje!“ Pak

nás Pán Bůh snad v poměrně krátké době přitáhne k sobě a oblaží nás hojnými milostmi, které nás opravdu dovedou ke spojení s ním.

Dokonalé sebeodevzdání Pánu Bohu ukládá nám ještě druhou, neméně těžkou povinnost: Musíme se spokojiti samým Pánem Bohem, nesmíme hledati kromě Pána Boha ničeho jiného.

Kniha „Následování Krista" praví (III., 56, 1.): „Synu můj, pokud dovedeš vyjíti sám ze sebe, potud budeš moci přejíti ve mne. Jako se nabývá vnitřního míru tím, že vnitřně opouštíme sebe samy. Chci, aby ses naučil dokonalému sebezapírání sama sebe dle mé vůle, bez odmluvy a nářku." A dále (III., 54, 8.): „Čím více se potlačuje a přemáhá přirozenost, tím větší milost se vlévá a vnitřný člověk novými navštíveními denně se obnovuje podle obrazu Božího."

To jsou ovšem zásady, před nimiž pociťují mnozí křesťané, kteří sebe považují za hodné a zbožné, opravdovou hrůzu. Vždyť každý chce ze života též něco míti, říká se; nic se nemá přeháněti; přirozenost nesmí se znásilňovati. Nuže, zde nemluvíme ke křesťanům průměrným, kteří se drží božského Spasitele, ale nerádi by si rozlili ocet se světem. Ani nemluvíme ke křesťanům sobeckým, kteří hledají ve všem, tedy i ve službě Boží sebe samy, uspokojení svého vlastního

„já“. Mluvíme jen ke křesťanům, kteří se chtějí bez výhrady odevzdati Pánu Bohu a sebe opravdu posvětiti. Od těchto duší, toužících po dokonalosti se ovšem žádá, aby znásilnily svou přirozenost, ale jen přirozenost zlou. Ale právě tím, že tato zlá přirozenost se znásilňuje — jak praví Následování Krista — „potlačuje a přemáhá“, očišťuje se od své zkaženosti. Stává se svobodnou v nejhlubším smyslu tohoto často zneužívaného slova. Bývá omilostněna, zušlechtěna, proměněna zářivým leskem nadpřirozena. Tak se připravuje půda silnému působení Božímu, tak se duše stává schopnou mystického láskyplného spojení.

Co znamená spokojiti se jedině Pánem Bohem, hledati jedině Pána Boha, shrnuje velmi dobře P. Caussade. Píše horlivé duši: „Abychom dosáhli velikého daru nebes, mystické usebranosti, musíme velikou čistotou svědomí, srdce, ducha a úmyslu odstraniti všechny překážky.

1. Musíme se snažiti o velikou čistotu svědomí.

Mnozí se domnívají, že duše nazíravá již nehřeší.

To je velký omyl. Nazírání přichází s počátku zřídka a trvá jen krátce. Činí ovšem na duši hluboký dojem. Ale nikterak člověka nezbavuje boje proti zlému. Proto se vyskytuje také u duší nazíravých řada politování-

hodných chyb: lehkomyslnost a roztržitost v modlitbě, nelaskavé posuzování jiných, netrpělivá vzrušení, neústupnost od vlastního mínění, neužitečné řeči, zvědavé pohledy, malomyslnost při zkouškách a jiných více. Divotvůrci P. Mollovi stěžoval si kdosi jednou na osobu, o níž šla pověst, že je extatická. P. Moll dal stručnou odpověď: „I extatikové mají ještě chyby. Tyto hříchy a chyby jsou to, co jim velmi brání v tom, aby činili opravdové pokroky v nazírání.“ V klášteřích svaté Terezie měla velká většina sester nazírání počáteční, ale jen velmi málo jich dospělo k mystickému láskyplnému spojení. Svatá Terezie neúnavně opět a opět zdůrazňovala, že tímto malým pokrokem jsou vinny sestry samy, nikoliv Pán Bůh.

Dostalo-li se duši již po delší dobu nazírání, jest jí — jak učí svatý Jan s kříže — dříve ještě než dospěje k mystickému láskyplnému spojení, projíti velmi bolestnou zkouškou „noci duchovní“. Dlužno ji rozlišovat od „noci smyslové“, která nastává před nazíráním. Tato zkouška trvá měsíce, mnohdy roky, ovšem s přestávkami. Záleží v podstatě v tom, že Pán Bůh se dívá na duši pohledem hněvivým tak, že se duše domnívá, že je od Pána Boha zapuzena, ano zavržena. Teprve tato zkouška láme — dle mínění svatého Jana s kříže — v duši zlé vášně. Praví, že touto zkouškou vyvrací se zlý strom i s

kořeny, kdežto jinými zkouškami uřezávají se pouze větve stromu zlých náklonností. A přece naříkají si ještě i takovéto vysoce vyspělé osoby na rozličné slabosti a nedokonalosti. Zvláště na to si stěžují, že nekonají dobro vždycky tak dokonale jak Pán Bůh žádá, neb na to, že občas konají místo dokonalejšího to, co je méně dokonalé.

2. Musíme se snažiti o velikou čistotu srdce.

Co je čistota srdce na rozdíl od čistoty svědomí? Uvážíme-li slovo „srdce", nemíníme namnoze své tělesné srdce, nýbrž jeho lásku, jeho sklony a příchylnost. Tak i zde. Musíme se snažiti o velikou čistotu srdce, znamená tedy: Musíme se zbaviti všeliké lásky, která by nesměřovala k Pánu Bohu, musíme se zbaviti všeliké nezřízené příchylnosti k tvorům a k sobě samým.

Pán Bůh žádá, abychom jej milovali z celého srdce a z celé duše. To zajisté neznamená nic jiného, než, že naše veškerá láska musí náležeti Pánu Bohu, že smíme milovati jedině Pána Boha. Všechno ostatní, co může v řádu přirozeném či nadpřirozeném míti nárok na naši lásku, smíme milovati jen k vůli Pánu Bohu a s ohledem na něho. To je ovšem věc velmi těžká čili — jak se vyjádřuje „Následování Krista" — „dílo muže dokonalého". Má-li však Pán Bůh zcela se odevzdati nám, musíme i my zcela se odevzdati jemu.

To je nejhlubší smysl přátelství vzájemného, úplného sebeodevzdání. Je-li toto naše sebeodevzdání neúplné, nemůže se ani Pán Bůh darovati nám vrchovatou měrou svých milostí.

Všimněme si proto, kterak „Následování Krista", jež ve všem na to naléhá, abychom milovali jedině Pána Boha, opět a opět se vrací k tomuto bodu!

Chceme-li, aby Pán Bůh byl úplně našim majetkem, musíme se vzdáti nejen všeliké příchylnosti ke tvorům, nýbrž i veškeré příchylnosti k vlastnímu „já", nesmíme houževnatě lpěti na sebelásce. V té příčině praví „Následování Krista", jehož autority v posledních otázkách života vnitřního nelze doceniti: „Nechtěj v ničem náležeti sobě. Věř, že sebeláska ti škodí víc než cokoliv na světě." (III., 27.) „Ó, kéž bys dospěl tak daleko, abys už nemiloval sama sebe, nýbrž řídil se jen mou vůlí." (III., 32.)

Imprimi potest. Pragae, die 2. Martii 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc. Vošahlík C. Ss. R., censor ex officio. Imprimatur Nr. 3667. Olomucii, die 4. Martii 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, M. Ostrava, Těšínská 21.

KATOLICKÝ SKAUT

Katolický skauting.

(Napsal Dr. J. O. Martinovský, divis. zpravodaj Katol. Skautů.)

O současné náboženské výchově a náboženském životě mládeže.

Zajisté jen povrchní a naivní vychovatel může býti spokojen s dnešním stavem náboženské výchovy naší katolické mládeže. Je ubohý. A vina? Neohlížejme se kolem. Spočívá na nás samých. Víra naše je mdlá a z toho plyne i neschopnost oběti. Jsme nestateční, malicherní. Tu je jádro naší slabosti a to je příčina proč naše děti jsou vychovávány bez Boha. Avšak sledujme, kde a jaké výchovy náboženské se mládeži naší dostává.

Rodina má v náboženské výchově význam zajisté největší. Ona klade základy a později se stává ochránkyní a pěstitelkou náboženské výchovy vštěpované mimo její okruh. Jen v případech zcela výjimečných propadá náboženské vlažnosti dítě z rodiny žijící plným životem náboženským. Avšak kolika dětem, jež pokřtil katolický kněz, dostává se náboženského základu a další opory v náboženském životě rodiny? A rodin takových v současné době spíše ubývá. Materialismus, tento strašlivý upír moderního lidstva, vkrádá se do našich rodin v tolika nejrozličnějších formách, že vskutku jen rodiče hluboké víry a vysoké inteligence dovedou před ním uchrániti sebe

a své děti. Ještě před půl stoletím byla náboženská výchovná práce našich rodin mnohem snažší a účinnější. Rodina představovala silně vyhraněné společenství, žijící určitým svérázem vytvářeným rodiči. Sociální poměry dnešní, technické vymoženosti, rozvoj sportu a řada jiných ještě okolností setřely onen rodinný svéráz, uvolnily silně rodinný kruh a přispěly k tomu, že mládež žije a je vychovávána spíše v ovzduší mimorodinném. Mizí k nesmírné duchovní škodě dětí to, co bývá nazýváno kouzlem domova. Tím tedy výchovná působivost rodiny byla značně snížena a vliv prostředí mimorodinného pronikavě stoupl. Třeba si hned však uvědomiti, že příčiny, jež tento stav vyvolaly, nejsou vždy takové povahy, že by je bylo lze odstraniti bez předchozích pronikavých přeměn sociálních a nepochybně ani potom by se zcela nezdařilo je odstraniti. Je tedy snaha po návratu onoho dřívějšího a pro výchovu nesporně šťastnějšího a blahodárnějšího stavu, více méně marná. Dal by se ovšem sesíliti vliv rodinného prostředí na výchovu dětí uvědomělou péčí rodičů, naprosto však již nelze zabrániti naznačeným vlivům mimorodinným na výchovu. Tyto vlivy samy o sobě nemusí býti ještě ničím zásadně špatným a mohou zajisté v mnohém na výchovu působiti i blahodárně. Považlivým však je zvýšené nebezpečí pro dítě tkvící v nekonečné řadě zhoubných příležitostí, jež tyto

okolnosti nesou sebou. Myslím tu na př. na kino, weekend, sport, noviny atd. Je to ostatně obecně známo a smutné doklady jsou nesčetné.

Co tedy za těchto okolností činiti? Jediné rozumné východisko je toto: Nelze-li tedy dítě uchrániti od mimorodinných vlivů na jeho duševní vývoj, pak nezbývá leč usilovati o to, abychom, pokud to vůbec lze, postavili dítě do takového mimorodinného prostředí, které nám dává nejvíce záruk, že dítěti neublíží. Není-li takového prostředí, musíme je nutně vytvořiti.

Ptejme se nyní, co vykonává pro náboženskou výchovu škola? Záhon, jejž tu pěstuje kněz, leží zpravidla v prostředí pro náboženskou výchovu tak nepříznivém, že valná část jeho práce vyzní nadarmo. Z tohoto záhonu — myslím na školu střední — odchází kněz, když je dítěti 16 let. A potom? Myslím, že nenadsazuji, když řeknu, že v 90% ztrácí pak už navždy přístup na své pole, neboť kolik z těch, jež viděl naposled v poslední třídě školy obecné, měšťanské a v páté třídě školy střední, spatří potom před oltářem nebo pod kazatelnou? A přece tolik je toho ještě třeba mladé duši říci a právě v tomto věku dospívání. Myslím, že všichni učitelé náboženství mi dají zapravdu, že není-li výchova náboženská i dále pěstována rodinou či mimo ní, jest cena náboženské výuky školní velmi pro-

blematická. Vždyť ve škole se učí jak nábožensky žíti a doma i mimo domov se má nábožensky žíti.

Takovýmto prostředím mimo rodinu mají býti náboženské spolky. Je jich řada a vykonávají nepochybně dílo úctyhodné. Třeba se však otázati, kolik procent dětí je v nich zachyceno. Statistika by nám ukázala poměr velmi smutný. Příčin je více. Na tu hlavní se však obyčejně zapomíná a tou je poměrná jejich neživotnost. Zapomíná se tu velmi na podstatnou okolnost, že totiž máme před sebou mládež, kterou teprve nutno nábožensky vychovati. A ta mládež je příliš citově založena, než aby šla tam, kam jí velí rozum. Jde za voláním svého srdce. Vábí-li to dvanáctiletého až patnáctiletého hocha spíše na hřiště než do kostela, pak si musíme sejmouti své brýle dospělých a posuzovat věc dle duševní vyspělosti tohoto věku.

Náboženský život naší mládeže je — jak ani jinak nemůže býti — věrným obrazem této nedostatečné náboženské výchovy. Slabá ve věcech víry, neotužilá životem dle náboženství, podléhá v životě lehce špatnému vlivu a tak katolická mládež naše mezi 18.—20. rokem nábožensky zvlažní, ne-li úplně odumírá.

Ptejme se nyní co se proti tomu podniká? Vede se zápas na poli politickém. Oceňujeme-li tento boj spravedlivě a nepředpojatě, pak musíme doznati, že to, čeho tu bylo dosa-

ženo, je skutečně maximem za okolností, za nichž se tento boj vede. Dík za to prozíravému vedení. Nesmíme však také očekávati od politického zápasu více, než vskutku může dáti. Tak na příklad je nesmyslně žehrati na politiku proto, že mládež nábožensky nežije, že náboženský cit v rodinách upadá atd. Tady si musíme sáhnouti na srdce my sami, každý z nás a tázati, zda my jsme vykonali pro tu věc, co bylo v našich silách. Politický zápas může vydobyti pouze určité příznivější prostředí, na nás pak je, abychom využili těchto politických úspěchů poctivě se snažice o blaho duší svých i svých bližních. Nechtějme tedy, aby politický zápas dělal výchovu. Mám obavu, že my u nás příliš od politiky žádáme a svou vlastní nečinnost si omlouváme neúspěchy politiky.

Chtěl bych význam práce zdůvodniti ještě jinak. Panuje u nás mínění, že od veškeré té bídy náboženské výchovy u nás odpomůže nám náboženská škola. Náboženská škola je jistě ideál hodný veškerého našeho úsilí a požehnaná bude chvíle, až si ho vydobudeme. Lze se však do té doby spokojiti tím, že budeme neplodně naříkati na atheismus školy dnešní a žalovati na protikatolické tendence školních učebnic?

Tato úvaha nás vede opět k závěru, že je nezbytně nutno položiti co největší a zatím hlavní úsilí o náboženskou výchovu tam, kde

může býti velmi působivou — ne-li nejpůsobivější — totiž do života mimoškolního a mimorodinného. Dokážeme-li toho, že toto trojí prostředí se bude ve výchově dítěte doplňovati, dosáhli jsme stavu nejideálnějšího. Nejednají také proto správně rodiče, myslíci si, že dítě uchrání od špatných vlivů svým působením v rodině. Snad to někdy postačí, přečasto však selže. Nezdráhejme se proto posílati své děti do katolických spolků. Nelíbí-li se nám to či ono na katolickém spolku, neopravňuje nás to ještě svěřiti dítě spolku jinému. Nestraňme se práce v katolickém spolku a snažme se zjednati v něm nenáročně nápravy. Pečujme ovšem také o spolky, které skutečně odpovídají duchu mládeže, jež je pak ráda navštěvuje.

Konečně dlužno se zmíniti o významu náboženské výchovy, jíž se dostává dítěti v kostele. O lásce Spasitelově lze mluviti dítěti velmi záhy. Dovedou-li rodiče dítěti Krista přiblížiti vypravováním způsobem přiměřeným jeho věku, líčíce Kristovo dětství i další život jeho dle evangelií, přidávajíce půvabné legendy našeho lidu, zanítí lásku k němu snadno. Krásná balada Nerudova líčící, jak dítě přikládá na rány Spasitelovy hojivou bylinu, krásně vystihuje dětskou duši v jejím oddaném přijímání Božské pravdy. Většina rodičů ostatně o tom ví z vlastní praxe. Takové dítě potom as od 8 do 11 let dovede se před svatostánkem vroucně modliti a přijímá Božské-

ho Spasitele do srdce s horoucí láskou. V tomto věku se výchova rodinná, školní i v kostele uplatňuje velmi silně, naproti tomu vnější prostředí působí poměrně slabě. Po 11 a 12 roce však nastává pronikavý obrat. Se slábnoucím vlivem rodiny a školy, slábne i význam kostela. Je-li pak život rodinný náboženský vlažný, slábne význam školy velmi rychle a vliv kostela mizí téměř úplně.

Jak tomu odpomoci?

Nepřijdou-li děti za knězem do kostela a nemůže-li on za nimi do rodin a do školy málo, musí jíti za nimi tam, kde jsou — na hřiště, do přírody a na letní tábořiště. Domnívá-li se snad někdo, že je to nějaké zlehčování náboženství, pak snad stačí poukázati na to, že jedině v tomto způsobu náboženské výchovy tkví tajemství úspěchu sv. Dona Boska, jejž Církev povýšila na oltář. Práci jeho duchovních synů, zváží a ocení teprve budoucnost. Ano, salesiáni jsou pro naší dobu oním řádem, jejž posílá Moudrost Boží v pravý čas.

Hřiště, příroda, letní tábor, to jsou ona prostředí, jež v nové době na výchovu dítěte působí mnohdy více než rodina a škola. Co tedy zbývá? Nejúčinnější bude, jíti za nimi tam, kam je samé srdce táhne, chopiti se toho, k čemu lnou a učiniti z toho účinný náboženský výchovný prostředek. Výchovné hnutí, které tohle dokáže, má nejlepší vy-

hlídky na úspěch. A takové hnutí tedy budeme hledati. Nikoliv, je již nalezeno a jest jím skauting. Má velikou výhodu, že vedle kněze, klesajícího dnes pod tíhou svých prací, může se tu účinně uplatniti laik. A tím také velmi šťastně zapadá do Katolické Akce.

Novodobé volání po přírodě.

Život moderního člověka není nikterak lehkým. Technika, jež mu měla život ulehčiti, stala se téměř jeho metlou, sevřela život do úzkých kolejí shonu po chlebě, penězích a požitcích. Člověk je nelítostně sevřen do tvrdé životní formy, stal se otrokem stroje, kladiva, účetní knihy. Tato životní forma však naproto neodpovídá lidské přirozenosti. A tu se ozývá zdravá reakce proti této nezdravé životní formě. Je to téměř živelná touha po volné přírodě a útěk do ní je v nové době zjevem všeobecným, ba řekl bych, že je přímo jednou z typických známek nové doby.

Povšimněme si na nádražích a lesních cestách v sobotu, v neděli nebo ve svátek, kde jsou ti, již poslouchají onoho volání přírody nejvíce? Je to z 90 proc. mládež a sice mládež ve věku pro výchovu nekritičtější, od 12 do 19 let. Není pochyby, že právě toto hnutí chová v sobě tolik záludných úskalí pro mladou duši, jako málokteré jiné. Poukázal bych tu rád na dvě hlavní z nich. Je to jednak přemrštěné uctívání přírody vrcholící v mlha-

vém zbožnění všeho kolem (pantheismus), jednak tu hrozí nebezpečí, že život v přírodě se zvrhne na hmotářské novopohanství.

Materialistický směr se u nás uplatňuje v t. zv. trampingu, v hnutí, jež má s původním americkým trampingem pouze společné jméno. Zvláštní nebezpečí tohoto demoralisujícího hnutí spočívá v tom, že valná část naší veřejnosti, vychovávaná nezdravým tiskem, hnutí toto propagujícím, zaujala k němu buď kladné nebo neurčité stanovisko, nazývajíc trampingem vše od nevinného rodinného výletu až po veřejně provozovanou prostituci v přírodě.

Přes toto závažné nebezpečí novodobého útěku do přírody podrývající tělesné i duševní zdraví jednotlivce, rodiny i národa, nelze hnutí samo zavrhnouti vůbec. Dravá bystřina trhá břehy, ničí majetek i životy. Upravíme-li jí řečiště, stává se vydatným pomocníkem člověka, ženouc mlýny, elektrárny a nosíc lodi. Bláhový inženýr, který by chtěl se zbaviti bystřiny tím, že by se proti ní postavil a snažil se její tok zmírniti nebo obrátiti. Je to také zbytečné, když to jde udělati snáze a prospěšněji. Totéž udělá vychovatel najde-li vhodný způsob zvládnutí zmíněného hnutí a využije-li je k výchově. Nebraňme tedy mládeži v její touze po přírodě, odveďme ji tam, žijme s ní a snažme se všeho, co nám tento pobyt v přírodě poskytne zužitkovati výchov-

ně. Nemusíme se při tom nikterak obávati, že podnikáme něco, co se nesrovnává se zásadami Církve. Katolicismu jsou cizí zasmušilé mladé tváře. Katolická nauka vede přímo k radostnému pojímání života, kladouc jen jednu podmínku, aby tato radost byla doprovázena a vyplývala z čistého svědomí. A příroda? To není dílo ďáblovo ku potěšení člověka, to je dílo moudrosti Boží. Život v přírodě, toť život jakoby na Boží dlani.

Sport je druhým základním motivem života dnešní mládeže. Jeho kořeny vidím ve snaze nahraditi mladému tělu nedostatečný a přece naprosto nutný pohyb u mládeže zejména městské, jež nemá příležitosti vypracovati se tělesně. Je tady také sport zdravou reakcí. Ani jej tedy nelze odsuzovati a chtíti mu brániti. Naopak výchova se musí snažiti využíti ho co nejintensivněji a zařaditi ho účelně do svého plánu. Jak? To nám skvěle ukázal svatý Don Bosco. Když chtěl dostati děti do kostela, vyhledal je na hřišti a jal se s nimi provozovati sport, jenž je právě bavil. Třebas i kopal míč. A hle, děti nabyly k němu důvěry, svým výkonem vzbuzoval v nich úctu a když pak jim řekl, aby s nim šly do kostela, poslechli ti divoši bez odmluvy. A totéž, co dělal tento svatý, dělá vlastně katolický skauting.

Z historie skautingu.

Je pravda, že skauting je květinkou cizokrajnou. Je plodem ducha anglosaského a Anglie a Amerika jsou jeho kolébkou. Nicméně mohutný ohlas, jaký vyvolal u mládeže celého světa, je jistě víc než výmluvným svědectvím o tom, že tu bylo udeřeno na nejcitlivější strunu mládeže všech národů. A jest to zajisté i svědectvím veliké živnosti a universality idee skautské, dovedla-li si podmaniti duše mládeže všech národů přes všechny rozdíly rasové.

Jako snad žádné hnutí, není ani skauting dílem jediného roku nebo jediného desítiletí. Počneme rokem 1902, kdy se první skauti objevili v Kanadě pod názvem „Zálesáčtí Indiáni", založeni E. Thompsonem Setonem, malířem a geniálním vypravěčem ze života zvířat. Seton prožil neradostné mládí. Byl vychován v ovzduší chladného severského protestantismu. Život v přírodě a její studium byly mu líčeny jako marné utrácení času. Úvodem k jedné ze svých knih píše: „Poněvadž jsem poznal trýzeň žízně, vyhloubil jsem studni, aby všichni z ní mohli píti." A tou studnicí mělo býti hnutí mládeže i dospělých, jehož symbolem byl zidealisovaný Indián, divoch bystrých smyslů, silný, otužilý, krásný, mravně čistý, přímý i udatný, civilisací nezkažený.

Hnutí vyvolalo u americké mládeže mohutný ohlas. Avšak jak rychle vzrostlo, tak zase

rychle upadalo. Skutečný život byl příliš tvrdý, než aby v něm obstály sny tohoto velkého idealisty.

Spolupracovníkem Setonovým byl zpočátku anglický generál Sir Robert Baden-Powell. Ač voják, byl rozeným geniem vychovatelským, neztrácejícím nikterak živý anglický smysl pro praktický život. Baden-Powell postřehl záhy vady Setonova pojetí skautingu. Svému hnutí dal jasný cíl a pevnou organisaci, využiv ovšem po způsobu Setonově všech sil probouzejícího se mládí. Jeho ideálem je prospěšný a dobrý občan, muž činu a služby, novověký rytíř. Křesťanské prvky jsou v jeho hnutí velmi silně zastoupeny, obětavá láska je jedním z prvých příkazů a víra v Boha se předpokládá. Pro atheisty není v jeho výchovném systému místa. Vedle obětavé lásky k vlasti je zdůrazňováno světové bratrství skautů, jež se má státi symbolem lásky a pokojného soužití všech národů a ras.

O skvělých výsledcích Setonových dovídá se u nás pětatřicetiletý tehdy český profesor Antonín B. Svojsík. Zajíždí si do Anglie, kde toto hnutí studuje. R. 1911 pak zakládá podobné hnutí u nás. Krásné naděje mladého hnutí maří u nás světová válka. Pohasíná plamen, v popelu však zůstávají jiskry, jež zažehují plamen nový ve svobodné vlasti. Od těch dob pak skauting u nás mohutní. Dle loňské statistiky představuje u nás již téměř pa-

desátitisícovou armádu hochů a děvčat. Na celém světě je asi 4 miliony Skautů, jeho členy jsou vynikající lidé všech národů, od dělnické mládeže až po hlavy korunované. Na 40 národů má dnes své zástupce v této veliké skautské rodině.

Československému skautingu byl postaven v čelo Prozřetelností muž vzácných osobních kvalit, ryzího charakteru a nezměrné obětavosti. Pronesl čistý štít skautingu v době tak pohnuté, jako byla válka světová a dnes jej bez nadsázky můžeme zařaditi mezi nejlepší hlavy národa našeho. Svojsík přizpůsobil směr Baden-Powellův našim poměrům, přitlumiv mimo jiné náboženský prvek, tak typický pro směr anglický. Vzpomeneme-li předválečných poměrů, chápeme proč. Při tom však dovedl také uchrániti československý skauting protináboženské a protikatolické tendence i v době, kdy to bylo všeobecnou módou pro jiná česká hnutí.

Lze-li snad motiv náboženský přitlumiti ve vnější formě, nelze jej potlačiti ve vnitřní náplni skautingu. Tvoříť geniální koncepce Baden-Powellova organicky skloubený celek, z něhož nelze něco vypouštět, aniž by nedoznal celek škody. Skautská výchova bez náboženské náplně nutně zpovrchní. Proto také vidíme v mnohých diskusích v našich skautských časopisech vysoké hodnocení významu náboženství. A budujeme-li u nás specielní katoli-

cké skautské oddíly, pak to znamená jen těsnější přimknutí se pojetí Baden-Powellově.

Na myšlenku katolického skautingu u nás připadl r. 1928 Vilém Heyduk. Uskutečňuje se pak přispěním tehdejšího zemského přísedícího Františka Zelenky, jenž se stává náčelníkem. Vynikající úlohu hraje na počátku P. Josef Gargela, první starosta katolických Skautů českých. Organisačně se katol. skauting zařazuje záhy do Svazu Junáků Skautů, vrcholné to skautské organisace naší, jíž stojí v čele jako náčelník A. Svojsík. Význačné koncentrace se dostává katol. skautingu v Československu založením Ligy katol. Skautů r. 1931, sdružující všechny složky katolického skautingu v Československu a to Ústředí českých katolických Skautů, Ústředí katol. Skautů v zemi Moravskoslezské, Ústředí slovenských katol. Skautů, Ústředí německých katolických Skautů a konečně Ústředí mad'arských katol. Skautů. Jsou tedy v Lize sdruženy téměř všechny národnosti republiky, celkem na 5.000 Skautů.

Přehled organisace Katol. Skautů.

Nejmenší organisační jednotkou je družina. Je to zpravidla 7 hochů přibližně téhož stáří, týchž povah a zájmů. Toto malé společenství bylo vyzkoušeno jako nejlepší výchovné prostředí. Družinu vede nejinteligentnější a nejčipernější hoch o něco starší ostatních.

Několik družin — obyčejně tři — je seskupeno v oddíl, vedený vůdcem. Od vůdce žádáme naprostou spolehlivost, pevnost v zásadách mravních a náboženských, pocit zodpovědnosti za tělesné i duševní blaho svěřených hochů. Řekněme si upřímně, že nedostatek takových vůdců, je zatím největší naší bolestí.

Věk hochů i děvčat, seskupených ve skautských oddílech, je asi mezi 12.—16. rokem. — Pro mladší hochy a děvčata tvoříme zvláštní jednotky jimž říkáme vlčácké smečky a šotkovské roje. Hoši se pak nazývají Vlčaty, děvčata Šotky. Mohou se jimi státi, dosáhli-li 7 let. Hochy nad 16 let sdružujeme v kmeny Roverů, dívky obdobně v oddíly Junaček. Po 18 letech stávají se hoši Old-Skauty a děvčata Old-Skautkami. Oddíly větší oblasti jsou sdruženy v divisi, jíž stojí v čele divisní zpravodaj, podléhající pak Hlavnímu Stanu, v němž zasedá náčelník, místonáčelník, superior a ještě několik jiných členů.

Duševní a tělesný vývoj Vlčete, Skauta a Rovera.

Rozdělení oddílu na smečku Vlčat, oddíl Skautů a kmen Roverů není náhodné, nýbrž se zakládá na tělesném a duševním vývoji člověka mezi 7.—18. rokem. Vychovatelé, lékaři a vůbec všichni ti, již se obírají rozvojem tělesných a duševních vlastností člověka v tomto věku, shodují se v tom, že věk ten lze rozděliti na

tři přirozená období: 1. Věk školní mezi 6—12 let. 2. Věk dospívání mezi 12—16 lety. 3. Věk dospělosti od 16 let výše.

Věk Vlčete (do 12 let) vyznačuje se pozvolným, stejnoměrným vzrůstem, s čímž souhlasí i pozvolné a pravidelné přibývání váhy, jakž i mírný vzrůst hrudníku. Srdce zůstává poměrně malým, tepny jsou za to poměrně široké a krevní tlak je nízký.

Věk skautský (12—16 let) se od předešlého období odlišuje velmi pronikavě. Je tu patrný rychlejší vzrůst výšky i váhy, síly i objemu plic. Také srdce rychle nyní roste, rychlost tepů se umenšuje, šířka tepen se valně nemění. Krevní tlak je vyšší.

Věk roverský (16—18 let) znamená snížení růstu do výše, váhy, síly i objemu plic.

K tomuto všeobecnému nástinu vývoje tělesného nutno nezbytně přihlížeti při výchově tělesné. Není to tak obtížné, neboť dítě nám samo volbou svého tělesného zaměstnání ukáže zpravidla cestu. Tento vývoj tělesný má úplnou obdobu ve vývoji schopností duševních.

Jak vychováváme Vlčata.

Po čem touží Vlče? Po hrách. Jsou hry spíše se zábavným než závodivým námětem. Hra zaměstnává nejširší oblasti svalové, aniž klade přílišné nároky na jednotlivé oblasti. Je to správné, neboť svalstvo tohoto věku

nesnáší dobře přetěžování v určitém směru. nejsouc ještě dostatečně silné a vyvinuté.

Hra je skautingu hlavním výchovným prostředkem Vlčat a sice proto, že ku hře dítě toho věku přirozeně tíhne. Hra je tu nejpřiměřenějším zaměstnáním tělesným a ve hře lze také nejvhodněji a nejúčinněji vychovávati duševně. Jak? Především je třeba inteligentního vůdce, který dovede vhodné hry najíti a je říditi. Dobrou hrou je hra, která nejen pobaví, umožní co nejvíce přiměřeného pohybu, nýbrž má i určité jádro pro výchovu charakteru. Dítě porozumí snadno tomu, co vidí, co si může ohmatat. Líčiti dítěti pojem cti v dlouhém výkladu, nemá zpravidla valné ceny. Učíme jej tedy poctivosti přímo hrou, žádajíce po něm, aby se nedopouštělo při hře nepoctivosti. Také káze ň je dítěti pojem bez obsahu, vštěpuje-li se mu jen řečí. Slovo káze ň nemusíme vůbec použíti, za to dítě skutečně ukazňujeme tím, že nepřipouštíme, aby hra se rozbujela. A tak lze dítěti hravě vštípiti většinu základních rysů dobrého charakteru.

Dětská zvídavost zahrnující rodiče sterými otázkami nejrůznějšího obsahu, nalézá ve skautské výchově vděčné pole. Dítě v přírodě má ve svém vůdci trpělivého kamaráda, který dítěti s ochotou otevírá nový svět.

Velkou důležitost ve výchově Vlčat přikládáme také ručním pracem. To není pouhé hračkářství. Pěstuje se tím obratnost,

vkus, vytrvalost. Nůž je ideálem pořádného kluka. Dáváme mu jej do ruky a učíme ho s ním zacházet. A hoši vyrábí jako zapálení lodky, aeroplány, luky, zdobí si hole. A té slávy, když se něco zvlášť povede a toho závodění v dobrém díle.

A ještě několik slov o dětské napodobivosti. Dítě je opička, rádo napodobuje. A tu působíme na ně dvojím způsobem. Dáme mu za vzor inteligentního vůdce, který se dovede dítěti ve všem přizpůsobiti, zjedná si jeho důvěru, stává se velkým Vlčetem a ovšem i vzorným Vlčetem. Stane-li se takto vůdce ideálem svých Vlčat, má je v hrsti a vede je lehounce k vytčenému cíli. A ještě jeden prostředek máme. Povídky a pohádky! V nich stavíme dítěti ideály poslušnosti, poctivosti, atd. a naopak odvracíme je od bázlivosti, potměšilosti a jiných nepěkných vlastností. Zakladatel skautingu Sir Baden-Powell zpracoval tímto způsobem Kiplingovy „Knihy džunglí", kde v jediný řetěz spojil vyprávění, učení i hru. My si volíme raději příklady bližší. Našim Vlčatům postavíme za vzor Káju Maříka ze spisů Hájových v přiměřeném ovšem podání a jiné děti vyrostlé na české dědině i v městě.

Pokud se týče toho nejdůležitějšího — výchovy náboženské, neděláme z ní u Vlčat zvláštní výchovnou kapitolu, neboť náboženství musí proniknouti celý život Vlčete. Učiníme ze všech náboženských úkonů přirozenou součást tohoto života, jako jest jí cokoliv jiného. Několik slov před modlitbou, jež mají Vlčeti připomenouti vážnost chvíle a smysl modlitby, to stačí a pak se s Vlčaty zbožně pomodlíme. Ne dlouho. Na krátkou modlitbu dítě mysl

soustředí, delší modlitbu odříkává bezmyšlenkovitě. Jak se má chovat při modlitbě, při mši svaté a pod., o tom rovněž dlouho nevykládáme a jdeme raději sami ve všem vzorným příkladem. Lásku a velikost Boží ukazujeme na názorných příkladech. Příroda nám k tomu skýtá sterou příležitost.

Organisačně dělíme smečku Vlčat na šestky, t. j. šestičlenné skupiny, v jejichž čele stojí nejstarší a nejrozumnější Vlče — šestník.

Nové Vlče ve Smečce jmenuje se mládětem. Když si osvojí určité skautské vědomosti, skládá následující slib: „Slibuji jednati, jak dovedu nejlépe: 1. abych byl dobrým synkem své vlasti a poslušným Vlčkem zákonů smečky, 2. abych každý den prokázal někomu dobrý skutek. Zákon smečky pak zní: Vlče se podvoluje vždy starému Vlku, Vlče se nepodvoluje nikdy sobě."

Další stupeň ve smečce je Vlče s jednou hvězdou. Hvězdu Vlče získává, prokáže-li další vědomosti a dovednosti na př.: zná uspořádání státní vlajky a způsob jejího vyvěšení. Umí zavázat šněrovadlo u bot, vázanku, skautský šátek, zabalit a ovázat balíček. Dovede udělat kotrmelec, honiti obruč, zatančiti kozáčka a podobné ještě kousky, jež má řádné klouče uměti. Dále musí věděti, proč má dýchati nosem, proč má mít čisté ruce, zuby, nehty. Ještě více pak musí uměti Vlče s dvěma hvězdami.

Mnohé z jeho zručností jsou pak vyjádřeny různými odznaky na kroji, což je ovšem mocným povzbuzením, aby se snažil jich dosáhnouti.

Ve věku 12 let stává se Vlče skautem.

Po 12 roce výška tělesná, váha i svalová výkonnost jakož i mohutnost plic nápadně stoupají. Vzpomeneme-li, že také srdce rychle roste, vidíme, že všechny orgány uplatňují se nejpronikavěji v celkové zdatnosti tělesné u hocha mohutní. Souběžně s touto nápadnou změnou tělesnou probíhá také podivuhodná změna v oblasti života duševního. Nastává údobí života lidského, jež bývá ne nepřípadně nazýváno jarem lidského žití. Jaro je půvabné a krásné, plné rašení a vzmětů, radostné a rozjásané. Za jarních nocí však přicházejí také ostré a náhlé mrazy, které za krátko spálí nejkrásnější naděje, sežehnout květ a s ním celý příslib bohatých a plodných žní. Obdobně je tomu i v onom jaru života lidského.

Tuto tajuplnou dobu nazýváme dobou pohlavního dospívání. V ní přestává býti hoch dítětem, stává se jinochem a později mužem. Probouzí se tu k činnosti řada žláz, jejichž šťávy kolujíce v krvi, vyvolávají řadu tělesných a duševních znaků pro tento věk tak charakteristických.

Z tělesných znaků je to zmíněný rychlý vzrůst. Dítě, které před námi dříve téměř nepozorovatelně vyrůstalo, ted' v krátké době se nápadně „vytáhne". Vzrůst ten je podmíněn rychlým vzrůstem kostí. Prodloužené údy stávají se zpočátku pro hocha něčím nezvyklým,

neumí jimi řádně vládnouti, pohybuje se neohrabaně. Tento zjev, jakož i některé znaky duševní, jež se dostavují, zejména obhroublost, vyvolávají celkové chování, jemuž říkáme „klackovská léta". Růst hrtanu projevuje se nápadnou změnou hlasu (mutace). Silně se zvětšující mozek vyvolává někdy prudké bolesti hlavy, dostavuje se krvácivost z nosu atd.

Po stránce tělesné potřebuje tento věk, jak souhlasně svědčí lékaři, co nejvíce pohybu na čistém vzduchu, na slunci a ve vodě, dále otužování kostí i svalstva. Jelikož však tyto orgány jsou ve vývoji, nesnášejí přemáhání příliš těžkými pracemi nebo sportovními výkony. Také vzrostlé srdce a zmohutnělé plíce žádají si intensivního zaměstnání.

Toho všeho se dostává dospívajícímu hochovi ve skautském oddíle mírou svrchovanou. Slunce, vzduch a voda, toť skautský živel o letním táboření. Vyvádíme své hochy na sluncem prozářené lesní mýtiny, na louky při březích řek a rybníků, putujeme s nimi na hory. Otužujeme je rozumně volenou prací na budování letních táborů, srubů, mostků, studánek, sklepů. Hry a práce, turistika a koupání, to vše v pestrém sledu vyplňuje táborový život.

Duševní obloha hochova v době puberty je pravou oblohou jarní. Chvílemi slunéčko hřeje probouzejíc plno krásy od včeličky až po fialku, za chvíli se zachmuří, ledový vítr přelétne, takže se ti zdá, že všechna ta nová

krása v zápětí pohyne. Takový právě je náš třináctiletý a čtrnáctiletý. Jeho oči chvíli jsou rozzářené a on by radostí celý svět objímal, pak se však náhle čelo jeho zachmuří a máš před sebou nevrlou bytost, s níž je nepříjemno mluviti. Tato vrtkavost je znakem silného zmatku v duši. Hoch neví, co chce, „nerozumí si".

Pozoruj, co jej zajímá. Čte rád dobrodružné knihy. Hlavou mu táhnou velké sny. Bude cestovatelem a projde nejnebezpečnějšími končinami země. Bude letcem, přelétne kraje světa a bude provozovati krkolomnou akrobacii. A takových dobrodružných plánů má náš romantik plnou, plničkou hlavu. Tu ti přijde s tím, brzy s oním nápadem. Mnoho práce však od něho neočekávej, neboť vytrvalost nebývá jeho ctností.

Bojovnost je jiným příznakem tohoto věku. Vášnivá touha po svobodě vede jej až ku vzdorovitosti. Autoritu nerad snáší. Je věčně nespokojeným kritikem. Nedivno tudíž, když v mladé duši, která dosud prožívala bezstarostné harmonické dětství, zavzní pojednou tolik různorodých tónů, že se cítí zmatena. Ted' a právě ted' nejvíce potřebuje pomocné ruky, jež by ji vedla a jež by uměla láskyplně a jemně vzíti tu rozpálenou mladou hlavu a horké srdce. To činí ve skautingu inteligentní vůdce a skauting mu dává řadu osvědčených výchovných prostředků, jak čeliti všemu, co by mohlo býti hochovi ku zkáze a jak naopak výchovně využíti všeho, co tento věk zdravého přináší. Zde jen několik ukázek.

Tak hned ta náladovost a romantičnost. Což není celý ten život skautský kusem nejkrásnější a zdravé romantiky? Kdyby jím nebyl, nikdy by nezískal miliony hochů všech národů a plemen po celé zemi. A snad právě tato jeho zdravá romantika táhne k sobě mladá srdce nejvíce. Život ve volné přírodě, noční hlídky, život v lese, tajné značky a písmo, slib, skautský kroj, stopování, tajemné chvilky u táborových ohňů, co tu romantických prvků, jež mocně okouzlují tento věk. A takto u samého srdce chycený hoch rád se podrobuje kázni. Jeho smysl pro čest a plnění slibu mu ukládá, aby plnil skautský zákon, jímž se zavázal říditi před svými druhy v tichu lesní samoty v intimní chvilce táborového ohně. Toto pak je skautský zákon, jejž se zavazují plniti katoličtí skauti. 1. Skaut je pravdomluvný, 2. Skaut je věrný a oddaný Bohu, vlasti a svému oddílu, 3. Skaut je prospěšný a pomáhá jiným, 4. Skaut je přítelem všech lidí a bratrem každého Skauta, 6. Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských, 7. Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců, 8. Skaut je veselé mysli, 9. Skaut je spořivý, 10. Skaut je statečný, 11. Skaut je čistý v myšlení, slovech i skutcích, 12. Skaut je zbožný.

Samotářství a zasmušilost v tomto věku nejsou věci zdravé. Je-li hoch ponechán sám sobě, pak zpravidla horečně pracuje jeho fantasie, jež jej pak nezřídka zanáší do nezdravých oblastí. V táboře skautském máme pro hocha program pro celý den. A doma sdružujeme jej s jinými hochy a vedeme jej k společné práci v klubovně i na vycházce. Dáváme mu steré podněty k práci a k přemýšlení, vesměs to léky velmi účinné.

I na ostatní věci myslíme, jež pro ten věk předpisují vychovatelé. Strava v našich letních táborech je sice vydatná, nicméně pokud tu lze zbavena všech ostrých a dráždi-

vých látek. Spánku popřáváme hochům dostatek, avšak vždy právě jen tolik, kolik jejich mladé tělo potřebuje. Přes den je zaměstnáme tak, že hoch, když večer lehne, zakrátko spí.

Proti přílišnému kritikaření tohoto věku máme rovněž medicinu velmi zdravou. Kritika, jemuž je doma to neslané ono nemastné, postavíme ku skautskému hrnci své polní kuchyně. Tady tedy ukaž, jak se to má správně udělat.

Bojovnosti dáváme průchod závodivými hrami, jež řídíme přesnými pravidly. Neposlušnost a vzdorovitost léčíme samým životem. Každá nevykonaná nebo nedbale vykonaná práce se skautovi vymstí především na něm samém. Nenachystáš-li si dříví před večerem, jak máš nařízeno, budeš je sbírati ráno vlhké. Omeškáš-li se se snídaní a když ne již tvůj žaludek pak jistě kamarádi ti to důrazně připomenou. Však ty si dáš pak podruhé pozor.

A tak se stává skautský tábor i celý skautský život první dobrou školou života pro hocha. Tu se učí kázni a poslušnosti. A tak mnohá vzdorovitá povaha, na níž pod střechou otcovskou neplatily ani prosby ani hrozby, ve skautském táboře rychle se narovná. Doma vzdorovitý a někdy i hrubý k matce, věčně se vším nespokojený, najde tu opět zdravý poměr k rodičům.

Pokud se náboženské výchovy týče, platí pro ní v zásadě vše, co bylo řečeno o nábo-

ženské výchově Vlčat. Spojujeme ji co nejtěsněji s životem. Celý táborový den vyplníme praktickým životem katolíka. Bystrý vůdce pak nachází krom toho v přírodě kol sebe nesčetných dokladů účelnosti. Za hvězdné noci vylíčíme hochům velkolepou sestavu vesmíru a v dojímavých chvílích kol táborového ohně promluvíme jim o lásce Spasitelově. Ideálem našim je tábor, jehož se súčastní kněz. V tom jsou ovšem naši skautští spolubratří ve Francii, Belgii, Mad'arsku, daleko před námi. Kněz v táboře je samozřejmým zjevem a hoši denně mají příležitost přistoupiti ke stolu Páně při polní mši svaté.

Rovering.

Po 16 roce stává se Skaut roverem. Lzeli dobu předchozí srovnati s předjařím, pak věk tento je pravým májem života lidského. Rostlina šťastně přestála nepohody vrtkavého jara, ted' dospěla natolik, že rozevřela svůj květ, orgán svůj nejvzácnější. Ted' snad nepřijdou už mrazivé noci, za to však přichází nepřítel horší, jež brzy užírá pod zemí v skrytu kořen, brzy pustoší srdce květu.

Po stránce tělesného vývoje počíná vyrovnání. Růst po 16 roce se zvolňuje. Jelikož váha tělesná stále ještě stoupá, je patrno, že se tak děje spíše mohutněním jednotlivých orgánů, zejména svalstva a kostí. Ty si žádají intensivnějšího otužování. Ve skautingu

hochům ukládáme těžší práce tělesné a počínáme soustavně pěstovati některé lehkoatletické disciplíny, zejména běh a skok, jež prospívají srdci a plícím. Výtečným pro tento věk je t. zv. tábor putovní, prováděný tak, že hoši přes den většinou cestují, nesouce si všechny potřeby sebou a jen na noc si volí tábořiště.

V duševním životě hochově po 15. roce počíná ustupovati cit rozumu. Využívali jsme ve výchově Skautově právě onoho citového založení hochova, budujeme nyní na stránce rozumové. Při tom klademe hlavní důraz na výchovu vůle. Výchova vůle je jedním z nejcennějších výsledků výchovy vůbec. Věk roverský pak je pro výchovu vůle zralý, neboť hoch počíná jednak chápati význam této výchovy, jednak se tu naskytá hojně k tomu příležitosti a konečně prochází mladá duše v tomto věku řadou nástrah, jimž lze čeliti pouze silnou vůlí.

Výchova vůle v praksi se nedá prováděti jinak, než odříkáním, sebezáporem a vědomým přemáháním špatných sklonů. To ovšem není nic příjemného. V tom však právě spočívá výchovná cena těchto věcí. Ted' tedy nemá ceny obalovati hochovi každé nepříjemné sousto, jako jsme to dělali Skautům, „aby to tolik nebolelo".

Sir Baden-Powell vložil do vínku roveringu ideál služby. Rovering dle něho má

býti moderní době přizpůsobený ideál středověkého rytířství. Že tu světový náčelník skautský udeřil na velmi šťastnou strunu, není pochyby. Služba bližnímu jest jedním z nejúčinnějších prostředků výchovy vůle. Patnácti a šestnáctiletí chlapci nejsou nikterak služby chtiví; k tomu je třeba výchovy. Vždyť právě toto je věk, kdy vlastní hochovo „já" stojí ve všem v popředí. Vzpomeňme jen, jak nám v této době mnohdy vědomí našeho významu stoupalo až nebezpečně do hlavy. Je to doba, kdy se chce spíše poroučeti než sloužiti. Je tedy příkaz služby velmi zdravým prostředkem k posílení vůle.

Vůdce roverů také v té době pečuje o dobrou četbu hochů. U nás dáváme hochům do ruky knihy Tothovy (každý rover musí si přečísti jeho „Čisté dospívání"), knihy Försterovy, Peckovy a j.

S rovery ovšem dlužno jednati také jinak než se Skauty. Ukládáme-li jim práci, neděláme to prostým rozkazem, nýbrž rozkaz podáváme způsobem, v němž je již vyjádřeno přesvědčení, že se splnění rozkazu rozumí samo sebou, jelikož jej ukládáme mladému muži, dbalému cti. Svěřujeme také hochům větší úkoly. Hovíme tak zdravě jejich samolibosti, učíme je zodpovědnosti za správné vykonání práce a budíme v nich důvěru, že něco dovedou. Od vůdců roverů žádáme, aby si udrželi kázeň duševní svou převahou.

Často se stává, že mnohé roverské kmeny se rozpadají a hoši ze skautingu odcházejí v domnění, že

skauting je hra, která se již pro ně nehodí. Tak se stává zpravidla roverskému vůdci, který nedovede rovery přiměřeně zaměstnati. Předcházíme tomu tím, že se snažíme vytvořiti v roverském kmeni uzavřené intimní prostředí a hochy v něm zaměstnáme tak, aby k sobě lnuli. Dosahujeme toho tím, že sestavíme v roverských kmenech jedno nebo více závodních družstev jako lyžařské, hockeyové, lehkoatletické, volleybalové a pod. Hoši svádějí pak zápasy nebo závody s obdobnými družstvy jiných spolků a tím udržuje se mezi nimi potřebná soudružnost a vyhneme se nebezpečné isolaci duševní, jíž hoši v tomto věku mnohdy propadají a jež nebývá příznakem ničeho dobrého. Duchovní kontakt povznáší, umožňuje zdravou přátelskou důvěrnost, v níž nachází v druhu povzbuzení. Jelikož jednotlivé povahy v této době značně vykrystalisovaly, pamatujme také na to, že tu nejlépe působí výchova individuální.

Dále našim vůdcům roverských kmenů ukládáme, aby vhodným způsobem vzdalovali hocha od myšlenek z oblasti pohlavní a bránili všemu, co je k tomu přivádí. Všichni vychovatelé tu svorně radí, odváděti hocha do přírody, na slunce, do lesů, na louky, do vody a vhodně je zaměstnávati tělesně i duševně. Toto vše skauting dělá v míře svrchované. Po stránce negativní dbáme, aby jídelní lístek, pokud máme hochy v táboře, byl prost všech dráždivých pokrmů. Kouření a pití lihovin je Skautům zakázáno do 18 let vůbec. Dbáme dále toho, aby hoši večeřeli nejméně 2 hodiny před spánkem. Přes den je zaměstnáme tak, aby večer, když ulehnou co nejdříve usnuli. Lůžko je tvrdé (slamník) a lehké přikrývky zabraňují přílišnému oteplení lůžka. Tábory

umísťujeme u řek neb rybníků, abychom hochům umožnili časté koupání. Že při tom je ovšem dbáno všech zdravotních i bezpečnostních zařízení, rozumí se samo sebou. Positivně pracujeme na tomto poli výchovou náboženskou. I zde přihlížíme spíše k rozumové výchově než k citovému vzrušení. Nejenom zdravotně nýbrž i nábožensky zdůvodňujeme svá upozornění a zákazy v oblasti života pohlavního. Od vůdců kmenů roverských konečně žádáme, aby všude předcházeli vzorným příkladem.

*

Seznámili jsme čtenáře se základy skautské výchovy, s jejími ideály i prostředky. Slyším od mnohého z nich nevyslovenou námitku: „Je to všechno velmi krásné, avšak jednu vadu to přece má. Vše tu záleží na dobrém vůdci. Není-li toho, pak je tu velké nebezpečí, že se celá ta krásná věc zvrhne v prosté cikánování, z něhož hoch nemůže míti naprosto ničeho, neutrpí-li ještě při tom váž. ných škod na těle i na duchu.“

Ano, je mnoho pravdy na této námitce. Před tím nesmíme zavírati oči. Je pravdou, že vše tu konec konců závisí vždy od dobrého vůdce a i kdyby idea skautingu byla sebelepší, kdyby měla sebeideálnější lidi v popředí, nic to neprospěje, nebude-li dobrých vůdců. Výchova vůdců, ta nám také nejvíce

leží na srdci. Jak o ni pečujeme? Máme k tomu zvláštní kursy, jimž říkáme

Lesní školy.

O prázdninách v r. 1936 otevřeli jsme první takovou školu pro výchovu vůdců pro katolické skautské oddíly v Čechách. Pokus se zdařil a budeme v dalších letech usilovati o její rozkvět a zdokonalení. Nesmírná zodpovědnost za tělesné i duševní zdraví, jež leží na bedrech těchto většinou mladých lidí, vyžaduje vysokou kulturu srdce, pronikavou inteligenci ducha, dokonalou znalost skautské teorie i praxe. O to usiluje naše Lesní škola, pokud to vše je ovšem lidsky možno v několika týdnech, po něž hoši ve škole tráví pod vedením velitele školy a sboru vybraných instruktorů.

Všichni věnujeme rádi k tomuto účelu svůj volný čas, osobní pohodlí, i hmotné prostředky. To vše však ještě daleko nedostačuje, abychom vybudovali školu vzornou, jaká nám tane na mysli. Nedostává se nám hmotných prostředků. Když jsem loni propagoval naši Lesní školu, dostal jsem několik nadšených dopisů od studentů, jež se nesly v tomto tonu: „Jak rádi bychom školu navštívili, bohožel nemáme dosti peněz na to. Nemohli byste nám poskytnouti nějaké slevy?“ Bohužel, musili jsme jim odpověděti, že to není možno, neboť pobyt ve škole byl vykalkulován na mi-

nimum, s něhož už nebylo možno ničeho sleviti. A přec bychom potřebovali ne jednu, nýbrž několik takových škol pro jednotlivé země republiky, jež by nám ročně vychovaly alespoň 200—300 zdatných vůdců. Pak bychom také byli sto v jednom desítiletí vybudovati nejméně stotisícovou armádu katol. Skautů. A vykonáme to? Doufáme pevně v Boha, že ano. Věříme pevně, že nám vzbudí dobrodince, kteří nám pomohou po stránce hmotné vybudovati toto dílo. Vždyť jedno je jisto: nedáme-li dětem dnes z lásky a pro spásu jejich nesmrtelných duší, pak tytéž ruce, které se dnes spínají v důvěřivé prosbě, přijdou si, až dospějí, sevřené v pěsti pro víc.

*

Těm, již se zajímají o bližší informace o katolickém skautingu, doporučujeme obrátiti se na autora této brožurky. (Dr. J. O. Martinovský, profesor reálky v Příbrami.) On také odpoví na dotazy stran lesní školy Katolických Skautů. Škola bude v měsíci červenci v Županovicích na Vltavě pod vedením autorovým při táboře katolických Skautů příbramských.

Imprimi potest. Pragae, die 2. Martii 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc. Vošahlík C. Ss. R., censor ex officio. Imprimatur Nr. 3667. Olomucii, die 4. Martii 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

NOVENA K DUCHU SV.
ŽIVOTEM Č. 271

Devítidenní pobožnost k Duchu sv.

s denním rozjímáním počínaje Nanebevstoupením Páně.

Devítidenní pobožnost k Duchu svatému jest ze všech nejpřednější, ježto poprvé byla konána od sv. apoštolů a nejblah. Panny Marie v Jerusalemě ve večeřadle, a vyznamenána byla tak skvělými zázraky a dary, zvláště darováním samého Ducha sv., jehož sám Ježíš Kristus zasloužil nám přehořkým utrpením svým. Ježíš Kristus sám poučil nás o tom, an pravil k učeníkům svým, jestliže neumře, že mu nebude lze Ducha sv. nám poslati: „Neodejdu-li, nepřijde k vám Utěšitel: odejdu-li, pošlu ho k vám.“ (Jan 16, 7.)

Dále víra sv. nás učí, že Duch sv. jest láska, kterou Otec a Slovo věčné navzájem se milují, a tudíž dar lásky, jejž Bůh duším našim uštědřuje a který jest všech darů nejvzácnější, připisuje se hlavně Duchu sv., jak dí sv. Pavel, řka: „Láska Boží rozlita jest v srdcích našich skrze Ducha

sv., kterýž dán jest nám.“ (Řím. 5, 5.) Proto sluší, abychom o této devítidenní pobožnosti na mysl si uvedli veliké a vzácné vlastnosti lásky Boží, bychom po ní zatoužili a nábožnými cvičeními, zejména modlitbou hleděli jí účastnými se státi, ježto Bůh přislíbil ji tomu, kdo ho pokorně o ni prosí: „Otec váš nebeský dá ducha dobrého těm, kdož ho prosí.“ (Luk. 11, 13.)

Rozjímání I.

Láska jest oheň, který rozněcuje.

Bůh nařídil ve Starém zákoně, aby na oltáři jeho ustavičně oheň se udržoval. „Oheň pak oltáře vždycky hořeti bude.“ (3. Mojž. 6, 12.) Sv. Řehoř praví, že oltářem Božím jsou naše srdce, a Bůh si přeje, aby oheň lásky jeho vždycky v nich hořel. Proto Otec věčný, nemaje na tom dosti, že nám dal Ježíše Krista, Syna svého, aby nás smrtí svou spasil, daroval nám též Ducha sv., aby přebývaje v duších našich, ustavičně rozněcoval je láskou Boží. A Ježíš Kristus sám dosvědčuje, že jedině proto přišel na svět, aby v srdcích našich roznítil tento svatý oheň, a že jiného si nepřeje, než aby viděl je láskou roznícená: „Oheň přišel jsem pustit na zem, a co chci, jediné aby se zapálil.“

(Luk. 12, 49.) Proto zapomínaje na urážky a nevděk, jichžto se mu na zemi dostalo od lidí, seslal nám po svém nanebevstoupení Ducha sv. *Nejmilejší Vykupiteli, tak nás tedy vždycky miluješ: ve svých mukách a potupách i ve své slávě?*

Proto ukázal se též Duch sv. ve večeřadle v podobě ohnivých jazyků: „I ukázali se jim rozdělení jazykové, jako oheň." (Sk. 2, 3.) A proto učí nás též církev sv. modliti se: „Oním ohněm prosíme Pane, nechť Duch svatý nás rozplamení, který Pán Ježíš přinesl na zemi a chtěl, aby silně se roznítil." (V sobotu svatodušních suchých dnů.) Ten svatý oheň roznítil též světce, aby veliké věci podnikli pro Boha, aby nepřátely své milovali, po opovržení toužili, všech statků vezdejších se odřekli a s radostí objali muka a smrt. Láska nemůže býti netečnou a nikdy neřekne: Dosti. Duše, Boha milující, čím více činí pro milujícího, tím více přeje si pro něho učiniti, aby se mu zalíbila a lásku jeho víc a více si naklonila. Tento oheň rozněcuje se v modlitbě rozjímavé podle slov žalmisty Páně: „V přemýšlení svém rozpálil se oheň." (Žalm 38, 4.) Jestliže si tedy žádáme hořeti láskou k Bohu, zamilujeme si modlitbu rozjímavou; to jest blažená výheň, v níž tento božský dar se rozněcuje.

Vroucí vzdechy a prosby.

Bože můj, dosud jsem ničeho neučinil pro tebe, jenžto jsi tak veliké věci učinil pro mne. Ach, vlažnost má zajisté tě velmi nutí, abys mě vyvrhl. Ó, Duše svatý, „ohřej, co jest studeno.“ Zbav mne této mé chladnosti a rozněť ve mně silnou touhu, tobě se zalíbiti. Odříkám se nyní všech zálib svých a přeji si raději umříti, než dost malou nelibost tobě způsobiti. Ukázal jsi se v podobě ohnivých jazyků, i zasvěcuji ti jazyk svůj, aby tě již neurážel. Ó Bože, tys mi ho daroval, abych tě jím chválil, a já jsem tě jím urážel a též jiné k tomu svedl, že tě urazili. Lituji toho ze vší duše své. Pro lásku Ježíše Krista, který za svého života jazykem svým tolik tě ctil a oslavoval, dej, ať i já ode dneška vždycky tě ctím, chvále tě na svých modlitbách, často o pomoc tě vzývaje a rozmlouvaje o dobrotě tvé a o nekonečné lásce, které zasluhuješ. Miluji tě, svrchované dobro mé; miluji tě, ó Bože lásky. — Ó Maria, ty jsi nejmilejší nevěstou Ducha sv.; vypros mi oheň svaté lásky.

Rozjímání II.

Láska jest světlo, které osvěcuje.

Jedno z největších neštěstí, které hřích Adamův na nás uvalil, jest i to, že zatemněn

jest rozum náš zlými žádostmi, které mysl naši zastírají. Ubohá duše, která se poddá některé vášni! Náruživost jest dým a závoj, který nedopouští, abychom poznali pravdu. Jak vystříhá se zlého, kdo nepoznává, co jest zlé? Tato zaslepenost vzmáhá se víc a více, čím více množí se hříchové naši. Avšak Duch sv., jenž zove se „přeblaženým světlem", božskými paprsky svými srdce naše nejen láskou rozpaluje, ale též tmu rozptyluje, a dává nám poznati, jak marny jsou pozemské statky a jakou cenu mají statky věčné, jak důležito jest duši spasiti, jak vzácná jest milost Boží, jak dobrotivý jest Bůh, jak nekonečné lásky jest hoden a jak nesmírně nás miluje: „Tělesný pak člověk nechápe těch věcí, které jsou Ducha Božího." (1. Kor. 2, 14.) Člověk pohřížený v pozemských žádostech málo chápe tyto pravdy, a proto nešťastník miluje, čeho by měl nenáviděti, a nenávidí, co by měl milovati. „Ó, lásko nepoznaná, ó lásko nemilovaná," volávala sv. Maří Magdalena z Pazzi. A sv. Terezie říkávala, že Boha nemilují, protože ho neznají. Proto svatí prosívali stále Boha, aby je osvítil a světlem svým je obdařil: „Vypusť světlo své! Osvěť temnosti mé! Otevři oči mé." A zajisté; neboť beze světla nelze vystříhati se pádu, nemožno nalézti Boha.

Ó, božský Duše svatý, věřím, že jsi pravý Bůh, ale jediný toliko Bůh s Otcem a Synem. Klaním se tobě a vyznávám, že ty jsi dárce všech osvícení, jimiž jsi mi dal poznati, jak zle jsem činil, když jsem tě urážel, a jak jsem povinen tě milovati. Děkuji ti za to a nanejvýš toho želím a lituji, že jsem tě hněval. Zaslouhoval jsem, abys mne ponechal v zaslepenosti mé; avšak vidím, že jsi mne ještě neopustil. Osvěcuj mne i nadále, Duše věčný, ať víc a více poznávám nekonečnou dobrotu tvou, a posiluj mne, abych tě budoucně miloval z celého srdce svého. Rozhojni milost svou ve mně, abych nemiloval než tebe. Prosím tě o to pro zásluhy Ježíše Krista. Miluji tě, nejvyšší dobro mé; miluji tě více než sebe. Chci býti všecek tvůj; přijmi mě a nedej, abych tě opět opustil. — Ó, Maria, matko má, stůj vždycky při mně přímluvou svou.

Rozjímání III.

Láska jest voda, která hasí žízeň.

Láska nazývá se též pramenem živým: „Tys láska, oheň, živý zdroj.“ Vykupitel náš pravil k Samaritánce: „Kdo se napije vody, kterou já dám jemu, nebu-

de žízniti na věky.“ (Jan 4, 13.) Láska jest voda, která hasí žízeň. Kdo Boha upřímně miluje, jiného nehledá, aniž si žádá, protože v Bohu má všecko dobré. Pročež s Bohem jsa spokojen, volá vždy radostně: „Bože můj a mé všecko!“ Bože můj, ty jsi veškero dobro mé. A proto stěžuje si Bůh na tak četné duše, které doprošují se u tvorů bídných a krátkých rozkoší, a jeho opouštějí, jenž jest dobro nekonečné a zdroj všeliké radosti. „Mne opustili, studnici vody živé, a kopali sobě cisterny, cisterny rozpukané, které nemohou držeti vody.“ (Jer. 2, 13.) Proto volá Bůh, jenž nás miluje a přeje si nás míti šťastné, a zve všecky: „Žízní-li kdo, pojď ke mně!“ (Jan 7, 37.) Přeje-li si kdo býti šťasten, pojď ke mně, a dám jemu Ducha sv., jenž učiní jej blaženým v životě tomto i v onom: „Kdož věří ve mne, tomu, jakož dí písmo, poplynou z těla řeky vody živé.“ (v. 38.) Kdo totiž věří v Ježíše Krista a jej miluje, dostane se mu tak hojných milostí, že z jeho srdce vyprýští se četné prameny sv. ctností, jimiž zachová si nejen svůj vlastní život, nýbrž i jiným život zjedná. A tou vodou byl právě Duch sv., podstatná láska, kterého nám Ježíš Kristus slíbil poslati s nebe po svém vstoupení na nebe: „A to řekl o Duchu, kterého měli věřící v něho přijímati; neb ještě nebyl dán Duch,

protože Ježíš ještě nebyl oslaven.“ (v. 39.)

Klíč, který otvírá zřídla těchto blažených vod, jest sv. modlitba, která nám zjedná všecko dobré podle zaslíbení: „Proste a obdržíte.“ My jsme slepí, chudí a slabí; ale modlitba zjedná nám světlo, sílu a milosti přebohaté. Theodoret praví: „Modlitba jedna jest, ale všecko může.“ Kdo prosí, obdrží, čehokoli si žádá. Bůh rád nám dá milosti své, ale chce býti prošen.

Vroucí vzdechy a prosby.

„Pane, dej mi té vody.“ Můj Ježíši, prosím tě se ženou Samaritánkou, dej mi této vody lásky své, která mi dá zapomenouti na tuto zemi, abych žil jedině tobě, jenž jsi nekonečné lásky hoden. „Vyprahlá nám srdce zvlaž.“ Duše má jest země vyprahlá, jež neplodí než hloží a trní hříchů; ó, zvlažiž ji milostí svou, aby přinesla nějaké ovoce k tvé cti a slávě, prvé než smrtí odejde z tohoto života. Ó, prameni vody živé, ó, nejvyšší dobro, jak často jsem tebe opustil pro bídné pozemské kaluže, které mne připravily o lásku tvou. Ó, bych byl spíše umřel, nežli tě urazil! Avšak budoucně nechci již hledati než tebe, ó, Bože můj! Přispěj mi a učiň, ať jsem ti věren. — Ó, Maria, naděje má, zachovej mne vždy pod svým ochranným pláštěm.

Láska jest rosa, která zúrodňuje.

Právě o to církev sv. učí nás modliti se: „„Ducha sv. v srdce naše vlij a je očisť, rosou jeho veskrze je skrop a zúrodni.“ Láska zúrodňuje v duši dobré žádosti, spasitelná předsevzetí a sv. činy: to jsou květy a ovoce, které plodí milost Ducha sv. Láska nazývá se rosou též proto, že mírní žár zlých žádostí a pokušení. Proto sluje též Duch svatý ochlazením a občerstvením v žáru. „Chládkem jsi, když pálí žár.“ Tato rosa padá do srdcí našich při modlitbě. Dosti jest, pomodlíme-li se čtvrt hodiny, a každá sebe prudší nenávist a nezřízená láska utichne. „Uvedl mne do sklepa vinného, spořádal ve mně lásku.“ (Pís. 2, 4.) Rozjímání jest ten sklep, kde láska se pořádá, vedouc nás k tomu, abychom bližního milovali jako samy sebe a Boha nade všecko. Kdo Boha miluje, miluje modlitbu, a kdo nemiluje modlitby, jest mravně nemožno, aby potlačil své náruživosti.

Vroucí vzdechy a prosby.

Ó, božský Duše svatý, nechci již žíti sobě; všecky ostatní dny života svého chci jen tebe milovati a tobě činiti radost. Pročež

tě prosím o dar modlitby. Přijď do srdce mého a nauč mě se tak modliti, jak náleží. Posilni mě, abych jí neopomíjel z omrzelosti v čas duševní vyprahlosti, a uděl mi ducha modlitby, totiž milost, abych se vždycky modlil a o to tě prosil, co jest nejmilejší božskému srdci tvému. Byl jsem již pro hříchy své ztracen, ale z přeněžné lásky tvé ke mně vidím, že chceš, abych byl spasen a stal se svatým; a já chci svatým býti, abych se ti zalíbil a více miloval nekonečnou dobrotu tvoji. Miluji tě, a protože tě miluji, všecek se tobě daruji. — Ó, Maria, naděje má, vezmi mě do své ochrany.

Rozjímání V.

Láska jest odpočinutí, jež občerstvuje.

O lásce zpívá Církev: „Odpočinek je tvůj dar, v pláči umíš potěšit.“ Láska jest odpočinutím, jež občerstvuje; neboť láska hlavně k tomu se nese, aby vůle milujícího za jedno byla s vůlí milovaného. Duše, Boha milující, v každé urážce jí učiněné, v každé bolesti, již snáší, v každé ztrátě, která ji potká, hned se obveselí, jakmile si vzpomene, že jest to vůle toho, jehož miluje, aby trpěla tuto zkoušku. Řekne-li si pouze: „Bůh můj tomu chce,“ ve všech souženích hned se

potěší a upokojí. To jest ten pokoj, který jest nade všecky rozkoše smyslné: „Pokoj Boží, kterýž převyšuje všeliký smysl.“ (Filip. 4, 7.) Když sv. Maří Magdalena z Pazzi vyslovila pouhé slovo: „Vůle Boží,“ oplývala již radostí.

V tomto životě každému jest nésti svůj kříž. Sv. Terezie však praví, že těžký jest kříž tomu, kdo jej nerad vleče, ne však tomu, kdo jej s radostí objímá. Tak umí Pán raniti i hojiti: „On raní a hojí,“ dí sv. Job (5, 8). Duch svatý vnitřní útěchou svou oslazuje a milé činí i potupu i muka. „Ano, Otče, neb se tak líbilo tobě.“ (Mat. 11, 26.) Tak máme říci ve všech protivenstvích, která nás stihnou: „Stalo se tak, Pane, protože tobě se tak líbilo.“ A bojíme-li se, aby nás některá časná nehoda nepotkala, rceme pokaždé: „Učiň, ó Bože můj, jak tobě se líbí; neboť cokoli učiníš, všemu se již nyní podrobuji.“ A proto užitečno jest, častěji denně obětovati se Bohu, jak svatá Terezie činívala.

Vroucí vzdechy a prosby.

Ó, Bože můj, kolikráte jsem se zprotivil vůli tvé a jí jsem pohrdl, abych provedl vůli svou. Želím toho nade všecko, že jsem tak zle učinil. Pane, ode dneška chci tě milovati z

celého srdce svého: „Mluv, Pane, neboť slyší služebník tvůj.“ Rci, čeho si žádáš ode mne, a všecko hotov jsem učiniti. Vůle tvá bude vždy jediným přáním mým, jedinou láskou mou. Pomoz, ó Duše svatý, slabosti mé! Ty jsi dobrota sama; co bych měl milovati ne-li tebe? Ó, připoutej k sobě všecky náklonnosti mé sladkostí lásky své svaté! Všechno opouštím, abych se všecek daroval tobě. Přijmi mě a pomoz mi. — Ó, matko má, Maria, v tebe důvěřuji!

Rozjímání VI.

Láska jest síla, které nic neodolá.

„Silné jest milování jako smrt.“ (Pís. 8, 6.) Jako žádná stvořená síla neodolá smrti, podobně není žádné obtíže, aby duše milující jí nepřekonala. Jde-li o to, aby milovanému učinila radost, láska všecko přemůže, všecko oželí, opovržení i bolesti snese. „Nic není tak těžké, aby ohněm lásky nebylo přemoženo.“ Totě znamení nejjistější, kterým se pozná, miluje-li která duše Boha opravdově, je-li totiž lásce své věrna jak ve štěstí tak v protivenstvích. Sv. František Saleský říkával, že „Bůh jest milování hoden, i když nás potěšuje, i když

nás šlehá, protože vše činí z lásky.“ Ano, čím více nás šlehá v tomto životě, tím více nás miluje. Sv. Jan Zlatoústý považoval sv. Pavla za šťastnějšího v okovech, nežli když vytržen byl do třetího nebe. Proto sv. mučeníci plesali v mukách svých a děkovali za ně Bohu, považujíce to za největší milost, že jim dopřáno bylo trpěti z lásky k němu. A ostatní svatí, nemajíce tyranů, kteří by je trápili, sami sobě byli katany, konajíce kající skutky, aby se zalíbili Bohu. Proto dí sv. Augustin, kdo miluje, že nezná námahy, a je-li unaven, únavu samu že miluje: „V tom, co kdo miluje, buď není námahy aneb námaha sama jest milována.“

Vroucí vzdechy a prosby.

Ó, Bože duše mé, pravím sice, že tě miluji, ale co činím z lásky k tobě? Nečiním nic! Totě znamení, že tebe nemiluji aneb že tě miluji příliš málo. Pošli mi tudíž Ducha sv., ó můj Ježíši, aby mě posilnil, bych trpěl z lásky k tobě a něco vykonal pro tebe, prve, než nadejde poslední hodina má. Ach, milovaný Vykupiteli můj, nedej mi umříti v takové chladnosti a nevděčnosti, jakou jsem jevil dosud k tobě. Dej mi sílu a zmužilost, abych rád trpěl po tolika hříších, pro něž jsem zasluhoval pekla. Ó Bože můj, sama do-

broto a lásko, ty si žádáš přebývati v duši mé, z níž jsem tě tolikráte vypudil; přijď, ubytuj se v ní, učiň ji majetkem svým a budiž celá tvá. Miluji tě, Pane můj, a miluji-li tě, jsi ty již u mne, jak sv. Jan mne ujišťuje, řka: „Kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm.“ (I. 4, 16). Ježto tedy zůstáváš nyní již ve mně, rozmnož plameny a pouta lásky, abych již po ničem neprahl, jiného nehledal a nemiloval než tebe, a tak s tebou jsa spoután, nemohl se již odloučiti od lásky tvé. Chci býti tvým, ó Ježíši můj, a všecek tvým. — Ó, Maria, královno a přímluvkyně má, zjednej mi lásku a setrvání.

Rozjímání VII.

Láska činí Bohu příbytek v duši.

Duch sv. zove se hostem duše: „Sladký hosti duší všech!“ Toto veliké zaslíbení Ježíš Kristus učinil tomu, kdo ho miluje, an pravil: Milujete-li mne, budu prositi Otce a pošle vám Ducha sv., aby zůstával vždycky s vámi: „Milujete-li mne, přikázání má zachovávejte. A já prositi budu Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky.“ (Jan 14, 15, 16.) Neboť Duch sv. neopustí nikdy duši, neza-

pudí-li ho sama: „Neopouští, leč opuštěn jsa.“

Bůh tedy obývá v duši, která jej miluje; avšak osvědčuje, že není spokojen, jestliže ho nemilujeme celým srdcem. Sv. Augustin píše, že římský senát nechtěl přijmouti Ježíše Krista do počtu bohů svých, řka, že jest Bohem pyšným, chtěje, aby jemu jedinému se klaněli. A vskutku: Ježíš Kristus nechce míti společníka v srdci, které jej miluje; chce sám jediný v něm přebývati a jediné sám milován býti; a vidí-li, že není milován sám jediný, závidí, takřka, jak svatý Jakub píše, těm tvorům, které účast mají v srdci, jež chce míti sám: „Což myslíte, že nadarmo dí Písmo: K závisti žádá duch, kterýž přebývá ve vás?“ (4, 5.) Slovem, Ježíš Kristus jest žárlivý, jak sv. Jeroným praví: „Řevnivý jest Ježíš.“ Proto nebeský ženich chválí duši, která jako hrdlička žije osamělá a skrytá světu: „Pěkná jsou líce tvá jako hrdličky.“ (Pís. 1, 9.) Proto nechce, aby svět měl díl v lásce, kterou sám si žádá celou. Proto chválí též nevěstu svou, nazývaje ji zahradou zamčenou: „Zahrada zamčená jsi, dcero, choti má.“ (Pís. 4, 12.) Zahradou zemčenou, totiž vší lásce pozemské. A nezasluhuje-li Ježíš veškeré lásky naší? „Všecek tobě se daroval, nic sobě nenechal,“ praví sv. Jan Zlatoústý. Dal tobě veškeru krev svou i život, a nic mu nezbylo, co by ti dal.

Vroucí vzdechy a prosby.

Ó, Bože můj, vidím, že chceš, abych byl všecek tvůj. Tolikráte vypudil jsem Tě ze srdce svého, a ty ses neobtěžoval opět se vrátiti a se mnou se spojiti. Ó vezmi si mě nyní celého v majetek. Všecek se ti dnes daruji; přijmi mě, Ježíši můj, a nedej, abych budoucně třeba jen okamžik žil bez tvé lásky. Ty hledáš mne, a já nehledám než tebe. Ty chceš duši mou, a duše má nechce než tebe. Ty miluješ mne a já miluji tebe, a protože mne miluješ, spoutej mne s sebou, abych již nikdy od tebe neodešel. — Ó, královno nebeská, v tebe skládám důvěru svou!

Rozjímání VIII.

Láska jest pouto, které s Bohem nás víže.

Jako jest Duch svatý láska nestvořená a pouto nerozlučitelné, jež víže Otce se Slovem věčným, tak pojí též duši s Bohem. „Láska jest ctnost", dí sv. Augustin, „spojující nás s Bohem." Proto všecek jsa nadšen, volá sv. Vavřinec Justiniani: Takovou tedy, ó lásko, má pouto tvé moc, že Boha spoutalo a spojilo s dušemi našimi? „O lásko, jak silna jest vazba tvá, když jsi Boha spoutati uměla!" Pouta světa jsou pouta smrti, ale pouta Boží jsou pouta života a spásy: „Okovy její jsou vazba spasitel-

ná!“ (Sir. 6, 31.) A zajisté, neboť okovy Boží láskou pojí nás s Bohem, jenž jest pravým a jediným životem naším.

Prve, než Ježíš Kristus přišel, prchali lidé od Boha a lnouce k zemi, zpěčovali spojiti se se svým Stvořitelem; avšak milý Spasitel náš vazbami lásky připoutal nás k sobě, jak přislíbil skrze proroka Oseáše: „Pouty lidskými táhl jsem je, vazbami lásky.“ (11, 4.) Vazby to jsou jeho dobrodiní, osvícení, povolání k jeho lásce, zaslíbení nebe, zvláště však oběť kříže a nejsv. svátost oltářní, jež nám Ježíš Kristus daroval, a posléze Duch svatý, jehož nám dal. Tou příčinou volá prorok Isaiáš: „Rozvaž svazky hrdla svého, jatá dcero sionská!“ (52, 2.) Ó duše, jež stvořena jsi pro nebe, rozvaž pouta země a spoj se s Bohem pouty lásky svaté. „Mějte lásku, kteráž jest svazek dokonalosti.“ (Kolos, 3, 14.) Láska jest pouto, které obsahuje všecky ctnosti a duši činí dokonalou. „Miluj a čiň, co ti libo!“ říkával sv. Augustinn. Miluj Boha, a čiň co chceš; a zajisté, neboť kdo Boha miluje, vystříhá se všeho, co by se nelíbilo milovanému a hledí ve všem jemu se zalíbiti.

Vroucí vzdechy a prosby.

Milý Ježíši můj, příliš jsi mne zavázal k lásce své a mnoho tě to stálo, abys lásku

mou si získal. Byl bych tuze nevděčen, kdybych tě málo miloval a srdce své rozdělil mezi tvory a tebe, když jsi mi dal krev svou a život svůj. Chci se ode všeho odloučiti a jediné tobě darovati veškeru lásku svou a náklonnosti své. Jsem ovšem sláb, abych provedl, čeho si přeješ Ty, jenž jsi mi vnukl tato přání, dej mi též sílu, aby se stala skutkem. Zraň, můj milý Ježíši, ubohé srdce mé, šípem své lásky, abych umdléval touhou po tobě a rozplýval se láskou k tobě, tebe vždy hledal, po tobě dychtil a tebe nalezl. Můj Ježíši, jen tebe si žádám a nic jiného. Dej, ať stále opakuji po čas života svého a zvláště v hodince smrti své: „Jen tebe chci a nic jiného.“ — Ó Maria, matko má, učiň, abych ode dneška ničeho si nežádal než Boha.

Rozjímání IX.

Láska jest poklad veškerého dobra.

Láska jest poklad, o němž sv. evangelium dí, že sluší všecko opustiti, bychom jej získali; a zajisté; neboť láska činí nás účastny přátelství Božího: „Nekonečný jest poklad... jehožto, kteří užívají, účastni jsou přátelství Božího.“ (Moudr. 7, 14.) Pročež, ó člověče, dí sv. Augustin, jakých to statků hledáš? Hledej jediného dobra, v

němžto jsou všecka dobra. Boha však nelze nalézti, neopustíme-li pozemských věcí. Sv. Terezie praví: „Odluč srdce své od tvorů a nalezneš Boha.“ Kdo Boha nalezne, nalezne vše, čeho si přeje: „Kochej se v Hospodinu a dáť tobě žádosti srdce tvého.“ (Žalm 36, 4.) Srdce lidské touží stále po statcích, které by je učinily šťastné, ale hledá-li jich u tvorů, byť se mu jich dostalo sebe více, neuspokojí ho; nežádá-li si však než Boha, Bůh ukojí všecky žádosti jeho. Zdali jsou šťastnější lidé na světě nežli jsou světci? A proč? Proto, že nechtějí a nehledají než Boha. Jistý kníže, jda na lov, zahlédl poustevníka, an běží lesem; i tázal se ho, co tu hledá v té pustině? A co hledáš ty, ó kníže, odpověděl poustevník? Já hledám zvěře, dí kníže. A já Boha, vece poustevník.

Sv. Klimentu nabízel soudce zlato a drahé kameny, aby se odřekl Ježíše Krista. I vzdychl světec a zvolal: Ach, Bůh přirovnává se k hrstce bláta! Blaze tomu, kdo umí si vážiti tohoto pokladu lásky Boží a hledí ho dosíci. Kdo ho dosáhne, sám zbaví se všeho, aby neměl než Boha. „Když dům jest v plamenech, dí sv. František Saleský, všecky věci se vyhazují oknem.“ A veliký sluha Boží P. Pavel Segneri Mladší říkával, že láska jest lupič, který nás připraví o všecky pozemské náklonnosti, tak že po-

sléze zvoláme: „A co jiného si přeji, než jediné tebe, Pane můj!“

Vroucí vzdechy a prosby.

Bože můj, nehledal jsem dříve tebe, nýbrž jen sebe a uspokojení libostí svých a pro ně odřekl jsem se tebe, svého nejvyššího dobra. Avšak útěchou jsou mi slova Jeremiášova: „Dobrý je Hospodin duši, hledající ho.“ (Pláč 3, 25.) Ujišťuje mne, že jsi sama dobrotivost k tomu, jenž tebe hledá. Milý Pane můj, poznávám, jak zle jsem učinil, tebe opustiv, a lituji toho z celého srdce. Poznávám, jak nekonečný poklad jsi ty; nechci světla toho zle užívati; všeho se odříkám a vyvoluji si tě za jedinou lásku svou. Bože můj, lásko má, mé všecko, tebe miluji, po tobě prahnu, po tobě vzdychám. Ó Duše svatý, přijď a svatým žárem svým znič ve mně všelikou náklonnost, která se neodnáší k tobě. Učiň, ať jsem všecek tvůj a všecko přemohu, bych se ti zalíbil. — Ó Orodovnice a Matko má, budiž mi nápomocna přímluvou svou.

Rozjímání X.

O prostředcích k lásce Boží a k svatosti.

Čím více kdo Boha miluje, tím jest světější. Sv. František Borgiáš říkával, že modlit-

ba uvádí do srdce lidského lásku Boží, umrtvenost pak ze srdce vyklizuje zemi a činí je způsobilé, aby přijalo tento posvátný žár. Čím více země jest v srdci, tím méně místa jest v něm pro sv. lásku. „A nižmoudrost nalezena bývá v zemi těch, kteří rozkošně živi jsou.“ (Job 28, 12. 13.) Tou příčinou svatí hleděli co nejvíce umrtvovati samolásku a smysly své. Svatými jsou ovšem nemnozí; avšak třeba tak živu býti jako nemnozí, abychom i s nemnohými spaseni byli: „Žij jako jen někteří, chceš-li s těmito některými kralovati“, píše sv. Jan Klimak. A sv. Bernard praví: „Dokonalé nemůže býti, leč co zvláštní jest.“ Chce-li kdo býti dokonalým, jest mu vésti život zvláštní. Přede vším tedy potřebí jest, aby kdo svatým byl, míti touhu, svatým se státi; touhu a spolu odhodlanost. Někteří stále touží, ale nikdy ruky k dílu nepřikládají. „Těchto duší nerozhodných ďábel se neboří,“ říkala sv. Terezie. Naopak říkávala světice, že „Bůh miluje duše velkodušné.“ Ďábel nám hledí namluviti, jakoby to byla pýcha, kdybychom pomýšleli veliké věci pro Boha učiniti. Byla by to arci pýcha, kdybychom při tom spoléhali na své síly; ale není to pýcha, odhodláme-li se svatými býti, důvěřujíce v Boha a řkouce: „Všecko mohu v tom, který mne posiluje.“ Třeba si tedy

mysli dodávati, se odhodlati a počíti. Modlitba všecko může. Co nemůžeme sami z vlastních sil, můžeme to s pomocí Boží, který slíbil, že nám dá, začkoli ho budeme prositi: „Cokoli budete chtíti, proste a stane se vám.“ (Jan 15, 7.)

Vroucí vzdechy a prosby.

Milý Vykupiteli můj, ty žádáš si lásky mé a poroučíš mi, abych tě miloval z celého srdce. Ano, můj Ježíši, chci tě milovati z celého srdce. Ne, ó Bože můj, důvěřuje v milosrdenství tvé, nelekám se pro spáchané hříchy své, protože jich nyní nade všecko nenávidím a je zavrhuji; a vím, že zapomínáš na urážky duše, která jich želí a tě miluje. Ano, ježto jsem tě urážel více než kdokoli, chci tě též nad jiné milovati, doufaje v přispění tvé. Pane můj, ty chceš, abych byl svatým, a já chci svatým se státi, bych se ti zalíbil. Miluji tě, dobroto nekonečná! Tobě se všecek daruji. Ty jsi jediné dobro mé, jediná láska má. Přijmi mě, lásko má, a učiň, ať jsem všecek tvůj, a nedej, abych tě kdy opět urazil. Učiň, ať se všecek strávím pro tebe, jako ty jsi se strávil pro mne. — Ó Maria, Nevěsto Ducha svatého, jehož jsi láskou nejvroucnější milovala, a od něho nejvíce milována byla, vypros mi lásku jeho a věrnost.*

Veni Creator Spiritus.

Přijď, Stvořiteli Duše, k nám - a navštiv myslí našich chrám, - vlej milost nadehvězdnou v hruď, - již ty jsi stvořil, a v ní buď!

Tys Utěšitel právem zván, - tys dar, jenž Bohem věčným dán, - tys láska, oheň, živý zdroj, - tys síla v tuhý s hříchem boj!

Tys sedmi darů studnice, - tys Otcovy prst pravice, - tys vyplněný Otcův slib, - jenž skýtáš řeči dar a vtip!

Ty mysli světlo rozžehej, - ty lásku v srdce naše lej, - a všecky těla slabosti - svou síliž stále milostí!

---

*) Odpustky této 9denní pobožnosti jsou: 1. 300 dní v každý den pobožnosti, říká-li se nábožně a kajícně některá z modliteb církví schválených (na př. modlitby na str. 24—30 uvedené neb jiné.) — 2. Plnomocné odpustky buď v některý den 9denní pobožnosti, aneb v některý z následujících osmi dnů. Podmínky: Sv. zpověď a sv. přijímání, modlitba za církev a za sv. Otce (Pius IX. 5. ledna r. 1849.) — 7 let a 280 dní v každý den 9denní pobožnosti, říkají-li se některé modlitby k Duchu svatému (na př. 7 Otčenášů, Zdrávasů a Sláva Otci, neb jiné) veřejně neb soukromě. — 4. Plnomocné odpustky v některý z těchto 9 dnů neb na hod Boží svatodušní aneb v některý den oktávní. Podmínky: sv. zpověď a sv. přijímání a modlitba za sjednocení bratří našich, od církve odloučených, v pravé katolické víře. — 5. Všecky tyto odpustky (3—4) s týmiž podmínkami získati lze ještě jednou, koná-li se tato pobožnost v oktávu svatodušním. Odpustky ty lze též získati duším v očistci. (Lev XIII., 5. května 1885.)

Dál nepřítele zapuďiž, - svým mírem příště u nás dliž, - veď jistou cestou ctnosti nás, - ať zlu se vyhnem v každý čas!

Ať s Tebou Otce poznáme, - ať Syna v srdci vítáme, - i v tebe, Duchu, věříme, - tě s úctou zbožnou slavíme!

Duch každý Boha Otce chval, - i Syna, který z mrtvých vstal, - buď s nimi slaven svatý Duch, - touž podstatou jim rovný Bůh!

Veni sancte Spiritus.

Duše Svatý, sestup v nás, - vyšli k nám svůj nebes jas, - paprskem rač ozářit!

Otče chudých, sestup k nám, - dárce darů přijď ty sám, - ty, kterýž jsi srdce svit!

Tešiteli ve strastech, - sladký hosti duší všech, - sladký's okřívání klid!

Odpočinek je tvůj dar, - chládkem jsi, když pálí žár, - v pláči umíš potěžit.

Světla zář tvá přeblahá - ve hloub' srdce zasahá - naplň jí svůj věrný lid!

---

*) Odpustky: 1. Plnom. odpustky jednou v měsíci v kterýkoliv den získají, kdo jednou aneb vícekráte denně nábožně a kajicně pomodlí se buď chvalozpěv: „Veni Creator Spiritus“ aneb „Veni Sancte Spiritus“. Podmínky: „Sv. zpověď, sv. přijímání a modlitba na obyčejné úmysly.“ — 2. 300 dní, když v neděli svatodušní aneb v oktávě svatodušním ten aneb onen chvalozpěv nábožně a skroušeně se říká. — 3. 100 dní pokaždé v kterýkoli jiný den v roce, říká-li se ten aneb onen chvalozpěv nábožně a se srdcem skroušeným. (Pius VI. 26. května 1796.)

Božstvím svým nám vyjdi vstříc, - jinak v lidech není nic, - všecko může uškodit.

Kalné očisť od kalu, - zavlaž, co schne v úpalu, - raněné rač vyléčit!

Ztuhlé ráčiž ohýbat, - zahřej tam, kde studí chlad, - na scestí rač vůdcem být!

Račiž v tebe věřícím, - Duše Svatý, věrným svým - Sedmero své udělit!

Ctnosti zásluhu rač dát, - spasné dej nám umírat, - ve věčné dej slasti žít! Amen. Aleluja.

Modlitby k Duchu sv.

Sestup, Duchu svatý, s trůnu velebnosti své a zavítej v chudý stánek nehodného sluhy svého! Duše má touží po tobě.

Opuštěn jsem ode všech; - buď ty mým přítelem a hostem, Duchu svatý!

Starostmi sklíčen jsem; - posilni mne, Duchu svatý!

Pracemi přemožen jsem; - buď odpočinkem mým, Duchu svatý.

Pokušením zmítán jsem; - utiš je, o Duchu svatý!

V bolestech lkám; - potěš mne, Duchu svatý!

Temno jest v duši mé; - osviť ji, Duchu svatý!

Zevšad nebezpečí mi hrozí; - přispěj mi, Duchu svatý!

Zkaleno je srdce mé; - očisť je, Duchu svatý!

Vypráhlé jest srdce mé; - občerství je, Duchu svatý!

Raněno je srdce mé; - uzdrav je, Duchu svatý!

Zatvrzeno hříchem je srdce mé; - roztav je, Duchu svatý!

Vlažné, ba chladné jest srdce mé; - zahřej je, Duchu svatý!

Na scestí jsem zbloudil; - veď mne k pravdě, Duchu svatý!

Chudý a nuzný jsem zcela; - obohať mne sedmerem darů svých, Duchu svatý!

Dej mi ctnostně žíti; popřej šťastného skonání, uděl věčnou radost.

Věřím v tebe, Duchu svatý, Pravdo věčná! Doufám v tebe, Duchu svatý, Dobroto neskonala! Miluji tě nade všecko, Duchu svatý, Bože lásky!

Modlitba za dary Ducha svatého.

Přijď, Duše svatý, a naplň srdce mé darem moudrosti, abych poznal marnost věcí pozemských a jen Pána Boha, jediné a nejvyšší Dobro, nade všecko miloval a jeho zalíbení vyhledával!

Přijď, Duše svatý, a naplň srdce mé darem rozumu, abych víc a více poznával tajemství sv. náboženství a vždy dobré od zlého rozeznával!

Přijď, Duše svatý, a naplň srdce mé darem rady, abych se v pochybnostech každého omylu vystříhal a vždy to volil, co Pánu Bohu slouží k slávě a mně k spasení!

Přijď, Duše svatý, a naplň srdce mé darem síly, abych statně přemáhal všechna pokušení, věrně zachovával Boží přikázání a trpělivě z lásky k Pánu Bohu snášel všecka protivenství!

Přijď, Duše svatý, a naplň srdce mé darem umění, abych uměl všech věcí dobře užívati k Boží slávě a k svému i bližního spasení!

Přijď, Duše svatý, a naplň srdce mé darem pobožnosti, abych miloval modlitbu a službu Boží a s důvěrnou, dětinnou myslí lnul k Pánu Bohu a k věcem nebeským!

Přijď, Duše svatý, a naplň srdce mé darem bázně Boží, abych Pána Boha vždy byl pamětliv a z úcty k němu všeho se chránil, čím bych mohl uraziti božskou jeho Velebnost! Amen.

Imprimi potest. Pragae, die 2. Martii 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P, Franc, Vošahlík C. Ss. R., censor ex officio. Imprimatur Nr. 3667. Olomucii, die 4. Martii 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

PRO APOŠTOLÁT DOBRÉ KNIHY
doporučujeme:

Berthe-Janů: **ŽIVOT SV. ALFONSA**
váz. Kč 25·- (dříve Kč 36·-) neváz. Kč 15·- (dříve Kč 20·-)

Burgerová: **Z DENÍKU PORODNÍ BABIČKY**
váz. Kč 25·- (dříve Kč 39·-) neváz. Kč 18·- (dříve Kč 27·-)

NAŠE SVĚTLA Denní četba ze života svatých . . . . váz. 16.-

ŠŤASTNÉ DĚTI Denní čtení ze života svatých a zbožných dětí, váz. . . . 16·-

MALÝ PETŘÍK . . . 1·80

IMELDA . . . . . 1·80

BŮH A DUŠE . . . . 12·-

POSEL PRAVDY 1 roč. váz. 2·-
(vyšly již 2 ročníky)

UVAŽUJ!
Vybrané letáčky „POSEL PRAVDY"
Režijní cena 1·— Kč (i s portem)

O všech otázkách náboženského života

vás informuje sbírka

»ŽIVOTEM«

PRVNÍCH JEDENÁCT ROČNÍKŮ
s generálním váz. rejstříkem tvoří

malou domácí knihovnu ●

Snížená cena za 12 vázaných knih 176 Kč
Jedenáctý ročník vázaný Kč 17·-

Arcibiskupský vikář J. řekl:
„Sbírka »Životem« je nepřeberný pramen látky pro přednášky a vyučování ve škole

Odebírejte Životem jako časopis. - Předplatné na rok (24 čísel) Kč 13·- i s portem - Předplaťte přátelům! Způsobíte jim trvalou radost.

Největší poklad světa

JE OBĚŤ MŠE SVATÉ

• *Jak se máme modliti při mši svaté?*

Když při mši svaté se modlíme své soukromé modlitby — jednáme dobře

Rozjímáme-li při mši svaté o umučení Páně — jednáme lépe

ALE NEJLEPŠÍ JEST: při mši svaté se modliti to, co Církev na celém světě se modlí, a nejenom se modliti, nýbrž konati to, co Církev a Kristus v Církvi koná — On obětuje sebe Otci nebeskému

OBJEDNEJTE JEŠTĚ DNES:

»POZNEJTE MŠI SVATOU!«

CENA Kč 3·50

MEŠNÍ TEXTY SEŠIT 1. (Řád mešní.)

CENA Kč 1·—

SEŠIT 7. (Neděle 3.-10. po sv. Duchu.)

CENA 50 hal.

Sešit 1. a sešit 7. dohromady s portem Kč 1·70

MŠE SV. (Životem č. 38, cena 50 hal.)

Při hromadných objednávkách slevy

Objednávky vyřizuje: *Exerciční dům v. Hlučíně*

Letáčkový časopis

POSEL PRAVDY

si získal za krátký čas přes

180.000 odběratelů

Vychází každý týden a stojí jenom u našich horlitelů jen 2 Kč ročně. Je to nejlevnější náboženský časopis. Poučuje o základních pravdách náboženství

Není-li u vás ještě žádného horlitele, objednejte si 25 kusů na agitaci. Stojí s portem Kč -·95)

Každý horlivý katolík by měl odebírati **jeden exemplář pro sebe a alespoň jeden pro ty, kteří nechodí do kostela**

To je katolická akce

Adresa pro objednávky:

EXERCIČNÍ DŮM V HLUČÍNĚ

Upozornění: K ušetření poštovních a administrativních výloh expeduje Exerciční dům v Hlučíně „Posla Pravdy" jen po 25 exemplářích (tedy 25, 50, 75 atd.)

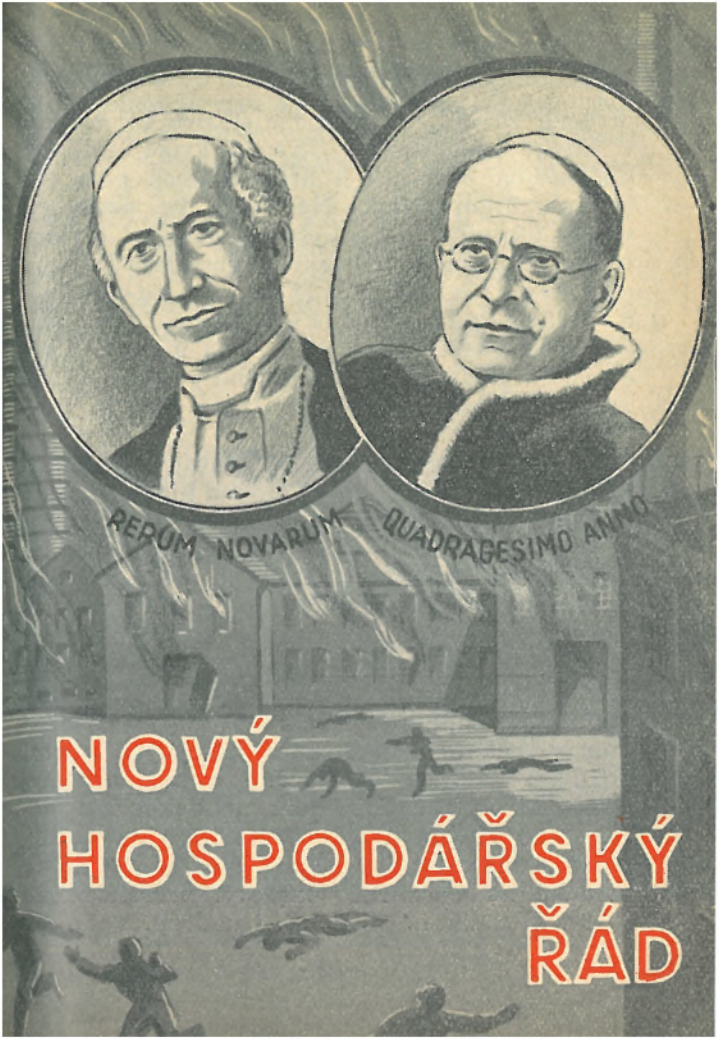

NOVÝ HOSPODÁŘSKÝ ŘÁD

protože zavinil, že není majetkové rovnováhy v lidské společnosti. Strašná krise, miliony lidí nezaměstnaných a hladovějících jsou obžalobou tohoto řádu. Na světě je nadbytek všech statků — nadbytek potravin, topiva, všech naturalií i výrobků průmyslových — a obrovským masám lidu se nedostává nejnutnějších potřeb. Často čteme, jak se veliké zásoby obilí ničí, pytle mouky, kávy a cukru házejí se do moře nebo se na haldách zapalují, třtina cukrová a úroda bavlny i jiných darů přírody se zaorává nebo nechává úmyslně zkaziti — zatím co zástupy proletářů hynou podvýživou, ano dokonce hlady, z bídy a nouze tolik ubožáků páchá sebevraždy. Dnešní situace je neutěšená. „Na jedné straně je vrstva velmi mocná, protože je velmi bohatá; ta má v rukou veškeru výrobu a obchod, všechny zdroje bohatství stahuje na sebe a staví do služeb svého prospěchu a má rozhodující vliv i ve správě státní". (Rerum novarum str. 35.) Velká část lidstva „je bez vlastní viny v poměrech ubohých a žalostných", četní chud'asi „stojíce osamoceně a bez ochrany ponenáhlu padli do rukou nelidskosti a nezkrocené ziskuchtivosti soutěžících výrobců", „hrstka majetných a boháčů vložila jho téměř otrocké na nesmírné množství proletářského lidu". (Rerum novarum 8, Quadrag. anno 5.)

Příčinou všeho zla je hmotářský kapitalismus, jehož cílem je zisk bez ohledů sociálních. „Na prvém místě všem bije do očí, že v naší době nejen se hromadí bohatství, nýbrž že se soustřeďuje i úžasná moc a despotická hospodářská diktatura v rukou několika málo lidí.“ Hospodářskou diktaturu „nejdravěji vykonávají ti, kdo jsouce pány finančního kapitálu, vládnou i nad úvěrem a neobmezeně rozhodují, kam se má půjčiti, kam nikoli, a proto takřka spravují krev, jíž žije veškeren hospodářský řád a svýma rukama takřka duší hospodářského řádu tak točí, že proti jejich pokynu nikdo nesmí ani vydechnouti. Toto nahromadění moci a sil, které je jaksi vrozenou známkou hospodářství poslední doby“, vede k nespravedlivému potlačování lidí sociálně slabých, neboť „ponechává na živu pouze ty, kdo bojují ze všech nejnásilničtěji, kdo jsou nejnesvědomitější“.

Nahromadění sil a moci v rukou tvrdých boháčů je velikým zlem. Hospodářská diktatura, nezkrocené dychtění po nadvládě jsou příčinou, že „veškeren život hospodářský stal se příšerně tvrdým, bezcitným, ukrutným“. K tomu přistupují mnohé těžké škody, které působí „hospodářský imperialismus, s druhé strany neméně zhoubný a neméně prokletý peněžní internacionalismus neboli mezinárodní imperialismus, jehož vlast je tam, kde je dobře“. (Quadrag. anno 41 a 42.) Čím více se uplatňuje

všude moc kapitalistů, tím rychleji pokračuje proletarisace mas. Půjde-li to tímto směrem dále, tu většina lidí se stane otroky kapitálu. Abychom se nestali, je nutno:

Zlomiti moc hmotařského kapitalismu novou hospodářskou organisací.

Měla by to snad býti organisace na základě kolektivismu, v duchu marx-leninismu? Celý vývoj současných poměrů nás poučuje o tom, že kolektivistické hospodářství by bylo stejně nešťastné jako kapitalistické, ba ještě více zla by splodilo. Komunismus, jenž usiluje o kolektivisaci, je bezbožecký, vystupuje s neúprosnou ukrutností, hlásaje bezohledný třídní boj a nepřátelství k majetku jednotlivce. Jak zhoubně působí komunismus, toho dokladem je současné Španělsko. (Čti brožuru „Pravda o Španělsku.) Bezbožeckým hospodářským řádem se nedají vyléčiti rány, způsobené hmotářským kapitalismem. Kapitalismus právě proto tolik lidstvu uškodil, že je původem svým pohanský a opírá se o ony filosofické nauky, jež jsou buď lhostejné vůči Nadpřirozenému nebo je vůbec popírají.

Kapitalistické soustavě chybí Bůh a náboženství, chybí mu podklad vší mravnosti. Podkladem kapitalismu je liberalismus, t. j. nauka o naprosté svobodě člověka v životě hospodářském, o jeho nezávislosti

na jakýchkoli mravních zákonech. Je to kultura egoismu. Silný jedinec je středem všeho, je sám sobě měřítkem všech věcí. Křesťanství učí, že středem všeho je Bůh, liberalismus Boha opomíjí, dává najevo, že Ho nepotřebuje. Náboženství prý do hospodářského života nepatří a nemá do něho zasahovati! V kapitalismu je liberalistické pojetí svobody, odpoutávající člověka od Boha a od Božího řádu. Je to svoboda hříchu, je to odboj, který se projevil v pádu pyšných andělů a v pádu prvních lidí. Hospodářství je dle liberalistického učení svézákonné, na mravních zákonech nezávislé, je samo sobě cílem a smyslem lidského života se stává zisk — zisk co možno největší. Honba za ziskem je hybnou pákou všeho podnikání.

Důsledkem neomezené touhy po zisku jsou kapitalistické monopoly, jejichž původci sami určují k svému prospěchu ceny, ovládají světové trhy a nikomu nejsou odpovědni za správu svého obrovského majetku. Mamutí podniky, miliardové koncerny navzájem v sebe zapletené, mnohonásobně zastoupené, hromadí zisky, zatím co byla jimi ubita řemesla i drobné podniky a střední stav je vrhán do řad nuzného proletariátu. Podstatným znakem kapitalistické soustavy je anonymita. Anonymní kapitál akciových společností rozhoduje všude, takže tu nemluvíme už s lidmi, nýbrž s penězi lidí, jejichž jména zůstávají v zá-

kulisí a v tajnosti. Práce je odloučena od majetku; největší zisky berou ti, kdo nepracují, jen když vládnou majetkem a ti, kdo nejvíce pracují, nemohou mnohdy ani uhájiti živobytí. Hospodářské útvary, jako: Personální unie a vůbec spříznění podniků tím, že se utvoří místa správních radů a jiné podobné mocenské posice týchž osob v rozličných podnicích, čímž se hromadí funkce v rukou několika vyvolených, dále finanční syndikáty, kartely, koncerny, trusty a celá řada podobných společností podporují **lichvaření ve velkém.** Vždyť každé zneužití majetkové převahy je lichvou, jak zdůraznil kdysi arcibiskup Kordač. (Dr. Fuchs, Demokracie a encykliky 65—70.) Tu nutno vybudovati takový hospodářský řád, který by souhlasil se zásadami mravními. Původcem mravních zásad je Bůh, k němu se tedy nutno obrátiti jako k Zdroji a Středu.

Bez Boha a náboženství neobejde se život hospodářský,

má-li zajistiti pozemské blaho všem, ne pouze hrstce boháčů, má-li kromě toho zajistiti lidem blahobyt věčný a tak je dovésti k cíli, pro který jsou stvořeni. Je nutno, „aby vše směřovalo k Bohu, jakožto k prvnímu a poslednímu cíli vší činnosti tvorů a aby všecky statky Bohem stvořené byly pokládány za pouhé nástroje, jichž se má užívati jen potud,

pokud napomáhají k dosažení posledního cíle". (Quadragesimo anno 54.) Poslední cíl — věčný, nesmí býti ztracen se zřetele a tomuto cíli věčnému musí býti přizpůsoben všechen společenský řád, i hospodářský. „Nestaví-li Hospodin domu, nadarmo pracují, kdož stavějí jej", to platí o životě hospodářském. Kde se buduje něco bez Boha a náboženství, buduje se na písku.

Kapitalismus krachuje a zkrachuje právě proto, že je to systém, odpoutaný od Boha a mravního řádu. A proto ani komunistický systém se trvale neudrží, je jen přechodně života schopný a musí jednou ztroskotati tak, jako kapitalismus. Jedině ten hospodářský řád na konec zvítězí, v němž bude uznávána vůle Boží, kde mravní zákon bude hybnou pákou všeho jednání. To bude hospodářský řád křesťanský. Jedině ten pomůže lidstvu, zklamanému hmotařským kapitalismem a nevěreckým komunismem! „Pro lidstvo je záchrana jen jediná: Návrat křesťanského života a křesťanských zařízení." (Rerum novarum 24.) Lidstvo musí učiniti svým **vůdcem** Toho, „Jenž **jsa bohat stal se pro nás chudým,** abychom my zbohatli jeho chudobou, jenž byl chud a v pracích od mladosti své, jenž všecky pracující a obtížené k sobě zve, aby je v lásce Srdce svého plně občerstvoval, jenž více bude vymáhati od těch, kterým bylo více dáno a zaplatí jednomu každému podle skutků jeho." (Dr. Fuchs,

Demokracie a encykliky 102.) Ano, Kristus musí se státi vůdcem hospodářského života, Kristův mravní řád musí tu rozhodovati.

Řád Spravedlnosti a Lásky musí se státi základem, na němž bude budováno hospodářské podnikání. Ku blahu celku nejlépe se bude pracovati, bude-li pojiti všechny lidi „bratrská láska", vycítí-li a pochopí-li, že všichni bez výjimky byli stvořeni společným otcem — Bohem, že všichni směřují k témuž cíli, jímž je Bůh sám, který jediný může uděliti dokonalou a naprostou blaženost lidem i andělům, rovněž že všichni byli vykoupeni dobrodiním Ježíše Krista a povýšeni k důstojnosti dítek Božích, že opravdu jsou spojeni bratrskými svazky jak mezi sebou, tak i s Kristem Pánem, prvorozeným mezi mnohými bratřími." (Rerum novarum 23.) Uznají-li to lidé, budou-li „složky společnosti živě cítit, že jsou údy jediné veliké rodiny a dítkami téhož nebeského Otce; ano, že jsou jediným tělem v Kristu, každý jednotlivec pak údem jeden druhého, takže trpí-li jeden úd, trpí spolu s ním všecky údy, pak nastane svorná spolupráce všech o jediném společném blahu. Pak zajisté lidé bohatí a jiní předáci změní svou dřívější nevšímavost vůči chudším bratřím ve starostlivou a účinnou lásku a s ochotným srdcem vyslechnou jejich spra-

vedlivé požadavky.“ Z Lásky tedy vyprýští Spravedlnost. Porozumí se příkazu evangelia „dávati císaři, co je císařovo a Bohu, co je Božího“, t. j. dávati každému, což jeho jest. Sociální spravedlnost, řízená láskou, je nade vše důležitá. „Proto musí státní zařízení a tudíž zařízení veškerého života sociálního býti proniknuta touto sociální spravedlností; a nejnutnější věc jest, aby tato spravedlnost se stala opravdu účinnou, to jest, aby vytvořila právní a společenský řád, který by hospodářskému životu takřka vtiskoval ráz“ (Quadrag. anno 36, 55 a 56). V novém systému hospodářském, řízeném láskou a spravedlností, bude snaha, poskytnouti všem lidem všech potřeb, na jaké mají právo, zabezpečiti jejich blahobyt. Podmínkou tohoto blahobytu je soukromé vlastnictví a rodina. Soukromé vlastnictví však musí býti upraveno tak, aby každý člověk něco vlastnil.

Každý člověk má právo na statky přirozené, stejně jako na nadpřirozené.

„Statky přirozené a dary milosti Boží se vztahují společně a všeobecně na veškeré pokolení lidské a jenom nehodný bývá vyděděn z nebeských statků.“ (Rerum novarum 23.) Podle křesťanského i přirozenoprávního pojetí mají všichni lidé nezadatelné právo aby užívali pozemských statků podle toho, k

čemu jsou povoláni. Tyto statky ovšem nesmějí býti cílem, ale pouze prostředkem k dosažení cíle věčného. Je nespravedlivo, uchvacuje-li většinu statků vrstva kapitalistů a dělníkům ponechává sotva tolik, aby se obnovily jejich síly. Tak je tomu v řádě kapitalistickém, avšak v hospodářském řádě křesťanském by tomu bylo jinak: Nastalo by spravedlivé, správné rozdělení majetku tak, aby různé vrstvy národa měly na něm takový podíl, jaký si zaslouží. Papežské encykliky hlásají, „že je třeba, aby se bohatství, které se stále rozmnožuje hospodářsko-sociálním pokrokem, přidělilo jednotlivým lidem a třídám obyvatelstva tak, aby bylo dobře postaráno o obecné blaho veškeré společnosti.“ Náměstek Kristův zdůrazňuje: „Každému ať se přiřkne ten podíl na statcích, který mu přináleží; musí se pracovati o to, aby se rozdělení vyrobených statků provedlo a upravilo podle zásad obecného blaha neboli sociální spravedlnosti. (Quadrag. anno 25, 26.) „Teprve tehdy bude míti život hospodářskosociální pevný základ a splní svou úlohu, dostane-li se celku i jednotlivcům všech statků, jež mohou býti získány z bohatství přírodního a silami přírodními, technikou, společenskou organisací hospodářského života.“ (Tamže 32.) Všem lidem, i dělníkům, kteří dosud nic nemají, musí se dostati pozemských statků.

Proletáři musí získati jmění.

Papež Lev XIII. vytýčil heslo: Odproletarisování proletariátu! Sv. Otec Pius XI. plně potvrzuje tuto zásadu a osvětluje ji žádaje: Dopomoci dělníkům ke jmění! Životní úroveň dělnictva musí býti pozvednuta, dělnictvu musí býti dána možnost dopracovati se nějakého majetku. Nesmí se trpěti poměry takové, aby „rostl do nekonečna počet nuzných proletářů, jichž nářky volají ze země k Bohu." Nesmí se nadále trpěti, aby bylo „nesmírné množství proletářů na jedné straně a na druhé nesmírné jmění malého okruhu úžasných boháčů", aby zůstaly ty poměry, jež jsou příčinou toho zla, „že bohatství, tak hojně zjednané v našem věku industrialismu, není rozděleno správně a že se ho nedostává různým třídám lidstva podle spravedlivého měřítka." (Quadrag. anno, str. 27.) Jaké jsou cesty k nápravě, cesty k tomu, aby pozemské statky byly spravedlivě rozděleny a aby se jich dostalo i těm, kdo dosud nemají nic? Prvním požadavkem je:

Omeziti soukromé vlastnictví tam, kde je ho zneužíváno.

Zneužíváním majetku je — hromaditi jej do značných výší pouze pro sebe, pro své choutky a na blaho bližních nepamatovati. Člověk přece není absolutním pánem majetku,

jak to hlásá ve smyslu římského práva liberalismus a jak to praktikují protikřesťanští kapitalisté, nikoli, člověk je odpovědný za správu svého majetku Bohu a bližnímu. Majetek je lénem od Pána Boha, Původce a Dárce všech věcí vezdejších, pouze propůjčeným a člověk je správcem, hospodářem, jemuž jednou řekne Všemohoucí. „Vydej počet z vladařství svého" a kterého přísně potrestá tehdy, pakliže majetek spravoval špatně, totiž, jestliže ho nepoužíval ku blahu svých bližních. Každý člověk je tedy mravně zavázán plniti vůli Toho, jenž řekl „Cokoli jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili", Který chystá strašné odsouzení pro lakotné a nespravedlivé boháče slovy: „Odejděte ode mne zlořečení do ohně věčného." Soukromý majetek je potud dobrý, pokud jeho majitel — ne vlastně absolutní majitel, ale hospodář, užívá ho k ušlechtilému rozvoji osobnosti své i svých spolubližních a tím k dosažení posledního, věčného cíle. Jakmile však toho majetku někdo zneužívá, pakliže mamonářským hromaděním kapitálu ohrožuje časné i věčné blaho druhých, není hoden, aby byl hospodářem — majitelem tak velikého jmění a musí býti postaven pod kontrolu jako špatný správce, musí se mu jeho příjmy zredukovati, aby neměl možnosti hazardovati kapitálem tam, kde to je na škodu lidské společnosti a aby byl přinucen

věnovati jej tam, kde to bude ku blahu celku. Vzíti někomu majetek všechen, zrušiti soukromé vlastnictví, jak to chtějí provésti komunisté a jak to provedli v Rusku, je strašné bezpráví. Takového něco nemůžeme ctít. — Každý člověk má přece přirozené právo na majetek. Ale ovšem každý vlastník statků má také veliké povinnosti vůči společnosti, pakli jich nekoná, společnost má právo učiniti ochranná opatření. „Vzhledem ku potřebám celku buď omeziti právo vlastnické samo nebo jeho používání čili výkon.“ Papež Lev XIII. moudře učil, že „je ponecháno starosti lidí a zařízením státním, aby stanovily práva a povinnosti soukromého majetku“, neboť „majetek, zrovna tak jako i ostatní prvky sociálního života — není něčím zcela nehybným.“ (Rerum novarum 12, Quadragesimo anno 21.) Není tedy dovoleno soukromé vlastnictví rušiti, ale je dovoleno omeziti je cestou zákonitých opatření.

Stát má právo zasahovati do soukromého vlastnictví a to tak, aby majetky uvedl ve shodu s potřebami obecného blaha.

Sv. Tomáš Akvinský učí, že rozdělení vlastnictví není od přírody, nýbrž zavedeno bylo lidským rozumem k prospěchu života a hlásal, že každý člověk v jakémkoli vlastnickém řádě má neporušitelné právo na absolutně nutnou

výživu pro sebe i svou rodinu a jestliže se mu této výživy nedostává a je nebezpečně ohrožen ve své existenci, má právo zasáhnouti i do soukromého vlastnictví. (Dr. Berounský, Stavovská myšlenka 44.) Trpí-li sociálním útlakem celé masy lidu, je povinen zasáhnout stát. Sociální encykliky papežů Lva XIII. a Pia XI. hlásají zcela v duchu evangelia, že státní moc má „upravovati soukromé vlastnictví a uváděti v soulad s obecným blahem", má svým působením „zabraňovati, aby soukromé vlastnictví, jež nekonečně prozíravý Původce přirozenosti určil k tomu, aby bylo pomůckou v lidském životě, nepůsobilo nesnesitelných obtíží a tak nehnalo poměrů do záhuby." (Rerum novarum 36, Quadragesimo anno 22.) **Stát a ti, kdo jej řídí, mají** tudíž svatou **povinnost** dáti takové zákony, jimiž by byly o m e z e n y kapitály velikých boháčů a podnikatelů, u t í k a j í c í c h před mravní zodpovědností a kterými by byl umožněn blahobyt středního stavu i všeho dělnictva, rolnictva, zaměstnanectva všeho druhu vůbec všech občanů. Po úpravě soukromého vlastnictví stěžejním bodem zdravé sociologie je:

Každému člověku, práce schopnému, dáti možnost práce a přiměřeného důchodu z práce.

Práce lidská musí býti správně a spravedlivě hodnocena. Kapitalismus znehodnotil význam práce. Nahromadil zdroje příjmů, zí-

skaných pouhou spekulací a dal přednost zisku, plynoucímu pouze z peněz u těch, kdo nepracují, před prací svědomitých a poctivých lidí. Kapitalismus zaměňuje hodnotu práce s pouhou užitečností a produktivností; práci cení dle toho, jaká je poptávka a není-li poptávky, (a ta proto není, že kapitalistický systém snížil životní úroveň širokých vrstev lidu) pak neplatí za práci takřka nic.

Práce lidských rukou klade se na roveň výkonu stroje, stroj i člověk, to obojí se zaměňuje, na pracujícího člověka dívá se kapitalista jako na pouhý stroj a odměňuje ho dle toho, kolik vyrobí, nikoli dle jakosti práce. Nastává tak mechanisace života, která je jednou z příčin soudobé krise. Je třeba, aby místo toho zpohanštění života i práce, (vše se cenní jen dle toho, kolik to vynese) nastalo zduchovnění života. Práce musí býti oceňována, jakožto dílo člověka, povolaného k důstojnosti dítka Božího. Pracující člověk musí býti hodnocen jako spolubratr Krista — Dělníka, jako pomocník toho, jenž sám pracoval v domku nazaretském se sv. Josefem a s Pannou Marií, aby lidskou práci posvětil, aby ji postavil do vyššího světla. Teprve správným zhodnocením práce bude pozvednut pracující člověk k vyšší životní úrovni, bude pak za svou práci více odměňován. Pracující člověk nesmí býti otrokem kapitálu,

ale důležitým činitelem v růstu národa, jeho mzda musí býti tak vysoká, aby mu zajistila klidný a spokojený vývoj nejen v ohledu hmotném, ale i v ohledu duchovním. Nestačí pouze ona mzda, jíž by se kryly životní potřeby, ale musí býti mzda ještě vyšší, aby si z ní mohl pracující člověk ušetřiti nějaké jmění. Z práce své musí proletáři získati tolik, „aby unesli břemena rodinná a povznesli se nad existenční nejistotu, jež zmítá proletáři, aby nejen dovedli přečkati různá houpání a krise životní, nýbrž, aby měli též důvěru, že po jejich smrti bude nějak postaráno i o pozůstalé." Tento požadavek se provésti musí. „Nikdo ať si nenamlouvá, že je možno účinně hájiti veřejný pořádek, pokoj a mír v lidské společnosti proti činitelům revolučním, nepřikročí-li se mužně a bezodkladně k provádění tohoto příkazu." (Quadr. 27. a 28.) Tedy odproletarisování proletariátu, zajištění slušného živobytí i jmění všem pracujícím lidem, tot předpoklad nového společenského řádu! V rámci tohoto předpokladu je požadavek:

Zabezpečení rodiny přiměřenou mzdou rodinnou a osvobozením ženy — matky.

„Umožněte člověku aby mohl míti rodinu, aby ji mohl řádně uživiti i něco dětem zahospodařiti — a je tím položen základ k spo-

lečenskému a hospodářskému pořádku", praví Dr. Rudolf Voříšek, ve své stati o moderním stavovství, uveřejněné ve sborníku „Stavovská myšlenka". Ano, blahobyt rodin je základem blahobytu ve státě! Rodiny musí býti existenčně zajištěny a to tím, že otcům rodin se dostane náležitého výdělku, že budou zavedeny mzdy rodinné, jejichž výše bude stoupati s přibýváním dítek. Ve mzdě rodinné jsou zahrnuty náklady na výchovu dětí, úspory pro stáří a pro čas nouze. Sv. Otec Lev XIII. praví, že pracující člověk musí míti „tak vysokou mzdu, aby z ní mohl slušně vydržovati sebe, svou manželku a svou rodinu, aby mohl také něco odložiti, čímž může se dopracovati určitého, byť nevelikého jmění." (Rerum novarum 35.) Papež Pius XI. vytyčuje požadavek, „aby otcové dostávali mzdu dostatečnou k tomu, aby slušně stačila na krytí společných potřeb rodiny", „aby se tak přizpůsobila břemenům rodiny, aby, přibývá-li rodiny, rostla i mzda a v případě, že by došlo k mimořádným potřebám, aby se čelilo i jim." (Quadr. anno 30.) Otcové mají býti živiteli rodin a matkám se má umožniti, aby se mohly věnovati výchově dítek a nemusily odcházeti z domu za výdělkem. „Je nejhorším zlořádem a všemi prostředky se musí pracovati o jeho odstranění, když pro nedostatečnost mzdy otcovy matky jsou nuceny k výdělečné činnosti mimo do-

mov a **musí zanedbávati** zvláštní starosti a především výchovu dítek." (Quadr. anno 30, Casti connubii 57.) Žena má býti tedy zbavena oné otročiny, do jaké ji uvrhl systém kapitalistický, který, stlačiv mzdu muže otce na nejnižší míru, vyhnal ženu — matku do továren, dílen, úřadů, aby těžce vyzískaným grošem přispívala k výživě rodiny. Kapitalistický hospodářský řád rozrušil rodinu, strhl ji k úpadku, zasáhnuv do ní konkurenčním bojem a proměniv ji v pouhou výdělečnou společnost, které nepojí nic jiného, než společný byt; ženu vytrhl z rodiny, hlásáním falešné svobody ji svedl, aby těžiště svojí působnosti hledala mimo rodinu a povinnostem mateřství se vyhýbala; děti staly se jí namnoze přítěží a tak se vyhýbá tomu, aby je měla a dochází k vymírání národa. (i v našem státě.

Tento neblahý stav musí býti odstraněn! Rodina musí býti vrácena svému poslání, žena musí viděti v domácnosti svoje království a s radostí vychovávati dítky, Pánem Bohem svěřené; aby mohla těmto úkolům dostáti, je potřebí finančního zabezpečení rodin novým hospodářským řádem. Nový ten řád, aby v něm mohly býti vypláceny otcům mzdy rodinné, upraví spravedlivě poměr mezi kapitálem a prací, mezi majiteli podniků a zaměstnanci. Na prosperitě podniku mají míti společný vespolný zájem i

zaměstnavatelé, i zaměstnanci. Sociální spravedlnost vyžaduje, aby výtěžek, získaný společnou prací podnikatele a dělníka, byl spravedlivě rozdělen mezi oba zúčastněné činitele a odporovalo by pojmu sociální spravedlnosti, kdyby některý z těchto činitelů přivlastňoval si celý výtěžek nebo větší díl výtěžku, než mu podle zásluhy přísluší. „Je docela nesprávné, připisuje-li se buď jedině kapitálu nebo jedině práci to, čeho bylo dosaženo jen spojením jejich výkonnosti — přisvojuje-li si jedna z těchto složek veškerý výsledek díla, popírajíc účinnost složky druhé.“ (Quadrag. anno 24.) Při úpravě poměru mezi kapitálem a prací „spravedlivě a řádně musí býti uvážena především dvojí stránka nejen kapitálu neboli majetku, ale dále i práce, totiž stránka individuální a sociální, aby se nenarazilo na úskalí individualismu a kolektivismu.“ Státní autorita má působiti, aby spravedlnost a láska rozhodovaly v poměru kapitálu a práce, aby kapitál nepřivlastňoval si nadále celý nebo větší výtěžek, jak tomu bylo dosud. „Veřejné zařízení státní ať všecko soužití lidské uspořádají podle potřeb obecného blaha neboli podle zásad sociální spravedlnosti; tak jistě i do onoho nejdůležitějšího oboru sociálního života, totiž hospodářského, se navrátí správný a zdravý řád.“ (Quadr. anno 43.) V správném a zdravém řádě bude náležitě oceněna práce, bude v něm též kaž-

dému poskytnuta možnost práce. Největším zlem současné doby je nezaměstnanost.

Odstraniti nezaměstnanost

bude úkolem nového hospodářského řádu. Poukazuje se často na to, že příčinou nezaměstnanosti je překotná racionalisace, že stroje vyřadily člověka z práce. Ne samy stroje, ale zneužití těch strojů, zneužití vymožeností moderní techniky chamtivými kapitalisty, připravilo miliony dělníků o práci a chléb. Racionalisace sama o sobě by nebyla zlem, ale zlem je, že byla prováděna bez ohledu na zákony mravní. Technika byla postavena do služeb hmotného zisku, zmocnili se jí ti, kdo učinili smyslem a cílem života zisk, výnosnost svých podniků. Technika však, jako všechno ostatní, má sloužiti Bohu, má míti na zřeteli vyšší, duchovní cíle a člověka uvolňovati oněmi výkony, které konají místo něho stroje, tak, aby měl více času pro náboženský život, aby se mohl více věnovati své duši. Ovšem, kdyby se při využití techniky práce stejnoměrně rozdělila, zbylo by každému člověku mnoho volného času. — Američtí inženýři vypočítali, že by na každého jedince připadly pouze 4 pracovní hodiny denně a že by mohl jíti ve 45 letech na odpočinek. (Dr. Fuchs, Demokracie a encykliky 53.) Jak by potom využil volného času? Katoličtí sociologové dokazují, že by průmyslovému děl-

níku nejlépe vyhovovalo, kdyby se ve volném čase obíral prací zemědělskou, kdyby totiž dostal k lacinému nájmu (a později by si ze svých úspor koupil) kus pole aneb zahrady u svého domku, kde by pak s rodinou vypěstoval mnohé plodiny pro domácnost. Tím by byla takovému dělníku dána možnost lacinějšího živobytí a současně mu umožněno, aby si něco ze své mzdy uložil a nabyl tak majetku, jak o tom mluví encykliky (Rerum novarum 35, Quadragesimo anno 31.). Stejně i lidem, pracujícím v dílnách, obchodech, úřadech, školách a v jiných oborech — ať již tělesně či duševně, umožněno by bylo spravedlivým rozdělením práce, jehož důsledkem by bylo zkrácení doby pracovní, získati dosti volného času k vyplnění jiných úkolů než oněch, jaké ukládá povolání.

Nutno ovšem, aby v první řadě tu byla mravně-náboženská výchova, jež by naučila lidi užívati volného času ušlechtile (k modlitbě, k dalšímu sebevzdělání, k užitečné činnosti ve spolcích pro blaho bližního) a která by je odvrátila, od věcí hříšných, jimiž se tak často volný čas ubíjí. Vidíme opět, jak podkladem nového hospodářského řádu musí býti mravnost, jak první a nejdůležitější věcí je náboženská obroda lidu, tak aby se lid naučil plnit zásady evangelia a hospodářskou obnovu mohl uskutečniti. Má-li dojíti k spravedlivému rozdělení práce, musí

dojíti k omezení racionalisace, k omezení takovému, aby opět byla podporována práce kvalitní, jež by stlačila šablonovitou velkovýrobu a čelila nadprodukci. To znamená: Místo strojového mechanismu by musila opět vévoditi práce důkladného řemeslníka, jako vévodila kdysi. Práce strojů by jen doplňovala práci lidských rukou nebo nahražovala pouze potud, pokud by člověka zbavovala těžké dřiny, neubíjela by jí však tak velkotuctově a bez kontroly, jak se to děje dnes. Dospíváme ku poznání, že je nutná kontrola racionalisace a vůbec kontrola všeho hospodářského života. Hospodářský život „nemůže býti ponechán naprosto volnému zápasu sil, neboť z tohoto článku jako z nečistého zřídla vytryskly a se rozlily všecky bludy hospodářské nauky individualismu", nauky, uplatněné v řádu kapitalistickém, která „popírajíc sociální a morální stránku v hospodářském životě učila, že se musí pokládati tento řád hospodářský za zcela neodvislý na státní moci a za svobodný a že se podle toho s ním musí zacházeti, neboť v nabídce a poptávce, ve svobodné soutěži, že má svou vůdčí zásadu." (Quadrag. anno 36.)

Naprostá svoboda, volná soutěž, nikým nekontrolovaná, je tedy škodlivá. Musí býti jakési omezení volnosti — v řádu, daném ideami evangelia. A kdo má to omezení prováděti? Má to býti stát? Je chybou, že v

moderní době očekává se namnoze záchrana jen a jen od státu, který „ztrativ ráz vlády společenské a převzav na sebe všecky úkoly, jež dříve plnívala sdružení stavovská, byl zavalen a téměř drcen úkoly a povinnostmi téměř nekonečnými." Stát nemůže náležitě plniti všechny ty úkoly. Proto je třeba část těch úkolů svěřiti oněm sdružením stavovským, jaká kdysi existovala a byla kapitalismem zničena. Je potřebí ona sdružení vzkřísiti a těm svěřiti omezení volné soutěže a kontrolu nad soukromým podnikáním, aby toto nevybočilo z mezí mravního řádu a nebylo na škodu celku. Stavy budou moci provésti hospodářskou obnovu a uplatniti zásady spravedlnosti i lásky v ohledu sociálním. Bylo by pošetilé jen a jen spoléhati na stát, „předváděti na větší a vyšší společnost to, co dovedou vykonati a prokázati společnosti menší a nižší", bylo by to „rozvratem správného řádu." (Quadrag. anno 33.)

Nový společenský řád bude stavovský,

bude to spolupráce stavů, sdružujících lidi, jednoho a téhož povolání v přirozené skupiny, bude to činnost, směřující k všeobecnému blahu v duchu křesťanském — s překonáním liberalismu a socialismu. Bude to zlatá střední cesta mezi přehnaným individualismem, který se uplatňuje v soustavě kapitali-

stické a mezi kolektivismem, pro jaký horují komunisti. Individualismus tvrdí: „Jednotlivec, silný jedinec je všechno, má úplnou volnost a může uplatňovati v hospodářském životě svoje choutky, jak chce“. Kolektivisté zase říkají: „Jednotlivec není nic, ale stát je všechno. Vezmeme jednotlivcům všelikou moc soukromého podnikání, vezmeme jim i majetek a svěříme hospodářství státu“.

Oba tyto směry zabíhají daleko. Individualismus (projevující se v kapitalismu) přeceňuje jednotlivce, staví jeho zájem nad zájem celku. Kolektivismus přeceňuje zase stát a chce utvořiti jeho diktaturu tak, aby jedinci byli nuceni zašlapati své já a otročiti státu. Katoličtí sociologové pak říkají: Jednotlivcům musí býti přiznána jakási svoboda, nesmějí býti slepě závislí na státu, ale také ve své svobodě nesmějí hledati pouze svůj prospěch a celku nedbati. Ano, je potřebí svobody, ale svobody regulované, je potřebí soukromého podnikání, ale podnikání kontrolovaného, jestliže by chtělo překročiti meze, dané mravním zákonem a ohledem na blaho druhých! Takovými korporacemi, jež omezováním volné soutěže budou krotiti kapitalistické choutky a kontrolou nad užíváním racionalisace, nad poměrem mezi podnikateli a jejich zaměstnanci, nad plněním zásad spravedlnosti a lásky uvedou mravní řád do hospodářského života, budou stavovské korporace. „So-

ciální politika musí se nutně přičiňovati o znovuvybudování stavů. Opravdu trvá dosud nepřirozený a násilný stav lidské společnosti, neboť se opírá o třídy, jež mají rozdílné a navzájem si odporující cíle a to je zdrojem příčin k nepřátelstvím a bojům." Kapitalismus vytvořil dvě protivné strany tím, že učinil práci zbožím, takže „poptávka po práci a nabídka práce rozděluje lidstvo na tak zvaném trhu práce ve dva tábory a zápolení jich proměňuje sám trh práce jako bojiště, na kterém prudce válčí proti sobě ony dvě armády. Každý chápe, že se musí co nejdříve pomoci od tohoto nešťastného zla, jež celou lidskou společnost strhuje do záhuby". (Quadr. anno 34.) Ano, třídní boj musí býti překonán a to se stane právě organisováním stavů! Komunisté chtějí dle pokynů Marxe a Lenina vystupňovati třídní boj v nesmiřitelnou zášť a nenávist, která by vedla k divoké, násilné revoluci a k diktatuře proletariátu. To však není správná cesta.

Nikoli třídním bojem a revolucí, ale stavovským zřízením musí býti docíleno hospodářského míru, pořádku a blahobytu všech vrstev.

Jak bude vypadat stavovský stát?

Stavy se vybudují tak, že se seskupí lidé, pracující v témž odvětví zemědělském či průmyslovém nebo v témž povolání, v jeden celek, při čemž „zaměstnavatelé i zaměst-

nanci téhož stavu spolupracovati budou společným úsilím o uskutečnění společného blaha" spolu s ostatními stavy. „V těchto organisacích zájmy společné celému stavu zaujímají prvé místo a mezi nimi vyniká, aby se co nejvíce měla na zřeteli spolupráce každého stavu pro obecné blaho ve státě. O záležitostech však, které se týkají zájmů bud' jenom zaměstnavatelů nebo jen dělnictva, nebo snad o ochraně těchto zájmů bude moci každá z těchto dvou skupin odděleně, sama pro sebe, se raditi a kde je toho třeba, i učiniti rozhodnutí". Sdružení stavovská vytvoří se zcela dobrovolně a svobodně — bez nátlaku shora, vytvoří si je sami příslušníci každého povolání a to nejen ti, kdo pracují v oborech praktických, ale i ti, kdo tvoří vědecky a umělecky. Každá stavovská organisace bude míti úplnou samosprávu. Stanovy si upraví dle poměrů, jaké jsou v tom neb onom národě. Stavovské organisace měly by zajisté jiný ráz v našem státě, než mají v Italii nebo v kterémkoli státě jiném. Dělati nějakou šablonu, kopírovati stavovské korporace států fašistických není možno; u nás bychom musili vytvořiti naše typicky české stavovství, odlišné od cizího. „O sdruženích stavovských platí, že lidé mají na vůli vybrati si formu, kterou uznávají za vhodnou, jen když jsou zajištěny požadavky spravedlnosti a obecného blaha." (Quadrag. anno 34 a 35.) Stavovská soustava je protikapitalisti-

cká a protisocialistická; odstranila by hříchy kapitalismu a neomezenou ziskuchtivost a současně odvrátila také zlo komunismu třídní boj.

Stavovstvím buďte „obnoven duch společenství a služby, jejímž úběžným bodem a posledním cílem by byla služba Bohu.“ (Dr. Fuchs 85.) Vždyť sociální řád se má zakládati na myšlence s l u ž b y, nikoli na myšlence zisku! Služba celku, služba všem lidem, aby každý dostal, co mu patří podle křesťanské morálky a sociologie, takový je cíl stavovství. Každý stav by se staral o svoje příslušníky, aby jim zaopatřil práci i chléb. Příslušníci jednoho stavu by se navzájem, lépe znali, než je může znáti nejvyšší hospodářský orgán, totiž stát a tedy by se včas opatřilo každému příslušníku, čeho potřebuje k uhájení života. Podnikatelé i zaměstnanci by byli vychováváni pro svůj stav, měli by společný zájem na prosperitě podniků, které jim mají dáti živobytí a společně by se o ně starali, vytvořil by se mezi nimi vztah přátelské solidarity.

Stavovské korporace by zabránily přílišnému hromadění zisku v rukou určitých jedinců; tak jako ve středověku určovaly cechy u jednotlivých mistrů i nejvyšší mez jejich výdělku, tak by také tyto korporace stanovily, zjistivše výnos různých podniků, jaká část zisku připadne podnikatelům a kolik těm, kdo v podniku pracovali. Vzájemnou dohodou zaměst-

navatelů i zaměstnanců by byl hospodářský život kontrolován. Byla by to zcela jiná kontrola, než se na př. provádí pomocí kartelů a koncernů, neboť na rozhodnutí kartelu mají jedině vliv majitelé výrobních prostředků, nikoli však veliká armáda těch, kdo jsou v příslušném hospodářském odvětví svým povoláním činni. „Výsledek rozvažování příslušníků téhož povolání o určité hospodářské směrnici dopadne nepochybně různě, budou-li na úvaze zúčastněni nikoli jen velcí výrobci, nýbrž i pro státní celek významný stav středních a malých podnikatelů". Takoví drobní podnikatelé, kteří dnes jsou mamutími podniky velkokapitalistů utlačováni, opět se pozvednou, střední stav bude posílen a to je právě pro blaho celku žádoucí, aby byl silný střední stav.

Kapitalismus je proto tak nebezpečný, že ubíjí střední stav. Bude-li stavovstvím obnovena někdejší moc středního stavu, bude rozpínavosti kapitalismu učiněn konec a protivy mezi vrstvami bohatými a nemajetnými vyrovnají se velmi brzy. „Hlavním cílem stavov. soustavy je vyloučiti **nezřízenou konkurenci,** která vede k bezohlednému strhování cen pod výrobní náklady a pomáhá si pravidelně na úkor neprozřetelných spotřebitelů horší jakostí. Stejně je také cílem stavovství zabrániti **nadvýrobě,** která nemá naději na odbyt a jež přivádí celá výrobní odvětví do hospodář-

ské zkázy. Prostředky, jež k tomu jsou voleny, jsou v prvé řadě kontrola výroby a odbytu, jakož i kontrola investování nového kapitálu se strany všech příslušníků, téhož povolání, kteří jsou jednak na prosperitě příslušného výrobního odvětví nejvíce interesováni a jednak mají také možnost výrobní poměry i únosnost trhů poměrně nejlépe přehlédnouti". (Stavovská myšlenka Dr. Stanislava Berounského str. 32 a 33.) „Také racionalisace a využití techniky by podléhalo stavovskému dozoru, při čemž by patentní úřady nalezly nový důležitý obor působnosti. Stavy by bděly nad **umisťováním dorostu**, měly by poradní **hlas při rozvrhu daní** a také by měly ve svých rukou opatřování úvěru. Rozumí se, že by se působnost stavů vztahovala i k odbornému vyškolení pro příslušná povolání, k smírčímu soudnictví a stavovským poradám. V demokracii by se tyto myšlenky uskutečnily nejlépe tak, že by politický parlament byl doplněn stavovskou komorou, jež by mohla zaujmouti funkci nynějšího senátu." (Dr. Fuchs, Demokracie a encykliky 14, 15 a 84.) Stavovské organisace by vysílaly do stavovské komory svoje zástupce a jejich prostřednictvím by určovaly směrnice hospodářské politiky pro celý stát. V rámci této politiky státní by pak jednotlivé korporace prováděly živnostenskou a hospodářskou politiku ve prospěch stavů a společným úsilím všech stavů

by usilovaly o docílení obecného dobra. Tak stavovské korporace „budou moci převzíti všechny ty úseky sociální politiky, které dnes musí obstarávati stát, zejména pak budou moci převzíti veškeré t. zv. sociální pojištění a spravedlivou úpravu mzdové otázky. Tímto způsobem celá společnost bude již pomocí stavovských organisací jednotně usměrňována k tomu, aby se dosáhlo společenského dobra, jehož strážcem a ochráncem musí býti stát jako nejvyšší společenská organisace". (Dr. Berounský 49 a 50.)

Jak pracovati o uskutečnění nového hospodářského řádu?

Především je potřebí vychovávati apoštoly, kteří by šířili ve veřejném životě křesťanské zásady, na nichž má nový hospodářský řád — totiž stavovský, spočívati. Výchova taková děje se nejúspěšněji exerciciemi. To je ten „nejvzácnější prostředek k obrození soukromému i sociálnímu; v této škole ducha se nejenom vychovávají výborní křesťané, nýbrž i skuteční apoštolé pro jakékoli postavení v životě, rozohňujíce se v ní žárem Srdce Ježíšova. Z této školy, jako apoštolé z jerusalemského večeřadla — vyjdou lidé vyzbrojení neohroženou věrou, upevnění nezdolnou vytrvalostí, rozohnění žhavou horlivostí, s jedinou myšlenkou: šířiti království Kristovo všemi směry". (Quadrag. anno str. 59.)

Takoví nadšenci budou potom všude šířiti správné zásady sociální — zásady spravedlnosti a lásky, budou připravovati půdu pro nový sociální řád. Nový ten řád potřebuje především poctivých, nezištných a v každém směru ušlechtilých lidí. Aby těch bylo dosti, je nutno vychovávati je exerciciemi. Šíření hnutí exercičního hlavně mezi dělnictvem, umožňovati konání duchovních cvičení lidem chudobným a nezaměstnaným, toť práce pro nový sociální řád!

Dále je potřebí šířiti v širokých vrstvách lidu názory sociálních encyklik papežských, které jsou stručně v této brožuře vyloženy. Za tím účelem doporučuje se konati veřejné přednášky o novém hospodářském řádě, možno-li jednodenní i vícedenní sociální kursy, zakládati sociální kroužky mezi mládeží a zřizovati zvláštní příruční knihovničky s odbornými spisy, o novém hospodářském řádě jednajícími. (Výbornou příručkou je zejména Dra Vaška „Rukověť křesťanské sociologie" a potom jeho veledílo „Spravedlnost v životě hospodářském".) Posléze nutno sjednocovati všechny katolíky, vybízeti je k svornosti a vzájemné lásce. Ne nadarmo končí sv. Otec Pius XI. svoji sociální encykliku slovy: „Ať se tedy sjednotí všichni mužové dobré vůle, kteří chtějí pod vedením církevních pastýřů bojovati tento dobrý a mírumilovný Kristův boj (totiž boj za

nový hospodářský řád) a všichni, podřizujíce se vedení a učení Církve, ať se nějak snaží přispěti — každý podle svých schopností, sil, postavení k obrození lidské společnosti, jak k němu dal signál Lev XIII. nesmrtelnou encyklikou Rerum novarum — a to nehledajíce sebe a svých zájmů, nýbrž zájmy Ježíše Krista, nesnažíce se uplatniti stůj co stůj svůj vlastní plán, nýbrž jsouce hotovi zříci se ho, i kdyby byl nejlepší, kdyby se ukázalo, že toho vyžaduje obecné blaho: aby ve všem a nade všecko Kristus kraloval, Kristus vládl, Jemuž čest a sláva a moc na věky." (Quadrag. anno 60.) — Dr. Amalie Svobodová.

Poznámka redakce: Upozorňujeme, že vychází též katolický časopis, jenž se obírá obnovou sociálního řádu. Jsou to „Rozpravy". (Vycházejí dvakrát měsíčně, ročně stojí 35 Kč, administrace Praha III., Vítězná 14.) Doporučujeme inteligenci.

Imprimi potest. Pragae, die 18. IV. 1936. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Imprimatur Nr. 4.899, Olomucii, die 21. IV. 1936. Josephus Vyvlečka, Praeses a. e. Consistorii.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, M. Ostrava, Těšínská 21.

V jednotě síla...

ŽIVOTEM č. 273
CENA 50 h

Zachraňme mládež!"

Když veliký světec Jan Don Bosko, který se vepsal do tisíců mladých srdcí jako apoštol a záchránce mládeže, na smrtelném lůžku odevzdával svatou duši Bohu, pronesl památný odkaz, do něhož vložil touhu své apoštolské duše: „Zachraňme mládež!"

Ó svatý Jene, kdybys tak žil dnes, při pohledu na naši mládež tvé srdce by zemřelo hořem. Jen pohleďte, drazí rodiče, kol sebe a popatřte s hrůzou jak vaše mládež, tento nebeský klenot vašich srdcí, jak hyne v pekelných spárech tohoto pohanského moderního světa. Jen se zahleďte otevřenýma očima, jak lavina mravní zkázy, bezbožnosti a zoufalství zaplavuje už ta dětská srdce a ničí krásu a životní štěstí mladých duší. Dnes je celý svět plný válečné vzpoury; ale ten nejurputnější boj vede moderní svět o srdce naší mládeže, neboť ví, čí je mládež, toho je budoucnost. Boj o srdce mládeže vede náboženský zfanatisovaná společnost, boj vede politika, nepřátelsky zahrocená proti Kristu a Církvi, ďábelským jedem prosycená četba, nestoudná divadla, bio-

grafy, nahý sport, tento moderní bůh mládeže, - dále boj o srdce naší drahé mládeže vede zvláště Bohu odcizená škola, která přestala být chrámem Božím, a konečně protináboženské spolky, ideou a činností směřující proti veškerému božskému řádu. Ano, drazí otcové a matky, za svědky volám vaše bolestné slzy, vytrysklé z vašich očí, když vidíte, jak tato mládež, opora rodin, výkvět Církve, naděje vlasti, propadá záhubě časné i věčné.

Po zkáze Jerusalema v r. 70 po Kristu nejvznešenější mladíci, výkvět židovské šlechty a naděje národa, zapřaženi byli potupně do vítězného vozu Titova, aby vezli úhlavního nepřítele rodným městem přes mrtvoly svých rodičů a bratří, a potom aby sami bídně zahynuli. Dnes slaví triumfy duch požitkařství, smyslnosti a hanby nad troskami povaleného zákona Božího. Tisícové mladých, spoutaných potupnými okovy, jako otroci vlekou tento jeho vůz; vlekou ho přes mrtvolu svého životního štěstí, aby konečně sami bídně zhynuli.

Vy ptáte se plni úžasu a starosti, kde najít léku, kde záchrany? Kdo vyprostí z těchto otrockých pout naši drahou mládež, výkvět národa, naděj vlasti, aby bídně nezahynula? Bylo to v Praze r. 1920 v srpnu, kdy ubíral se manifestační průvod katolíků Svatováclavským náměstím; tu ze zástupu diváků vyběhne prostá matka v náručí s dítětem a toužebně volá: „Chraňte nám naše děti!“ Na to poslanec

Hruban odpovídá: „Ano, my vám je budeme chránit, ale vy nám musíte pomáhat".

Tak odpovídám dnes vám, drazí otcové a matky. I my vám chceme vaše dítky chrániti. A tím záchranným prostředkem vašich drahých dítek jsou katolické a náboženské spolky. Katolické spolky jsou účinným moderním apoštolátem k záchraně a posvěcení mladých duší.

Drazí přátele, nenamítejte mi: Ale vždyť je na to kostel. Ano, drazí, není pochybnosti o tom, že kostel je hlavní svatyní k šíření zájmů Božích, k záchraně a posvěcení duší, ale kostel sám dnes nestačí. A proč? Věc Kristova musí být hájena tam, kde je ohrožována a napadána. Nemohu přece zůstat nečinně v opevněném městě, když nepřítel pustoší krásné nivy mé vlasti; musím proti němu do pole a užít k obraně a výboji válečných prostředků, jakých užívá on. Je-li tedy dnešní moderní svět zachvácen vlnou života spolkového, který má tak rozhodující vliv na náboženskо-mravní vývoj naší mladé generace, tu musíme stát na zlaté zásadě velikého apoštola biskupa Brynycha, „proti špatné knize dobrou knihu, proti špatnému spolku, dobrý katol. spolek". Ano, drazí přátelé, dobrý katol. spolek je pro mladého člověka dle sv. Chrysostoma „archou Noemovou", která za všeobecné záplavy bezbožectví, nemravnosti a hmotařstva zachraňuje od utonutí mladé, ztroskotané životy a dobré

chrání před duševní záhubou. A největší význam katolických spolků spočívá v tom, že katol. spolek je školou křesťanských a občanských ctností a to vám chci dnes s Boží pomocí objasniti. Z těchto řádků můžete poznat neocenitelné požehnání katol. spolku pro rodinu, Církev a národ.

Nuže katol. spolek je předně:

I. Školou víry a křesťanského sebevědomí.

Dnešní doba, doba rozhodného kulturního boje, potřebuje katolíky rozhodné, zásadní, otevřené, hlásící se nebojácně k božskému programu Krista a Církve. A to dle slov Kristových: „Kdo není se mnou, je proti mně!“ Katolíci matrikoví a nebo ti, kteří jsou katolíky jen v kostele a mimo kostel stojí v řadách nepřátel Církve, ti jsou veřejnou hanbou a hnisavou ranou na svatém těle Církve. Dnes je pravý katolík jen ten, kdo i veřejně, mimo kostel hájí zájmy Krista a Církve. A školou takových katolíků, takových vyznavačů víry je katol. spolek. Činná účast v katol. spolku je dnes moderním, veřejným vyznáním víry.

V době popřevratové, kdy u nás celé veřejné mínění bylo ďábelsky zahroceno proti Církvi, kdy mylně očekávali naši duchovní s v ů d c i, že Církev bude smetena s povrchu

země, kdy naši katoličtí zbabělci hanbili se veřejně za svou katolickou čest, tu v kterési obci v neděli zůstal kostel téměř prázdný. A kdo jedině se tam objevili, byli členové „Třetího řádu" a členové „Orla". Hle, drazí, to byli hrdinové víry a křesťanského sebevědomí, jaké se pěstí v katolickém spolku. Tito se nedali svést terorem tisku a veřejného mínění k hanebným křivdám na právech Církve. Už to vědomí, že v katol. spolku nejsem sám, ale že se mnou stojí v jednom šiku legie jiných, to v mladém člověku zapaluje ideální nadšení pro veřejné zájmy Krista a Církve. A je vskutku krásné a vznešené očím zbožného katolíka, když katol. organisace manifestačně, s praporem přistupuje k svátostnému stolu Páně.

Přátelé: Spolek náboženský nestranný dnes neexistuje. Ač některý pokrokový spolek se chce honosit svou t. zv. nestranností, praxe a zkušenost učí jinak. O tom poučila vlastní, trpká zkušenost nejednoho kněze a katechetu ve škole. Pokud andělská prostota zdobí dětskou dušinku, lne dítě tak dojemnou dětinnou láskou ku knězi, svému duchovnímu otci. Ve vyšších třídách se už dítě odcizuje a po škole je přeťato poslední pouto lásky. Dítě svého duchovního otce už nezná, k bolesti srdce kněžského. Na důkaz této žalostné zkušenosti píši zde slova Josefa Mádle, známého duch. vychovatele mládeže:

„Kdyby kněz v naší době nechal svou mládež žíti volně na otevřených pastvinách otravných močálů nevěry a smyslnosti a nevolal nezkušených duší k čistým vodám a výborným pastvinám evangelického ráje, brzy by ztratil v bažinách svůdného světa i své nejlepší žáky ze školy. Satan zorganisoval své vojsko tak dokonale, že by mu neunikla snad ani jediná duše. Jako ohyzdný pavouk namotal vtipně své sítě a ze své skrýše číhá na lapenou mušku. Vyssává jí krev a pak odhazuje. Jako mravkolev připravuje d'ábel svůdné důlky na vyhřátém písku vášní pro nešťastné oběti, jinochy a dívky. S bolestí potkává kněz svého bývalého žáka, jemuž věnoval ve škole na sta hodin času, své nervy, svou duši, krev. Byl mu otcem, cítil s jeho dětskými názory, měl jej rád. Chlapec oddaně tulil se k svému knězi, naslouchal pozorně každému slovu, na náboženství se těšíval. Přišel čtrnáctý rok. Byla poslední hodina náboženství. Chlapec z propouštěcím vysvědčením a se slzami v očích přichází, aby poděkoval za výchovu a dává s Pánem Bohem — kněz je dojat. Má propustiti do širého světa své duchovní dítě. Pronáší poslední slova napomenutí: „Bud' vždy hodný jako ve škole! V neděli chod' na mši sv., alespoň na velké svátky přijd' si sám ke sv. zpovědi a sv. přijímání. Varuj se nevěreckých a nemravných kamarádů. Za svou víru se nikde nestyd' a až mne potkáš, vždy

se k svému knězi hlas. — Pán Bůh tě provázej!“ Žák líbá vděčně ruku, která jej křtila, od dětských vin rozhřešovala, první a další sv. přijímání mu podávala, nikdy nebila, jenom k dobrému vedla. Poslední křížek na mladistvé čelo a duše Kristovou krví vykoupená, kněžským slovem léta pěstěná, odchází. U školních vrat číhají organisátoři. Spolky s léčkami tělovýchovných a národních barev, Volná Myšlenka vynášející svobodu „dospělého ducha“, spolky vytrubující fanfáry ideální charity, socialistické i konservativní strany politické se svými stavovskými hesly a programy. Slovem, o duši žákovu je konkurenční boj. Mladík vyvolil. Stal se členem nejlákavější party. Podepsal se, obdržel legitimaci a odznak nadějného dorostu, zaplatil příspěvek a jest organisovaným občanem ve svobodném státě. Dnes potkal svého bývalého katechetu, jda se svým spolučlenem, bratrem, přítelem (bez vyznání), oba hrdě nesou jakési odznaky. Kněz s úsměvem jako bývalý učitel chce se zastaviti se „svým“ žákem!? Ten však klopí zrak a nepozdraví, jde rozpačitě dále. Proč? Není již „jeho“, — ale — jejich!? Bolestí sevře se pastýřovo srdce a pocit opuštěnosti zmocní se potupeného kněžství. Diviš se, spolubratře? Chápu plně tvoji bolest a úžas, protože se mi podobných případů stalo více a co píši, je holá zkušenost a skutečnost. „Případ bude se opakovat nejen u chlapců, ale i dívek. Dívkám

nastavili organisátoři lákavější a nebezpečnější sítě. Dívky odvedli z náruče matky do večerních kursů a her, napustili jejich srdce emancipačními hesly a jedem tělesného kultu. — Na obnažených hrdlech nelesknou se více odznaky kříže Kristova a dívčí ruce odvykly se spínat k modlitbám. Budoucí ženy a matky budoucího pokolení vyvedl d'ábel z kostelů, znechutil jim zpovědnici a oltář, pokálel před jejich zraky ideál kněžství a jejich čistoty. Zorganisoval je v protikatolických spolcích a táhne s nimi proti kostelu a faře." (Mádle: „Kněz organisátor.")

Chybují mnozí rodiče, že úmyslně nechávají své dítě v bezbožných spolcích, kam je vábí zájmy výdělečné, jen když se vydělává. Zde však vážným napomenutím hrozí slova Kristova: „Co platno člověku, kdyby celý svět získal, ale na duši škodu utrpěl" —.

II. Školou mravnosti.

„O tempora o mores", „jak hrozné prožíváme časy, jak hrozné mravy", volal pohanský mudrc a tato slova jsou smutnou ozvěnou i naší doby, kdy svět je žalostným obrazem staropohanstva. Největší morová rána, která zachvátila naši mladou generaci, je z k á z a m r a v n í. O děsném mravním úpadku mládeže mluví každodenní příklady, které neuvěřitelnou hrůzou otřásají námi v hloubi duše. Uvedu aspoň

jeden z nich. Před málo léty Hodolany u Olomouce byly svědky příhody, která charakterisuje mravní stíny a mravní zhýčkanost doby! Mladá dívka, přesycená pustým životem a světáckým flirtem, zavřela se do světnice, pustila si gramofonovou desku s písní „mé srdce nikdo nezhojí". Za zvuku písně se roztancovala s revolverem v ruce a mezi tancem a písní střelila si kulku do hlavy. Když ji našli mrtvou, našli vedle ní dopis s udáním příčiny smrti, „z nešťastné lásky" —. Hle, tam jde dnes mladý svět. Přesycenost mladých životů, šestnáctiletí vrazi, omrzelost, zoufalství, toť děsivý obraz doby, který nás jímá úžasem a srdce starých bolestí.

Ptáme-li se po příčině, odpověď je snadná: Kde není víry, nemůže být ani mravnosti. V letech poválečných se vina mravně náboženské krise mládeže svalovala na válku a předpokládalo se, že během desítiletí se vše napraví. Jsme však svědky žálostného zjevu, že statistika mravně propadlé mládeže (jak vykazují zemské vychovatelny mládeže) neklesla, ale mnohonásobně se zvýšila. Katol. kněz a nestranný, vážný pozorovatel nábožensko-sociálních poměrů morální diagnosou konstatuje, že vinou a pramenem této mravně náboženské choroby mládeže je pochybný systém výchovný jak v rodině, tak hlavně ve škole. Dříve měla výchova doma i ve škole **určitý cíl**, kterého dnes postrádá. Tehdy vůdčí myšlenkou byla

víra a Boží přikázání a cílem byl Bůh. Dnes laická výchova začíná a končí v materialismu, proto do duše dítka nemůže vtisknout ideál, za nímž by kráčelo životem a nedá mravní pravidla a zodpovědnost před svědomím, jež by regulovalo jeho činnost. Záhy takové mládí končí mravní zkázou a dítě se olupuje o krásné a spokojené mládí.

Laická morálka ve škole sice učí: čiň dobré, protože to káže lidskost. Avšak drazí moji, činit dobré, protože to káže lidskost, nebo společné dobro, na to s o b e c k é, lidské srdce málo bere ohledu. Mravní dobro, zvláště u mladého člověka musí se opřít o autoritu zákona božského, o samého Boha. „Ale kde při výchově umírá Bůh, tam se rodí šelma", napsal jistý spisovatel. Proto správně také píše spisovatel Heřman Bahr: „Musíme býti napřed k ř e s ť a n y, bychom byli lidmi." L. N. Tolstoj o snaze vychovati mládež bez Boha praví, „že podobá se snaze nerozumných dětí, jež chtějíce zasaditi do hlíny květinu, urvou ji kořínky." „Ano, na tom vše záleží," říkával sv. Jan Don Bosco a častým sv. přijímáním vychoval a zachránil 200.000 opuštěných zvrhlých hochů, s nimiž si svět nevěděl rady. Drazí moji, není vůbec v dějinách příkladu, že bez katolicko-náboženského základu možno vypěstit v pravdě ryzí mužný mravný charakter. Slova největšího paedagoga prof. Förstra nám to dokazují. Jedině škola, v níž je celé učení

prováto náboženstvím, opravdu může vychovati ryzí charakter. Tento náboženský moment při mravní výchově mládeže zdůraznil pan president dr. Beneš, když při audienci zástupců čsl. Orla prohlásil, že považuje náboženství za nejpevnější základ charakteru lidské individuality.

Těmito předběžnými vývody chápete, co chci říci o katol. spolku. Protože katolický a náboženský spolek mravní výchovu svého členstva staví na podkladě náboženském, zvláště na podkladě eucharistickém, tedy jedině spolek katolický může z mladých křesťanů vykřesat pevné, mužné, ucelené křesťanské charaktery. A toto je čestným úkolem katol. spolků, zachránit mládež v bouřích mládí a vést ji k vážným úkolům životním. Poněvadž mravní povaha člověka tvoří, vyhraňuje se od 15. do 25. let, má katol. spolek nesmírnou důležitost pro výchovu pevného, křesťanského charakteru svého členstva. Jiné spolky, postavené na písčitých základech liberalismu, atheismu, materialismu mohou vychovat z mládeže jen slabochy zatížené marasmem vůle, zhýčkané sobce, zkrátka mravní ruiny, z nichž lidstvo a vlast nikdy užitku mít nebude, ale budou naopak záhubou rodin a budoucích generací, hanbou Církve a neštěstím národa. V katol. spolku však, kde křesťanský mladík a katol. dívka vyrůstá pod dohledem a péčí starostlivého oka duchovního otce, t. j. kněze, mla-

dické srdce rozvíjí se v plné kráse ctností a zbožností a staví si tak budoucí chrám svého životního štěstí. Zdravá a umravnělá mládež bude vždy chloubou a mocným štítem národa a jeho budoucnosti. A takovou mládež odchovává národu katolický spolek.

III. Školou dobré četby.

Co už pohanský mudrc říkával: „pověz mi, co čteš, a povím ti, kdo jsi," zvýšenou měrou platí o době naší. Tisk je dle slov sv. Otce „moderní velmoc", jež dobývá tyranského nebo blahonosného panství nad dušemi. Svět by nebyl nevěřící a nemravný, kdyby nebylo špatné četby. Toto platí hlavně o mládeži, která má citu plnou a vnímavou duši více pro zlé než pro dobré. Jen peklo ví, kolik mladých životů ztroskotalo a kolik jich zkosila do ohnivého jícnu pekelného špatná četba. Ptejte se mladých sebevrahů, co jim vtisklo do ruky vražednou zbraň a oni vám vyznají: nešťastná láska, nebo četba milostných a nemravných románů a špatných časopisů. Nešťastník ani netuší, že špatnou četbou přímo hltá zkázonosný jed duševní, že v každé řádce je hrobová hniloba.

Uvedu krátký obsah děje z paraboly Jörgensenovy, nadepsané „stín", který nechť je poučením dobrých a výstrahou zatvrzelých.

Jednou o půlnoci klepal někdo na spisovatelovy dveře. Spisovatel povstal a šel otevříti. Venku stál vysoký, vychrtlý mladý muž se širokým kloboukem na hlavě. Oslovil spisovatele jménem a prosil o rozmluvu. Spisovatel nechal cizince vstoupiti a šel za ním. Seděli nyní ve světnici spisovatelově, — na stole stály květiny, burgundské a kalamář. Spisovatel přinesl ještě jednu sklenici a nalil svému podivnému hostu těžkého vína.

„Tak to tedy u vás vypadá," pravil konečně cizinec s povzdechem. „Přišel jsem, abych to viděl, dříve než umru."

„Jste nemocen, muži?" tázal se spisovatel.

„Jsem úplně zdráv," odpověděl cizinec. „Tělu mému nechybí pranic, Pouze duše, pouze ta již nemůže. Blížím se nyní ke smrti a před ní jsem chtěl vás ještě viděti. Proto jsem na vás klepal v této pozdní hodině." Cizinec pil ze své sklenice, hlas jeho se trochu chvěl, tvář jeho byla bledá. Bylo mu asi dvacet roků.

„Vy jste člověk, jenž mi byl na světě skoro vším," pokračoval cizinec. „Četl jsem všechny vaše romány a spisy, četl znovu a znovu. Skutečný život žil jsem ve vás a s vámi."

„Čím jste?" otázal se spisovatel. „Proč jste mne dosud nenavštívil?"

„Nebylo toho třeba," odpověděl tázaný, „Znal jsem vás dosti dobře. Nyní jsem si přál

pouze, byste byl posledním člověkem, kterého jsem viděl a tento prostor poslední světnicí, ve které jsem byl. Chtěl jsem, aby se pohřeb ubíral z tohoto domu." Cizinec pil a pokračoval: „Ach vy nevíte," — a jeho hlas stoupal a byl pevnější, „vy nevíte, co činíte, když tu sedíte a když duše vaše nabubří silou vína a nocí. Nevíte, kolik lidských životů přetvoříte, vytvoříte, změníte — jediným řádkem na bílém papíře — nevíte jak mnohé štěstí lidské usmrtíte, jak mnohý rozsudek smrti podepíšete. Uvažte, že my prožíváme, co vy píšete... my jsme, jak vy nás vytvoříte. My jsme mravní, když vy jimi jste, nemravní, když vy tak chcete. Mladí mužové věří nebo popírají dle toho, čemu vy věříte, neb co vy popíráte. Mladé dívky jsou cudné nebo lehkomyslné, dle toho, jaké jsou ženy, které vy opěvujete..."

Slyšeli jsme od vás, že dobrý je silný, bezohledný muž s velikými nároky, divoké vášně, silného požitkářství. Abychom se stali muži, měli jsme se státi venkovskými pacholky. — Šum vína, šum lásky, hra štěstí a hra války — divoký život, který vy jste nazýval velikým životem — toť je, co jste nám nádherně zobrazil.

Znáte bajku krysaři, že ano? Jako tento šel jste před námi, větší než ostatní lidé a hrou na flétnu, poutavým zpěvem vyháněl jste nás z našich domů otcovských a rodných měst, my jsme šli za krás-

nými zvuky, šli až k okraji propasti — kde vy jste zůstal státi, ale my jsme se zřítili dolů...

A nyní použiji malé zbraně, kterou mám uschovánu tu, v náprsní kapse, zemru ve krásе, jak nás tomu učí onen veliký básník. Pak jsem sebevrahem, odsouzen od lidí, zavržen od Boha... Pohleďte, pane, všechno jsme opustili a následovali vás, jaké odměny se nám za to dostane?"

Mladý cizinec mlčel a bylo ve světnici hrobové ticho. Vychrtlý, bledý, strápený stál cizinec u jediných dveří pokoje a rukou ukazoval na náprsní kapsu, kde měl schovanou zbraň. Spisovatel seděl nepohnutě na své židli, jeho ruce byly studené, mohl slyšeti, jak srdce mu buší. Podivný host se uklonil a šel. Spisovatel jej doprovázel. Cizinec tápal po schodech dolů. Na prahu se zastavil. Kolena spisovatelova se třásla, obrátil se a vracel se do světnice. Tu zazněl hlasitě, mocně, nočním tichem výkřik, jako ozvěna smrti: „Žij blaze! A na shledanou!" A třeskla rána...

Drazí přátelé, předním posláním katol. organisace mládeže je šíření dobrého, zdravého tisku jak mezi vlastním členstvem tak mezi ostatními. A prohlašuji, kdyby tyto katol. organisace nic více nevykonaly pro duševní blaho mládeže, než daly ji do rukou ušlechtilou zvláště náboženskou četbu, splnily poslání

pro záchranu mládeže. Je tedy nesmírnou zásluhou katol. spolku, že duše mládeže napájí z čistých pramenů bezúhonné četby, zvláště šířením spolkových časopisů, která ji uvádí na cestu ctnosti a otvírá bránu životního štěstí. Mnoho je těch, kteří za své životní štěstí vděčí dobré knize. Až v nebi poznáme cenu dobré knihy, která duši dodávala orlího vzletu k nebi.

IV. Školou zdravé společnosti a zábavy.

Špatná společnost dramaticky nám předvádí, co podává špatná literatura. O mládeži zde rovněž platí: „Pověz mi s kým obcuješ a povím ti, kdo jsi.“ Mravní dobro nebo zlo nezůstává samo, svojí přirozeností je expansivní, to jest musí se nutně sdílet s jinými. A zvláště špatný příklad je horskou lavinou, strhující vše, co je jí v cestě. Běda ti, katolický mladíku, nemáš-li se tu zavčas na pozoru a neunikneš-li zavčas hrozivému nebezpečí. Tvým útočištěm nechť je katol. spolek. „Archa Noemova“, v níž najdeš čestnou společnost, milou zábavu, zdravý tělocvik a sport. „Běda samotnému,“ praví Písmo sv., „neboť když klesne, nemá, kdo by ho pozvedl“. — Jen pozoruj stéblo obilné, stojí-li o samotě, slabý vánek povalí ho k zemi, zlomí ho. Avšak vyrůstá-li spolu s jinými stébly, ani silná vichřice ho nezlomí, protože se opírá

jedno o druhé. Mnoho slabochů mravně padá, mnoho jich necitná vášeň strhne a zašlape jako předčasně rozvité poupě, protože nemají nikoho, kdo by je pozvedl z kalu a nízkosti dobrým slovem, příkladem.

Dobrý přítel je poklad, je dar Boží, ten miluje, napomíná, zachraňuje. Avšak toho nejlepšího přítele nalezneš v katolickém spolku, který pečuje o tvé největší bohatství duše — o štěstí.

Ve spolkové místnosti katolické tvá mysl se rozjasní ušlechtilou zábavou, veselý smích rozkvete na tvých lících a zaplaší z nich chmúru smutku a pokušení. Otec duchovní a nebo věrný kamarád dodá zmužilosti tvé slabé, bázlivé duši, a tvé srdce se zapálí novým ideálem zbožnosti.

Jasným příkladem toho je nám známý turinský akademik Pier Giorgio Frassati, zemřelý před málo léty v pověsti svatosti jako mladý hrdina křesťanských ctností a zbožnosti. Je znám jako vynikající organisátor „Sdružení katol. mládeže" italské. Život spolkový byl částí jeho srdce, s ním jeho srdce srostlo úplně. A hlavně to, co charakterisovalo jeho činnost a jeho život, byla veselá a živá mysl a zdravý humor. Všude, kde se objevil, hlučelo to smíchem a nevinným žertem; proto byl hledaným společníkem. Sportovec a tělocvikář prvotřídní, nejodvážnější alpský horolezec, proto nejstrmnější alpský vrch honosí

se jeho jménem. Turistika však byla u něho provanuta zbožností, ano byla výkvětem jeho zbožnosti. Jen proto vystupoval do nadoblačných výšin, aby jeho ohnivá duše rozpínala volně křídla po nekonečném majestátu Božím. „Zde," říkával ve svatém zápalu, „učíme se poznávat krásu a velebnost Boží," a poklekuv, zpíval „Te Deum". A co nejdojemněji uchvacuje naše srdce při pohledu na tohoto ideálního mladíka, bylo, že ve víru spolkového života a v tak živém styku společenském uchoval si ani práškem neposkvrněnu perlu mládí, t. j. svatou čistotu. Tuto perlu pečlivě uchovával v květu své zbožnosti jako příkladný eucharistián, dobročinný vincentián a neúnavný laický apoštol. — Hle, drazí moji, toť výkvět katol. života spolkového.

V. Školou čistého vlastenectví.

Drazí, není dnes všecko vlastenectvím, co se vlastenectvím nazývá. To je často jen vnější pěkná forma, která je výrazem sobeckých srdcí, jež zneužívají vlastenectví ve svůj osobní prospěch. Toto jsou hnisavé vředy a nenasytné pijavice na těle vlasti. Pravá láska k vlasti praví náš básník Vrchlický „je v činech svých synů, pokud chtějí býti živi". Pravá láska k vlasti, nebere, ale dává, obětuje se pro bližního. Učitelkou této čisté lásky, vlastenecké jest křesťanská láska

k bližnímu a školu tohoto ryzího vlastenectví je opět katol. spolek. Podstatnou složkou programu každé katol. organisace je program národní, vlastenecký. A proto je katol. spolek školou zdravého, ryzího vlastenectví. Tedy úkolem každého katolického spolku je vychovávat mladou generaci pro vážné úkoly vlasti, na niž by se vlast mohla spolehnout v dobách zlých.

Nepopíráme, že i jiné nekatolické spolky pěstují ducha vlasteneckého, avšak veliký je rozdíl mezi vlastenectvím jejich a vlastenectvím naším. Naše katol. spolky pěstují vlastenectví, které čerpá svoji sílu a ideály z víry svatováclavské a cyrilometodějské, z té víry, která kdysi povznesla národ na vrchol velikosti a blaha. Ideou, vůdčí hvězdou katol. spolku je „Bůh a Vlast". Tuto vznešenou metu „za Boha a Vlast" vztýčilo si hlavně Orelstvo. „Orelstvo dává se úplně do služeb Božích a chce podle plánu Boží prozřetelnosti pracovati oddaně a ochotně na uskutečnění království Božího v srdcích vlastních i v srdcích bližních. Jest si vědomo, že jedině tato cesta vede ku blahu vlasti i celého lidstva... Orelstvo chce býti organisací statečnosti, průbojnosti a síly ve službách dobra, pravdy a krásy... Orelstvo chce vychovati národu a Bohu lidi zdravé a statečné duchem i tělem." Ideu orelskou překrásně formuloval sv. Otec poutníkům orelským r. 1933.

„Orel není pouhé jméno. Orel znamená boj, a sice boj o vítězství křesťanské myšlenky."

Drazí otcové a matky! Dle tohoto nástinu poznáváte, jak blahodárným požehnáním pro rodinu, Církev a Vlast jsou katolické spolky, jejichž posláním jest vychovat dobré, zdravé otce a matky rodin, oddané syny Církve a hrdiny vlasti. Proto katol. spolky byly vždy nejkrásnějším výkvětem a oporou Církve. Nuže, kdo celou duší s Matkou Církví cítí, po právu ocení i význam katol. spolků. Organisacím katol. mládeže dostalo se uznání a sankce od nejvyšší hlavy Církve, od samého sv. Otce. Totiž katol. organisace mládeže jsou podstatnou složkou katol. akce, což znamená v praksi „organisovanou armádu laických apoštolů pod vrchním vedením církevních představených k záchraně a posvěcení duší." A sv. Otec, jemuž je katol. akce „zřítelnicí oka", ten ukládá akci katolickou všem věřícím jako zásadně křesťanskou povinnost. Tak totiž neohroženě prohlašuje ve svém prvém okružním listě o katol. akci. „Katol. akci musí posvátní pastýřové — biskupové a kněží — pokládati za nezbytnou součástku kněžského života a věřící musejí pokládati katol. akci za povinnost křesťanského života." Nuže, drazí přátelé, když já zde nadšeně horlím o rozkvět katol. spolků, nemluvím vlastními slovy, ale slovy samého Náměstka Kristova. Proto z toho plyne, drazí přátelé, že ten, kdo by podceňoval vý-

znam katol. spolků, ten není pravý katolík, ten není oddaným synem Církve. A zvláště ten, který by jakýmkoliv způsobem zločinně mařil toto požehnané dílo Církve, který by opovážlivě sáhl na katol. spolky, nechť si je vědom, že stojí v ďábelském odboji proti vůli Náměstka Kristova a Církve. V tom smyslu sv. Otec neváhal také prohlásit: „To, co se podniká nebo opomíjí ve prospěch katol. akce nebo proti ní, je ve prospěch a nebo proti nezadatelným právům duší a Církve."

Proto drazí otcové a matky jako věrně oddaní synové Matky Církve, podejte všichni pomocnou ruku této svaté Matce v tomto jejím úsilí o záchranu a posvěcení vašich dítek, aby Kristus, Božský Přítel dítek, založil své království v srdci mládeže. Podporujte katol. spolky svojí činností a požehnáním modlitby. Drazí rodičové, volám úpěnlivě k vašim otcovským a mateřským srdcím, třesoucím se o blaho a štěstí vašich klenotů, volám k vám slovy katolického pracovníka: Ano, my vám chceme vaše dítky chránit, ale vy musíte nám pomáhat. Vždyť tím budujete svou vlastní budoucnost, neboť dítky, které jsou ovocem vašich mateřských slz, mozolů, ty dítky, které jsou krví vašeho mateřského srdce, ty děti budou berlou vašeho stáří a štěstím vaší budoucnosti. Pamatujte konečně, že vaše dítě je dar Boží, za jehož věčné štěstí budete odpovídat před spraved-

livým soudcem a celou věčností. Strašlivé věčné „běda" vyslovil Božský Spasitel, jestliže vaší vinou a nedbalostí mine se dítě cílem života. Nuže svěřte bez obavy své dítě katol. spolkům, svěřte je beze strachu starostem duchovního otce, kněze, který vám tak pomocnou a obětavou ruku podává v rodinné výchově dítek.

Neobávejte se že vaše dítě bude snad knězem zpolitisováno. Katol. spolek (Orel, Omladina, S. K. M.) svojí ideou a posláním je nepolitický, t. j. nevychovává členstvo pro určitý směr politický (jako je „agrární dorost", kde jsou jen příslušníci jisté politické organisace.) Katol. spolek je sdružení náboženssko-kulturní t. j. výchovně vzdělávací a vlastenecký.

Neomlouvejte se námitkami: Hle ten aneb onen je v katol. spolku a je horší než ostatní. Mějte na mysli, moji drazí, že jsou výjimky. Za to katolický spolek nemůže, že nějaký nezvedenec opovrhuje zásadami a poslušností života spolkového a je proto více k hanbě než ke cti katolického spolku. Může za to matka, vychovavši příkladně syna, když syn se zvrhne k bolesti jejího mateřského srdce? Je vinna Matka Církev, když její duchovní synové, které s těžkými obětmi odchovala, zrádně ji opouští a postaví se do jidášských řad nepřátel Církve? Matka Církev hluboce želí těchto nešťastných zaprodanců pekla a ďábla.

Jako v každé společnosti jsou dobří a zlí, tak i v katol. spolku. I ty nejušlechtilejší ideje a zásady ze synů Adamových neudělají anděly. Idea dokonalosti je nedosažitelná a člověk je tím dokonalejší, čím více se k této ideji přibližuje. Hybnou silou, duší veškeré katol. činnosti spolkové je kněz, a kde kněz pracuje, ten spolek není špatný, tomu spolku můžete důvěřovat. Vždyť kněz pro odměnu pozemskou tam nepracuje, zdarma věnuje blahu vašich dítek svůj čas, své obětí i zdraví. A ten kněz o nic jiného neusiluje, než aby ta mladická srdce vyrval z dravých spárů pekla a zpohanštělého světa a navrátil v náruč Spasitelovu. Hle ve svátek Neposkvrněné, ta naše spolková mládež shromáždila se u svátostného stolu Páně. Zda nejásá vaše srdce, když váš syn a dcera, pýcha vašich očí a radost vaší mateřské lásky, stojí před oltářem v záplavě blaženého štěstí? A kdo tu vaši mládež sem tak často přivádí blíže k svatostnému srdci Ježíšovu? Je to katolický kněz a katolický spolek. Hle, zde vidíme v plné kráse to vznešené poslání katol. spolku: Přivádět mládež ku Kristu, příteli mládeže. Nuže končím slovy sv. Terezky od Ježíška: „Nemařme času a zachraňujme duše".

Šťastná mládeži naše, která jsi poslechla hlasu Krista a Církve a postavila se neohroženě pod prapor Krista a pod čistý prapor Panny Marie. — Bylo to za války třicetileté r.

1639, kdy přilétla do Prahy děsivá zvěst, že Banner, švédský generál a vůdce protestantských vojsk, táhne s vojskem ku Praze. Všechno se chystalo k obraně drahého města, ale zvláštního významenání dobyla si Mariánská družina akademiků z Klementina. Jedni se cvičili ve zbrani, druzí stavěli obranné bašty, zvané „Mariánské hradby", jež dosud hlásají hrdinnost těchto organisovaných jinochů Mariánských. A vskutku se podařilo této akademické legii odrazit útok švédských vojů. Jejich statečnost odměnilo vojenské velitelství pěkným darem, t. j. korouhví, na níž s jedné strany skvěla se Matka Boží, s druhé strany stříbrný český lev. Tyto obrazy měly připomínat těmto „Mariánským legionářům", že úcta a věrná oddanost ke katol. Církvi a nadšená láska k vlasti mají být vůdčí hvězdou, ideálem životním heslem všech spolků katol. mládeže všech dob. Nuže i ty, drahá naše mládeži, hlas se neohroženě pod prapor Církve, a je-li dnes šlapaný k zemi, zdvihni ho, chraň ho celým mladistvým zápalem svého srdce. Vždyť je to prapor Krista, vůdce mládeže. Prapor všemi zlými zneuctěný, nenáviděný a pohrdaný, ale prapor na konec vítězný, oslavený.

Vzorem takové hrdinnosti křesťanské je vám vzpomenutý Pier Giorgio Frassati, nadšený člen Sdružení katol. mládeže italské. V r. 22 slavilo toto Sdružení svůj sjezd v Římě, v době pro katol. Sdružení pohnuté a nepří

znivé. Šešikovaná katol. mládež, kterou vedl Frassati, třímaje v ruce družinský prapor, byla napadena protivníky. Tento však tak statečně hájil prapor, že v boji na cáry byl roztrhán, přece však nedopustil, aby byl vyrván z jeho ruky a zneuctěn. Jako pomník křesťanské udatnosti visí tento prapor dosud v turinské místnosti spolkové. A Frassati s pýchou naň pohlížel a povzbuzoval své kolegy: „Tak statečně a vítězně za Boha a vlast máte bojovat vy všichni."

Mladí přátelé, nepřátel jak duševních, tak nepřátel světa se nelekejte. S vámi bojuje věčně vítězná Královna nad peklem a zlým světem, Panna Maria, z jejich čistých rukou přijímáte Božského Syna, svátostného Spasitele. V její památný den družíte se i vy pod vítězný a čistý prapor Neposkvrněné, jako legie Mariánské. Kdo s Marií bojuje, ten vítězí. Takto zjevuje se Panna přesvatá sv. Janu ve Zjevení: „Žena oděna sluncem, měsíc pod nohama jejíma a kol hlavy koruna z dvanácti hvězd." Hle mladí přátelé, toť váš ideál, Panna Neposkvrněná. Tento obraz mluví k vám velebnou řečí. Vidíš Neposkvrněnou Pannu Marii na obraze jak vyvýšena nad zeměkoulí, nohou šlape na hlavu pekelnému hadu.

I ty máš být povznesen nad všechno to pozemské, mravní bahnisko, nad všechnu tu nízkost, která tě v prach a hanbu sráží. I ty, chceš-li se zvát důstojně mužem, musíš být

rozhodným, mužným — „ne, nikdy“ — rozšlápnu tu pekelnou hydru vášně a náruživosti! To je nejčestnější vítězství, vítězství nad sebou samým. Pak i duše tvá zaskvěje se krásou „Slunce nebeského“, pak duše tvá živa bude z nehynoucích pramenů štěstí a pokoje.

Pod ochranou Panny Neposkvrněné zvítězíš!

„Zdař Bůh.“

Doslov:

Dvě důležité poznámky.

Lehko je spolek založit, ale velkým uměním je udržet spolek v rozkvětu a kázni. Vždyť se začíná s nadšením a horlivostí, v brzku ale zavládá duch nekázně a nechuti k práci a často končí to katastrofou, zánikem spolku. Mladí lidé jsou totiž povahově vznětliví, ale brzy zchladnou jako prudce vznícená sláma. Nuže aby katol. spolek vnitřně i na venek mohutněl a zdárně se vyvíjel k radosti členstva, aby oheň nadšení a zápalu v práci nebyl udušen, ale stále mohutněji plál, vše to závisí na dvou podmínkách:

a) na úctě a poslušnosti k vůdčí autoritě, t. j. k autoritě duchovní a k autoritě spolkových představených, hlavně předsedy. Pozorujte rodinu: Kde vymizel duch

poslušnosti a úcty k autoritě otce a matky tam bují vzpoura, nepokoje, kletby, rozvrat. Ta rodina je peklem. Tak je i v rodině duchovní, katol. spolku. Předseda spolku sám se nezvolil, nýbrž vy, členstvo jste si ho zvolili. Vy jste mu poručili, aby on poroučel Vám. Když tedy předseda žádá od členstva to, co prospívá blahu a rozkvětu spolku, vaší morální povinností je poslechnout. Malá neposlušnost, odmluvy, vzdorovitost, je zárodek rozvratu, zániku. Ideální nadšení k praci musí budit ve vašem srdci hlavně to vědomí, že zde pracujete pro Boha, pro blaho vlastní i bližního. Ve spolku pracuji, tedy ne z ohledů osobních, nýbrž na prvém místě pro zájmy Boží. Kde v tomto duchu se pracuje, lehko se poslouchá.

b) Za druhé: Zdar a blaho katol. spolku záleží na vespolné lásce bratrské, na vespolné úctě členstva.

Vizte zase rodinu. Kde láska bratrská a sesterská není domovem tam rodinné blaho rozežírají nespokojenost, nenávist, hádky a nechuť k práci. Z té rodiny každý s odporem utíká. Toto ve vyšší míře platí o každé katol. organisaci, kde členstvo neváže pokrevní pouto lásky, jen slabší pouto společné ideje. Z ohledu na všeobecné dobro celku nevnášejte do spolku zájmy a intriky osobní. To si vyrovnejte osobně mimo spolek. Leží-li nám na srdci vážná spolková starost, předneste to veřejně ve schůzi, kde vše duchovní otec urovná k spoko-

jenosti a radosti všech. Tajné schůzky za plotem, kritisování návrhů a představených jistě ku zdraví a radosti života spolkového nepřispěje.

Šťastný spolek, který na těchto dvou základech na úctě k vůdčí autoritě a na lásce bratrské buduje blažený domov katol. spolku.

Imprimi potest. Pragae, die 2. Martii 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc. Vošahlík C. Ss. R., censor ex officio. Imprimatur Nr. 3667. Olomucii, die 4. Martii 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, M. Ostrava, Těšínská 21.

O všech otázkách náboženského života

vás informuje sbírka

»ŽIVOTEM«

PRVNÍCH JEDENÁCT ROČNÍKŮ
s generálním váz. rejstříkem tvoří

malou domácí knihovnu ●

Snížená cena za 12 vázaných knih 176 Kč
Jedenáctý ročník vázaný Kč 17·-

Arcibiskupský vikář J. řekl:
Sbírka »Životem« je nepřeberný pramen látky pro přednášky a vyučování ve škole

Odebírejte Životem jako časopis. - Předplatné na rok (24 čísel) Kč 13·- i s portem - Předplaťte přátelům! Způsobíte jim trvalou radost.

Největší poklad světa

JE OBĚŤ MŠE SVATÉ

• **Jak se máme modliti při mši svaté?**

Když při mši svaté se modlíme své soukromé modlitby — jednáme dobře

Rozjímáme-li při mši svaté o umučení Páně — jednáme lépe

Ale nejlepší jest: při mši svaté se modliti to, co Církev na celém světě se modlí, a nejenom se modliti, nýbrž konati to, co Církev a Kristus v Církvi koná — On obětuje sebe Otci nebeskému

Vydáváme

»Mešní texty«

v sešitech

Devět sešitů (texty jednotlivých neděl a zasvěcených svátků) stojí jen **Kč 5·-**

Objednejte všechny sešity a budou vám zasílány bez další objednávky

Objednávky vyřizuje: **Exerciční dům v. Hlučíně**

Aby katolická pravda se šířila i tam,

kde dosud není katolické uvědomělosti, vydává exerciční dům letáčkový časopis „POSEL PRAVDY", Cena jeho je tak nízká (3 hal. jeden exempl.) že se může při trochu horlivosti katolíků rozdávati zdarma mezi těmi, kteří nechodí do kostela

POSEL PRAVDY

si získal za krátký čas přes

180.000 odběratelů

Vychází každý týden a stojí jenom u našich horlitelů jen 2 Kč ročně. Je to nejlevnější náboženský časopis. Poučuje o základních pravdách náboženství. — Není-li u Vás ještě žádného horlitele, objednejte si libovolný počet na agitaci Bude Vám posílán první měsíc zdarma.

Každý horlivý katolík by měl odebírati jeden exemplář pro sebe a alespoň jeden pro ty, kteří nechodí do kostela. To je katolická akce.

ADRESA PRO OBJEDNÁVKY:

EXERCIČNÍ DŮM V HLUČÍNĚ

Upozornění: K ušetření poštovních a administrativních výloh expeduje Exerciční dům v Hlučíně „Posla Pravdy" jen po 25 exemplářích (tedy 25, 50, 75 atd.

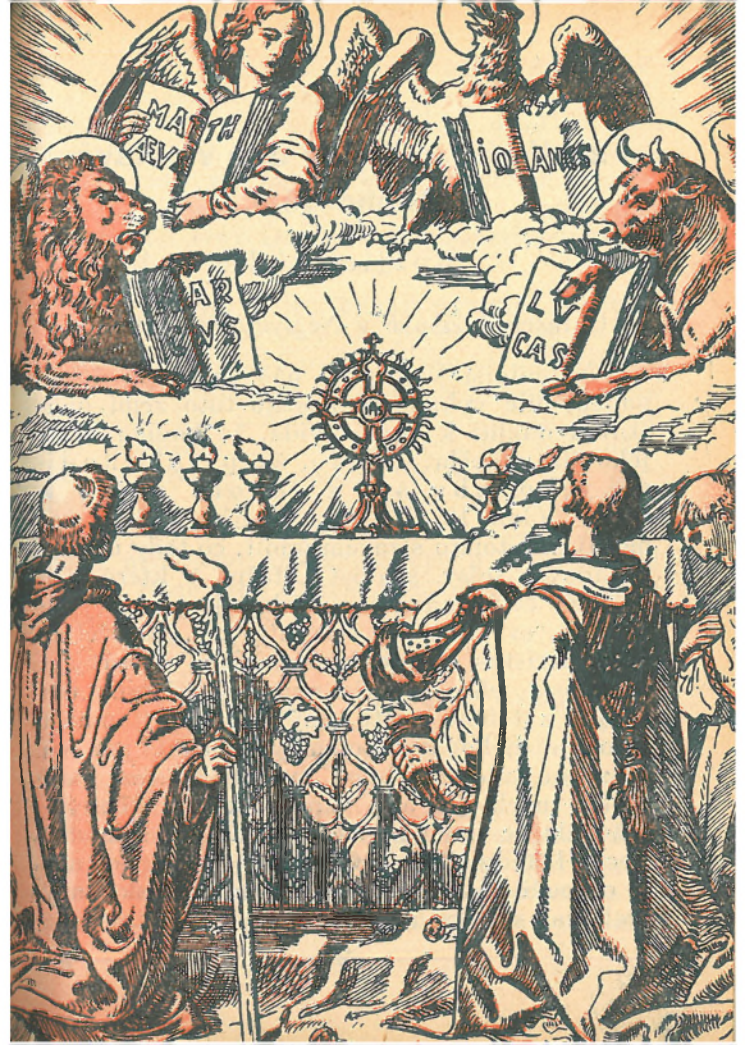
MATTH
AEVS
IOANNES
MARCVS
LVCAS

Rozjímání na každý den v oktávě Božího Těla.

Rozjímání I.

O lásce Ježíšově v Nejsvětější svátosti.

Nejmilejší Vykupitel náš, maje po dokonaném díle vykoupení našeho tuto zemi opustiti a odejíti k Otci a vida, že hodina smrti jeho již nadešla: „Věda, že přišla hodina jeho, aby šel z tohoto světa k Otci“ (Jan 13, 1.), nechtěl nás nechati samotných v tomto slzavém údolí; co tedy učinil? Ustanovil Nejsv. svátost Oltářní, v které sám se nám celý zanechal. „Žádný jazyk nevypoví“, dí sv. Petr z Alkantary, „jak velice Ježíš Kristus miluje každou duši, která jest v milosti jeho. I maje nejmilejší ženich ten odejíti z tohoto světa, aby pro nepřítomnost jeho na něho nezapomněly, nechal jim na památku tuto Velebnou svátost a sám v ní zůstal, nechtěje, aby vzpomínka na něho udržovala se jinou zárukou, nežli jím samým.“ Nechtěl tedy Pán Ježíš smrtí svou od nás se odloučiti a ustanovil tuto svátost lásky, aby přebýval s námi až do konce světa: „Aj, já

s vámi jsem.... až do skonání světa." (Mat. 28, 20.) A ejhle, zde přebývá, jak víra sv. nás učí, na tolika oltářích, kde uzavřen jest jako v tolika vězeních lásky, aby každý jej nalezl, kdo ho hledá. Než, ó Pane, dí sv. Bernard, to přece nepřísluší velebnosti tvé? Dosti na tom, Ježíš odpovídá, že přísluší tak mé lásce.

Jak velice dojati bývají poutníci do Jerusalema, když přijdou do jeskyně, kde se narodilo vtělené Slovo, když vkročí na nádvoří, kde Pán Ježíš byl bičován, když vstoupí na Kalvarii, kde umřel, a navštíví sv. hrob, kde byl pochován. Ale oč něžnější má býti naše láska, když přistupujeme k oltáři, kde přebývá Pán Ježíš sám v Nejsv. svátosti! Ctih. P. Jan Avila říkával, že mezi všemi svatyněmi není svatyně vznešenější a světější nad chrám Páně, kde obývá Ježíš ve Velebné svátosti.

Vroucí vzdechy a prosby.

Ó, milý Ježíši můj, ó, Bože, láskou k lidem jatý, mohl-li jsi co většího vynalézti, abys od těchto nevděčných lidí byl milován? Ó, kdyby tě lidé milovali, byly by zajisté všecky kostely stále plny lidí, kteří tváří svou země se dotýkajíce, tobě by se kláněli a ti děkovali, hoříce láskou k tobě, když by očima

víry patřili na tebe skrytého ve svatostánku. Než, bohužel, lidé zapomínajíce na tebe a na tvou lásku, dlí rádi u lidí, od nichž nadějí se nějakého bídného prospěchu, a nechávají tebe, Pána svého, opuštěného a samotného. Ó, bych napraviti mohl oddaností a věrností svou takovou nevděčnost! Lituji toho, že i já jsem dříve byl tak nedbalý a nevděčný. Avšak budoucně nechci již takovým býti; chci rád a tak dlouho u tebe prodlévati, pokud mi jen bude lze. Rozpal mě svatou láskou svou, abych ode dneška žil jen proto, abych tě miloval a tobě se líbil. Ty jsi hoden lásky všech srdcí. Pohrdal-li jsem tebou kdysi, nyní jiného si nežádám, než tebe milovati. Můj Ježíši, tys láska má a všecko dobro mé. „Bože můj a mé všecko!“ Nejsvětější Panno Maria, vymoz mi velikou lásku k Nejsv. svátosti!

Rozjímání II.

Pán Ježíš přebývá na oltářích, aby jej tu všickni nalezli.

Sv. Terezie říkávala, že zde na zemi nemohou všickni poddaní mluviti s knížetem. Lidé obyčejní mohou s ním mluviti nanejvýš prostřednictvím třetího. Chceme-li však mluviti s tebou, ó králi nebeský, není nám potřebí žádného prostředníka; každý, kdo chce,

zastane tě v nejsv. svátosti a může s tebou mluviti po libosti a bez ostychu. Tou příčinou pravila táž světice, že Ježíš Kristus v nejsv. svátosti zakryl velebnost svou podobou chleba, aby nám dodal větší důvěry, bychom beze vší bázně k němu přistupovali. Zdá se, jakoby Ježíš volal z oltářů: „Pojďtež ke mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.“ (Mat. 11, 28.) Pojďte praví, pojďte chudí, pojďte nemocní, pojďtež sklíčení, pojďte spravedliví i hříšníci, a u mne naleznete občerstvení ve všech svých nedostatcích a úzkostech. Totě přání Ježíše Krista, každého potěšiti a jemu pomoci. Ve dne v noci přebývá na oltářích, aby jej všickni zastali, a aby všem milosti udílel. Proto bylo svatým na zemi takovou rozkoší dlíti před Ježíšem svátostným, že jim tu dni a noci mílely jak okamžení. Hraběnka z Ferie, vstoupivši do řádu sv. Kláry, byla bu neustále dlela v kůru před svatostánkem; a když se jí jednoho dne tázali, co tu tak dlouho činí před nejsv. svátostí, odpověděla s udivením: „Co činím před Nejsvětější svátostí? Co bych činila? Děkuji, miluji, prosím.“ Sv. Filip Nerejský, spatřiv Velebnou svátost, zvolal: „Ejhle láska má; hle, veškera láska moje!“ Ó kdyby Ježíš Kristus byl také veškerou láskou naší, i nám zdály by se dni a noci v jeho přítomnosti jako okamžení.

Můj Ježíši, doufám, že ode dneška i já, přijda tě navštívit na oltářích, vždycky tak zvolám: „Ejhle, láska má; hle, veškera láska moje!“ Ano, přemilý Vykupiteli můj, nechci milovati než tebe, ty budiž jedinou láskou duše mé. Umřel bych takměř bolestí, pomním-li, že jsem dříve miloval tvory a vlastní choutky své více nežli tebe, pohrdnuv tebou, dobrem nekonečným. Ale že nechceš, abych byl ztracen, snášel jsi mě s takovou trpělivostí; místo, abys mne trestal, zranil jsi srdce mé tolika šípy lásky, takže jsem již nemohl odolati tvé něžnosti a oddal jsem se tobě. Vím, že chceš, abych byl všecek tvůj. A když tak chceš, učiň to; neboť tobě přísluší to učiniti. Odluč mě ode mne samého, a učiň, ať nehledám než tebe, nemyslím než na tebe, nemluvím než o tobě, a nežádám, netoužím, neprahnu, než hořeti láskou k tobě a pro tebe žíti a umříti. Ó, lásko Ježíše mého, přijď a uchvať celé srdce mé a vypuď z něho všelikou lásku, která se nenese k Bohu. Miluji tě, svátostný Ježíši můj; miluji tě, živote můj, poklade můj, lásko má a mé všecko! — Ó, Maria, naděje má, pros za mne a učiň, ať všecek náležím Ježíši.

Jak vzácný dar Ježíš Kristus nám učinil, darovav se nám v Nejsv. svátosti.

Láska Ježíše Krista nespokojila se tím, že za nás obětoval božský život svůj v samých bolestech a potupách, aby nám tím převroucí lásku svou dal na jevo; ale aby nás tím více zavázal, bychom jej milovali, tu noc před smrtí svou zanechal nám sebe sama za pokrm v Nejsv. svátosti oltářní. Bůh je všemohoucí; avšak darovav se duši v této svátosti lásky, nemá již, co by jí dal. Sněm tridentský praví, že Ježíš, darovav se nám ve sv. přijímání, darem tím vyčerpal takořka veškera bohatství své nekonečné lásky: „Bohatství lásky své k lidem takměř vylil.“ Za jakou by to poddaný považoval si čest, píše svatý František Saleský, kdyby mu kníže jeho poslal pokrm z vlastního stolu svého. Pán Ježíš však ve sv. přijímání nepodává nám za pokrm část krmě své, ale dává nám své vlastní nejsvětější tělo, řka: „Vezměte a jezte; toto jest tělo mé.“ A spolu s tělem svým dává nám též svou duši a božství svoje. Pročež praví sv. Jan Zlatoústý, že Pán Ježíš, daruje nám sebe sama v Nejsv. svátosti, dává nám vše, co má, a nic mu nezbývá, co by nám dal: „Celý se ti dal, ničeho si nenechal.“ Ó, podivuhodná a úžasná lás-

ko Boží! Ten Bůh, jenž jest pánem všeho, všecek dává se nám.

Vroucí vzdechy a prosby.

Ó, nejdražší Ježíši můj, co bys měl ještě učiniti, abys nás pohnul k lásce své? Ó, dej nám poznati nesmírnou lásku, která tě pokrmem učinila, abys mohl spojiti se s námi, ubohými hříšníky. Tak něžnou tedy lásku měl jsi ke mně, Vykupiteli můj, že jsi se nezpěčoval, darovati se mi tak často ve sv. přijímání; a já jsem měl odvahu, tolikráte tě vypuditi z duše své? Ty však neumíš pohrdnouti srdcem skroušeným a poníženým. Ty jsi se stal člověkem pro mne, umřel jsi za mne, učinil jsi se i pokrmem mým: a co ti ještě zbylo, abys učinil pro mne a získal si lásku moji? Ó, bych umřel bolestí tolikráte, kolikráte si vzpomenu, že jsem tak zlehčil milost tvou. Lituji toho, lásko má, z celého srdce, že jsem tě hněval. Miluji tě, dobroto nekonečná, miluji tě, nekonečná lásko. Jiného si nežádám, než tě milovati, a jiného se nebojím, nežli žíti bez lásky tvojí. Milovaný Ježíši můj, neobtěžuj se zavítati opět do duše mé. Přijď; neboť raději stokrát umru, než bych znovu tě vypudil, a učiním, seč budu, bych se ti zalíbil. Přijď a rozpal mne celého láskou svou. Dej, nechť na všecko zapomenu a na nic nemyslím a po ničem netoužím, leč po tobě, svém nejvyšším

a jediném dobru. — Ó, matko má, Maria, oroduj za mne a učiň přímluvou svou, ať jsem vděčen Ježíši svému za tak velikou lásku jeho.

Rozjímání IV.

Jak velikou lásku Ježíš Kristus osvědčil nám v Nejsvětější svátosti oltářní.

„Věda Ježíš, že přišla hodina jeho, aby šel z tohoto světa k Otci: když miloval své, až do konce je miloval.“ (Jan 13, 1.) Věda Ježíš, že nadešla hodina smrti jeho, chtěl nám, prve než umře, dáti největší důkaz své lásky; a to byla Nejsvětější svátost oltářní. „Až do konce je miloval“, to jest „láskou nejsvrchovanější je miloval“, dí svatý Jan Zlatoústý. Miloval tehdy lidi největší láskou, kterou milovati je mohl, sebe celého jim darovav. Ale kdy Ježíš Kristus ustanovil tuto velikou svátost, v nížto sám se nám zanechal? Tu noc před svou smrtí: „V tu noc, v kterouž zrazen byl, píše sv. apoštol, vzal chléb a díky učiniv, lámal a řekl: Vezměte a jezte: Toto jest tělo mé.“ (1. Kor. 11, 23, 24.) Právě když lidé pomýšleli jej usmrtiti, on jim zamýšlel dáti tento poslední důkaz své lásky. Projevy lásky, kterou nám přátelé osvědčují při své

smrti, hluboce nám v srdci utkví; z té příčiny i Ježíš právě před smrtí zanechal nám tento dar Velebné svátosti. Právem nazývá proto sv. Tomáš dar ten „svátostí a zárukou lásky; a sv. Bernard zove jej „láskou všeliké lásky“, ježto ve svátosti té Ježíš Kristus spojil a zahrnul veškeru něžnost lásky své k nám. Proto sv. Maří Magdalena z Pazzi nazývala den, kdy Ježíš ustanovil tuto svátost, „dnem lásky.“

Vroucí vzdechy a prosby.

Ó, nekonečná lásko Ježíšova, jež zasluhuješ, abys navzájem nekonečně byla milována. Pane můj, ty jsi lidi tolik si zamiloval, a jak jest možná, že lidé nemají žádné lásky k tobě? Co jsi měl ještě učiniti, abys byl od nich milován? Ó, Ježíši můj, ty jsi tak milování hoden a tolik nás miluješ; dej, ať tebe poznáme a milujeme. Kdy pak tě budu milovati tak, jak ty jsi mě miloval? Ó, dej mi poznati víc a více, jak veliká jest dobrota tvá, abych víc a více hořel láskou k tobě a snažil se tobě zalíbiti. Ó miláčku duše mé, kéž jsem tě vždycky miloval! Než bohužel, nejen že jsem tě kdysi nemiloval, ale milostí a láskou tvou dokonce jsem i pohrdal. Co mně útěchy dodává, jest lítost, kterou z toho pociťuji, a doufám odpuštění proto, že jsi odpustiti slíbil kajícímu. Tobě, ó Spasiteli můj, věnuji veškeru

lásku svou; pomoz mi pro zásluhy umučení svého, abych tě miloval ze všech sil svých. Ó, bych umřel z lásky k tobě, jako ty jsi umřel z lásky ke mně! — Ó Maria, matko Boží, vypros mi milost, abych odc dneška jiného nemiloval než Boha.

Rozjímání V.

Jak úzce se spojuje duše s Ježíšem ve sv. přijímání.

Sv. Diviš z Areopagu praví, že hlavní účinek lásky je snaha po spojení. A právě proto Pán Ježíš ustanovil sv. přijímání, aby se všecek spojil s dušemi našimi. Byl již naším učitelem, vzorem a obětí naší; nezbývalo než dáti se nám i za pokrm, aby byl jedno s námi, jako pokrm v jedno se slučuje s tím, kdo ho požívá. A to učinil, ustanoviv tuto svátost lásky: „Poslední stupeň lásky to jest, dí sv. Bernardin sienský, když se nám za pokrm dal, an se dal k dokonalému spojení, jako pokrm a ho požívající na vzájem se slučují.“ Nedostačilo tedy Ježíši Kristu, že se spojil s lidskou přirozeností naší, ale svátostí touto chtěl nalézti způsob, aby se též spojil s každým z nás a náležel všecek jednomu každému, kdo jej přijme. Proto píše sv. František Sa-

leský: „V žádném jiném díle nejeví se nám Spasitel náš tak něžným a milým jako tuto, kde takořka sám sebe ničí a pokrmem činí, aby duše naše pronikl a spojil se se srdcem svých věřících.“ Ježto nás Ježíš převroucně miloval, chtěl se spojiti s námi ve velebné svátosti, abychom byli jedno s ním, jak sv. Jan Zlatoústý praví: „Sebe sama v nás vmísil, abychom jedno byli: neboť ta jest snaha vroucně se milujících.“ Slovem chtěl jsi, ó Bože lásky, aby srdce naše a tvoje jedno srdce bylo: „Chtěl jsi, abychom s tebou jedno srdce měli“, dí sv. Vavřinec Justiniani. A Ježíš sám to pověděl, řka: „Kdo jí mé tělo... ve mně přebývá a já v něm.“ (Jan 6, 57.) Kdo tedy přijímá, přebývá v Ježíši a Ježíš přebývá v něm; a spojení to není pouze domýšlené, ale skutečné a opravdové. Jako dvě rozehřáté svíce spolu se spojí, praví sv. Cyril alexandrijský, právě tak kdo přijímá s Ježíšem Kristem v jedno splývá. Pomysleme si tedy, přijímajíce tělo Páně, jakoby Ježíš Kristus nám pravil, co řekl jednoho dne k milé služebnici své, Markétě z Ypru: „Viz, dcero má, to krásné spojení mezi mnou a tebou; nuže, miluj mne a buďme vždy spolu spojeni láskou a nikdy se nerozlučme.“

Vroucí vzdechy a prosby.

Ó můj Ježíši, to jest, oč tě prosím a zač tě vždycky chci prositi o svatém přijímání: „Buďme vždy spolu spojeni a nikdy se nerozlučujme.“ Vím, že ty se nikdy ode mne neodloučíš, jestli já prve od tebe se neodloučím. A toho právě se obávám, abych se i budoucně hříchem od tebe neodloučil, jak se dříve stalo. Ó, nedej, aby se to opětovalo, milovaný Vykupiteli můj: „Nedej mi se odloučiti od tebe.“ Dokud neumru, nebezpečenství tomu neujdu; pro zásluhy smrti tvé prosím tě, nech mě spíše umříti, než abych veliké křivdy tě znovu se dopustil. Opakuji prosbu svou a dej mi milost, abych ji vždycky opakoval: „Nedej mi se odloučiti od tebe; nedej mi se odloučiti od tebe.“ Ó Bože duše mé, miluji tě, miluji tě, miluji tě a chci tě vždycky milovati a jediné tebe chci milovati. Osvědčuji před nebem a zemí, že chci jediné tebe milovati a nic jiného. Slyš mě, Ježíši můj, jediné tebe chci milovati a nic jiného. — Ó, Maria, matko milosrdenství, oroduj tuto chvíli za mne a zjednej mi milost, abych již nikdy neodloučil se od Ježíše a nemiloval než Ježíše.

Jak velice Ježíš Kristus touží, aby ve svatém přijímání s námi se spojil.

„Věda Ježíš, že přišla hodina jeho.“ (Jan 13, 1.) Tato hodina, kterou Ježíš nazývá „hodinou svou“, byla právě hodina v oné noci, kdy mělo se počíti jeho umučení. Ale proč hodinu tak neblahou jmenuje hodinou svou? Proto, že po té právě hodině, co živ byl, toužil, ježto v tu noc si umínil zanechati nám svaté přijímání, v němžto se spojiti chtěl s milovanými dušemi našimi, za něž měl v krátce dáti krev i život. Poslyšme jen, co pravil, v onu noc svým učeníkům: „S toužebností žádal jsem tohoto beránka jísti s vámi.“ (Luk. 22, 15.) Slovy těmi chtěl nám dáti na jevo velikou žádost a touhu svou, aby se s námi spojil v této svátosti lásky: „S toužebností žádal jsem“, totě slova, praví sv. Vavřinec Justiniani, jež vyšla ze srdce Ježíšova, láskou nesmírnou rozníceného: „To to jest slovo nejplamennější lásky.“ A týž plamen, který tehdy plál v srdci Ježíšově, hoří v něm i nyní; a totéž pozvání, které tenkráte učinil učeníkům svým, aby jej přijali, činí i dnes nám všem: „Vezměte a jezte, totoť jest tělo mé.“ (Mat. 26, 26.) A aby nám dodal chuti, bychom jej při-

jímali s láskou, slibuje nám nebe.“ „Kdo jí mé tělo... má život věčný.“ (Jan 6, 55.) A odmítáme-li jej přijímati, vyhrožuje nám smrtí: „Nebudete-li jísti těla syna člověka... nebudete míti v sobě života.“ (v. 54.) Tato pozvání, tyto sliby a hrozby mají původ svůj ve vroucí touze Ježíše Krista, aby s námi se spojil ve sv. přijímání z lásky, kterou k nám chová. „Není včely, pravil Pán jedenkráte k sv. Matyldě, aby s tak prudkou láskou vrhla se na květiny, by z nich ssála med, s jakou já přicházím do duší, které po mně touží.“ Protože Ježíš nás miluje, chce i od nás býti milován; a protože po nás touží, chce, bychom i my dychtili po něm. „Žízní Bůh po žízni naší“ praví sv. Řehoř. Blažená duše, která přistupuje ke stolu Páně s velikou toužebností, aby se spojila s Ježíšem Kristem!

Vroucí vzdechy a prosby.

Poklony hodný Ježíši můj, nemáš již větších důkazů lásky, abys nám dal na jeho, že nás miluješ. Dal jsi život za nás. Zanechal jsi se nám v Nejsv. svátosti, abychom se živili tělem tvým, a tolik si přeješ, abychom tě přijímali. O, jak jest tedy možná, že znajíce tolikeré důkazy převroucí lásky tvé, nehoříme láskou k tobě? Jdětež, náklonnosti pozemské,

a opusťte srdce mé; vy mi překážíte, abych nehořel pro Ježíše, jako on hoří pro mne. A dostane-li se mi kde větších důkazů lásky, ó, Vykupiteli můj, nad ty, které ty jsi mi dal? Ty jsi obětoval z lásky ke mně celý život svůj: ty jsi z lásky ke mně podjal se smrti tak potupné a hořké; ty jsi se z lásky ke mně téměř zničil, učiniv se pokrmem v Nejsv. svátosti, abys mi se celého daroval. Ó, nedopouštěj, Pane, abych byl déle tak nevděčen k takové dobrotě. Děkuji ti, že mi dopřáváš času, abych oplakával urážek ti učiněných a miloval tě po všecky ostatní dny života svého. Lituji toho, ó, nejvyšší dobré, že jsem prve tak pohrdal láskou tvou! Miluji tě, dobroto neskonalá; miluji tě, poklade nekonečný; miluji tě, lásko nekonečná, nekonečně lásky hodná. Pomoz mi, Ježíši můj, abych výhost dal ze srdce svého všem náklonnostem, které se nevztahují k tobě, abych ode dneška po jiném netoužil, jiného nehledal než tebe. Milý Pane můj, dej, ať tě vždycky naleznu a vždycky tě miluji. Vezmi si celou vůli mou, abych nikdy nechtěl, než co tobě se líbí. Bože můj, Bože můj, co bych jen miloval, kdybych nemiloval tebe, jenž jsi veškero dobro? Ano, jen tebe chci a nic jiného. Ó, Maria, matko má, vezmi mně srdce mé a naplň je láskou k Ježíši!

Sv. přijímání zjednává nám setrvání v milosti Boží.

Když Pán Ježíš vejde o sv. přijímání do duše, přinese jí všecko dobré, všelikou milost a obzvláště milost sv. setrvání. Toto jest hlavní účinek Nejsv. svátosti oltářní: že živíc duši, která ji přijímá, tímto pokrmem života udílí jí veliké síly a zmužilosti, aby kráčela po cestě k dokonalosti a odolala nepřátelům, usilujícím o naši věčnou smrt. Proto Ježíš v Nejsv. svátosti zove se chlebem nebeským. „Já t jsem chléb živý, jenž jsem s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba tohoto, živ bude na věky.“ (Jan 6, 51, 52.) Jako chléb pozemský zachovává život tělesný, tak tento chléb nebeský zachovává duši na živě tím, že jí dopomáhá, aby setrvala v milosti Boží. Proto učí sněm tridentský (sed. 13, hl. 2.), že sv. přijímání jest lékem, který nás osvobozuje od hříchů všedních a chrání nás od hříchů smrtelných: „Kazijed, jímžto od provin denních bývámeosvobozeni a od smrtelných chráněni.“ Papež Inocenc III. píše, že Ježíš Kristus umučením svým zbavuje nás hříchů spáchaných a Nejsv. svátostí chrání nás od hříchů, které bychom spáchali. Proto praví sv. Bonaventura, že hříšníci nemají sv. při-

jímáni se vyhýbati proto, že hříšníky byli; ano, právě proto, že byli hříšníky, mají tím častěji přistupovati ke stolu Páně; neboť „čím se kdo nemocnějším cítí, tím více potřebuje lékaře.“

Vroucí vzdechy a prosby.

Pane, proč pak já ubohý naříkám si na slabost svou, vida, jak často jsem klesl? Jak mohl jsem odolati útokům pekelným, tebe se vzdaluje, jenžto jsi síla naše? Kdybych byl častěji přistupoval k sv. přijímání, nebyl bych býval tolikráte přemožen od svých nepřátel; budoucně již se to nestane. „V tebe, Hospodine jsem doufal, nebudu zahanben na věky.“ Než, již nebudu spoléhati na svá předsevzetí; ty, Ježíši můj, jsi naděje má; ty mne posilni, abych již nikdy neklesl do hříchu. Já jsem sláb; ale ty mne ve sv. přijímání učiníš silným proti všem pokušením. „Všecko mohu v tom, kterýž mne posiluje.“ (Filip. 4, 13.) Odpusť mi, Ježíši můj, všecky urážky ti učiněné, kterých lituji ze vší duše své. miňuji si, že chci raději umříti, než tě znovu rozhněvati a doufám v umučení tvé, že mi pomůžeš, abych setrval v milosti tvé až do smrti. „V tebe, Hospodine, jsem doufal, nebudu zahanben na věky.“ A se sv. Bonaventurou dím i k tobě, ó, Maria, matko má:

„V tebe, ó, paní, jsem doufal, nebudu zahanben na věky!“

Rozjímání VIII.

Jak sluší na sv. přijímání se připravovati a po něm činiti díky.

Kardinál Bona se táže: Čím to, že tolik duší po tolika sv. přijímáních tak málo prospívají na cestě k Bohu? A odpovídá: „Tím není vinen pokrm, ale nezpůsobilost toho, kdo ho požívá“; nedostatečná totiž příprava jeho. Oheň zapálí hned dřevo suché, ale ne syrové, protože toto není k hoření způsobilé. Svatí mívali veliký užitek ze sv. přijímání, protože se velmi na ně připravovali. Dvou věcí má hlavně dbáti duše, aby se připravila na sv. přijímání: Prvá jest, aby se odloučila od tvorů a srdcem svým odelnula ode všeho, co není Bůh a není pro Boha. Třeba duše byla v milosti Boží, je-li srdce její zaujato náklonnostmi pozemskými, kolik země má v sobě, o tolik méně místa zbývá v něm pro lásku Boží. Sv. Gertruda tázala se jedenkráte Pána Ježíše, jaké přípravy na sv. přijímání žádá si od ní. Pán Ježíš jí odpověděl: „**Jiného od tebe nežádám, než, abys mne přijímajíc, prázdna byla sebe samé.**“ Druhá věc,

která se požaduje, aby ze sv. přijímání plynul nám veliký užitek, jest touha, Ježíše Krista přijmouti a více jej milovati. Gerson praví, že u toho stolu nebývají nasyceni leč ti, kdož mají veliký hlad. Proto sv. František Saleský píše, že hlavní úmysl duše, přistupující k sv. přijímání, má ten býti, aby prospívala v lásce Boží. „Má se přijímati," dí světec, „z lásky ten, jenž z pouhé lásky nám se dává." A proto pravil Pan Ježíš sv. Matyldě: „Když jdeš k sv. přijímání, žádej si veškeru lásku, kterou kdy které srdce mělo ke mně; a já ji přijmu tak, jakobys sobě přála, by to byla láska tvá."

Potřebí dále též, abychom po sv. přijímání děkovali. Není milejší modlitby Bohu nad modlitbou po sv. přijímání. Tehdy potřebí cvičiti se v prosbách a vroucích povzdeších. Nábožné vzdechy, které tenkráte vzbuzujeme, mají větší zásluhu u Boha, nežli kdy jindy, protože přítomnost Ježíše Krista, jenž spojen jest s duší naší, dodává jim ceny. A o prosbách praví sv. Terezie, že Ježíš po sv. přijímání jest v duši jako na trůně milosti a praví jí: „Co chceš, abych ti učinil?" Duše, přišel jsem jen proto a nebe, abych ti udělil milostí; žádej začkoli a mnoho-li chceš, a budeš vyslyšena. Ó, jaké poklady milostí ztrácejí, kdo málo se modlí po sv. přijímání.

Ó, Bože lásky, ty si tedy tolik přeješ, uštědřiti nám milostí svých, a my tak málo o to dbáme, abychom o ně prosili. Jak toho budeme litovati v hodince smrti, když pomyslíme na tuto nedbalost svou a jak jsme si jí uškodili! Pane můj, zapomeň na minulost; neboť budoucně chci se lépe připravovati, vynasnažuje se, abych srdce své odloučil ode všech věcí, které mě zbavují všech těch milostí, jichž bys mi rád dopřál. A po sv. přijímání chci setrvati v modlitbě, dokud mi bude lze, abych došel od tebe potřebné milosti, bych prospíval ve tvé lásce. Pomoz mi, abych to provedl. Ó, Ježíši můj, jak jsem byl dříve nedbalý ve tvé lásce! Čas života, kterého v milosrdenství svém mi dopřáváš, dáváš mi proto, abych se připravoval na smrt a napravil láskou urážky, jež jsem ti učinil. Chci jej celý obětovati k tomu, abych hříchů svých oplakával a tebe miloval. Miluji tě, Ježíši můj, miluji tě, jediné dobro mé. Smiluj se nade mnou a neopouštěj mne! — A ty, ó Maria, naděje má, budiž mi vždycky nápomocna svou přímluvou.

Modlitba před sv. přijímáním.

Milovaný Ježíši můj, pravý Synu Boží, který jsi jednou umřel za mne na kříži v moři bolestí a opovržení, pevně věřím, že jsi v

Nejsv. svátosti přítomen, a za tuto víru hotov jsem i život položiti.

Drahý Vykupiteli můj, doufám v dobrotivost tvou a v zásluhy krve tvé, až zavítáš nyní ke mně, že mne roznítíš celého svou svatou láskou a že mi udělíš všecky milosti, kterých potřebuji, abych tebe byl poslušen a byl ti věren až do smrti.

Ó, Bože můj, pravý a jediný milovníče duše mé, mohl-li jsi víc učiniti, abys mne zavázal k lásce své? Nemaje na tom dosti, lásko má, že jsi umřel za mne, ustanovil jsi ještě Nejsv. svátost a dal jsi se mi za pokrm, aby ses mi všecek daroval a spojil a spoutal se s tvorem tak nehodným a nevděčným, jakým jsem já. Ano, sám mne zveš a tolik po tom toužíš, abych tě přijal. Ó, lásko nesmírná! Bůh dává se celý mně! Ó, Bože můj, jenž hoden jsi lásky nekonečné, miluji tě nade všecko, miluji tě z celého srdce svého, miluji tě více než sebe samého, více než život svůj; miluji tě proto, že toho zasluhuješ a též proto, abych se ti zalíbil, poněvadž tolik toužíš po lásce mé. Opusťte duši mou, náklonnosti pozemské; jedině tobě, můj Ježíši, poklade můj, mé všecko, daruji veškeru lásku svou. Ty se dáváš nyní všecek mně, a já se dávám všecek tobě. Dovol, ať tě miluji, ježto nechci než tebe a co tobě se líbí. Miluji tě, Spasiteli můj, a spojuji nepatrnou lásku svou s láskou všech andělův a svatých a s láskou,

kterou tě miluje blah. Panna Maria, matka tvá a věčný Otec tvůj. Ó, bys byl ode všech milován! Kéž mohu učiniti, aby tě všickni lidé milovali a tolik tě milovali, jak jsi hoden.

Hle, ó, Ježíši můj, již jdu, abych se nasytil nejsv. tělem tvým. Než, ó, Bože můj, kdo jsem já, a kdo jsi ty? Ty jsi Bůh nekonečné dobroty, a já jsem ubohý červ, tolik hříchy poskvrněný, jenž jsem tě často vypudil z duše své. Pane, nejsem ani hoden, klečeti tu před tebou; měl bych již dávno býti v pekle, od tebe navždy odloučen a opuštěn. Avšak v dobrotě své zveš mě, abych tě přijal. Hle, již jdu, přicházím pokořen a zahanben pro tolikeré urážky, jež jsem ti učinil, ale též pln důvěry v tvou slitovnost a lásku, kterou máš ke mně. Ó, jak velice toho želím a lituji, nejmilejší Vykupiteli můj, že jsem tě dříve tolik urážel a hněval! Tys i život svůj dal za mne, a já jsem tak často pohrdl milostí tvou, a láskou, a lecjaké marné věci dal jsem před tebou přednost. Lituji a nenávidím z celého srdce a nade všecko každého hříchu, ať těžkého, ať všedního, protože jsem jím urazil tebe, dobrotu nekonečnou. Doufám, že jsi mi již odpustil; ale jestliže jsi mi dosud neodpustil, odpusť mi, Ježíši můj, prve nežli tě přijmu. Ó, přijmi mě rychle na milost, protože chceš již co nevidět zavítat ke mně.

Přijď tedy, Ježíši můj, a zavítej do duše mé, která touží po tobě. Jediné a nekonečné

dobro mé, živote můj, lásko má, mé všecko, rád bych tě přijal nyní s takovou láskou, s jakou tě přijímali duše tebe nejvíce milující, a s takou vroucností, s jakou tě přijímala nejsv. matka tvá, Panna Maria; s jejími přijímáními spojuji přijímání své. Ó, blah. Panno a matko má Maria, podej mi synáčka svého; pomyslím si, jako bych jej přijímal z rukou tvých. Rci jemu, že jsem tvým sluhou, aby s tím větší láskou přivinul mě k srdci svému, když nyní zavítá ke mně.

Modlitba po sv. přijímání.

Hle, můj Ježíši, již jsi zavítal ke mně; již přebýváš ve mně a již jsi všecek můj. Vítám tě, nejmilejší Vykupiteli můj! Klaním se tobě a padám ti k nohám, ale spolu tě objímám, k srdci svému tě tisknu a děkuji ti, že jsi ráčil do srdce mého zavítati. Ó, Maria, svatí ochránkové moji, anděle můj strážný, poděkujte mu za mne. Ó, božský Králi můj, ježto jsi s takovou láskou přišel ke mně, daruji ti vůli svou, svobodu svou a sebe celého. Ty jsi se daroval celý mně, i já se všecek daruji tobě. Nechci již náležeti sobě; ode dneška chci býti tvým a celý tvým. Tvá budiž celá duše má, tvé budiž tělo mé, tvoje budtež schopnosti mé a smysly mé, aby všecky tobě sloužily a činily ti radost. Tobě zasvěcuji všecky myšlenky své, přání svá, ná-

klonnosti své a celý život svůj. Dosti již urážek, Ježíši můj, jež jsem ti učinil; ostatní život svůj zasvěcuji celý lásce tvé, jenž jsi mě tolik miloval.

Přijmi, ó, Bože duše mé, tuto oběť, kterou ti přináší ubohý hříšník, jenž nyní jiného si nepřeje, než tebe milovati a tobě se líbiti. Učiň a nalož se mnou a se vším, co mého jest, jak tobě se líbí. Láska tvá nechť zničí ve mně veškery náklonnosti, které se tobě nelíbí, abych byl všecek tvůj a žil jen proto, abych se ti líbil.

Nežádám tě o statky pozemské, ani o radosti, o čest a slávu; ale prosím tě, ó Ježíši můj, abys mi pro zásluhy umučení svého dal ustavičnou lítost nad hříchy mými. Osvěť mě, abych poznal, jak marné jest všecko na světě a jak zasluhuješ býti milován. Odluč mě ode všeho, co mě ke světu poutá, a spoutej mě úplně svou láskou svatou, aby vůle má ode dneška jiného nechtěla, ani si nežádala, než co ty chceš. Uděl mi trpělivosti a oddanosti v nemoci, chudobě a ve všem, co se protiví mé sebelásce. Dej, ať jsem tichý k těm, kdož mnou opovrhují. Učiň, ať svatě umru. Uděl mi sv. lásky své. Obzvláště však prosím tě, ať setrvám v milosti tvé až do smrti, a nedej, abych se kdy odloučil od tebe: „Nejsladší Ježíši, nedej mi se odloučiti od tebe.“ A tu prosím tě též o milost, abych se vždycky utíkal k tobě, ó můj Ježíši, a o

pomoc tě vzýval ve všech pokušeních svých a vždycky tě prosil o milost setrvání.

Otče věčný, Ježíš, Syn tvůj, slíbil mi, že mi všecko dáš, oč tě ve jménu jeho budu prositi: „Budete-li začprositi Otce ve jménu mém, dáť vám.“ (Jan 16, 23.) Ve jménu tedy a pro zásluhy Syna tvého prosím tě o tvou lásku a o sv. setrvání, abych jedenkráte přišel do nebe a tě tam miloval ze všech sil svých a na věky oslavoval milosrdenství tvé, jsa jist, že již nikdy neodloučím se od tebe.

Ó, Maria, matko a naděje má, vypros mi tyto milosti, jichžto si žádám, a zjednej mi sama tu milost, abych tě, ó královno má, velice miloval a ve všech potřebách svých tobě vždycky se doporoučel.

Denní modlitba k Ježíši Kristu o jeho svatou lásku.

Ukřižovaná lásko má, přemilý Ježíši můj, věřím a vyznávám, že jsi pravý Syn Boží a Spasitel světa. Klaním se ti v nejhlubší pokoře, jsa si vědom své nehodnosti a děkuji ti, že jsi ráčil za mne umříti, abys mi zjednal život milosti Boží. Ó, všech přátel nejvěrnější, všech otců nejlaskavější, všech pánů nejmilejší! Milovaný Vykupiteli můj, tobě děkuji za svou spásu, za duši, za tělo a za vše, co jsem a mám. Tys mne osvobodil od pekla;

tys mi odpustil hříchy mé; tys mi dal naději v nebe. Ale já nevděčný! Místo abych tě miloval za tak veliké milosrdenství a tak zvláštní, něžnou lásku tvou ke mně, znovu a znovu jsem tě urážel a hněval. Vím, že bych za trest zasluhoval, abych tě již nesměl milovati. Ale ne, Ježíši můj, ulož mi jakýkoli trest, jen tímto mne netrestej! Jestli jsem tě prve urážel, nyní tě miluji a žádám si tě milovati z celého srdce. Ale ty víš, že bez pomoci tvé ničeho nemohu. Ježto mi tedy poroučíš, abych tě miloval, a nabízíš mi každou milost, budu-li tě o ni prositi, nuže, spoléhaje v dobrotivost tvou a v zaslíbení tvé: „Začkoli prositi budete Otce ve jménu mém, to učiním" (Jan 14, 13), přistupuji chudý jak jsem k trůnu milosrdenství tvého a pro zásluhy tvého umučení prosím tě nejprve za odpuštění všech hříchů svých, kterých ze vší duše své lituji proto, že jsem urazil tebe, dobrotu nekonečnou. Odpusť mi tedy a spolu s odpuštěním uděl mi sv. setrvání až do smrti, a zatím mi uděl dar své lásky svaté.

Ó můj Ježíši Kriste, naděje a jediná lásko má, živote můj, poklade můj a mé všecko, osviť duši mou tím světlem pravdy a rozněť ji tím ohněm lásky, které jsi nám přinesl na svět. Osviť mě, abych víc a více poznával, jak velice zasluhuješ býti milován, a jak nesmírně jsi mě miloval, ježto jsi za mne tolik

trpěl a umřel. Uděl mi té lásky, kterou Otec tvůj věčný sám tě miluje. A jako on jest v tobě a jedno jest s tebou, nechť i já skrze lásku pravou v tobě jsem a dokonalým sjednocením vůle jedno jsem s tebou. Dopřej mi té milosti, ó Ježíši můj, abych tě miloval se vší vroucností duše své a neustále, a abych vždycky tě prosil o milost, tebe milovati, abych pak v lásce tvé s životem tímto se rozloučiv, vešel do nebe a tam tebe miloval láskou nejčistší a nejdokonalejší a nikdy již nepřestal tebe požívati.

Ó, matko krásného milování, nejblahoslavenější Panno Maria, orodovnice, matko a po Ježíši jediná naděje má, ty, již tento Bůh ze všech tvorů nejvíce miluje, a která jiného si nepřeješ, než aby ode všech duší byl milován, pro lásku tohoto Syna, který před očima tvýma umíral za spasení naše, přimlouvej se za mne a zjednej mi milost, abych vždycky a z celého srdce jej miloval. O to tě prosím a doufám, že mne vyslyšíš. Amen.

Imprimi potest. Pragae, die 2. Martii 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc. Vošahlík C. Ss. R., censor ex officio. Imprimatur Nr. 3667. Olomucii, die 4. Martii 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

O všech otázkách náboženského života

vás informuje sbírka

»ŽIVOTEM«

PRVNÍCH JEDENÁCT ROČNÍKŮ
s generálním váz. rejstříkem tvoří

malou domácí knihovnu ●

Snížená cena za 12 vázaných knih 176 Kč
Jedenáctý ročník vázaný Kč 17·-

Arcibiskupský vikář J. řekl:
Sbírka »Životem« je nepřeberný pramen látky pro přednášky a vyučování ve škole

Odebírejte Životem jako časopis. - Předplatné na rok (24 čísel) Kč 13·- i s portem - Předplaťte přátelům! Způsobíte jim trvalou radost.

Ušetříte,

když objednáte naše

korespondenční lístky
s katolickými hesly ●

DESET takových
lístků Vás stojí jen

Zároveň tím vykonáte dobrý apoštolát šířením katolických zásad!

Adresa pro objednávky:

EXERCIČNÍ DŮM V HLUČÍNĚ

Abychom vyprodali zásoby

a umožnili i nemajetným zakoupení dobrých spisů,

snížili jsme značně ceny těchto knih:

Berthe-Janů: **ŽIVOT SV. ALFONSA**
vázaná Kč 25·- (dříve Kč 36·-) neváz. Kč 15·- (dříve Kč 20·-)

Burgerová: **Z DENÍKU PORODNÍ BABIČKY**
vázaná Kč 25·- (dříve Kč 39·-) neváz. Kč 18·- (dříve Kč 27·-)

Dále doporučujeme:

NAŠE SVĚTLA Denní četba ze života svatých . . . . . váz. 16·—

ŠŤASTNÉ DĚTI Denní čtení ze života svatých a zbožných dětí, váz. 16·—

MALÝ PETŘÍK . . . . . 1·80

IMELDA . . . . . 1·80

BŮH A DUŠE . . . . . 12·—

POSEL PRAVDY 1 roč. váz. . 2·—
(Vyšly již 2 ročníky)

UVAŽUJ!
Vybrané letáčky „POSLA PRAVDY"
Režijní cena 1·— Kč (I s portem)

Největší poklad světa

JE OBĚŤ MŠE SVATÉ

• **Jak se máme modliti při mši svaté?**

Když při mši svaté se modlíme své soukromé modlitby — jednáme dobře

Rozjímáme-li při mši svaté o umučení Páně — jednáme lépe

Ale nejlepší jest: při mši svaté se modliti to, co Církev na celém světě se modlí, a nejenom se modliti, nýbrž konati to, co Církev a Kristus v Církvi koná — On obětuje sebe Otci nebeskému

Vydáváme

»Mešní texty«

v sešitech

Devět sešitů (texty jednotlivých neděl a zasvěcených svátků) stojí jen **Kč 5·-**

Objednejte všechny sešity a budou vám zasílány bez další objednávky

Objednávky vyřizuje: **Exercitní dům v. Hlučíně**

ČILI-LAICKÁ-MORÁLKA

ROZUM ROZUM ROZUM
VÍRA JE HLOUPOST. NENÍ BOHA!
NÁBOŽENSTVÍ JE PŘEŽITEK
ČLOVĚK NEMÁ DUŠI
ČLOVĚK NEMÁ SVOBODNOU VŮL

MANŽELSTVÍ?
OTROCTVÍ
POHLAVNÍ SVOBODA

Velký rozhodující boj budoucnosti mezi křesťanstvím a moderním pohanstvím bude vybojován ve škole.

Lev XIII.

I. Občanská nauka a výchova.

Jistě jsou mezi vámi mnozí, kteří čtli Raisovu krásnou knihu Zapadlí vlastenci. V této knize jest podán krásný obraz upřímného přátelství vesnického faráře a učitelů v Podkrkonoší, ušlechtilých duší, jež spojuje upřímná láska k vlasti. Vzpomínajíce na tento krásný obraz z minulosti, mimoděk si připomeneme, že dnes tomu již tak není a tážeme se, proč tomu tak není.

Příčina toho, že nastaly změny ve vesnicích, není jen místní, ale do života našich vesnic i měst zasáhly světové proudy 19. století. Byl to především liberalismus, jenž zachvátil celý kulturní svět a jehož zhoubné účinky projevovaly se nejen v hospodářství, ale i v duchovním životě. Stoupencům tohoto hnutí, kteří se kryli a dosud kryjí slovem pokrok, podařilo se ve Francii vytvořiti laickou, beznáboženskou školu. To bylo r. 1882. A od těch dob pozorujeme vzrůstající úsilí, aby podobně bylo i u nás. Když pak v letech devadesátých minulého století začalo se u nás šířiti hnutí socialistické a to jak sociálních

demokratů tak i národních socialistů, bylo hnutí o beznáboženskou školu stupňováno, neboť obě strany dělnické jakožto v té době strany revoluční, měly ve svém programu odstranění náboženství ze škol. Jak přibývalo vlivu těmto politickým stranám u nás, a to jak stranám liberalistickým občanským (mladočechům) tak stranám socialistickým, tak přibývalo i učitelů, kteří se za tento požadavek odstranění náboženství ze škol stavěli. Když pak r. 1905 začal vycházeti u nás časopis Volná myšlenka, byl těmto snahám dán promyšlený cíl. V 1. čísle I. roč. Volné myšlenky, dne 1. května 1905 se stanoví její program, praví se, že jejím úkolem jest hájení práv na projevení každé myšlenky v oboru náboženském, sociálním i politickém. Projevuje úplnou víru ve vědu: „Věda, jakožto snaha po absolutní pravdě nechť upravuje a řídí poměry jednotlivce ke společnosti a k celému kosmu, nechť vede lidstvo ku práci, k ideálům, radostnému životu."

A dodává, co bude výsledkem vědy: „Jejím výsledkem mravním bude pak morálka souhlasná s poznáním vědeckým a sociálním svědomím, projevená v humanitě a lidské solidaritě s každým člověkem a učící rozumnému omezování individuelní svobody ve prospěch celku."

Nebylo divu, že v té době před 32 lety, kdy se věřilo úplně ve všemocnost vědy, hlá-

silo se mnoho lidí ze všech tříd společenských k tomuto programu. Jak tyto snahy pronikaly do učitelstva, jest patrno z tehdejších učitelských časopisů. Slovo slouti pokrokovým se stalo módním heslem a ve jménu pokroku bylo možno páchati různé nesprávnosti, jež dnes musíme jako hrubé omyly odsuzovati. Zvláště pak to bylo mladší učitelstvo, jež z velké části bylo těmto zdánlivě vědeckým a novým myšlenkám zcela oddáno a prosazovalo je všemožně v učitelských spolcích i v jiných organisacích (sokolských), kam svým vlivem zasahovalo. Vnějšek škol, totiž zákony školní, dozor ke školám, vyučování náboženství atd. zůstávalo beze změny, takže tomu pozorovateli, jenž jen k vnějším znakům přihlížel, se v těchto dobách zdálo, že jest vše v pořádku. Tehdejší škola však jen vnějším zdáním byla náboženská.

Poměry však se změnily, jakmile nastal převrat, neboť nyní bylo možno naráz i vnější znaky upraviti podle ducha škol, který již tam po nějakých čtyřicet let ne-li více vskutku vládl.

Jest velmi poučné sledovati vývoj školských zákonů a nařízení po převratě. Nejprve je patrna snaha zbaviti učitele těch povinností, jež mu dřívější zákony v ohledu náboženském ukládaly. Nemohl tehdy totiž býti učitelem, kdo byl bezvyznání. Proto byl hned r. 1919 vydán zákon (č. 205 r. 1919), v němž se

praví: „Služba na školách veřejných jest úřadem veřejným, jehož dosáhnouti může bez rozdílu každý státní občan nehledě k tomu, zdali a ke kterému vyznání přísluší, prokáže-li k úřadu tomu způsobilost. Vyloučeni z úřadu učitelského jsou ti, kteří odsouzením soudu trestního jsou vyloučeni z volitelnosti do zastupitelstva obecního."

Když byl tento zákon vydán, nastala mezi učitelstvem prudká agitace, aby se učitelé odhlašovali z církve katolické. Čteme-li učitelské časopisy z tehdejší doby a zprávy o schůzích učitelských jednot, seznáme, jak zcela mylně byla tehdy chápána svoboda, kdy vším možným násilím byli učitelé — svobodní občané — nuceni, aby se z církve katolické odhlašovali. Na schůzích učitelských jednot byli veřejně předčítáni ti, kdo „dosud zůstali v římském ovčinci". Mnoho učitelů se odhlásilo. Dnes není v republice druhého stavu, kde by bylo tolik lidí bez vyznání jako je tomu právě mezi učitelstvem.

Hned na to byl vydán zákon, jímž se upravuje znění služební přísahy učitelů (zákon 495 z r. 1919). Učitel skládá svou služební přísahu takto: „Přísahám a slibuji na svou čest a svědomí, že Československé republice budu vždy věren" atd. Jest to maličkost, ale charakteristická pro tu dobu.

Hned na to dne 9. dubna 1920 následoval zákon o správě školní: Paragraf 1. praví:

„Státu přísluší nejvyšší správa veškerého vychovávání a vyučování a dozor k němu."

Není tudíž divu, že v této době mocněji nežli kdykoliv jindy se ozývá snaha po zavedení laické morálky do škol a to místo náboženství. V některých místech byly místní školní rady tak horlivé, že zaváděly vyučování laické morálce nemajíce k tomu ani oprávnění. V této době vskutku nastává veliký zápas o školu a o ducha naší školy. Šlo o to, bude-li tam ponecháno vyučování náboženství neb bude-li zcela odstraněno a nahrazeno laickou morálkou pro jejíž zavedení byly napiaty všechny síly tak zvaných pokrokových lidí v ČSR. Bude to tuhý zápas. Zákonem č. 226 z r. 1922 ze dne 13. července bylo ponecháno náboženství jakožto předmět povinný, z něhož ovšem mohou rodiče dáti své děti odhlásiti a místo laické morálky byla zavedena občanská nauka a výchova.

O odhlašování z náboženství stanoví odstavec 5. 5. paragrafu tohoto zákona toto: „Žáci bez vyznání neb vyznání státem neuznaného jsou všeobecně sproštěni vyučování náboženství. Žáci ostatních vyznání budou okresním školním úřadem na Slovensku a na školách menšinových příslušným okresním (obvodovým) inspektorem školním sproštěni této povinnosti, požádají-li o to písemně nebo protokolárně jejich rodiče nebo jejich zástupci."

Týmž zákonem, jak jsme výše pravili, byla zavedena občanská nauka a výchova.

Jest jasno, že původním úmyslem bylo zavésti do škol československých laickou morálku, jako tomu bylo ve Francii od r. 1882. Laická morálka měla býti protiváhou náboženského vyučování, jemuž byla vytýkána jednostrannost a mnoho a mnoho jiných výtek. Ale proti této původní myšlence postavily se katolické politické strany. Nezbylo tudíž nic jiného pokrokovým stranám, nežli že se musily spokojiti jakýmsi kompromisem a přijmouti místo laické morálky občanskou nauku a výchovu. Úkolem občanské nauky a výchovy bylo, aby dětem podala poznatky o státě, o státních formách a zřízeních zvláště československých, o zřízeních týkajících se života hospodářského, sociálního, politického a kulturního. Při tom má býti dbáno výchovy v duchu republikánském a demokratickém a mládež má býti vedena k národnostní i náboženské snášenlivosti.

Jest z toho patrno, že úkol občanské nauky a výchovy jest dvojí: jednak má podávati vědomosti, jednak má vychovávati. Jest to úkol velmi těžký, neboť musíme uvážiti, že jest nesmírně těžké vykládati malým dětem na obecné škole o těchto věcech tak, aby jim rozuměly a aby toto vyučování měly rády. Musí se tudíž toto vyučování stále a stále přizpůsobovati vyspělosti a chápavosti dětí.

Jest ovšem velmi těžko odděliti tyto dvě stránky, totiž naukovou a výchovnou v občanské nauce, ale obě musí spolu souviseti. Jest však možno, aby některá někdy převládala. Tak na př. u dětí malých jest nutno dbáti více na stránku výchovnou nežli na naukovou. Jest zajímavé sledovati, jak si některé školy tento úkol vyřešily. Podáme obrázky ze skutečnosti: Tak na př. učitel Karel B. Hroch vykládá, jak vychovává děti pro stát. Vychází ze skutečnosti, že mnozí lidé nadávají na stát, že za nic nestojí a že jejich poslední argument je: To za Rakouska nebylo. Praví dále o dnešním stavu: Slyšíte děti vyslovovati jména našich význačných mužů bez jakéhokoliv titulu, s úsměvem, který prozrazuje více pouchlosti než úcty. Kde se to v nich vzalo? Reprodukují, co slyšely doma, na ulici, ve společnosti. Výchova pro stát musí vyrovnati především tyto výmoly a skopati vyvýšeniny, aby byla cesta sjízdná. K tomu máme:

1. Třídní samosprávu. Ať se učí děti od malička odpovědnosti za své jednání. Tady máš úsek práce. Na př. dohled na sešity. Starej se poctivě, aby byly v pořádku a ruč mi svou osobou za to, že v pořádku budou. Máš na starosti květiny. Od tebe budu chtíti zprávu, cos vykonal, jak se květinám daří atd. Porad' se se zahradníkem, přečti si odbornou literaturu, snaž se vyplniti svůj úkol co nejlépe. Jedině tímto způsobem připravíme vě-

domí osobní odpovědnosti u budoucích poslanců a politiků.

2. Třídní porady. Osnovy pro obecné školy dávají nám možnost pořádati týdně žákovská shromáždění, třídní porady. Chtějme zprávu o funkcionářích. Žádná tajná politika, zákulisní šeptání. Řekni veřejně, co jsi udělal. Časopis v čítárně je pošpiněn. Jmenuj přímo viníka. Zjistíme, učinil-li tak z neopatrnosti či zlomyslnosti a podle toho rozhodneme o trestu. Jsi pořadatelem. Pověz, jak se třída zlepšila v uvedeném týdnu.

Taková výchova není bezvýsledná. Starosta jmenuje, kteří žáci neměli spravený kabát, kteří měli nečisté ruce, dlouhé nehty. Každý musí slíbiti, že odpoledne bude vše v pořádku. A nejen slíbiti. Odpoledne je nová kontrola a hoši přicházejí s radostí oznamovati, že skutečně už všechno je v pořádku.

Pozoroval jsem při třídních poradách, že mají funkcionáři zvláštní radost, mohou-li dopadnouti jiného funkcionáře při něčem, co se nesrovnává s předpisy. Zrovna jako u dospělých. Jenže kluk se zastydí a snaží se ze všech sil, aby pořadatel nemusil příště hlásiti, že starosta měl zamazaný sešit.

Při dobře řízené samosprávě žáci bez obtíží pochopí řízení státu a pochopí je správně. Ministr je správce úřadu, jako já jsem správcem na př. pomůcek. Je za všechno zodpověden. Musí podávati zprávu o svém úřadu Ná-

rodnímu shromáždění, příp. i panu presidentovi, požádá-li o to. A nadávky na stát? Vždyť kousek státu jsi také ty. Snaž se býti lepším. Čím více bude lepších kousků, tím lepší celý stát. Jde o to, ach jde. Jen každý hleď k vlastnímu dobrému jádru. To je kousíček výchovy pro stát.

A na jiném úseku lze současně pracovati. Zbavíme se nadbytečné kritiky, potřebujeme zaplniti místo zdravou iniciativou. Učme myslit, tvořit plány, odhadovati či lépe vážiti jejich uskutečnitelnost a dbejme, aby se vtělovaly v skutky. (Časopis pro občanskou nauku a výchovu, 1933, roč. X., str. 9.)

Pohleďme do jiné školy. Podle osnov občanské nauky a výchovy měli zpracovati heslo: Čistota těla a příbytku". Učitel V. Kolář, Stř. Skalice v časopise pro občanskou nauku a výchovu r. IX., 1932 na str. 79, o tom píše: Vyzval jsem žáky, aby si na hodinu občanské nauky a výchovy s sebou přinesli kartáček na zuby.

Zavedl jsem rozhovor o cikánech, vyptával jsem se, proč se jich štítíme, proč bychom jejich šaty nenosili, v jejich hadrech nebo v peřinách nespali, neleželi vedle nich atd. Odpověď byla téměř stejná: Protože jsou špinaví a mají vši. Hoši o překot sdělovali své vědomosti o cikánech a rozhovořili se i o jiných rasách a národech nečistých a příkře odsuzovali nedbalost o čistotu těla a dávali různé dobré i špatné rady, jak tomu zabrániti. Uvedl jsem je potom k pozorování našich poměrů a tázal jsem se, jak mnozí lidé zakrývají nečistotu těla i příbytku. Odpovědí bylo opět mnoho a velmi různých. Někteří si všimli, že u sousedů dávají zablácené boty pod lavici, kde leží třeba týden nevyčištěné, věděli, že sousedka si navlék-

la na špinavé nohy čisté punčochy, aby tento nedostatek čistoty před náhle přicházející návštěvou zakryla, špinavé peřiny přikryla pokrývkou, neumyté nádobí nastrkala a zavřela do trouby. „Když jste dovedli pozorovati jiné, podívejte se ted' na pořádek v naší třídě, řekněte mi, co kde není v úplném pořádku. Co můžete sami uspořádati, učiňte tak hned", vyzval jsem žáky. Třída byla ihned podrobena přísné kritice, byly sebrány papírky, smeteno utroušené bláto, utřen prach na oknech, na stole, na mapách a na obrazech, setřeny pavučinky za skříní a v rozích u stropu, srovnány časopisy a knihy v knihovně, sešity a pomůcky ve skříni, čistě otřena tabule atd. Když bylo všechno v pořádku, pobídl j s e m horlivé kritiky, aby se také na sebe podívali a pověděli nám, co se jim nedostává k úplnému pořádku. Shledali jsme, že mnozí potřebují ostříhati si nehty. Zdravotník učinil revisi, počínaje u sebe sama, přinesl ze skříně nůžky a ti, kteří měli dlouhé nehty, ostříhali si je. Pak jsme dali na stupeň stojan s umývadlem, mýdlem a kartáčkem a zdravotník nám ukázal, jak se správně myjí ruce, obličej i uši. Všichni žáci, kteří neměli ruce a uši čisté, učinili tak po něm, načež se u zrcadla učesali. Zbývala ještě jedna důležitá revise — zubů. Prohlédli jsme se zdravotníkem zuby všem žákům a shledali jsme, že u mnohých je potřebí zvýšiti péči o čistotu zubů. Ukázal jsem, jak se správně mají zuby čistiti a vytkl jsem chyby, jichž se mnozí při čištění chrupu dopouštějí. Pak přicházeli všichni, kteří si kartáčky na zuby s sebou do školy přinesli, aby si za našeho dozoru zuby řádně vyčistili.

Ke konci podotýká, že takováto hodina má rychlý spád, dětem se líbí a učitel dosáhl svého cíle.

V témže časopise (roč. XII., 15. října 1935, č. 8.) v oddílu Co děti vykonaly čteme o dětech z Ubušína u Jimramova. Čteme tam toto (str. 125): Ubušín je malá horská vesnička na Českomoravské vysočině. — Okolní kopce jsou většinou přes 700 m vysoko nad mořem položeny a podnebí jest drsné. Lidé se zde

zaměstnávají zemědělstvím a tkaním koberců. Mimo 8 rolníků v každé chaloupce i v podruží stával tkalcovský stav.

Pohleďme, jak v této chudé obci pracuje učitel v občanské nauce a výchově utvořiv si ze žáků Dorost Čsl. Červeného kříže.

Tak jejich ranní práce před vyučováním jsou tyto:

Na schodech si každý žák očistí řádně boty o škrabáky, hadry a kartáče, které jsou na schodech uloženy. S řádně očištěnou obuví jdou žáci do šatny (tuto šatnu a umývárnu si udělali žáci ze staré komory). Tam se každý přezuje, oblékne pracovní plášť, vypláchne si skleničku na mléko, vyčistí zuby a ruce, hlavně nehty a jde do třídy. Pečují o zdraví dětí. Našli obětavého lékaře Dr. Železného, jenž chudým dětem ošetřuje chrup zdarma, zámožnějším plombuje zuby za režijní cenu. Všichni mají kartáčky na čištění zubů.

Na úplně neplodném pozemku, propůjčeném obcí, založili ovocnou školku, jež jest ve vzorném pořádku. Ve školce mají přes 2250 stromků šlechtěných a pláňat. Z této školky prodává dorost každoročně stromky a to je jejich hlavní zdroj příjmů. Žáci vysazují stromky se svolením obec. zastupitelstva i podél obecních cest. Dosud jest vysázeno přes 800 stromků, o něž se žáci pečlivě starají. Stromky jsou majetkem žáků po 10 let od vysázení. Potom se stávají majetkem obce. V malé zahrádce u školy mají teplé i studené pařeniště. Ve třídě mají žáci skleník vytápěný elektrickým proudem. Tam pěstují sazenice do všech 14 oken. Od časného jara sbírají žáci léčivé byliny a suší je na školní půdě.

Žáci a učitelé tvoří dohromady rodinu. Netrpí, aby mezi nimi měl někdo v něčem nedostatek. Pečují o své nemajetné spolužáky, obstarávají jim přesnídávky a mají se rádi.

Velmi dobře pracuje ve třídě samospráva. V čele třídní samosprávy stojí starosta. K ruce má tyto či-

novníky: pokladníka, správce šatny, správce umývadel, pořadatele chodeb, záchodu, správce okolí školy (dbá, aby okolí školy bylo čistě zameteno a skropen prach), obuvníka (prohlíží žákům na schodech obuv), nehetník, prášník (nestrpí prach ve škole), zahradní ve třídě starají se o květinky v oknech a na zdech. Schodník zametá schody. Tabulník udržuje tabule v pořádku, lavičník prohlíží pravidelně lavice. Sadař ošetřuje v sadě stromy.

Podali jsme podle Časopisu pro občanskou výchovu a nauku několik obrázků, jak se tato občanská nauka a výchova v praksi provádí. Jest z těchto příkladů patrno, že občanská nauka a výchova může pronikati do všech učebných předmětů na škole obecné a měšťanské a zase naopak že prvky ostatních předmětů se mohou uplatňovati v nauce občanské. Mohla by se tudíž státi občanská nauka a výchova takřka středem nové československé školy a státi se tak vlastně nejvýznamějším předmětem nové školy, která by mohla pěstovati mnoho občanských ctností, takže škola by se vskutku stala dílnou lidskosti, jak si to Komenský přával.

Podívejme se však, jaký jest dnešní stav tohoto důležitého předmětu. První závadou bylo, že vyučování občanské nauce a výchově zastalo učitelstvo nepřipraveno. Jak volná myšlenka, tak všechny tak zvané pokrokové učitelské časopisy jednaly vždy jen o laické morálce, třebaže si každý pod tím představoval něco jiného. Nyní najednou byla zavedena občanská nauka jako povinný před-

mět a to ihned pro všechny stupně obecné i měšťanské školy. Učitelé nevěděli, co si s tím mají počíti. Nevěděli, čemu mají učiti a jak tomu mají učiti. Pravda, brzy byly napsány příručky pro učitele, jež jim podávaly návod, jak občanské nauce a výchově učiti. Ale tím zmatek nebyl odstraněn, neboť učebnice byly rázu všeobecného a v občanské výchově jest třeba činiti základem práce místní poměry. Ale ty jest nutno znáti. A bylo mnoho učitelů, kteří je znali jen povrchně a tu mohlo snadno vzniknouti nebezpečí, že výsledky občanské nauky a výchovy mohou býti zcela nepříznivé, když by učitel nebyl zachoval dosti rozvahy a taktu. A tak vzniká mezi učitelstvem nechuť k tomuto předmětu. Předmět, jenž měl vnésti plno radosti do školy, stává se u mnohých učitelů ledajak odbývaným předmětem, jenž nezajímá ani učitele ani děti. Jen tím lze si vysvětliti, že Dérerova reforma národních škol redukuje dobu občanské nauce a výchově věnovanou na polovic to jest na jednu hodinu týdně.

A přece uvažme jen, co se všechno od občanské nauky a výchovy žádá: Má býti výchovou k lásce k národu, k vzájemné snášenlivosti, úctě a lásce. Má vzbuditi smysl pro vše pravdivé, dobré a krásné, vypěstovati šlechetnou povahu, krátce vychovati dobrého člověka a občana. Jest to usoustavění toho, co bylo dosud podáváno žactvu jen příležitostně.

Občanská nauka jest zaváděna do škol i v jiných státech, neboť správně se chápe, že demokratické státy mohou prospívati jen tehdy, jsou-li jejich občané znalí zřízení státního. Jsou stále i u nás hlasy vážných vychovatelů, které žádají, aby se občanské nauce dostalo největší péče, aby byla rozšířena jako učebný předmět i za hranice obecné a měšťanské školy v duchu demokracie a republikanismu a jež by byla pevnou oporou a záštitou státu.

Zdá se však, že velká část učitelstva k tomuto předmětu nepřilnula, že od vyučování tomuto předmětu, jenž vyžaduje vskutku mnoho přípravy a mnoho lásky a znalostí, se raději chce přejíti k předmětu pohodlnějšímu, jenž musil ustoupiti r. 1923 občanské nauce, totiž k laické morálce.

Laická morálka.

Volnomyšlenkáři a t. zv. pokrokové strany a pokrokoví učitelé pokládali zavedení občanské nauky a výchovy místo požadované laické morálky za svou prohru. Tvrdili, že laická morálka jedině může poskytnouti dětem základnu pro vybudování nenáboženského světového názoru a dáti směrnice pro mravní jednání v celém životě.

Vývoj v národě šel ovšem svou cestou, nevšímaje si těchto hlasů, stále slabších a slabších. Význam volné myšlenky vůčihledě upadal. Národ náš byl již syt různých útoků

na náboženství, neboť útoky tyto zůstávaly na nízké úrovni shledávajíce a velmi zveličujíce různé poklesky kněží, zatím co lidé měli bezpočtukráte příležitost přesvědčiti se, že život hlasatelů nové mravnosti jest v příkrém rozporu s hlásanými zásadami. První velká vlna protináboženského boje opadla a bez vyznání začali leckde posílati své děti na katolické náboženství, odůvodňujíce to tím, že si neví rady s výchovou svých dětí a že jinak nemohou míti mravní základ.

Marné bylo usilování volné myšlenky, aby se to nedálo. Jako bylo hnutí pro odpad, tak dostavilo se nyní hnutí pro návrat do církve. Bylo tudíž volné myšlence a svazu socialistických bezvěrců, jakož i německého Bundu proletarischer Freidenker, zvláště před mezinárodním sjezdem volné myšlenky v Praze r. 1936 od 9.—13. dubna jasno, že jest třeba se vzchopiti k nějaké akci. Ustavilo se tudíž r. 1935 v Praze kuratorium pro pořádání kursů laické morálky pro žactvo škol obecných a měšťanských po případě i pro žactvo škol středních. Snažili se postaviti tyto své požadavky na vědecký základ. Hledali tudíž mezi pedagogickými odborníky ty, kdož by vypracovali osnovy laické morálky. Úkolu toho se podjali docenti pedagogiky na universitě v Praze Dr. V. Klíma a Dr. V. Příhoda (za pomoci docenta Dr. Vl. J. Nováka). Tito autoři vypracovali osnovy laické morálky pro 4

stupně věku. Do prvního stupně náležejí děti sedmi a osmileté, do druhého děti 9, 10 a 11 leté, do třetího stupně děti 12—14 leté a konečně do čtvrtého stupně studující středních škol.

Osnovy laické morálky vypracované Dr. J. V. Klímou a Dr. V. Příhodou znějí takto:

Osnova látky laické morálky pro děti bezkonfesijní.

A. Světový názor moderního člověka.

Vývoj jde od mytického názoru k fysikálnímu a biologickému, od biologického k sociálnímu a mravnímu.

1. Kosmogonie. Jak vznikl svět? Jak vznikla naše země?
2. Anthropogonie. Kde se vzal člověk?
3. Vývojová teorie.
4. Smysl života. Poslání člověka na světě.
5. Jednota světa a všeho života. Zákon hmoty a energie. Jednota lidstva. Důsledky mravní.
6. Duše a tělo. Víra v posmrtný život. Život a smrt. Nesmrtelnost. Věčnost. Věčnost v dětech. I po smrti člověk žije dále v dětech a v myšlenkách, které hlásal a které svým životem osvědčoval.
7. Dědičnost. Nesmrtelnost zárodečné buňky.
8. Svoboda vůle. Zákonitost (determinismus) lidskébo chování Kansalita a finalita. Teleologie. Účelnost v přírodě.
9. Zázrak. Věda a náboženství. Spiritismus. Proroctví. Anthroposofie. Okultní jevy. Sugesce. Hypnosa. Nadpřirozené zjevy.
10. Bůh a svět. Víra v nebe a peklo. Andělé. Svatí. Patronové. Přímluvčí u Boha. Absolutno a relati-

vismus. Říše idejí. Náboženství zjevené a přirozené. Cit závislosti, malosti a časnosti proti věčnosti. Sebeobžaloba. Pocit viny.

11. Důkazy o jsoucnosti boží. Jejich vyvrácení Kantem. Účelnost a mechanismus vesmírného dění. Zřetězení odstraňuje člověk, ne Bůh.
12. Osud. Prozřetelnost či náhoda a mechanické dění? Prozřetelnost či lidské řízení osudu. Pokud může člověk a lidstvo vzít do ruky svůj osud. Racionalismus proti mytu. Svět řízený rozumem a nikoli jinými mocnostmi.

B. Přirozená mravouka.

1. Sankce mravních činů (Příklad: Proč nesmíš krást?) Mravnost: 1. anomní 2. heteronomní, 3. autonomní.
2. Podstatné znaky mravních činů. Který čin nazýváme mravním? Příčetnost. Uvědomělost, pravidelnost a důslednost, odpovědnost, spravedlnost. Mravní kolise.
3. Jednota etiky pro všechny.
4. Biologický a sociální původ mravnosti z biologických a sociálních svazků se společností. Etické normy a zákony.
5. Mravní čin proti: 1. pudům, stupňování a zmocnění života, vzestupná linie mravního vývoje, melioris-mus, 2. zvykům, předsudkům, pokrok a vyšší formy biotické morálky.
6. Muž a žena. Manželství. Rodina a mravnost. Sexuální otázka.
7. Pohnutky (motivy) mravního jednání. Odměna a trest. Čest a hanba. Povinnost a svoboda. Co musíš a co nemusíš. Ctnost a hřích. Hlavní ctnosti a hlavní neřesti. Nejvyšší dobro a nejvyšší cíl etiky. Klid duše. Cit uspokojení. Klidné svědomí. Původ a význam svědomí.
8. Zlo nezaviněné (mrzáctví) a zaviněné (nemoci a zločiny). Pomoc slabým.
9. Hlavní ideje, ideály mravní: humanismus-naturalismus. Individualismus-socialismus. Vztahy k sobě

(etika individualistická). Sebezdokonalování, sebevláda. Vztahy k lidem (sociální etika).

10. Nejvyšší zákon mravní zákon lásky, zákon sympatie, společenské pospolitosti, solidarity, sociálního soucitění. Výchova k soucitu. Soucitění s lidmi, se zvířaty, se světem (kosmický cit.) Formulace: 1. negativní. Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jim. 2. Kladně, kategorický imperativ. Jeho hranice.
11. Poměr citu a rozumu v mravnosti (Masaryk).
12. Náboženství a mravnost.
13. Věda a mravnost.
14. Determinismus a mravnost. Predestinace. Nativismus a empirismus.
15. Legalita a mravnost. Pojem práva a zákona. Právní normy. Společenský řád, rovnost a nerovnost, šlechtictví. Diferenciace ve společnosti. Dělba práce a otázka majetku, kapitálu a práce. Komunismus.
16. Poměr poslušnosti zákonů a vývoj mravnosti. Pojem poslušnosti. Autorita. Vedení a poslouchání.
17. Politika. Autokracie — demokracie.
18. Rasa, vlast, nacionalismus.
19. Mravní přikázání. Obětavost pro ideu. Mučednictví. Sebeobětování.
20. Hygiena těla a duše. Životospráva. Sosáctví a výstřednost. Askese.

C. Rozdělení látky podle stupňů.

1. Pro nejnižší stupeň (1 až 2 škol. rok): Židovské povídky. Maorské báje, Řecké báje a pověsti. Indické povídky. Konfucius.
2. Pro střední stupeň (3 až 5 škol. rok): Potopa světa (Deukalion a Pyrrha). Biografie: Sokrates, Ježíš, Savonarola, Giordano Bruno, Budha, Hus, Luther, Mohamed, Komenský, Masaryk. Hrdinové práce: Stephenson, Edison. Četba mravní. Srdce od Amicis. Děti Marcelovy.
3. Pro školy II. stupně: Elementární poučení o světovém názoru i o přirozené morálce.

4. a) Pro studenty: Vědecké výklady o světovém názoru a morálce, b) pro řemeslný a dělnický dorost: Konkrétní a přístupné výklady o světovém názoru a přirozené morálce.

Také byly přijaty zásady o tom, jak laické morálce vyučovati. Má se jí vyučovati v době mimoškolní, ale v budovách školních. Vyučování bude nepovinné a to ve formě besídek. Budou se tedy na toto vyučování vztahovati všechna nařízení o pořádání dětských besídek. Vyučování se zúčastní děti bez vyznání a děti těch katolických rodičů, kteří je odhlásily z vyučování náboženství. Pokud se týče nákladu, budou požádány místní školní rady, aby poskytly místnosti pro vyučování a přispěly na úhradu nákladu spojeného s vyučováním laické morálce. Bude žádáno od rodičů, ovšem jen od těch, kteří mohou, aby přispívali měsíčně jednou Kč na úhradu režie.

Podle osnov vypracovaných Dr. Klímou a Dr. Příhodou pořizují si učitelé rozvrhy učiva na jednotlivé hodiny. Tyto rozvrhy jsou různé. Jako jejich příklad podáváme rozvrh učiva na jednotlivé měsíce, jak si jej pořídili v Praze učitelé K. Navrátil a Vladimír Huttla.

Návrh

na rozdělení učiva pro kursy laické morálky podle původních osnov. Učivo je zpracováno a rozděleno podle původ. osnov, rozděleno bud' na 4 stupně (I. II. III, a IV roč.) neb pro 1 třídu k pobírání po 4 roky (I, II. III. a IV běh).

Rozdělení je na měsíce a v každém měsíci jsou 4 náměty na každou týdenní hodinu. Téměř při každé hodině lze poukázati na rozdíl výkladu vědeckého a náboženského. K. Navrátil.

1. roč. (I. běh.)

Září:

1. Jak vznikl svět. 2. Náboženství přirozené a zjevené. 3. Biologický a sociální původ mravnosti. 4. Jednota etiky pro všechny.

Říjen:

1. Poslání člověka na světě. 2. Sankce mravních činů. 3. Které činy nazýváme mravní. 4. Pravidelnost a důslednost.

Listopad:

1. Duše a tělo. Primitiv. nábož. názor a primitiv. myšlení. 2. Víra v posmrtný život. Spiritismus, okultismus, teosofie. 3. Náboženství a mravnost. Náboženství v rodině, rodu, kmeni. Nábož. národní. Náboženské zákonodárství. Kult. složky. Obřady. 4. Odměna a trest. Pocit viny.

Prosinec:

1. Otec, matka. Sourozenci. Láska mezi členy rodiny. 2. Rodina a mravnost. Opušť. děti. Ústavy. 3. Vánoce, jejich význam a původ.

Leden:

1. Účelnost v přírodě. 2. Ctnost a hřích. 3. Povinnost a svoboda. Co smíš a nesmíš.

Únor:

1. Zázraky v náboženství. 2. Zlo nezaviněné a zaviněné. 3. Bůh a svět. 4. Nejvyšší dobro a cíl etiky.

Březen:

1. Víra v nebe a peklo. 2. Pohnutky mrav. jednání. 3. Cit uspokojení. 4. Klidné svědomí.

Duben:

1. Cit závislosti, malosti a časnosti proti věčnosti. 2. Sebezdokonalování, sebevláda. 3. Účelnost a mechanismus vesmír. dění. 4. Poslušnost zákonů a vývoj mravnosti.

Květen:

1. Důkazy o jsoucnosti boží a jejích vyvrácení. 2. Vedení a poslouchání. 3. Mravní přikázání. 4. Vlast — nacionalismus.

Červen:

1. Hygiena těla. 2. Hygiena duše. 3. Životospráva. 4. Opakování.

II. roč. (II. běh.)

Září:

1. Jak vznikla země. 2. Poslání člověka na světě. 3. Biolog. a mravní původ sociálních svazků ve společnosti. 4. Jednota etiky pro všechny.

Říjen:

1. Poslání člověka na světě. Idea lidskosti. 2. Sankce mrav. činů. Lidskost. 3. Podstatné znaky mrav. činů. 4. Uvědomělost.

Listopad:

1. Život a smrt. Názory na posmrtný život v nábož. starých. 2. Věčnost a nesmrtelnost. Spiritismus. 3. Věda a mravnost. Rozdíl soudu vědeckého a soudu základ. víru. 4. Pohnutky mrav. jednání: nábož. vědecké.

Prosinec:

1. Mravní čin proti pudům. 2. Mravní čin proti zvykům a předsudkům. 3. Vánoce, jejich význam a původ i jiné svátky.

Leden:

1. Biolog. původ mravnosti. 2. Pohnutky mrav. jednání. Šlechetnost, velkomyslnost. 3. Co smíš a nesmíš. 4. Klid duše. Vykonaná povinnost.

Únor:

1. Proroctví. Predestinace. 2. Okultní zjevy. 3. Uvědomělost. 4. Cit uspokojení.

Březen:

1. Nadpřirozené zjevy. 2. Svatí, andělé, patronové starých i nových nábož. 3. Víra v posmrtný život jindy a dnes. 4. Legalita a mravnost.

Duben:

1. Cit závislosti, malosti a časnosti proti věčnosti. 2. Pojem práva a zákona. 3. Pocit viny. 4. Právní normy a společ. řád.

Květen:

1. Dělba práce, otáz. majetku, kapitálu a práce. 2. Jednota lidstva. 3. Pojem poslušnosti, autorita. 4. Obětavost pro ideu národní.

Červen:

1. Svět řízený rozumem a nikoliv jinými mocnostmi. 2. Zákon společné solidarity. 3. Dělba práce a otázka majetku. 4. Opakování.

III. roč. (III. běh.)

Září:

1. Kde se vzal člověk. 2. Vývoj teorie. 3. Zákonitost lid. chování. 4. Jednota etiky pro všechny.

Říjen:

1. Smysl života. Mravní důsledky. 2. Mravní kolise. Úcta k smýšlení jiných. Snášenlivost národní a náboženská. 3. Spravedlnost. 4. Důslednost.

Listopad:

1. Život a smrt. Názory na posmrtný život nábož. nových. 2. Zázraky a náboženství. Mystika. 3. Náboženství a mravnost. Primitivní nábož. Vývoj náboženství. Církve. Kultní místa, osoby, obřady. 4. Čest a hanba.

Prosinec:

1. Rodina a mravnost. Názory v různ. nábož. 2. Muž a žena v manželství. Postavení muže a ženy podle různ. nábož. 3. Vánoce a jiné svátky původ kultu.

Leden:

1. Svoboda vůle. 2. Ctnost a hřích. 3. Hlavní ctnosti a hlavní neřesti. 4. Nejvyšší dobro a nejvyšší cíl etiky.

Únor:

1. Spiritismus. 2. Klid duše. 3. Nadpřirozené zjevy. 4. Klidné svědomí.

Březen:

1. Přímluvčí u Boha dříve a nyní. 2. Mrav. zákon. lásky. 3. Individualismus. 4. Zákon společ. sympatie a pospolitosti.

Duben:

1. Sebeobžaloba. 2. Determinismus a mravnost. 3. Nespravedlnost odstraňuje člověk a ne Bůh. 4. Diferenciace společnosti.

Květen:

1. Bůh a svět. 2. Autorita — svoboda vůle — vedení a poslouchání. 3. Autokracie — demokracie. 4. Obětavost pro ideu všelidskou.

Červen:

1. Politika. 2. Rasa, vlast, nacionalism. 3. Soucit s lidmi. 4. Opakování.

IV. roč. (IV. běh.)

Září:

1. Vznik světa. 2. Jak vznikla země. 3. Vývoj teorie. 4. Etické normy a zákony.

Říjen:

1. Jednota světa a všeho života. 2. Sankce mravních činů. Odpírati zlu. 3. Mravní kolise. Chudoba — bohatství. Přepych — skromnost. 4. Spravedlnost, odpovědnost.

Listopad:

1. Jednota lidstva. Snášenlivost národní. Mezinárodní. 2. Právní normy. Spol. řád a nerovnost. 3. Věda a nábož. Shrnutí, porovnání, rozdíl. 4. Sexuální otázka — dědičnost. Péče o zdraví a tělo. Ochrana zdraví. Potrava.

Prosinec:

1. Věčnost v dětech. 2. I po smrti žije člověk v dětech a myšlenkách, které hlásal. 3. Význam růz. svátků.

Leden:

1. Nesmrtelnost zárodečné buňky. 2. Jednota etiky pro všechny. 3. Zákonitost lid. chování. 4. Pohnutky mravního chování.

Únor:

1. Kausalita a finalita 2. Teleologie Původ a význam svědomí. 4. Mravní čin proti půdům a zvykům.

Březen:

1. Sugesce — hypnosa. 2. Vztahy k lidem — sociál. etika. 3. Diferenciace společnosti. 4. Šlechtictví rodu — ducha.

Duben:

1. Absolutno a relativismus. 2. Poměr citu a rozumář v mravnosti. 3. Osud. Prozřetelnost či náhoda v mechan. dění. 4. Sebeobětování.

Květen:

1. Vyvrácení důkazů o jsoucnosti boží Kantem. 2. Racionalismus proti mythu. 3. Sosáctví, výstřednost, askese. 4. Obětavost pro ideu.

Červen:

1. Prozřetelnost či lidské řízení osudu. 2. Poslušnost zákonů a vývoj mravnosti. 3. Mravní přikázání. 4. Opakování.

Návrh

na rozdělení učiva pro kursy laické morálky.

Vladimír Hutla.

I. ročník.

Září:

1. Sluneční soustava. 2. Země ve sluneční soustavě. 3. Domněnky o vzniku země. Vývin země.

Říjen:

1. Tvorstvo a jeho vývoj. Vývojová theorie. 2. Biblická pověst o stvoření světa a lidí. Jiné pověsti o stvoření. 3. Člověk v době diluviální. 4. Stará doba kamenná, nová doba kam., doba bronz. a železná, kolové stavby.

Listopad:

1. Potopa světa v podání biblickém. Noe a jeho archa. 2. Vznik náboženství. Život posmrtný — příroda. 3. Duše a tělo. Život a smrt. Duševní ži-

vot člověka spojen s životem tělesným. 4. Čarodějnictví, kouzla, tabu, fetiš.

Prosinec:

1. Bohoslužba, oběti, kněží. 2. Náboženství Egyptanů a Peršanů. Slunce. Báje o slunci u různých národů. 3. Zimní slunovrat. Vánoce — svátky štědrosti a lásky. Vznik vánoc.

Leden:

1. Náboženství Řeků. Harmonie těla a ducha. Olympijské hry. Sokrates. Náboženství Římanů. 3. Židé. Abraham — Mojžíš. 4. Desatero božích přikázání.

Únor:

1. Saul, David, Šalamoun. 2. Narození Kristovo. 3. Rodina Kristova. 4. Učení Kristovo.

Březen:

1. Podobenství o milosrdném Samaritánu. 2. Náboženství Slovanů. 3. Vzkříšení v přírodě. 4. Utrpení Kristovo.

Duben:

1. Smrt Kristova. 2. Jeho vzkříšení. 3. Velikonoce oslava jara.

Květen:

1. První křesťané. 2. Jejich pronásledování. Mučedníci. 3. Svátek matek. 4. Křesťanství státním náboženstvím.

Červen:

1. Mnišství a askese. 2. Mohamed. 3. Oslava léta. Světový názor moderního člověka.

II. ročník.

Září:

1. Šíření křesťanství. Katolictví a pravoslaví. Svatí a patronové. 2. Mariánský kult. Papežství. Klatby a bully, koncily. 3. Kláštery, Křižácké výpravy.

Říjen:

1. Názor středověkého člověka. Ohromná moc církve. 2. Prodávání úřadů a odpustků. Spor Husův

s církevní autoritou. 3. Jan Hus, Pražané, Táboři, Adamité. Koncil basilejský. 4. Spor Lutherův s Římem. Protestantství — M. Luther — Zwingli.

Listopad:

1. Čeští bratří. Petr Chelčický. 2. Protireformace. Bílá hora. 3. Giord. Bruno. J. A. Komenský. 4. Inkvisice. Řád jesuitský. České kacířství.

Prosinec:

1. Doba osvícenství. Rozvoj vědy. 2. Věda a náboženství. 3. Poslání člověka na světě. Zákony mravní. Miluj svého bližního.

Leden:

1. Svědomí, dobro, zlo. 2. Společnost a jednotlivec. 3. Vývoj osobnosti. Rozvoj lidské společnosti. Pokrok.

Únor:

1. Práce. Přes překážky k cíli. 2. Edison, Masaryk, Baťa. 3. Vzdělání. 4. Umění, umělecká díla.

Březen:

1. Chudoba, bohatství, přepych. 2. Lenost a její následky. 3. Zaviněné zlo. 4. Nemoci a zločiny.

Duben:

1. Svědomitost, vytrvalost, důslednost. 2. Slib. Nezištnost. 3. Šlechetnost a velkomyslnost.

Květen:

1. Čest a čestnost. 2. Odpírání zlu. Lev N. Tolstoj.

Červen:

1. Spravedlnost. Lidskost. Výchova k soucitu. 2. Nezaviněné zlo. Obětavost. 3. Humanita. Lidumilné ústavy.

III. ročník.

Září:

1. Budha, jeho život a nauka. 2. Konfucius. 3. Rozum, cit, vůle.

Říjen:

1. Rozumová a citová stránka lidského ducha. 2.

Pudy sebezáchovy, pohlavní, pospolitost. 3. Zázraky, okultní zjevy. 4. Sugesce a hypnosa.

Listopad:

Vlastní přesvědčení. Kritika a sebekritika. 2. Úcta k cizímu přesvědčení. 3. Vlast. Láska k vlasti. Vlastenectví. 4. Náš stát. Povinnosti k státu.

Prosinec:

1. Obrana vlasti. 2. Statečnost a zbabělost. Hrdinství. 3. Mír a válka. Červený kříž.

Leden:

1. Zlo války .2. Naše národní česká povaha. 3. Rasa a různost názorů na ni. 4. Autokracie — demokracie.

Únor:

1. Člověk žije i po smrti v myšlenkách, které hlásal. 2. O úctě k člověku. 3. Vděčnost k rodičům. 4. Zdraví lidstva.

Březen:

1. Dědičnost. 2. Životospráva. 3. Tělocvik. Sokolstvo. Tyrš a Fügner. Děl. těl. jednoty. 4. Sporty, turistika, skauting.

Duben:

1. Zdrženlivost. 2. Boj proti alkoholu. Tolstoj. Masaryk. 3. Kouření, jeho škodlivý vliv. Omamování vůbec.

Květen:

1. Společenský řád. 2. Majetek a práce. 3. Peníze a jejich význam. 4. Třídní boj.

Červen:

1. Sociální otázky. 2. Socialismus. 3. Shrnutí učiva.

Když byly provedeny tyto přípravné práce, nastala práce organisační totiž praktické provádění kursů laické morálky. Bylo současně pracováno na několika místech. V Praze

školní výbor hlav. města Prahy vyšel kuratoriu vstříc s nevšední ochotou, povolil pořádání kursů ve formě besídek, propůjčil místnosti a zprostředkoval prostřednictvím ředitelství pražských obecných škol získání přihlášek dětí. Kursy byly slavnostně zahájeny v přednáškové síni gymnasia Elišky Krásnohorské na jaře r. 1936.

V Praze přihlásilo se téměř 1300 dětí z měšťanských škol, které byly vyučovány ve 28 odděleních. V Brně se přihlásilo přes 1000 dětí, ale obec brněnská je nijak nepodporovala. V pardubickém okrese se učí asi v 30 školách. V Plzni začali loni učiti v Habermanově škole na Karlově a letos se učí i na jiných školách. V Chocni začali učiti před prázdninami r. 1936 asi 40 dětí. V Pardubicích v prvním běhu (loni před prázdninami) přednášel odborný učitel Jaromír Stárek na thema: Vznik světa, země a života (srovnání s biblí). Odborný učitel v Pardubicích Frant. Tomášek pak učil o náboženství v Československé republice a o bezkonfesijních. Kdežto v r. 1936 se vyučovalo dějinám náboženství, bude letos věnován největší počet hodin mravouce. Návrh osnov pro měšť. školy vypracoval odb. učitel J. Stárek a jejich heslem je snášenlivost a vychovávati pokrokový dorost v duchu Masarykově.

Zajímavé jest stanovisko učitelstva k těmto kursům. V jednatelské zprávě Zemského

ústředního spolku jednot učitelských v Čechách se praví o kursech laické morálky: 1. Kursy laické morálky pro děti bez vyznání byly zřízeny, pokud víme v Praze, v Plzni, v Pardubicích, v Čes. Budějovicích, v Mladé Boleslavi a v Hradci Králové. Naši členové chopili se i jinde přípravných prací a převzali ochotně vyučování, což vřele doporučujeme všude, kde jsou přirozené podmínky. To jest jedině možný prostředek, jímž bude umožněno donutiti stát, aby na vyučování laické morálce přispíval stejně jako na vyučování náboženství. Zřízením kursu podporujeme pokrok a zabraňujeme návratu mnoha dětí do církve katolické. 2. Učitelská jednota Podbělohorská žádá, aby se Zemský ústřední spolek jednot učitelských v Čechách přičinil o zavedení vyučování laické morálce. Toto vyučování nechť je obstaráváno zvláštními učitelskými silami, které budou odměňovány podle stejných směrnic jako učitelé náboženství. Ustanovením zvláštních učitelů laické morálky byla by aspoň částečně zmírněna nezaměstnanost učitelského dorostu."

Pokusili jsme se vylíčiti jednak dnešní stav vyučování občanské nauce a výchově, jednak nové snahy o vyučování laické morálce, vidíme jednak, že jsou to vzpomínky na snahy o zavedení laické morálky jako povinného předmětu pro všechny děti. Nyní se to odůvodňuje tím, že jest třeba laické morálky pro

děti bez vyznání a pro děti odhlášené z vyučování náboženství, neboť jest prý to právo dětí bez vyznání, aby byly laické morálce vyučovány a aby si mohly vytvořiti jednotný vědecký názor na život, a tento názor aby byl základem dalšího života budoucích občanů. Všimneme-li si však této věci blíže, zdá se nám, že tu není upřímně mluveno. Víme přece, že největší část učitelstva jest pokroková, tedy mnohem bližší smýšlení těmto pokrokovým lidem nežli katolíkům. Osnovy učebné připouštějí, aby učitel mohl podle výsledků vědeckého bádání vykládati jednotlivé předměty. Víme, že v učebnicích jest mnoho takových statí s nimiž my katolíci souhlasiti nemůžeme. Je-li kdo ohrožen dnešní školou, jsme to my, katolíci. Zdá se však, že pravým důvodem jest to, co se jen nepřímo přiznává aneb jen velmi běžně: děti bez vyznání se hlásí do náboženství katolického. A proto vystupují se zdanlivě odůvodněným požadavkem, že chtějí pro děti bez vyznání laickou morálku — aby je zachránili před vyučováním katol. náboženství. Zdá se však, že tato snaha je marná. Prohlédneme-li osnovy laické morálky, seznáme, že to nejsou osnovy laické morálky, nýbrž vesměs jen popírání věrouky a konec konců i mravouky křesťanské vůbec a katolické zvláště. Zatím co občanská nauka správně vedená, jak jsme výše ukázali, vede k vypěstování občan-

ských ctností, tyto osnovy laické morálky by vedly k nesnášenlivosti a ke sporům mezi katolickými dětmi a dětmi bez vyznání. Ovšem zůstane-li volná myšlenka na tom stupni, na jakém byla před 30 lety, zůstane-li sterilní, jako jest dosud, pak ovšem duše lidská nebude moci býti uspokojena různými farářskými historkami, jež volná myšlenka pokládá za dostatečný prostředek boje proti katolické církvi, ale bude se přirozeně odvraceti od volné myšlenky a bude hledati cestu k Bohu v církvi katolické.

Pro nás katolíky jest jedna věc jasná: Celá akce lidí bez vyznání prováděná v revoluční době popřevratové ztrácí na útočnosti, stává se bezobsažnou, lidé se vracejí opět ke katolickému náboženství. Jest to zcela přirozený běh věci. Naší povinností pak jest především pomáhati těmto hledajícím duším modlitbou a ukazovati jim svou činností cesty k Bohu.

Imprimi potest. Pragae, die 2. Martii 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc, Vošahlík C. Ss. R., censor ex officio. Imprimatur Nr. 3667. Olomucii, die 4. Martii 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

ŽIVOTEM č. 276
CENA 50 h.

Apoštolát modlitby.

Jeho vznik a význam.

Z nepatrných počátků vyrostl Apoštolát modlitby, který dnes obepíná celý svět a který nynější sv. Otec Pius XI. nazval „dílem velikým a plně katolickým". Jeho základní myšlenka žije v lidstvu už dva tisíce let. Hned první křesťané — právě tak jako my — modlili se denně slova Páně: „Přijď království Tvé!"; už jim byla určena i slova sv. Pavla v listu Timoteovi (2, 1-8): „Napomínám předem, aby se konaly prosby, modlitby, přímluvy, děkování za všechny lidi, za krále i za všechny, kteří jsou v důstojenství, abychom žili život tichý a pokojný ve vší pobožnosti a početnosti, neboť toto jest dobré a příjemné před Bohem, Spasitelem naším, jenž chce, aby všichni lidé byli spaseni a přišli ku poznání pravdy." Křesťan a katolík vždycky chápal světové poslání Církve sv. a byl si vědom, že nestačí starat se jen o sebe, o své zájmy, nýbrž že jest třeba upírati zraky k velkému poslání, jež dal Pán své Církvi: „Jdouce do celého světa učte všechny národy."

Z tohoto vědomí, tak vpravdě katolického, vyrostla ani ne před sto lety — jako důsledek úcty k Božskému Srdci Páně — myšlenka, která dnes proniká přes 30 milionů duší po celém světě, myšlenka apoštolátu modlitbou

a obětí ve spojení s Božským Srdcem Páně a jeho přesvatou Matkou a v nejužším spojení duší mezi sebou. „Jestliže se dva z vás na zemi sjednotí o kterékoliv věci, za kterou by prosili, stane se jim to od Otce mého, jenž je v nebesích; neboť kde jsou dva neb tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich." (Mt. 18, 19-20.)

Počátky tohoto spojení duší v jeden mohutný šik byly nepatrné. Popud vyšel z francouzského kláštera ve Valsu u města Puy. Odtud odcházelo r. 1844 několik misionářů na cestu do Číny, aby tam hlásalo víru Kristovu. Závistivé pohledy mladších spolubratří je doprovázely. Kdy bude také jim dopřáno jíti na výboj, stanouti v prvních řadách, kde je boj pro Krista nejtěžší? Prozatím čeká je studium, práce všední, nezajímavá a mnohdy až nechutná.

P. Gautrelet T. J. rozumí mladým srdcím. V jeho duši uzrává myšlenka, která se má stát pravým požehnáním pro všechny, kdož těžce nesou všednost svého života, plného nepatrných zájmů a malicherných starostí. V předvečer svátku sv. Františka Xaverského, patrona misií, rozvine před mladými spolubratry svůj program: „Musíme býti apoštoly! Apoštolát možno vykonávat slovem a činem, avšak ještě více modlitbou. Zatím co Israel bojuje v nížině, je třeba, aby se Mojžíš modlil na hoře. Nemůžeme ještě obětovat své síly

přímému apoštolátu, skrápěti bojiště apoštolské potem, krví. Avšak jedno můžeme: můžeme se modlit. Naše modlitby, naše kající a dobré skutky jsou pravá velmoc; ony jsou základnou války, bez níž by bojovníci Kristovi v boji nevydrželi. Sdružíme se tedy, budeme obětovat modlitby, dobré skutky, oběti, staneme se apoštoly modlitby! Tím pomůžeme těm, kteří pracují na vinici Páně; poneseme s nimi jejich námahy a budeme míti podíl na jejich vítězství."

To byl začátek Apoštolátu modlitby. Dvanáct mladých řeholníků, kteří denně ráno obětují všechny své modlitby, práce i utrpení na úmysly Srdce Páně, jež se obětovalo za nás a přišlo hledat a spasit, co bylo zahynulo.

Dílo tak hluboce katolické, nemohlo zůstat utajeno. Rychle se rozšířilo do jiných klášterních domů, brzo i mezi ostatní věřící, zvláště když P. Gautrelet vydal malou knížku o Apoštolátě modlitby. Několik let nato vydal P. Ramiére T. J. knihu obšírnější s názvem: „Apoštolát modlitby, Svatá Liga B. Srdce Páně k spáse duší a k vítězství Církve svaté". Zároveň začal vycházet francouzsky první měsíčník „Posel B. Srdce Ježíšova".

Myšlenka Apoštolátu pronikala do celého světa a všude budila nadšení a novou chuť k práci, jejíž všednost byla nyní posvěcena velkým úmyslem, úmyslem to a zájmy Božského Srdce. Z malého sdružení v tichu kláštera

vyrostla během několika desetiletí světová katolická organisace, která byla již koncem roku 1932 zavedena v 1.118 diecésích a apošt. vikariátech, v nichž jest ustanovenn diecésní ředitel, 88.519 kanonicky zřízených středisk ve farnostech a ústavech a vydává nyní 70 měsíčníků „Posla B. Srdce Páně" ve 44 jazycích.

Stanovisko Církve sv.

Prvního schválení se dostalo Apoštolátu modlitby od papeže Pia IX., který též tomuto zbožnému dílu udělil r. 1849 první odpustky. Od té doby neustávali papežové dílo to věřícím doporoučeti a je novými odpustky obdařovati. Pius X. praví o něm r. 1911, že „nad toto dílo není nic užitečnějšího". Benedikt XV. (r. 1919) výslovně si přeje, „aby se nikdo od účasti na něm nevzdaloval". Nejdůrazněji však mluví o něm nynější sv. Otec Pius XI. ve svém listě k ředitelům Apoštolátu modlitby v září 1927. „Váš apoštolát je snádný; ale právě proto, že je přístupný všem lidem, ukládá také všem povinnost — spíše než jiné druhy apoštolátu." A nakonec dovádá: „Váš úkol nebude splněn, dokud bude jedna jedinká duše, která by tomuto apoštolátu nebyla získána."

Jak velice cení papežové toto dílo, lze poznati i z toho, že si dávají předložiti k schválení hlavní úmysl pro každý měsíc a od r. 1928 ještě i jeden úmysl misijní. Nedávno

praví sv. Otec Pius XI.: „Chci těmi úmysly, které vám posílám a budu stále posílati, dokud mi Pán Bůh dopřeje života, míti účast na vašem apoštolátě, na apoštolátě, pravím, dílem to tak velikém a tak plně katolickém."

V čem záleží Apoštolát modlitby?

1. Podstatně v denním obětování celého dne, všech prací, modliteb a úkonů na úmysly B. Srdce Páně a ve spojení s ním, jakož i s jeho matkou, Prostřednicí všech milostí. Děje se tak nejlépe ráno, a to vždy nějakou ústní modlitbou, jíž se toho obětování celého dne vyjadřuje, (pouhý vnitřní úkon nestačí) — na př. onou modlitbou, která je uváděna každý měsíc v Poslu B. Srdce Páně: „Božské Srdce Ježíšovo, obětuji ti skrze neposkvrněné Srdce blahoslavené Panny Marie všechny modlitby tohoto dne i práce své a bolesti jako zadostučinění za naše hříchy a na všechny úmysly, na které se ustavičně obětuješ v Nejsvětější svátosti oltářní. Obzvláště ti všechno obětuji na úmysly Apoštolátu modlitby, které jsou tento měsíc označeny sv. Otcem..." Možno však užíti i kratší ústní modlitby, jako na př.: „Všechno pro tebe, nejsvětější Srdce Ježíšovo!" (300 dní odp.)

To je první a podstatný stupeň Apoštolátu modlitby. K němu se druží druhé dva stupně; ty však netvoří samy o sobě podstatu členství Apoštolátu modlitby a nejsou k tomu ani nutné. Je to jen doplnění a rozšíření stupně prvního.

Na druhý stupeň Apoštolátu modlitby postoupí ten, kdo se kromě uvedeného denního obětování všech prací a úkonů pomodlí denně jednou Otčenáš a desetkrát Zdrávas na měsíční úmysly sv. Otce. (Člen živého růžence obětuje prostě svůj desátek na úmysly sv. Otce; rovněž tak, kdo se modlí růženec celý).

K třetímu stupni Apoštolátu modlitby náleží ten, kdo dennímu obětování přidává nejméně jednou za měsíc smírné sv. přijímání, které jest nezbytně nutné; druhý stupeň, totiž modlit se jednou Otčenáš a desetkrát Zdrávas Maria, není zde nutný.

2. Aby se někdo stal členem Apoštolátu modlitby a tudíž i účastným jeho dober, musí se dát nejprve zapsat od toho, kdo má k tomu pravomoc, do seznamu členů Apoštolátu modlitby. Na prvém místě je to místní ředitel Apoštolátu modlitby, kněz, který má pravomoc přijímat nové členy Apoštolátu — buď sám anebo v osobě svého zástupce. Svou pravomoc přijímá místní ředitel, od diecesního ředitele, který zase je jmenován od vrchního ředitelství Apoštolátu modlitby v Římě,

za souhlasu a podle přání příslušného biskupa.

Vedle místního ředitele, který má výhradní právo přijímati do Apoštolátu modlitby, jsou velmi důležitým činitelem: horlitelé a horlitelky. Ty si vybéře kněz z věřících, kteří mají o Apoštolát zájem, sami se snaží o křesťanskou dokonalost a rádi a rozumně získavájí i své bližní k bohumilému životu podle Srdce Páně. Jejich úkolem jest získávati členy Apoštolátu modlitby, poučovati je o jeho úkolech, pečovati, aby měli členové v čas v rukou měsíční úmysly, pečovati aby zasvěcovali své rodiny B. Srdci Páně, slovem podporovati ředitele Apoštolátu v šíření úcty k B. Srdci Páně.

Mohou vésti i seznam, aby ušetřili kněži práci. Občas se scházejí a radí o svých úkolech. Starají se též, aby členové Apoštolátu poznali orgán Apoštolátu modlitby.

Jak se zřizuje místní skupina Apoštolátu modlitby?

Kde není ještě odbočka místní, obrátí se věřící, kteří jsou ochotni v té věci duchovního správce podporovati, na kněze a požádají ho, aby se uvolil v místě zříditi a vésti Apoštolát modlitby. On se pak obrátí na diecesního ředitele.

Diecésní ředitelé jsou: v Praze (II., Ječná 2.) redaktor Posla B. S. P.; v Olomouci vldp.

Ant. Šuránek, spirituál v kněžském semináři; v Čes. Budějovicích vldp. Adauktus Krebs, generální superior Bratří Nejsvětější Svátosti; v Brně vldp. Alois Kopal, spirituál v kněžském semináři; v Hradci Králové, superior T. J. u Panny Marie.

Diecesní ředitel pošle zřizovací diplom a jmenování ředitelem. Nový ředitel místní si pak zřídí seznam členů, přijme je, zapíše — Apoštolát začne působit. Seznam mu může vésti i některý horlitel. Pro společnou pobožnost se nejlépe hodí odpolední pobožnost na první neděli v měsíci. Pomodlí se litanie k Božskému Srdci Páně s příslušným zasvěcením i odprošením. Velmi vhodně se předešle krátká ale jadrná promluva. Látku dává Posel B. Srdce Páně, zvláště výkladem měsíčních úmyslů. Pobožnost ta je velmi oblíbená.

Pozn. Odbočka se může zřídit i v nějakém ústavě, v nemocnici, v opatrovně a jinde.

Není-li možno zřídit místní skupinu Apoštolátu modlitby, nechť se ti, kdo si přejí být členy Apoštolátu, obratí do Prahy na Národní sekretariát Apoštolátu modlitby v Praze II., Ječná 2.

Ten se postará, aby byl zapsán v některém středisku a pošle i příslušný lístek s poučením o Apoštolátu modlitby a s formulí denního zasvěcení.

A co se platí? Neplatí se nic, ani jako zápisné ani není žádný měsíční příspěvek;

jenom se zaplatí poštovní porto a přihlašovací lístek po 10 hal.

Apoštolát modlitby neukládá nových modliteb, nýbrž vede k tomu, aby všechny modlitby, které se konají skutky a utrpení bylo posvěceno a obětováno B. Srdci Páně, a přispělo ke splnění hesla Apoštolátu modlitby:

Božské Srdce Ježíšovo, přijď království Tvé!

Výsady. Každý člen Apoštolátu modlitby může získati 173 krát plnomocné odpustky: v den přijetí, o svátcích B. Srdce Páně, Krista Krále, Nep. Početí Panny Marie p., jak se pravidelně uvádějí v Poslu B. S. P. Mimo to za každé smírné sv. přijímání a za každou měsíční neb týdenní „svatou hodinu", kde se odprošuje B. Srdce Páně za všechen nevděk smírnou modlitbou. Nadto získává 100 dní odpustků, za každou modlitbu, práci i bolest obětovanou za úmysly apoštolátu a má účast na modlitbách, pracích a kajících skutcích mnoha řádů a kongregací, které se přidružily k Apoštolátu modlitby, jakož i všech členů Apoštolátu.

Apoštolát modlitby je nejlepší školou pro katol. akci. Obrací pozornost od vlastních malicherných zájmů k zájmům Božského Srdce Páně, k spáse světa a k smíru za hříchy, učí katolický smýšlet vtiskuje nový smysl a pravou cenu i sebe všednějším pracím a skut-

kům, které se tak stávají oběti Bohu líbeznou — za život duší. Ve spojení s nekonečnými zásluhami Srdce Páně nabývají skutky ceny, kterou vyvážiti nelze. Proto také denní obětování všech úkonů úmyslům Srdce Páně, jak toho žádá Apoštolát modlitby, nevylučuje ještě i jiné osobní úmysly, na než bychom chtěli své modlitby a práce obětovati; vždyť jde-li o hodnoty nadpřirozené, netřeba se úzkostlivě ohlížeti na vlastní nepatrnost, v níž se nám jeví naše skutky zahaleny, pozorujeme-li je pouze očima přirozenýma.

Právě tato vlastní nepatrnost má býti pohnutkou, abychom se co nejúžeji spojili s Pánem, přijali jeho myšlenky za své, jim zasvětili sebe a své denní práce a vstoupili tak do řad těch, kteří své denní dílo ponechávají Pánu, aby ho použil pro své zájmy, pro uskutečnění svého království v duších.

Výroky tolika papežů o Apoštolátě modlitby jsou nám zárukou, že jdeme správnou cestou, následujeme-li miliony jiných duší, které nás v tomto Apoštolátě předešly, že nejedná se o nějakou malichernost, nýbrž o dílo, které je tak veliké a tak plné katolické (Pius XI.), dílo Boží, dílo spásy v Ježíši Kristu.

Organ Apoštolátu modlitby je zvláštní časopis zvaný Posel Božského Srdce Páně. Je jich 70 po světě ve 44 jazycích. Český vychází v Praze II., Ječná 2. V němž se vykládají měsíční úmysly papežské, podávají po-

učení a vypravování, která budí a udržuji ducha Apoštolátu modlitby a vedou k praktické úctě a pobožnosti k B. Srdci Páně. Vychází měsíčně a číslo stojí 1 Kč, předplatné na rok 12 Kč.

Členům Apoštolátu z řad dětských je v českém Poslu zatím vyhrazen zvláštní oddíl, dokud nebudeme moci vydávati zvláštní přílohu nebo i vlastní časopis. Z Apoštolátu modlitby dítek vyrůstá Eucharistická Křížová výprava mládeže po světě velmi rozšířená. O ní se též vykládá v Poslu Božského Srdce Páně.

Eucharistická křížová výprava mládeže.

Původ a cíl.

Eucharistická výprava mládeže, které se nyní zúčastňuje mládež po celém katolickém světě, vznikla ve Francii podobně jako kdysi Apoštolát modlitby.

Založil ji r. 1915 v Bordeaux P. M. Bessiéres T. J. P. Bessiéres sdružil děti k modlitbě za mír, za umírající vojáky, za vítězství dohodových vojsk a za nový rozkvět katolického života v osvobozené vlasti.

Toto hnutí bylo hned od počátku eucharistické. Zdůrazňovalo se sv. přijímání buď

měsíční nebo týdenní nebo denní. Mimo to obětovali tito mladí křižáčkové — tak se totiž zvali podle známých výprav křížových, jež podnikli i chlapci, a podle odznaku sv. kříže — Božskému srdci Páně celý den se vším, co ten den konali nebo trpěli, aby tak celý den proměnili v modlitbu. Tak konali vlastně to, co koná Apoštolát modlitby. Proto — hlavně však, aby dosáhli hojných odpustků pro padlé vojáky, byli včleněni do Apoštolátu modlitby. V této podobě trvala tato výprava mládeže, pokud zuřila světová válka.

Po světové válce se vytkl tomuto sdružení širší cíl podle přání mezinárodního eucharistického sjezdu v Lurdech r. 1914, aby se po celém světě pracovalo o časné a časté sv. přijímání v duchu dekretu Pia X. „Quam singulari", vydaného v srpnu 1910. Šlo o jeho pochopení a praktické provádění. Šlo i o vroucnější a tím i působivější sv. přijímání, kterého se dosahuje spojením s úctou k B. Srdci Páně, jejíž součástkou je právě smírné sv. přijímání. Tak měl duch Apoštolátu modlitby a jeho prakse proniknouti denní život mládeže a vésti ji k požehnanému spojení s eucharistickým Spasitelem.

Je tedy cílem EKVM (eucharistické křížové výpravy mládeže), jak jej nyní pojímají ve všech zemích: vytvářeti dokonalé křesťany a horlivé apoštoly království Kristova soustavným a horlivým využíváním

Nejsvětější svátosti oltářní jak při nejsvětější oběti, tak při sv. přijímání.

Tento cíl zdůrazňuje také svatý Otec Pius XI., který jak Apoštolát modlitby sám tak také Eucharistickou jeho sekci mládeže stále se zvláštním zájmem sleduje a dal ji zvláštním listem 6. srpna 1932 pro celý svět ústředí v Římě, k němuž se jednotlivé skupiny „křižáčků" přivtělují. V listě tom s radostí konstatoval, že eucharistická výprava mládeže má již půl třetího milionů členů a účinně pracuje o rozšíření království Božího.

Úkoly Eucharistické mládeže jsou vyjádřeny čtyřmi hesly: Modli se! Přijímej! Obětuj! Apoštoluj!

Proberme jednotlivá hesla.

Modli se!

Je to první úkol sekce Apoštolátu modlitby a ten je přístupný i dětem. Co je snazšího než poznamenati se ráno svatým křížem, vzpomenouti na Pána Ježíše a od srdce říci: Všechno pro tebe, Nejsvětější Srdce Ježíšovo! Tobě obětuji dnes všechny své modlitby, práce a bolesti. Božské Srdce Ježíšovo, přijď království tvé! Tak se promění všechny úkony a bolesti v modlitbu.

Ostatně slyšme sv. Otce, co praví! V lednu 1936 byla u něho deputace italského Apoštolátu modlitby a mezi nimi 50 „křižáčků", kteří

mu přinesli poklad. Obsahoval 1,439.347 mší sv., 951.909 návštěv Nejsv. svátosti, 596.457 sv. přijímání, 5,074.880 rozličných modliteb, 1,439.338 dobrých skutků, 1,353.799 obětí; úhrnem obětovaly děti z italské euch. výpravy mládeže na 11 milionů dobrých skutků. Sv. Otec s nimi pobyl tři čtvrti hodiny. Pověděl jim, jak je mu jejich návštěva drahá, jak velikou cenu má a jak ho těší jejich dar. A pak pokračoval: „Modlitba má velikou moc, ba je to velmoc, vždyť má božskými slovy zaručeno vyslyšení. A modlitba dítek, ta má teprve zvláštní moc, vždyť dítky jsou miláčkové B. Srdce Páně. Veliká rodina Apoštolátu modlitby, v jehož čele kráčíte vy, malí křižáčkové, je zcela po přání B. S. P., ba nerozpakujeme se říci, že samo B. Srdce Páně uvedlo Apoštolát modlitby v život, vždyť z úst Božského Spasitele nevyplynula žádná slova tak často jako slova: „Modlete se, modlete se, třeba je vždycky se modliti a neustávati. Žádejte... hledejte... tlucte.., obdržíte!" A přímo z Božského Srdce Páně vyšlo vyzvání k apoštolské modlitbě: „Proste Pána žní, aby poslal dělníky na žeň svou."

Svatý Otec dodal pak, že zná ze zkušenosti pomoc, kterou mu v jeho těžkém úkolu skýtá Apoštolát modlitby, v jehož čele jsou maličcí. Proto také na jeho modlitby spoléhá a počítá s nimi zcela obzvláštním způsobem, především ve velkých potřebách a úzkostech nynější doby,

kdy se jednotlivci i rodiny a společnost řítí — jediný Bůh ví — kam.

Tu je věru apoštolát vykonávaný modlitbou, prostředkem nejúčinnějším a spolu každému přístupným. „Vždyť modlit se může každý, k tomu není třeba ničeho, jak říká sv. Alfons, ani mluvit není třeba.“ Tak mluvil sv. Otec k dětem, a osvětlil tak sám význam prvního hesla: Modli se!

Přijímej!

Cílem eucharistické výpravy mládeže je eucharistický život. Proto zaujímá toto heslo ústřední místo a vyhovuje tak vyzvání Pia X. a přání samého B. Srdce Páně. Z něho vyšla svátost Nejsvětější, v níž se spojujeme nejúže se svým Spasitelem. Jí se rozmnožuje v nás nejhojnější život božský, který nám byl vlit na křtu sv. a se obnovuje svátostí pokání, byl-li snad těžkým hříchem přerušen. O tento nadpřirozený život, o tuto účast na životě Božím běží. Pán Ježíš to výslovně praví: „Já jsem chléb živý, který s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky. A chléb, který já vám dám, tělo mé jest, které vydám za život světa.“ A dále: „Jako mě poslal živý Otec a já živ jsem skrze Otce, tak i ten, kdo jí mne, živ bude skrze mne. Toto jest chléb, jenž s nebe sestoupil, ne jako vaši otcové jedli a zemřeli. Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.“ (Jan 6, 51 a 52, 58 a 59.)

Jak je nám třeba plnosti života, síly ke konání ctností, síly ke zdolání útoků těla, světa i ďábla! Poměry jsou pro život duchovní čím dále těžší, nebezpečí pro duši mládeže větší; proto je spojení s Kristem Pánem eucharistickým a jeho síly vždy více zapotřebí. Namnoze již, Bohu díky, věřící chápou vyzvání Pia X., aby se dítky vedly k sv. přijímání, jakmile dospějí k užívání rozumu, to jest u nás asi v sedmi letech. Eucharistická výprava tu pomáhá a pak se hlavně stará o časté zbožné sv. přijímání. Členové Eucharistické sekce Apoštolátu přistupují jedni k sv. přijímání aspoň jednou měsíčně, jiní týdně a opět jiní denně. Zvláště je to smírné sv. přijímání, na které klade důraz Apoštolát modlitby po přání Božského Spasitele samého a učí tak dítě hledat Božské Srdce Páně v Eucharistii, jak to také zdůraznil Pius XI. v encyklice o Božském Srdci Páně: „Miserentissimus Deus."

Neméně se zdůrazňuje častá a zbožná účast na mši sv., která je zpřítomněním oběti Pána Ježíše na Kalvarii. Po té stránce se docílilo pěkných výsledků. V Belgii bylo docela raženo u mládeže heslo: „V neděli z povinnosti, v pátek z lásky!" a heslo to mělo příznivou odezvu i v ostatních zemích — i u nás. Je to přání sv. Otce, který projevil několikrát a zvláště po jubilejním roce 1933 —, aby Apoštolát pracoval o nejhojnější účast při nejsv. Oběti mše sv.

Obětuj se!

Účast při nejsvětější oběti, jak k ní vyzývá Apoštolát a jeho eucharistická sekce vede sama sebou k obětem. Vždyť pracuje o to, aby nikdy nebyl pouhým divákem, nýbrž aby oběť spolu konal. Rovněž smírné sv. přijímání, jímž se snažíme Pánu Ježíši dát náhradu za urážky a zjednat tím bližnímu milost obrácení, probouzí v nás ducha oběti. Je věru pozoruhodné, jak horlivost se může vzbudit i v dětech. V jarních číslech Posla B. Srdce P. 1936 byly toho pěkné doklady. Na otázku, jakou oběť může přinésti chlapec nebo dívka z lásky k B. Srdci Páně, odpověděla hezká řada chlapců a dívek. Odpovědi prozrazovaly pochopení ducha oběti. Tak odpovídal jeden slezský hoch: „Oběť je odepříti si něco velmi milého z lásky k druhému.“ Snad ani netušil; jak to dobře vystihl. Ano, vykonat věc, která mne něco stojí, a vykonat to pro někoho, koho mám rád, to patří k podstatě oběti. Skoro u všech se opakovalo: chodit na mši sv. i mimo neděli, chodit i v pátek z lásky k Pánu Ježíši, a zvláště na první pátek obětovat smírné sv. přijímání, poslouchat na slovo a pracovat svědomitě úkoly. Jiný uváděl odříkání u stolu, jiný ovládnutí hněvu atd. Ale všude se opakovala pohnutka „z lásky k Pánu Ježíši!“

Jaký má tento duch oběti vliv na výchovu mládeže a na utváření její povahy, netřeba

zvlášť vykládati. Naučí se tomu, co je abecedou v křesťanském životě: zapírati sebe. „Kdo chce za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj denně na sebe a následuj mě."

K snažšímu cviku zavádějí se lístky, na které se denně jednotlivé skutky poznačí. V naší „Dětské neděli" podává se pravidelně takový list i návod, jak to učiniti. Říká se tomu také „duchovní poklad". Je to vskutku dobrovolný dar do válečné pokladnice Kristovy na úmysly Apoštolátu a zároveň přehled vítězství dobytých nad sebou.

Tak vychovává vskutku Eucharistická křížová výprava mládeže ze svých členů dokonalé křesťany a apoštoly. Apoštolát je nejlepší plod její modlitby a sv. přijímání. Proto se k heslům: Modli se! Přijímej! Obětuj se! druží heslo čtvrté:

Apoštoluj!

Světlo musí svítit, oheň musí zapalovat. A v srdci člena Eucharistické výpravy hoří oheň lásky k Božskému Srdci Páně a rozdmychuje se denním zasvěcením: „Všechno pro Tebe, Nejsvětější Srdce Ježíšovo!", častým sv. přijímáním a dobrovolnými obětmi konanými z lásky k tomu Srdci, které nás tolik milovalo, že se úplně vyčerpalo a ztrávilo, aby nás spasilo. Toto smýšlení B. Srdce Páně si osvojuje i malý křižák! Božský Spasitel

přišel hledat a spasit, což by zahynulo. Přišel založit království Boží na zemi k slávě Boží a k spáse lidí. Nám pak uložil povinnost starat se o ně, a vložil nám na rty prosbu: „Přijď' království Tvé!" Ta se stala heslem i Apoštolátu i jeho eucharistické sekce E. K. V. M. A v tomto hesle jest spojeno přes 30 milionů členů Apoštolátu a tři miliony křižáků a usilují o jeho uskutečnění modlitbou, příkladem, prací a bojem.

Modlitba tedy i sv. přijímání, oběti spojené s dobrým úmyslem a příkladem jsou prostředky k tomu obrácení duší, k jejich získání a zdokonalení. Kolik po této stránce dokáží děti, lze vyčísti ze zpráv Euch. výpravy Francouzů, Belgičanů, Holand'anů, Italů, Němců, Chorvatů, Slovinců, Poláků, i jiných, kde všude Eucharistická výprava kvete. Uvádíme jen příklad z belgické E. K. V. M. Rozdělili se na počátku postu a každý si vzal na starost jednoho hříšníka, který nebyl dlouho u sv. svátostí. Pak se začali modlit, oběti přinášet a konec byl: mohli sv. Otci odevzdat koncem minulého května 1591 obrácení. Jedno děvčátko obětovalo dva plné roky denně mši sv., svaté přijímání, modlitby, oběti za obrácení tatínka, který nebyl již 13 let u sv. svátostí. A zvítězilo!

Již z toho je patrné, jak vychovává Euch. křížová výprava mládeže nejen dokonalé křesťany a apoštoly, ale připravuje si půdu v srd-

cích pro svaté kněžství a povolaní misionářské. Vskutku biskupové krajů, kde kvete Cruciata (Křížová výprava), i v pastýřských listech označili Euch. výpravu mládeže za štěpnici povolání.

Hesla: Modli se! Přijímej! Obětuj se! Apoštoluj! hodí se ovšem každému věku. Proto si sv. Otec přeje, aby se křížová výprava šířila i mezi dospělé a tvořila elitu Apoštolátu modlitby. Tento duch je spolu nejmocnější oporou Katolické akce, a proto je žádoucí, aby s Apoštolátem modlitby tato škola praktického křesťanství zakotvila i v našem národě.

P. Fr. Kubíček, T. J.

Několik příkladů.

Malá misionářka.

„Co to vidím? Moje dceruška mlsá a krade!" zvolal hněvivě pan starosta N., když otevřel zásuvku ve skříni své osmileté Aničky. — „Kolik to kostek cukru mlsoun mlsná potajmu nashromáždila!"

„Aničko!" volal tatínek hněvivě z okna na dvůr, kde právě si hrála „na slepou bábu". Anička ihned poslechla, sňala pásku s očí a spěchá k otci. Ten vede dceru k zásobě cukru.

„Děvče, ty kradeš?" Pronikavým okem hleděl na dceru. Ta však se nezastyděla, jak

očekával, nýbrž upřímně hleděla tatínkovi do očí.

„Ne tatínku, nekradu. Jenom si ty dvě kostky cukru, co mi maminka dává k snídani a k svačině, schovávám. A až maminka bude potřebovati cukr, poprosím ji, aby mi jej odkoupila. A co za to utržím, dám na pohanské děti.

Tatínek nepromluvil slova, jen políbil dcerušku na čelo a šel k mamince, která seděla ve vedlejší světnici a šila. Když za čtvrt hodinky přišla Anička k matce, aby si vyprosila několik zbytků látky pro panenku, ani netušila, proč maminka dává s takovou ochotou, čeho si přeje.

Druhého dne odkoupili rodiče Aničce celou zásobu cukru a zaplatili jí tak velikým obnosem, že mohla dáti pohanské dítě pokřtíti na jméno Anna.

V daleké Africe pokřtili děvčátko a dali jí jméno Anna.

Když Anička s radostí mluví o své malé, černé Aničce, otec rád naslouchá. A on, který se už dvacet let nestaral o věci náboženské, se zájmem sleduje zprávy z misií... Černá Anička se modlí denně za své neznámé dobrodince v Evropě. A andělé předou neviditelné nitky, které spojují srdce i přes největší vzdálenost. Až konečně otec se vrací do Církve, které byl odcizen již dvacet let.

Dva žebráčci Boží.

(Vypravuje P. Perrez S. J. Zi-ka-vej.)

V blízkosti naší misie bydlel bratříček a sestřička. Alžbětě bylo sedm let, a malému Bartoškovi právě šest. Oba byli o vánocích při půlnoční v klášteře ctihodných sestřiček u prvního sv. přijímání. Oba slíbili milému Spasiteli, že budou choditi každý den ke sv. přijímání.

Avšak o vánocích rodiče odcestovali a ponechali péči o děti stařičké tetičce. Tato teta ráno vstávala pozdě. Jak tedy mohli na mši svatou? Kdo je bude budit?

Alžběta konečně slíbila, že bratříčka vzbudí. A opravdu měla jen jednu myšlenku: aby nezmeškali sv. přijímání! V jednu hodinu v noci se náhle probudila. Domnívá se, že je již čas ke mši svaté, spěchá k bratříčkovi a budí ho. „Bartošku, vstávej, přijdeme pozdě na mši svatou!“ Poslušně chlapeček vstává, obléká se, jak jen může, a pak tiše a opatrně, aby nevzbudili tetičku, otvírají dveře a jdou do noci. Je krutá zima. Měsíc svítí uprostřed hvězd. Dětem je přec trochu úzko... Kdyby přišli lupiči a je odvedli? Nevidí žádného člověka. Bartoš se přitulil k sestřičce a je mu zima!...

Avšak touha po Spasiteli vítězí. Děti kráčí dál po úzkých stezkách podél kanálů. — Avšak najednou zůstali státi jako přimrazeni. Velká temná postava se blíží. Běda, to jistě

je lupič. „Co zde děláte v noci?“ táže se přísný hlas. „Chce... Chceme na mši svatou!“ odpovídá Alžběta. Bartošek začal plakati. „Na mši svatou?“ táže se muž, „kampak?“ — „K ctihodným sestřičkám do Seng-mu-yen.“

Strážník, — to byl onen muž — vysvětlil dětem, kolik je hodin a zavedl je domů. Tiše si lehli a brzy usnuli. Avšak netrvá to dlouho.

Již ve čtyři hodiny Bětuška se zas probudila a budí bratříčka: „Rychle vstávej, jinak přijdeme pozdě na mši svatou.“ Poslušně vstává Bartošek a brzy jsou děti zas na ulici.

Tenkráte nepotkali nikoho a tak se dostali až ke dveřím kláštera. Ale dveře jsou zamčeny a nikde neviděti zvonku. A zdá se, jakoby všecko hluboce spalo. „Co to je dnes, že nikdo nechce vstávati?“ Co dělati. Začínají plným hlasem volati vrátného: „Lao-pa-pa, Lao-pa-pa, k'aj meun! — Starý strýčku, starý strýčku, otevři nám!“ Ale Laopapa nic neslyší. Volají hlasitěji, až konečně vrátný se probudí. Z lůžka se táže: „Kdo je tam?“ — „Alžběta a Bartošek.“ — „Co chcete?“ — „Chceme Ježíška přijmouti při mši svaté.“ — „Ještě je mnoho času, než začne mše svatá, ztraťte se!“ Stařeček se obrácí a nechá děti státi.

Ty však se nedají odbýti. Neřekl Pán Ježíš: „Tlucte a bude vám otevřeno.“ Tak děti tlukou rukama a nohama a volají: „Chce-

me Ježíška v jesličkách! Chceme Ježíška!" — Konečně slyší služka rámus a jelikož jen rozumněla slova „Ježíšek... jesličky..." spěchá vyděšena k ctihodným sestřičkám a volá: „Pojďte rychle, chtějí nám ukrásti Ježíška." Ctihodná sestra jde ke dveřím, otvírá — avšak místo zlodějů nalézá dva malé žebráčky Boží, zkřehlé zimou a se slzami v očích. Ale brzy byli potěšeni a zahřáti; a když potom začala mše svatá a děti přistoupily ke Stolu Páně, aby obdržely odměnu za svou touhu a duševní hlad po Pánu Bohu, splnilo se na nich slovo Spasitelovo: „Blahoslavení, kteří lačnějí, oni budou nasyceni."

Jak Bůh se zjevuje dětem.

Misijní sestra píše z Afriky: Dítě, o němž píši, narodilo se z protestantských rodičů a bylo pokřtěno onou sektou, ke které patřila jeho matka Merika.

Merika byla velice horlivá ve svém náboženství a často chodívala do protestantské modlitebny, když se tam konaly veřejné pobožnosti.

Jednoho dne, když se zas chystala k bohoslužbám, napadlo jí, vzíti s sebou malou, sotva čtyřletou dcerušku Noemi.

Když však přišli k modlitebně, dítě se zdráhalo vstoupiti dovnitř. Ani prosbami ani hrozbami nemohla matka zdolati její odpor. Stále opakovala: „Tam nepůjdu, tam není

Bůh.“ Matka se domnívala, že to je umíněnost dítěte a nechala ji.

Po nějaké době, když zas šli do modlitebny, Noemi nesla matce koberec, na který tamější ženy při bohoslužbách sedávají. Matka se domnívala, že neposlušnost dítěte je již přemožena, avšak u vchodu modlitebny dcera zůstala státi a řekla rozhodně: „Nenuť mne, abych tam vstoupila, tam není Bůh!“ A aniž čekala odpověď utekla a odebrala se do školy katolické katechetky. Tam vstoupila, pozorovala nějaký čas, co dělají děti, a pak se sama, aniž by ji někdo k tomu vyzval, znamenala se znamením sv. kříže.

Večer matka ji volala k odpovědnosti: „Co to myslíš? Co to děláš?“ tázala se přísně. Dítě odpovědělo: „Chci se modliti v Rubage, tam je Bůh!“ A ať matka mluvila, co chtěla, dítě zůstalo při svém. Matka jí hrozila, nadarmo. Nedala dítěti dva dny jísti. Noemi zůstala klidnou; jenom, když hlad ji již trápil, řekla: „Maminko, mohu si aspoň kousek třtiny cukrové vzíti?“ — Matka nechtěla povoliti. Avšak když po dvou dnech dítko bledlo, Merika se přec znepokojovala myšlenkou: „Moje dítě umře hladem“. Nevěděla, co a jak začíti.

Již byla noc, když se rozhodla, že zavede dítě k domu katolické katechetky, kde také bydlely děti, které se připravovaly na křest svatý. Dva mladíci zavedli Noemi ke katechetce; bylo již po desáté hodině.

Katechetka nevěděla, co si má mysleti. A jelikož se obávala nějakého úkladu, nechtěla dítě přijmout na noc.

„Chceš-li opravdu se modliti u katolíků, ať tito dva mladíci tě zítra zavedou ke kněžím v misii; tam se zítra s tebou setkám.“ Noemi se musela vrátiti domů. Ale prosila matku tak dlouho, aby mohla k misionářům, až matka svolila.

Ráno Noemi už se nemohla dočkati, až se vydá na cestu k misijní stanici. Katechetka tam přišla také. Misionář se tázal dítěte: „Znáš mne?“ „Ne“, odpověděla, „ale myslím, že tys kněz.“

„Řekla jsi matce, že se chceš modliti v Rubagě. Víš, kde to je?“

„Nevím, ale vím, že je tam Pán Bůh. Ale v modlitebně, kam mě uvedli, není Pán Bůh!“

Kněz byl udiven těmi odpovědmi a bojem, který toto dítko vedlo o sv. víru, kterou ještě neznalo, a proto se rozhodl, že přijme Noemi hned do Církve katolické. Svěřil ji katechetce, aby ji vyučila v hlavních pravdách náboženství, a pak aby ji přivedla ke křtu.

Se zájmem poslouchala dívenka o pravdách sv. víry a nebeská radost zářila z jejich očí, když se vypravovalo o Pánu Bohu.

Brzy znala katechismus a 22. listopadu byla pokřtěna na jméno Maria Cecilia. Ještě jí nebylo pět let. Zůstala nějaký čas u kate-

chetky; pak přišla matka pro ni. Ale nedělala jí překážek ve vykonávání katolických povinností.

To všecko se událo za nepřítomnosti otce. Matka s úzkostí čekala, co řekne otec po svém návratu. Mezitím protestantská příbuzná si dala záležeti na tom, aby trápila mladou katoličku. Vytýkala jí a přemlouvala, aby přešla k jejich sektě. Avšak Cecilie odpovídala s takovou jistotou a projevila takovou radost nad tím, že jest katoličkou, že i matka se jí zastala a hájila proti útokům příbuzné.

Brzy potom šly děti katolické k sv. zpovědi a sv. přijímání. Cecilia chtěla s nimi. Katechetka namítala: „Ne, ty to ještě neumíš!" Ale když poslední dítko opustilo zpovědnici, Cecilie ihned přiklekla a začala se zpovídati. Misionář prohlásil: „Ona všecko ví, čeho je třeba. Je velmi dobře připravena k sv. přijímání, půjde tedy zítra s ostatními ke Stolu Páně."

Od té doby chodívá Cecilie pravidelně k sv. přijímání a činí tak s velikou vážností a zbožností.

Jednoho dne se tázala katechetka: „Nechceš dnes přijmouti Ježíška do svého srdce." — Cecilie odpověděla: „Ne, dnes nejsem dosti připravena."

Kolik je u nás dětí desítiletých, které by byly tak horlivé jak ona pětiletá dívenka v Africe?

Obět děvčat v Africe.

V pondělí svatodušní dostala naše děvčata od důstojného pána představeného jako mimořádný sváteční přídavek dvě rupie. Dar jim připravil velikou radost, a radily se horlivě, co s penězi mají udělati. Nepokřtěné dívky navrhovaly, aby se koupil kus masa na přilepšenou neb nějaké pamlsky. Některé z pokřtěných chtěly peníze rozděliti tak, aby si každá mohla koupiti buď růženec aneb křížek. Avšak obchodníci ve vesnici neprodávali růžence a podobné věci. Děti se nemohly dohodnouti.

Konečně řekla jedna: „Poslyšte, příští měsíc 21. června má náš nejdůstojnější biskup jmeniny! Dvě rupie právě stačí na mši svatou!“ — Všechny souhlasily: „Ano, — to je pravda — a právě letos bychom neměli žádných peněz na nějaký dar, protože jsme od nikoho nic nedostali. Ano, ano, na mši svatou!“ A s jásotem tleskaly rukama. Dvě rupie byly pečlivě uzamčeny — až k svátku sv. Aloise!

Imprimi potest. Pragae, die 2. Martii 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc. Vošahlík C. Ss. R., censor ex officio. Imprimatur Nr. 3667. Olomucii, die 4. Martii 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM“. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, M. Ostrava, Těšínská 21.

Ušetříte,

když objednáte naše

korespondenční lístky
s katolickými hesly ●

DESET takových
lístků Vás stojí jen

Zároveň tím vykonáte dobrý apoštolát šířením katolických zásad!

Adresa pro objednávky:

EXERCIČNÍ DŮM V HLUČÍNĚ

Abychom vyprodali zásoby

a umožnili i nemajetným zakoupení dobrých spisů,

snížili jsme značně ceny těchto knih:

Berthe-Janů: **ŽIVOT SV. ALFONSA**
vázaná Kč 25·- (dříve Kč 36·-) neváz. Kč 15·- (dříve Kč 20·-)

Burgerová: **Z DENÍKU PORODNÍ BABIČKY**
vázaná Kč 25·- (dříve Kč 39·-) neváz. Kč 18·- (dříve Kč 27·-)

Dále doporučujeme:

NAŠE SVĚTLA Denní četba ze života svatých . . . . . váz. 16·—

ŠŤASTNÉ DĚTI Denní čtení ze života svatých a zbožných dětí, váz. 16·—

MALÝ PETŘÍK . . . . . 1·80

IMELDA . . . . . 1·80

BŮH A DUŠE . . . . . 12·—

POSEL PRAVDY 1 roč. váz. . 2·—
(Vyšly již 2 ročníky)

UVAŽUJ!
Vybrané letáčky „POSLA PRAVDY"
Režijní cena 1·— Kč (i s portem)

• Za měsíc

deset tisíc

se rozešlo

mešních textů

z Exercičního domu. Jistě to důkaz, jak potřebná a výhodná je tato pomůcka k živé účasti na mši svaté. Texty jsou **v dvoubarvém tisku a jak praví kritika, »nemyslitelně laciné«.**

Řád mešní (s tuhou obálkou, do které lze vsunout sešitek se zvláštními texty) . . Kč 1·-

Osm sešitů textů na neděle a zasvěcené svátky po 50 hal. . . . Kč 4·-

Celý nedělní misálek . . . . . Kč 5·-

VÁZANÝ v celoplátěné vazbě Kč 8·— • Při hromadných objednávkách hradíme Vám porto

ADRESA PRO OBJEDNÁVKY:

EXERCIČNÍ DŮM V HLUČÍNĚ

HUSITÉ

ŽIVOTEM č. 277
CENA 50 h.

Reformaci začal Hus, „veliký bojovník za pravdu a svobodu svědomí".

Reformací zove se všeobecně ono hnutí v českých dějinách, které se vyznačovalo odbojem vůči Římu, odmítáním autority papežské a chtělo národ vésti jinými cestami, než jakými jej vedla od dob sv. Cyrila a Metoděje církev katolická. Byla sice reformace katolická a to za vlády Karla IV., reformace v pravém smyslu toho slova, (reformare znamená napravovati), jež usilovala o nápravu pokleslých mravů a zdokonalení náboženského života v celém národě a to v duchu čistého křesťanství, jehož strážkyní je Církev, ve smyslu věrouky a mravouky katolické. Avšak tato reformace pravá, již prováděli kněží v pravdě svatí a myslitelé - laici nejvýš obezřetní, jako Jan Milič z Kroměříže, Konrád Waldhauser, Matěj z Janova a Tomáš ze Štítného — první český filosof světového formátu — byla epochou příliš krátkou. Zazářila mocným bleskem, ale ten brzy zmizel a nastalo zetmění, v němž rozsvěcovali matná světýlka sektáři; ti ve své pýše prohlašovali, že oni jsou pravými reformátory a považovali se za povolány, aby napravili ne jenom zkažené mravy, ale aby také opravili učení Církve katolické, kterou nespravedlivě posuzovali

a s pohrdáním odmítali. Řadu takovýchto reformátorů zahajuje Hus. Jak mylně je pojímána namnoze postava tohoto kněze, který působil původně jako kněz katolický a později se od učení katolického v mnohém odchýlil — podlehnuv bludům Wyklefovým! Nikde není Hus tak nepravdivě zkreslen na úkor vědecké pravdy jako ve školských učebnicích!

Zde se o něm píše mimo jiné věci, které odporují vývodům učených historiků a na něž bylo upozorněno v brožuře „Největší muž českých dějin", také to, že „pravdu nejen miloval a hlásal, ale za ni i umřel, že zemřel také za svobodu svědomí, že zviklal papežovu autoritu, neboť hlásal právo člověka přemýšleti rozumem o otázkách věroučných a mravoučných". Citát tuto uvedený, vyňatý z II. dílu Mlčochovy učebnice dějepisu str. 88., uvádí ve vztah věci, naprosto si odporující. Což teprve Hus učinil ten objev, že o otázkách věroučných a mravoučných se má přemýšleti rozumem? Vždyť katolíci všech dob přemýšleli a přemýšlejí o těchto otázkách, čím více a déle přemýšlejí, tím uvědomělejšími katolíky jsou, tím více ctí autoritu Církve, papeže! Právě proto celá řada nekatolíků a to geniálních badatelů, kteří hodně myslili a důsledně myslili, stala se katolíky, že poznala božský původ papežství, že svými hlubokými studiemi dospěla k uznání autority náměstka Kristova na stolci sv. Petra! V jiných učebnicích se bezpočtukráte omílá názor, že „Hus bojoval a umřel za svobodu svědomí a rozumu", kteréžto idee znamenají „především zavržení násilí v náboženských věcech", že tímto „svým úsilím a svou smrtí zasloužil se o všechno lidstvo", neboť „razil všem cestu k svobodě" (I. díl dějepisu Gebauerové-Jiráka-Reitlera str. 28., II. díl str. 72.), zasloužil se o „duchovní pokrok všeho lidstva". (II. díl Lad. Horáka 23.)

Hus se stále velebí jako bojovník a mučedník za pravdu. Za jakou pravdu? Moderní badatelé Dr. Sedlák, Dr. Neumann, Dr. Pekař a jiní dokazují, že Hus byl úplně závislý na Wiklefovi, že doslovně opsal z jeho spisů celé stati s jejich bludy. Tedy bludy Wiklefovy, toť pravda Husova! Na těchto bludech tvrdošijně trval, jich nechtěl odvolati! Docela dobře mu řekl jeho někdejší přítel Ondřej z Brodu, který ho upozorňoval na pochybenost jeho jednání, že bude-li stíhán církevními tresty, „nebude trpět za pravdu, nýbrž za nedostatek pokory, lásky a za bludy Wiklefovy". (Palacký, Documenta 528; Ráček Čsl. dějiny 211 a 215.) Z Husa dělají moderní lžihusité velikého mučedníka za pravdu, ale v obraze, jak jej zkreslil ve svém velkolepém díle, současnými historiky vysoce oceňovaném, Dr. Sedlák, Hus je „hašteřivý, domýšlivý sektář bez hlubšího vzdělání, bez pravé síly povahové, bez jediného rysu velikosti, který se za cizí myšlenky dává v zápas s církevní autoritou a smrt mučednickou podstupuje konec konců ne tak z pravého přesvědčení jako z falešného studu, aby si nezadal u svých přátel a stoupenců". Dr. Krofta, který tento citát uvádí, nepopírá vědeckost Sedlákovu, ale přiznává, že „Sedlák dobře vystihl některé lidské slabosti a chyby Husovy, že má mnoho pravdy" (Dr. K. Krofta v Č. Č. H. 1916, str. 178.).

V osobním jednání nebylo u Husa smyslu pro pravdu, ale projevuje se u něho stranickost a nespravedlnost; nelíčil současných událostí tak, jaké vskutku byly, neboť mnohé špatné osoby — světské i duchovní — nazýval spravedlivými a hodnými a to proto, že s jeho bludným učením souhlasily, avšak lidem úplně bezúhonným v protivné straně připisoval věci nespravedlivé, klepy a zevšeobecňoval jednotlivé přestupky, jak na to poukázali jeho přátelé Páleč a Ondřej z Brodu, jejichž stanoviska se dovolává moderní historie. (Pálče cituje Hlídka 1910, Ondřeje z Brodu, Palackého Documenta 520.) Jak potupná jména dával Hus svým protivníkům, ač si toho nezasloužili, jak zase naproti tomu hříchy svých příznivců, zejména krále Václava a jeho milců, přikrýval pláštěm shovívavosti a nedotkl se jich ani slovíčkem, aby neztratil jejich sympatií, o tom podává hojné doklady Ráček v Českoslov. dějinách na str. 204 a 205. Jak docela jinak jednali katoličtí hrdinové sv. Jan Nepomucký a arcibiskup Jan z Jenštejna! Nesnažili se dobýti přízně dvora královského lží a nespravedlností, ale napomínali otcovsky krále, aby se polepšil. Svatý Jan Nepomucký byl vždy a všude přísně pravdivý, ten skutečně pro pravdu trpěl a za ni umřel! Hus však neumíral jako strážce pravdy, nýbrž jako rozpoltěný sektář, jako pyšný a domýšlivý fanatik, který ve svém poblouzení

mátl řád právní a mravní! (Ráček 212 a 213). Jen to uvažme, že trval na názoru, který odporuje nejen křesťanství a zdravému rozumu, ale také řádu dnešní demokracie: Že totiž duchovní i světská vrchnost ztrácí moc těžkým hříchem!

V důsledku tohoto učení by tedy president státu musil býti svržen, uzdálo-li by se občanům, že se dopustil těžkého hříchu, členové vlády by nemohli dávati zákony ve stavu těžkého hříchu, pak by vůbec nemohl řádně fungovati parlament, nemohli by úřadovati pravoplatně ministři, soudcové, úředníci; nastala by všeobecná anarchie a rozvrat. Kdyby dnes někdo hlásal podobnou „pravdu", jakou Hus tvrdošíjně papouškoval z Wiklefových spisů, byl by u nás odsouzen na základě zákona na ochranu republiky; ale Hus je veleben jako „mučedník pravdy". Hus bývá dále oslavován jako „bojovník za svobodu svědomí". Nesčíslněkráte dokázal Dr. Pekař, že u Husa a u jeho stoupenců nemůže býti o nějaké svobodě svědomí ani řeči, že Hus, husité, Čeští bratří i jiní nekatolíci opírali se stále o Písmo svaté (ať již správně nebo mylně pojaté) a měli na zřeteli, aby každý užíval svého rozumu v závislosti na Písmě svatém a na těch, kdo v jeho sektě toto Písmo lidu předkládají, nikoli, aby spekuloval volně, bez ohledu na zásady bible, tak jak spekulují mnozí moderní myslitelé. Takové

svobody byli Hus a jeho stoupenci naprosto vzdáleni! Hus ve věcech víry nepřipouštěl nižádné svobody. Důrazně žádal, aby bludaři byli nuceni k zevnějším úkonům víry, aby páni nutili poddané násilím také ke Stolu Páně. (Lenz: Uč. M. J. Husi 197 J. Hus hist. et mon. I. 317b. Vyd. r. 1558; Erben: M. J. Husi sp. čes. II. 257, 259.) Stoupenci Husovi nutili, jak známo z historie, násilím krve a železa všechny, kdo věřili jinak, aby přijali jejich stanovisko věroučné, Žižka a jeho pomocníci každému „vtloukali zákon Boží palcátem do hlavy", jak osvětleno v brožuře o Žižkovi. Ve jménu Husově rozdmýchány byly strašné války náboženské, kdy bratr zabíjel bratra jenom proto, že měl jiné přesvědčení, že tu neb onu větu z Písma svatého vykládal jinak. Život Husův a celé hnutí husitské je důkazem, že tu o nějaké svobodě svědomí nebylo ani potuchy. Hus nerazil cestu svobodě svědomí, nemá tedy významu pro duchovní pokrok všeho lidstva, jak mylně tvrdí v II. díle na str. 23 učebnice Horákova.

Reformátor pevné povahy?

V II. díle Mlčochovy učebnice dějepisu na str. 88 velebí se Husova „pevná povaha", která je prý „vzorem všemu lidstvu". Jak soudí učenci o Husově povaze? Poukazují na jeho rozpoltěnost před koncilem a nedůsled-

nost, neboť se z počátku Wikleſa zříkal nebo dával odpovědi vyhýbavé a Jana z Chlumu káral, když vydal některé jeho spisy Zikmundovi, jako by se za jejich obsah styděl, potom však se nechtěl bludných článků zříci, nechtěl odvolati, leč by byl z bludu usvědčen Písmem. Nechtěl přijmouti nabízenou mu formuli odvolávací, o které 14 dní před tím prohlásil, že by byl ochoten dle ní dáti odvolání. (Ráček, Českoslov. dějiny 220, 223.) Masaryk vytýkal Husovi „nepevnost, neucelenost, neurčitost, rozčiloval se nad jeho kolísáním, jednáním s Římem". (Č. Č. H. IX. 223, 254.) Hus byl i vůči sněmu kostnickému nedůsledný. Univ. prof. Dra Naegle praví: „Je záhadou, proč Hus přijal pozvání koncilu, když nechtěl uznati jeho konečný výrok! Jistě přece uznával koncil za nejvyšší autoritu Církve (v té době totiž, když tam šel), protože to hovělo jeho individualistickému stanovisku spíše, než autorita papežská. Neuznaje potom ani koncilu, vyhlásil boj každé duchovní i světské autoritě ve světě a otevřel tak dveře církevní a státní anarchii. Hus prostě nedomyslil, protože domysliti nedovedl, zhoubné důsledky konečné, vyplývající pro společnost z jeho bludů." Hus nedomyslil, Hus svoje názory během koncilu měnil. Nebylo u něho přesnosti v myšlení, nebylo také přesnosti v jednání. Byl to charakter rozpoltěný! Vzorem pevné povahy naprosto není — je „sektářem

slabé inteligence a vášnivé vůle", který dal popud k hnutí „Pryč od Říma".

Byl boj proti Římu oprávněn?

Často se tvrdí, že husitští Čechové musili prý proti Církvi vystoupiti, protože jednala s Husem nespravedlivě, v Kostnici s ním špatně zacházela a jej odsoudila co kacíře, ač byl nevinen.

V I. díle učebnice Gebauerové-Jiráka-Reitlera vyslovuje se názor, že Hus byl pro svou „opravnou a buditelskou činnost" pronásledován, z kacířství obviněn. V II. díle na str. 72. čteme, že prý se Husovi v Kostnici kladly za vinu věci, kterým nikdy neučil. (Totéž je v učebnici Štorcha-Čondla II. díl, str. 122.) Také se liší, jak Hus byl v Kostnici „uvržen do vězení, plného vlhkosti, neboť pod ním vedl kanál, jímž protékaly nečistoty z města". (II. díl učebnice Štorcha-Čondla, str. 122.) Byl prý „uvězněn v nejhorší kobce žaláři, kde se roznemohl na smrt". (II. díl Horákova dějepisu, str. 22.) Musil se prý brániti „proti křivým obviněním." (II. díl Mlčocha, str. 87.)

Je pravdou, že Hus byl v Kostnici uvězněn a to podle zákona, jenž žádal, aby lidé podezřelí z kacířství byli uvězněni a souzeni, ale špatně se s ním nezacházelo. Ostatně by bylo ani k jeho uvěznění nedošlo — z ohledu k císaři Zikmundovi, který byl jeho ochráncem, kdyby byl uposlechl církevních předpisů a přestal sloužit mši svatou i kázat; on však neuposlechl a počínal si okázale jako v Betlemské kapli — pronášel ostré filipiky proti prelátům. Potom se rozšířila pověst, že

chce uprchnouti — byl tedy uvězněn, na což hlavně naléhali žalobci z Čech. Jeho vězení nebylo tak strašné, jak líčí pokrokáři. — „Ostatně v rejstřících Jana XXIII. byly nalezeny též účty za peřiny a otop pro Husovo vězení". (Hlídka 1922, 110; Ráček, Čsl. dějiny 218 a 219.) Když Hus upadl do nemoci, byl ošetřován lékařem Baltasara Cossy. Ve vězení ho navštěvovali nejvzácnější údové kostnického sboru, jako Alliacký a Zabarella, též jeden nejmenovaný prelát a jednali s ním přátelsky, domlouvali mu laskavě, aby odvolal bludy. Sám Palacký to všechno přiznává a praví, že „sbor ničeho neobmeškal, cokoli naň jen slušelo, aby vrchu přísnosti vyhnouti se mohl", že „se zdálo, jako by členové sboru a ne Hus ku prosbám se utíkali". (Dějiny české III. 197). Dr. Pekař prohlásil, že jednání koncilu s Husem by přece zasluhovalo slova uznání, neboť koncil byl ochoten ke koncessím se stanoviska svého neslýchaným, aby dal kacíři veřejné slyšení, jemuž pro kontrolu vyžádal si vlastní asistenci král Zikmund. (Č. Č. H. 1915, 408-9.)

Všichni moderní historikové přiznávají, že Hus byl odsouzen v Kostnici zcela právem — pro bludné články, kterým skutečně učil, které byly vyňaty z jeho spisů, nikoli pro články, jimž neučil.

Dr. Krofta v kritice o spise Dra Novotného napsal: „Novotný tvrdí, že tehdy, když

Hus stál před koncilem, byl opravdovým kacířem. Ale Hus jím byl dávno před tím, neboť se s Církví rozešel již kolem r. 1409". Jinde Dr. Krofta, mluvě s úctou o koncilu kostnickém, dokládá, že příčinou rozporu mezi Husem a Církví byly „vážné rozdíly věroučné". (M. Jan Hus 61; brožura „Největší muž čes. dějin, str. 21.) Herben již 5. července 1915 přiznal v „Čase", že Hus byl kacíř, že jeho princip — vyhlašující za nejvyšší autoritu křesťanů Písmo — „byl kacířstvím nade všechna kacířství" a že Hus byl odsouzen zcela právem.

Univ. profesor Dr. Rádl napsal r. 1924 v „Naší době", že učení Husovo bylo anarchistické a že by je musel i dnes každý univ. profesor odsouditi. — V r. 1925 prof. Kozák i Hromádka v debatách o náboženství doznali, že Husovi se křivda nestala, že byl se stanoviska Církve katol. vskutku kacířem a Církev tedy jednala správně, když jej za kacíře vyhlásila.

K smrti byl Hus odsouzen podle občanských zákonů státních a nikoli církevních. Středověký stát trval na duchovní jednotě národa, protože jednota víry zaručovala i jednotu kultury a moci. Stíhála bludaře jako velezrádce a ani reformace neodstranila tento proces, neboť Kalvín sám dal upáliti přívržence několika odchylek protestantských. Hus

také zastával názor, že kacíři mají býti upalováni.

Řím se ničím neprovinil, českému národu neublížil a tedy nebylo potřebí jej soudit a proti němu bojovat, jak to dělali husité. Mnozí spatřují v husitském boji proti Římu pokrok.

Razilo husitství cestu pokroku?

Autoři některých učebnic vidí v husitské reformaci pokrok, věda však nikoli.

V II. díle „Pracovní učebnice dějepisu" Ed. Štorcha a K. Čondla na str. 159. čteme: „Husitství se postavilo proti autoritě papežské, žádalo svobodné vyznávání víry a dovedlo za tyto požadavky nasaditi i životy. V tom byla velikost Husa a hnutí, jím vzníceného, že první šli cestou, která znamenala pokrok a kterou o sto let později nastoupili i jiní národové." Podobné stanovisko je v III. díle Gebauerové-Jiráka-Reitlera na str. 72.)

Jít proti Římu znamenalo prý — pokrok. Boj husitů se pojímá jako boj za svobodu svědomí. A přece — nikdo tolik nešlapal svobodu svědomí, jako husité sami, kteří mučili a pálili každého, kdo věřil jinak, než oni! Oč lepší, vznešenější bylo stanovisko katolíků nejen v té době, ale i ve století pozdějších! Velmi jasně to vysvítá z veršované skladby „Václav, Havel a Tábor"[*].

Tábor, představitel radikální strany husitské, zastává názor, že loupeže, pálení, vraždy odpůrců „zákona Božího" (t. j. čtyř artikulů) jsou oprávněny. Praví: „Bůh na protivníky krvavé přepustil, bychom

je hubili, zboží jim brali, dopustil. Čili nevíš, že židé egyptskú zemi sú zlúpili, vše pohanstvo v slíbené zemi sú zahubili? Zdalis toho v svatém písmě neslýchal, kterak pomstu Mojžíš na modlosluhy dal: mnoho tisíc lidu jednoho dne zbil. — Též my také mstíme Pána Boha, neostaneť krvavých protivníkův ni jedna noha." Naproti tomu katolík Václav prohlašuje: „Veškeren zákon i všechny cesty Boží víra sú a milosrdenství — toť jest pravé zboží. Boží zákon jest, aby pravú víru měl o Bohu, bližního jako sám sebe miloval. Netřeba jest těch čtyř kusů pražských k tomu, jež sú mnohého křesťana vypudily z jeho domu. Vírať jest nečitedlné a jisté Boží poznání, láska pravá Boha a bližního svého milování." Katolík, jak patrno, proti bludu táborskému, proti jeho náboženství pomsty a ničení nepřátel čtyř artikulů pražských staví evangelium lásky k Bohu i lidem, milosrdenství a obecnost církve Kristovy.

Katolíci toužili po lásce, ale radikální husité s Žižkou v čele naplnili zemi pomstou, zaplavili ji krví katolických mučedníků, a zavalili troskami uměleckých památek. Divný to „pokrok", divný boj za „svobodu svědomí"! Autoři učebnic, vidoucí v husitství pokrok, mýlí se značně jako všichni ti, kdo hledají v reformaci „něco z racionalistickoliberálního ducha moderního způsobu, něco z osvícenského nebo moderně — revolučního pojmu svobody", jak praví Dr. Pekař. „Kdo jen letmo pročte dějiny husitství a táborství, kdo si všimne na př. pouze toho, jak si navzájem vyčítají všichni kacířství nebo i upalují kacíře, třebas byli, jako Hus, silni důvěrou ve vlastní rozum, přesvědčí se sám, že o počátcích novo-

věku „nelze v té souvislosti vůbec mluviti, totiž o počátcích nějaké svobody svědomí a pokroku ve smyslu novověkém.“ (Smysl českých dějin str. 28.) Husitská reformace nebyla pokrokem. Naši moderní historikové naopak tvrdí:

Husitství bylo nepokrokové svou náboženskou nesnášenlivostí.

Známý literární kritik, univ. profesor Dr. Arne Novák v roce 1927 vylíčil v „Lidových Novinách“ své dojmy z návštěvy Sieny a Pienzy, rodiště to Eneáše Sylvia — papeže Pia II., autora známého díla o husitech. O husitských vůdcích tehdy napsal: „Byli tu beze sporu hrdinové a jeden mezi nimi strašně opravdový, ale jeho rekovnost byla příliš barbarská, než aby zasloužila si čistého obdivu. Tito křesťané, zbloudivší z přílišného křesťanství, počínali si nekřesťansky nejen vůči domnělým a skutečným nepřátelům, nýbrž i k sobě samým, hašteříce se navzájem a pomlouvajíce druh druha.“ Dr. Arne Novák to dobře vystihl:

Husité vnesli do českého národa svár y a rozbroje. Dělili se na více stran, z nichž nejvýznačnější byli Pražané či kalíšníci a Táborité. Mezi oběma těmi typickými nositeli soudobého vývoje zela velká propast — žili ve vzájemném nepřátelství. Navzájem se hádali, ano i škody si působili.

Kronikář Vavřinec z Březové napsal: „Pražané byli kněžími táborskými přímo nenáviděni, pokrytci a svůdci zváni; straníci táborští násilím znemožňovali mše po starém způsobu (katolickém), ano, počínajíce si jako vzteklí psi, mistry z Prahy vyhnati chtěli.“ Ještě více dokladů o tom, jak se husitské strany vespolek nenáviděly a pronásledovaly, uvádí Dr. Pekař ve svém monumentálním díle „Žižka a jeho doba“. Také Dr. Urbánek věnuje pozornost problému husitské nesnášenlivosti ve spise Jan Žižka.

V době husitské vládla i ve městech mezi občany nenávist a uplatňovalo se vzájemné pronásledování měšťanů. Dr. Zikmund Winter píše, že konšelé dávali popravovati své odpůrce; mnoho lidí bylo během několika let sťato. Konšelé vysílali po městě tajné donášeče a špehouny, aby zvěděli, kdo je proti nim. Kdo něco nepříznivého o nich pronesl, byl mučen a mrskán. Letopisec r. 1440 napsal: „Za paměti mé v Praze měšťanů, lidí znamenitých stínáno, vpravdě mohli by jimi velikou ulici osaditi.“ Husitství nic kladného nevytvořilo, ale přineslo samou negaci, jevící se v odbojnosti, třídní nenávisti a kruté mstivosti. Tomáš Blatenský ve spise „Víra a kultura“ na str. 58-62 osvětluje, jak se svářely a potíraly sekty husitské slovem i mečem. Zasneme, jak se na př. chovali Táborité vůči Pražanům r. 1420, kdy jim přitáhli na po-

moc; mužům na ulicích vytrhávali kleštěmi kníry, pannám trhali s hlavy kadeře, ženám bohaté závoje a vrchní tenká roucha. To bylo v době, kdy v nich viděli spojence.

A což v letech 1423-1425, kdy stáli Táborité proti Pražanům ve válečném poli — jako proti nepřátelům, jak tu si teprve počínali surově! A jak se chovali Táborité ke katolíkům? Je známo, že vraždili kněžstvo a členy i členky různých řeholí napořád! (O tom v brožurce J. Žižka. Viz dále Tomáš Blatenský str. 63 a 64.) Toto barbarství vyvolala česká reformace, kterou charakterisují učebnice Gebauerové-Jiráka-Reitlera jako „touhu po lepším křesťanství, po spravedlivějším životě", jako „boj za věc spravedlivou" a touhu po „návratu k pravému učení Kristovu"! (I. díl str. 30, II. díl 69, 80.)

Reformace přivodila mravní úpadek.

Katolickým kněžím vytýkali první průkopníci „reformace", že jsou zkažení a sobečtí, ale zatím se ukázalo, že kněží ti jsou mravně lepší, než lžiproroci směru Husova. Když v době Žižkova řádění dovedli katoličtí kněží pro víru tolik trpěti, když se raději nechali mučit a smrt hrdinsky podstupovali, než by se byli svého přesvědčení zřekli, musili býti charakterově silní! Moderní historikové, na př. Dr. Pekař, Dr. Neumann, obdivují se heroismu katolických mučedníků do-

by husitské. (Pekařův Žižka I. 36, 119, 215; Neumann, Katoličtí mučedníci 81; naše brožura Katol. mučedníci doby husitské.) O proti tomu však vědlasní badatelé s politováním konstatují, že s reformací přišla znemravnělost, slabošství vůle a bezcharakternost.

Zejména o kněžstvu sekt husitských vyslovují se velice nepříznivě! Dnes se dává ve vědeckých kruzích plně za pravdu Tomkovi, který napsal o husitském kněžstvu, že „stálo mravně a intelektuálně níže než to, proti kterému svého hlasu pozdvihoval Hus". (Č. Č. M. 1854, str. 242.) Dr. Sedlák dokázal velmi pádně, že zejména po vymření té generace, která svými kořeny kotvila v katolické půdě, žijíc ještě z vlivů katolické výchovy, poměry se zhoršily. Došlo k tomu, že dle slov Denisových nekatolické „kněžstvo pozbylo vší důstojnosti a vší neodvislosti". Z těch kněží „i nejlepší neměli žádného vzdělání, neznali ani obřadů bohoslužebných, přáli pověře a z nevědomosti šířili nauky nejspornější. Mnozí byli poběhlíky, mnohdy zločinci trestu uprchlými, zanedbávali všechny své povinnosti a svým osadníkům dávali příklad nejžalostnější". A tak mezi nekatolíky je patrna „zkaženost a nevědomost duchovenstva, chatrnost kázně, různost učení, lhostejnost věřících, požadavky pánů, t. j. šlechticů, kteří si osobovali moc nad duchovenstvem a s kněžími

zacházeli jako se sluhy". (Konec samostatnosti české I. 313.) Táborité, onen tolik velebný výkvět „božích bojovníků", opěvovaných nadmíru ve školských učebnicích, měli dle podání věrohodných svědků, které cituje Dr. Pekař ve svém „Žižkovi", kněze ještě bezcharakternější a duchovně zchátralejší. Ti, kdo tvrdili, že „se chtějí vrátit k neporušené Církvi dob apoštolských, vskutku jsou prý apoštolům tak podobni jako ďáblové andělům. Apoštolé byli tiší a trpěliví, tito jsou lstiví a jako šelmy zuřiví. Apoštolé světsky jsú nehejtmanili, řídké však je město jich strany, by v něm kněží neřku nepanovali, ale nekralovali. Apoštolé nikomu na statku nepoškodili, tito jsú téměř všecku zemi zlúpili." (Pekařův Žižka 146, 7. U Ráčka str. 206, 207 a 266.) Jak asi vypadal lid, který měl takové kněze — duchovní vůdce? Ne nadarmo mu vytýkal Chelčický, že „bez studu a bez poslušenství bydlí ve frejích, ve smilství pokoutném, v tancích, v touláních po jarmarcích, po posvíceních, po krčmách, v rozpuštěních nestydatých, oplzlých a rufiánských slibují sobě děvečky s pacholky bez vůle starost svých", ne nadarmo poukazují dějepisci na to, že byla veliká zdivočilost a nekázeň v husitském vojsku, že na př. při obležení Mostu vojsko Pražské „konalo loupeže, násilí na pohlaví ženském a nelidské ukrutnosti". (Chelčický, Postila 29; Tomek, Děj. Pr. IV.

194; Blatenský. „Víra a kultura" str. 64 a 65.) I Palacký, opěvovatel doby husitské, doznal, že tehdy „v životě obecném nemravnost řeči převyšovala nemravnost skutků, že obyčej hromování, lání, přísahání a oplzlého mluvení pokládán jako za známku energie osobní, an byl jen známkou nevzdělanosti a barbarství". (Děj. nár. čes. VI 465—466.) Tedy i Palacký našel na české reformaci — rysy barbarství! Tak žalostně se projevila ona „touha po lepším a čistším křesťanství", tak smutně dopadl „návrat k prvotní církvi Kristově". Ovšem, navenek vystoupil český národ, v němž se projevoval mravní úpadek, jako bojovník za „pravdu boží", kterou formuloval ve čtyřech článcích, tak zvaných artikulech pražských.

„Pravda" čtyř artikulů, za niž bojovali stoupenci reformace v 15. století,

nevyprýštila z učení Husova, ale z několika jiných kalných i čistých pramenů dobových. Tato pravda dala podnět k událostem, které byly pravým opakem toho, co se čtyřmi artikuly proklamovalo. Žádalo se náruživě svobodné hlásání slova Božího — vskutku přibývalo hořících hranic i popravišť, na nichž trestána svobodná kázání těch, již zavrhováni byli jako kacíři a blouznivci.

Nejnáruživější byl veden boj o kalich, symbol to Krve Páně, kterou chtěli laici píti spolu s kněžími, ale při tom — pod prapory,

na nichž kalich znázorněn, nejstrašnějším způsobem hanoben Spasitel eucharistický, neboť katolické kostely ničeny a svatostánky bořeny, svaté Hostie po zemi rozhazovány a šlapány. V Táboře záhy proniklo kacířství pikartské, úctu eucharistickou podvracející.

Bouřilo se proti majetku a světskému panování duchovenstva — a zatím kněží, kteří kázali o chudobě, dle stížnosti Křišťana z Prachatic „chtěli míti příjmy z kostelů a beze vší práce žíti v nadbytku", dle svědectví Mikuláše Biskupce „naplnivše měšec zlatem, hodovali, opatřili si drahé šaty a oženili se", katolické kněze vypudili od jejich obročí a uvázali se v ně sami", stávali se skutečnými pány a vládci v městských obcích, ano i vůdci vojsk.

Žádalo se okázalé trestání i vymýcení všech hříchů smrtelných — a vskutku naplnila revoluce zemi na léta hříchy a zločiny zabíjení, pálení a loupeže jako nikdy před tím v našich dějinách... Revoluce husitská způsobila nenahraditelné škody — úpadek věd i umění.

Kulturní úpadek, zaviněný husitskou reformací,

velmi krásně rozebírá Dr. Pekař v III. díle svého díla „Žižka a jeho doba". Staví proti sobě dva obrazy: Dobu Karla IV., kdy bylo pozorovati „neobyčejný duchovní a kulturní rozvoj Čech", kdy „mladá energie proudila zemí, budujíc sebevědomí a pokročilý ná-

rod, plníc universitu českými mistry, kostely a knihovny uměleckými a vědeckými díly, v tomto rostoucí měrou i českými spisy a traktáty a v demokratickém sklonu svém povznášejíc k účasti v životě kulturním i malého člověka městského a venkovského, ano, snažíc se i rozličně o zlepšení podmínek sociálního nebo hmotného vzrůstu jeho" — a dobu po válkách husitských, poskytující smutnou bilanci.

„Země byla plna trosek všeho toho, co dřív bylo titulem její slávy, vydrancovaná a ochuzená, a co je nejbolestnější, zbavená toho imponujícího počtu inteligence, s nímž minulá generace vstoupila v zápas za osvobození a proslavení svého národa. Největší a nejlepší část toho byla ztrávena, vyčerpána, zničena revolucí a to v situaci, jež takřka vylučovala možnost nápravy, nebo náhrady. Kulturní ochuzení a zjalovění českého prostředí, zbaveného de facto myšlenkového ohniska university, která byla hlavním semeništěm pokroků minulých a odervaného od obrovského duchovního společenství románského jihu a západu", takový byl výsledek husitské reformace.

Ano, zničení vysokého učení Karlova, toho učení, které bylo centrem osvěty — místem, kde se stýkala vzdělanost západní s východní a kde ve všech vědách závoděno s universitou oxfordskou a pařížskou, bylo smutným ovocem

husitismu! Jediná fakulta artistická zůstala ze staroslavné vysoké školy Karlovy a ta ještě živořila! (Ráček, Českoslov. dějiny str. 228 a 229.)

Husitstvím zničeno bylo takměř všechno školství, neboť Táborité mařili školy napořád, ničili všechny kulturní památky, vystupujíce jako nepřátelé vzdělanosti katolické. Byli toho mínění, že „všechna pravda křesťanská nachází se v Písmě sv." a že ostatní knihy, kromě bible, „mají býti pomítány a páleny". (Tomek, Děj. Pr. IV. 91, 240.) Dr. Pekař poukázal vícekráte na „nesmyslné ničení knih táborskými útočníky na kláštery", hlavně na to, jak „taborsky naladěný dav r. 1422 vzal útokem a poplenil bibliotéku pražské university", na což naříkal Jakoubek ze Stříbra. (Č. Č. H. z r. 1926, str. 342—376.) Nářky na husitské barbarství opakují se velice často.

Věhlasný učenec F. Hrubý stěžuje si, že „husitství smetlo z největší části slavné středověké kláštery, zasvěcené řádu sv. Františka a pokud které ty kláštery přetrvaly, byly reformací přivedeny takořka na kraj zkázy jak materielní, tak i mravní". (Č. Č. H. z r. 1926, str. 283.) A kolik klášterů jiných řádů husitství smetlo, kolik kostelů! „Kdo odhadne pohromu, která tím postihla poklady umění malířského, sochařského a klenotnického, kdo ocení škodu, způsobenou zničením klášterních a kolejních knihoven? Vždyť tehdejší knihu

musil neúnavný mnich psát a opisovat i několik let. Vyšehradský kodex, jenž ty hrůzy přetrval, se cení na 30—50 milionů Kč.“ Kolik miliard by se cenily všechny ty vzácné rukopisy, za válek husitských zničené? (Ráček, Čsl. dějiny 282.)

I Palacký si stěžoval, že husitství, „spojené s nenávistí hierarchie, splodivši vandalismus zúmyslný a důsledný, připravilo Čechy bezmála o všecky památky staré krasoumy, vzdělávané tehdáž téměř jen skrze kostely a kláštery a pro ně.“ (Děj. nár. čes. III., 309 až 310.) Kronikář Zap se stejnou lítostí píše o „boření a pálení nejslavnějších chrámů, nejvzácnějších památek a ozdob české země“ husity. (Kr. čes., II. 795.)

Dr. Chytil v „Dějinách umění“ poukazuje na to, jak husitství zavinilo u nás kulturní úpadek v ohledu uměleckém, jak uzavřelo země, takže do nich nevnikl příliv renaisančních proudů včas, jako do jiných zemí evropských.

Velmi bolestně želí četní badatelé toho, že husitství nás připravilo o nejcennější literární skvosty doby předhusitské a že přivodilo úpadek básnictví, způsobilo zjalovění českého písemnictví, které po rozkvětu doby Karla IV., kdy „jeho utěšená a mnohoslibná rozmanitost“ takový podiv budila, ustrnulo „v suchopárné jednostrannosti, která je volnému a zdárnému rozvoji nauk a krásného umění nanejvýše záhubnou.“ (Truhlář ve Sl. n. VI. 289—290;

Palacký, Děj. nár. čes. IV. 379; Jireček, Anth. II. 4—5.)

V pěkném rozboru nejstarších českých písní duchovních ptá se ruský slavista Jakobson, proč se nám zachovalo tak málo památek církevního písemnictví slovanského, když doba posledních Přemyslovců a zejména doba lucemburská byla tak kulturně vyspělá.

Tyto památky zničil Žižka se svými „božími bojovníky", kteří v naší vlasti spálili haldy vzácných knih, rozbili kde jakou sochu, roztavili zvony, zničili mešní roucha, zkrátka vše, co v chrámech a klášteřích bylo zachováno. Gotické interiery chrámů propadly téměř vesměs tomuto táborskému obrazoborectví. Jakobson správně píše, že nikoli neplodnost doby, nýbrž krutá ničivá práce příštích století způsobila mizivý počet památek skutečně zachovaných. Co nezničil Žižka, to nám o dvě stě let později zničili a ukradli protestantští Švédové.

Arne Novák v úvaze „Duch české literatury" se ptá, proč česká literatura krásná nedorostla výše světové. Ve středověku tomu zabránily války náboženské, husitství. Husitství nás vrhlo zpět do středověku a zabránilo u nás rozvití renaisance.

Husitství nám uškodilo nejen kulturně, ale i sociálně. Je velkým omylem domnívati se, že v něm byly nějaké prvky demokratické. Hus ani česká reformace, ani Bratří neměli

ve svém programu nějakého požadavku sociálních reforem, jak napsal Dr. Pekař v II. díle Knihy o Kosti. Vyvrací tu názor, že by nějaká svoboda lidu byla obsahem husitské revolty. Husité neměli požadavku zlepšiti osud lidu poddaného, selského, ale naopak trvali na „člověčenství poddaných" (t. j. na tom, aby byli poddaní závislí na vrchnostech). V husitství nebylo prvků demokratických, nikdo tu nevyřkl požadavku občanské rovnocennosti, nikdo se nezasazoval o svobodu nejnižšího stavu, nešlo tu o žádný sociální převrat. (Č. Č. H., roč. XVIII., str. 192 a 193; Smysl českých dějin str. 31).

Také není dokladů pro to, že by byla revoluce husitská vypukla pro nějaký útisk sociální nebo hospodářský. Útisku žádného nebylo, poměry lidu selského byly od dob Karla IV. utěšené. „Právní i hmotná situace českého sedláka doby předhusitské byla nejen poměrně příznivá, ale tendence doby spěla k nebývalému jejímu zlepšení." Dr. Pekař podává četné doklady o tom, jak v kruzích církevních, jako u nás arcibiskupem Janem z Jenštejna a Tomášem ze Štítného, byla zdůrazňována práva selského stavu, jak ten stav byl u nás na vzestupu ku poměrné svobodě i blahobytu stejně jako v Tyrolích, kde dostal zastoupení na sněmu zemském nebo v říši, kde měl právo zbraně, že i u nás část sedláků nosila zbraně. „Selský stav před r. 1420 nebyl tedy zbídačelý

proletariát, ale žil v blahobytu". (Žižka a jeho doba I. 190—192.) Nemůže býti ani řeči o tom, že by husitská revoluce byla nějakou selskou revolucí, že šlo o selskou revoltu z důvodů sociálních. Jestliže se selský stav zúčastnil válek husitských, bylo to ze silného sebevědomí a z pohnutek náboženských, nikoli z bídy. Kdykoli se u nás selský lid dával do bojů, vždy to bylo tehdy, když si stál právě i hospodářsky dobře, a tak „sebevědomí, nikoli zoufalství je vhodnější půdou revolty", jak to hlásá i moderní sociologie (Dr. Pekař, Smysl českých dějin, str. 36).

Těmto vývodům, k nimž dospělo historické badání posledních let, odporují výroky školských učebnic. Hlásá se tu, že „reformace zavrhovala stavovská privilegia", (Mlčoch II. 84) že „příčiny válek husitských byly stavovské". Prý „selský lid trpěl robotami a utiskováním šlechty", proto „povstal proti mocným stavům" (Gebauerová-Jirák-Reitler, II. 78.). „Selský lid volal po rovnosti se šlechtou a po odstranění poddanství". (Mlčoch, II. 84.) Venkovský lid prý proto houfně opouštěl své statky a šel do boje, aby si vydobyl větších práv, neboť „cítil útlak poddanství šlechtě a zámožnému duchovenstvu nejtíže ze všech stavů", prý „žádal sociálních reforem" a to tak, aby byla „zničena příčina zla, totiž bohatství jedněch a chudoba druhých", aby tak dosaženo bylo svobody. (II. díl Štorcha-Čondla str. 127., IV. díl Jiráka-Reitlera, str. 76. a 77.)

Ve školských učebnicích, kde se píše hodně výrazně o bohatství duchovenstva v době Karla IV., o jeho velikých statcích, líčí se poměry selského lidu nepříznivě „tak jako by

právě od duchovenstva byl ten lid utlačován. A zatím Dr. Pekař dokazuje, že na církevních velkostatcích byly hospodářské poměry nejutěšenější, že „pod berlou vedlo se poddaným poměrně nejlépe", že „na statcích duchovních najdeme také v té době nejvíce pokroku správního a technicky hospodářského". Arcibiskup Jan z Jenštejna a jeho generální vikář, Kuneš z Třebovle, hlásali názory, že „sedláci jsou praví vlastenci svých statků" (totiž těch, na nichž hospodaří, které jim byly kdysi dle feudálních zákonů propůjčeny k užívání jen do vymření mužského rodu), že vrchnost se má zříci nároku na selskou odúmrť" (t. j. na opětné vrácení těch statků po vymření mužského potomstva). Po příkladu těchto velikých zastánců selského lidu „celá řada velkých dominií biskupských a klášterních jala se rušiti staré právo selské odúmrti" a tak poddanské poměry se nebývalou měrou zlepšily. Arcibiskup Jan z Jenštejna také prohlašoval, že „církevní statky jsou vlastně reservou chudiny". Selskému stavu se vedlo dobře, takže příčin k revoluci neměl. (Žižka a jeho doba I. 197 a 198.) Selskou účast v hnutí husitském nesmíme vykládati jako snahu po odstranění nějakého útlaku, ale musíme v ní spatřovati důkaz poměrné zámožnosti a svobody českých sedláků. (Kniha o Kosti II., 124.) „Nadšení táborských selských bojovníků nevyplynulo z hmotných důvodů, ať již sociálních nebo hos-

podářských, ale bylo živeno výzvami extase náboženské." (Žižka a jeho doba I. 192.)

Lid selský, nepoměrně kulturně vyspělý, s největší opravdovostí se hroužil v poznání bible. Tu k němu přišli táborští vykladači této bible, kteří blouznivým, kacířským výkladem mnohých citátů lid podněcovali, aby opustil svoje statky a přidal se k Táborským. Hlásali, že „v nejbližší době přijde Kristus, aby opravil království své, že v tom příští jeho nebude času milosti, ale pomsty a odplaty a kdokoli by nevyšel z měst, vsí a hradů na hory tělesné, kde shromažďují se nyní Táborští nebo bratří jejich, zhřeší hříchem smrtelným a zahyne v hříchu svém". Kromě toho vyhrožováno, že „všichni sedláci, kteří odvádějí roční platy protivníkům zákona Kristova (t. j. protivníkům Táborských — katolíkům), mají býti odsouzeni a zhubeni a statky jejich jako nepřátelské zpustošeny". Lid selský po těchto výzvách se přidával k Táborským a na jejich pokyn vášnivě bojoval. A lid ten také nejtíže na to doplatil, že se dal svésti falešnými proroky. „Hospodářské následky válek působily nepříznivě na situaci lidu selského a přispěly k zhoršení právního postavení jeho v době potomní, t. j. k utužování poddanství po válce." A tak „stav lidu selského se revolucí zhoršil". (Dr. Pekař, Smysl českých dějin, str. 40 a 41.) „Zánik církevního velkostatku je hlavní sociálně-politi-

cký resultát revoluce — páni stali se revolucí mocnějšími a poddaný lid závislejším". Lidu uškodilo, že církevní vrchnost byla vytlačena ze statků světskou šlechtou, neboť „církevní vrchnost byla konservativnější i pravidlem spravedlnější v šetření práv lidu od staletí nabytých, než nové vrchnosti světské." (Žižka, I. díl, 197 a 198.) Nesmíme dále zapomínati na to, že „dlouholetý boj byl veden na účet selského stavu a že válečná litice zpustošila selské grunty daleko široko", po válce pak šlechta a města ujařmily selský stav novými břemeny a robotami. (Ráček, Československé dějiny 237.)

Moderní badatelé, kteří sledují tyto stinné stránky husitství, prohlašují s univ. profesorem drem Frant. Hrubým: Reformace hospodářsky a duchovně vrhla národ o několik století zpět.

Na jaké výši stál národ český za vlády Karla IV. — a do jaké propasti se střítil vlivem husitství! Dějepisec Bezold to vystihuje slovy: „Český stát pnul se ve 14. století jako mohutná pevná stavba. Praha byla na nejlepší cestě, aby se stala duševním i politickým střediskem nejen Čech, nýbrž i celé říše (římsko- německé.) A tyto poměry, na pohled tak utěšené, vidíme už půl století po skonu Karla IV. v plném rozkladu, který nádheře chrámové dává hynouti v moři požárů, který

zpřetrhává spojení s universální obcí věřících."

Jakým neštěstím je pro národ husitství, vystihl král polský Vladislav, slavný vítěz nad Křižáky, ve svém listě, adresovaném vší obci národa českého, šlechtě, Pražanům i ostatním městům, v listě, který Dr. Pekař otiskl ve svém díle o Žižkovi a jehož neznali ani Palacký, ani Tomek. Král Vladislav připomíná, jak duchovně vysoko stál národ český v katolické minulosti a jak se řítí s této výše do propasti neštěstí vlivem husitství, jak hyne následkem „prolévání lidské krve, pohrom a zkázy měst, hradů, tvrzí a kostelu Páně, ve kterých se kdysi nepřetržitě vzdávala úcta Nejvyššímu, krátce všeho toho, co dává vzniknouti nebezpečí, že přemnozí králové a bezmála všecka knížata katolická chopí se zbraně na jeho zkázu". Král Vladislav důtklivě vybízel Čechy, „aby se vrátili k obyčeji a řádu svých předků", aby uvážili, „že Duch svatý chce jednotě mysli a víry", aby ustali v prolévání krve, jež obrátí jejich zemi v poušť. Čechové neuposlechli a uvrhli tím stát v neštěstí, neboť husitstvím opustili program světovosti, universálnosti, vytýčené Karlem IV. a isolovali se od ostatní katol. Evropy, dali výraz národnímu partikularismu. Je to dle výroku univ. profesora Dra Šusty „tragika celého národa, který uchvácen a ovládán ideou, že je bojovníkem Božím a zákona jeho,

slaví válečné triumfy nad Evropou, modlí se k Bohu ohněm a mečem, ale při tom si neuvědomuje, že vymkl se z řádu, v němž stál že jest první, který zdvihl odboj proti baštám zázračné stavby, zdvižené proti záplavě okamžitých vznětů, přízraků a chorobných vln náhlého strachu o spásu, které všechno ničí a potom se rozbíhají v bahno nového barbarství." (Cizina str. 98.) Národ český vymkl se z řádu, do něhož byl zapojen kulturou cyrilometodějskou a svatováclavskou, opustil světovou politiku církve katolické a následek toho?

Český stát rozvalen v trosky.

Velmi výstižně to vyjádřil univ. profesor Dr. Jan Kapras, když v „Národních Listech" 5. VII. 1927 napsal: „Zbudován silou a diplomatickou schopností královských rodů Přemyslovského a Lucemburského a hájen statečností a krví svého českého obyvatelstva, stal se ten stát za Karla IV. mohutnou státní organisací středoevropskou, která svým pořádkem, svým kulturním vývojem a svým leskem přitahovala k sobě slabší své sousedy. Než mocný stát česko-lucemburský — silý územím i vládou, stal se kořistí idejí náboženských, které ho rozvalily v trosky, (t. j. husitských). Bouřlivé doby Václava IV., válek husitských a bezkráloví po nich položily základ k politickému

vývoji, jehož zhoubnost zkusil již Jiří sám na sobě a který v dobách slabé vlády Jagellonců jen zesílil.“ Husitismus dal zkrátka nešťastný směr české politice, odvedl ji od zdrojů pravé kultury, jejíž silou Karel IV. stát upevňoval a sjednocoval, aby ji roztříštil a rozpletal. Války husitské seslabily stát český, že ne z něho, ale z Rakous byla budována podunajská říše a Němci se stali našimi pány. Dr. Pekař a jiní vynikající historikové vyslovili názor, že lépe pro náš národ, kdyby nás bylo husitství minulo. Vždyť dle slov Dra Chalupeckého, otištěných v „Časopise učené společnosti Šafaříkovy, „revoluce husitská pohřbila v Čechách nejenom skvělou konstrukci českého státu lucemburského, ale i jeho blahobytu, jeho kulturní vývoj a pokrok.“ Bylo škoda, že Čechové s Žižkou v čele nešli raději do boje proti Turkům, než proti Římu.

Imprimi potest. Pragae, die 2. Martii 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc. Vošahlík C. Ss. R., censor ex officio. Imprimatur Nr. 3667. Olomucii, die 4. Martii 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM“. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Číslo poštovního účtu šekového v Praze č. 39.556. — Vydavatel Exercièní dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, M. Ostrava, Těšínská 21.

ŽIŽKA

Ph. Dr. Amalie Svobodová.

MOTTO: Tábor je náš program!

I. Omyly Palackého v učebnicích našich škol.

Palacký posuzoval velmi příznivě husitství a radikální jeho složku, táborství; viděl v něm zahájení nové epochy, od středověku naprosto rozdílné, chápal je jako dráhu k uplatnění pokroku, k uskutečnění hesel rovnosti, volnosti a bratrství, která prý teprve v 18. století velká revoluce francouzská dala světu jako trvale platný a vzácný majetek. Palacký líčil, že Táboři byli hlasateli demokracie, že vytýčili požadavky obecné rovnosti všech lidí a státního zřízení republikánského, v němž bezprávné vrstvy lidové měly míti totéž postavení a tatáž práva jako vládnoucí. Toto pojetí táborství převzal od německého básníka Meissnera, který naplnil revoluci husitskou ideami velké revoluce francouzské a od Petra Lerouxe, nábožensky a humanitářsky založeného socialisty, jenž chápal Tábor jako zápasníka za svobodu sociální a duchovní, který v něm viděl myšlenky komunistické. Palacký tedy napodobil při svých výkladech o Táboru cizí autory, jak to osvětlil Dr. Pekař ve svém spise „Žižka a jeho

doba". Palacký byl ovlivněn také romantickými názory badatele Maciejowského, od něhož přejal pojetí slovanské minulosti a tedy i české ve smyslu theorií Rousseauových a Herderových. — Svoje dějiny husitství stavěl na předpokladu slovanské demokracie, t. j. úplné rovnosti, jejímž protikladem byl německý feudalismus s rozlišováním lidí na pány a otroky, na svobodné a nesvobodné. Ve válkách, Žižkou vedenými, viděl vzepětí národní síly, odboj českého demokratického živlu proti německému feudálnímu a velebil je jako neobyčejné hrdinství, domníval se, že v době Žižkově vyvrcholila slovanská, česká idea volnosti a svobody, že se tu plně uplatnili živlové demokratičtí a že je to tedy nejslavnější doba českých dějin. Otec českého dějepisu neznal oněch pramenů, jaké zná nynější věda historická, nelze se tedy diviti, že zhodnotil husitství nesprávně. Moderní historie přesným zkoumáním pramenů dospěla k závěrům zcela jiným. Dr. Pekař rozebral omyly Palackého a ukázal, jaké bylo táborství ve skutečnosti, učinil konec domněnkám o slávě a velikosti husitství, ale učebnice pro školy obecné a měšťanské ignorují vědecké výklady Pekařovy, ignorují celou řadu nejnovějších badatelů a podávají žactvu ustavičně zastaralé názory Palackého, k nimž ještě autoři přidávají celé řady obrazů ze své fantasie a vypravují o Žižkovi, o táborství hotové „pohádky".

Žižkova velikost.

V II. díle učebnice dějepisu pro měšťanské školy od Gebauerové-Jiráka-Reitlera na str. 76. čteme: „Žižka byl veliký člověk. Všechen boj, který vedl, byl poctivý boj na záchranu národa, svobody zákona božího a milého jazyka českého.“ V II. díle Mlčochovy učebnice dějepisu na str. 91. psáno, že „národ považuje Žižku za hrdinu nejslavnějšího období českých dějin.“

Žižka vedl boj za „zákon boží“ — „zákon čtyř artikulů“, t. j. oněch požadavků, jimiž proklamováno svobodné hlásání slova Božího, podávání svátosti Oltářní pod obojí způsobou, zamezení světského panování kněží a veřejné trestání smrtelných hříchů. Za smrtelné hříchy považovali Táboři mimo jiné — uznávati za hlavu Církve papeže, jehož sami zvali Antikristem, bydliti v klášteře, neboť klášterní život zavrhovali, dále klaněti se svátosti Oltářní. Proto s takovou nenávistí pronásledovali katolíky, proto Žižka „zuřil nejvíce proti kněžím a mnichům“, jak doznal i Palacký. Dr. Pekař píše, že každý katolický kněz, který se dostal Žižkovi do rukou, byl ztracen a nezachránila ho ani ochota, podávati pod obojí. „Nelze předpokládati, že by všichni katoličtí kněží nebo mniši byli špatní; byli upalováni a zabíjeni prostě proto, že to byli kněží, hlásící se k poslušnosti papeže“. Žižka kázal utráceti „ty lotry mnichy a kněze“, jak služebníky Říma nazýval. Za katolického pravověrného kněze nebo mnicha dával dvě kopy grošů

a utratil každého, jenž se nepřidal k husitům. (Dr. Pekař, Žižka a jeho doba, I. 69, II. 142.)

Historik Bezold píše: „Žižka sám neznal pražádných ohledů a lidskosti, měl-li před sebou nevěřící dle svého smyslu (t. j. jinověrce), Za jeho vedení přihodily se nejšerednější výbuchy ukrutenství; nešťastníky, kteří do jeho rukou padli a kteří pro Boha prosili, nechával zmírati bez milosrdenství v plamenech". (K dějinám husitství 21.) I univ. prof. Dr. Urbánek přiznává, že Žižka byl „v hněvu tvrdý a neúprosný", že „r. 1423 po bitvě u Strachova dvoru (blíže Hradce Králové) zajatého pražského kněze palcátem na místě usmrtil". Nesmiřitelnost a krutost byly základní rysy v povaze Žižkově, jak nejpádněji dokázal Dr. Pekař. Žižka vzbuzoval hrůzu a děs i mezi svými stranníky. Vždyť „se nerozpakoval vydati kněží pikhartské vlastní strany, kněží velké učenosti a nadání nemilosrdně na smrt (jako Martínka a Kániše) nebo vypuditi od sebe kněze Korandu, jednoho z předních duchovních budovatelů Tábora". Často sbil kněze své sekty, knězi Antochovi natloukl palcátem do hlavy. Nedovedl odpustiti ani svým straníkům, tím větší zášť pak měl vůči odpůrcům „zákona božího", totiž katolikům. (Dr. Pekař, Žižka II. 163.) Ve svém pověstném „Řádu vojenském" z r. 1423 poručil je „trestáním honiti, mrskati, bíti i zabíjeti, stínati, věšeti, topiti, páliti i všemi

pomstami mstíti, nižádných osob nevyjímajíce ze všech stavů mužského i ženského pohlaví". (Jakubec, Děj. lit. české 140—141). Žižka vychovával své stoupence ke krutosti a mstivosti. Byl to veliký člověk, avšak ne v ušlechtilých vlastnostech, nýbrž v pomstě a nenávisti. Byl to veliký nepřítel katolíků, veliký nepřítel pravé Církve Kristovy, označený minulými věky názvem:

Český Attila, který vlastní rukou sprovodil se světa 500 kněží.

Podle Balbína četla se prý tato slova na náhrobku Žižkově. (Bohemia sancta I. 116). Balbín je dnes uznáván za vynikajícího historika, kritického badatele a jeho spisy považovány za vědecké. Balbín jistě nepřeháněl. Vždyť sami husité se chlubili, že Žižka vlastní rukou usmrtil tisíc duchovních (Albert Chanovský, Vestigium Bohemiae piae 143.) Utrakvista Jan z Příbramě vytýká Táboritům, Žižkou vedeným, že „jsú kněžstva velké množství zmordovali, spálili a zhubili". (Pekařův Žižka 146) Ondřej z Brodu, někdejší přítel Husův, píše o nich, že „zuřili po celých Čechách i Moravě, zabíjejíce muže dobré a šlechetné a sice především proto, že nechtěli přestoupiti k jejich pověrám" (Ráček, Čsl. dějiny 202 a 203). Spisy vrstevníků Žižkových i prameny pozdější vyjadřují se o vůdci Táboritů nepříznivě, zařazujíce jej mezi „lotry a zhoubce země",

vidouce v jeho počínání a v bojích „roty lotrovské", jím vedené, neštěstí národa a ohrožování budoucnosti země. Stanovisko celé doby předbělohorské je ostře protitáborské, Žižka měl v 15. i v 16. století a pak po celé století 17. více nepřízně než přízně, valná většina českého národa považovala jeho i všechny jeho spolubojovníky „za zřejmé škůdce a nepřátele zemské" (Dr. Pekař, Smysl českých dějin).

Pozoruhodná je v díle Pekařově „Žižka a jeho doba" stať: Žižka v podání pamětníků. Náš učenec ověřuje své tvrzení, že současníci o Žižkovi se buď nezmiňují nebo píší spíše nepěkně. Zejména životopisec Husův Vavřinec z Březové líčí Žižku nesympaticky jako rabiáka. Pouze přívrženci Žižkovi krutého vůdce milovali a jej chválili, pouze mezi Tábority byla jeho památka světlá, ba posvátná. Ale většina národa, representovaná kališníky, Žižku příkře odsuzovala. Humanističtí kališníci 16. věku chápali Žižku jako „metlu boží, poslanou na duchovenstvo". („Metlou boží" nazýván byl také strašný vůdce Hunů — Attila!) Slovo „žižkovati", znamená u Čes. bratří plodití bouře, provozovati násilí.

Ale ani v 18. století netěšil se Žižka valné lásce. „Resumé obrozenské literatury až do r. 1848 vyznělo pro Žižku celkem nepříznivě", jak konstantováno v Čas. Matice moravské z r. 1924 na str. 307. Čeští buditelé a jejich vrstevníci neviděli v Žižkovi žádného velikána, teprve básník Alfred Meissner jej začal velebiti ve svém díle, kde jej zkreslil nikoli dle historických pramenů, ale volně dle své fantasie. Básnický sen Meissnerův inspiroval později mnohé liberály 19. století. Žižku povýšili na prestol slávy

hlavně odchovanci Masarykovy filosofie českých dějin, na jejíž omyly poukázal Dr. Pekař v Č. Č. H. již v roce 1912 ve statích, které pak vyšly jako samostatný svazek a Dr. Vorovka ve spise „Dyč studie o Masarykově filosofii čes. dějin." Zájem o Žižku a jeho zbožňování, to vše bylo do našeho národa uměle vpašováno jen za tím účelem, aby se mohla dáti českým dějinám protikatolická tendence. Vědecká škola Dr. Pekaře učinila konec oněm básnickým vidinám Meissnerovým, realisty zneužitým, učinila konec bajkám z konce 19. a počátku 20. století, místo nichž postavila skutečná fakta, uvedla posudky velikánů českých a valné většiny národa období takměř 450 let, vyznívající v neprospěch Žižkův. Pisatelé učebnic ovšem zaspali to, co odkryla historická věda a co dnes hlásá.

Žižka — „čistá duše".

Na str. 76. II. dílu dějepisu Gebauerové-Jiráka-Reitlera je psáno, že „píseň Kdož jste boží bojovníci je píseň čisté duše". Rozumí se, že onou čistou duší byl Žižka.

V táborské písni, moderními velebiteli slepého vůdce tolik vychvalované, je následující sloka:

A s tím vesele křikněte,
řkúc: na ně, hr na ně!
Braň svú rukama chutnejte,
bóh pán náš! křikněte,
bijte, zabijte, nikoho neživte!

Proslulý učenec a zakladatel novočeské literatury Josef Dobrovský napsal o písni „Kdož jste boží bojovníci“, že dýše krutým duchem — a měl zajisté pravdu. Mnohdy se líčí ukrutnosti táboritů tak, jako by je byli prováděli bojovníci bez souhlasu Žižkova, ale to je omyl. Dr. Pekař dokazuje, že Žižka o všech těch ukrutnostech věděl a je řídil. Tak čteme, jak v Prachaticích 12. XI. 1420 krutě řádil, jak „hrozným způsobem splnil svůj slib, nikoho v městě neživiti, za velikého krveprolití, jež bylo doplněno spálením 85 mužů v sakristii kostelní.“ Tehdy také 135 měšťanů bylo cepy a žezlem po ulicích ukrutně pobito. (Dr. Urbánek, spis „Jan Žižka“ str. 121; Dr. Pekař, Žižka a jeho doba II. str. 64.) V Říčanech v prosinci téhož roku „dal Žižka nelidsky 11 kněží, kteří se tam uchýlili, vyvésti ven a spáliti svým práčatům, ač hrad se poddal nikoli Žižkovi, nýbrž Pražanům a to na volný odchod obležených.“ Při dobytí Berouna 1. IV. 1421 „dal Žižka bez milosti spáliti faráře berounské s 37 jinými kněžími a mnichy i 3 mistry koleje Karlovy, několika pražskými měšťany, do Berouna uprchlými a rytířem Doupovcem.“ Žižka ani dobrodinců svého vojska neušetřil. „Nedbal, že arcibiskup Konrád v Roudnici opatřil vojsko jeho zásobami, ale pobořil klášter i spálil dům proboštský v Roudnici, neodpouštěje ornátům a pobrav kalichy a ornáty.“ (U Táboritů totiž kněz, užíva-

jící při bohoslužbě ornátu, byl považován za těžce hřešícího a musil býti usmrcen.) Při dobytí Říčan 4. XII. 1420 „Žižka neohlížeje se na zaslíbení, dané od Pražanů ve příčině šetření životů, nedav slyšení ani naučení, poručil chopiti ve hradě 7 kněží a odevzdal je práčatům k upálení.“ V městečku Libochovicích, „Žižka kázal spáliti pět kněží.“ Podobných případů daly by se uvésti celé řady. (Dr. Pekař, Žižka a jeho doba II. str. 65, 73 a 74, 141,145.)

Dr. Pekař nám představuje Žižku jako „bořitele klášterů a zabiječe mnichů“, který „palcátem do hlavy vtloukal Čechům pravdu boží“, t. j. pravdu čtyř artikulů. Muž, na jehož rukou lpěla krev tisíců katolických mučedníků, věru, pěkná to „čistá duše“!

Velmi případnou charakteristiku Žižky podává B. Ráček ve svých Československ. dějinách: „Jeho chyby byly krutý fanatismus a vandalství. Všechny své nynější velebitele by dal upáliti, poněvadž nevěří, jak věřil on. Jiní vojevůdcové kulturní památky sbírali a ukládali jako vzácnou kořist, Žižka vše ničil a zem naplnil ssutinami. Strašně vypadala mapka, nakreslená r. 1424, na níž byla zaznamenána místa od Žižky vypálená. Žižkovi vojevůdci se obdivujeme, ale od Žižky člověka se s hrůzou odvracíme.“ (Čsl. děj. 260.) Neupíráme Žižkovi jeho zásluhy o rozkvět vojenství. Žižka byl vskutku vynikající válečník. Nesmí se však

zapomenouti poukázati na okolnosti, za nichž rostly jeho vojenské vlohy.

Žižkovo vojenství

bylo uplatňováním oné taktiky, jaké se naučil jihočeský zeman mezi silničními lapkami, t. j. ve zbojnické rotě, složené z chudých panošů a obyčejných loupežníků, kteří v jižních Čechách pálili, přepadali kupce i pocestné, olupovali je a někdy i zabili. Takové roty se dávaly též najímat od neklidných pánů k záškodné válce. Ve společnosti silničních lapků prožil Žižka několik let a spolu s nimi prováděl v malém to, co za válek husitských ve jménu zákona božího dálo se ve velkém. Jméno Žižkovo objevuje se v jihočeských popravčích knihách a je zřejmo, že Žižka byl stihán jako psanec a lupič. Král Václav IV. mu však zabezpečil r. 1409 dvěma milostnými listy beztrestnost a vyzval Budějovické, aby mu jeho výtržnosti prominuli. (Dr. Pekař, Žižka II. 39, 52.) Mezi lapky — v jihočeských lupičských bandách — vycvičil se Žižka ve válečnictví, to byla jeho vojenská škola. Boj Táborů byl jakoby velkým podnikem lapků. (Tamtéž 57). Podstatnou známkou táborské válečné taktiky byla lest. Proto se čte v pramenech mnoho o špehéřích a zradách, jak Táboři vyráběli v Prachaticích falešné peníze (patrně vídeňské a uherské). Táboři jsou nazýváni šibaly a šibal-

stvem, Žižka „zrádce vytěpený", jenž daného slova nedržel a podle Chelčického „chytrý bojovník". Žižka měl taktiku vésti drobnou válku, spojenou s jímáním, šacováním, pálením a zabíjením. S vojenskou jeho slávou to však vypadá jinak, než jak líčí četné učebnice. Tak na př. vítězství Žižkovo na Vítkově není tak obrovské, jak se nám dříve vykládalo. Byla to menší, svými následky ovšem významná šarvátka, ale rozhodujícím činitelem byl tu Zikmund, který nechtěl Prahu zalít krví. Také bitva u Kutné Hory vypadá v líčení Dr. Pekaře méně hrdinsky. Opět je to váhavost Zikmunda, která rozhodne o vítězství husitů spíše, než strategie Žižkova. Dr. Pekař zjistil, že Žižka od Kutné Hory utekl a že největší zásluhu na potomním vítězství má nepochybně pan Hašek z Valdštejna (nebo jinak z Ostroha). Slepotu Žižkovu bere náš učenec v pochybnost; je toho názoru, že Žižka neztratil zrak docela, neboť se účastnil boje s palcátem v ruce a zabíjel, což ztěží může udělati slepec. (Žižka III. 116). Dr. Pekař dále zjistil, že správa o Žižkově tažení na Slovensko je zpráva falsatora, že na Slovensko podnikli vpád Sirotci až v listopadu 1431, tedy dávno po smrti Žižkově.

Jak Žižka naplnil odkaz Husův.

Ve IV. dile dějepisu Ladislava Horáka na str. 144. a 145. čteme, že „Žižka obhájil a naplnil pravdu Husovu", že „naplnil odkaz Husův". Dle I. dílu učebnice

Gebauerové-Jiráka-Reitlera byl „mravně přísný, oddaný vyznavač mistra Jana."

Žižka bývá prohlašován za následovníka Husova, ač jeho náboženské credo bylo naprosto odlišné od creda Husova. Mezi učením Táboritů a učením Husovým byly totiž rozdíly. Hus se odchýlil od katolické nauky v 30 článcích, Táborité asi v 80. Hus uznával sedm svátostí, církevní obřady, bohoslužebná roucha a chrámové umění, uznával úctu k svatým, věřil v očistec a modlil se církevní hodinky, klaněl se též Eucharistii; toto všechno však Táborité odmítali a pouze dvě svátosti ponechali (křest a svátost Oltářní), mše se u nich konala tak, že kněz ve světském oděvu a na jakémkoli místě — třeba ve stodole, v lese či v poli pomodlil se Otčenáš a pronesl česky proměňující slova, načež přijímal a ostatním podal přijímání pod obojí způsobou. Bohoslužebných rouch Táboři nenáviděli; tvrdili, „že je lépe, aby si chlapi ze svatých rouch košile a kabáty dělali, než aby kněží v nich Bohu sloužili." (Dr. Pekař, J. Žižka I. 43; II. 83; Neumann, Z dějin bohoslužeb 251; Dr. Winter, Život církevní; Dr. Urbánek, J. Žižka str. 138.)

Dr. Pekař a moderní badatelé dokazují, že učení táborské vyvinulo se z vyklifství, ale hlavně z valdenství, rozšířeného v jižních Čechách vlivem cizích kolonistů, přišedších z Bavor a Rakous. Tedy anglosaské vyklif-

ství a německé valdenství daly podnět k táborskému učení a Táborité bojovali za uplatnění idejí cizího původu. V mnohém ohledu však byli inspirováni Husem. Hus brojil proti papeži — Žižka vyhlásil pomstu všem papežencům. Hus snížil význam Eucharistie učením remanenčním, (hlásaje, že zůstává po pozdvihování v Eucharistii ještě chléb, že tedy podstata chleba se neproměnila v podstatu Těla Páně.) Táborité úplně zamítli úctu k Eucharistii a hanobili bohapustým rouháním nejvznešenější tajemství naší svaté víry. Hus hlásal, že papežství je dílo lidské, že vzniklo až za císaře Konstantina, Táborité pak ve všem, co přívrženci papežovi uznávali na základě ústního podání Církve, spatřovali „nálezky lidské" a zuřivě je vyhlazovali. Hus schválil z Kostnice přijímání pod obojí způsobou, Táborité pak z kalicha učinili symbol vzpoury a odboje. Hus učil o neplatnosti svátostí, udílených knězem ve stavu těžkého hříchu, Táborité pak škrtli mnohé svátosti vůbec. Hus hlásal, že i světský pán v těžkém hříchu pozbývá moci — Táborité pak byli přesvědčeni, že takový pán nemá ani práva na majetek a bořili hrady, ničili statky jinověrců (které považovali za těžce hřešící). Hus kázal proti klášterům a Táborité kláštery drancovali i bořili. Hus v „Postille" psal, že „sluší pánům světským mocí puditi zlé, aby byli

dobří“ a aby bludaři byli nuceni k zevnějším úkonům víry. Žižka považoval katolíky za bludaře a za zlé lidí, proto je nutil k úkonům svojí víry táborské — prudším násilím, než jaké snad měl na mysli Hus, násilím krve a železa. (Lenz: Uč. M. J. Husi 197; J. Hus. hist. et mon. I. 317 b; Ráček, Čsl. dějiny 183, 212, 213, 216, 224, 241—243.)

Co Žižka prováděl, bylo důsledkem ne tak nauky Husovy, jako nauky chiliastických fanatiků.

Na Žižku mělo vliv chiliastické blouznění ze začátku r. 1420,

t. j. kázání radikálních táborských kněží o brzském konci světa. Dle svědectví Vavřince z Březové mluvili oni „proroci“ takto: „Slova modlitby Páně, jež opakujeme Přijď k nám království tvé, splní se ještě při skonání věku tohoto: tajně jako zloděj přijde Kristus, aby opravil království své. A v tom příští jeho nebude času milosti, ale pomsty a odplaty v ohni a meči, neboť ohněm a mečem mají zbiti býti všichni protivníci zákona Kristova. V tom čase pomsty bude třeba následovati Krista ne v smilování a tichosti k hříšníkům, ale v horlivosti, zuřivosti a spravedlivé odplatě. V tom čase pomsty budiž zlořečený každý věrný, byť byl i kněz nebo duchovní, jenž by meči svému zbraňoval prolévati krev protivníků; naopak má ruce své

umýti a posvěcovati v krvi jejich. Kterýkoli pán, panoše, měštěnín nebo sedlák napomenut jsa od bratří táborských, aby jim byl pomocen, a nepřidržel by se jich osobním účastenstvím, každý takový jako satanáš a drak má od nich potřín býti a statek jeho má rozechvácen býti." Jeden hlavní vůdce mezi Tábority, podle Příbrama Jan Čapek, napsal trachtát, „který je plnější krve než rybník vody" a na něm založili jako na prvním základu Žižka s pomocníky svoje ukrutenství. V nich je závazkem bojovníků božích, „že budou všechny a jednoho každého napomínati, raditi, puditi, honiti k pravdě zákona božího, ale že nestrpí žádné osoby, nikoho bez vyjímky, buď si to na hradech, na tvrzech, v městečkách hrazených i otevřených, ve vsích i na dvořích, kdo by ho plniti a hájiti nechtěl." (Dr. Pekař, Žižka II. 176.)

Žižka zemi sjednotil?

V učebnici Mlčochově II. díle na str. 96. se tvrdí, že „zemi sjednotil", ve IV. díle dějepisu Ladislava Horáka na str. 144. psáno, že „celý národ spojil a sjednotil".

Nebylo hroznějšího a osudnějšího rozdělení národa na různé strany, vespolek se svářící a slovem i mečem vášnivě se potírající, jako v době husitské. Tehdy vybíjel se dle slov prof. Dra Urbánka na všech stranách „fanatismus, hesly náboženskými roznícený"

(Žižka str. 96). A čím byl ten fanatismus vyvolán? Víme dobře, že bouře husitské začaly r. 1419 defenestrací, kdy byli shozeni s oken novoměstské radnice katoličtí konšelé ozbrojeným lidem, v jehož čele stál Žižka. To byl počátek strašných událostí, které pak stát, tak slavný za otce vlasti Karla IV. rozvalily v trosky. (Dr. Pekař, Žižka III. 17, 38). Od osudné oné defenstrace se rozvíjejí v národě ustavičné spory a bratrovražedné boje. V samotné straně Táboritů byly r. 1420 spory mezi živly mírnějšími a radikálnějšími. (Žižka dra Urbánka str. 118). V roce 1421 se sice spojily různé strany husitské a za vedení Žižkova bylo dobýváno měst, která se držela katolické víry a krále Zikmunda, spojenými silami docíleno vítězství u Kutné Hory a u Německého Brodu, ale pouto, které pojilo Pražany s Tábority a ostatními stranami, nebylo silné. Žižka nebyl tak vlivnou osobností, aby byl provedl trvalé a pevné spojení různých sekt náboženských.

Již r. 1422 hádali se Táborité na sjezdu v Písku; Žižkovi přívrženci střetli se tu s křídlem radikálů. Na jaře 1423 vyhlásil Žižka vyhlazovací boj nejen katolíkům, ale i mírným kališníkům, jakožto „nevěrným pokrytcům, kteří se s katolíky smlouvali". Téhož roku se rozešel s vojenskou obcí táborskou a v červenci se postavil v čelo východočeského bratrstva Orebitů. Potom došlo k bratrovražedným bojům mezi Pražany a Žižkou u Strachova dvoru, (4. VIII. 1423) dále u Malešova (7. XI. 1424), kde Žižka sám zabil kněze Pražanů palcátem a kde padlo 1400 osob stavu ry-

tířského a obecného. V září 1423 chtěl Žižka dokonce zničiti i Prahu a pouze prosby Rokycanovy ho odvrátily od toho strašného úmyslu. (Ráček, Čsl. dějiny, 249, 250, 257 a 259; Blatenský, „Víra a kultura" str. 59. a 62.)

Nedá se vůbec tedy mluviti o nějakém sjednocení národa zásluhou Žižkovou.

„Boží bojovníci" — bolševici 15. století.

V řádění Táboritů je mnoho podobného s oněmi činy, jakými se nechvalně proslavili za našich dob bolševici. Táborité byli vedeni fanatismem pobloudilého náboženství — kacířství, dnešní bolševici jsou vedeni fanatismem myšlenek Marx — Leninových. Ale krutost v bojích je stejná. Dle svědectví kronikáře 15. století Vavřince z Březové, kterému Dr. Pekař plně věří, „bojovali ukrutností, ohněm, mečem, cepami i jako Neronovi služebníci mučíce, hubíce". Vojska táborská „plnila se násilníky všeho druhu a slovo Tomkovo, že šlo o loupežné dráby a vražedníky, skrývající se pod jménem božích bojovníků, není asi daleko pravdy". (Dr. Pekař, Žižka a jeho doba I. 196-7). Chelčický napsal o Táboritech ve své Replice, že „je to lid nebožský, plný vražd a zlodějství a jiných zlostí". (Bartoš v Č. Č. M. roč. 88., str. 303).

Řáděním jejich „země, jež se pokrývala čím dál tím větším počtem vypálených vsí a měst, místy pustla, hlad i mor počal pro-

vázeti stálé zápolení válečné.“ (Pekařův Žižka I. 196.) Táborité se podobali bolševikům krutostí. Čteme na př., jak při dobytí Vodňan vhodili kněze do hořící vápenice, jak při hrozném vyvraždění Chomutova byly ženy a dívky katolické spáleny v lise na vinici od žen táborských, jak biskupa Heřmana Nikopolského při dobytí hradu Přibenice vhodili táborité do řeky Lužnice a když se bránil vlnám, kameny do hlavy jej tloukli, dokud neutonul, jak při dobytí Německého Brodu shazovali měšťany s radnice na meče, oštěpy i sudlice dole stojících bojovníků, takže krev daleko stříkala, jak ve Zlaté Koruně po zpustošení kláštera 9 dopadených cisterciáků oběsili na lipách, jak při dobytí Sedlce u Kutné Hory ubili cepy Jana Oldřicha z Ústí a potom jej, usekavše mu nohy, uvrhli do ohně, jak při dobytí Rokycan upálen jeden z kněží uprostřed kostela v smolném sudu zabedněný a ostatní řeholníci oběšeni v jednom pokoji na trámě, jak při dobytí Holohlav kněz Sova byl sprovozen se světa tím způsobem, že byl na prak vložen a vymrštěn do vzduchu. Nejčastěji usmrcovali Táborité katolíky i kališníky tím způsobem, že je za živa upalovali, kněze a řeholníky ponejvíce do smolných sudů zabedňovali a hořící sudy váleli tak dlouho, dokud ubohé oběti za strašných muk neskonaly. Tak na př. roku 1425 při dobytí Nymburka zajali kališnického faráře Rohovlada a vyvezli jej

s kaplanem Klimentem na káře za město, načež oba ve vysmoleném sudu upálili. (Zap. Kr. čes. II., 1029.) Podobně při dobytí Rokycan r. 1421 řeholního kanovníka po zplundrování kláštera a kostela upálili uprostřed kostela, v sudu zabedněného. (Pekařův Žižka II., 62., 63., 64., 67.—69., 79., 82., 131.; Dr. Urbánek: „Jan Žižka", str. 121., 137., 146., 184.; můj spis „Utrpení českých katolíků v době reformace". Dr. Aug. Neumann „Katoličtí mučedníci doby husitské" (Životem čís. 106.).

Táborité zuřivě napadali kostely a kláštery, zběsile bořili oltáře a ničili svatostánky. Hnutí táborské je protieucharistické, t. j. namířené ostře vůči úctě k Spasiteli svátostnému. Nikdy nebylo v naší vlasti způsobeno tolik urážek tomu, jenž z lásky k nám dnem i nocí přebývá na oltářích, nikdy nebylo tolik hanebností a zvěrstev pácháno na místech svatých, tam, kde se lid dříve kořil svaté Hostii, jako za bouří husitských. Kostely, zasvěcené svatým, vyhlašovali Táborité za chrámy ďáblovy. Kláštery vyhlašovali za lotrovské peleše a žádali srovnávati je se zemí spolu s chrámy. Posvátných nádob, kalichů a monstrancí zneužívali pro své účely; razili z nich mince, tak zvané kališky a z roztavených svícnů dělali „flutky". Mnoho kostelních skvostů bylo prodáno zlatníkům a židům. Jeden táborský kněz řekl, že by raději před čertem klekl, než před sv. Hostií. Kdo se klanějí Nejsv. svátosti,

prý se dopouštějí modloslužby; jako s modlosluženíky se také s nimi nakládalo. (Dr. Pekař, Žižka I. 43; Neumann, Z dějin bohoslužeb 88. a 251; Ant. Novák, Víra Táborů (Sborník hist. kroužku 1931, 63; Ráček, Čsl. dějiny 242 a 243.)

A co vše prováděli Táborité při plundrování kostelů, při ničení klášterů! Mírný kališník Jan z Příbramě mimo jiné jim klade za vinu, že „v kostelích koně a dobytek stavěli, oltáře téměř všude ztroskotali a kazili a svátosti z nich vymítali, mešní knihy kazili, sekali a pálili, zvony kostelní téměř všude rozchytali, sbili a zvonařům do ciziny prodávali, obrazy svatých modly nazývali a je hanebně pálili, sekali, malování na stěnách kopími a kordy bodali, ornáty a všecka roucha mešní násilně a loupežně mezi se roztrhali a vpadnouc v kostely vybili a pobrali a kabátův sobě nadělali, zlatohlavů a ženy čepců, a jiné zlato pálili a prodávali, koně mešním rouchem odívali, hroby svatých otvírali, archy vybíjeli a Tělo boží na zemi vysypali a pošlapali, svaté ostatky v bláto nebo záchody pometali, svatými oleji si škorně mazali". (Neumann, Z dějin bohoslužeb 278.)

A za to všechno jsou v učebnicích vychvalováni; o jejich krutostech se vůbec nepíše, ale poukazuje se na to, že „smrti se nelekali v přesvědčení, že se bijí za pravdu"; prý „Žižka zachránil národ náš". (II. díl Mlčochovy učebnice dějepisu, str. 93. a 95., I. díl dějepisu Gebauerovávé-Jiráka-Reitlera str. 29.) Autoři učebnic Hořčička-Ledr dokonce považují ony zuřivce, které historik Tomek nazval „loupežnými a vražednými dráby" za pravé boží bojovníky! Ve IV. díle jejich dějepisu pro měšť. školy na str. 69. čteme totiž o Žižkových pomocnících: „Přísná vojenská kázeň a náboženské i národní nadšení učinily z jeho vojínů pravé boží bojovníky". Autoři učebnic Eduard Štorch-Karel Čondl v II. díle prohlašují o těch, kdo vedeni Žižkou vyvraždili velkou část katolíků, že „nikdy

nepřekročili mezí lidskosti, nerušili daných slov a ujednání těm, kdo se poddali, nikdy také nevraždili bezbranných dětí a žen". Zatím ve skutečnosti všemu bylo opačně! Husitské hnutí, vedené Žižkou, bylo dle pojetí autorů Gebauerové-Jiráka-Reitlera „bojem za věc spravedlivou", byl to prý „poctivý boj na záchranu národa, svobody zákona božího". (II. díl, str. 76. a str. 80.) Byl to prý boj „za pravý zákon boží". (Ladislav Horák, IV. díl 142.)

Boj za „svobodu zákona Božího",

jak učebnice podniky surových Táboritů nazývají, měl pro naši vlast strašné následky. V obsáhlém díle Tom. Blatenského „Víra a kultura" podán je přesný soupis vyloupených a zničených klášterů i chrámů v době Žižkově. Z něho patrno a vědeckými prameny tu doloženo, že Žižkovi přívrženci zpustošili v Čechách a na Moravě 160 klášterů; z toho spálili a pobořili nebo vydrancovali 152 kláštery, kdežto 8 ochudili pouze na okolních statcích. Chrámů zpustošili „boží bojovníci" v Čechách a na Moravě 116 zaručeně, 102 pravděpodobně. Kromě toho pobořili, vypálili, vydrancovali nebo poškodili 68 hradů a tvrzí, přes 80 měst a městeček. Že tím vzaly za své četné umělecké památky, je samozřejmo. (Blatenský, str. 72.—94.) Taborité zničili celou řadu knihoven klášterních i jiných, poškodili značně také universitní knihovnu v Praze. Štěpán Páleč ve svém protihusitském traktátě se vzrušeně ptá: „Kdo kdy slyšel nebo četl tak hroznou nelidskost, jako je pobořeni tolika a tak slav-

ných klášterů až do základů, vyhnání všech mnichů a jeptišek, prelátů, kanovníků a farářů z celé téměř země české, veliké vybití pánů, šlechticů, měšťanů, panošů a jiných katolíků?“ (Žižka Dra Pekaře, II. díl, str. 69.) Dr. Pekař uvádí svědectví Žižkových vrstevníků o strašných ukrutnostech a vandalství „božích bojovníků“ a pronáší soud, že „vzbouřenci táborští pustošili města a bořili kostely, kláštery, ničili obrazy, zabíjejíce věrné beze všeho milosrdenství“, že to „vše zažila města Kadaň, Chomutov, Beroun, Brod Český a Německý, jichž se zmocnili spiklenci zradou a kde všechno povraždili, nešetříce nikoho, šlechticů ani plebejců, panošů ani žen, starců ani dětí, zejména pak nekněží a mnichů“. (II. díl spisu „Žižka, a jeho doba“, str. 77.) Kolik katolíků Táborité umučili? Jesuita Jan Tanner, který vydal roku 1689 v Praze dílo P. Chanovského „Stopy zbožné Bohemie“, odhadl počet katol. obětí na dvě stě tisíc. Palacký odhadl jejich počet na šest set tisíc. Podle Balbína usmrtili „boží bojovníci“ doma i v cizině na 100 tisíc kněží i řeholníků obojího pohlaví. Celkem prý vyhubeno za prvních šest let válek husitských na 600 tisíc katolíků. Tohle všechno učebnice pro měšťanské školy zamlčují. Vinu za všechno zlo, jež dolehlo na naši vlast za válek husitských a po nich, svalují namnoze — na křižáky.

Křížové výpravy zavinily zpustošení země?

V II. díle učebnice Eduarda Storcha-Karla Čondla, kde o vojech Žižkových je samá chvála, nepříznivě jsou posuzováni křižáci. Na str. 126. čteme, že žoldnéři Zikmundovi „pustošili zemi, loupili, pálili a dopouštěli se hroznych ukrutností". Na str. 133. je psáno, že „zejména křížovými výpravami trpěly české země nesmírně". Tvrdí se: „Celé krajiny byly křižáky vypalovány, města a vesnice ničeny, ženy i děti vražděny bez rozdílu víry, protože každý Čech a všechno české bylo křižákům kacířské". Táborité se staví do příznivého světla, za to Řím je hanoben, katolíci nespravedlivě obviňováni, jako by byli oni války vyvolali. Čteme tu: „Husité se bránili vnucenému boji na život a na smrt." Tedy katolíci jim ten boj vnutili? Autoři se ztotožňují na str. 134. se stanoviskem Žižkových stranníků, kteří vyhlašovali, že „příčinou běd a utrpení válečných nejsou oni, nýbrž papež a kněžstvo, kteří se odchýlili od Písma."

Věrohodné historické prameny vykládají o strašných krutostech Táboritů, kteří se hnusili i mírnějším Pražanům pro svoje vandalství a vyvolali hnus i odpor v celé křesťanské Evropě. Není divu, že papež Martin V. vyhlásil pět křížových výprav proti těm, kdo tak nenávistně pronásledovali katolíky a je trýznili, jejich chrámy a všechny kulturní památky ničili. Papež povstal na obranu katolické víry — pravé to víry Kristovy a na obranu katolické kultury. Měl k tomu vážné důvody, aby zakročil proti nepřátelům Církve, neboť věděl, co zlého, páchají. První křižácká bula vyšla r. 1420 ve Florencii, když r. 1419 před tím začali čeští kacíři pustošiti kostely a krutě pro-

následovati duchovenstvo, když již poplenili mnohé kláštery. Za první výpravy r. 1420 psal papežský legát Ferdinand Pražanům v listě, v němž jim nabízel smírnou dohodu, že přišed nedávno do Čech spatřil ohavnosti, kterým dříve věřiti nechtěl, totiž sbořené kostely, spálené kláštery, potřískané a zohyzděné obrazy svatých, pobité a vyhnané kněze a žáky. Za V. výpravy křížové psal kardinál Cesarini husitům: „My neradi a jen z nutné potřeby táhneme ve zbrani k vám, abychom se nedívali netečně, jak u vás náboženství hyne, kostely se boří, obrazy svatých se ruší, svátosti se pošlapují, věrní křesťané souženi a okolní země pleněny i pustošeny bývají." (Zapova Kronika II. 750, 752—753, 790, 822, 1115.) Papežové měli ten nejušlechtilejší úmysl: „Obrániti katolickou kulturu před barbarským řáděním nepřátel Církve. Že se do křižáckých vojsk dostali i živlové nepovolaní, že se tam vhrnula všelijaká cháska surová, za to žádný z náměstků Kristových nemůže.

Císař Zikmund vyloupil zlato a stříbro ze 2 chrámů, jeho posádka zničila také 2 kostely, což nutno co nejpříkřeji odsouditi, to však je pouze osmdesátý díl škod, způsobených husity, kteří vandalsky zničili 160 klášterů a na 218 kostelů. (Zap II. 815, 836—837.) Je tedy nanejvýš nekritické a nespravedlivé, svalovati vinu za všechny bědy, jimiž byla sužována naše vlast po roce 1418, na křižáky a vychvalo-

vati husity, najmě Žižkovy pomocníky. Velikým omylem také je tvrzení, že Žižka a jeho stoupenci potlačili němectví.

Zásluhy Žižkovy o počeštění naší vlasti. tendenčně se zveličují. V učebnicích se mluví o „rozmachu české národní síly" v době husitské, o tom, že „Žižka češtině přirozených práv vydobyl", že „jeho zásluhou nastalo počeštění měst v Čechách". (II. díl Gebauerové-Jiráka-Reitlera, str. 76. a 80., II. díl Storcha-Čondla 131., II. díl Hořčičky-Ledra, str. 81., II. díl Mlčocha, 93., 95. a 100.)

V ohledu národnostním neznamenalo hnutí husitské pro nás tolik, jako nacionální hnutí ve 14. století Moderní naši historikové dokazují, že počešťování měst dálo se nejintensivněji v době Karla IV. a že by se bylo bez husitismu provedlo dokonalé, úplné počeštění. (J. Novák, Patrionismus Karla IV. Č. Č. H. 1926; Winter, Kul. obr. I. 164.) Dr. Pekař píše: „Čteme častěji, že zásluhou revoluce (husitské) je, že nám počeštila česká města. Pravím proti tomu, že nebýti revoluce, byla by se počestila, pokud ležela v českém okolí, zcela jistě cestou pokojnou a při tom zachovala větší měrou svou hospodářskou potenci. Ano, troufám si tvrditi, že by se počeštila i města moravská; příklady revolučního počešťování českých měst musily jen zvýšiti opatrnost v přijímání nových sousedů české krve a moc panovničí sotva byla nadále ochotna nadiktováním českých konšelů, jako se to dálo v Čechách v době Václava IV.,

přispěti k vítězství českého živlu.“ (Žižka III. 325.) Jestliže Žižka přispěl ku počeštění měst, z nichž prchli němečtí měšťané strachem před jeho vojsky, na druhé straně oslabil živel český, tím, že vyhubil značný počet katolíků. Vinou jeho a táborských vojsk nastalo veliké vylidnění země a to mělo za následek, že se k nám hrnuly nové proudy Němců a nastala germanisace. Známý badatel v otázce vývoje národnostních poměrů v Čechách Klik napsal: „A přece možno už v 15. století postřehnouti počátky nové germanisace Čech. Zruinovaná a vylidněná země potřebovala nových pracovních sil, proto byl někde trpěn návrat uprchlých Němců nebo i příchod cizích obyvatelů.“ (Č. Č. H. XXVII. 33.) Totéž prohlásili již dříve historikové Tomek a Z. Winter. Oba dokázali, že sotva skončily války husitské, měli v Praze opět obchod a řemesla v rukou Němci. (Tomek, Děj. Pr. VIII. 418; Winter, Kul. obr. I, 143,) A univ. profesor Dr. Novotný v „České politice“, I. díle na str. 208., prohlašuje, že „po reakci doby husitské Němci opět nabývali půdy v Čechách“. Žižka a Táborité zarazili kulturní vývoj českého živlu tím, že zničili na 160 klášterů, kde v době Karlově nacionální cítění slibně se rozvíjelo. Nebýti husitského řádění, byly by se kláštery staly baštou uvědomělého vlastenectví a bylo by se provedlo počeštění celých krajů, i pohraničních, s úspěchem a na trvalo. (J. Šimák, Kronika českoslo-

venská 854, 892.) Je tedy patrno, že nacionální úspěchy z díla Žižkova nebyly takové, jak se omylem hlásá v některých školských učebnicích. Naprosto pak nelze husitským bojovníkům přičítati za zásluhu, že by byli šířili českou národnost na Slovensku.

Profesor bratislavské univ. Dr. Chalupecký v Č. Č. H. z r. 1931 dokázal, že Jiskrův podnik byl Habsburský a katolický, že tak zvaní „bratříci" byli žoldnéři, najatí ze všech možných krajů a vedení většinou katolickými vůdci. Vždyť kromě Čechů byli v těch sborech i Němci, Poláci a Maďaři! Shodně s Drem Chalupeckým píše badatel Bronislav Varsik v práci „Husiti a reformacia na Slovensku". (Viz Č. Č. H. ročník XXXIX.)

Nyní si všimněme sociálního obsahu táborství.

Bylo Tábor „město boží", obec bratří a sester, první česká republika demokratická?

Nic takového podivuhodného věda historická neobjevila. Dr. Pekař dokázal, že „táborství je náboženské hnutí, podobné mnoha jiným hnutím a kacířstvím soudobým" a více nic, že v něm „nešlo o racionální požadavky změn sociálních, hospodářských nebo politických", že tu „momenty sociální nehrály roli, ale rozhodovala pouze extase náboženská, která je vlastní výzvou k boji a živé nadšení husitských bojovníků." — „Není zprávy, že

by Táborští zavrhovali feudální monarchii nebo chtěli dokonce republice", o rovnoprávnosti nebylo u nich potuchy. „Nebylo proslavené táborské demokracie, táborské teorie i prakse neznala rovnosti," „částí sociálně-politického programu táborského nebyla rovnost všech, t. j. rovnost poddaných se svobodnými, rovnost před zákonem čili demokrakracie, jak my ji chápeme". U Táboritů „zela propast mezi svobodnými a nesvobodnými", „Táborité rozeznávali stavovské třídy; nezamítali rozdíly stavů nebo vyšší právní postavení šlechty," jak dokazuje leták z r. 1419, přesně rozeznávající stavovské rozdíly a manifest táborský z r. 1431, v němž se klade důraz na trojí rozvrstvení lidu a připomíná se, že obecný lid poddaný má dvě vyšší třídy vydržovati svou prací, že „poddaný je platy povinen gruntovnímu pánu". Vojsko Žižkovo bylo též zorganisováno na stavovském principu (dělilo se v obce pánů, rytířů, panošů, měšťanů a sedláků). Velení měla většinou drobná šlechta, v titulech uváděná vždy čestnými přívlastky. Selský stav neměl pod panstvím Táboritů žádných výsad, ale byl to stav robotný, utužovaný čím dále většími povinnostmi. „Po nějakém demokratickém vědomí o lidském právu poddaného, po nějakém zásadním šetření malého člověka nenajdeme ani stopy". (Žižka a jeho doba 175, 177, 191, 192, 195.) V jakém rozporu jsou s těmito vývody

učence-historika mnohé stati školských učebnic!

V II. díle Mlčochovy učebnice na str. 90. čteme: „Táboři založili město boží Tábor, v němž obnovili apoštolskou církev. Prodali pole a majetek, načež utržené peníze a skvosty ukládali do společné pokladnice. Z ní hradili společné výlohy, nazývajíce se bratřími a sestrami."

Tytéž myšlenky jinými slovy podané najdeme u Storcha-Čondla v II. díle „Pracovní učebnice dějepisu" na str. 126. ve stati „Táborské bratrstvo". Je tu také vykládáno o společné pokladnici a tou prý byla „kád' uprostřed táborského náměstí postavená". Dále se tu praví: „V Táboře byl zavržen veškeren přepych a bohatství. Každý se musil spokojiti s podílem, který naň připadl ze společného majetku. Nebylo daní, úroků a robot, ale nebylo vynucené poslušnosti. Táborské bratrstvo se spravovalo samo. Volilo své hejtmany a kněze, které poslouchalo z vlastní vůle, bez přinucení. Vznikla tak v Táboře před 500 léty první česká republika, republika opravdu demokratická, neboť vyšla z vůle lidu". Na str. 130. v téže učebnici je psáno, že „táborská demokracie vyrůstala z vrstev zemědělských, chudého lidu a drobného zemanstva", byl v ní „veliký vliv nižších vrstev". O „bratrstvu táborském, jehož členové si byli ve všem rovni, nazývajíce se bratřími" a užívajíce všech věcí společně, čteme i v II. díle učebnice Hořčičky-Nešpora, str. 80. Totéž se hlásá v IV. díle učebnice Jiráka-Reitlera; mluví se tu rovněž o komunistickém rázu Tábora a o republikánském zřízení, „v němž měli všichni právo účastniti se jednání."

Autoři některých učebnic opakují omyly Palackého, na něž jsem upozornila na počátku. Nerozlišují tak jako Palacký Tábor počátečni, v němž vlivem chiliastického blouznění ozvaly se názory komunistické, od Tábora pozdějšího,

mocensky organisovaného. Chiliastické bláznění bylo u některých kněží a trvalo jen několik měsíců; jestliže se tehdy vyskytly výroky, že pomine šlechta, že nebude rozdílů stavovských ani platů a dávek, že si všichni budou rovni a užívati budou všech věcí společně, tedy se to vztahovalo na zlatý věk, který nastane s příchodem Kristovým (až země se promění v ráj) a nepřipínalo se ke skutečným poměrům. (Dr. Pekař, Žižka a jeho doba 174 a 175.)

Ve skutečnosti nedošlo k organisování Tábora jako „města božího", kde by si byli všichni rovni, kde by se uplatnila nějaká demokratická republika. Nikoliv, město Tábor mělo ráz, jako jiná města středověká, mezi jeho obyvatelstvem byly uznávány stavovské rozdíly zrovna tak, jako ve vojsku Žižkově, obyvatelstvo jeho se lišilo jak právně, tak hospodářsky od těch souvěrců, kteří setrvali ve vsích. (Dr. V. Vojtíšek: „Na Táboře v letech 1432—1450".) A jak se vedlo sedlákům za časů oné „táborské demokracie", učebnicemi vychvalované? Historik Bezold praví, že Táborité „již na podzim 1420, když se blížila lhůta poloročních platů, (16. října), s největší přísností vymáhali všecky splatné dávky a k tomu ještě požadavky zvýšili". Když se zorganisoval Tábor, „nejhorlivější přívrženci nového učení na venkově byli poddanými a robotníky, bídnými pacholky

svých domnělých bratří". (Bezold-Chytil, K dějinám husitství 63, 64.) Dr. Pekař praví, že od sedláků „Tábor vymáhal nejen platy a dávky, dříve obvyklé, ale sedláci sloužiti musili bojujícím stranám kontribucemi peněžitými, dobytkem, obilím, obrokem nebo fůrami, jim bylo na rozkaz nebo po násilném sehnání od statku účastniti se osobně toho či onoho vojenského podniknutí, často, jen na loupež myšleného, jim bylo obávati se nebo dočkati vypálení gruntu a ožebračení úplného". (Žižka a jeho doba I., 176.)

Taková byla tedy ta svoboda táborská! Sedláci byli násilím nuceni vstupovati do armády Žižkových „božích bojovníků", dle historika Tomka „loupežných to a vražedných drábů, kteří se pod jménem božích bojovníků skrývali". (Dr. Pekař, Žižka a jeho doba, str. 196—7.) Je jen ku podivu, že naše děti ve školách místo dějepisné vědě — učiti se musí všelijakým myšlenkám a pohádkám, podávaným těmi, kdo pravé vědy neznají!

Imprimi potest. Pragae, die 2. Martii 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc. Vošahlík, C. Ss. R., censor ex officio. Imprimatur Nr. 3667. Olomucii, die 4. Martii 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Číslo poštovního účtu šekového v Praze č. 39.556. — Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, M. Ostrava, Těšínská 21.

IVOTEM

ÍSLO 279

OČNÍK XII.

VRAŽDA Z MILOSRDENSTVÍ?

CENA

50 H

Dr. Oldřich Karlík.

V anglické sněmovně byl loni v únoru podán návrh zákona, dle něhož by bylo dovoleno zkrátiti utrpení lidí nezhojitelně nemocných násilným ukončením jejich života. Návrh nestal se sice zákonem, ale prozrazuje, jak daleko již pokročilo hnutí, které pracuje o to, aby otřáslo dosavadním nazíráním na posvátnost lidského života, zvrátilo posud platné mravní i právní zásady, a které usiluje o uznání práva člověka na tak zvanou dobrou, příjemnou smrt. V Evropě i za Oceánem přetřásá se tato otázka hlavně od roku 1913. Spisy ve formě vědecké i zábavné, romány, denní tisk snaží se získati souhlasný zájem pro tuto myšlenku. Z denního tisku a soudních přelíčení známe i u nás případy, kdy se tyto nové názory projevily skutkem. Jednou je příbuzná, která násilně ukončuje život svého zmrzačeného synovce, po druhé otec, který nemůže snésti pohledu na těžce churavé dítě, jindy opět nešťastná žena, která je poutána k nezhojitelně nemocnému muži a chce se z této situace dostati pomocí lékaře, do jejích starostí zasvěceného.

Ve všech případech, kdy se jedná o násilné zakončení života lidí, blízké smrti zasvě-

cených a lidí nezhojitelně nemocných, mluví se o tak zvané euthanasii.

Pojem euthanasie.

Euthanasie je z řeckého eu-thanatos, t. j. dobrá smrt. Dnes rozumí se euthanasií zničení života lidského, vykonané zpravidla lékařem, kdykoliv lidský život ztratil svou cenu, buď že bolestná smrt se již bezprostředně blíží anebo je život pro nezhojitelnou nemoc nevyhnutelně ztracen, i když není bezprostředního nebezpečí smrti. Jinými slovy: euthanasie nahrazuje bolestnou, snad déle trvající, nezhojitelnou nemocí způsobenou příčinu smrti jinou, bezbolestnější příčinou.

Pojem euthanasie, jak jej podávají jednotliví její obhájci, není vždy stejný a je mnohdy velmi nejasný. Rozchází se na př. značně, pokud jde o to, kdy je euthanasie přípustná. Euthanasie v mírné své formě žádá, aby se umírajícím ulehčily poslední chvíle života nějakým bolesti zmírňujícím prostředkem, injekcemi morfiovými, výstřední forma euthanasie chce prostě zničiti každý, ať tělesně, ať mravně méněcenný život, na př. lidí nešťastných, zločinců, mrzáků, a to s jejich souhlasem nebo i bez něho.

Celkem možno pozorovati tři druhy euthanasie. Tak zvaná čistá euthanasie, t. j. bezbolestné usmrcení nemocného člověka, u

něhož není naděje na uzdravení a smrt se již bezprostředně blíží, dále euthanasie v užším slova smyslu, kdy se těžce a smrtelně nemocným, u nichž je doba smrti ještě nejistá, na jejich žádost podává smrtící prostředek, a pak euthanasie v širším slova smyslu, kdy znamená odstranění lidí bez vůle na př. znetvořených dětí, duševně nezhojitelně chorých. Do této skupiny lidí, kteří pro nedostatečně vyvinutou rozumovou schopnost anebo pro duševní poruchu nemohou projeviti svou touhu po bezbolestném zabití, počítají i ty, kteří jsou v důsledku nějakého smrtelného zranění v bezvědomí a jejichž smrt zdá se býti v dohledné době po krutém utrpení neodvratná.

O prvním druhu euthanasie, tak řečené čisté, domnívají se její zastánci, že je dovoleným lékařským prostředkem léčebným, dovolenost druhých dvou druhů chtějí prosaditi zákonem.

Všechny druhy euthanasie mají tyto společné známky: nezhojitelnost utrpení a bezbolestné zabití. Smrtelná povaha nemoci není bezpodmínečně potřebná, neboť některá nemoc je nezhojitelná a přece není život bezprostředně ohrožen nebo ztracen, jako u lidí duševně chorých nebo lidí znetvořených.

Jak vysvětlit, že se snahy o dovolenost euthanasie ve smyslu právě podaném projevují právě poslední dobou? Budují snad za-

stánci euthanasie na nějakém podobném zjevu z dřívějších dějin lidstva?

Historický přehled.

Řecký geograf Strabon (nar. asi 63 př. Kr.), který procestoval tehdejší říši římskou, vypravuje, že se starci na ostrově Ceos usmrcovali nebo prosili, aby byli usmrceni, když ztratili tělesné i duševní síly a nemohli býti již své vlasti užiteční. Víme též, že ve starověku zabil otrok beztrestně svého pána, který smrtící ránu po něm požadoval. Ve Spartě bylo zvykem i povinností z rasových důvodů zbavovati se novorozeňat života neschopných, co se pak zvrhlo v libovolné utracování dítek. Také u divokých kmenů v dobách hrubých mravů, kdy se pudy lidské silněji uplatňovaly a silná autorita nechránila bezpečnost života lidského, setkáváme se s utracováním lidí těžce nemocných, neduživých, stářím sešlých.

Zastánci dnešní euthanasie se však příliš neodvolávají na tyto případy z pohanských dob, protože prý pohnutky jednání tehdy byly zcela jiné, než jsou u dnešní euthanasie. Ve starověku prý to byla ukrutnost, pohnutkou euthanasie je prý však soucit. Není ovšem správné upírati národům přírodním jakýkoli soucit nebo vzájemná přichylnost členů rodiny byla a je právě u kmenů přírodních silně

vyvinuta. Zabíjeli starce, děti, neduživé své příslušníky, nejen z ukrutnosti, nýbrž mimo jiné sobecké důvody i ze soucitu, aby se nedostali do rukou nepřítele a nebyli vydáni mnohému utrpení. Je ovšem rozdílný způsob, jak se zabití těchto lidí provádělo u národů divokých a jak je chce prováděti dnešní euthanasie.

Dá se snad z těchto všeobecných zjevů ve starověku usuzovati, že násilné utracování bezcenného prý již života lidského odpovídá lidské přirozenosti a mravnímu přesvědčení lidstva, že je tedy něco původního? Naprosto ne! Ve vědomí národů, jak nás učí ethnologie, žije vzpomínka na šťastný původní stav lidstva. Zvířecí divokost nebyla původním jeho věnem, zabíjení ze soucitu neodpovídá povaze lidské v jejím jádru. Bylo to pudové jednání, při němž byl soucit znetvořen různými sobeckými zájmy. Nikde pak nenalézáme případu, že by byli zabíjeni hromadně duševně choří. Před těmi cítili bázeň, domnívajíce se, že v nich sídlí božstvo. Teprve dnešní době je ponecháno, aby činila návrhy na hromadné zabíjení těchto chudáků. Ale není to krok vpřed na cestě kultury a lidskosti, ale krok zpět k barbarství a nekultuře.

Doba křesťanská nezná euthanasie. Vzpíral se jí světový názor křesťanský. Osud nemocných nebyl středověku lhostejný. Nemoce a utrpení snažil se zmírňovat skutky křesťan-

ské lásky. Také doba renaissance, zdůrazňující tolik radost ze života, neznala sebevraždy ani euthanasie, která chce vzíti smrti hrůzu. Filosof renaissance Francis Bacon (1561-1626) projevuje sice ve svém spise „Novum organum" důvěru, že pokrok techniky a mediciny zmírní útrapy nemoci nejen tehdy, kdy je ještě možné uzdravení, ale i tehdy, kdy se blíží neodvratná smrt. Myslí na omámení smyslů umírajícího, ale nemluví o urychlené smrti. Humanista a státník anglický, nedávno za svatého prohlášený Tomáš Morus líčí ve svém r. 1516 vydaném filosofickém románě „Utopia" fantastický, ideálně komunistický stát a vtipně a břitce kritisuje poměry své doby. V novém státě „Utopie" mohou prý kněží domlouvati nezhojitelně nemocným, aby se dobrovolně rozhodli pro smrt. Než jako je nemožné na základě tohoto románu prohlásiti Tomáše Mora za průkopníka komunismu, tak není možno označiti jej za příznivce dnešní euthanasie. Ani pozdější doba osvícenská a doba francouzské revoluce nepřipadla na myšlenku euthanasie.

A tak vidíme, že dějiny lidstva nemluví celkem pro euthanasii. Jen u divokých národů a ojediněle někde ještě v dobách předkřesťanských za času zvláštní tísně vidíme zjevy dnešní euthanasii podobné, jinak však projevuje člověk za všech dob úctu k životu lidskému.

Prameny euthanasie.

Kde hledati tedy příčinu, že dnešní doba láme kopí pro dovolenost euthanasie?

Dnes přináší neblahé ovoce to, co hmotařský názor světový, uznávající jen hmotu a přeceňující tělo na úkor ducha, popouštějící uzdu hrubému sobectví a mamonu, v dřívějších desítiletích zasel do všech vrstev a tříd lidových. Zbožňování lidského „já", které chce býti i na poli mravním naprosto svobodné, popírání jsoucnosti Boží a nesmrtelnosti lidské duše, to všechno připravovalo ve svém logickém důsledku půdu pro euthanasii. Člověk žije v práci a požitku, nestará se o konec života, a když přijdou dnové, o nichž praví Písmo, že se člověku nelíbí, přeje si, aby se nejlehčeji dostal ze života do věčného spánku, z něhož není, jak myslí, procitnutí. Nedostatek víry v Boha a v nesmrtelnost lidské duše a šířící se nevěra jsou nejhlubším vysvětlením a nejzávažnější příčinou hnutí pro euthanasii. To připouští její obránci sami.

Dále žádá euthanasii humanita, chlouba a koruna moderní kultury, ve jménu přirozeného soucitu, který vede člověka, aby vysvobodil nemocného od nesnesitelných muk. Svou pravou láskou bližeňskou chce projevovati tím, že žádá, aby byla zákonem upravena pomoc při smrti a dovoleno ukrátit život člověka nezhojitelně nemocného. Dnešní přírodní

vědy dávají lékaři možnost, aby euthanasii celkem bezbolestně vykonal.

Také dlužno uvážiti, že naše doba ztratila přirozený cit pro cenu lidského života. Světová válka žádala oběti tisíců a tisíců životů lidí zdravých, proč by nesměly býti dovoleně ničeny životy, jak se praví, bezcenné, proč by neměla býti čistota krve národní a zdraví lidu zabezpečeny odstraněním lidí nezhojitelně nemocných? Euthanasie vystupuje, jak vidíme, jako doplněk eugeniky, péče o zdravý dorost národní. Eugenika a euthanasie stojí na počátku a na konci lidského života, jsou požadovány v zájmu zdraví a štěstí lidského pokolení.

Tak možno vysvětliti, proč právě za dnešní doby jsme svědky hnutí pro euthanasii, že právě naše doba, která na jedné straně se hlučně dožaduje práva člověka na život a jeho radosti, na druhé straně současně hlásá právo člověka na smrt, na vykoupení člověka z utrpení a bolu, nikoli ovšem smrtí Vykupitele světa, ale bez Krista, jen vědou, technikou, lékařským uměním.

Jak se obhajuje euthanasie?

Jak chtějí zastánci euthanasie dokázat mravní dovolenost euthanasie?

Jako hlavní důvod dovolenosti euthanasie uvádějí její účelnost. Odstraňuje prý bez-

cenný život, ukončuje bolest nemocného a obtíže i škodu, které nemocný svému okolí působí. Stát, společnost tvoří celek, který má svá práva a své zákony. Jako lidský organismus odkládá odumřelé a nemocné části, bezcenné pro celek, tak je dovoleno a nutno v zájmu celku lidské společnosti zbaviti se bezcenných jednotlivců. Sociální zájem společnosti žádá, aby bylo lidstvo zdravé a silné, nemá prý žádného užitku, udržuje-li se bezcenný již život jednotlivce. Biologické, eugenické, zdravotní, sociální zájmy nežádají, aby nezhojitelně nemocný člen rodiny byl na živu zachován a přivedl rodinu do hospodářského, duševního, fysického úpadku, naopak aby byla odstraněna tato příčina nákazy a zkázy.

Monistická etika, k níž se přívrženci euthanasie hlásí, neuznává objektivní rozdíl mezi dobrým a zlým, názor o tom, co je dobré a co zlé, je věcí vývoje. Monismus, t. j. učení, že svět a jeho příčina jsou podstatně jedno, vidí vědecký základ etiky v sociologii, t. j. ve vědě, jednající o zákonech, dle nichž se vyvíjí lidská společnost od života zvířecího k největší dokonalosti. Je prý nemožno říci, že je něco absolutně, naprosto dobré nebo špatné, všechno prý je relativní, podrobené změně. Mravnost je proto změnitelná. Co bylo dosud špatné, může časem býti dobré.

Proto také mravní názory o lidském životě nejsou nezměnitelné. Je třeba se opříti

proti ustáleným zásadám, přijati nové, lepší názory, jak je přináší lepší poznání, dle něhož odstranění nezhojitelně nemocných a duševně mrtvých není zločinem, ale projevem vyšší mravnosti. Jako se zvířata brání v boji o existenci proti jiným zvířatům a je hubí, totéž právo musí býti přiznáno člověku. Nesmí býti po něm žádáno, aby obětoval svůj vývoj, své štěstí zájmům idiotů a lidem neodvratné smrti zasvěceným, poněvadž kultura je pouze pokračováním vývoje člověka ze zvířete a etika je podřaděna biologii.

Tak obhajují euthanasii její stoupenci. Co souditi o jejich důvodech? Jaké stanovisko zaujati k snaze pro dovolenost euthanasie?

Kritika euthanasie.

Abychom si utvořili správný úsudek, uvažme:

Euthanasii je prý třeba proto prohlásiti za dovolenou, že se jí užívá z čistých, humanních pohnutek a s výslovným nebo předpokládaným souhlasem nemocného.

Přívrženci euthanasie měli by pravdu, kdyby mravnost našich činů závisela pouze od pohnutky, která nás k činu vede. Než tomu tak není. Nezáleží jen na účelu a pohnutkách, aby byl čin mravně dobrý nebo špatný. Pohnutky, účel nejsou posledním měřítkem pro po-

souzení, je-li naše jednání dobré nebo zlé, i když také spolurozhodují o jeho mravní ceně. Kdyby pouze pohnutky rozhodovaly o ceně lidských činů, pak bychom v četných případech vůbec nemohli o mravní ceně lidských činů rozhodnouti, protože velmi často zůstanou nám neznámy pohnutky, které vedly bližního, aby jednal tak a ne jinak. Rozhodující význam při úsudku, o mravní ceně lidského jednání má ta skutečnost, jaký je čin sám sebou, jaká je jeho vnitřní cena, je-li sám sebou dobrý nebo špatný.

Evolucionismus v etice, t. j. domněnka, že mravy, zvyky a mínění národů a zemí, kulturní a rasové podmínky jsou správným měřítkem, co pokládati za dobré nebo za zlé a že se proto všechny zásady mravní stále mění, je naprosto nesprávný a je důsledkem Darvinovy vývojové theorie v přírodních vědách a popírání jsoucnosti Boží a nadpřirozena.

Dle ní by vůbec nebylo pevných zásad pro výchovu člověka, nebylo by možné mravní dorozumění mezi jednotlivými národy, nebylo by spolehlivého mravního hlediska, dle něhož by se dal pronésti spravedlivý soud o minulosti, člověk by byl ve svém nitru závislým od svého okolí a jeho zvyků, jeho svědomí by bylo zotročené a bezmocné. A přece dějiny nás učí, že veřejné mínění hovělo často nejhorším zvykům, a že se proto prohlašovalo vždy za

pokrok, když proti zvráceným a zkaženým mravům povstali hrdinové a proroci.

Jsou všeobecné, ani časem ani místem neměnitelné mravní zásady, které jsou těsně spjaty s přirozeností lidskou a do ní vryty, které každý člověk se zdravým rozumem ihned poznává a které jsou odleskem onoho zákona věčného, dle něhož je zřízen svět. Je to onen přirozený mravní zákon, vnitřní zákon, kterým ukazuje Stvořitel svobodným a rozumným tvorům správnou cestu, vedoucí k cíli.

Tento přirozený zákon praví člověku: Čiň dobré, varuj se zlého! Říká mu, že je rozdíl mezi dobrým a zlým a také udává všeobecně, co je dobré a co je zlé. Ukládá povinnost ctíti rodiče, zapovídá ničit libovolně lidský život, klade pohlavnímu životu určité meze a velí, aby se dbalo povinností vůči společnosti lidské. Jsou to hlavní myšlenky Desatera. Tyto všeobecné hlavní příkazy jsou tak staré jako člověk, platí po všechna tisíciletí, nemění se, zůstávají vždy stejné tak, jako přirozenost lidská zůstává vždy táž, jen vzdálenější důsledky mravního zákona přirozeného se přizpůsobují místním a časovým poměrům.

Takovým všeobecným, povždy platným přikázáním mravního zákona přirozeného je také přikázání: Nezabiješ! Praví každému, i tomu, kdo v Boha nevěří, že přímé, t. j. chtěné a za-

mýšlené utracení nevinného lidského života je něco špatného, zavržení hodného. Člověk cítí přirozenou hrůzu před prolitou krví lidskou a před zničeným lidským životem. I když při sebeobraně v rozrušení mysli ji hned nepociťuje, podlehne jí hned, jakmile se uklidní a o zničeném lidském životě klidně uvažuje.

Nejen člověk soukromý, ani veřejná moc státní nesmí zničiti přímo život nevinného člověka. Neboť pro každého platí: „Nevinného a toho, který je v právu, nezabiješ!“ (Ex. 237.) Státní moc má právo brániti veřejný pořádek a bezpečnost občanů a dobro státu proti těžkým zločincům i trestem smrti, když je hrubý, těžký zločin řádným soudem jasně prokázán a vina zločincova zjevná. V takovém případě zločinec sám svým jednáním osobní svou důstojnost vydal v šanc a podstatným ohrožením mravního a právního řádu zrušil i základ své pozemské existence. Proto trest smrti není proti jeho osobní důstojnosti a proti účelu jeho života. Jinak však stojí jednotlivý člověk proti státu a jeho zájmům jako samostatná právní bytost, a ne pouze jako prostředek pro blaho celku.

Pokud jde o zabíjení lidí ve válce, dlužno říci, že ve válce spravedlivé a dovolené nepokládají se ti, kteří bojují na straně nepřátelské za „nevinné“, i když jsou subjektivně bona fide, t. j. i když u sebe jsou také přesvědčeni o spravedlnosti své věci.

Se zásadou o přímém zabití nevinného člověka dále souvisí, že soukromý člověk, pokud není k tomu vyšší příslušnou autoritou zmocněn, nesmí v žádném případě, nejde-li o sebeobranu při napadení, člověka zabíti, ani zločince ne.

Je tedy spravedlivé ničení života lidského svou podstatou špatná věc a nemůže se státi činem dobrým proto, že se lidský život ničí z dobré pohnutky. Pohnutka je něco osobního, subjektivního, co přistupuje k objektivní dobrotě nebo špatnosti činu a nemůže změniti jeho mravní cenu, kterou sám v sobě má. Proto je euthanasie, při níž se úmyslně násilně ukončuje nevinný lidský život, mravně špatná a nedovolená, i kdyby ten, kdo ji žádá nebo ji provádí, jednal ze sebe lepší a soucitnější pohnutky.

Život lidský je posvátná věc, vymyká se libovůli člověka. Má svůj zdroj v prameni všeho lidského, v Bohu, jenž v okamžiku, kdy je člověk počat, tvoří princip života nesmrtelnou duši. Jako počátek lidského života, tak i jeho udržování je v každém okamžiku na vůli Boží závislé, nikdo nemůže o svém životě libovolně rozhodovati. „Ať žijeme nebo umíráme, Páně jsme," praví apoštol. (Řím. 14, 8.)

Život lidský je dar Boží. Proto, že je to dar, neplyne, že člověk může s životem činiti co se mu líbí, že jej může přijati nebo jej odmítnouti nebo jej zničiti. Vždyť nemůže tak

ani učiniti vždycky s darem, který mu dává bližní. A pak jsou dary, při nichž přijímající dar je vázán na určité podmínky a při nichž si dárce vyhražuje své právo.

Podobně i nám daruje Pán života život, ale s povinností, že budeme života moudře užívati a s podmínkou, že je a zůstane jeho pánem. Máme právo užívati životních sil pro své a cizí blaho, ale nemáme práva život zničiti.

A pak je veliký rozdíl mezi darem hmotným a mezi darem života lidského. Hmotnou věc ze dřeva, kamene atd. můžeme nahraditi jinou věcí, ale žádné lidské umění nedovede utvořit organický život. Ten dovedou lidé mnohým způsobem jen ničit.

Živý člověk je nejkrásnějším uměleckým dílem, obdivuhodným svou účelností, svou anatomickou stavbou, jednotnou, harmonickou součinností všeho ústrojí. Tělo samo, hmota tělesná je mrtvá a chemikové ji valně necení, ceny nabývá životem a života se mu dostává duší. Duší se stává hmota živým člověkem. Duše je však od Boha, jemu tedy patří právo nad uměleckým dílem, kterým je beze sporu lidské tělo. Kdyby někdo chtěl zničiti bez dovolení umělce jeho dílo, jednal by nerozumně a nespravedlivě. Tak nerozumně a nespravedlivě by jednal, kdo by chtěl nespravedlivě zničiti nevinný lidský život, když je jeho povinností život zachovati.

V Bohu má úcta před životem nejmocnější oporu. Svou autoritou a svým výslovným přikázáním posiluje a podepírá přirozenou úctu člověka k životu lidskému. Každá povinnost musí míti v Bohu svůj poslední důvod, jinak je to jen něco subjektivního, nestálého; mravnost, která se neopírá o Boha, nemá pevnosti, časem jde zpět, upadá. Není to nahodilé, že na počátku dějin lidstva s prvním hříchem, s první vzpourou proti Božímu přikázání byla otřesena i posvátnost lidského života, jak nás učí Kainův čin.

Církev katolická hájila vždy posvátnost lidského života proti libovůli lidské. Zavrhovala odkládání dítek, potraty, zabíjení otroků, lidí slabých a starých a dovedla za dob rytířských i meč postaviti pod přikázání lásky, pro ni znamená život lidský „Noli me tangere", pokud vyšší zájmy nežádají jinak. Je to právě zásluhou křesťanství, že původní, všem lidem společné vědomí o posvátnosti lidského života, které bylo někde zatemněno pohanským pobloudením, opět oživlo a zazářilo v jasném světle. Nadto křesťanství ještě novými pohnutkami zvýšilo úctu k životu svého bližního. Učí, že každý člověk je naším bratrem, od Boha stvořeným, že všechny nás Bůh vykoupil a ku stejnému cíli určil, že všechny své tvory miluje a o ně se stará.

Vidíme tedy, že euthanasie, násilné zabití člověka je zakázáno zákonem přirozeným, bož-

ským i lidským, ať církevním, ať světským, jako věc špatná. Na tom nezmění ničeho pohnutka, soucit s trpícím člověkem, na který se přívrženci euthanasie odvolávají.

Soucit, který pociťujeme s člověkem nešťastným, musí býti veden chladným rozumem, sice by se projevoval nesprávně a také nespravedlivě. Je správné míti soucit s bolestmi tělesnými bližního, ale tento soucit nesmí se projevovati tím, že se uvádí duše lidské do nebezpečí věčné záhuby. Nutno dbáti toho, co prospívá tělu i nesmrtelné duši, určené k nadpřirozenému životu. I zde platí slovo Písma sv.: „Co prospěje člověku, být celý svět získal, život věčný však ztratil?“ (Mt. 16, 26.)

Ani tehdy není euthanasie přípustna, žádá-li nemocný sám, aby jeho život byl pro nesnesitelné bolesti ukončen. Člověk nesmí si sám přímo ničiti život sebevraždou, nesmí ani vážně žádati pro zkrácení tělesných bolestí násilné ukončení svého života a při tom zapomenouti na zájmy lepší části své bytosti, nesmrtelné duše. Duše je určena k tomu, aby byla spojena s tělem, a nemůže jí býti lhostejné, je-li přirozenou smrtí nebo násilným zásahem od těla odloučena. Člověk nezná záměrů Božích, když je k životu volán, nesmí proto ani svévolně opouštěti své místo ve světě, dokud jej z něho sám Pán života neodvolá. Nemá neomezeného vlastnického práva

nad svým životem, nýbrž má býti pouze jeho svědomitým správcem a uživatelem.

Nic na tom nemění okolnost, že se život zdá býti neodvratně ztracen. Není možno říci, že je vraždou ničiti život, který ještě mohl trvati snad několik roků, že však není vraždou a že je proto dovoleno utratiti život, který je blízek konci. Zákon o posvátnosti života patří k zákonům, které svou povahou jsou nedělitelné. Každé přímé zničení nevinného lidského života, i tehdy, kdy se život chýlí ke konci, je zakázáno. I život ke konci se chýlící je něco posvátného.

Třeba také uvážiti, že nemocný, který v krutých bolestech žádá si smrt a volá: Zabijte mne, dejte mi něco, abych navždy usnul, že takový nemocný nejedná úplně dobrovolně, že to není zcela svobodný a proto jemu úplně příčetný čin, pod dojmem mučivých bolestí nemluví tak rozum, ale cit, hrozící se bolestí. Když pak bolesti přejdou, nechce zpravidla nemocný o smrti ničeho vědět. Nemocní jsou ve své náladě velmi nestálí, jejich svobodné uvážování je velmi omezeno a proto také jejich žádost o smrt není úplně svobodným uvědomělým lidským projevem, a již z tohoto hlediska nezasluhuje, aby s ním bylo vážně počítáno.

Lékař, který dvacet let ošetřoval těžce nemocné, řekl, že neměl nemocného, který by byl vážně žádal, aby mu byl život násilně

ukrácen. Naděje je poslední, co v člověku umírá. Nemocný naříká a přeje si, aby již byl všemu konec, než to není totéž jako žádost o zabití.

A kdo by měl žádati o euthanasii, kdyby nemocný sám nemohl o ni žádati, na příklad u dítěte, nedospělého, u člověka v bezvědomí? Rodiče? Poručník? Manžel, manželka? Mají právo zastupovati tyto nemocné, když běží o právo na život? Bylo by možno u lidí, kteří nemohou sami o euthanasii žádati, p ř e d p o k l á d a t i tuto žádost?

Byl by to velmi nespravedlivý zásah do osobního práva lidského, kdyby někdo jiný chtěl v tak závažné věci býti tlumočníkem cizí vůle. Co jej oprávňuje žádati pro druhého smrt? Nikdo se nemůže bezpečně vžíti do citů a myšlenek osoby jiné. Je nemyslitelno, aby někdo jiný s ohledem na subjektivní a objektivní cenu života nemocného bližního, směl upírati jemu právo na život. Praví-li někdo, že při bolestech, kde není naděje na zlepšení, je život neštěstím a smrt štěstím, a že proto se může takovým chudákům život vzíti, proč by se pak tímže právem neměl vzíti život nezhojitelně nemocným, kteří jsou při vědomí, ale o smrt nežádají? Vždyť právě u těchto lidí, kteří jsou si v ě d o m i svého smutného stavu, platí dvojnásobně, že život jejich je neštěstím.

Narážíme, jak vidět na obtíže a nejasnosti i tehdy, když o euthanasii žádá nemocný

sám a nebo když by se jeho žádost o smrt snad podle mínění některých mohla předpokládati. Ani souhlas pacienta se zabitím neruší bezpráví euthanasie. Přirozený, božský i lidský příkaz: ctíti a zachovati život lidský je důležitější a cennější než privátní ohled na to, že jednotlivec ztratil zájem o život.

Cena života.

Při úvaze o dovolenosti euthanasie záleží mnoho na tom, jak ceníme lidský život. Jaká je cena života? To závisí od toho, jaký je smysl života. A zde se rozchází úplně křesťanství a monismus. Život lidský je problém všech problémů. Všudy narážíme na záhadu života. Odpověď na tuto otázku o smyslu života je osou, okolo níž se točí celý život. Není-li odpověď jasná, pak zde schází určité a bezpečné vodítko.

Věda nemůže odhaliti závoj tajemství života. Činí tak zjevení Boží, z něhož poznáváme, že život lidský má svůj věčný cíl, účast na Boží slávě. Má tedy život svou vnitřní cenu, nezávislou na zevnějším osudu a zevnějších poměrech. Je vždy dobrem. Nikdy netratí svou cenu. Je přípravou na věčné spojení s Bohem a záleží všechno na tom, jak člověk na světě žije, má-li dosáhnouti svého věčného cíle. Proto nesmí nikdy život odhlodit jako bezcennou věc.

Cena utrpení.

Je-li život tajemstvím, pak tajemství života je utrpení, bolest. Jeden z rozhodujících důvodů pro nebo proti euthanasii je právě zásadní nazírání na bolest a utrpení. Odpůrci zjevení Božího nevědí si s utrpením rady. Bez víry v posmrtný život je beznadějné utrpení nesnesitelné a bezúčelné.

Lidské utrpení, jemuž chce euthanasie předejíti u nemocných, kde není naděje na vyléčení, nesmí býti posuzováno jen s hlediska hmotného, ale také — a to na prvním místě — ve svém duchovním významu.

Mladý Plinius již napsal: „Jsme lepší za své nemoci. Nemocný nepodléhá již tak pokušení lakoty, není otrokem náklonností, netouží po hodnostech, opouští jej nemírné lpění na penězích, nezávidí, nepohrdá tak druhým, má smysl pro život nevinný a šťastný.“ Tento pohanský Říman pochopil, jaký duchovní význam může míti bolest a nemoc.

Vševědoucí lékař lidských duší užívá nemoci jako protijedu proti našim slabostem a hříchům. Není pochybnosti o tom, že většina lidí žije jako v přeludu. Je úplně zaujata starostmi nebo požitky, jejichž pravou cenu úplně správně nevidí. Co je neužitečné, zdá se býti důležité, co nebezpečné, jeví se jako nanejvýš lákavé a svůdné. Hluk a shon zevní a vnitřní neklid tlumí nejen hlas Boží, ale i hlas roz-

umu a svědomí. Do tohoto temna duše vrhá paprsek světla bolest, všechny věci ukazuje v pravé jejich podstatě, falešná maska, v níž pošetilé požitky dorážely na lidskou obrazotvornost, padá k zemi a duše vidí v rostoucím světle, jak chatrné a křehké je to, oč se v životě opíral a na čem si zakládal, jak pevný, stálý je Bůh, který mu zůstává, a jak prospěšné jsou skutky vykonané pro Boha.

S tímto světlem přichází i pokora, které snad člověk dříve neznal spoléhaje na své zdraví a své síly. Nechtěl dříve býti závislý na nikom, teď je vydán na milost a nemilost všem. Zároveň je nemoc pramenem očisty, ozdravění, je více lékem než trestem. Zhlazuje hřích minulosti, posvěcuje přítomnost. „Těžká nemoc činí duši vážnou," praví se v Písmě sv. (Sir. 31, 2.) Stává se velmi vážným činitelem mravního života, sílí důvěru, vede k trpělivosti, učí lásce, naplňuje důvěrou k Vykupiteli, jehož příklad a síla pomáhá překonávat bolestné utrpení.

Jako horský hřbet, lemující krajinu, vystává hrozivě za noci, za dne však harmonicky zapadá do obrazu krajiny, tak i těžké utrpení ztrácí ve světle věčnosti svou deptající tíži. Ve světle ranních červánků Zmrtvýchvstání osvětlí se i noc utrpení. Očištěna utrpením poslední nemoci duše ve chvíli, kdy počíná věčnost, předstupuje před Boha milosrdného, a šťastný je její odchod z tohoto světa.

Kdo může proto dnes po 19 stoletích křesťanských neznati cenu utrpení v nadpřirozené ekonomii věčné spásy? Co víme o tom, co se děje v duši lidské, když se blíží smrt? I když je vědomí nemocného zatemnělé nebo hlubokým spánkem zatížené, můžeme tvrditi, že žádná jiskřička pravdy aspoň na chvíli nezasvítí v jeho mysli? Kdo se odváží stavěti se mezi Boha a člověka, mezi Stvořitele a jeho tvora v této slavnostní chvíli, ukončující celý život? Nezáleží od posledních okamžiků, od posledních povzdechů věčná spása?

Vidíme tedy, že zde je hlavní rozřešení celé otázky o dovolenosti nebo nedovolenosti euthanasie: poznati význam bolesti, který jí dala Prozřetelnost Boží. I nevěřící musí se bolesti v životě podrobiti, ale nedovede její účel vysvětliti. V křesťanském názoru je význam bolesti úplně vysvětlen.

Nemocný snášející bolesti, které by mohla ukončiti smrtící injekce, je hrdinou, který obětuje tělesné bolesti pro vyšší dobro, pro věčnou svou vlast. Je možné, aby měl tytéž zásluhy a byl stejně odměněn jako ten, který před bolestí utíká z bázně a strachu? Je zákonem v životě lidském, že se žádné velké dílo neobejde bez obětí. Proč by tento zákon neměl platiti i pro život nadpřirozený, božský?

Nechci se šířiti mnoho o nesporném sociálním významu utrpení. Vzpomeňme jen, jak povzbuzuje lidi slabé vůle příklad nemocného,

který snáší trpělivě svou nemoc! Jak nabádá jeho nemoc ke skutkům křesťanské lásky, tolik šlechtícím povahu lidskou! Není také mocnou pobídkou lékařům, aby dále bádali a hledali nové prostředky, jak nemoce těžké zdolati? Nebývá osud těchto nemocných příčinou, že se pracuje o zlepšení životních, hospodářských podmínek, aby se zamezily určité choroby nebo zmírnily příliš bolestné jejich projevy? Není těžká choroba bližního velmi vážným napomenutím, aby pochopili, jaké dobro je zdraví, aby si ho vážili, aby začali také lepší, mravnější život? Fysická tíseň bolesti, pod níž úpí nemocný, stává se mravním tlakem, působící mravní dobro nemocného i celé společnosti lidské.

Lékař a euthanasie.

Všimněme si euthanasie, krátce ještě ze stanoviska lékařského.

I lékař je podroben všeobecným zásadám mravním, odborné jeho vědomosti nelze oddělit od mravních principů přirozeného zákona zavazujících všechny lidi. Co je z hlediska mravního všeobecně špatné, je špatné i pro lékaře. A euthanasie je z mravního stanoviska nepřípustná, tudíž není dovoleno ani lékaři, aby k ní spolupůsobil.

Je velkou urážkou lékařského stavu, žádali někdo po lékařích, aby prováděli euthanasii

a tak dělali popravčí, když přece stavovskou povinností jejich jest nemocné uzdravovati, bolesti odstraňovati nebo je alespoň mírniti, udržeti život a pokud jen možno jej prodloužiti. Lékařství je ars sanandi! Umění uzdravovati! Kdyby však měli lékaři euthanasii provádět, musela by býti zavedena na lékařských fakultách stolice, na níž by se přednášela ars necandi, umění zabíjet lidi. Nebylo by účelnější i pro stav lékařský, kdyby na lékařských fakultách byla zavedena stolice etiky, kde by se podávaly všeobecně platné mravní zásady a ukázalo, jak přečetné lékařské otázky jsou spjaty s etikou a náboženstvím?

Vážný lékař nesouhlásí s euthanasií, hlavně proto, že při veškerém pokroku lékařské vědy je vždycky možný omyl v úsudku, je-li ta která nemoc smrtelná. Errare humanum est. Omyl je u všech lidských činů možný. Profesor university neapolské Pavel Stanganelli měl v lednu 1937 pro lékaře a právníky přednášku o euthanasii. Stavěl se zamítavě k euthanasii. Uváděl, že i největší odborníci na klinikách, kteří jsou mistři v rozpoznávání nemocí, čestně doznali své omyly při diagnosi, při určování povahy nemoci.

Vyskytují se případy, že lékaři prohlásí pacienta za ztraceného a ten pak okřeje. Který lékař může s naprostou jistotou říci, že pacient je ztracen, jeho konec již bezprostředně nastává?

Šetření lékařskému unikají jakási imponderabilia, která nepostřehnou ani sebelepší nástroje a sebesvědomitější péče a bedlivost. Před tváří smrti napne nemocný často znovu celou svou energii. Je to často hra, žert skrytých sil, nedajících se měřiti. Všichni tito nepoznaní činitelé působí, že skutečnost někdy silně odporuje úsudku, prognose lékařské.

Aby bylo dovoleno ukončit bolesti nemocného násilně, praví dr. Helm, je třeba míti jistotu, že to jde s ním ke konci a že jen smrt, „velká osvoboditelka" jej může zachrániti. Kdo to může tvrditi s jistotou? Kdo může s klidnou myslí tento rozsudek pronésti? Jak by mohl zákon žádati po lékaři, aby pronesl rozsudek tak velmi odpovědný? Jak se může mluviti o lékaři „euthanasistovi", o specialistovi smrti, když poslání lékaře, účel jeho povolání, jeho studií je život zachrániti a udržeti plamínek života, jak nejdéle jen možno.

Nesmíme také zapomínati, že nemoc, která je dnes nezhojitelná, může býti zítra překonána novými léky. Vždyť věda lékařská dobývá stále nových, úctyhodných úspěchů. A pak nemáme také důvodů, abychom v některých případech připustili podivuhodné zasáhnutí všemohoucnosti Boží? Viz Lurdy!

Aby lékař se zdarem mohl ošetřovati nemocného, to předpokládá, aby mu nemocný důvěřoval. Neutrpěla by povážlivě úcta k lékaři a nebyla by katastrofálně otřesena důvěra v

jeho umění, kdyby patřilo k jeho povinnostem nejen léčiti, ale také násilně ničiti lidské životy?

Z těchto důvodů budou všichni svého povolání dbalí lékaři, ať patří ke kterékoli víře, ke kterémukoli národu, euthanasii odmítati.

Závěr.

Správnost každé theorie se osvědčí ve svých důsledcích. Jaké by byly důsledky, kdyby se pro euthanasii prolomila zásada, že přímé zabití nevinného lidského života je těžce hříšné? Kdo by mohl zaručit, že zůstane euthanasie v mezích, jak je navrhují její stoupenci? Je zde velké nebezpečí, že by se stále a stále rozšiřoval její okruh na četné jiné případy. Bylo by něco podobného jako při rozluce manželské. Jak se jednou zákon uvolní, pak se zlo šíří jako lavina. Množil by počet případů, kdy by byla žádána dovolenost euthanasie, kdy člověk by ztracel zájem na životě a život zdál se bezcenným. Vraždám, sebevraždám, potratům by se uvolnila cesta. Z těchto smutných důsledků euthanasie můžeme také správně usuzovati, že není dobrá, že je špatná a že by znamenala neštěstí pro společnost lidskou. Přirozenější, hospodárnější je podporovat život, než umožňovat smrt. Jen ten národ může euthanasii připustit, který se sám chce položit do hrobu.

Kéž by to měli na zřeteli naši zákonodárci, až budou jednati o návrhu nového trestního zákona pro republiku čsl., a u vědomí své mravní odpovědnosti a povinné péče o štěstí a budoucnost národa a státu odmítli rázně všechny pokusy umožnit také u nás euthanasii, vraždu ze soucitu.

Euthanasie, jak se dnes o ni mluví, je u toho, kdo ji žádá, přímá sebevražda, kdo ji provádí, dopouští se těžce hříšného zabití nevinného člověka.

My všichni přejeme si šťastnou smrt a modlíme se o ni. Ale to je euthanasie, jak si ji představuje církev katolická. Prožíti život podle příkazů rozumu a víry, naplniti jej dobrými skutky, zachovati vždy správný poměr tvora ke Stvořiteli, nesmrtelné duše ke smrtelnému tělu a pak viděti ve smrti pokyn Pána života a smrti, abychom se vrátili k Otci všeho dobra, to je pravá, správná euthanasie.

Imprimi potest. Pragae, die 2. Martii 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc. Vošahlík, C. Ss. R., censor ex officio. Imprimatur Nr. 3667. Olomucii, die 4. Martii 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exercièní dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

Abychom vyprodali zásoby

a umožnili i nemajetným zakoupení dobrých spisů,

snížili jsme značně ceny těchto knih:

Berthe-Janů: **ŽIVOT SV. ALFONSA**
vázaná Kč 25·- (dříve Kč 36·-) neváz. Kč 15·- (dříve Kč 20·-)

Burgerová: **Z DENÍKU PORODNÍ BABIČKY**
vázaná Kč 25·- (dříve Kč 39·-) neváz. Kč 18·- (dříve Kč 27·-)

Dále doporučujeme:

NAŠE SVĚTLA Denní četba ze života svatých . . . . . váz. 16·—

ŠŤASTNÉ DĚTI Denní čtení ze života svatých a zbožných dětí, váz. 16·—

MALÝ PETŘÍK . . . . . 1·80

IMELDA . . . . . 1·80

BŮH A DUŠE . . . . . 12·—

POSEL PRAVDY 1 roč. váz. . 2·—
(Vyšly již 2 ročníky)

UVAŽUJ!
Vybrané letáčky „POSLA PRAVDY" Režijní cena 1·— Kč (i s portem)

Ušetříte,

když objednáte naše

korespondenční lístky
s katolickými hesly ●

DESET takových
lístků Vás stojí jen

Zároveň tím vykonáte dobrý apoštolát šířením katolických zásad!

Adresa pro objednávky:

EXERCIČNÍ DŮM V HLUČÍNĚ

• Za měsíc

deset tisíc

se rozešlo

mešních textů

z Exercičního domu. Jistě to důkaz, jak potřebná a výhodná je tato pomůcka k živé účasti na mši svaté. Texty jsou **v dvoubarvém tisku a jak praví kritika, »nemyslitelně laciné«.**

Řád mešní (s tuhou obálkou, do které lze vsunout sešitek se zvláštními texty) . . Kč 1·-

Osm sešitů textů na neděle a zasvěcené svátky po 50 hal. . . . Kč 4·-

Celý nedělní misálek . . . . . Kč 5·-

VÁZANÝ v celoplátěné vazbě Kč 8·— • Při hromadných objednávkách hradíme Vám porto

ADRESA PRO OBJEDNÁVKY:

EXERCIČNÍ DŮM V HLUČÍNĚ

JEST
BŮH?

Úvod.

„Obcházel jsem všecko, hledaje Tě. Otázal jsem se země, zda není mým Bohem a řekla: Nejsem. To vyznaly i všecky jiné věci, které jsou na ní. Otázal jsem se moře a propasti i živočichů, kteří jsou v nich. A odpověděly: My nejsme tvůj Bůh, hledej ho nad námi. Otázal jsem se vějícího vzduchu a všechen vzduch se všemi obyvateli svými řekl: Já nejsem tvůj Bůh. Otázal jsem se nebe, slunce, měsíce i hvězd. Ale ony řekly: My nejsme tvůj Bůh. A řekl jsem ke všem věcem, které obstoupily dveře těla mého: Pravily jste mi o mém Bohu, že jím nejste. Povězte mi něco o něm. A všechny vzkřikly hlasem velikým: On nás stvořil."

Tak napsal sv. Augustin a zdá se jako by jeho otázky mohutnou ozvěnou letěly i dnešním světem. Je Bůh? táže se dnes lidstvo. Boha hledají věřící i nevěřící. Jak ho naleznem? Vše, co jest kolem nás, volá: My nejsme tvým Bohem — On nás učinil. Svět v nás a mimo nás dokazuje, že jest Bůh.

Boha lze poznati.

Nemáme vědomostí vrozených, přicházíme na svět a nevíme o ničem. Všechny své poznatky čerpáme ze světa viditelného: přímo poznatelné smysly a rozumem a ostatní jen usuzováním svého rozumu. Boha přímo nevidíme a tak i k němu dospíváme pouze úsudkem svého rozumu. Jsoucnost Boží, t. j. jsoucnost bytosti nejvyšší a nejdokonalejší, která jest původem všech věcí a k nížto nelze ničeho přirovnati, jest první a základní pravdou každého náboženství.

Proč nutno o Bohu mluviti, psáti? Především jest to otázka nejdůležitější. A dle odpovědi se řídí pozemský život a podle toho bude rozhodnuto i o životě věčném. Jsou lidé, kteří Boha popírají, jsou jiní, kteří ho sice nepopírají, ale žijí, jakoby Boha nebylo, popírají ho tedy svým životem.

Ani věda, ani technika moderní doby nestačí lidstvu, aby nahradila Boha. Nespokojenost moderního lidstva žijícího bez Boha roste víc a více.

Slovo „Bůh" zaznívá na nebi i na zemi. Toto slovo vyslovují děti i starci, modlící se lidé i klnoucí, věřící i nevěřící. Jazykozpyt řadí toto slovo mezi první nejstarší slova každého jazyka. Toto slovo razí si cestu mezi námi jako sluneční paprsek na okrsku zemském.

Existenci Boha lze poznati, vždyť on není daleko od žádného z nás. Neboť v něm žijeme, hýbeme se a jsme. (Sk. ap. 17, 27.) Všichni lidé světlem zdravého rozumu přicházejí k poznání Boha, protože, co lze poznati o Bohu, jest všem zjevno. „Neviditelné vlastnosti Boží od stvoření světa se spatřují, jsouce poznávány z věcí stvořených, a to i jeho věčná moc i božství, takže nemají omluvy“ (ani pohané). (Řím. 1, 20.) Tutéž myšlenku vyjadřuje i Písmo Starého zákona: „Nemoudří jsou ti, a ve kterých není znalosti Boha, kteří pozorujíce díla, nepoznali, kdo jest jejich umělec.“ (Moudr. 13.)

Rozumný tvor, člověk, usuzuje z díla na mistra, z účinku na působícího, na příčinu.

Koncil vatikánský prohlašuje: **Bůh, původce všech věcí, může býti ze stvořených věcí s jistotou poznán a to přirozeným světlem rozumu.**

Mnoho cest vede k Bohu, neboť ve všem jsou stopy Boží. Jen třeba uměti je čísti.

Z pohybu poznáme, že jest Bůh.

Vše, co se pohybuje, od někoho je pohybováno.

Proto musí býti někdo, který jest původcem veškerého tohoto pohybu ve světě a který všecku tuto moc má v sobě.

Tak zní krátce celý důkaz. Na pohled

zdá se snadný a jednoduchý a prostý; avšak uvidíte, že je velmi obsažný a hluboký.

První věta jeho zní tedy, že vše, co se pohybuje, od jiného je pohybováno.

Na světě je různý pohyb. Pohybují se hvězdy, země, věci kolem nás, a my se tážeme, kdo je uvedl v pohyb? Kámen zůstane věčně ležeti, nepohne-li jím někdo jiný. Veškera hmota má touhu a náchylnost ku klidu. Mohli bychom říci, že hlavní ctnost hmoty je lenost, nehybnost.

Však jsou i jiné pohyby, o ty především běží. Květina roste, nabývá síly, listí, květu; a to se děje pohybem, tím, že k tomu, co již má, přistoupí něco nového. My myslíme. Každá myšlenka je pohyb, nebo myšlenkou vzniká něco nového v rozumu, co v něm před tím nebylo. Proto každý takový pohyb znamená nějaké obohacení, zdokonalení, nabytí, čeho věci dříve neměly. A bádavý duch se táže, jak je možno, aby věc nabývala něčeho, čeho dříve neměla? Či si to přistvořuje sama? Kdyby strom si mohl sám přistvořiti list, člověk sám přistvořiti myšlenku, byli by jako Bůh. Ani delší nohu nebo ruku nemůžeme si sami učiniti, nerci-li přistvořiti myšlenku, která v nás nebyla.

Lze namítnouti: „Ale snad má věc tuto sílu a schopnost už v sobě, aby způsobila sama tyto pohyby a zdokonalovala se; nemůže býti

tedy řeči, že si sama něco dává, čeho dříve neměla. Strom přece má sám v sobě sílu, vydati květ; já sám mám ve své paži sílu, vykonati jí práci.“ Tato námitka se zdá přirozená, ale přece je bludná, ano dětinská. Mlýnské kolo má ovšem sílu v sobě, hnáti celý mlýn a mleti obilí. Avšak dříve musí býti samo hnáno vodou a ta voda musí býti jinou příčinou zase hnána. Kolo mlýnské samo sebou nemůže se dáti do pohybu, nebo pohyb je něco víc než klid, je větší dokonalost, je něco nového. V klidném kole není dostatečná příčina k pohybu, nýbrž musí k ní přistoupiti ještě jiný pomocník a hýbatel.

Podobně strom má schopnost vydati květ, ale nikoli sám; jiná síla musí přijíti na pomoc. Tak člověk má schopnost svobodně se hýbati, mysliti a chtíti, ale ne sám, nýbrž jiná síla musí ještě pomáhati.

A nyní představte si celý ten velkolepý světový stroj, v němž není na okamžik klidu, ale jeden pohyb budí druhý pohyb, kde kolečko žene jiné kolečko, kde staré věci zanikají a stále nové vznikají. Jaké spousty energie konají tu stále novou práci, jaká síla musí tu působiti! Od koho tento pohyb? Od koho probuzování energie, od koho nová práce, od koho stále se obnovující život? Tento světový stroj musí míti strojmistra, který topí, nebo dává topiti, pouští páru nebo dává ji pouštěti,

který krátce pomáhá celému stroji i každému kolečku, aby mohly z klidu vejíti do pohybu.

Všecko co se hýbe, od jiného je hýbáno, Tak zní první věta důkazu. Nastínil jsem ji pouze lehkými rysy, nebo chápati ji v celé hlubině její možno jest pouze na základě dlouhých a odborných studií. Není naším účelem psáti pro vědce, kteří mohou sáhnout po důkladných knihách.

Druhá věta důkazu jest: Musí býti někdo, kdo světu dává tento pohyb, a tímto hýbatelem jest Bůh, který už od nikoho není hnán. Myslete si vlak sebe delší. Zdá se, že jeden vůz žene nebo strká vůz druhý. Nekonečný nemůže býti, ale musí býti někde stroj, který vlak žene. A tento stroj musí míti takovou hybnou sílu v sobě, jakou mají všecky vozy. Ten svět je takovým nesmírným vlakem. Od pohybu, kterým je myšlenka, až k pohybu nebeských těles — aj, jaká síla, romanitost, složitost. Ten, který vším tím hýbe, který všemu hybnou sílu sděluje, musí ji nejprve sám míti, a musí ji míti sám ze sebe, nebo jinak by bylo zase třeba někoho, kdo mu ji dává, a tak do nekonečna. A nikdy bychom nepřišli ku konci. Bez bytosti, která má tuto sílu sama v sobě, měli bychom řetěz, který visí ve vzduchu a není připevněn, řeku, která nemá pramene, vlak, který nemá stroje, stroj, který nemá motoru, což je nemožno.

Nuže, bytost, která uvádí svět do pohybu, tato bytost musí býti nesmírná, bytost síly neohraničené, moudrosti nevyslovitelné. Jmenujeme ji Bůh.

Tak zní slovutný tento důkaz, který původně sestavil pohanský mudrc Aristoteles, který sv. Tomáš, hodný žák velikého mistra, zdokonalil, a který dosud platí za nejvědečtější, nejdůmyslnější a nejfilosofičtější. Snadný ovšem není. Než, velikým myslitelům působil vždy rozkoš.

Kratince zopakován zní: Na světě je všude pohyb, ve vzduchu, na zemi, v bylinách; v našem nitru, všude. Každý jej vidí. Kde je pohyb, je vždy někdo, kdo jej způsobuje, nebo věc sama nemá, jsouc v klidu, moci, aby si pohyb způsobila. Jeden pohyb může ovšem působiti jiný pohyb, ale do nekonečna to nejde. Někde musí býti začátek pohybu. A ten, kdo jej dává, musí světu dáti všechen pohyb, který v něm je, a do pohybu vložiti všechno to, co pohyb způsobuje, neboť i stroj má jen takovou sílu a moc a tolik práce může vykonati, kolik do něho strojmistr a topič vloží, nebo jak se říká, na kolik koňských sil jest. A tak i ten, který dal světu pohyb a práci, již koná, musí vše to sám ze sebe míti, neboť nikdo nedá, čeho nemá. Že to musí býti bytost nesmírná, jasně ukazuje svět. (Fr. Žák.)

Viditelný svět hlásá Boha.

Prostý venkovan řekl mluvkovi z města, který přišel je vem poučovat, že není Boha: Pane řečníku, máte otce? Toť se rozumí, odpověděl tázaný, ze země jsem nevyrostl. A váš soudruh, který přišel s vámi, má také otce? Ovšem, řekl mluvka, což pak myslíte, že jsme spadli s nebe? No, odpověděl venkovan, že byste zrovna s nebe byli, se mi nezdá. Ale myslím ve své prostotě a neučenosti, že když vy-máte tatínka, a váš soudruh též, a my všichni též, myslím, že také ten celý svět musí míti nějakého otce, neboli původce.

Spatříme-li budovu, soudíme, že tento dům nevznikl sám od sebe, nýbrž, že vystavěl jej stavitel.

Když se jednou kdosi zeptal španělského filosofa Balmese, zda se dá jsoucnost Boží dokázati, odpověděl krátce: „Důkaz pro jsoucnost Boží nosím v kapse" — a ukázal na své hodinky.

Na svahu rostl starý buk a vedle něho mladý bouček, který se vypínal svou mladostí a bujarostí. „Nebuď tak pyšný," řekl mu starý buk. „Pohleď na tuto bukvici. Kdybych ji nebyl shodil na zemi, a kdyby země nepřidala k ní své síly, nebylo by tebe."

Vidíme, že vznikající věci samy se neučinily, ale každá má příčinu mimo sebe. Vždy

z účinku soudíme na příčinu. A podobně musíme souditi, pozorujíce svět.

Kniha přírody mluví určitě o Bohu a začíná otázkou odkud svět? Soudíme a uvažujeme, že není účinku bez příčiny, že každý účinek musí míti příčinu. Jednotlivé věci ve světě nevznikly samy sebou, samy od sebe, skrze sebe, původ, příčina, že jsou, není v nich nýbrž mimo ně. Totéž musíme říci o světě, který z těch věcí se skládá. Ani svět nevznikl sám sebou, ale jeho původ, příčina je mimo svět. Co jsme řekli o částech, ze kterých se svět skládá, platí také o celku. Tedy svět děkuje za svou existenci vyšší bytosti, která existuje svou vlastní silou. Sledujeme-li řetěz příčin, jak jedno z druhého vzniká, musíme přijíti k první příčině, která již nemůže míti příčinu svého bytí jinde, musíme se zastaviti u první příčiny a tou jest Bůh.

Život hlásá Boha.

Vidíme na zemi nesčetné živé bytosti: rostliny, zvířata, lidi. Život nebyl vždy na zemi.

Kosmogonie (nauka o vzniku světa) hájí názor, že země byla kdysi ve stavu ohnivém. V takovém stavu nemohl býti na zemi zárodek života, neboť již při 70° musel by zahynouti.

I geologie (nauka o zemi) dokazuje, že nejhlubší vrstvy země nevykazují žádných stop nějakého života.

Odkud tedy život?

Vědou a pokusy je dokázáno, že organické (živé) nemůže vzniknouti šťastnou náhodou z neorganického (z neživého). Dříve věřili a myslili mylně, že hmyz, červi a pod. vznikají nějakým způsobem ze špiny, než tato domněnka jest vědou vyvrácena.

Materialismus (hmotařství), který učí, že existuje jen hmota a síla, tvrdí o původu života, že život vznikl praplozením (generatio aequivoca), t. j. organické (živé) bylo zplozeno z anorganického (z neživého) silami hmoty.

K tomu velmi krásně odpověděl Virchov na sjezdě přírodozpytců v Mnichově r. 1877, že něco podobného nikdo neviděl a kdo něco podobného tvrdí, proti tomu mluví přírodozpytci a ne theologové.

I když najdou se někteří, kteří hájí t. zv. praplození z neživého, činí to proto, jak sám Haekel doznává, aby nemusel sáhnouti „k zázraku nadpřirozeného stvoření". I Nägeli praví: „Popříti praplození znamená, zvěstovati zázrak zasáhnutí Božího."

Nejnovější věda zamítla úplně praplození v osobě Pasteura a Kocha. Od té doby platí ve vědě zásada: „Život může vzniknouti jen ze života." „Každá buňka vzniká z druhé buňky." (Virchov.) „Tato věta je nepomíjející vynález vědy." (Sjezd v Mnichově 1877.)

Hmota a síla na vysvětlení života nestačí. Co jest v účinku, musí býti dříve v pří-

čině. Zvláště duševní život lidský nemůže býti vyplodem hmoty a hmotné síly. Příčina by dala něco, co neměla, což jest nemožné. Nikdo nemůže dáti, čeho nemá. Vznik života žádá bytost věčně živou, která jest zdrojem života. Touto bytostí je Bůh.

Reinke praví: „Mechanické a chemické síly nedovedou vytvořiti z neživé hmoty, bytost živou. Původ života musí se odvozovati od bytosti rozumné."

Přední filosof Thomson řekl r. 1903 ve veřejné přednášce: „Přírodověda vyžaduje existenci Tvůrce, bez něho nelze vysvětliti vzniku života. Budete-li vážně přemýšleti, budete vědou donuceni k víře v Boha. Věda není nepřítelkyní, ale oporou náboženství."

Velenovský v díle „Přírodní filosofie píše: „Největším důkazem existence Boží jest život organický na zemi."

Domněnka, že zárodky života dostaly se na zemi z jiných těles nebeských, není ničím odůvodněna. Pak by otázka, odkud život, byla přeložena na jiné místo a věda sama klade mnoho překážek pro cestu těch zárodků života na zemi.

Účelnost hlásá Boha.

Svět není chaos (zmatek), ale kosmos (od slova měřiti), svět, kde je zákonitost, účelnost. „Boha věčného, nesmírného, vševědoucího, vše-

mohoucího procitnuv, za sebou přecházejícího jsem spatřil a užasl jsem," tak řekl Linné, přírodozpytec, když sbíral květinky.

Ty hvězdy nejsou směsicí nějaké náhody, nýbrž stavbou vzorného pořádku. Tak přesně jde tento orloj nebeský. Astronomie jest vědou, naukou o zákonech, jež ve hvězdách vládnou.

A pohlédneme-li na zemi, kolik tu věd zabývá se studiem zákonů vládnoucích v přírodě, zákonů o pohybu, přitažlivosti, magnetismu, elektřiny, optických, akustických, světelných, tepelných a všechny tyto zákony tvoří jeden celek v harmonickém souladu. „Kdo dal tyto zákony?" táže se astronom Mädler a odpovídá: „Přírodozpytec nikoli, nikoli astronom, ani fysik, ti je jenom našli. Ani příroda, ta jich vždycky poslouchala." Kdo tedy jiný může býti původcem těchto zákonů, nežli bytost nejvýš rozumná?

Příklady účelnosti.

Země stojí v určité vzdálenosti od slunce. Kdyby stála blíže slunci, byl by život organický nemožný pro přílišné vedro. Kdyby byla více vzdálena, tedy by vše zmrzlo. Zemská osa je nakloněna k ekliptice (t. j.) ke kruhu, v němž rozšířená rovina dráhy zemské zdánlivou kouli nebes protíná v úhlu 23½ a to působí ono příjemné a užitečné střídání ročních počasí. Měsíc je

tak vzdálen od země, že svou přitažlivostí pohybuje mírně mořskou vodou. Vody mořské, méně slané, by zahnívaly, kdyby jich měsíc svou přitažlivostí nerozčeřoval. Pevnina je tak položena, že proudy mořské mají směr na sever a na jih, aby vyrovnávaly teplotu.

Složení vzduchu je takové, že odpovídá přesně potřebám rostlin a zvířat. Kdyby měl vzduch více kyslíku, tu by naše plíce se spálily, kdyby měl méně kyslíku a více dusíku, tu bychom se udusili.

Zmrzlá voda je lehčí než tekutá. Kdyby led byl těžší než voda, bylo by stále nebezpečí, že vodstvo úplně zledovatí.

Podivuhodná je stavba, tkanivo rostlin. Rostlina jest chemickou továrnou, jež dovede prvky zemské měniti v rostlinnou potravu zvířeti. Hmyz sbírá výživu a oplodňuje rostliny.

Každá rostlina jest účelně zařízena. Každá její část má svůj účel a vyhovuje mu. Aby se dostaly na slunce, obracejí své listy všemožným úsilím po slunci. Mnohá seménka jsou opatřena chmyřím, aby se větrem lépe šířila. Které rostliny se pomalu množí mají delší věk; které rostou na suchých místech, mají masité listy, aby více noční rosy pojaly!

Zajímavé jsou rostliny masožravé. Listy jejich jsou přizpůsobeny lákání a chytání hmyzu. Tučnatka na př. vylučuje ze žlázek na čepeli listu sliz, který obaluje hmyz, při čemž se okraj listu svinuje. Způsobí-li náraz jiný

předmět, na př. písek, list se svírá, ale rostlina cítí, že předmět není potravou a list se zase otvírá. Listy masožravých rostlin vylučují šťávy, jimiž rozkládají bílkoviny těl hmyzu a mají žlázky, kterými odvádějí výživné látky dovnitř těla.

Vezměme do rukou pšeničné zrno. Trochu bílku a nic víc. Zaseje se a začne růsti. Uplete si takové pletivo, jakého žádná textilní továrna nevyrobí. Začíná růsti: stéblo nahoru, kořínky do země. Odkud to ví ten drobný prášek mouky, že stéblo má růsti vzhůru, k slunci a kořínek dolů do země? A aby stéblo bylo silné, že musí míti i tu a tam kolínko? A jeho kořínky odkud vědí, jaké látky mohou a jaké látky nesmějí ze země za potravu přijímati. To drobné zrnko nemá mozku, nemá vůle, nemá rukou a přece jak znamenitě pracuje!

Svět rostlinný a živočišný slouží sobě navzájem. Hmyzem se roznáší úrodný pel z tyčinek rostlinných k oplození druhých, tak se dostává potravy hmyzu a rostlinný druh se zachovává.

Zvláštním, účelným zařízením je v životě živočišném instinkt, pud, kterým zvíře je vedeno, že účelně jedná, aniž je si toho vědomo. Známe instinkt výživy. Žádné zvíře, žijící v přírodě se neotraví, znajíc vlastnosti potravin. Pudem vedeni poznávají živočichové, co jim škodí a co prospívá. Počínají si účelně, když hledají a shromažďují potravu. Tchoř a

kuna otvírají vejce na obou stranách, dravý pták láme lapenému křídla, tygr překusuje své oběti tepnu na krku. Mořský rak čeká, až ústřice otevře lasturu a vsune do ní kamínek; to opakuje tak dlouho, až se skořápky nemohou zavříti. Včela buduje plást tak, že využitkuje co nejvíce místa.

Instinkt sebezachování. Zvířata znají dobře své nepřátele. Dovedou se barvou zevnějšku přizpůsobiti svému okolí. Stavějí se při pronásledování jako mrtví. Hmyz bývá zabarven podle listů, kůry, mechu, lišejníků, kamení a písku. Tygr má barvu džungle, lev barvu pouště, zajíc a koroptev barvu zorané země. Ryby jsou na hřbetě tmavé, vespod bílé. Vajíčka ptáků hnízdících na místech skrytých jsou bílá, ptáků, kteří hnízdí ve volné přírodě, různě zbarvená. Známy jsou stavby bobrů, umělá stavba včelího plástu. Tělo živočichů jest účelně chráněno (srst, peří, šupiny, změna srsti a peří podle roční doby).

Pudem vedeni, pečují živočichové účelně o potomstvo. Kritilka písková klade k vajíčku housenku, kterou žihadlem omráčí na 9 článcích, aby larva měla čerstvou potravu. Kukačka snáší vajíčka do hnízd těch ptáků, kteří živí mláďata hmyzem. Klade do cizích hnízd jen po jednom vajíčku, protože mladá kukačka je velmi žravá. Motýli kladou vajíčka na jaře bez obalu, na podzim je opřádají. Ko-

roptev se tváří poraněnou, aby odvratila pozornost od mláďat.

V přírodě vidíme podivuhodnou rovnováhu. Bouře ničí i osvěžuje, mráz škodí i prospívá.

Zvířata, která slouží jiným za potravu, ničí škodlivý hmyz, nebo mají mnoho nepřátel, množí se velmi rychle. Z jednoho páru much může jich za léto vzejíti 25 milionů.

Dokladem pro účelnost v přírodě jest zvláště sám člověk tělem i svou duší.

Svědčí o tom přímá jeho postava, ohbí noh, ramen, ruka lidská, poloha očí zařízení ucha, mozku, plic, srdce a ledvin, důležitost vlasů, kůže.

O lidském těle lze užíti slov Protagorových: „Člověk měrou je všech věcí."

O těle lidském praví Cuvier: „Souměrnost těla lidského je vzorem architektoniky." A lékař Galenus napsal knihu o těle lidském a prohlásil: „Nepsal jsem knihu, nýbrž pěl jsem hymnus Stvořiteli."

Většina lidí nemá ani zdání o tom, jak složitý a přece jednotný ústroj je lidské tělo. Ústřední kanceláří je mozek. Z kanceláře vede kabel — mícha — z které se rozbíhá síť telefonních vedení — nervová soustava. Zprávy zevnějšího světa přijímají dvě telefonní sluchátka: uši. Obrazy světa vnímají dva fotografické přístroje: oči. V tomto ústrojenství jsou v činnosti i dvě chemické pozorovací

stanice: čich a chuť. Dále ssací a tlakový přístroj: plíce a srdce. Samočinné cedítko: ledviny. Ústřední topení: zaživací ústrojí. Kotel ústředního topení je živen mlýnem: zuby. Jako varhany jest lidské hrdlo. Jako visutý most jest lidská kostra a svalová soustava.

Kdo sestrojil tento v přesnosti a účelnosti ojedinělý přístroj?

Co z těchto příkladů plyne?

Zákon vyžaduje zákonodárce, pořádek předpokládá pořadatele, účelnost ukazuje na rozum. Tak soudí Newton: „Velmi skvělé rozložení slunce, planet a komet nemohlo vzniknouti, leč jen z úmyslu a vlády Bytosti rozumné a mocné.“ Minucius Felix z 2. století po Kr. dí: „V tomto paláci světa, když vidíš prozřetelnost, pořádek, zákonitost, věř, že původce všehomíra jest krásnější než hvězdy a části světa.“ Tutéž myšlenku uvádí sv. Tomáš Aq.: „Určitý pořádek všeho ukazuje vládu nad světem, jako kdybys vkročil do domu dobře spořádaného, z pořádku bys oceňoval rozum pořadatele.“

Mohl řád světový povstati náhodilou srážkou atomů? Náhoda může býti jen matkou zmatku, ale ne řádu. Jako tištěná kniha není bez rozumného původce, tak i kniha světa, přírody, má rozumného původce — Boha.

Mohly tento důmyslný řád ve světě způsobiti síly přírodní? Ne. Ty jsou nevědomé, nemohou mysliti, tvořiti, vynalézati.

Stvořiteli nelze činiti výtku, že by svět mohl býti dokonalejší. Právě tento výběr ukazuje na rozumného původce a všemocného, který se nebál nedostatku. Ani na obraze není samý jas, je tam i stín. I svět nemůže býti bez protiv, v tom je právě jeho krása.

Připomeňme si ještě názor od 18. stol. šířený o nenáhlém vývoji země, tu teprve úžasneme nad mocí a moudrostí tvůrce! Neboť tato plynná koule jest jakýmsi semínkem všech světových těles. Tu teprve musil někdo býti, kdo tyto počátky v existenci uvedl, je silou plodivou obdařil, že statisíce let stále všechno vpřed chvátá v ustavičném vývoji a přece se to v nepořádku nerozletí.

Jako hudba jest řečí hudebníka, malba řečí umělce, opera řečí skladatele, tak i příroda jest řečí Boha. Čím důkladněji čteme řeč, tím jasněji slyšíme hlas Boha mluvícího k nám dílem rukou svých. Příroda ve své účelnosti mluví k nám jasnou řečí, řečí srozumitelnou, přijatelnou, řečí počtu, míry a váhy o inteligenci, moudrosti a všemohoucnosti Boží.

A tak nebesa vypravují tuto slávu Boží a průkopníci moderních věd, nového systému světového obdivují tuto inteligenci moudrou a všemohoucí.

Mravní řád a svědomí hlásá Boha.

Vizme jiné listy, knihy světové o Bohu, vizme mravní řád ve světě. Pohleďme do vlastního nitra a i tam uslyšíme hlas Boží, hlas svědomí. Lze jej násilím na čas ohlušiti, ale popříti jej nelze.

Jsou určité úkony v životě jednotlivce, rodiny, společnosti, národů a států, jež jsou dobré neb zlé, dovolené neb zakázané, jež smíme konat a jichž se máme varovati. Jest mravní řád. Jest, ne proto, že bychom jej chtěli, jest, ne tak jak bychom si jej přáli. Jest bez ohledu na nás a často poroučí i proti našemu přání. Nepřipouští výjimky. Stojí tento mravní řád před námi. Člověk rozumem poznává tyto zákony mravní a jest si vědom toho, že má podle nich jednati. Poznává je, ale netvoří jich, jako netvoří zákonů přírodních, nemůže jich změniti, nemůže jich zrušiti. Jsou v lidskou přirozenost vloženy zákonodárcem svatým, spravedlivým, Bohem.

„To bylo přesvědčením moudrých mužů, že mravní zákon není lidmi vymyšleným, národy zavedeným, nýbrž je věčným", tak dí Cicero.

Kant, filosof volá: „Dvě věci naplňují mou mysl podivem a úctou: hvězdnaté nebe nade mnou a mravní zákon ve mně."

Hlas svědomí v nitru našem jest horou Sinaj, která hlásá vůli Boží, hlas svědomí jest jehla magnetická, která ukazuje k zákonodárci a člověk si uvědomuje svoji zodpovědnost. Svědomí jest soud, kterého nelze podplatiti ani umlčeti, protože je od Boha v nás vložený. (Sv. Jan Zlat.)

Tažme se všech národů i ve starověku i přítomných dob vzdělaných i nevzdělaných, tažme se světců i lidí mravně pokleslých, všichni znali a znají moc svědomí. Všechno volá, že existuje svatý a spravedlivý zákonodárce.

Mezi dobrem a zlem je takový objektivní, věčný, nezměnitelný rozdíl, jenž nezávisí ani na člověku, ani na světě, ani na čase. Musí tedy býti někdo, jakási nezměnitelná, věčná, nad světem stojící Bytost, od níž pocházejí a na níž spočívají základy mravnosti.

Cit pro spravedlnost hlásá Boha.

Člověk jest si vědom, že dobro zasluhuje odměny, zlo trestu. V pozemském životě nebývá však dobro vždy odměňováno a zlo trestáno. Nechceme-li tvrditi, že cit pro spravedlnost, který je člověku vrozen, jest klamný, musíme předpokládati, že existuje Spravedlnost, která dobro odmění a zlo potrestá. Kdyby nebylo této nejvyšší Spravedlnosti — Boha, pak jednati dobře bylo by nesmyslem

a za to bylo by rozumné jednati zle. Vždy budou platiti slova Písma: „Spravedlnost je nesmrtelná.“ (Moudr. 1, 15.)

Touha po blaženosti hlásá Boha.

Jiný důkaz vede se z touhy po štěstí. Blaženost jest trvalý stav štěstí, jemuž nic nechybí. Důkaz zní takto: Člověk celou svou přirozeností touží po blaženosti. Však takováto touha nemůže zůstati na vždy neukojena. Jest tudíž dobro nekonečné, jež touhu po blaženosti, kterou časná dobra úplně ukojiti nemohou, vyplní a uspokojí dokonale. Rozeberme důkaz trochu podrobněji.

Kdysi řekl slavný pohanský mudrc Cicero, chtěje vésti rozhovor: „Začněme tím, v čem všichni souhlasíme.“ A dodal: „Všichni toužíme po blaženosti.“ Nikdo mu ovšem neodporoval, neboť řekl svatou pravdu. Celý svět žene se za štěstím, jenže každý je hledá jinde. V tom je bohužel mnoho klamů. Odkud tyto klamy? Poněvadž často falešné dobro máme za dobro pravé. Krátkozrací lidé je hledají v požitcích, poněvadž je nejsnazší a nejcitlivější. Pozdě poznají, že se zklamali. I sebevrah sáhá si na život z touhy po štěstí, proto totiž, aby ušel hanbě, nebo nemoci, nebo jiným zlům, které jsou pro něho větší bědou, nežli smrt; tak se ubohý aspoň domnívá. Krátce jest jisto, že celou svou přirozeností touží

lidé všichni, nikoho nevyjímaje, po blaženosti, spokojenosti, štěstí.

To není divné, neboť vůle naše je taková, že nezbytně dobro miluje. Proto cokoliv se jí zdá dobré, po tom více nebo méně touží, proto, majíc jedno, žádá si druhého. O, všecko, všecko na světě by chtěla, neboť je jako bezedné moře. Ano, čím více má, tím více chce. Chuť její roste, jak říkáme, jídlem. Ale taková je svou přirozeností. A není to ani hanba, ani vada. Jen třeba, aby dobra falešná neměla za dobra pravá, falešné zlatníky za zlatníky pravé.

O tom tedy není pochybnosti, že chceme býti šťastni; stále si přejeme jen štěstí a štěstí.

Však nyní následuje druhá důležitá věta důkazu. Zní: Není možno, aby tato touha, všem lidem společná, byla bludna, nevyplnitelna, aby přirozenost lidská všecky lidi klamala, předstírajíc jim štěstí, jehož nikde není. Ne, to není možné.

Jen pohleďte vůkol sebe. Všady v přírodě jest takový pořádek, že bytosti a věci dosahují cíle, ke kterému svou přirozeností se nesou. Sotva přijde jaro, probudí se v ptácích pud, staví hnízda, a celkem vzato, dosahují cíle. Stromy se zelenají, kvetou a nesou ovoce. Dosahují, k čemu jsou určeny. A tak můžete probrati všecky věci světa. K čemu svou celou přirozeností jsou řízeny, toho celkem také do-

sahují. Má v tomto velkolepém pořádku světa jediný člověk, král tvorstva, býti vzorem nepořádku? Má on jediný celou duší toužiti a řízen býti ku štěstí, aniž by ho na světě bylo? Věru, že by byl politování hodnější, nežli ten vrabec, který najde si nebo ukradne své zrno a je spokojen, nemaje dalších tužeb a přání. Má jen to srdce lidské stále toužiti a nikdy nebýti ukojeno? Ne, to není možno. Pořádek světa vůkol dí mu: I pro tebe je dobro, které tě ukonejší!

Viděl jsem obraz, jak mladík šíleně žene se za štěstím, ale nedostihuje ho, neboť před ním prchá. Jeho tvář je zsinalá, jeho vlas zježený, jeho oči hoří zimnicí. Tento mladík byl by obrazem lidstva, kdyby myšlenky jeho o štěstí nebyly leč mátohou, stínem a klamem. Přirozenost lidská byla by ve své základní a nejhlavnější náklonnosti lživa a bludna. To však odporuje všemu světu a veškeré filosofii. Proto musí býti cíl této touhy a snahy po blaženosti.

Třetí věta důkazu zní: Dobra stvořená tímto předmětem a cílem nejsou, neboť jsou konečná a omezená a plně neuspokojují.

Myslíme si, že kdybychom měli milion, byli bychom úplně šťastni. Bláhová myšlenka! Co je milionářů, a plně šťastni nejsou. Vzpomeňte jen na jedno jméno: Ford! Kdo nezná toto jméno jednoho z nejbohatších lidí na

světě? Ale zda jste četli, co píše o bohatství? „Nadměrné bohatství činí člověka neklidným a nespokojeným.“ To říká přece jen odborník! A všichni lidé nemohou býti milionáři. Kdyby peníze byly tím dobrem, jež ukájí plně duše, bylo by šťastných velmi málo. O, to by to na světě vypadalo, kdyby bohatství bylo naším cílem! Už nyní se lidé pro ně vraždí; a co by se dělo potom? Však lidstvo dobře ví, že bohatství není nejvyšším, jistým a neomylným zdrojem blaženosti. Dává mnohé výhody, ale přijde okamžik, kdy i je člověk opustí. Jakou má potom cenu pro mrtvého? S mrtvým nevymění svůj los ani žebrák, třeba by mohl ležeti v zlatém hrobě.

To platí také o všech ostatních časných darech. A kdyby někdo měl všecko, všecku slávu, krásu, zdraví, bohatství, učenost, vše, co to prospěje nám, kteří toho nemáme? Však po blaženosti touží každý. Než ani on nebyl by spokojen. Alexandr Veliký se zarmoutil, slyše, že jsou ještě jiné země, než kterých dobyl. Císař Severus řekl: „Celému světu jsem panoval, a celý svět mne nenasytil.“

Co tedy zbývá? Zaleťte se sv. Augustinem ke trůnu nebeskému. Tam je bytost nekonečná, která dovede naplniti i nenasytný rozum i prohlubeň srdce. Musí býti Bůh, dobro nekonečné, aby touha naše se jednou vyplnila a ukojila. Blázen je v pravdě — jak dí král David — kdo popírá Boha, nebo popírá své

štěstí, popírá svou přirozenost, která si ho žádá, popírá všechen pořádek přírody, která dochází cíle, popírá útěchu svého života, jeho sílu a krásu. Touha po štěstí je krásná květina. Bůh sám zasel nám ji do srdce, aby nám ukazovala k němu cestu.

Jest Bůh poněvadž lidstvo chce býti věčně, neskonale šťastno, poněvadž toto štěstí jen On, bytost nekonečná, dáti může.

Touha po pravdě hlásá Boha.

Jsou základní pravdy lidského myšlení. Tyto pravdy jsou na nás nezávislé a na nich nemůžeme nic změnit. Ještě člověk nebyl na světě a ty pravdy již platily. Na kom závisí? Učenci pracují na objevení přírodních zákonů. Zda však učenci stvořili ty zákony, pravdy. Již toho z nich považujeme za velikého, kdo jediný zákon, jedinou pravdu objevil a dokázal. Musí býti někdo, jenž stojí nad člověkem, světem, prostorem, časem, na němž tyto pravdy závisí, od něhož pocházejí, někdo musí býti pramenem pravdy, věčné pravdy — musí býti Bůh.

Avšak nedojdeme úplné pravdy na zemi, Ars longa, vita brevis (umění je dlouhé, život krátký). Ta touha po úplné a dokonalé pravdě dojde utišení, až duše stane u pramene Pravdy — u Boha, který je Pravda sama.

Svědectví lidstva o existenci Boží.

Je všeobecné přesvědčení lidstva o tom, že jest Bůh. Náboženství patří k nejstarším, všeobecným majetkům lidstva. Všude totiž, kde jsou lidé, tam zdvihá se obličej lidský k nebi, tam spínají se ruce k modlitbě, tam sklání se lidské koleno před věčným Bohem. Již Cicero poznamenává, že žádný národ není tak nevzdělaný, který by nebyl přesvědčen, že je Bůh, i když neví, jaký Bůh jest. Proslulý je výrok Plutarchův, který praví, že spíše najdeme města bez opevnění, bez knihy, bez králů, bez paláců, ale ne bez svatyně, bez Boha, bez modlitby, bez oběti. Dle řeckého filosofa Platona jest lidstvo od samého počátku přesvědčeno o existenci Boží a hněvá se, že jsou lidé, kteří tuto pravdu chtějí míti dokázanou.

Tvrzení Plutarchovo o všeobecné víře lidstva v Boha je dokázáno studiem národů.

Anglický znalec dějin lidstva Andrew Lang († 1912) dokázal, že víra v jednoho Boha byla na začátku náboženského vývoje. Totéž dokázáno i jinými odborníky (Schmidt, Gusinde, Koppers, Westermann, Schröber). K nejstarším národům patří Pygmei (národ trpaslíčí v Africe a Jižní Asii). Ze všech na světě žijících národů stojí tito jistě nejblíže prvním lidem. Líčení náboženství tohoto kmene jest velmi poučné. Náboženství jejich jest poměrně čisté

a obdivuhodná mravouka. Zde máme skutečné a celé náboženství s podstatnými částmi: věroukou, mravoukou a bohoslužbou.

Národopisci M. Gusinde a Dr. Koppers studiem více než dvouletým v Ohnivé zemi Indiánů našli víru v nejvyšší bytost, zvláště u kmene Iama, který byl nekritickým studiem Darvina považován za kmen bez víry v Boha. Nejvyšší bytost zde nazývána Watauinewa t. j. Starý, věčný, nezměnitelný.

Studiem dalších starých národů t. j. jižních Australců, Křováků, Samojedů, Karjaků, Praeskymáků dokázáno opět, že právě tyto nejstarší formy lidstva mají jasný, určitý pojem jednoho Boha.

Ethnologie (nauka o národech) nezná tedy národy bez víry v Boha, nýbrž jen různé stupně vývoje náboženských ideí. Boha popírající národ nežil a ani nežije.

Vysvětlení tohoto zjevu.

Toto všeobecné přesvědčení o Bohu není následkem klamu smyslů u člověka, neboť Bůh jest duch a proto nemůže býti smysly poznán.

Není víra v Boha následkem náklonnosti citu, srdce, ježto víra v Boha je mnohým nepohodlná. Přesvědčení o Bohu nevzniklo ze strachu před přírodními silami, nýbrž právě tyto síly budily obdiv a úctu a vedly k poznání, že vesmírem vládne vyšší bytost. Jména

bohů svědčí, že člověk viděl v Bohu bytost dobrou, blaženou. Primitivní národové nazývají nejvyšší bytost „nebe“, „pán“ „bog“ (=dobrý) „otec“ ostatně s vírou v Boha se nesetkáváme jen u lidí prostých, nýbrž i u předních zástupců vědy a umění.

Newton, velký anglický astronom, matematik a fysik nevyslovil nikdy jména Bůh, aby neodkryl hlavy. Muži hluboké víry byli na př.: Keppler, Koperník, Zenger, Linné, Volta, Ampére, Pasteur, Clausius, Röntgen, Krejčí, Reinke, Cuvier, Palacký, Tomek, Rieger, Descartes, Leibnitz, Dante, Petrarca, Calderon, Rafael, Michelangelo, Leonardo da Vinci, Tizian, Führich, Palestrina, Hayden, Mozart, Beethoven a j.

Nejpřednější přírodozpytci 19. století, počtem 160, byli lidé věřící a zbožní.

Když víra v Boha byla a jest společným majetkem lidstva, tedy musí přirozenost lidská míti vlohy přirozené k poznání Boha. Tato všeobecná víra není klamem. Neboť jestliže člověk vždy a všude dospívá rozumem k poznání, že jest Bůh, jest toto poznání hlasem přirozenosti a nemůže býti klamem. Kořeny toho poznání jsou tedy v rozumové přirozenosti lidské. Pojem Boha vzniká tedy nutností v duchu lidském. Kdo nedbá této vlohy, ztrácí víru a upadá do pověry.

Původní pojem jednoho Boha se zatemnil hříchem, odvratem lidstva od Boha.

Píše o tom sv. Pavel v listě k Římanům (1, 21-23): „Boha sice lidé poznali, ale nevelebili ho jako Boha, nýbrž zplaněli v marných myšlenkách a jejich nechápavý rozum byl zatemněn. Domnívali se, že jsou mudrci, ale stali se bláznv a zaměnili slávu nesmrtelného Boha za zpodobení obrazu smrtelného člověka, ptáků, čtvernožců a plazů."

Proto je Bůh tužbami jejich srdcí vydal v nečistotu, protože zaměnili božskou pravdu za lež, zbožnili a uctívali stvoření místo Stvořitele."

Pro nevěřící v Boha není omluvy.

Není omluvy pro ty, kteří ze světa Boha nepoznávají, neboť celý svět hlásá, že „z něho a k němu jsou všecky věci." (Řím. 11, 36.)

Vše má svého původce, jen stroj vesmíru by neměl stavitele? Kdo nevěří v Boha, ten páše násilí na svém rozumu! Na straně víry stojí myslící lidský rozum. Boha nevidíme, nepochopíme, ale smíme to popírati, co nevidíme? Viděl jsi dějiny starých národů? Viděl jsi obyvatele Asie? Můžeš popírat, co nevidíš? Celý svět kolem tebe jen se hemží tajemstvími a tisíce jevů tohoto světa nechápeš! To by nebyl Bůh, kdybych úplně pochopil nekonečného Boha svým konečným rozumem. To, co vidím v přírodě, postačí, abych uvěřil v neviditelného Boha. Jen tak je víra

v Boha záslužným skutkem, protože patření na Boha je odměna v onom životě.

Atheismus.

Končíme. Byla to obtížná cesta. Však popírati jest nerozumné.

Atheismus (bezbožectví) nemá rozumného důvodu, nemůže svých tvrzení dokázati. Nepřesvědčuje ani svých stoupenců a béře jim vnitřní klid.

Neklid, rozháranost, pochybnost, nejistota, toť ovoce atheismu. Proč mluví o Bohu, proč ho nenávidí, nevěří-li v něj? Proto atheistů z přesvědčení ani není.

Sv. Augustin praví: „Nikdo nepopírá Boha, leč kdo si přeje, aby Boha nebylo."

Sv. Klement Hofbauer: „Jak mnoho musí věřiti nevěrci, aby nevěřili."

Závěr.

Končíme. Byla to obtížná cesta. Však díky Bohu, víra nespočívá jen na filosofických důkazech. Krásně dí slavný básník: „Moudrost hledáš? Věz že není dědictvím jen učenosti. Hloubej, chceš-li, spíš však zjeví Bůh se tobě v nábožnosti." Dobrá modlitba dává lépe poznati Boha, nežli dlouhé a namáhavé vědecké hloubání. To se osvědčilo již tisíc-

kráte. Vzdělanému křesťanu se sluší, aby poznal také trochu vědecké důkazy o jsoucnosti Boží, ale důležitější je, aby Boha miloval. A tuto lásku dá mu modlitba. On vidí krásný svět a řekne si: „Jsi o Bože!“ Ale při tom nezůstane, nýbrž skloní koleno a povzdechne: „Bože, miluji tě, neboť jsi velebný a dobrý.“ A duše jeho rozehřeje se láskou. „Kdybych lásky neměl, nic nejsem,“ dí sv. Pavel. Proto chceme skončiti prosbou: „Bože, kterého svět nám zjevuje, rozmnož naši lásku k tobě!“

Imprimi potest. Pragae, die 2. Martii 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc. Vošahlík C. Ss. R., censor ex officio. Imprimatur Nr. 3667. Olomucii, die 4. Martii 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM“. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

SV. VOJTĚCH

ŽIVOTEM 281

CENA 50 h

Sv. Vojtěch, biskup, mučedník a patron český.

Bolno je člověku, když přijde do chrámu sv. Víta a hledá hrob sv. Vojtěcha, jako by neležel zde jeden z našich největších velikánů. Celá Evropa jej ctila za živa, ale jeho vlastní národ jím pohrdal.

A i dnes český národ málo ví o něm. Když se před nedávnem jednalo o postavení náhrobního pomníku sv. Vojtěchu, prosili sochaři, aby jim někdo něco řekl o životě tohoto světce, neboť nevěděli o něm nic.

K odstranění této hanby českého národa vydáváme tento spisek, aby náš lid nejenom poznal, ale též miloval svého velikého patrona a mučedníka.

Světlo sv. víry Kristovy přišlo do Čech od východu z Moravy zásluhou slovanských světců Cyrila a Metoděje. Křesťanství se v Čechách rozšířilo lehce, když kníže Bořivoj s 30 svými urozenými průvodci z rukou sv. Metoděje přijal na Velehradě křest svatý.

V roce 906 byla vyvrácena říše velkomoravská a s ní zaniklo i arcibiskupství velehradské.

Na místě zaniklé říše velkomoravské založil Přemyslovec kníže Boleslav I. mocnou říši českou, kteráž potom obsahovala kromě Čech celou Moravu, Slezsko a Bělocharváty, totiž Halič a některé krajiny nynějšího Polska. Boleslav I. pečoval horlivě o rozkvět sv. víry ve své říši. Vládl po většině zeměmi, jež dříve příslušely arcibiskupství velehradskému a pojal přání, aby v říši jeho, v Praze, bylo zřízeno samostatné biskupství. S tím úkolem

poslal dceru svou Mladu do Říma, aby donesla papeži jeho žádost. Papež Jan XIII. přijal zprávu o úmyslu Boleslavově s radostí. Avšak Boleslav I. zemřel již r. 967 a nedočkal se vyplnění své žádosti. Syn a nástupce jeho, kníže Boleslav II., vypravil do Říma poselstvo, jež pobídlo kněžnu Mladu, aby prosby národa českého znovu přednesla papeži Janu XIII. Výsledek byl, že papež vydal list zakládající biskupství pražské.

Prvním biskupem pražským stal se Dětmar, rodem Sas, učený mnich řádu sv. Benedikta v klášteře magdeburském, jenže dobře znal jazyk slovanský, naučiv se mu již ve své vlasti. Byl dobrý pastýř českého lidu a muž vzácné výmluvnosti. Po osm let procházel krajiny své rozsáhlé diecése, hlásaje slovo Boží, udíleje křest sv. pohanům a posvěcuje kněze i chrámy Páně. A přece nepodařilo se výtečnému biskupu tomu rázem vykořeniti všechny bludy a zlozvyky pohanské, jež namnoze vládly ještě v lidu českém.

Mládí sv. Vojtěcha.

Vojtěch (latinsky Adalbertus) byl synem vojvody zlického Slavníka, jenž sídlil na hradě Libici nad Cidlinou. Jeho panství obsahovalo téměř 2/5 české země, majíc na severu pomezním hradem proti Polsku Kladsko, na jihu proti Bavorům a Rakousům Netolice a Doudleby, na východě Litomyšl a Chýnov, a na západě hořejší tok řeky Vltavy, kde bylo

chráněno hradem na hoře Oseku u Zbraslavě. Hrad Libice na pravém břehu Cidliny nedaleko jejího ústí do Labe, byl velmi rozsáhlý a pevný. V ohradě jeho stály dvě svatyně, chrám P. Marie, dřevěný, a chrám sv. Jiří, kamenný. Slavnikovci byli spřízněni se saským rodem císařským v Němcích a drželi v Čechách po Přemyslovcích první místo mezi panstvem zemským. Otec Vojtěchův Slavník slynul však nejen bohatstvím, urozeností a velikou mocí, ale i bohabojností, dobročinností, spravedlností a poctivostí. Manželka jeho Střezislava, dcera slavného rodu slovanského, paní nábožná a šlechetná, poslouchala ráda slova křesťanské nauky, žila svatě a vychovávala vzorně svoje syny. Měli 6 synů. Byli to kromě Vojtěcha: nejstarší Soběbor, pak Spytimír, Pobraslav, Pořej, Čáslav a nejmladší Radim. Vojtěch narodil se na Libici někdy v letech 950—953. Nad ostatní bratry vynikal tělesnou krásou a silou, pročež ho otec určil ke stavu světskému. Tu však chlapeček onemocněl na smrt; rodiče šli do svatyně, položili nemocného synáčka na oltář Matky Boží a prosili vroucně o její přímluvu, aby dítě ozdravělo. Modlitba tato došla vyslyšení; Vojtěch vyvázl ze smrtelné nemoci, a otec slíbil, že z vděčnosti odchová jej pro stav duchovní. Péčí nábožných rodičův a výborného pěstouna svého Radly prospíval Vojtěch ušlechtilými ctnostmi křesťanskými.

Vzácný host.

Když Vojtěchovi bylo asi 10 let, zastavil se na hradě libickém svatý Adalbert, mnich a biskup, jenž se vracel z misionářské cesty z Ruska. Jeho průvodcové byli v Rusku od pohanů zavražděni, a biskup sám vyvázl sotva životem. Vraceje se územím Slavníkovým, byl na Libici pohostinnu přijat a zdržel se tu nějaký čas.

Vypravoval o různých národech a o útrapách, jichž zakusil mezi nimi. Jeho vypravování mocně působilo na vnímavou mysl mladičkého Vojtěcha. Slavník přilnul vroucně k sv. biskupu a uzavřel s ním trvalé přátelství.

Jeho vzdělání doma a v cizině.

Na otcovském hradě naučil se Vojtěch žalmům i jiným knihám Písma sv. a hymnám sv. Řehoře Velikého. Když dospěl v jinocha, rozhodli se rodiče, že ho pošlou k dalšímu vzdělání na školy vyšší. Ježto pak nebylo v Praze ani biskupa ani vyšších škol, byl Vojtěch roku 972 vypraven na nově zřízenou školu při metropolitním chrámu v saském městě Děvíně (Magdeburku). Arcibiskupem magdeburským stal se sv. Adalbert, někdejší host a přítel Slavníků. Ten přijal Vojtěcha vlídně, bděl nad ním otcovsky a dal mu při biřmování své jméno Adalbert. Ve škole měl Vojtěch učitelem slavného Otricha, jež byl nazván „Sas-

kým Ciceronem". Spolužáky měl Brunona Kverfurtského, pozdějšího arcibiskupa a druhého apoštola Prusů, Dětmara Mezibořského, kronikáře a j. Za spolehlivého rádce dal mu otec pěstouna Radlu. Záhy Vojtěch vynikal vědomostmi a příjemnými mravy. Bruno líčí, že Vojtěch se účastňoval žertů chlapeckých, ba že i později, když se vrátil do Čech, zprvu se oddával světským radovánkám.

Za svého pobytu v Magdeburku byl Vojtěch roku 973 svědkem pohřbu císaře Oty I. a seznámil se s mladým císařem Otou II. Tehdáž rokovalo se často na dvoře arcibiskupově o duchovních potřebách národů, kteří posud vzdorovali víře Kristově, i o zásluhách kněží, kteří se odhodlali hlásati jim evangelium. Vojtěch slýchaje tyto řeči umínil si, že zůstane v Magdeburku a později půjde podle příkladu sv. Adalberta hlásati pohanům víru křesťanskou.

Návrat do vlasti.

Roku 981. dne 17. března zemřel na Libici Vojtěchův otec Slavník, a brzy potom dne 21. května zesnul v Pánu arcibiskup sv. Adalbert. Nástupcem jeho zvolen jednomyslně slavný učenec Otrich. Císař Ota II. nedbal však této volby a ustanovil arcibiskupem Gisalera, muže to bouřlivého a světsky smýšlejícího. Vojtěcha to bolelo, proto se vrátil do vlasti. Přinesl si z Magdeburku nemalé množství

knih. Přišed do Prahy byl od biskupa Dětmara posvěcen na podjáhna a přisluhoval pilně ve sboru žákovstva při stoličním chrámě sv. Víta. I v Praze učil se dále z knih, jichž studování si oblíbil v Magdeburku.

Smrt učitelkou.

Brzo po té biskup Dětmar onemocněl na smrt. Jsa blízek smrti, naříkal: „Ach, jaký jsem byl, a jaký bych nyní si přál, abych byl býval! Hřích můj by přece došel odpuštění, kdyby hříchy svěřeného mi lidu nezvětšovaly mé bídy. Nebránil jsem lidu zběsilému. Nedovedl jsem odvrátiti zkázu, do níž dobrovolně se vrhal. Běda mi, že jsem mlčel.“ Tyto výčitky a žaloby mocně otřásly Vojtěchem, jenž byl smrti Dětmarově přítomen. Byly mu počátkem přísného života, a vzpomínka na ni bývala mu spasitelnou uzdou všech tělesných žádostí.

Biskupem pražským.

Na levém Hradci nad Vltavou, kde stál první křesťanský chrám sv. Klimenta v Čechách, Bořivojem I. vystavěný, se sešli duchovní, kmeti a vladykové čeští s králem Boleslavem II. v čele a rokovali, kdo by byl nejhodnější stolce biskupského. Posléze zvolali: „Kdož jiný, než rodák náš Vojtěch, jehož urozenost, učenost a přívětivé mravy s tak

velkou důstojností se srovnávají? Ten bude dobrým vůdcem naším!“ (Tak praví druhý životopis sv. Vojtěcha napsaný Janem Kanapariem, mnichem, který zemřel r. 1004 v Římě.) Přivedše Vojtěcha do shromáždění, pravili: „Ty budeš naším biskupem, chtěj, nechtěj! Ty znáš dobře otevírati cestu, která vede do vlasti nebeské.“

Tak zvolen Vojtěch první z Čechů, za biskupa, a volba ta se setkala v celém národě s radostným souhlasem.

U císaře.

Dle tehdejšího zvyku bylo třeba, aby zvolený biskup pražský byl posvěcen od svého metropolity, arcibiskupa mohučského, a potvrzen císařem. Tou dobou dlel císař Ota II. v jižní Italii, kde válčil a kde svolal valný sněm říšských knížat do města Verony, jenž se měl sejíti v létě r. 983. Vojtěch odebral se tudíž s poselsvem knížete Boleslava II. do Verony. Císař ho přijal vlídně, hovořil s ním důvěrně, podal mu prsten a berlu biskupskou na znamení, že volbu jeho schvaluje. Přítomný arcibiskup mohučský Viligis posvětil ho na biskupa. Po několika dnech vrátil se Vojtěch do vlasti skromně, beze vší nádhery. Jel na koni, používaje nikoliv skvostné uzdy, nýbrž konopného provazu. Cestou po Čechách byl všude uctivě pozdravován. Když průvod se blížil ku „svatému městu“ Praze, kde druhdy

vévodil sv. kníže Václav a kde měl svůj hrob, sestoupil Vojtěch s koně, rozvázal obuv a vešel z pokory bos do hradu pražského. Ve stoličním chrámu sv. Víta oblékl se v roucho velekněžské a dosedl na stolec biskupský. Duchovenstvo pělo „Te Deum" a lid zpíval slovanskou píseň „Gospodi pomiluj ny".

Život biskupův.

Ač Vojtěch ujal se biskupské berly v mladém věku, stkvěl se nejkrásnějšími vlastnostmi ducha i srdce a osvědčoval ve vzneseném úřadě svém mužnou statečnost a neúnavnou horlivost. Byl učený, sebezapíravý, nábožný a nad míru dobročinný. Na lůžku ho nikdy slunce nespatřilo, ba často kladl se k odpočinku po dlouhých modlitbách až po půlnoci. Spával na holé zemi, ponechávaje skvostné a pohodlné lože svému nejmladšímu bratru Radimovi, jenž byl mu stálým společníkem. Záhy zrána přicházel do stoličního chrámu, kde se sborem žáků prozpěvoval hodinky kněžské a sloužil mši sv. Biskupské důchody rozdělil na 4 části; jednu věnoval na potřeby chrámové, druhou na výživu kněžstva, třetí rozdával chudým a jen čtvrtý díl ponechával si na potřeby svoje. Každodenně zval ku stolu svému 12 chuďasů, jimž dle příkladu Páně posluhoval. Kromě toho štědře poskytoval o svátcích zástupům ubohých lidí, čeho potřebovali. Milým zaměstnáním mu bylo navště-

vovati nemocné a vězně a přijímati na svém dvoře sirotky, vdovy a cizince, jichž prosby ochotně vyslýchal. Kdysi v noci vyrušilo ho z modlitby bušení na bránu biskupského domu. Jakýsi žebrák prosil takto o almužnu. Vojtěch byl u veliké nesnázi, neměl nic. Všecko byl už rozdal. I sňal bez rozpaků přikrývku s lože a dal ji žebrákovi. Když potom sluhové po přikrývce se sháněli, řekl jim biskup: „Žádný zloděj ji neodnesl, ale někdo jí více potřeboval."

Na vzdělání a výchovu duchovenstva vynakládal Vojtěch velikou péči, vyučoval v prázdných hodinách sám mladé duchovní a bděl, aby kněží na vinici Páně pracující byli dobrými a příkladnými pastýři lidu svého. Sám k sobě jsa přísný a odpírajíc si všech lahod i všeho pohodlí, choval se ku každému dobrotivě a přívětivě. Ve všelikém jednání jeho jevila se pokora i ušlechtilá a milá vlídnost, s níž spojena byla apoštolská horlivost pro čest a slávu Boží a spásu lidských duší. Byl pravým následovníkem Krista Pána, i jeho apoštolů a již za života šla o něm pověst, že je mužem svatým.

Obtíže v apoštolských pracích.

Horlivost Vojtěchova byla neúnavná, ale neměla valného úspěchu. Nebylo sice v zemi mnoho pohanů, ale udržovaly se pohanské zvyky na př.: sňatky mezi blízkými příbuzný-

mi, mnohoženství u šlechty, krevní pomsta, trhy v neděle a svátky, prodávání křesťanských zajatců židům. Kněží se namnoze ženili, a byvše káráni utíkali se pod ochranu světských velmožů. Po čase přestal i přátelský poměr, jenž s počátku byl mezi Vojtěchem a knížetem Boleslavem II. Kníže pouštěl se do dobrodružných válek se sousedy, na př. s katolickými Poláky a spolčoval se s pohanskými Lutici, kteří donášeli do země pohanské bůžky. Kromě toho zapověděl Boleslav II., aby Vojtěch nestavěl kostelů a nevybíral povinných desátků. Vojtěch vystoupil rázně proti zlořádům.

Když však viděl, že i kníže nejlepší úmysl jeho maří, že lid zákonů Božích nedbá a těžké hříchy páše, umínil si, že raději odejde ze země, než aby se díval, jak lid jeho ze zatvrzelosti se vrhá do zkázy. (Nejvíce rmoutil se Vojtěch, že se mu nepodařilo zameziti v Čechách mnohoženství, nepořádné sňatky duchovních a prodej křesťanských otroků, jež židé v tak hojném počtu kupovali, že na jejich výkup nestačily mu prostředky.) Světec měl jednou sen, v němž viděl Krista Pána a slyšel nářek jeho, kterak opět židům jest prodáván. A sen ten vyložil probošt Velich takto: „Jsou-li prodávání křesťané židům, prodáván jest sám Kristus, jehož tělo a údové jsme.“ Za takových žalostných poměrů rozhodl se nakonec Vojtěch, že se odebéře k papeži, před-

nese mu svoje útrapy, a bude-li vůle jeho, že složí se sebe břímě biskupské. Arcibiskup mohučský Viligis znaje zevrubně obtíže, s nimiž bylo Vojtěchovi v Čechách bojovati, přivolil k jeho žádosti, maje za to, že Čechové zakrátko zastesknou si po výborném pastýři svém a že on zanedlouho zase vrátí se ku kajícímu svému stádci. Tou dobou zavítal na návštěvu do Prahy bratr knížete Boleslava II., mnich benediktinského kláštera sv. Jimrama v Řezně Strachkvas, Křišťan. Vojtěch rozmlouval s ním, stěžoval si na neposlušnost lidu českého a zpupnost vladyků, svěřil se mu s úmyslem svým, že se odebéře ku papeži na radu, a řekl posléze: „Tys bratr knížete této země a proto by tě poslouchal nepoddajný lid náš více nežli mne, jsi bohabojný, vzdělaný a hodný, abys důstojnost biskupskou na sebe vzal. S pomocí svého bratra bude ti snadno potlačiti pyšné, kárati nedbalé, trestati neposlušné a domlouvati nevěřícím. Nuže buď biskupem místo mne!" Ale Křišťan odmítl: „Nechci této ani jiné hodnosti, nestačím na to. Mnich jsem. Mrtev jsem."

Útěk.

Posléze provedl Vojtěch svůj úmysl. Požádav míšenského biskupa Volkolda, aby věřícím biskupství pražského prozatím byl jeho zástupcem v úřadě vrchního pastýře, nastoupil r. 989 s milým bratrem Radimem, bývalým

pěstounem Radlou, proboštem pražským Velichem a několika služebníky cestu do Italie. Papež Jan XV. přijal v Římě svatého biskupa laskavě a vyslechnuv stížnosti jeho, řekl mu: „Synu, nechtějí-li tě poslouchati, odvrať se od toho, co ti škodí. Uchop se tichého rozjímání mezi těmi, kdož pokojný život vedou.“ Světec pojal úmysl, že podnikne pouť do Jerusalema, aby na místech posvěcených utrpením Páně nabyl síly ku další práci a k novým bojům, jež mu nastávaly. Za tou příčinou propustil svoje služebníky domů a podržel u sebe jen Radima, Radlu a Velicha. Když o pouti jeho zaslechla císařovna Theofano, matka císaře Otty III., tehdáž právě v Římě meškající, zavolala světce k sobě, prosila ho, aby za duši manžela jejího, císaře Otty II., se modlil a dala mu na cestu tolik peněz, kolik Radim sotva zdvihnouti mohl. Avšak Vojtěch rozdal tyto peníze ihned chudým a bral se s třemi průvodci svými pěšky cestou do jižní Italie. Poutníci zastavili se v benediktinském klášteře na Montekasině. Tu poradil opat Vojtěchu, aby dále nešel, a líčil mu, že učiní lépe, když se odhodlá žíti dle pravidla sv. Benedikta na jednom místě klidně a bohumile, než aby světem chodil. Světec poslechl této rady a ustanovil se na tom, že zůstane na Montekasině a přijme roucho řeholní. Tu chtěl býti jen prostým řeholníkem, avšak mniši nepřestávali mu prokazovati úctu jako biskupovi a žádali,

aby světil jim kněze a řeholní chrámy. Proto odešel Vojtěch za nedlouho od nich a ubíral se s průvodčími dále na západ ku břehu, aby tam na moře se vydal. Cestou zastavil se ve Valliluce v klášteře sv. Michala, v němž přebývali mniši Basiliani. Klášter ten stál na území benediktinského arciopatství montekasinského. Tehdáž byl představeným jeho ctihodný kmet sv. Nilus. Posvátné zátiší tohoto monastýru a rozmluva s představeným dojaly Vojtěcha tak mocně, že na kolenou s pláčem prosil, aby mnichové ho do sboru svého přijali. Avšak sv. Nilus, ač ve Vojtěchovi světce poznal, řekl mu, že ho přijati nemůže. Vojtěch byl biskup obřadu latinského a nemohl tudíž beze svolení papežova vstoupiti do basiliánského kláštera obřadu řeckého, kromě toho namítl Nilus, že klášter tento stojí pod ochranou opatství montekasinského, odkudž Vojtěch právě přišel, kdyby přece ho tu mniši přijali, že by tím vzbudili proti sobě nevoli svých příznivců a hostitelů montekasinských.

Nilus poradil však Vojtěchovi, aby vrátil se do Říma a vstoupil do benediktinského kláštera sv. Bonifacia a Alexia na vrchu Aventinském, kde byl opatem Nilův přítel Lev. Proto dal Nilus Vojtěchovi doporučující list, v němž vyslovil přání, aby světec náš byl přijat do kláštera sv. Bonifacia, a kdyby to možno nebylo, aby ho přijali s povolením papežovým řečtí mniši Basiliani u sv. Sáby na témže vrchu

Aventinském. Když Velich a Radla viděli, co se děje, rozloučili se s pánem svým a nastoupili cestu do Čech, Radim však zůstal u bratra a oba vstoupili do řečeného kláštera sv. Bonifáce v Římě. Tu oblékli na Zelený čtvrtek r. 990. řeholní roucho benediktinské, při čemž Radim přijal klášterní jméno Gaudencius. Oba novicové cvičili se rok v řeholní kázni, a dne 4. dubna 991 potom složil slavné klášterní sliby dle pravidla sv. Benedikta.

Vojtěchovi byl klášter pozemským nebem. Tu zapoměl na svou důstojnost biskupskou a konal ochotně všechny služby, jež řehole mu ukládala. Modlil se horlivě, rozjímal a pracoval jako nejposlednější bratr nekněz. Pokorou, poslušností a sebezapíravostí dával příklad všem mnichům. Došed pravého blaha byl spokojen, že o samotě může nerušeně dle přání zbožného srdce sloužiti Bohu a pracovati o svém spasení. Svatost jeho rozhlásila se po celém Římě, když modlitbou a vzkládáním rukou zbavil dceru potomního prefekta římského Jana Glosa od bolestné zimnice. Z klášterních bratří přilnul k Vojtěchovi zvláště zbožný a učený Kanaparius, jenž sepsal potom život jeho a po smrti opata Lva r. 1002. zvolen byl jeho nástupcem v hodnosti opatské. —

Návrat do Čech.

Zatím zastesklo se Čechům po svatém velepastýři. Mnozí litovali, že si ho nevážili

a otcovských slov jeho neposlouchali, a čím dále víc ozývaly se hlasy žádající návratu jeho k osiřelému stádci. Také kníže Boleslav uznal, že svatému biskupovi ubližoval, a toužil po jeho návratu. I odřekl se Luticův, učinil r. 992. mír s Polany i s císařem, a vypravil poselstvo k arcibiskupu mohučskému Viligisovi prose ho, aby vyjednával s Vojtěchem a přiměl ho k návratu. Viligis pochválil touhu knížete i lidu českého po Vojtěchovi i slib jejich, že odřeknou se nepravostí, proti nimž světec v Čechách horlil a vydal poslům českým list svědčící Vojtěchovi, aby pamětliv jsa duchovního svazku svého s lidem českým, neváhal vrátiti se k němu, ježto mnozí poklesků svých želí, nápravu slibují a bez pastýře Bohem daného prospívati nemohou.

V poselstvu českém do Říma k Vojtěchu vypraveném byli na předním místě Radla a mnich Strachkvas Křišťan. Světec přijav je, vznesl žádost jejich na svého opata. Klášter sv. Bonifacia zdráhal se však o své ujmě propustiti Vojtěcha a odkázal české posly na papeže Jana XV., a ten svolal shromáždění biskupů, v němž rokovalo se o Vojtěchovi. U přítomnosti papežovy přimlouval se tu Strachkvas Křišťan horlivě, aby prosba knížete a národa českého vyslyšena byla. Papež uradiv se s biskupy řekl toto: „Ačkoli po dobrém otci neurodili se synové, vraťme jim, koho po právu žádají. Budou-li Čechové po-

slušni Vojtěcha, nechať podrží jej v pokoji a vydávají za správy jeho ovoce stonásobné; kdyby však nechtěli zanechati zlých návyků, jež prve u nich byly shledány, nechať tento milý bratr náš beze všeho od nich odejde."

Pobyv tři léta v Italii, rozloučil se Vojtěch r. 992 nerad s milými bratřími v klášteře sv. Bonifacia a nastoupil cestu do vlasti, jsa provázen poselstvem českým a dvanácti mnichy Benediktiny z rozličných klášterů římských, kteří se rozhodli odebrati se do Čech. Zavítav do vlasti stanul světec v Plzeňsku na Zelené hoře, kde vztáhl ruce k modlitbě a požehnal rodné zemi své, stížené již od jeho odchodu suchem a neúrodou. Modlitba jeho byla vyslyšena a nebe vydalo hojný déšť, jímž země byla zvlažena a osvěžena. Mnichy z Říma přivedené ponechal Vojtěch prozatím na Plzeňsku v Kostelci, kde jeho péčí byl jim zřízen chrám Panny Marie. Když svatý biskup s průvodem svým blížil se ku Praze, vyšli mu v ústrety duchovní i zástupcové lidu, uvítali ho s velikou radostí a přislibovali mu poslušnost. Kníže Boleslav II. plně vůli Vojtěchovu, vydal hned téhož roku 992. se schválením zemského sněmu zvláštní ustanovení, jímž dáno biskupovi na vůli, rozlučovati sňatky blízkých příbuzných proti zákonům církevním uzavřené, stavěti chrámy, kde toho bude třeba, a vybírati desátky bez odporu panstva a zemanstva. Tato Církvi příznivá úprava zemských zákonů

byla prvním ovocem statečnosti a rozhodnosti svatého biskupa. Zdálo se, že nastal v Čechách blahodárný převrat, že všecky nesnáze jsou urovnány, a že nadejdou Vojtěchovi ve vlasti lepší časy.

Zakladatel kláštera.

Vojtěch opustil klášter na vrchu Aventinském, nepřestal býti Benediktinem, a snažil se, aby řehole jeho v Čechách zakotvila ku blahu lidu. Podporován jsa knížetem Boleslavem II. koupil na západní straně hradu pražského rozsáhlý les Šárku a zřídil tu v Břevnově prozatím dřevěný klášter a chrám sv. Benedikta, Bonifacia a Alexia, do něhož uvedl mnichy z Říma do Čech přivedené, jichž družina záhy rozmnožena byla novici českými. Nový klášter posvěcen jest od Vojtěcha r. 993, a prvním jeho opatem ustanoven někdejší vychovatel světcův Radla, jenž stav se mnichem, přijal jméno Anastasius. Boleslav II. nadal hojně klášter ten statky i platy a Vojtěch sám daroval mu z rodného jmění svého některé vesnice a usedlosti. Arciopatství břevnovské proslavilo se jakožto kolébka jiných četných klášterů benediktinských v Čechách, na Moravě, v Polsku a Uhrách. Uvedením Benediktinů do Čech se šířila křesťanská vzdělanost po celé vlasti. Sv. Vojtěch měl v Benediktinech zkušené spolupracovníky na vinici Páně, horlivé hlasatele víry a příkladný

vzor duchovenstva. Kníže Boleslav získal jimi výborné zemědělce, kteří ukazovali lidu, jak se mají mýtiti lesy, stavěti hospodářské budovy a zřizovati cesty a mosty. Břevnovští mniši vzdělali za nedlouho a zorali v okolí svého kláštera všechny kopce, jež dříve byly porostlé pralesem.

Sv. Vojtěch uchyloval se rád do Břevnova, konal sám s řeholníky ruční práce a súčastňoval se jejich modliteb a zbožných rozjímání.

Mnichové břevnovští kromě toho pěstovali posvátné vědy, opisovali knihy, vychovávali mládež a byli dovednými malíři, řezbáři, sochaři a staviteli. Jejich klášter byl útočištěm chudých, opuštěných a nemocných. Takto způsobil sv. Vojtěch založením opatství břevnovského veliké dobrodiní naší vlasti.

Na apoštolských cestách.

Za pokojnějších let pastýřské činnosti své vypravil se sv. Vojtěch do vzdálenějších končin rozsáhlé diecése své na Moravu, Slovensko a do Polska. Též i do Uher ho vedly apoštolské cesty. V Ostřihomě se sešel s uherským vévodou Geyzou. Geyza, jenž byl již křesťan, vyšel Vojtěchovi vstříc a přijal ho s velikou slávou. Shromáždil svůj divoký pohanský lid maďarský, a sv. biskup náš kázal lidu tomu, pokřtil mnoho Maďarů a vysvětil veliký počet chrámů v zemi jejich. Geyza měl syna, tehdy

již urostlého jinocha Vajka čili Vácu, jehož sv. Vojtěch biřmoval, při čemž mu dal jméno Štěpán. Později oženil se Štěpán s dcerou bavorského vévody Jindřicha II., příbuznou sv. Vojtěcha, a stal se prvním králem uherským. Byl vzorným katolickým vladařem a je dodnes u Mad'arů ctěn, jako jejich sv. patron.

Vršovci proti sv. Vojtěchu.

Vrátiv se s apoštolských cest setkal se sv. Vojtěch s poměry rozháranými. Lid sice lnul k horlivému svému pastýři, avšak vladykové dali mu příčinu k stížnostem. Kníže Boleslav II. dostal se úplně v moc zpupných vladyků, kteří nejednou úmyslně překáželi biskupovi v jeho blahodárných snahách. Byli to zejména knížecí rádcové z mocného rodu Vršovců, kteří ze závisti zanevřeli proti Vojtěchovi a panovníka od něho odvraceli. Ještě větší vliv měli na jeho syna Boleslava Ryšavého, kterému otec odevzdal správu říše.

Krvavá výtržnost.

Tehdy se stalo, že manželka jistého Vršovce byla naříknuta z cizoložství. Příbuzenstvo mužovo stálo na tom, aby hříšnice podle staročeského práva byla rukou vlastního muže sťata.

Žena se dala pod ochranu sv. Vojtěcha. Ten ji dal odvésti do panenského kláštera sv.

Jiří, aby byla podrobena soudnímu řízení a pak, aby jí bylo uloženo pokání. Když se o tom Vršovci dověděli, přihnali se s davem ozbrojenců v noci k domu biskupskému a vyhrožovali Vojtěchovi a žádali s hrozbami o vydání ženy. Sv. biskup trval právě ve stoličním chrámu sv. Víta na modlitbách. Uslyšev křik vyšel a káral výtržníky. Avšak Vršovci se mu posmívali.

Zatím vyzradil kdosi úkryt ženy a zástup ozbrojenců hrnul se ku klášteru sv. Jiří. Vrátný otevřel jim ze strachu bránu. Zatím utekla pronásledovaná žena do chrámu a držela se oltáře. Vrhli se na ni, odtrhli ji od oltáře a vyvlekli ze svatyně. Když pak muž její se zdráhal ji zabíti, dali ji od najatého sluhy mečem stíti.

S bolestí a hrůzou patřil Vojtěch na krvavý skutek, jehož Vršovci se dopustili před svým biskupem na místě posvátném, nedbajíce práva útočistného, jehož kostely a kláštery požívaly. Nezbývalo mu, než tyto zbojníky vyobcovati z Církve. Ale tím se jen přiostřilo nepřátelství.

Druhý útěk.

Za těchto poměrů rozhodl se Vojtěch podruhé odejíti z vlasti. Nadarmo domlouval mu opat břevnovský Anastasius, aby neodcházel. Světec předvídaje svou smrt, napomenul otcov-

sky kněžstvo i lid a vydal se r. 994 s bratrem Gaudenciem Radimem do Říma.

Cestou zastavil se v Ravenně, kde řekl tamnímu biskupovi: „Snadno jest nositi berlu, ale těžko bude vydati počet, až přijde přísný soudce živých i mrtvých.“ Do Říma přišel počátkem roku 995. a byl ve svém klášteře radostně přijat a za převora ustanoven. Za nepřítomnosti jeho zastupoval jej v biskupském úřadě míšenský biskup Jiljí. Vojtěch žil v klášteře na vrchu Aventinském opět blaženě. Pracoval na spáse své duše a byl svým bratřím vzorem zbožnosti, pokory a sebezapírání.

Tentokráte přebýval tu s ním jeho bývalý spolužák Bruno, který později napsal jeho životopis.

Kníže Boleslav II. nesl těžce odchod svého biskupa, žádal arcibiskupa mohučského: „Bud' nám povolej zpět našeho pastýře Vojtěcha, čeho si více přejeme, aneb nám jiného posvěť, čehož nerádi žádáme.“

Viligis chystal se právě do Italie, aby mladého krále Ottu III. provázel ku korunovaci do Říma. Právě tou dobou umřel papež Jan XV. a nástupce jeho Řehoř V. korunoval potom Ottu na císaře. Viligis naléhal na Vojtěcha, aby se vrátil do Prahy. Světec se zarmoutil, a také řeholní jeho bratří bránili se jej propustiti. Konečně uložil papež Vojtěchovi, aby se vrátil. Sv. Vojtěch podrobil se rozkazu papežovu a vyprosil si jen tuto milost: „Poslechnou-li

Čechové hlasu mého, chci s nimi žíti i umříti. Jestliže neuposlechnou, půjdu k cizím surovým národům, kteří jsou ještě ve tmách pohanství a budu jim kázati svatou víru."

Papež svolil a ustanovil Vojtěcha arcibiskupem těch národů, které by obrátil na víru křesťanskou.

Návrat.

Zatím se dověděl Vojtěch, že nepřátelství Vršovců proti bratřím jeho se stupňovalo. V roce 995. odešel z vlasti nejstarší bratr Soběbor s Boleslavem Ryšavým v čele českého vojska na pomoc císaři proti Bodrcům. Soběbor se spřátelil s polským knížetem Boleslavem Chrabrým a zůstal na jeho dvoře v Hnězdně. Vojtěch uslyšel to, ulekl se, maje za to, že za nepřítomnosti Soběbora na Libici bude jeho bratřím ublíženo. Avšak císař ho ujišťoval, že se jim nic zlého neštane, ježto prý mají slib bezpečnosti přísežně stvrzený.

Vojtěch rozloučil se se svým klášterem a vydal se v průvodu lutišského biskupa Notkera za císařem do Porýnska. Odtud putoval do nejslavnějších klášterů ve Francii. Zašel ke hrobu sv. Martina a do Paříže ke hrobu sv. Diviše. V Mohuči byl hostem císařského dvoru. Rozmlouval důvěrně s císařem chtěje ho pohnouti k lásce k Bohu i k pokoře. Poučoval ho o vratkosti pozemských věcí a o povinnostech vladařů. Císař ochotně a vděčně

přijímal jeho naučení. Stav se rádcem císařovým, přece zůstal pokorným. Vykonával v císařském paláci potají práce domácího sluhy a nezřídka v noci vycházel tajně, aby čistil šat i obuv spících a kladl je zase na místo. Činil to tak dlouho, až císařský komorník věc vyzradil.

Krvavá řež na Libici.

Koncem září 996. rozloučil se Vojtěch s císařem a ubíral se do vlasti. Na cestě však poděsila ho neblahá zpráva. Zatím co Soběbor byl na dvoře Boleslava Chrabrého, popuzovali Vršovci knížete Boleslava proti Slavnikovcům. Kníže jim uvěřil a dovolil jim zmocniti se statků libických, zrušiv příměří. Bratři Vojtěchovi byli obleženi vojskem na Libici, kde právě také meškal břevnovský opat Anastasius.

Obležení Slavníkovci bránili se statečně proti přesile útočníků. Ve svatvečer sv. Václava, r. 996, chystali se Vršovci k novému útoku. Vidouce to bratří Vojtěchovi prosili za příměří, aby tento den klidně světiti mohli. Ale žádost jejich zavrhli Vršovci rouhavým pokřikem: „Váš-li sv. Václav, náš zase Boleslav!“ Obrana byla marná, nepřátelé vedrali se do hradu. Slavníkovci utekli se na radu opata Anastasia do chrámu, kde manželky a děti jejich k Bohu se modlily. Avšak prosby přemožených o milost byly marné. Vršovci u-

krutně povraždili je a nešetřili ani žen, ani dětí.

U Boleslava Chrabrého.

Zpráva o těchto hroznych vraždách zastihla Vojtěcha právě na cestě do vlasti a dotkla se ho nad míru bolestně. I rozhodl se zajíti do Polska, aby se poradil s bratrem Soběborem. Kníže Boleslav Chrabrý, syn české kněžny Doubravky, vzácný bohatýr, přijal zarmouceného světce velmi laskavě a vypravil do Prahy poselstvo, zdaliž Čechové ještě žádají míti Vojtěcha biskupem.

Došla odpověď jizlivá, že prý Čechové Vojtěcha nechtějí, neboť přijda do vlasti, potrestal by vrahy bratří svých. „Jsme hříšníci a lid tvrdošijný, ty jsi však světec, a muži takovému nesluší ani přebývati s nešlechetníky.“ Tak odpověděno Vojtěchovi z Čech. Uslyšev to, zapěl světec se žalmistou Páně: „Přetrhl jsi Hospodine okovy mé i budu obětovati Tobě oběť chvály.“ I ustanovil se jíti k pohanským Prusům. Vyčkával doby jarní. Zatím pečoval o zvelebení bohoslužeb ve Hnězdně. Hlásal horlivě slovo Boží a pokřtil mnoho obrácených pohanů.

Tehdy prý složil velebnou píseň polskou: „Boga rodzica“, kterážto píseň náleží k nejkrásnějším plodům básnictví polského. Proto Poláci ctí sv. Vojtěcha, jako svého apoštola a patrona.

R. 997. Vojtěch konal přípravy na cestu k pohanským Prusům. Byl to kmen litevský. Nastoupil apoštolskou cestu v březnu s bratrem Radimem a mnichem Benediktem. Boleslav Chrabrý dal je pod ochranou třiceti ozbrojenců dovésti po lodi do Gdanska. Tu kázal Vojtěch pohanům a pokřtil z nich mnohé zástupy. Odtud plul světec s průvodci dále na sever a přistál na břehu Frižské zátoky. Tam se rozloučil s vojenským průvodem a poslal jej zpět. Mezi Prusy a Poláky bylo nepřátelství.

Mučednická smrt.

Sotva jej zočili domorodci, obcházeli jej hněvivě a jeden z nich jej udeřil veslem mezi lopatky řka: „Neodejdete-li rychle odtud, budete mučeni a usmrceni.“ Také na Radima a Benedikta doráželi pohané pěstmi. Odtud přešli misonáři na druhý břeh řeky, kde zůstali do 17. dubna. Na večer tohoto dne přišli ku prostranné osadě. Tu obklopil je zástup lidstva a starosta města otázal se jich po příčině cesty. Vojtěch odvětil: „Jsem Slovan, jménem Vojtěch, stavem mnich, dříve biskup, a přicházím k vám, abyste opustili modly a poznali pravého Boha.“ Někteří z přítomných rozuměli dobře slovanské řeči té a popouzeli lid proti řečníkovi. Hned na to bouřil se dav, bušil holemi o zemi, skřípal zuby, pozdvihoval obušky proti příchozím a hrozil jim smrtí, neodejdou-li hned. Potom posadili misionáře

na loď a odvezli je na severozápad Sambie, kde leží město Pilava. Po pěti dnech vešli misionáři do nedalekého háje nevědouce, že les ten, zvaný Romovským polem, jest pohanským Prusům místem posvátným, na něž kromě modloslužebných kněží žádný člověk nesmí vkročiti. Tu usedl Vojtěch a řekl druhům: „Přenocujte tu a dá-li Bůh, vkročíme zítra po chválách mučedníka sv. Jiří a po mši sv. do nedalekého města.“ Gaudencius řekl: „Jsme hladovi a umdleni.“ Vojtěch poodešel do lesa a přinesl hojnost hub a sladkých bylin. Všichni se najedli.

Druhé dne ráno sloužil Radim mši sv. a Vojtěch i Benedikt přijali z rukou jeho Tělo Páně. Vojtěch vystoupil potom na násep blízkého města. Lidé se sběhli, dali se do křiku a kamenovali světce, až myslili, že je mrtev. Krví zbrocen povstal Vojtěch a ubíral se zpět říkaje hodinky za mrtvé. Potom usedli misionáři a usnuli. Zatím sebral vrchní pohanský kněz Sikko šest ozbrojených mužů a hnal se za misionáři, že prošli Romovským polem. Rachotem zbraní probudili se věrozvěstové. Vojtěch poznal, že nadešla mu kýžená chvíle mučednické smrti a těšil druhy řka: „Nermuťte se, neboť trpíme pro jméno Hospodinovo. Nic není spanilejším a hrdinnějším nežli obětovati život pro nejsladšího Ježíše!“ Tu vrhli se na něho pohané, svázali ho a vedli na blízkou vyvýšeninu. Světec tázal se slabým hlasem

Sikka: „Co chceš?“ V tom okamžiku vyřítil se na něho Sikko a zasadil mu napřaženou sekerou smrtelnou ránu, a šest společníků Sikkových dokonalo kopími krvavý skutek.

Vojtěch krváceje ze sedmi hlubokých ran stál ještě chvíli nepohnutě, maje ruce i oči v modlitbě k nebi pozdviženy. Posléze rozepjal světec ruce a svolávaje na svoje vrahy milost Boží, klesl v podobě kříže a vypustil ducha, dne 23. dubna r. 997. Modloslužebníci potom usekli mučedníku hlavu, vrazili ji na kůl a hodili ostatní tělo jeho do blízké řeky. Radim a Benedikt uprchli zatím do blízkého lesa. Počali s nimi jednati o výkupné a propustili je.

Jakýsi pocestný uslyšev co se stalo, sňal po třech dnech hlavu sv. Vojtěcha s kůlu a donesl ji do Hnězdna Boleslavu Chrabrému, jenž ji od něho vykoupil. Zatím přišli do Hnězdna Radim a Benedikt a Boleslav vyslal je s průvodem na místo, kde svatý biskup byl umučen, aby od Prusů vykoupili zlatem jeho tělo. Svaté tělo bylo mezitím šest dní ve vodě a sedmého dne připlulo ku břehu a bylo nalezeno. Boleslav pochoval je prozatím v klášteře v Třemošně a později okolo r. 1000. dal je s velkou slávou přenésti do chrámu P. Marie v Hnězdně.

Úcta po smrti.

Sv. Vojtěch, proslavený již za živa ve všech zemích a národech, v nichž působil, nabyl

mučednickou smrtí ještě větší slávy a byl jednomyslným předsvědčením lidu prohlášen za svatého. Bůh oslavil ho zázraky za života i po smrti. Přítel a ctitel jeho za živa, císař Ota III. vykonal r. 1000. v průvodu dvou kardinálů pouť k jeho hrobu do Hnězdna. Sestoupiv před branou městskou s koně, kráčel bos do chrámu P. Marie a modlil se s mnohým pláčem u hrobu slavného mučedníka Božího.

Úcta k sv. Vojtěchu šířila se rychle po všem katolickém světě. Císař Ota III. založil hned r. 1000. na počest sv. Vojtěcha 2 chrámy: v Cáchách a v Římě, a sv. Štěpán, král uherský, vystavěl v Ostřihomě stoliční chrám ku cti téhož světce.

Chováním svým proti slavnému rodáku a biskupu svému Vojtěchovi způsobili si Čechové velikou nepřízeň u všech národů, v nichž světec ten působil, a nevole ta uspíšila nemálo pád mocné říše české. Tělo sv. Vojtěcha odpočívalo vedle ostatků bratra jeho, sv. Gaudencia i pěti svatých mučedníků Benedikta s bratřími ve hnězdeňském chrámu P. Marie až do roku 1039. Téhož roku dobyl český kníže Břetislav I. Hnězdna a rozhodl se, že převeze tato svatá těla do Prahy.

Přítomný biskup pražský Šebíř uložil Čechům, aby po tři dny se postili, mučedníka sv. Vojtěcha vzývali a přísahou se zavázali, že budou se varovati pohanských zlozvyků a neřestí, jež kdysi v Čechách sv. biskupovi život

ztrpčovali. Potom vyzdvižena sv. těla a převezena s velikou kořistí válečnou do Prahy, kde byla slavně uložena dne 25. srpna 1039 ve stoličním chrámu sv. Víta. R. 1396 přenesl tyto sv. ostatky arcibiskup Volfram ze Škvorce do nové budovy stoličního chrámu. Po požáru r. 1541 vystavěna nad hrobem sv. Vojtěcha kaplička a r. 1637 nová kaple, jež byla zbořena teprve r. 1880. V kapli té byly dne 16. března téhož roku šťastně nalezeny ostatky sv. Vojtěcha ve starobylé schránce a přeneseny slavně do velechrámu.

Modleme se často: Abychom na přímluvu sv. Vojtěcha dobrými pastýři ke Kristu vedeni byli, Tě prosíme, uslyš nás.

Imprimi potest. Pragae, die 2. Martii 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc, Vošahlík, C. Ss. R., censor ex officio. Imprimatur Nr. 3667. Olomucii, die 4. Martii 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Číslo poštovního účtu šekového v Praze č. 39.556. — Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, M. Ostrava, Těšínská 21.

Největší poklad světa

JE OBĚŤ MŠE SVATÉ

• **Jak se máme modliti při mši svaté?**

Když při mši svaté se modlíme své soukromé modlitby — jednáme dobře

Rozjímáme-li při mši svaté o umučení Páně — jednáme lépe

Ale nejlepší jest: při mši svaté se modliti to, co Církev na celém světě se modlí, a nejenom se modliti, nýbrž konati to, co Církev a Kristus v Církvi koná — On obětuje sebe Otci nebeskému

Vydali jsme

»Mešní texty«

v sešitech

Devět sešitů (texty jednotlivých neděl a zasvěcených svátků) stojí jen **Kč 5·•**

Vázaný nedělní misálek v celoplátěné vazbě jen **8 Kč**

Objednávky vyřizuje: **Exerciční dům v. Hlučíně**

NOVINKA *PRO DOBU VÁNOČNÍ!*

Aby si i přes dnešní peněžní tíseň mohl každý návštěvník kostela opatřit o vánocích zpěvníček, z něhož by si s radostí zazpíval, vydali jsme sbírku vánočních písní:

NEJKRÁSNĚJŠÍ KOLEDY

Sešitek o 64 stranách *v tuhé* obálce s obrázkem, obsahující 50 koled (méně známé koledy jsou opatřeny *notami*)

nabízíme za **1 Kč**

Náš zpěvníček přináší i nové koledy z Těšínska, Podkarp. Rusi a Slovenska. *Své OBLÍBENÉ KOLEDY tam najdete všechny beze změny,* jak jsou v jiných známých koledníčcích.

PRŮVOD VARHAN

(32 stran velikosti 21x30 cm) stojí pouhých **9 Kč**

PRO DOBU ADVENTNÍ JSME VYDALI

RORÁTY l-31 *z dob Karla IV. Jsou to vybrané překrásné zpěvy (na každou část mše sv. jiné). Možno je zpívat celý advent.*

Jeden výtisk (s notami) 25 haléřů. - Průvod varhan 2 Kč

KNĚŽÍM A KATECHETŮM nabízíme tříbarevné

DĚTSKÉ VISITKY

(varia 5). Děti na ně napíší, které modlitby v adventě za rodiče vykonali (jako dárek k vánocům) a odevzdají je rodičům. — 10 kusů Kč 3·—

PROČ NEPŘICHÁZÍTE?

VOTEM
.282

CENA
50 h

P. ALOIS HIEMER S. J.
P. FRANTIŠEK MIKULÁŠ T. J.

PROČ NEPŘICHÁZÍTE?

O podmínkách k častému sv. přijímání.

Čím to je, že mnozí ještě stále nepřistupují ke stolu Páně? — Vždyť užitek tohoto úkonu je nepochybně veliký a ti, kteří se odvážili, přistupují s touhou a se zápalem. Proč tedy mnozí váhají? — Inu, mohou mít různé důvody: Jedni prostě nemohou, při nejlepší vůli ne; druzí zase nechtějí a třetí, ti by snad chtěli a mohli — ale netroufají si. Pro poslední jsou tyto řádky psány na prvém místě.

Ptejme se: Co jim vlastně chybí, že si netroufají? — Jsou to dvě věci: Jasnost a Pravda. Předně jasnost: Musí jim býti jednou řádně objasněno, čeho je k sv. přijímání zapotřebí — ať už je toho pak mnoho neb málo. Jinak budou stále zžíráni obavou, že si přece jen správně nepočínají, a budou se proto raději sv. přijímání stranit. — A zadruhé pravda: Totiž pravda o tom, jak je vlastně lehké ke sv. přijímání chodit. Ptáte se, jak odpomoci tomuto zlu? — Poslouchám-li takové úzkostlivé duše, pak shledáme hned, že je to vlastně výklad o podmínkách sv. přijímání, po němž touží. Ovšem musí to být výklad spolehlivý, co možná úplný — ale přece zase praktický a lehko pochopitelný.

Vynasnažíme se vyhověti tomuto mnohostrannému přání podle sil a doufáme, že tím nejednomu prokážeme dobrou službu. Ovšem vyložíme prozatím jenom prostě podmínky (v jejich prostotě a positivním znění) a rozpravu o námitkách a obtížích — jež by se tu a tam ještě mohly objeviti — si ponecháme na jindy.

Podmínky k sv. přijímání.

Jsou v krátkosti tyto:

1. Stav posvěcující milosti. — Z toho plyne, že ten, kdo milost posvěcující ztratil, ji musí sv. zpovědí nejprve znovudobýti, nežli se smí odvážiti k sv. přijímání.

2. Pravý zbožný úmysl při přijetí.

3. Lačnost od půlnoci. — Co se ještě požaduje jako příprava vnější, to jest slušný oděv (zvláště u žen) a náležitá čistota, je tak samozřejmé, že se tím nemusíme vůbec zdržovat.

Proberme však uvedené podmínky jednotlivě!

Potřeba posvěcující milosti a otázka nutnosti předchozí sv. zpovědi.

První otázku lze prakticky zodpovědět takto: Kdo chce jít k sv. přijímání, nesmí mít na sobě od poslední dobré zpovědi žádného nového těžkého hříchu. — Nebyla-li tedy poslední sv.

zpověď dobrá, nebo došlo-li od ní k novým těžkým hříchům, pak je třeba se před sv. přijímáním vyzpovídat a uvést všechno do pořádku.

Vidíme hned, že je nutno rozlišovat dva případy:

1. Od poslední dobré zpovědi nedošlo k žádným novým těžkým hříchům.

Dejme tomu, že je vše v pořádku, t. j. že se někdo vyzpovídal ze všech těžkých hříchů, jež na sobě měl a že se od té doby už žádného nového těžkého hříchu nedopustil. Jak dlouho může — přesně vzato — chodit k sv. přijímání, aniž by se *musel* zpovídat?

Tuto otázku zodpověděly děti jednou při katechesi třemi různými způsoby:

1. Takový smí chodit po celý měsíc a pak se musí znovu vyzpovídat. (Proč? — Protože je to tak zvykem.)

2. Smí chodit po celý rok, ale pak už musí ke sv. zpovědi. (Proč? — Protože ho váže církev. přikázání: Alespoň jednou za rok knězi se zpovídati.)

3. Smí chodit ke sv. přijímání po celý život, aniž by se zpovídal. (Proč? — Protože se z pouhých všedních hříchů zpovídat nemusíme.)

Kdo z těch tří má pravdu? — Poslední, a nikdo jiný! Je tomu skutečně tak. Ani církevní příkaz každoroční sv. zpovědi nikoho nezavazuje, měl-li by se vyznávat jen ze hříchů všedních. —

Ale dejme trochu pozor! Až dosud jsme se ptali jen po tom, jak často by *musel* jíti, ne jak často by jíti *měl*. To je docela něco jiného! Či neměl by se snad takový člověk až do smrti zpovídat? Chyba lávky! Vždyť sv. zpověď ze zbožnosti (t. j. taková, při níž se vyznáváme jen ze hříchů všedních) je také svátost a přináší nám mnoho užitku. Rozmnožuje v nás totiž milost posvěcující a uděluje nám zvláštní svátostnou milost, jíž nám sv. přijímání nedává. Zvláště však nás cvičí v pokoře a jiných základních ctnostech, propůjčuje nám dar sebepoznání, zvyšuje citlivost našeho svědomí a rozněcuje v nás zápal a snahu po dokonalosti.

Zapamatujme si pro praktický život tyto zásady:

a) Neklást si žádných přepjatých podmínek, jež nás jen olupují o nesmírné dobro sv. přijímání!

1. Nemysleme tedy, že se musíme pokaždé zpovídat a jinak že nemůžeme k sv. přijímání! Tak tomu bylo dřív — ale tehdy se chodilo jen zřídka. Namnoze se to bohužel zachovalo v názorech až po dnešní dobu a bude jistě dlouho trvat, než tomu budou všichni jinak rozumět a podle toho jednat. Ale kdo se nejdříve přizpůsobí, ten nejvíce vyzíská.

Někdy ovšem bývá slyšet, že je to marné, hledět tyto nové názory učinit pochopitelnými

starým lidem, kteří vyrostli v názorech dřívějších. Myslíte? — Ohlédněte se a zkušenost vás poučí o něčem jiném! Povězte jen jednou starým lidem, kteří už nemohou pracovat, ale mají zato tím víc času k modlitbě a k návštěvě kostela, povězte jim, že svého času nemohou lépe užít, než přijmou-li co nejčastěji Spasitele do svého srdce a že si tak zajistí i vysoký stupeň blaženosti nebeské! Uvidíte, jak budou „hltat" tato vaše slova a jakou radostí se naplní jejich srdce při vědomí, že mohou tím víc vykonat pro nebe, čím méně jsou světu potřební. Poslyšte jen příklad. Není tomu dávno, viděl jsem v jedné farnosti přistupovat 90tiletého starce denně k sv. přijímání. Když se ten ještě mohl přizpůsobit, proč by nemohli i jiní daleko mladší? — A užitek sv. přijímání těchto starých lidí? Nezapomeňme jen, že nemá cenu jen pro ně samy, ale že je Bohu milé a že přináší užitek i celé farnosti! Stáří je přece doba největších zásluh, nejtěžších zkoušek, nejhlubší pokory, zvláště však pečlivé čistoty svědomí a palčivé touhy po Bohu.

2. Nemysleme dále, že se musíme vždy znovu zpovídat, když jsme jednou nebo dvakrát sv. přijímání vynechali. To je třeba připomenout zvláště ženám. Setkáváme se totiž už s mnohými, že jsou již často tak daleko, že přijímají třeba po celý týden, mohou-li jen denně do kostela. Ale běda, vynechaly-li jen jednou, ať už pro práci nebo cokoliv jiného! Už se potom neodváží

jít k sv. přijímání bez předchozí sv. zpovědi. Po tom, co jsme o sv. přijímání řekli, by ovšem mohlo být jasno, jak pošetile vlastně jednají.

3. Rovněž si nemysleme, že jsme nuceni se každý týden znovu zpovídat, chceme-li jít v neděli k sv. přijímání. To by mohlo mít význam zvlášť pro muže. Vždyť jim se jistě častěji přihodí, že mají příležitost nebo čas ke sv. zpovědi teprve za 14 dní nebo dokonce až za měsíc. Jsou proto o ostatních nedělích od sv. přijímání vyloučeni? — Naprosto ne! Ovšem zase s podmínkou, že při poslední sv. zpovědi uvedli všechno do pořádku a že se od té doby už nedopustili žádného těžkého hříchu. Je-li to splněno, pak už není žádné překážky, aby spojili obcování mši sv. se šťastným svatostného přijímání. Jak krásné by to bylo a jak úměrné jeho šlechetné snaze, kdyby se muž uchoval po celý týden prostým těžkého hříchu, aby mohl v neděli i bez sv. zpovědi přistoupiti ke sv. přijímání! Kéž by se to jen stalo všeobecným zvykem u našich mužů! Přineslo by to jistě mnoho požehnání i našim rodinám.

b) S druhé strany nelze ovšem častou sv. zpověď dosti odporučiti, a to i tehdy, nemáme-li těžkých hříchů. Je to dokonce v duchu církve, když se přičiňujeme, aby se týdenní sv. zpověď stala mládeži a zvláště mužům milým zvykem. Vždyť kdo se pravidelně alespoň dvakrát měsíčně zpovídá — ovšem vyjma případy, kdy je mu to skutečně nemožné — ten může dosáhnouti

i bez další sv. zpovědi všech odpustků, vyjma odpustků jubilejních a jim podobných. Toto církevní ulehčení v ustanoveních o odpustcích je jistě výrazem přání časté zpovědi věřících, jak je to ostatně vidět z nařízení nejméně týdenní sv. zpovědi v klášteřích a seminářích. — Ale tu se už jistě ozve náš protivník. Cožpak nepozorujete, že se týdenní sv. zpověď všech anebo i většiny členů farnosti stane při dnešním nedostatku kněží zbytečným přetížením pro zpovědníky? Jak si tu chcete pomoci? — Rada je snadná. V takovém případě ustoupí jistě zvlášť ženy a dívky a spokojí se zpovědí řidší na př. za čtrnáct dní nebo za tři týdny. Muži musejí mít přednost! — Zvláště o velkých kajících dnech dbejte o to, abyste svou týdenní zpovědi ze zbožnosti nezamezovaly cestu ke zpovědnici těm, kteří potřebují zpovědi více a už dlouho nebyli. Ostatně by bylo leckde věci velmi pomoženo už tím, kdyby se při sv. zpovědi vynechalo všechno, co snad může být dobré, ale co sv. úkon příliš zdržuje. Krátkým úvodem na př.: Ježíši, milosrdenství! Jsem... letá vdaná žena a zpovídala jsem se naposledy před ...." uspokojíte i každého misijního zpovědníka. Především však vězte, že je to sice dobré, zpovídati se ze všech lehkých hříchů a udávati je zrovna tak přesně na př. co do počtu, okolností atd. jako hříchy těžké, ale že toho není nutně zapotřebí.

2. Poslední sv. zpověď nebyla řádná, nebo po ní došlo k novým těžkým hříchům.

Zde je nutno předem rozlišiti, zda a kdy jsou hříchy skutečně takové, že činí zpověď před sv. přijímáním nutnou. Může o tom býti řeč jen tehdy, když:

1. Jsou tyto hříchy skutečně těžké.
2. Jsou jistě těžké.
3. Jsou nové těžké.

1. Skutečně těžké. Pouhá pokušení nejsou sv. přijímání na závadu, byť by byla sebetěžší, jako jsou pokušení proti sv. víře nebo proti čistotě. Jen když k nim dobrovolně nepřivolíme! Či utrpěl snad B. Spasitel újmu své svatosti proto, že ho ďábel uchopil a postavil na cimbuří chrámové? — Stejně nejsou překážkou k sv. přijímání ani pouhé hříchy lehké, jakou jsou lež bez velké škody bližního, letmé zaklení, hádka mezi dětmi nebo menší neposlušnost a výbuch hněvu s myšlenkou nevole, — předpokládaje vždy, že jsou dobře uváženy — pak menší rotržitost při modlitbě a tato ani tehdy ne, když je dobrovolná. Není tedy správné, když se někdy dětem pro tyto chyby brání jíti k sv. přijímání! Lépe by bylo jistě, kdybychom jim častěji živě připomněli, že k nim chce B. Spasitel brzy zavítat a tak je pohnuli k lítosti nad jejich hříchy a chybami.

Zde je jistě odpověděti na jednu obtíž, proti níž je naše pojednání vlastně nejvíce namířeno. Při této příležitosti ji totiž nejčastěji slýcháme. „Důstojnosti, po takových hříších se přece nemohu k sv. přijímání odvážit! — Ne, zůstanu raději bez něho. Toho přece neudělám." A po těchto slovech můžete mluvit, jak chcete, tato představa už je jednou v hlavě a nevymizí jen tak lehko. — „Neodvažuješ se tedy k sv. přijímání, ačkoli se ti praví, že jsou tvé hříchy jen hříchy lehkými a ty že nikomu nebrání jíti k sv. přijímání? Nuže dobrá. Ale poslyš, co ti řeknu.

Tím „netroufám si" není ještě všechno odbyto. Jsi ovšem svoboden a nikdo tě nenutí, abys k sv. přijímání šel. Můžeš rozhodovat sám, jak se ti zlíbí. Ale považ! Není sv. přijímání také veliká milost a vzácný poklad, který si nikdo nenechá ujít, může-li jej jen nějak dosáhnout? Představ si, abych užil přirovnání, že by v kostele nebyly rozdávány sv. hostie, nýbrž peníze nebo zlaté mince. Co myslíš, váhal by někdo jednu si vzít, kdyby se mu jasně řeklo, že si ji beze všeho smí vzít? Či by se snad vymlouval, že „si netroufá"? A Spasitel je přece vzácnější než bídné peníze! Styděl bych se skoro užít toho příkladu, kdyby tak jasně neukazoval nemožnost této námitky. — Nepřičiníš se tedy ze všech sil, abys mohl k Spasiteli tak často, jak ti jen bude možno? Vždyť bys se neměl ptát, jak maličký musíš

mít důvod, abys nešel, ale spíše pátrat, jak veliká musí být překážka, pro kterou bys už jít nesměl.

A proč vlastně si „netroufáš"? Marně si přeješ přistupovat k Spasiteli jen s docela čistým a krásným svědomím. Pro samu úzkost o čistotu svědomí zapomínáš na něco daleko důležitějšího — na lásku. Dobrý Bůh tě zve: „Pojď ke mně!" Ty však se odvracíš jako umíněné dítě a opakuješ: „Ne, nepůjdu!" Dobrý Pastýř ti chce pomoci a uzdravit tvou duši, ale ty nechceš o lékaři ani slyšet. Chceš se raději uzdravit sám — ač toho nedovedeš — než by ses s důvěrou obrátil na svého Spasitele. Ale to není ještě všechno. Kdo ti praví, že máš jít se svými lehkými hříchy ke sv. přijímání tak, jak jsi? Vždyť jsme jen řekli, že v tom případě není sv. zpověď nutná. To ovšem nevylučuje, abys těch poklesků před sv. přijímáním z lásky k Bohu nelitoval a nevynasnažil se je shladit. Chápeš nyní, jak pošetile sis počínal, když jsi předstíral: „Netroufám si?" Zve-li tě tedy Bůh, tvůj Pán, a nehledí-li ani na tvé hříchy, pak mu splať lásku láskou, lituj svých provinění, ale jdi a neptej se už na nic!

2. *Hříchy musejí být jistě těžké.* Je-li pochybné, ale nejisté, zda se někdo těžkého hříchu dopustil, anebo zda to byl hřích skutečně těžký a ne lehký, nebo zda se z hříchu, o nějž jde, už platně vyzpovídal, pak není nutné se před

sv. přijímáním ještě zpovídat. Postačí, vzbudíme-li lítost. Můžeme to učinit třeba tak, že se s velkou láskou pomodlíme k Spasiteli: „Můj Ježíši, milosrdenství!" Doporučuje se vůbec litovati před každým sv. přijímáním všech hříchů z lásky k Bohu. Zmíníme-li se pak v příští svaté zpovědi o onom pochybném těžkém hříchu, je to dobré, ale zavázáni k tomu nejsme, protože se musíme zpovídat jen z hříchů jistě těžkých.

Případ, o němž mluvíme, bude jistě často na místě v oboru šestého přikázání. Zvlášť ovšem u lidí úzkostlivých. Tu se často stává, že někdo ráno dlouho přemýšlí: „Mám ještě, smím ještě, mohu ještě k sv. přijímání? Či mám od něho upustit?" — Co se stalo? Než usnul, byl trápen jistými myšlenkami, a teď neví jistě, zda přivolil, či ne, zda to bylo už v polospánku, nebo v bdělosti. Hned se mu to zdá být těžkým hříchem a chce od sv. přijímání upustit, a hned zase myslí, že to nebylo tak zlé a že by ještě jíti mohl. Tak zápasí sám se sebou — jednu, dvě, tři minuty. — Co tomu říci? Tu je jen jedno jisté! Totiž to, že *není jisté*, že by byl těžce zhřešil, předpokládaje ovšem, že se jindy v tom ohledu má vážně na pozoru. Je-li tomu tak, je-li tedy nejisto, že to byl skutečně těžký hřích, pak platí to, co bylo už řečeno: Ať se vroucně a s láskou pomodlí k Spasiteli: „Můj Ježíši, milosrdenství!", a pak ať už zmužile přistoupí ke stolu Páně.

Duše úzkostlivé nechť se v takovém případě ještě otáží samy sebe: Mohl bych opravdu přisahat, že to byl hřích těžký? — A nemohu-li, ať učiní tak, jak předešlí!

3. Kdy je hřích nový. Nový je tehdy, stal-li se od poslední dobré sv. zpovědi. Může jím být tedy i nehodná zpověď mezi tím vykonaná, i jiný těžký hřích od té doby spáchaný. Pochybnost by mohla být jen tehdy, když někdo bez vlastní viny při poslední sv. zpovědi nějaký těžký hřích zapomněl. Jak si tu počínat? — Bez rozpaků jít ke sv. přijímání. (V tomto případě není ani nutno vzbuzovat nad tímto hříchem nový akt lítosti.) Při příští sv. zpovědi je ovšem nutno tento zapomenutý hřích uvést a tím je všechno v pořádku. Vždyť nesmíme zapomenout, že takové hříchy byly už zahrnuty v lítosti a jsou tedy odpuštěny i když ještě nejsou knězi známy. Třeba tu jen doplnit tuto známost knězi. Ale nemusíme to činit hned. Stačí, jdeme-li ke sv. zpovědi jak obyčejně chodíváme a při té příležitosti to uděláme. Mezitím smíme chodit bez bázně k sv. přijímání jako obyčejně.

Pravý dobrý úmysl při sv. přijímání.

Poslyšme nejprve směrodatná slova z výnosu papeže Pia X. o sv. přijímání:

„Častého a denního sv. přijímání si přeje Kristus, Pán náš, a církev velice. Je tedy nutno,

aby bylo dovoleno všem věřícím všech stavů a to tak, aby nikomu v něm nebylo bráněno, kdo je ve stavu milosti a přistupuje s pravým zbožným úmyslem.

Pravý úmysl záleží v tom, že ten, kdo přistupuje ke stolu Páně, tak nečiní jen ze zvyku, z marnosti nebo lidských ohledů, nýbrž jedině s tím úmyslem, aby vyplnil vůli Boží, aby se s ním úžeji spojil a odpomohl tímto prostředkem spásy svým slabostem a nedostatkům.

Ačkoli jest si tedy velice přáti, aby ti, kdo často nebo denně přijímají, byli prosti i všech lehkých hříchů, — aspoň hříchů plně rozvážených a všeliké náklonnosti k nim — přece stačí, jsou-li prosti všech hříchů těžkých a mají-li pevné předsevzetí v budoucnu už nehřešiti. Kde takové předsevzetí je, tam se budou jistě ti, kdo denně přijímají, vždy víc a více osvobozovat i od hříchů lehkých a náklonnosti k nim.

Svátosti Nového zákona sice působí silou sobě vlastní, ale jejich účinek je přece větší nebo menší podle toho, je-li lepší či horší příprava k jejich přijetí. Mělo by tedy být naší naléhavou starostí, aby sv. přijímání předcházela svědomitá příprava a následovalo vhodné díkůčinění, vždy ovšem podle sil, postavení a povinností jednotlivce."

Podle tohoto výnosu povšimneme si tří možností:

1. Špatného úmyslu,
2. nutně požadovaného úmyslu a
3. žádoucího úmyslu při sv. přijímání.

1. Špatný úmysl.

Zcela špatný je úmysl, chtít Nejsv. svátost přijmouti jen proto, aby byla znesvěcena a zneuctěna. Ale nejen to. Nehodný úmysl i tehdy, když se někdo odváží přiblížit ke stolu Páně s vyloženou náklonností k těžkému hříchu, tedy bez opravdového předsevzetí vyvarovati se ho a stříci se i blízkých příležitostí a nebezpečí. Ba i tehdy se nehodně přijímá, děje-li se tak jen z lidských ohledů bez jakéhokoliv zbožného úmyslu na př. jen proto, abychom byli viděni od lidí a považováni za zvlášť zbožné a svaté. Kdo něco takového dělá, podřaďuje vlastně nekonečného Boha nějakému pozemskému zisku a to je hrubé porušení správného mravního řádu. — Jsou-li však lidské ohledy jen vedlejším zjevem a ne vlastním rozhodujícím důvodem sv. přijímání, jsou jen lehkým hříchem (ovšem jsou-li skutečnou — byť jen částečnou — pohnutkou). Jsou-li jen znepokojováním, jež přichází bez našeho dobrovolného svolení, pak nejsou vůbec hříchem.

Závažnost tohoto odstavce nás jistě ospravedlní, připojíme-li tu malou poznámku z duchovní správy. Známý, nyní však už zesnulý Nostic Hynek vypravoval svého času tento po-

divný případ. Jedna matka měla pět dětí. Chodila denně k sv. přijímání, ale doma se chovala tak, že žádná služka u ní nevydržela déle než měsíc. Později odpadly všechny její děti od víry. Odůvodňovaly to tak: Nepřináší-li sv. přijímání více užitku, než jsme viděly u své matky, pak se obejdeme raději bez něho a bez náboženství. „Po ovoci poznáte je!" (Mat. 7, 20.) Opravdu vážné napomenutí všem, kteří často přijímají, aby se poohlédli, zda jsou u nich patrny účinky Svátosti lásky! Není-li po letech a desítiletích ani stopy po mírnosti, pokoře, trpělivosti a smířlivosti, zkrátka po opravdové lásce bliženské, pak je to jistě povážlivé znamení, jež není nijak ve shodě s míněním Pia X., jenž tak vybízí celý svět k častému sv. přijímání.

2. Nutně požadovaný úmysl.

Aby někdo hodně přijímal, musí být nejen ve stavu milosti, ale musí mít také opravdu zbožný úmysl. V čem záleží? Slyšeli jsme to už v papežském dekretu o sv. přijímání: Splnit vůli Boží, úžeji se s Ním spojit, a jeho pomocí hledět odstranit své chyby. Tyto úmysly však lze shrnout v jeden. Přináší-li si někdo k oltářní mřížce velkou lásku k Spasiteli, má je všechny v hojné míře. Vždyť k častému sv. přijímání se nevyžaduje nic jiného, než k přijímání řídkému — stačí tedy i zde stav posvěcující milosti a dobrý úmysl.

Je tedy nutno především rozřešiti tuto otázku: Jak je to s tím opravdovým dobrým úmyslem vzhledem ku přípravě na sv. přijímání? Vždyť by někdo mohl snadno namítnout: Dříve se vždy požadovala k sv. přijímání pečlivá a důkladná příprava a to zvláště od těch, kteří přijímali často. Jak je to tedy, když teď církev prohlašuje, že kromě stavu milosti je zapotřebí jako nutné podmínky k sv. přijímání jen dobrého úmyslu? Co to má znamenat? — Nic jiného než to, že každý, kdo tyto dvě podmínky splní, hodně a s užitkem a bez hříchu přijímá. — Ale jak je to potom s přípravou? Nevyžaduje se už žádná, nebo žádá-li se, jakou měrou jsme k ní zavázáni?

Odpovíme na tyto otázky pěkně po pořádku.

a) Čeho je zapotřebí. Jakou přípravu vyžaduje opravdový zbožný úmysl? Pravý úmysl může být pokládán sám za jakousi přípravu ke sv. přijímání. Jestliže tomu tak rozumíme, pak je příprava naprosto potřebná a kdo přistupuje s nehodným úmyslem, hřeší těžce — jak jsme už jednou uvedli.

Pravý zbožný úmysl v sobě zahrnuje, ač už ne tak nutně, ale přece nějak i takovou pobožnost a přípravu ke sv. přijímání, bez jaké by byla porušena úcta k této svátosti. Je to při nejmenším sebranost a nábožnost alespoň v okamžiku přijetí a cestou k němu. Kdo by tedy přijímal s dobrým sice úmyslem, ale neodmítl

ani na chvilku před sv. přijímáním a při něm dobrovolné roztržitosti, nedopouští se sice těžkého hříchu a dostane se mu užitku, jejž svátost nutně a proto vždycky s sebou přináší — je to především rozmnožení milosti posvěcující a lásky — ale dopouští se lehkého hříchu a ztrácí mnoho milostí, jež by při větší zbožnosti aneb aspoň lepší vůli k ní obdržel.

I když už není pod hříchem nutná, přece odpovídá zbožnosti a pravému úmyslu pečlivá příprava na přijetí sv. svátosti. A teprve tehdy dosahuje svátost plného účinku. Určitá doba se však k přípravě nepředpisuje.

b) Čeho není potřeba. Kdo vedl dosud hříšný život a nyní se opravdově obrátil a upřímně se vyzpovídal, smí a má začít hned s návykem častého a denního sv. přijímání, pokud mu to je jen možné. A měl-li by tu a tam i to neštěstí, že upadne opět do těžkého hříchu, smí zase hned po dobré sv. zpovědi v započatém zvyku pokračovati. Svaté přijímání není přece, jak Pius X. praví, B. Spasitelem myšleno jako odměna pro opravdu ctnostné komunikanty, ale spíše jako lék pro bojovníky o mravní neporušenost. Vždyť proto se náš Pán zahalil svátostnými způsobami, aby měl jako náš pomocník účast na největší bídě lidstva, totiž bídě mravní a slabosti lidské vůle. Svátostné způsoby jsou jeho maršálským pláštěm, v němž dobývá světa.

Kdo se od poslední sv. zpovědi nebo sv. přijímání dopustil jen lehkých hříchů, smí jít

k sv. přijímání, byť i těch hříchů bylo sebe více a byť byly i úplně dobrovolné. Byl-li při přípravě na sv. přijímání většinou roztržit, pak musí hned vzbudit upřímnou lítost nade všemi svými hříchy a hledět s tím větší láskou přijmout eucharistického Spasitele, který k němu přichází.

Kdo se nemůže z vážných důvodů dlouho zdržet v kostele, nechť si vykoná ostatní přípravu a díkučinění cestou. Jinak však je radno — už k vůli ostatním — zůstati náležitou dobu před i po sv. přijímání v kostele. Dělníci a žáci, kteří často nemohou přijít do kostela ve svátečních šatech, ať jen přijdou ve všedních, jen když jsou slušné a čisté.

Ještě méně jsou překážkou nedobrovolné a proto nehříšné roztržitosti při modlitbě před sv. přijímáním. Komunikanti vstávají ponejvíce časně. To má ovšem v nynější nervosní době tu nevýhodu, že se často cítí po celé ráno unavení a ospalí, dokud něco nepojedí. Co na tom, jsme-li tedy přese všechnu píli roztržiti? Spasitel bude mít trpělivost s našimi slabostmi a bude je chápat. Čtěme jen, kolik trpěla právě těmito věcmi při sv. přijímání sv. Terezie! Bůh od nás nežádá nic, než obyčejnou péči, zůstati sebranými, ale bylo by radno, abychom alespoň ty okamžiky, kdy jsme opravdu čerství, vyplnili tím vroucnějšími city lásky. — Stejně odpovíme, stěžuje-li si někdo, že se cítí při sv. přijímání tak tupě prázdný a chladně lho-

stejný. Jen když nechybí dobrá vůle, všecko ostatní nevadí! A chtít, to je v naší moci. B. Spasitel jistě svým časem odmění náš boj se suchoparem při modlitbě velkými milostmi — vždyť víme, že tak činívá.

Nakonec se ještě otažme, proč asi chtěl Syn Boží tak ulehčit cestu ke své hostině. Odpověď může být jen ta: Je to tajemství jeho lásky! Chtít jen a jen dávat a při tom zapomínat, že přijdou i lidé, kteří nemají do těžkého hříchu daleko, kteří jej často urážejí hříchy lehkými a kteří se i při sv. přijímání baví jinými myšlenkami, to dovede jen láska. Ale takový je už B. Spasitel. Jen když může pomáhat, pro to zapomene na všechny ohledy. Ví předobře, že tím dříve dojde svého cíle, čím častěji bude moci v duši působit. Přichází tedy i tehdy, když tam není zrovna přátelsky přijat a pomáhá a léčí, i když je při tom v jistém smyslu urážen.

3. Žádoucí úmysl.

Z řečeného už vyplývá, v čem záleží žádoucí úmysl: ve svědomité přípravě a náležitém díkučinění. Tak by bylo i ve výnosu o sv. přijímání, jejž jsme citovali.

Ale pozor! Až dosud jsme se vážně snažili ukázat, jak málo je vlastně zapotřebí, abychom mohli hodně, bez hříchu a s užitkem přijímat. Chtěli jsme tím snad svést horlivé komunikanty k vlažnosti? — Dobrý Bůh ví, že se tak dělo jen

z lásky k duším. Ale z téže lásky nabádáme teď k horlivé přípravě. První jsme činili, abychom pohnuli i srdci velmi nesmělými. A i horliví se jistě zaradují, seznají-li, kolik zásluh si mohou získat obětavostí, k níž nejsou zavázáni, a již konají jen z dobré vůle. Ó kéž by všichni čtenáři těchto řádků věděli, jak rádi bychom častým sv. přijímáním rozumněli *i dobré a velmi dobré* sv. přijímání! Již z toho důvodu, aby se stále víc a více věřících dalo přivábit podivuhodnými a nepopíratelnými účinky tohoto nebeského pokrmu a připojilo se k dnešnímu hnutí eucharistickému. Povrchní lidé mají ovšem i zde hned po ruce námitku, neukáže-li se úplný duševní obrat přes noc: „Chodí teď k sv. přijímání denně — ale zůstavají plni chyb jako dřív." Ale to je nepravdivé a nespravedlivé. Nanejvýš bychom snad musili uznat, že by byl pokrok v duchovním životě jistě docela jiný, kdyby byly příprava a díkučinění náležité.

Ale proč bychom měli vlastně přípravě a díkučinění věnovat tolik péče? — To je jednoduché. Protože podle přípravy a díkučinění obdržíme více nebo méně milostí. — A nejde tu jenom o ty milosti, jež jsme si zasloužili právě dobrou přípravou a zbožným díkučiněním! Jde tu i o mnohé jiné, nezasloužené milosti, kterých nám svátost udílí ze svého pokladu podle toho, jak jsme připraveni.

Objasněme si to několika obrazy! Připravíme-li se dobře, pak je to asi tak, jako bychom

rozšiřovali koryto, jímž nám přitéká svátostná milost. Anebo — smíme-li užít příkladu z života dětského — je tomu jako s vánoční nadílkou. Rodiče slíbí dětem ozdobné kabelky. Kdo je hodnější, dostane větší, kdo méně hodný, dostane menší. Ale pozor! Ted' zavolají rodiče děti a naplní jejich kabelky až po vrch samými dobrotami. Tak se stane, že kdo byl nejhodnější, dostal nejen největší kabelku, ale i nejvíc dárků. A právě tak je tomu i se sv. přijímáním. Kdo se nejlépe připravil, má nejen největší zásluhu za vykonanou námahu, nýbrž dostane také nejvíc svátostných milostí, protože se onou přípravou učinil k jejich přijetí způsobilým. A nemusíme se bát, že B. Spasitel bude na nás svými milostmi šetřit. Vždyť proto na sebe vzal svátostné způsoby, aby nám mohl dát sama sebe a ssebou celé své bohatství. Máme-li tedy vůbec kdy příležitost, jež by nám vynesla hojný užitek z modlitby, pak je to jistě na prvním místě příprava a díkučinění při sv. přijímání. Využijme jí a nebudeme litovati.

Lačnost od půlnoci.

Církevní předpis praví, že je pod těžkým hříchem zakázáno přijímat, nejsme-li od půlnoci lačni, t. j. nezdrželi-li jsme se úplně pokrmu i nápoje. Mohlo by se zdát, že je tento předpis dosti jasný a nepotřebuje proto dalšího výkladu. Možná, že tomu tak v celku je. My-

slíme však, že i tu bude naprostá jasnost k prospěchu. Vždyť by se mohlo lehce stát, že ďábel použije jednou naší nejistoty nebo nevědomosti a vyvolá v nás úzkosti a pochybnosti, jež by byly ovšem liché, ale přece by nás mohly zdržet od sv. přijímání.

Víme ovšem, že některé z poznámek nebudou pro všechny, ale připomínáme tu znovu, že tyto řádky byly psány pro ty, kteří z nesmělosti sv. přijímání opomíjejí, třebaže k tomu nemají skutečného důvodu. Abychom tedy i jim uvolnili cestu, nedáme se ničím zastrašit a chceme rozptýlit i takové pochybnosti, v nichž jiní právem vidí jen zbytečné titěrnosti. Jen když už nikdo zbytečně nevynechá sv. přijímání, to je náš cíl a náš jediný ohled, který máme.

Církevní předpis o lačnosti před sv. přijímáním naráží na dvě otázky: Otázku času a zdrženlivosti. Všimněme si krátce obou.

Časový výměr příkazu lačnosti.

Příkaz požaduje lačnost od půlnoci. Půlnoc však můžeme brát buď podle zákonného úředního času, nebo podle času slunečního. Víme přece, že čím dále na východ je ráno, poledne a večer tím dříve a čím dále na západ, tím později. Rozdíl tento se vyrovnává časem úředním, který je u nás podle 15tého poledníku, probíhajícího Jindřichovým Hradcem. Od Hradce na východ nemá tedy výhodu, brát čas sluneční,

poněvadž je tam sluneční čas před úředním. Ale na západ je tomu jinak. Přijedu-li třeba do Chebu, vím, že tam je sluneční skoro o půl hodiny za úředním. Mám-li tedy podle dráhy na hodinkách už půlnoc, mohu ještě něco pojíst, protože podle času slunečního je ještě před dvanáctou. To k lepšímu porozumění. — Něco jiného je, nejsem-li si zcela jist, zda jsem v noci něčeho požil, nebo nevím-li, zda to bylo před či po půlnoci. Jsem-li opravdu na pochybách, tedy je to nejisté a já mohu jít klidně k sv. přijímání.

Obsah příkazu.

Bude jistě na prospěch podati alespoň správné vymezení příkazu a alespoň krátce polehčující okolnosti a výjimky.

Správné vymezení: Nemusíme snad ani upozorňovat, že je dovoleno polknouti slinu, krev z dásně a jazyka a též zbytky pokrmu, jež snad zůstaly mezi zuby. Rovněž neporušíme lačnost, spolkneme-li věci úplně neztravitelné jako jsou čisté ovocné pecky neb jádra. A spolkne-li někdo cestou do kostela mimochodem kapku vody, jež mu spadla na rty, neb sněhovou vločku? Stejně to nevadí, jako když okusí jazykem nějakého pokrmu nebo nápoje, ale vzpamatovav se, nic z toho nespolkne, nýbrž hned všechno vyplivne. (Snadno se ovšem může stát, že něco přece zůstane smíšeno se slinou a přijde do žaludku — ale ani tu nesmíme být

titěrnými a vědět, oč církvi svaté jde.) Tak se také zachováme, stane-li se nám co podobného při čištění zubů. Jednou vodu vyplivneme a pak zanecháme všech obav a jdeme klidně k sv. přijímání. Povinnou úctu k svátostnému Spasiteli jsme zachovali a víc od nás sv. církev nežádá.

Polehčující okolnosti.

Nemocným se smějí podávati svaté způsoby smíšeny s vínem — a to i tehdy, když nejsou zrovna těžce nemocni. Jen když to poslouží k snadnějšímu přijetí.

Výjimky.

Vzpomene-li si někdo až u oltářní mřížky, že už něčeho požil a nemůže-li se už vrátit bez nebezpečí, že by u jiných vzbudil pohoršení, nebo že by těžce poškodil svou pověst, může jít klidně k sv. přijímání.

Hrozí-li nemocnému smrt, smí po celou dobu nebezpečí denně přijímat, aniž by byl lačný, a to i tehdy, kdy by mohl lačným zůstat. (Nemyslí se zde ani nejkrajnější nebezpečí, nýbrž vůbec stav, který by mohl být životu nebezpečný. Že tato výjimka poskytuje velké výhody, je zřejmé. Je z ní též dobře patrna upřímná snaha zprostředkovati nemocným co nejčastěji útěchu sv. přijímání. Vždyť touto

úlevou padají nejen obtíže nemocného, nýbrž i kněze, který najde snáze volnou chvíli později za dne, aby sv. přijímání přinesl, než časně zrána, kdy jej bohoslužba a duch. správa zdržují v kostele.)

Trvá-li nějaká nemoc, jež poutá nemocného k loži, už měsíc a není-li naděje na brzké uzdravení, pak smí nemocný dle rady rozumného zpovědníka jednou nebo dvakrát týdně přijímati, i když už před tím něco tekutého požil, nebo užil-li nějakého léku, ať už tekutého či tuhého. V ostatní dny však — chce-li přijímati — musí zůstat lačný. (Tato úleva platí též pro ty, kteří by vlastně měli ležet, ale nemohou, neboť kteří většinu dne leží a vstanou jen na několik hodin.)

Zakončení.

Dospěli jsme na konec rozpravy o podmínkách k sv. přijímání. Jest to jakýsi katechismus, do něhož by se mohlo v případě pochybnosti nahlédnout. Rádi bychom tedy ještě upozornili, jakých výhod poskytuje časté a denní sv. přijímání (s pravidelnou sv. zpovědí) ohledně získání odpustků. Kdo totiž denně (až na nějakou výjimku) přijímá, může dosáhnout i bez zpovědi všech odpustků (ovšem kromě jubilejních a jim podobných). Co to má znamenat? Jistě výzvu, abychom co nejčastěji přistupovali ke stolu milosti. Nepovšimneme si jí?

Vždyť jsme právě viděli, s jakou láskou nám B. Spasitel usnadnil cestu! Pojďme mu tedy vstříc — a můžeme být jisti, že i On nám vyjde vstříc, teď v našich modlitbách a jednou v bráně smrti, a že nás uvede do lepšího života, kde se nám dá celý, jak je.

Kéž k tomu přispějí tyto skrovné řádky!

Imprimi potest. Pragae, die 2. Octobris 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc. Vošahlík C. Ss. R., censor ex officio. Imprimatur Nr. 16.739. Olomucii, die 11. Octobris 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

V 11 překladech m. j. v řeči anglické a francouzské vyšlo dílo:

Jan Lenz:

»NEBESA VYPRAVUJÍ...«

OBRAZY Z VESMÍRU.

S 36 obrazy a hvězdnou mapou.
Nakladatelství Kropáč a Kucharský.

—■—

Několik vět a posudků:

„...názorná pro přednášky profesorů jako stvořena; rovněž tak pro dospělého čtenáře a dospívající akademickou mládež."

Fr. N. Ledóchovski, prof. astronomie, Argentina.

„...na podkladě výzkumů velkých astronomů dneška, svědomitě zpracovaná."

Dr. M. Esch, ředitel hvězdárny, Valkenburg.

„...Lenz píše s velikou znalostí, formálně bezvadně, jasně, jistě a prostě... uchváceni a napjati čteme a nepociťujeme ani, jak důtklivého poučení se nám dostává..."

Univ. prof. Dr. F. Schreyvogel, Vídeň.

„...tato kniha byla nutností..."

Schönere Zukunft, Vídeň.

Liturgická činnost Hlučína

Chceme odstranit nezájem k obřadům, pocházející z nevědomosti. Pomozte nám zvednout zástupy z netečnosti, rozšiřováním liturgických pomůcek!

MISÁL ŘÍMSKÝ. Krásně přeložené modlitby (formuláře) při mši svaté na všechny neděle a svátky (červený a černý tisk, 320 stran) neváz. . . . . **5.— Kč,** váz. . . . . **8.— Kč.** Za 1 měsíc se rozebralo 10.000 misálků.

POZNEJTE MŠI SV. Obsažné a zajímavé objasnění obřadů i významu posvátné oběti Nového zákona. V krátké době se rozebralo 3.000 exemplářů. Cena . . . . . **3.50 Kč.**

SBOROVÁ MŠE SV. (s notami), příručka. Všechen lid se z příručky modlí společně nahlas a odpovídá kněži (Et cum spiritu tuo atd.); modlitby se střídají v příručce natištěné písně. - Oblíbeno. - Cena za kus **25 hal.** Jsou dva druhy: buď mše sv. se společ. sv. přijímáním nebo bez.

PRŮVOD V PROSEBNÉ DNY NA SV. MARKA. Všechny modlitby církevní proseb. dnů. — Cena za kus . . . . . **25 hal.**

OBŘADY PRŮVODU BOŽÍHO TĚLA. Obřady a 2 písně (s notami). Cena za kus **25 hal.**

PŘÍRUČKA MÁJOVÉ POBOŽNOSTI. Na každý den v týdnu jiné písně k požehnání a vždy 2 mariánské písně (s notami). Praktické. Cena za kus . . . . . **50 hal.**

RORÁTNÍ ZPĚVY. Starobylé, krásné zpěvy z dob Karla IV. Velmi oblíbené! Cena sešitku s notami . . . . . **25 hal.**

ZAOPATŘOVÁNÍ cena . . . . . **50 hal.**

SVÁTOST OLTÁŘNÍ cena . . . . . **50 hal.**

MŠE SVATÁ cena . . . . . **50 hal.**

O KŘTU SVATÉM cena . . . . . **50 hal.**

KATOLÍK V CHRÁMĚ cena . . . **50 hal.**

POHŘEB cena . . . . . **50 hal.**

PŘI MŠI SVATÉ cena . . . . . **50 hal.**

SV. BIŘMOVÁNÍ cena . . . . . **50 hal.**

VELKÝ PÁTEK cena . . . . . **50 hal.**

BÍLÁ SOBOTA cena . . . . . **50 hal.**

JÁDRO KATOL. NÁBOŽENSTVÍ cena . **50 hal.**

SVĚCENÍ KNĚŽSTVA cena . . . . **50 hal.**

Pro děti:

POBOŽNOST DĚTÍ PŘED VELEB. SVÁTOSTÍ. Modlitby se střídají s písněmi (s notami). Cena sešitku . . . . . **25 hal.**

POBOŽNOST DĚTÍ VYSTUP. ZE ŠKOLY. Cena sešitku . . . . . **25 hal.**

VÁNOČNÍ POBOŽNOST PRO DĚTI s obrázky. Modlitby a koledy (s notami). Cena **50 hal.** Průvod varhan stojí . . . . . **5.— Kč.**

DÍTKO PŘED SVATOSTÁNKEM I. (doba vánoč.)

DÍTKO PŘED SVATOSTÁNKEM II. (doba post.) Dva malé sešitky s 8. dvojbarev. obrázky. Rozhovor dítka s Kristem. Pro soukromou pobožnost. Každý sešitek stojí . . . **25 hal.**

DÍTKO PŘED SVATOSTÁNKEM (doba velikonoční a svatodušní) cena . . . **50 hal.**

MEŠNÍ KNÍŽEČKA PRO DĚTI. Dvojbarevné obrázky i text vysvětlují dítěti obřady mše svaté. Již se rozebralo 140.000 exemplářů. Cena sešitku . . . . . **50 hal.**

JDU K BOHU. Nejmenší modlitební knížečka. 64 stran. Za rok se rozšířilo 60.000 exempl. Cena za kus . . . . . **50 hal.**

Pro kněze, katechety:

PÉČE O DĚTI VYSTUPUJÍCÍ ZE ŠKOLY. — Velmi cenné exerciční přednášky pro děti. Stran 286. Cena . . . . . **12.— Kč.**

OBRÁZKY PRO DĚTI VYSTUPUJÍCÍ ZE ŠKOLY. Velmi vkusné 3barevné obrázky na křídovém papíře s pěkným napomenutím (4 strany). 100 kusů . . . . . **8.— Kč.** Jiné pro dívky, jiné pro hochy.

VÁNOČNÍ BAREVNÉ LÍSTKY K BLAHOPŘÁNÍ PRO DĚTI (dárek dítěte rodičům). Dítě napíše, kolik modliteb za rodiče vykonalo. — 10 kusů . . . . . **3.— Kč.**

ŠŤASTNÉ DĚTI. Kratičké životopisy zbožných neb svatých dětí. Zajímavá knížka, v plátně vázaná o 768 stranách s mnoha obrázky, i barevnými. Vyjímečně snížená cena **12.80 Kč.**

Vše objednejte v Exerciční domě v Hlučíně.

• Výkřik doby:

Zachraňte národ!

Zbrojíme a stavíme pevnosti proti vnějšímu nepříteli. Ale běda, jest-li vnitřní rakovina rezežírá národ. A - Bohu budiž žalováno - *děsnou* zprávu uveřejnil před nedávnem státní statistický úřad:

země česká už vymírá a v celé republice populace rapidně klesá.

Co učiníme? Nemáme zájem na životě národa? Zůstaneme při planém vlastenčení, schůzích, praporcích? — Ne, nýbrž jděte a

Hoďte mezi lid

ta strašná čísla zkázy, ať se vzpamatují a ať si *vynutí pomoc* veřejných činitelů

Podívejme se pravdě do očí, dokud je čas

Čtěte a rozšiřujte proto hlučínskou brožurku „ZACHRAŇTE NÁROD." Vyšla jako výsledek kněžských porad na sv. Hostýně v září 1937 48 stran cenných informací stojí pouhých 50 hal. Objednejte v Hlučíně, neb vyzvedněte v chrámových lištách

KATOLÍCI! Od vás čekají lidé dobré vůle
(universitní profesor X. Šalda ve svém „Zápisníku")
obrodu národa! ZKLAMETE??

Životem čís. 283 — Ročník XII. — Číslo 19

Působení ďáblovo dnes

CENA 50 HAL.

. . . Dnes už docela zřetelně při ústí veletoku lidstva do moře věčnosti se odděluje a na povrchu rýsuje tento dvojí proud: Kristus a Antikrist!

(J. Deml, Šlépěje, XVI.)

Tajemný průvodce a svůdce

Zjevení a dějinná i přítomná zkušenost nás poučuje o tom, že lidstvo je na své životní pouti tímto světem doprovázeno tajemnou černou silou zla, která neustále uplatňuje a projevuje svou zhoubnou moc. Je to satan, kníže pekel a vládce temnosti, „jenž byl svržen na zem a andělé jeho s ním, jenž svádí celý okrsek zemský se zlostí velikou, věda, že má času málo". (Zj. 12, 9.)

Nebylo doby, aby se tento nepřítel Boží a lidstva nepokoušel škodit lidstvu a odvracet je od Boha. Používá k tomu vší své moci, která mu ještě zůstala a která přesahuje v mnohém lidské síly. Používá svého důmyslu a šalebnosti, působí přímo i prostřednictvím všech možných lákadel, jen když dosáhne svého cíle — hříchu.

Ne každý hřích jest dílo ďáblovo

Nemusíme ovšem všude viděti ďábla, jak ho viděl Luther, jenž na jeho jedy sváděl i každé bolení břicha po větší hostině, nemusíme každý osobní hřích připisovat ďáblu jako pů-

vodci (zajímavo, že nejspíše bezvěrci se omlouvají tímto způsobem, že je svedl ďábel, že za to nemohou). — Sv. Tomáš praví, že jest sice ďábel původcem každého lidského hříchu, ale často jen způsobem nepřímým a vzdáleným, tím totiž, že svedl naše prvé rodiče, z nichž přešla na nás náklonnost k hříchu; avšak že mnohé mají příčinu v naší slabosti nebo zvrácené vůli, ve vášních nebo v nedbalosti, a nikoli v ďáblu. Každý člověk z vlastní trpké zkušenosti ví, že jest svou přirozeností více nakloněn ke zlému a že snadno hřeší i ze své slabosti a z možnosti hřešit — a i bez ďábla jak často sami přijímáme úlohu svůdce svého bratra! Pravíme-li však, že není každý hřích od ďábla, nechceme ho omlouvati, nepopíráme, že rád seje koukol, ale musíme uznati, že i my sami míváme vinu.

Ďábel existuje

Ale jsou někdy skutky tak hrozné a tak zlé, že člověk musí uvěřit, že nejsou jen od člověka, jak pravil P. A. Weiss O. P.: „Nechceme-li z lidí nadělati ďáblů, musíme věřiti, že ďábel existuje, a musíme s ním v dějinách lidstva počítati. Buď ďábel mimo lidstvo, nebo tisíce ďáblů v podobě lidské. (Apologie II. 365.) Avšak v dnešní době jsme nuceni, zdá se, věřit v obojí."

Ať nikdo neříká, že dnes ďábel člověka nepokouší a nesvádí; ďábli se o svedení člo-

věka vždy pokoušeli a pokoušejí, víme to z Písma i ze zkušenosti. Avšak on zná ducha doby, co, jak a kdy více na člověka působí, a dovede se přizpůsobit, jsa chytřejší než synové tohoto světa; proto se jeho metoda v některých věcech poněkud mění.

Jeho činnost v přítomnosti je velmi rozsáhlá. I když ho při každém jeho činu viditelně nepřiskřípneme za ocas a nenechává tak často a všude propálené stopy svých prstů, to je to nejmenší, přece ho poznáme snadno, jako děti světla, za mnohými hříchy světa, za mnohými moderními podniky, jejichž strůjcem a vůdcem je on. „Podle ovoce je poznáte."

Proto se jistě nemýlíme, řekneme-li, že to zlo, jež se dnes všude děje takovým způsobem, s takovým vypětím vší inteligence, vynalézavosti a snažení, s takovou obětavostí, že to musí býti svedenci ďáblovi, lidé v žoldu ďábelském, ba přímo zaprodanci peklu a ďáblu k démonské jeho službě proti království Božímu, proti němuž zvedli prapor pekla a zloby.

Dvě království

Tento boj mezi Bohem a ďáblem o lidské duše jest nejvnitřnější jádro dějin lidského pokolení, jest důvod a pramen buď jeho pokroku nebo úpadku, jeho časného i věčného štěstí nebo záhuby. Jen tak lze správně rozuměti dějinám člověčenstva, jejichž stěžejní bojiště jsou ráj, Kalvarie a Církev. — Smrtí

Kristovou byla však již zlomena neomezená moc a vláda ďáblova nad člověkem, nad křesťanem: při dobré vůli může snadno odrážeti všechny útoky ďábelské, obzvláště ty, kterými ďábel ohrožuje věčnou spásu naší duše. Nesmíme proto zapomenout, že království ďábelské a království Boží nejsou dvě království stejné moci, na sobě nezávislá. To by byl manichejský dualismus. I kdyby ďábelská moc, zloba a intriky dosáhly největšího možného vypětí a takřka naprostého — na oko — vítězství, vždy nám zbude pevná neochvějná důvěra ve slova víry, ve slova samého Krista: non praevalebunt — brány pekelné ji nepřemohou. Jak mnohdy, tak i dnes jen ta slova jsou nám útěchou proti všem úspěchům pekla.

Ďábel a jeho andělé jsou ve svém bytí i činnosti zcela závislí na vůli Boží, a proto i ve své nepřátelské snaze nám škoditi úplně podřízeni božské prozřetelnosti. Mohou nám škoditi, jen pokud jim to Bůh dovoluje, jak praví sv. Tomáš: „Ďábelské útoky na lidi pocházejí ze zloby ďáblů samých.... Avšak řád těchto útoků jest určen od Boha; Bůh svou moudrostí dovede vhodně užíti i zla a pořádá je k našemu dobru." (A. 114. čl. 1.)

Ďábel štvaný zoufalstvím, bezmocným vztekem a nenávistí vůle vůči Bohu, šíří všude jen zlo hříchu; snaží se v pýše napodobiti Boha aspoň v opaku, a tak se stává „malum sui diffusivum" rozlévajícím se zlem. Znaje slabost

naší vůle, cestičky a vnady, kde naše vůle snadno podléhá, obchází buď jako lev řvoucí hledaje, koho by zastrašil, nebo jako ošemetně lživý lichotník — podle osob, okolností a časů.

Zkušenost svatých

Ďábel nikdy nespí. Ďábel stále působí kolem nás. Stačí si přečísti spis „Od ďábla k Bohu", v němž líčí svoje zážitky bývalý nevěrec a socialista Retté, který zemřel r. 1931 jako zbožný kajícník — v kláštеře. Jen ten zakusil sám na sobě moc ďáblovou, když vedl zápas mezi věrou a nevěrou. („Životem" č. 80.)

A co zakoušeli od pekelných bytostí svatí a světice Boží! Co zakoušejí někdy zbožné osoby! Jsou případy, že jsou sužovány nejen duchovně, ale pronásledovány fysickým zjevem na popud satana, jak o tom čteme v životopisech mnoha světců, na př. u sv. faráře arského, sv. Dona Bosca, bl. Gemmy Galgani, Marie z Mörlu v Tyrolích a j.

Trápení sv. faráře arského

jak vypravoval, útočil na něho ďábel takto: Na počátku na něho doléhalo zoufalství a to silou nebývalou. Představoval si stále své chyby a nedokonalosti. Viděl nebesa uzavřena a peklo otevřené. Jeho apoštolát se mu jevil chabým. Pomyšlení bylo tím bolestnější, že po celý život opravdově věřil, a že nepochyboval ani trochu o ráji, který se mu zdál nyní býti

uzavřen. Bylo tím nebezpečnější, že mohlo, omeziti jeho horlivost, která, aniž si toho byl vědom, vykonala již mnoho dobrého. Ale ježto pokušení mu nemohla znechutiti jeho povinnosti, vymyslil ďábel jiná.

Dalek slabosti a nepřístupen halucinacím, jak o něm roztrušovali jeho spolubratří, farář Arský nevěřil na počátku v mámení ďábelská. Až teprve tehdy, když marně si hleděl rozumně vysvětliti první zvláštní nástrahy, které mu znemožňovaly spáti, pochopil jejich povahu.

Jednoho večera zabušil kdosi prudce na dveře. Otevřel okno a tázal se: „Kdo tam?“ Nikdo neodpovídal. Když se bušení opakovalo, tentokráte na dveře u schodiště, znovu se tázal, a opět neobdržel odpovědi. Ježto mu dal právě hrabě nádherné ornáty, které uschovával na faře, myslil, že zloději pokoušejí se vloupati k němu. Proto poprosil několik odvážných lidí, aby byli na stráži. Uslyšeli po několik nocí rámus, ale nic nenalezli. Hledali ve zvonici, ale marně. Vzbouřili jiné, ale opět zbytečně. Byli zděšeni, i sám farář měl strach. Když jednou v zimě uslyšel totéž bušení, vyskočil s postele a běžel na dvůr, přesvědčen, že ve sněhu nalezne stopu neznámých pachatelů. Ale neviděl nikoho, neslyšel nic, na sněhu nebylo jediné stopy. Tehdy pochopil, že ho chce pronásledovati ďábel.

Měla-li tato znamení hlavním cílem podě-šiti ho, lze tedy říci, že se jim to nezdařilo. Kněz měl, pravda, strach, když myslil na útoky zlých lidí, ale zvláštní věc: když měl jistotu, že pocházejí od démonů, nelekal se již tolik.

Ostatně hlavním cílem jeho pekelných nepřátel bylo mařiti jeho apoštolát tím, že by vysílili tělo i ducha. Vše bylo tak nastrojeno, že mu byl úplně znemožněn spánek. Nejčastěji slyšel jednotvárný hluk, který více než co jiného způsobuje nespavost a hluk se opakoval zase v jiném zabarvení, snad proto, aby si naň nezvykl. Hned jako by někdo řezal pilou dřevo nebo štípal, hned jako by zarážel do dřeva hřebík. Jindy se mu zdálo, že před farou pochodují pluky, nebo že nad jeho hlavou poskakuje stádo ovcí, pod oknem utíkal kůň, nějaká ruka bubnuje mu hned na stolku, hned na krbu, hned na džbáně s vodou, že všechny lyonské vozy přejíždějí po jeho podlaze, nebo že rozvášněný lid v cizí řeči se hádá na dvoře. Někdy se otevřely rázem dveře a kdosi ho oslovil jeho jménem. Pak se na něho sesypaly nadávky, z nichž nejčastěji byla: Ty požívači brambor. Potom se třásl veškeren nábytek a záclonami třeseno takovou silou, div se nerozrtrhly. Několikráte byl shozen s postele.... Svatý kněz trpělivě vše snášel a ani si nepostěžoval, že nemůže spáti. (J. Vianey, svatý farář arský, str. 78—80. Vyd. Škol. Sestry OSF., Král. Vinohrady.)

Tříbení bl. Gemmy Galgani (1878—1903) pomoci zlých duchů.

Aby ji Pán ještě více očistil a vytříbil, použil k tomu i zlých duchů. Již dříve ji upozornil: „Buď připravena, dcero má, z mého dopuštění přiloží naposled ďábel ruku k dílu, jež chci v tobě dokonati.“ Boj se rozvinul na celé čáře a byl namířen proti každé ctnosti a proti dobrým skutkům, které Gemma k Bohu konala. Stěžovala si mi jednou: „Jaká to trýzeň pro mne, že se nemohu modliti. Kolik námahy mne to stojí! Jak se ten šibal přičiňuje, aby mi modlitbu znemožnil....“

Někdy ji satan pokoušel rouhavými řečmi a chtěje svého účelu naráz dosíci, pravil: „Co činíš? Jak jsi pošetilá, že se modlíš k zločinci. Viz přece, jak krutě s tebou zahrává, když na tě kříž přibíjí. Jak jen můžeš milovati toho, jehož neznáš a jenž každému, koho miluje, posílá utrpení.“ Ale jeho slova a nášepty byly pískem do větru. Přece však velice zarmucovaly duši Gemminu, poněvadž ona, která Ježíše tak vroucně milovala, musila poslouchati, jak je tupen.....

Ale všemi úskoky svými nedovedl jí odníti důvěry k němu. Vrhl se na ni, když psala, vytrhl jí péro z ruky, roztrhl papír a násilně ji odtáhl za vlasy od psacího stolku, že mu v surových rukou nezřídka zůstal chomáč

vlasů. Konečně odcházel a řval vztekle: „Boj, tvému duchovnímu otci, dokud bude na světě!“

Nemoha ničeho dosáhnouti, chtěl ji aspoň k tomu svésti, aby si zdraví podkopala a ponoukal ji, aby konala kající skutky, jež jí duchovní vůdce zakázal....

Ďábel vida, že přes všechny úskoky své jest slabým dítětem přemožen, rozzuřil se, odhodil škrabošku a přešel k otevřenému boji. Často se Gemmě zjevoval v hrozných podobách, brzy jako vzteklý pes, brzy jako obluda, jindy jako divoch. Nejprve se snažil, aby ji poděsil svým ošklivým a hrozným vzezřením, vrhal se na ni, tloukl ji a kousal, strkal jí po světnici, vláčel ji za vlasy a i jinak ji mučil. O pouhé domněnce nemůže býti ani řeči, neboť účinky byly příliš znatelny. Vytrhané vlasy, modřiny, jež bylo několik dní viděti, prudké bolesti, které ubohá musila snášet na všech údech, svědčily o řádění zlého ducha. Často bylo slyšeti rány, bylo pozorovati otřesy, zdvihání a klesání postele. A ty útoky a to trýznění netrvaly snad kratičko, nýbrž celé hodiny, ano i celé noci. Slyšme Gemmu: „Včera jsem opět prožila smutnou noc. Zlý duch předstoupil přede mne v podobě obra a tloukl mne křiče: „Pro tebe není již naděje, jsi v mých rukou.“ Odvětila jsem: „Bůh jest milosrdný, proto se ničeho nebojím.“ Tu mi zasadil prudkou ránu do hlavy, vyrazil ze sebe vztekle slova: „Prokletá!“ a zmizel. Později přišel opět a počal

mne bíti provazem, na němž bylo plno uzlů. Činil tak, protože chtěl, abych mu byla po vůli a činila zlé, jemuž mne učil. Zdráhala jsem se. Tu mne bil ještě prudčeji a způsobil, že jsem hrozně narazila hlavou o zem... — Obluda mi zasadila hroznou ránu, vyhodila mne z postele. Bolestí jsem pozbyla vědomí a zůstala ležeti na zemi, až teprve po dlouhé době jsem přišla opět k sobě. Děkuji ti, Ježíši!"

Gemma si téměř zvykla viděti satana a hleděla naň asi tak, jako se dívá holubička na nečisté zvíře. V jednom listě praví: „Můj Bože, jak jest ošklivý a ohyzdný! Ale Ježíš mi řekl, že se ho báti nemusím."

Přece však nebyla nikdy bez bázně, že by mohla Boha uraziti naslouchánim nášeptům zlého nepřítele. Snažila se všemožně, aby se toho vystříhala a užívala svatého kříže, ostatků svatých, škapulíře, zbožných povzdechů, utíkala se s důvěrou k Pánu Bohu, nebeské Matičce, k svatému Andělu strážci a ke svému duchovnímu vůdci. Psala mi: „Otče, přijďte brzy nebo aspoň z dálky zažehnejte zlého nepřítele. Zle si se mnou zahrává. Ach kdybyste věděl, jak velice trpím! Jak byl rozlícen opět tuto noc! Tahal mne za vlasy a při tom křičel: „Neposlušnost, neposlušnost! Nyní již není času k polepšení, pojď jen se mnou!" — a chtěl mne odnésti do pekla. Tak mne trápil přes čtyři hodiny. Bojím se jen, že bych mu mohla povoliti a tím se svému Ježíši znelíbiti."

(Život bl. Gemmy Galgani, str. 107—112, přel. a vyd. Škol. ses. OSF., Král. Vinohrady.)

Opravdu, ani v dnešní době ďábel nepřestal působiti a projevovati svou zlobu.

Avšak všechna hrůzyplná ďábelská zjevení a posedlosti (satan na Svaté Hoře, satan v Ilfurtu a j.) pro které bývá ve světě mnoho hluku a trápení svatých a pod. není nic tak zlého a hrozného, pokud nemá v rukou duši, pokud se to týká jen těla. Satan to musí provádět někdy jen z tajemného dopuštění Božího pro nějaké vyšší dobro: na upozornění věřících k větší bdělosti, jako trest nebo jako zkouška. Nebezpečnější je skryté ďábelské působení, jímž nepůsobí hrůzu a bolest, ale hřích; a to nás děsí nejvíce.

Ďábel více působí, když je popírán

Proto se mu velmi hodí, když se někdy jeho existence a působení mezi lidem popírá, neboť tak má mnohem větší volnost ve své zhoubné činnosti, své největší popiračе může postavit obratem ruky v čelo svých výbojů; v noci, když lidé spali, nepřítel sel plevel mezi pšenici.

„Je to s ním jako s tajnými spolky a společnostmi: daří se jim nejlépe, když se popírá, že neexistují." (Weiss, Apol. II.) A tuto náladu on sám vyvolává před svými nejkrutějšími výboji. Ukázalo se to v dějinách již tolikráte, že i dnes bychom mohli tušiti těžké

chvíle v blízké budoucnosti, kdybychom se odvážili čekati ještě větší rozmach jeho hrozné moci, než jak jej vidíme již dnes. Zatím co na jedné straně je slepě popírán, na druhé straně je zjevně a výslovně ctěn jako vůdce celé moderní vzpoury proti Bohu.

Vždyť jak možno hledati jen jinde, jen v lidech — ostatně příliš patrný — pramen vší dnešní zloby, tolika hrůz dnešní společnosti, tolika tajných a veřejných odpadů, tolika pohoršení hodných politování, malomocenství nečistoty, která vše poskvrňuje, proudu bezbožnosti, který strhuje a zatopuje, nezdravé lehkomyslnosti, která pro nic za nic přivádí k samovraždě jako k účinnému léku, pochybovačnosti, která stále více vystupuje a obětuje každý, i sebe světější ideál zhovadilému pudu a rozmaru, zpohanštělého ovzduší, které nás tísní, přesyceného bacily hříchu? (Sr. Oportet illum regnare.)

Ctěme jen úzkostlivě nářky papežů, vyjadřující totéž. „Přeceňují se věci časné, lidé touží nesmírně po hodnostech a po malicherné slávě světské, neváží si žádné autority, ani slova Božího.“ (Pius XI. Enc. Miserentissimus 8. V. 1928.) I dnes je v jistém smyslu satan opravdovým

„knížetem tohoto světa“.

„Ač stokráte poražen a vypuzen ze svých kluzkých zákopů, obnovuje bez přestávky své

krvavé útoky a svou promýšlenou zkázu. Byli bychom slepí, kdybychom nepoznali zvrhlou a zkázonosnou horečku jeho šílené činnosti v záhubě duší, která se přílišně rozmohla rozmachem tolika vynálezů a tolika nemravných nauk.

Jistá krutá zášť, jisté rafinované podvody „proti Hospodinu a jeho Pomazanému", jistá nezákonná a nespravedlivá násilí proti tomu, kdo v pokoji chce vykonávati nejsvětější ze všech úřadů, jistá lstivá a tvrdošíjná pronásledování, která hledají záminku a ospravedlnění v zákoníku antikristově, jisté svatokrádežné vtipy, při kterých vás až zamrazí, jistá „elegantní" rouhání pronesená s krutým klidem a okořeněná radostí a drzé pomluvy denního tisku a hrůzy špinavé a smělé literatury, která chce opanovati vše, ty krásné umělecké verše a díla, jež svou jemností nepozorovaně, ale s logickou jistotou vedou k smrti, ke zkaze mravů, k pohoršení nevinné mládeže, to dráždění na všech stranách nutně předpokládají tajného našeptavače, jehož zloba daleko překonává každou hranici zloby lidské.

Jsou zločiny sociální a náboženské, jsou duševní převrácenosti, které může vymysliti a uskutečniti jen ten, který byl označen jako „vrah od počátku" (Jan 8, 44), a to nestydaté tyranství bezbožnosti, to „moudré utiskování" (Ex. I., 10) nemocných, chudých a slabých všeho druhu, jímž se téměř znemožňuje náboženn-

ské poučování, mravní život, vyznání víry, a ta řež nevinných vykonávaná s vášnivostí a neuvěřitelnou závistí ve jménu vědy, estetiky, zdravotnictví, umění, a ta netrestaná volnost mravů a denní zločinnost, novin, které v nerozumnosti moderního života zaujímají místo sociální instituce... všechny tyto věci může uskutečniti jen ten, který je „Bůh tohoto světa." (2. Kor. 4, 4.)

Jsa obratný při zakrývání svých zásahů, schopný docela i popříti svou existenci, má — tato pyšná opice Boží jako Pán Ježíš své účedníky, své evangelium, své vyznání víry, své sliby, svá blahoslavenství, svůj katechismus, své svátky, svou liturgii, své svátosti, své martyrologium, své kněžstvo, svou církev „lid satanův." (Zj. 2,9.) (Oporter.)

Církve satanovy

Opravdu není možno neviděti ta hrozná zla dnešní doby naprosto přesahující sílu, schopnosti a zlobu lidskou. I když se dnes ďábel nezjevuje tak často jako kdysi, přec jeho vliv na lidskou společnost je mnohem větší, právě tím, že neobchází u ž j e n jednotlivce, ale celou společnost právě svými o r g a n i s o v a n ý m i s p o l e č n o s t m i, sám jsa skryt za svými lidskými zástupci. Proto je lidstvu nebezpečnější na příklad zednářství, bezbožectví, theosofie, spiritismus než čarodějství a kouzla jednotlivců; to je ďábelská

elita těch nejoddanějších, kteří už ani nevyžadují od ďábla zvláštních představení, kousků, a jsou mu velmi „apoštolsky“ činni, „soptí hrozbou i vraždou proti učedníkům Páně.“ (Sk. ap. 9, 1.), jako kdysi Šavel, majíce za to otevřené království světa. Jsou to řády a církve satanovy proti Církvi Kristově. Proti katolicitě jsou internacionální, proti desateru hlásají bezbožectví, svobodu, volnost mravů; Církev hájí vlastnictví, tedy oni: vlastnictví je krádež (Proudhon) atd.

Bezbožectví, komunismus

Z papežů i Pius XI. starostlivě proti nim volá:

„Nepřátelé veškerého řádu sociálního, obzvláště bezbožectví a komunismus, snaží se odvážně zlomiti každou uzdu, roztrhnouti každé pouto, uložené zákonem božským neb lidským, začíti nejkrutější boj proti náboženství, proti samému Bohu. Vyplňují ďábelský program: vyrvati ze srdcí všech, i děti, každou myšlenku a každý cit náboženský... A tak vidíme dnes, co nebylo dosud viděti v dějinách: prapor satanské války proti Bohu a proti náboženství, zpupně rozvinutý ohavnou zuřivostí bezbožníků nade všemi národy a nade všemi díly světa.

Nechybělo nikdy zlých, nechybělo ani popiračů Boha — ale bylo jich poměrně málo,

byli osamoceni, popírali Boha, svého Tvůrce jen ve skrytu svého srdce.

Dnes naopak atheismus pronikl do širokých vrstev lidských: vniká svými organisacemi též do lidových škol, projevuje se na divadle a užívá k většímu svému rozšíření nejnovějších vynálezů: filmů, fotografií, koncertů a rozhlasových přednášek; má svá vlastní knihkupectví; tiskne svá vlastní díla ve všech jazycích, pořádá veřejné průvody, výstavy dokumentů a pomníků své bezbožnosti. Ba, ustanovili si politické strany, útvary hospodářské a vojenské....

Dokonce vůdcové celého tažení atheismu, těžíce z dnešní hospodářské krise, snaží se s ďábelskou vychytralostí přesvědčiti davy, že příčinou této obecné bídy je Bůh a náboženství. Svatý kříž našeho Spasitele, symbol pokory a chudoby, je postaven vedle symbolů moderního imperialismu, jako by náboženství bylo ve spojení s těmi temnými silami, jež působí u lidí tolik zla.

Zkoušejí takto ne bez úspěchu spojiti boj proti Bohu se zápasem o denní chléb, s přáním míti vlastní kus půdy, míti slušné mzdy, pěkné příbytky, zkrátka životní podmínky hodné člověka; rozpoutávajíce nejprudší pudy člověka prohlašují s cynickou nestydatostí, že nebude ani mír ani blahobyt na zemi, dokud nebude vyrván poslední zbytek náboženství a vyhlazen

poslední věřící.“ (Pia XI. projevy o komunismu.)

Vůdce ruských bezbožníků Jaroslavski napsal při světovém sjezdu bezbožníků v Moskvě (1937) provolání, vyjadřující program: Chceme spáliti kostely celého světa bez výjimky. Naše bezbožecké hnutí se stalo tak silným a obrovským, že zničí každičký náboženský cit. Toto hnutí jest jeden z nejdůležitějších prostředků našeho sociálního protináboženského boje, určený, aby zničil základ starého světa. Ti, kdož věří v Boha jakéhokoliv vyznání, ať si dobře zapamatují, že žádné božstvo, žádný světec, žádná modlitba je nezachrání před potopou.“ (Neděle č. 8.)

Svobodné zednářství

A jakých úspěchů dosahuje zapřisáhlý nepřítel Boží a lidstva — zednářství, viděli jsme již z tolika revolucí, válek, zápasů a prolévání krve a vidíme to dodnes v Rusku, Mexiku, Španělsku a jinde. Neboť ať je to čisté bezbožectví, komunismus, pohanství či zednářství, podstatně se mnoho od sebe neliší, a duchovní vůdce podobných podniků je vždycky tentýž, jen s trochu jinou maskou. Ačsi se zednáři před zákonem prohlašují za spolek humanitní, „hlavní a nejvnitřnější cíl zednářů je zničiti státy a náboženství, rozdíly stavovské a majetkové, aby byla zavedena úplná rovnost a stav blaženství — nebe na zemi“, tak píše

zednářský klasik Lessing ve svém díle Ernst und Falk, které je považováno za moderní zednářský katechismus. (K. Hetteš, Stěžeň 1928.)

A co o té společnosti prohlašuje Církev — papežové, kteří se i v takových věcech nesnadno mýlí? Od encykliky Klementa VII. „In eminenti" z r. 1738, brzy po založení zednářství (r. 1717), až po Pia XI. všichni jednohlasně svobodné zednářství nazývají: Synagoga satanova (Pius IX.), mor křivých cest, nejnebezpečnější nepřítel křesťanství a lidské společnosti (Lev XIII.), lůno úskočných lidí, bezbožnost lidí šílených, zuřivá bohaprázdná sekta, jejímž zákonem je lež, ďábel jejím náboženstvím a hanebnost její obětí.

Již Pius IX. volal a varoval: Tyto temné a nanejvýš škodlivé společnosti lžou jmény, aby vsely u neopatrných své šílené systémy; bohaprázdné zednářské plémě nevěrců, spojené v zločeněném svazku, má ďábla za otce, tato zkažená společnost lidí... vypadává k zkáze lidstva z doupat a podvodné rty jejich členů, kteří pod zdáním počestnosti jsou pohaněni žhavou nenávistí proti náboženství Ježíše Krista, mají za účel šlapati nohama všecka božská a lidská práva. („Multiplices inter" r. 1865) — Zednářský list Laternia napsal k těmto pap. enc.: „Papežská stolice co nejjasněji poznala jemným čichem, jenž je jí ve věcech církevních a politických vlastní, nejvnitřnější jádro zednářství." (K. Hetteš.)

Ačkoli dnešní zednáři u nás se nezdají tak protináboženský zahrocení a výbojní jako jejich bratří v Mexiku, Francii a jinde, a jsou zapsáni jako zednáři spíše proto, že je povznáší mezi vyšší kruhy a otvírá přístup k vyšším úřadům, ani oni neunikají rozsahu can. 2335., který vylučuje z Církve ipso facto každého, kdo se dá zapsat do svob. zednářství nebo podobného proticírkevního (nebo i protistátního) spolku; tato exkomunikace je reservována prostě apošt. Stolicí. — „Nemiluje-li kdo Pána našeho Ježíše Krista, buď proklet.“ (1. Kor. 16, 62.)

Výslovní ctitelé ďábla

Dosvědčuje to i slavný Joris Charles Huysmans, konvertita od sanatismu; ďábel může nejlépe působit, když ho zastupují jemu zasvěcení nebo prokletí démontičtí lidé; v těch se zklame nejméně, ti mnohdy dokáží více než on sám. Démonismus v člověku je nejhorší.

Satan si vymohl a vymáhá zbožňování a jemu tolik lahodící vůni kadidla, adorace, zasvěcení a obětí nejen u pohanských národů, jak o nich píší cestovatelé (na př. V. B. Seabrook: Ostrov černých kouzel, o kreolech na Haiti, kde se bohoslužba zvrhla v orgie satanovi, spisovatel sám je zde opanován a inspirován týmž duchem), i spisovatelé a básníci se stávají nástroji satanských inspirací,

když skládají po Carduccim své blasfemické hymny satanovi,[1]) nebo mu stavějí, jako Jidáši pomníky, jak se stalo v Rusku, prý na usmíření urážek a kleteb, kterými byl po dvacet století zasypáván.

Nač by také dnes ďábel zuřil a projevoval svou moc navenek tak hrozným způsobem, posedlostí, jak činil hojně za dob Starého zákona a v prvních dobách křesťanství — ačkoliv případy ďábelské posedlosti se vyskytují i v nejnovější době. Bruno Grabinski v díle: Wunder, Stigmatisation und Besessenheit der Gegenwart, vyd. 1923, uvádí případy ďábelské posedlosti z 19. i z 20. století. Uvádí četná svědectví učenců katolických i protestantských, kněze exorcisty, který již několikrát zlé duchy vymítal a vyvrací námitky těch, kdo případy posedlosti vykládají jako zjevy metapsychické (str. 301—331).

Vypovědi, k jakým jsou ďáblové donuceni při exorcismu (vymítání), potvrzují pravdivost slov: Ďábel obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil. (Zajímavý byl na př. dialog svatého faráře arského s posedlou.) Nač by si však ďábel násilím vymáhal panství jen nad tělem, když svého cíle — vlády nad

[1]) Bez pout svou vroucí - hymnu ti zpívám, - vzývám! - Satane, zdráv buď, tě, králi hodů, - satane, - ty duchu vzdoru, - ty sílo rozumu - vítězná v sporu. - Tobě dým kadidla, - ples a dík svěží, - neboť tys přemohl Jehovu kněží. (Přel. Vrchlický „Poesie italské nové doby".)

lidskými dušemi — dosahuje jinak mnohem snáze a v hojnější míře?

Svět sám jde ďáblu vstříc

když chtěje vyzkoumati záhady budoucnosti a tajemství srdcí, hledá věštce, ptá se točících se stolů, hvězd, rukou, medií, cikánek, náměsíčnic a věštkyň (jen v Paříži je jich 34.600!) — radí se s ďáblem, cituje mrtvé, vstupuje do chrámů theosofie, spiritismu, okultismu, satanismu (Janvier O. P.) a činí dokonce přímé a vědomé smlouvy s ďáblem (viz Eva Lavalierová, Vítězové), aby získal nějakou časnou výhodu i za cenu své věčné spásy. I když nepřipouštíme možnost formální úmluvy mezi člověkem a ďáblem v právnickém smyslu,[1]) jisto je, že pokusy o to se dějí.

1. (To by předpokládalo vzájemnou důvěru, že se věc smluvená dodrží, předpokládá tribunál, který by v případě nedodržení mohl stranu donutit. Než jak může člověk důvěřovat ďáblu, otci lži, odvěkému nepříteli člověka, a jak by mohl na něm vynutit dodržení smlouvy? A co může člověk ďáblu za domnělá dobra dát? svou duši? Ta je Boží.)

Ostatně k čemu třeba zvláštní smlouvy, když každým těžkým hříchem duše propadá věčné záhubě? A jestliže ďábel opravdu v mnohých těch skutečných pokusech formální úmluvy vyjevuje věci skryté, nebo poskytuje hmotné dobro (není-li to vše jen pověra) — činí to ne proto, aby plnil svůj slib, nebo aby se odměnil, nýbrž spíše proto, aby zlákal i jiné.

Temné styky

Všechny druhy styků s ďáblem: černá magie, čáry, kouzelnictví, věštění, nekromantie, chiromantie atd., jsou v moderní době nazývány společným jménem okultismus, který vlastně v sobě shrnuje všechny druhy čárů atd. a rozlišuje se dnes hlavně na magnetismus, hypnotismus a spiritismus. Poněvadž většinu zjevů mesmerismu (magnetismu), animálního magnetismu, somnambulismu atd. lze vysvětliti z příčin přirozených a není třeba na jejich vysvětlení předpokládati vlivy démonické, všimněme si jen, ovšem co nejstručněji, jevů spiritismu (ačkoli i v magnetismu jsou tyto mimořádné a mimopřirozené zjevy, jako čtení zavřené knihy, čtení písma analfabetem, přemísťování smyslů, dvojení osob, čtení myšlenek, poznání věcí budoucích, mluvení neznámou řečí, a pod., jež byly dosud jako mimopřirozené přičítány ďáblu).

Spiritismus není nic nového. Byl znám již ve Starém zákoně a u pohanů. Prostředky, kterými si spiritisté „vymáhají zprávy na duchových bytostech“ jsou dnes hlavně: klepání a psaní stolečků a prostřednictví medií. Zjevy spiritistické jsou buď fysické či smyslové, afektivní a intelektuální. Hmotné předměty se beze vší viditelné příčiny pohybují, vznášejí se ve vzduchu, jako by zcela pozbyly přirozené tíže. Hudební nástroje samy sebou hrají,

objevují se ve vzduchu zářící ruce, ano i duchové se objevují odění astrálním tělem. Zjevy intelektuální záleží v různých zjeveních, poučováních, čtení myšlenek a vnitřních rozkazů skrytých v hypnotisérovi, předpovědi, úkony a vnukání na dálku atd.

Je sice pravda, že některá media byla nade vší pochybnost usvědčena z klamu; něco se dá vysvětliti halucinací nebo jasnovidectvím. Jiné věci zatím někteří vykládají dosud neznámou, fysickou nebo zvláštní psychickou elektřinou. Avšak při vší chabosti všech těchto vysvětlování zbývaly ještě případy vůbec nevysvětlitelné jinak, než skutečným zásahem světa duchového. A poněvadž je nemohou způsobit Bůh ani dobří andělé, ani duše, které jsou v nebi nebo v očistci, neboť jsou to skutky buď nedovolené, odporující Bohu, nebo příliš malicherné, nezbývalo než předpokládati, že je působí ďáblové.

Iluse spiritismu

Zdá se, že nejlépe tuto věc řeší Břetislav Kafka na základě dlouholetých a bohatých zkušeností v knize „Svítání v duši", kde všechny tyto a podobné zjevy vykládá na základě zcela přirozených příčin, jež zde ovšem v krátkosti nemožno podrobně popsat.

Zjevy metapsychické dělí na dvojí: na neočekávané a na vyvolané. Tvrdí, že z denních pokusů nezná ani jednoho projevu duše

600

že záhrobí, popírá též tvrzení spiritistů, že při spiritistickém mediu působí vlivy nadpřirozené a neznámé; spíše medium je pod vlivem kroužku a silné vůle hypnotisérovy. Také málo zjevů je možno považovati za pravé, z 80% náleží k halucinacím, jasnovidnosti, předráždění mozku, k záchvěvům nervovým a hlavně ke klamům, jichž pramenem jest podvědomí media. Stačí jen podvědomému já dáti směr, přáti si, a projev domnělého ducha je tu. Neboť magnetický řetěz, nebo již pouhá přítomnost členů způsobily, že byla částečně odňata mediu životní magnetická energie, přešla na osoby kroužku. Medium upadlo v spánek a jeho činnost podvědomá se stala pouhým nástrojem sil cizích individuí, které bezbrannou duši subjekta s jejími přímo zázračnými dary strhují a dirigují, aby v protonaci (nejjemnější flud, do něhož se vše, co se na světě stalo, vtiskuje) zachycené životy zemřelých jednotlivců vyvolaly.

Mylná víra kroužku, čekajícího na projevy záhrobních duchů, znásilňuje medium, jemuž jest tato mylná domněnka vnucena, takže musí věřiti totéž, co všichni v kroužku, že totiž se stává prostředníkem záhrobního ducha. Pak mluví ze své bohaté, obdivuhodné obrazotvornosti a klame přítomné. Anebo, je-li dobré medium, skutečně z protonace přijímá silnější charakteristické rysy zemřelé osoby, přejímá na sebe celou jeho vnitřní individualitu, celý

jeho někdejší život, a ten se pak v mediu a skrze ně věrně projevuje. Mluví mateřštinou nebožtíkovou, projevuje schopnost mluviti různými jazyky, reprodukuje čistě jeho dialekt, zvyky atd., takže to dělá dojem, jakoby se skutečně projevoval zemřelý otec, strýc, babička, osoba známá nebo cizí, hříšník nebo světec, a přece jsme daleko od skutečnosti; skutečná duše zemřelého má při tom úplný klid.

Není tedy nic zvláštního, že dovedlo medium r. 1873 dokončiti započatý román „Tajemství Edvina Drooda", geniálního angl. spis. Dickense. Jeho představa celého románu přešla do fluidu protonace. Tato kostra stačila podvědomé činnosti media, aby správně román dokončilo. Jest tudíž nesmysl věřiti, že zemřelý spisovatel druhou polovici svého románu napsal sám prostřednictvím media v transu.

Medium může, buď v kroužku nebo při samovolném odpoutání duší, zachytiti každou silnou myšlenku, která se teprve zrodila v mozku a nebyla ještě fysicky provedena, a zjeviti ji, takže se nám to zdá býti proroctvím. Takových předpovědí od osob v přirozeném nebo umělém spánku bylo mnoho, na př. předpověď královraždy v Srbsku, války ruskojaponské, ruské revoluce, různých zločinců, otrav, vražd atd. Choť římského Caesara měla sen o krvi, tekoucí z jeho sochy. Druhého dne byl zavražděn. Choť Caesarova jsouc nemagne-

tická zachytila plán vrahů. Biskup dr. Lanyi měl předem vidění, že arcikníže Ferdinand s chotí budou v Sarajevě zavražděni. Citlivci vyciťují předem nástrahy a nebezpečenství hrozící vlastnímu životu, též živelní katastrofy, uhádnou obsah zavřených dopisů. Též vlastnosti osobního magnetismu a přidružených příčin jsou tařka nevyčerpatelné. Mohou způsobiti vznes subjekta čili media, materialisaci a jiné ještě jevy (viz Spesz: Okultismus a zázrak). Mnohým lidem se tyto zjevy zdají přímo nemožností, zázrakem. Zasvěcencům je to něco obyčejného, ač příčiny jsou skryty smyslovému vnímání. Není vše již nadpřirozené, co jest skryté, a může to býti probádáno a poznáno, pokud to nepřesahuje síly přírodní. Kdo takovéto a podobné zjevy zná a dovede je sám vytvořiti, pochopí, co se děje při spiritistických seancích, a nevidí v tom nikdy duchů záhrobních. (Viz Kafka: Svítání v duši str. 50, 145; Spesz: Okultismus a zázrak.)

Spiritismus

Spiritismus není jen tak nevinná věc právě proto, že spiritistická media odpověďmi na kladené otázky odvracejí od víry v Boha (nebo spiritisté se odvracejí sami nechtějíce věřit a nevěříce působí na medium, sami se klamou; nevěra jejich je důsledkem jejich nerozumu a zaslepenosti, proto si budou jednou sami soudci) od víry v Ježíše Krista Syna Bo-

žího, Vykupitele. Existenci pekla a ďáblů naprosto popírají a ještě jiné zjevené pravdy, což spolu souvisí. Duchové mediem „citovaní" se často vydávají za duše zemřelých světců, za duše sv. Apoštolů, P. Marie, za vyslance Boží a samého Krista — a tím je snižují a sami těm zjevům věří víc než Církvi; proto Církev spiritismus odsoudila jako bludnou pověru a heresi nebezpečnou náboženskomravnímu životu a katolíku není vůbec dovoleno účastniti se spiritistických seancí, byť i za dobrým účelem. (Enc. Pia IX. Supremae 1856; Derc. S. C. S. z 27. IV. 1917.)

Spiritisté, jakožto společnost, jsou organisováni jako náboženská sekta, nebo řekněme přímo, jedna z moderních proticírkví — c í r k e v s a t a n o v a. Jako proticírkevní náboženskou společnost ji skutečně organisoval Allan Kardek (vlastním jménem Hippolyt Rivail), velekněz této církve, jenž praví, že Bůh soudil Církev katolickou a nalezl ji neschopnou jejího poslání, a proto ji zavrhl. Papež, kardinálové, kněží, že jsou neschopni reformy, neschopni přijmouti spiritismus, a proto musí zahynouti. Spiritismus že přišel proto, aby prohlásil a doplnil evangelium, aby přemohl starou a utvořil n o v o u c í r k e v.

Celá soustava nauky spiritistické je pouhý materialismus nebo pantheismus. Popírá podstatný rozdíl mezi duchem a hmotou, mezi mravním dobrem a zlem, popírá skutečnost

věčných trestů. Podle jeho učení všichni lidé jak vyšli z Boha, tak se zase jednou v něm rozplynou a ztotožní. Jediný následek i nejtěžších hříchů a zločinů by byl pouze ten, že duch dojde stěhováním své dokonalosti a splyne s božstvem o něco později.

A tak i spiritismus je jeden z moderních a mistrných prostředků satanových, jímž mnoho duší láká a svádí pro jejich nerozumnost, nevěru a pověru, odvádí od Boha a činí zralými pro peklo; a mnoho je těch, kdo kráčejí touto cestou, jež není cesta spásy a nevede k cíli života.

Zmodernisování a úžasného rozšíření se dostalo spiritismu hlavně od r. 1847, kdy začal „styk s duchy" s pomocí klepání, k čemuž podnět daly Foxovy dcery Lea a Kateřina v Americe. Příčinou toho byly ovšem samy (podle Kafky), neboť jsouce dobrá media, vycítily ve svém uvolněném oduší v domě čin vraždy. Činnost „ducha" byla duševní činnost člověka zabitého před lety v onom domě, která se vtiskla do protonace a pak zneklidnila podvědomí autosubjektivních medií, a ten neklid se projevoval na venek.

Z Ameriky se ovšem spiritismus (duchařství) rozšířilo do Anglie a do celé Evropy a získával přívržence ze všech stavů, u lidí vzdělaných i nevzdělaných. Do Čech se dostal z Německa přičiněním továrníka Etricha v Trutnově, odkud se rozšířil po celých Čechách, Mo-

ravě a Slezsku. Nejvíce spiritistů je v Podkrkonoší mezi chudým lidem, jenž je mu vášnivě oddán a nedá se přese všechno úsilí a upozorňování na blud a nebezpečí odvrátiti od této zhoubné pověry.

Střízlivi buďte a bděte . . .

Potřeba světa nadsmyslného jest tak srostlá s lidskou přirozeností, že lidé, kteří se vzdali víry v pravého Boha, hledají takřka pudově jinde spojení se světem nadsmyslným.

Ubohý svět nechce uznat Boha a být příslušníkem jeho království; je tedy poddaným království ďábelského, ať chce nebo nechce, ať vědomě nebo nevědomě. „Neboť nikdo nemůže položiti základ mimo ten, který jest položen, a ten jest Ježíš Kristus." (I. Kor. 3, 11.)

Viděli jsme, že odvěký náš nepřítel ďábel neustal ve své zhoubné činnosti činiti úklady lidstvu, naopak, že působí dnes zhoubněji, než kdy jindy, jen moderními způsoby. Proto také Církev svatá nařídila zvláštní modlitby na odvrácení úkladů ďábelských (Lev XIII.) po mši svaté.

Katolíci si mnohdy ani neuvědomují své štěstí a nedovedou si vážiti nesmírné ceny toho, že se jim dostává nadpřirozeného světla víry a milosti spojení s Kristem. Mnozí by rádi byli Boží, ale při tom po očku zvědavě pokukují po tajemných kuriositách, ačkoliv o nich vědí, že takto jsou zakázané. Je to lehko-

myšlná dvojakost, která se nevyplácí. Již dobrovolně se vydávat v takové nebezpečí víry je těžký hřích.

Varujme a odříkejme se ďábla i všech skutků jeho i vší pýchy jeho a nebuďme svou zlobou a sváděním bratří nástroji ďáblovými; neboť sváděti k hříchu je tak vlastní činnost satanova, že když člověk někoho svádí, činí to jen jakožto nástroj ďáblův. (Sv. Tomáš, S. 114, čl. 3.)

Uvědomme si jednou vážně, že jsme dosud nezvítězili svůj životní boj a že musíme být stále připraveni a stále vybojovávat silou a vítězstvím Kristovým spásu své duši, „abychom nebyli oklamáni od satana; neboť nejsou nám neznámy jeho úmysly“ (2. Kor. 2, 11), ačkoliv „i satan se přepodobuje v anděla světla“ (tamt. 11, 14).

Jen si uvědomujme stále bolestný zápas Církve s branami pekelnými o každý okamžik přítomnosti, o každou duši, i o naši — a spojujme se s ní celou vroucností své duše v úpěnlivém volání po každé mši svaté k nebeskému jejímu patronu sv. Michaelu: ty, kníže vojska nebeského, satana a jiné duchy zlé, kteří ke zkáze duší světem obcházejí, božskou mocí svrhni do pekel.

A slyšme ještě Apoštolovo napomenutí k mravnímu boji a k modlitbě: Oblecte se v plnou zbroj Boží, abyste mohli čeliti úkladům ďáblovým, neboť bojování naše není proti

krvi a tělu, nýbrž proti knížectvím a mocnostem, proti světovládcům této temnosti, proti duchům zlým v povětří. Proto vezměte plnou zbroj Boží, abyste mohli odolati v den zlý a vykonajíce všechno státi vítězně. Stůjte tedy pohotově jsouce opásáni na bedrech pravdou, oblečeni v pancíř spravedlnosti a obuti na nohou hotovostí evangelia pokoje, a vezměte ke všemu tomu štít víry, kterým byste mohli uhasiti všecky ohnivé šípy nešlechetníkovy, a vezměte přilbici spásy a meč Ducha, to jest slovo Boží, modlíce se v Duchu všelikou modlitbou a prosbou každého času bdíce ve vší vytrvalosti. (Ef. 6, 11—19.)

„Střízlivi buďte a bděte, neboť protivník váš ďábel obchází jako lev řvoucí hledaje, koho by pohltil. Jemu odpírejte silní ve víře, vědouce, že totéž utrpení se děje bratřím vašim ve světě. A Bůh, veliké milosti, jenž nás povolal k věčné slávě v Kristu Ježíši, po krátkém utrpení sám vás zdokonalí, utvrdí a upevní. Jemu buď sláva a panování na věky věků. Amen.“ (1. Petr. 5, 8—11.)

Imprimatur: M. Dittl O. P., Prior Provincialis. Reg. pag. 234/38. Olomucii, die 2. Aprilis 1937. Imprimatur: Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis. Olomucii, die 2. Aprilis 1937.

„ŽIVOTEM“. 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

Dr. ALFRED FUCHS:

Dva kněží konvertité z Israele

P. František Maria Liberman
P. Heřman Augustin
Maria Cohen

ŽIVOTEM ČÍSLO 28
Ročník XII. • Číslo 2

CENA 50 HAL.

Úvod.

Když v 18. století pod vlivem myšlenek osvícenských byly rozraženy závory ghett, když židům byla přiznána t. zv. lidská práva, byla prvním následkem úplná desorientace v kruzích židovských. Strážci orthodoxie tušili dobře, že talmudské židovství chránící žárlivě Israel před jakýmkoli vnějšími vlivy asi brzo bude oslabeno a že židé osvětleni světlem civilisace a kultury budou asi hledět splynout se svým křesťanským okolím. Když pak dochází ku překladu Thory do němčiny, jejž pořídí učený a duchaplný přítel Lessingův, Mojžíš Mendelssohn, jest nejprve nutno o přípustnost tohoto překladu vybojovati boj s konservativci, ale pak se překlad Mendelssohnův vžije tak, že němčina se stává takřka druhým liturgickým a kanonickým jazykem židů. V Čechách žily na př. na venkově donedávna židovské rodiny, které po celý týden mluvívaly česky, ale v sobotu mluvily německy, protože němčina se stala svátečním jazykem. Josefinism u nás vyvrcholil tuto germanisaci židů, jež teprve nyní, v době hitlerovského náporu dostává rozhodné rány od samotných Němců.

Tato desorientace však jde daleko hlouběji. Hroutí se orthodoxie a židé osvětleni novým světlem a zvláště novými bludičkami, vrhají se v čelo hnutí volnomyšlenkářských a liberalistických, domnívajíce se bláhově, že bude-li

se co nejméně mluvit o náboženství, že se jim nejlépe daří jejich společenské mimikry. Netuší, že základy židovství jsou hloub, než ve vnější konfesní příslušnosti. Proto je nalézáme tak brzo v hnutí zednářském a později v socialismu. Hledají své místo většinou na levici. Jejich dravá snaha dostati místo na slunci, jež jim tak dlouho bylo odepíráno, vyvolává řadu nepěkných vlastností, především bezměrnou ctižádost, ony vlastnosti zbohatlého židovského parvenu, jenž se stal figurkou anekdot a satiry. Dochází ke křtům židů nikoli z přesvědčení, nýbrž ze snahy zapříti a zastříti židovský původ.

Ale jsou i mezi židy jemnější duchové, kteří chápou plně mravní nebezpečí tohoto stavu. Na jejich vnímavou duši narážely myšlenky revoluční i restaurační a oni se tázali po mravním poslání západního židovstva. K synagoze jim cesta zarostla, ztratili souvislost s hebrejským písemnictvím a jeho tradicí. Kde bude východisko? Nalezli jediné možné východisko z osudu Ahasverova: V upřímné konversi.

*

Mezi novodobými konvertity ze židovství jsou nejznámější postavy dvou bratří kněží Ratisbonnů, kteří po své konversi věnovali celý svůj život apoštolátu mezi židovstvem. Ratisbonnové vyšli ze židovstva liberálního, značně odcizeného tradicím Starého zákona a

musili si vybojovat znovu víru vůbec. V osobnosti P. Libermanna, s nímž chceme seznámiti svoje čtenáře, se setkáváme s židovským konvertitou a později knězem, který vyšel ze židovstva orthodoxního, neboť byl syn rabína. Znal dobře židovské písemnictví a tradici a ve své konversi nalézá nejenom uspokojení mesiášské touhy, ale i vyřešení mravní krise židovského náboženství.

Také jejich cesty po konversi se liší. PP. Ratisbonnové se věnují svému národu. P. Libermann zakládá misijní kongregaci, určenou především černochům a P. Cohen se stává kazatelem ve Francii. I v tom jest poučení. Konvertité ze židovství, když jest jejich křest upřímný, nemívají často na růžích ustláno ani mezi židy ani mezi křesťany. Židé dovedou pochopit křest k vůli sňatku nebo k vůli místu. Neschvalují jej sice, ale chápou jej a pokládají pokřtěného žida nadále jaksi za svého člověka. Ale křest z přesvědčení, spojený s apoštolátem, je rozrušuje, neboť cítí, že zde jest ohroženo židovství. Zvláště Theodor Ratisbonne to zkusil na vlastním těle. Ale i křesťané neradi zapomínají na jejich židovský původ a nevěří jim, tuše v židovi vždy rozkladného skeptika a element revoluční. Proto začátky pokřtěných židů v Církvi nebývají lehké. Zaplať Bůh, že nebývají lehké, neboť žádný noviciát nemá být lehký. Láska musí být zkoušena.

P. Libermann

Na začátku 19. století žila v alsaském Savernu vážená židovská rodina rabína Lazara Libermanna. Ctihodný služebník Boží P. František Maria Pavel Libermann, o němž chceme psáti, byl pátý syn tohoto rabína a nazýval se ještě tehdy Jakub. Narodil se 12. dubna 1804. Byl nevzhledné postavy, slabého těla a ostýchavé povahy. Býval proto často předmětem škádlení i týrání svých bratří a spolužáků. Také jeho učitel s ním špatně zacházel. K tomu přistupovaly záhy i nemoci. Jeho dětství bylo tedy celkem neradostné.

Když je židovskému hochovi 13 let, stává se „bar micveh", což znamená doslova „syn povinností", t. j. bývá slavnostně přijat mezi členy židovské náboženské obce. Jest to obřad, jenž má jistou vzdálenou podobnost s katolickým svatým biřmováním, jež činí křesťana bojovníkem Kristovým. Děje se to tím způsobem, že mladý žid jest ponejprv vyvolán ke čtení Thory v synagoze a že sám předčítá obci t. zv. haftaru, t. j. díl z proroků připadající na běžnou sobotu. Od té doby jest vázán židovskými rituálními předpisy. Jakub projevoval od té doby značný zájem o židovské náboženské vědění a při veřejných zkouškách náboženských vždy vynikal. Proto si ho otec oblíbil a chtěl, aby se rovněž stal rabínem. U orthodoxních židů vyžaduje toto povolání dlouhé přípravy. Rabín není knězem v křesťanském smyslu tohoto slova. Není obětníkem, neboť oběti přestaly rozbořením chrámu jerusalemského. Jest učencem, vykladatelem Písma a talmudské tradice. Musí od malička tuto těžce srozumitelnou literaturu studovat a připravovati se na ni pilně po celý život. Po vykonání elementárního

studia byl přijat Jakub na rabínskou vysokou školu v Metách.

Tu se však stalo něco, co rozhořčilo celou rodinu. Nejstarší syn Jakubův Samson se zpočátku rovněž oddával talmudskému studiu. Ale odvrátil se od tohoto studia, neboť se mu zdálo, že talmudská dialektika jest úplně jalová.

Tehdy vznikalo v židovstvu na západě jakési reformační hnutí. Bylo výrazem náboženské krise západního židovstva, kterou židovstvo nepřekonalo dodnes. V prostředí západní civilisace těžko se udržely orientální předpisy Thory. Není tudíž divu, že povstal směr, jenž chtěl vykládati pouze symbolicky. Byl to jakýsi druh židovského modernismu, který posléze ovládl západní synagogy. I bohoboslužby, do níž byly přijaty chór a varhany, se přizpůsobila formám západním a tento rozpor mezi neology a orthodoxy rostl neustále a vedl často k vášnivým sporům, jichž býváme do dneška svědky v Přikarpatské Rusii a na Slovensku. Tito modernisté však zdůrazňovali více éthický obsah židovství proti starému formalismu, jenž se stával bezduchým. Přeměňovali však ponenáhlu staré, zjevené náboženství v pouhou liberální náboženskou filosofii.

I Samson se súčastnil podobného hnutí, protože v něm viděl ethickou obrodu židovstva. Brzo však viděl, že pouhá tolerance vůči křesťanství nepomáhá. Je nutno rozhodnout:

Buď anebo. Přišel již Messiáš, nebo nepřišel? Přišel-li, pak je bludem čekati naň. To byly asi myšlenky, jež mnohé z židů tehdejšího okruhu Samsona Libermanna dovedly do katolické Církve.

Tehdy byl strasburským generálním vikářem proslulý theolog, který náhodou měl stejné jméno, jak rabínův syn o němž píšeme. Jmenoval se Liebermann (Msgr. Liebermann se však psal po německu s „ie" nikoli po francouzsku, jako pozdější konvertita.) S tímto generálním vikářem navázali styky oni židé, kteří se přibližovali pravdě křesťanské. Výsledkem toho styku bylo m. j. že se Samson Libermann dal pokřtít. Přijal křest současně se svou manželkou 15. března 1824. Jeho příkladu následovali i jiní židé a také jeho dva bratří Felkel a Samuel.

Savernskému rabínovi tyto události ovšem nemohly býti lhostejny. Zdrtily jej přímo. Podle orthodoxního zvyku tyto děti proň umřely. Nebylo jich již. Přenesl proto celou svou lásku na Jakuba, který studoval v té době v Metách a navštívil svého bratra ve Strasburku, aby mu domluvil pro jeho odpad od židovské víry. Ale při náboženské disputaci s bratrem zachoval Jakub takový klid a vyslechl odpovědi svého bratra s takovým taktem, že jeho švakrová k němu promluvila slova vpravdě prorocká: „Z tebe bude nejenom křesťan, ale dokonce kněz a apoštol."

Netrvalo dlouho a proroctví se splnilo. Jakub nejenom se stal křesťanem, nýbrž vstoupil i do kláštera. O své konversi vypravuje takto: „Bylo mi asi 20 let, když se P. Bohu zalíbilo, aby započal dílo mého obrácení. Až do té doby jsem v dobré víře a bez pomyšlení, že bych snad žil v bludu, žil jako žid. V této době jsem však upadl do jakési náboženské lhostejnosti, jež po několika měsících ustoupila úplně náboženské prázdnotě. Čítal jsem si sice v Písmě svatém, ale s nedůvěrou. Jeho zázraky se mi příčily a nevěřil jsem v ně již. Mezi tím přestoupil můj nejstarší bratr ke křesťanství. Jeho krok jsem si ovšem nejprve vykládal tak, že byl způsoben jenom přirozenými motivy. Byl jsem toho názoru, že jest mu židovské náboženství tímtéž, čím bylo právě mně. Ale zazlíval jsem mu, že odpřísáhnutím staré víry zarmoutil rodiče. Nerozešel jsem se s ním však. Počali jsme si dokonce vyměňovati dopisy. Započal jsem tuto korespondenci listem, v němž jsem mu mírně vytýkal jeho krok a vykládal jsem mu při tom svoje myšlenky o biblických zázracích. Skončil jsem tím, že tyto staré zázraky pokládám za výklad fantasie a lehkověrnosti našich předků, a že je zavrhuji. Můj bratr mi však odpověděl, že on věří pevně v zázraky Bible. Všecky zázraky Starého Zákona měly podle něho však ten účel, aby připravovaly lidstvo na velikou událost zjevení Mesiášova. Tento dopis na mne

učinil jakýsi dojem. Řekl jsem si, že můj bratr studoval přece svého času totéž, co jsem studoval já. Ale jeho obrácení jsem připisoval stále ještě motivům lidským a tak brzo byl setřen dojem, který na mne učinil jeho dopis. Dále pak byla v mém duchu příliš hluboko zakořeněna pochybnost, takže nebylo možno, aby ustoupila nárazu tak slabému. Dobrota Boží mi připravovala zcela jiné otřesy. Počal jsem čísti Rousseauova „Emila". Kdo by uvěřil, že právě tato kniha, jež má tolik vlastností, aby otřásla vírou křesťanskou, byla jedním z prostředků, jichž Bůh použil, aby mne dovedl ku pravému náboženství? Mezi vyznáními venkovského faráře savojského jest i místo, jež mne zarazilo: Rousseau vykládá na tomto místě důvody pro Božství Ježíšovo a proti němu. Končí pak slovy: „Až do té chvíle nemohl jsem si představiti, co by na to vše asi odpověděl amsterodámský rabín." Když jsem četl tato slova, musil jsem si přiznat, že také nevím, co by se dalo asi na to odpověděti.

Taková byla moje nálada. Přes to však moje obrácení příliš nepokračovalo. Měl jsem přítele, který sdílel mou náboženskou náladu. Viděl jsem jej často. Skoro vždy jsme konali svoje studia a svoje procházky společně. Radil mi, abych odjel do Paříže. Měl jsem tam navštíviti pana Dracha, který také právě konvertoval a abych sám sebe vážně zkoumal,

co bych měl dělat, než na sebe vezmu povinnosti spojené s úřadem rabínským. Tento návrh se mi líbil a souhlasil jsem úplně. Bylo však také třeba souhlasu mého otce. Nebylo snadno ho dosáhnouti.

Svou cestu jsem vykonal pěšky a dorazil jsem do Savernu velmi unaven. Otec mi dopřál trochu odpočinku, než se rozhovořil o svých obavách. Než však nastala noc, povolal mne k sobě, že nechce déle čekati a žádá, abych rozptýlil jeho pochybnosti. Měl po ruce prostý prostředek. Bylo jenom třeba, aby se mne tázal na moje studie a zvláště na studium Talmudu. Podle toho, jak bych byl odpovídal, byl by poznal, jak jsem byl pilen. Věděl dobře, že při takovém předmětě, jako je Talmud, který vyžaduje tolik práce a paměti, tolik obratnosti a cviku, není možno oklamati mistra. Dal mi první otázku, jež byla právě taková, že moje odpověď musila ukázati, zda jsem se Talmudu naučil nebo ne. Ale já jsem studium Talmudu zanedbával skoro úplně již po dva roky. Ale sotva jsem otázku zaslechl, již mi pomohla podivuhodně dobrota Boží, jež chtěla mému obrácení. Byl jsem osvícen proudem světla, jež mi ukázalo vše, čeho bylo třeba k odpovědi. Já sám jsem se nejvíce divil, když jsem poznal, jak živě a rychle můj duch rozřešil a pochopil všecky záhadné a spletité otázky talmudského místa, jež mělo rozhodnouti o mé cestě. Ještě

více než já se divil můj otec. Jeho srdce jásalo radostí. Ačkoli obdržel pokyny, že chci odcestovati do Paříže proto, abych se tam setkal se svými bratry, nevěřil tomu. Dal mi tedy ssebou dopis pro rabína Deutze. S druhé strany byl jsem však doporučen panu Drachovi a obrátil jsem se k němu. Ale o něco později jsem svůj dopis odevzdal také u pana Deutze. Ze slušnosti jsem si od něho vypůjčil knihu. Brzo jsem mu ji vrátil a již jsem ho nenavštívil. Strávil jsem několik dní u svého bratra a byl jsem velmi dojat pohledem na jeho štěstí. Přes to jsem byl ještě dalek toho, abych cítil, že jsem se změnil a obrátil. Pan Drach mi opatřil místo v Koleji svatého Stanislava a dovedl mne tam. Vykázali mi malý pokojík a dali mi do ruky knihu Lhomondovu: „Dějiny křesťanského náboženství" a „Dějiny náboženství" a ponechali mne o samotě. Tato chvíle byla mi svrchovaně trapná. Hluboká osamělost ve světnici, osvětlované jenom podkrovním okénkem a myšlenka že jsem tak daleko od své rodiny, od svých známých a od své domoviny, mne hluboce zarmucovaly. Tu jsem si vzpomněl na Boha svých otců. Poklekl jsem a zapřísahal jsem Jej, aby mne osvítil, jaké jest pravé náboženství. Prosil jsem Jej, aby mi dal poznati, zda náboženství křesťanů je pravé. Je-li však bludné, aby mne od něho zády odvrátil. Hospodin pak, který jest blízek těm, kteří z hloubi duše

Jeho vzývají, slyšel modlitbu mou. V témž okamžiku dostalo se mi osvícení. Nazíral jsem pravdu. Víra pronikla mým rozumem a mým srdcem. Když jsem četl Lhomonda, byl jsem ihned a pevně přesvědčen o všem, co se v jeho díle vypravovalo o životě a o smrti Pána Ježíše Krista. Nepociťoval jsem ani odporu proti Tajemství přítomnosti Pána Ježíše v Nejsvětější Svátosti Oltářní, jež mi dali (nejednajíce zajisté příliš moudře) za předmět rozjímání. Od té chvíle nepřál jsem si nic toužebněji, než abych byl ponořen v koupel znovuzrození. Tohoto štěstí se mi mělo brzy dostati. Neodkladně mne připravili na přepodivnou Svátost svatého křtu a přijal jsem ji o vigilii vánoční roku 1826. Na Boží Hod byl jsem připuštěn ke stolu Páně. Nemohu se ani dosti vynadiviti změně, která se mnou stala v tom okamžiku, když křestní voda svlažila moje čelo. Stal jsem se vpravdě novým člověkem. Náhle zmizely všecky moje obavy. Ještě donedávna jsem pociťoval vůči kněžskému rouchu zvláštní odpor vlastní mému národu. Nyní však se mi však toto roucho jevilo v jiném světle. Místo, abych se ho bál, miloval jsem je. Zvláště jsem však pociťoval nepřemožitelnou odhodlanost a sílu, abych plnil zákon křesťanský. Vše, co souviselo s novou mojí věrou, mi vlévalo sladkou náklonnost.

Můj vstup do semináře St. Sulpice se uskutečnil v listopadu 1827. Byla to pro mou

duši doba požehnání a radosti. Ticho, jež se v semináři tak dobře zachovává, usebranost, kterou člověk čte na každé tváři a jež je takřka zvláštním znamením obyvatelů tohoto domu, to vše na mne působilo svrchovaně blahodárně.

Cítil jsem, že jsem v novém živlu a volně jsem vydechl. Moje první léta seminární uplynula v klidu. Vše se dálo podle mého přání. Když jsem však měl přijmouti svěcení na podjáhna, objevily se u mne prudké nervové záchvaty. Odložili tedy moje svěcení a superior mne poslal do Issy doufaje, že mne uzdraví venkovský vzduch. Zůstal jsem tam do roku 1837."

Potud Ctihodný služebník Boží. Nervové záchvaty o nichž mluví, byly vyložené příznaky epilepsie. Tato nemoc jest však překážkou přijetí svátosti svěcení kněžstva. Skoro po deset let byl Libermann zmítán padoucnicí. Dostavila se u něho po 25. roce jeho věku, tedy v době, kdy jest podle výroku Hippokratova pokládána za nezhojitelnou.

Tehdejší superior kongregace Eudistů, jež opět povstala ze ssutin revoluce, hledal duchovního, který by mu pomáhal vychovávati novice v Rennes. Po dlouhých poradách byl určen Libermann a to proto, že ačkoli měl toliko nižší svěcení, požíval stejné vážnosti, jako kněz. Libermann spatřoval v tomto po-

volání vůli Boží a přijal je v duchu víry. Nauky, jež uděloval ve svém novém postavení novicům byly zvláště podporovány jeho osobním příkladem. Ztělesňoval svým životem řeholi. Snažil se, aby jeho svěřenci žili z Boha, jako žil z Boha on sám. Jeden z nich, pozdější roslanský biskup Poirier se o něm vyjádřil takto: „Čas, který jsem strávil v novicátě Eudistů s Ctihodným Otcem Libermannem pokládám za zvláštní přízeň Prozřetelnosti Boží. Rád mu dávám titul Ctihodného Otce. Činili jsme tak všichni, ačkoli byl pouhým minoristou. Nebylo třeba dlouhého styku, abychom poznali, že jest člověkem naprosto vnitřním. Mluvil málo. Nikdy jsem neslyšel, že by mluvil zbytečně. Všecky jeho rozhovory byly takřka prolnuty stálým myšlením na Boha a vždy o věcech, jež se týkaly slávy Boží nebo spásy duší. Měli jsme zvyk každého večera mluviti jenom o Písmě svatém. Každý z nás po řadě uvedl určité místo z Písma a vykládal je, jak uměl, podle svých vědomosti. Tu zářily vědomosti a zbožnost P. Libermanna. Jeho velká znalost hebrejštiny, tradicí a zvyků židovských, působily, že jeho výklady byly svrchovaně zajímavé. Mimo to jsme byli všichni přesvědčeni, že jej Bůh uznal za hodna zvláštních osvícení pro čistotu jeho svědomí. Zvláště se projevoval tento dar Boží u něho ve styku s těmi, kdož se s ním radili ve svých pochybnostech a při nepokojích svědomí.

Ač jeho zdraví bylo tak chatrné, byl tak klidný, tak mírný a přesný při duchovních cvičeních, že člověk musil věděti o jeho nemoci, aby pochopil jak neustále trpěl." Potud biskup Poirier.

Když P. Libermann dlel v Issy, žil tam i Bedřich Le Vavasseur. Pocházel z velmi vážené rodiny z ostrova Bourbonského. Býval za svého dětství a jinošství často svědkem hrozného ponížení černochů v němž úpěli na Bourbonském ostrově. Horlivý seminarista zaplál touhou zasvětiti svůj život spáse duší černochů. Současně s ním byl v semináři mladý Kreol pocházející z rodu guvernérů na San Domingo. I on se zabýval osudem černochů ve své domovině. Oba klerikové se záhy spřátelili. Libermann se dověděl o jejich společných snahách. O prázdninách roku 1838 odejel Le Vavasseur do Rennes a radil se podobně se služebníkem Božím o apoštolátě mezi černochy. Libermann mu dodal odvahy a radil mu především k hojné modlitbě. Po svém návratu do Paříže se obrátil Le Vavasseur a jeho přátelé na pařížského faráře u Matky Boží Vítězné. P. Desgenettes, (jenž měl také vynikající účast v životě jiného velkého konvertity ze židovství, Theodora Ratisbonna.) Na Hromnice r. 1839 doporučil farář do modliteb svých věřících apoštolát mezi černochy. Tak začalo nové dílo křesťanské. Le Vavasseur se pak ještě poradil s ředitelem semináře a s jinými zbož-

nými muži a přátelé došli k úmyslu, založiti za účelem apoštolátu mezi černochy novou kongregaci. Le Vavasseur zpravil o tom Libermanna v Rennes. Po láskyplném svatém přijímání na den svatého Šimona a Judy poznal Libermann, že je vůlí Boží, aby takový apoštolát pro černé plemeno byl založen a že on se má státi otcem nové kongregace.

Podle toho také jednal. Rozloučil se písemně s převorem Eudistů a odcestoval přes Paříž do Lyonu, kde byl vlídně přijat abbé Ozanamem.

Po pěti dnech se odebral v průvodu svého přítele do Říma, kam přišel brzo po Třech králích. Zde jej však jeho přítel opustil. Libermann sám pak neměl ani peněz, ani známých, takže byl úplně osamělý a vydán nejhorší bídě.

Počátkem března se však Libermannovi přece podařilo, že byl uveden k sekretáři Posvátné Kongregace Propagandy, jímž tehdy byl Msgr. Cadolini. Vyložil mu svůj úmysl a podal mu memorandum. Po osmi dnech odebral se opět do sekretariátu Propagandy, ale odpověď Cadoliniho byla nepříznivá. Především mu bylo řečeno, že prve než cokoli podnikne v této věci, musí být knězem. Jeho situace byla podle lidského úsudku zcela beznadějná. Ale Libermann věděl, že právě v takových situacích bývá pomoc Boží nejbližší a modlitba nejmocnější. Modlil se horoucně a vytrvale a s mod-

litbou spojoval návštěvu špitálů, vězení, katechisování chudých dětí a pouti na milostná místa římská. Tento život víry a dobrých skutků posiloval Libermanna tak, že počal pracovati na stanovách své budoucí kongregace.

Zatím se jeho vyhlídky značně zlepšily. Nepříznivá odpověď Posvátné Kongregace byla mu dána proto, aby Propaganda získala času a mohla nabýti informací. Svatá Stolice se obrátila na pařížského internuncia Msgra Garibaldiho, aby ji zpravil. Šetření internunciovo dopadlo velmi příznivě pro Libermanna. Téhož dne dostal Libermann i z Francie list obsahující sdělení, že seminář Ducha Svatého jest ochoten přijímati jeho spolubratry, pod podmínkou, že Propaganda projeví souhlas s jeho úmysly.

Ale stále ještě nebyl Libermann knězem. Aby nabyl rady, putoval do Lorety. Cestoval pěšky. Jeho šat se roztrhal a zašpinil během pouti. Jeho postava byla nápadná a typ jeho tváře byl židovský. Zkusil proto mnoho ústrku na své pouti. V Loretě však došel ku poznání, že přemůže všecky překážky.

Hned po svém návratu do Říma nalezl tam dopis svého bratra, který mu oznamoval, že navštívil koadjutora strasburského biskupa, Msgra Rässa, který byl právě jmenován. V dopise stálo: „Nejdůstojnější Pán se mnoho vyptával na Tebe a na všecky Tvoje poměry. Když se pak dověděl, že se Ti naskytly pře-

kážky vzhledem ku přijetí svatého svěcení, vyslovil přání, aby mohl on sám vykonati na tobě obřad vzkládání rukou. Dodal pak, že tě co nejdříve očekává ve Strasburku, aby ti mohl uděliti subdiakonát."

Libermann se ještě písemně poradil se svým francouzským zpovědníkem, rozloučil se s Římem a po deseti letech zasedl opět do škamen jako posluchač bohosloví, tentokrát v semináři strasburském. Vstoupil do něho před Popeleční středou roku 1841. 5. června téhož roku jej posvětil koadjutor Msgr Dr. Räss na podjáhna a 10. srpna na jáhna. Na kněze byl vysvěcen 18. září 1841 v biskupské kapli v Amiensu.

Místo v dopise, jímž o tom podává zprávu svému bratrovi zní takto: „Této chvíle, tohoto jitra jsem byl posvěcen na kněze. Bůh ví, co jsem přijal tohoto velikého dne. Ví to jedině Bůh: neboť ani člověk ani Anděl toho nepochopí."

Po třídenním díkůčinění přistoupil P. Libermann podruhé k oltáři Božímu a vykonal Nejsvětější Obět mše svaté u oltáře Matky Boží Vítězné ve společnosti svých prvních druhů, Tisseranta, Le Vavasseura a Collina. To byla první konventní mše svatá Kongregace svatého srdce Mariina. Z chrámu Matky Boží Vítězné se odebral Ctihodný Otec se svými duchovními syny do vesnice Neuville, nedaleko

Amiensu, kde byl dne 27. září otevřen první noviciát kongregace.

P. Libermann živou řeholí a vzorem, jež duchovní rodina měla před očima.

První misionář, jejž kongregace vyslala, byl P. Laval, který se roku 1841 odebral na ostrov svatého Mauritia. Po vykonaném noviciátě odešel Le Vavasseur na ostrov Bourbonský. Roku 1842 odcestovali dva další členové kongregace na San Domingo a do Guineje. Roku 1841 vyjeli první misionáři africtí. Zatím se rozhodla Posvátná Kongregace Propagandy, že svěří kongregaci Libermannově trvale celý apoštolský vikariát a správu afrických misií.

Libermann zemřel 2. února r. 1852, na den Očišťování Panny Marie. Byly tři hodiny. Komunita zpívala nešpory a umírající jim naslouchal. Právě počalo Magnifikat. Smrtelný zápas Libermannův počal, když dozněl v chóru verš: „Et exaltavit humiles" — „A povýšil ponížených." Konec smrtelného zápasu nastal, když chór zpíval: „Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému."

Hrob Ctihodného služebníka Božího P. Františka Marie Pavla Libermanna jest v Notre Dame de Chevilly.

Literatura: Kardinál Jean-Battiste Pitra: „Lebens des ehrwürdigen Dieners Gottes Maria Paul Libermann. Něm. překlad z franc. J. Müller. Stutgart, 1863. — Anonymní kněz kongregace Sv. Srdce Mariina a Ducha Svatého: Leben des ehrwürdigen P. Libermann, Stifter der Gesellschaft der Missionäre vom heiligen Herzen Mariä, 1. General-Superior der Kongrégation vom heiligen Geiste und heiligen Herzen Mariä. Přel. J. Müller. Řezno 1881. — Johann Jakob: Lebens-

bilder hervorragender Katholiken des 19. Jahrhunderts: III. Bd. Paderborn 1905.

P. Herman Cohen.

Umělec-konvertita-řeholník: taková jsou stadia, jimiž přešel život P. Heřmana Cohena. Byl syn Davida Abrahama Cohena a Rozalie Benjaminové. Narodil se 10. února roku 1820 v Hamburku. Jeho otec byl obchodník, známý svou dobročinností. Heřman byl posílán svými bohatými rodiči do nejlepší školy ve městě, řízené v duchu protestantském. Protestantští spolužáci Cohenovi často však naň pokřikovali, protože byl žid. Ale on snášel tyto zkoušky s pravou židovskou houževnatostí. Nebyla to však oddanost a trpělivost, nýbrž pouhé přikrčení, naplněné touhou po pomstě. Zatím se Cohen snažil, aby překonal všecky svoje spolužáky vědomostmi, což se mu také zdařilo. Měl zejména veliké nadání hudební. Když mu bylo šest let, hrál s listu nejtěžší operní arie a skládal sám již fantasie.

Rodiče Heřmanovi byli přívrženci reformního židovstva, o němž jsme se zmínili v životopise P. Libermanna. Proto byla náboženská výchova v jejich domě velmi nedostatečná. Cohen sám napsal později: „Náš dům se podobal mraveništi. Ať člověk přišel kamkoli, vždy viděl jenom zboží a lidi, jak počítají peníze. Byl jediný rozdíl mezi těmito čilými lidmi: Lišili se velikostí svého majetku, který se těšil náležité úctě a vážnosti.“

Snad bychom mohli na tomoto místě učiniti poznámku o poměru židů k penězům: Málokdy se najde při vší lásce k penězům mezi židy typu Harpagonova. Židům byly peníze obyčejně prostředkem, nikoli účelem. Ovšem prostředkem velmi mocným, jenž jim pomáhal v době největšího útlaku ve středověkých ghettech, a jenž jim pomáhal ke společenské vážnosti a moci i tam, kde by jinak byli v opovržení. Peníze byly prostředkem uváděti celý svět na společného jmenovatele, protože žid, jakožto typický „déraciné", neměl bezprostřední poměr k věcem. Proto nalezneme vždy mezi židy vedle obchodníků úplně nepraktické snílky, o nichž praví české lidové přísloví, že když je žid hloupý, stojí to obyčejně za to.

Rodičům Cohenovým byly peníze především prostředkem k nabytí společenské vážnosti. Do svého syna kladli největší naděje. Když bylo Heřmanovi devět let, svěřili jej rodiče profesorovi, aby jej zdokonalil v hudbě. Tento učitel říkával často matce: „Heřman je geniální". Takto byla od mládí v Cohenovi živena bezměrná ctižádost. Matka nenamítala nic proti tomu, aby její syn zvolil dráhu uměleckou. Otec měl zpočátku námitky. Ale když nešťastnými obchody a revolucí z roku 1830 ztratil skoro celé svoje jmění, nečinil již synovi překážek. Od svého třináctého roku vystupoval Heřman jako klavírní virtuos.

Matka dovedla svého syna i ke dvoru velkovévody Meklenbursko-Střelického, který byl rovněž nadšen Heřmanovými výkony. Paní Cohenová vyslovila před velkovévodou přání, aby mohla svého syna dovésti do Paříže. Sám

velkovévoda jí dal doporučující list ke svému vyslanci u francouzského dvora a štědře obdaroval mladého umělce. Byly to skutečné triumfy. Odtud jel v průvodu své matky do Paříže, kamž dorazil 5. července roku 1834.

V Paříži se stal Heřman Cohen oblíbencem Lisztovým. Listzt jej bral všude ssebou, umožňoval mu vystupování na svých vlastních koncertech.

V domě Lisztově se scházely největší veličiny literární, umělecké a politické. Mimo jiné se ovšem Cohen seznámil s Goerge Sandovou a to nejen osobně, ale i s jejími romány, jež měly nepříznivý vliv na jeho mravní vývoj. Pod jejich vlivem se stal romantickým snílkem, takže pro samé snění často zanedbával i svoje umělecké studium.

Tehdy se seznámil Heřman Cohen také s Lamennaisem, s počátku horlivým knězem, jenž se však později s Církví rozešel. Náleží k nejzajímavějším postavám katolické restaurace ve Francii po napoleonských válkách. Katolici uznali na pokyn papežův vládu občanského krále Ludvíka Filipa a někteří z nich hledali cesty ke hlubšímu smíru s režimem. Kdežto Lamennaisovi přátelé, Montalembert a Lacordaire, prokázali veliké služby Církvi, dovedly politické kompromisy Lamannaise příliš daleko, takže opustil půdu církevní pravověrnosti. (I po stránce ryze věroučné došel na nebezpečné scestí naturalismu.) Kdežto jeho přátelé se podrobili i ve svých srdcích věroučné autoritě, když byly korigovány jejich omyly, Lamennais setrvává i po podrobení ve vnitřním odporu vůči ní. Jeho spisy nabývají rázu revolučního a tak se rozchází se svými katolickými přáteli.

Cohen tedy v něm již poznal jen revolucionáře, získávajícího potlesk ulice a salonů. „Nadšení republikánů pro tohoto nešťastného kněze bylo úžasné" — píše Cohen. — „Liszt mne k němu přivedl. Lamennais mne vzal na klín a svou žehnající pravici vložil na mou hlavu. Pakl vzal se svého stolu malou knihu, otevřel ji a napsal na první stranu věnování. Byla to jeho známá „Slova věřícího".

Tato kniha je podivnou směsí pravého náboženského nadšení, ale i revoluční nenávisti. Heřman četl ji dychtivě, ale vybral si z ní právě její nebezpečné stránky: „Snil jsem od té doby jenom o bitvách, vězení, svobodě a rovnosti lidí."

Když Liszt opustil na nějaký čas Paříž a odebral se do Ženevy, šel Heřman za ním. Maestro jej navrhl přes jeho mládí za profesora na tamní konservatoři. Brzo se k němu hrnuli žáci. Cohen vydělával mnoho peněz a počal hýřit. Radovánky se však u něho střídaly se záchvaty hluboké zádumčivosti.

V Ženevě se zdržel 15 měsíců a pak se odebral s Lisztem opět do Paříže. Pokračoval v životě, na nějž si zvykl v Ženevě. Žil hudbě a radovánkám. Cestoval také po Italii. „Byl jsem nadutý na své úspěchy" napsal později. — „Byl jsem oddán všem nešestem. Byl jsem nadšen filosofickými novotami a všude jsem se snažil získati stoupence falešných zásad, jež jsem tak záhy do sebe vsál. Kněze jsem pokládal za nepřátele společnosti, na řeholníky jsem se díval jako na netvory, před nimiž je třeba prchati. Kdo by mi mohl tehdy prorokovati, že jest úmyslem

Boží Prozřetelnosti, aby mi ukázala, jak dovede Ona přiměti zbloudilého tvora k návratu z takové dálky?"

„Tak tomu bylo až do května roku 1847. V kostele svaté Valerie byly tehdy konány májové pobožnosti s velikou nádherou. Utvořily se pěvecké kroužky složené z milovníků hudby. Hrálo se a zpívalo se tak, že davy lidí proudily do kostela. Kníže Moszkowski, který řídil tyto koncerty a s nímž jsem měl čest se seznámiti mne jednou poprosil, abych jej zastoupil v řízení kůru. Svolil jsem a odebral jsem se na své místo. Neoživovalo mne nic, než láska k hudbě a pocit zadostiučinění, že konám přátelskou službu. V kostele jsem při pobožnosti nic zvláštního na sobě neshledal. Když však přišla chvíle svátostného požehnání byl jsem podivně dojat, sladce i bolestně. Proti svým myšlenkám a proti své vůli jsem cítil nutkání padnouti k zemi a skloniti se jako ostatní lidé v kostele přítomní.

V pátek jsem přišel opět. Když kněz žehnal monstrancí měl jsem týž dojem. Chvěl jsem se a byl bych snad propukl v slzy, kdyby mne nebyl zdržoval strach před lidmi. K mému největšímu překvapení vyvstala ve mně náhle myšlenka státi se katolíkem.

Brzo potom jsem jednoho jitra přišel do blízkosti téhož kostela. Zvon svolával právě lid na mši svatou. Vešel jsem do kostela

a nehybně jsem byl přítomen oběti. Vyslechl jsem dvě, tři mše svaté a nepomýšlel jsem na návrat z kostela. Nechápal jsem, co mne zdržovalo.

Vrátil jsem se do svého pokoje, šel jsem na lože, ale můj duch se po celou noc zabýval ve bdění i ve snu Nejsvětější Svátostí.

Tak mne pobádala milost, jejíž první paprsky mne zasáhly tak nenadále. V té době jsem obdržel pokyn, abych vyhledal paní vévodkyni de Ranzan. Poprosil jsem ji, aby mi označila kněze, k němuž bych se mohl obrátiti. Označila mi abbé Legranda. Vyprávěl jsem mu, co se ve mně událo. Poslouchal se zájmem, napomenul mne ke klidu, vytrvalosti v nynějším stavu a k důvěře v cesty, které mi nepochybně Boží Prozřetelnost ukáže. Pak mi dal Lhomondovu knihu: „Výklad křesťanského učení". Vlídné přijetí, jehož se mi dostalo u kněze, na mne učinilo živý dojem a bylo mi podnětem, že zmizel jeden z předsudků, vtištěných do mojí duše. Bával jsem se kněží. Vždyť jsem je znal z románů, kde byli líčeni jako muži plní nesnášenlivosti, kteří neustále jenom hrozí exkomunikacemi a plameny pekelnými. Nyní jsem však poznal vzdělaného, skromného, dobrého a upřímného člověka, který nečekal od sebe nic, ale všecko od Pána Boha."

„V této náladě jsem odejel do Emže v Německu, abych tam koncertoval. Sotva jsem

dorazil do města, vyhledal jsem tam faráře malého katolického kostela, k němuž jsem obdržel od abbé Lagranda doporučující dopis. Druhý den byla neděle, den 8. srpna. Nic si nedělaje z úsudku lidí, přes to, že moji přátelé byli při tom, šel jsem na mši svatou. Zpěvy a přítomnost nadlidské moci, která je neviditelná, ale kterou jsem pociťoval, mne naplnila zbožnou bázní. Při Proměňování jsem cítil, kterak z mých očí řinou slzy. Milost Boží na mne dolehla celou svou mocí! Ó chvíle, navždy památná pro spásu mé duše! Ještě jsi přítomna v mém duchu se všemi nebeskými pocity, jež jsi mi dala jako dary shůry! Není o tom pochyby, že jsem cítil to, co kdysi cítil svatý Augustin v zahradě kassiciacké, v oné chvíli, když zaslechl slova: „Tolle - lege!" — „Vezmi a čti!" Vzpomínám si ovšem, že jsem někdy za svého dětství plakával, ale takových slz jsem dosud nepoznal. Když jsem se zcela obmyl v slzách, byl jsem proniknut prudkou bolestí pro svůj dosavadní život. Náhle, jakoby Božím vnuknutím obětoval jsem Bohu vnitřní generální zpověď všech chyb celého svého života. Viděl jsem je před sebou. Po tisících se přede mnou rozkládaly. Byly ošklivé, odpuzující a vyzývaly Boží hněv. A přece jsem opět pociťoval klid, který se kladl jako utišující balsám na moji duši, že mně je všecky odpustil milosrdný Bůh, že odvrátí oko své od mých nepravostí a že bude míti

soucit s mojí upřímnou lítostí, s mou hořkou bolestí. Ano, pocítil jsem, že mně odpustil a že přijal jako oběť smírnou můj úmysl milovati Jej nade vše a obrátiti se. Když jsem opouštěl emžský kostel, byl jsem již křesťanem pokud jím ovšem člověk může býti, nepřijav ještě Svátosti svatého křtu."

Heřman Cohen vyšel z kostela, potkal choť vyslance jednoho z nejvážnějších dvorů v Evropě. Poznala brzo z jeho chování, že se s ním událo cosi mimořádného. Na její otázky jí vypověděl, jaké milosti se mu dostalo. „Řekla mi" — vypravuje Cohen — „abych připisoval všecky veliké milosti přímluvě Nejblahoslavenější Panny a abych ji proto obzvláště uctíval. Od té doby děkuji za všecky kroky, jež jsem učinil po cestě spásy naší společné dobré Matce, Útočišti hříšníků, kterou jsem vzýval každého dne, aby za mne orodovala u Syna svého, veškeré chvály nejhodnějšího, u mého Spasitele."

Dne 28. srpna téhož roku 1847, na den sv. Augustina přijal Heřman křest, na který se připravil vážným studiem pravd víry a duchovními cvičeními. Co se dálo v jeho srdci, když mu byl udílen křest svatý, líčil sám takto: „Žádáš si pokřtěn býti?" — „Žádám" — „Poklekni." Zmizela země a kněz, který držel v ruce nádobu s křestní vodou stál přede mnou jako zástupce Kristův. Bůh slíbil, že sestoupí na zem v této chvíli a že se zmocní mé duše jako svého majetku. A vskutku, když kněz ve znamení tří křížů vylil vodu nad mým čelem a slavnostně prohlásil, že mne křtí ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého, ejhle

tu zamhouřily se oči tělesné a ihned se otevřely oči křesťanské duše, aby vnímaly nadpřirozené světlo. Toto světlo prolínalo celou moji bytost. Bůh, Duch Svatý sestoupil na mne s výšin nebeských a ukázal mým nadšeným zrakům nezměrné, nekonečné světlo. Můj pohled se nořil do dáli. Nikde mu nic nepřekáželo..... všude spatřoval myriady andělských hlaviček zahalených do stříbřitých oblaků, kterak pějí chvalozpěvy nevýslovné líbeznosti. Viděl Cheruby, kterak přinášejí zázračné kaditelnice. Ač všude zářilo oslňující světlo, můj pohled neslábl a stále se nořil do jeho paprsků. Uprostřed této záře svítilo světlo ještě jasnější, ještě skvělejší. Tam byl trůn a na tomto trůně seděl, svou Matku maje po po pravici náš Pán Ježíš Kristus, záře v kráse věčného mládí. U jeho nohou kol dokola byly zástupy světců a světic oděny nejskvělejšími barvami duhy. Uctívali Boha, ale obraceli i se sladkým, blahovolným usměvem svoje pohledy i ke mně. Zdálo se, že všichni nebešťané se těší z mého křtu.

8. září, na svátek Narození Panny Marie přijal novokřtěnec, jemuž se dostalo tolika milostí, ponejprv svaté Přijímání. 2. prosince roku 1847, na den svatého Františka Xaverského udělil mu pařížský arcibiskup Msgr. Affre Svátost svatého biřmování.

V září následujícího roku dlel Heřman jednou večer v kapli Karmelitek, kde byla vystavena Nejsvětější Svátost oltářní. Prodléval na modlitbách tak dlouho,

že sestra sakristánka byla nucena jej poprositi, aby již odešel: „Rád odejdu, ale až po požehnání.“ „Dnes se již neuděluje.“ „Pak odejdu, až odejdou mladí lidé, které tu vidím.“ „Jsou tu jenom ženy, které tu smějí zůstat na noc.“ Heřman uposlechl nerad a vzpomínaje si na svou myšlenku noční adorace, prošel druhého dne několika pařížskými kostely, aby pohnul věřící k účasti na nové čestné stráži Krále králů. Získal stoupence pro svůj plán a položil tak základ k náboženskému spolku. 6. prosince 1848 strávili mladí adorátoři-laici první noc před Nejsvětější Svátostí oltářní vystavené v kostele Matky Boží Vítězné. Pařížský arcibiskup Msgre Sibour dal této noční adoraci vlastní formu a odtud se tato pobožnost rozšířila brzo do Toursu, do Bourdeaux a do jiných měst francouzských.

Již po přijetí svatého křtu pojal Heřman úmysl zasvětiti se Bohu ve stavu kněžském. Od roku 1848 pocítil v sobě povolání řeholní, v době, kdy povstával v noci ze svého lože, aby rozjímal před Nejsvětější Svátostí. Skutečně přijal také dne 6. října roku 1849 habit řádu Karmelitánů v klášteře v Broussey. Přijal řádové jméno Augustinus Maria a Sanctissimo Sacramento. 7. října roku 1850 složil slavné sliby řeholní a na Bílou sobotu roku 1851 byl vysvěcen na kněze.

Jako řeholník vykonával skutečný apoštolát. Byl výborným kazatelem a prošel zejména celou jižní Francii a jeho působení bylo všude požehnané.

Modlil se neustále za své bývalé přátele a často činil pokusy shledati se s nimi jen proto, aby je vrátil Bohu. Brzo po svém příchodu do Říma, roku 1862 po svatořečení mu-

čedníků japonských setkal se P. Augustin se svým starým přítelem a učitelem Lisztem, jehož nespatřil od svého obrácení. Shledání bylo srdečné a šťastné. Brzo potom odebral se velký umělec do kláštera della Vittoria a přijal z rukou svého bývalého žáka svaté Přijímání. Po mši svaté zasedl k chudému stolu řeholníků a pak hrál na klavír střídaje se s P. Augustinem, který napsal své sestře: „Našel jsem Liszta a navštěvujeme se často navzájem. Dnes ráno jsem doprovázel k němu Msgra de la Bouillerie, Louise Veuillota a P. Martina Bernarda. Liszt nám zahrál několik kusů s neobyčejnou laskavostí.“ Roku 1865 se Liszt nastěhoval do bytu, který mu dal k disposici P. Thüner v domě Oratoriánů zvaném „Madonna del Rosarie.“ Žil tam úplně osamocen v posvátném duševním klidu. V červenci toho roku dostalo se mu jedinečné cti, že jej totiž navštívil sám papež Pius IX. Liszt píše o tom sám takto: „Složil jsem před Jeho Svatostí malou zkoušku své obratnosti na harmoniu a na svém pracovním pianinu. Svatý Otec promluvil ke mně se svrchovanou milostí několik velmi významných slov, napomínaje mne, abych ve věcech pozemských toužil po věcech nebeských a aby harmonie, které kolem mne bez ustání plynou, mi byly přípravou na harmonii, jež potrvá věčně.“ Za několik dnů potom měl Liszt audienci ve Vatikáně, při níž od papeže obdarován krás-

nou kamejí. Dne 25. dubna vstoupil Liszt do stavu duchovního obdržev od kardinála Hohenlohe nižší svěcení v jedné z vatikánských kaplí. Téhož dne jej přijal papež a dovolil mu, aby se nastěhoval do bytu ve Vatikáně, jejž mu nabídl kardinál Hohenlohe. Byt byl v témž poschodí, kde jsou stance Raffaelovy. Tím, že Liszt vstoupil do duchovního stavu se splnilo ovšem jen částečně přání, které choval od dětství. Liszt byl vychován zbožnou matkou po křesťansku a od mládí toužil po svatém kněžství. Pomýšlel i na to, aby po přijetí svěcení nižších přijal svěcení vyšší. Dával se soukromě vyučovati Msgrem Antoniem Solfanellim, učitelem na semináři svatého Petra v latině a v bohosloví. Doufal koncem roku 1867, že pokročil již tolik, aby mohl vykonati zkoušku na subdiakonát. Ale pak od této myšlenky opět upustil. Již před svým vstupem do duchovního stavu se stal Liszt po životě značně bouřlivém františkánským terciářem.

S Goerge Sandovou neměl P. Augustin takového štěstí. Jejich společný přítel, Horace Vernet sjednal mezi nimi schůzku ve svém atelieru. Když jej však spatřila odvrátila hlavu. Nedovedla říci nic jiného než: „To se podívejme, tak z tebe se stal kapucín!“

P. Augustin se uplatnil také jako skladatel duchovních písní, z nichž některé znárodněly. Jeho skladby vyšly většinou anonymně v lidových kancionálech pod rozličnými společnými názvy. jako „Marii čest“,

„Láska k Ježíšovi", „Květy s hory Karmel a s hory Tábor".

I v této věci se projevila podivná přizpůsobivost židovského ingenia, na kterou je zvláště poukazováno v případě Heinricha Heineho, jenž ovšem stavěl svůj veliký talent většinou do služeb zla. Ačkoli byl Heine žid a později se cítil dokonce Francouzem, vystihl ve své lyrice tak podivuhodně lidového a národního ducha německého, že i jeho písně znárodněly. (Vzpomeňme na „Loreley", typickou německou, lidovou píseň, jejíž text složil žid Heine a melodii žid Mendelssohn Bartholdy!) I P. Cohen, žid německy vychovaný, skládal Francouzům lidovou duchovní píseň, stavě svůj talent anonymně do služeb věci Kristovy, nechtěje slávu pro sebe, ale pro jméno Boží.

P. Augustin zemřel pokojně dne 20. ledna roku 1871 ve Špandavě, kam se odebral, aby tam vykonával duchovní službu u francouzských zajatců.

Literatura: Sylvain C.: Vie du P. Hermann en religion Augustin. — Marie du T. — S. Sacrament, Carmé de chaussée. 3. Ed. Par. 1890. — Anonymus: Bekehrung des Pianisten Hermann Cohen. Nach dem Französischen des J. B. Gergeés. Řezno. — Johann Jakob Hansen: Lebensbilder hervorragender Katholiken des neuzehnten Jahrhunderts. III. Bd. Paderborn 1905.

Imprimi potest. Pragae, die 11. Octobris 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc. Vošahlík C. Ss. R., censor ex. officio. Imprimatur Nr. 16.739. Olomucii, die 15. Octobris 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Číslo poštovního účtu šekového v Praze č. 39.556. — Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, M. Ostrava, Těšínská 21.

MŠE SVATÁ ŘECKOSLOVANSKÉHO OBŘAD

ŽIVOTEM 285 CENA 50 HAL

O. Stan. Nekula, C. Ss. R.

Mše svatá řeckoslovanského obřadu.

Ačkoliv Mše sv. — obět eucharistická Nového zákona — zůstala vždy tatáž nejen obsahem, nýbrž i vnější formou, — přece — jak přirozené — různě se rozšiřovala a vyvíjela podle různých krajů a názorů. Jinak se vyvinula na východě, jinak na západě. Proto rozeznáváme i různé obřady při mši sv. Na východě tvoří základ k obřadům Mše sv. sv. Jakuba apoštola, prvního biskupa jerusalemského. Sv. Basil Velký a sv. Jan Zlatoústý zkrátili některé modlitby a tak přizpůsobili době. Liturgie sv. Jakuba, sv. Basila Velkého a sv. Jana Zlatoústého sloužila se původně jen řecky. — Sv. Cyril a Metod, když přijali na sebe úkol hlásati evangelium na Velké Moravě (883), přeložili mši sv. sv. Basila a sv. Jana Zlatoústého do staroslovanštiny, „by jazykem srozumitelným" hlásati mohli křesťanství Slovanům. Staroslovanština pak byla Sv. Otcem prohlášena slavnostně za jazyk liturgický — svatý a postavena na roveň latině a řečtině. Sv. Cyril zvolil zcela dobře nářečí slověnské, makedonské, za jazyk bohoslužebný pro Slovany. Nářečí to se ušlechtile vyvíjelo v živém styku s pokročilou vzdělaností řeckou. Jako řečtina a latina, tak i staroslovanština jest jazyk mrtvý, t. j. nemění se, neužívá se ho v občanském styku, ale „jest z jazyků slovanských nejkrásnější a nejvyspělejší". (Prof. Frant. Starý, Povečerije II.)

Tento svatý jazyk jest nám všem Slovanům společný — a všem má býti stejně drahým. Při liturgii užívá ho na 8 milionů sjednocených s Církví sv. a ještě 160 milionů rozkolných bratří. Ve snaze a horlivosti po sjednocení všech Slovanů s ovčincem Kristovým přeje si Sv. Otec Pius X., by v každém městě, ano i vesničce i v Čechách a na Moravě seznámil se náš lid se slovanskou liturgií (mší sv. řecko-slovanskou), při níž tak rád přisluhoval sv. Václav, kterou denně sloužíval a zpíval se svými bratřími v klášteře sázavském náš sv. divotvůrce Prokop.

Bohoslužebná místa, roucha, nádoby.

Ve východních kostelích zachoval oltář (prestol) původní svou polohu uprostřed presbytáře. K obětní mše sv. prostírá se na něm hedvábné rouško antimension - korporale, který jest ozdoben obrazem „Pohřbu Páně" nebo „Nástrojů Umučení Páně" a opatřen na rubu ostatky svatých. V kostelích neposvěcených zastává antimension místo přenosného oltáře. Na sv. prestolu spočívá kniha evangelií, dyptychy - desky, na nichž jsou psána jména živých i mrtvých, k menšímu memento a kříž ruční. — V presbytáři nachází se kredenc - obětní stůl (prothesis), na němž připravují se obětní dary (chléb a víno).

Na rozhraní mezi presbytářem a lodí stojí dosti vysoká stěna obrazová, jež sluje řecky ikonostasis. Přední ozdobou její jsou obrazy Krista Pána a Panny Marie, po stranách vchodu - „královské brány" uprostřed stěny. Na straně evangelní a epištolní jsou dveře „severní" a „jižní". Před „královskou branou" jest řečnické podium (ambona, kazatelna).

Kněží Církve východní oblékají na řízu (kleriku), t. zv. s t i c h a r i o n (stichar) roucho bílé (albu), jež bývá zlatem protkané. V době velkého postu

užívá se sticharia barvy červené. Štola kněžská (epitrachylion - nášíjník) skládá se z úzkého pruhu kolem krku, s něhož zpředu splývá širší pruh až ke spodku alby. Ozdobným pásem (pojas, cingulum) upevňuje štolu k albě. Na předloktí navlékají kněží, biskupové i jáhnové rukávce podobné manžetám (epimanikia, narukvice). Svrchním rouchem liturgickým jest široký mešní plášť felon, vzadu až ke kotníkům sahající. — Jáhen obléká ke službám božím dalmatiku též barvy, jako jest felon kněžský. Přes levé rameno klade pak jáhenskou štolu (orar), zanechávaje oba její konce volně spuštěny. Rukávce jáhnovy neliší se od rukávců kněžských.

Předními nádobami obětními jsou i v církvi východní patena (diskos posvátná miska větších rozměrů než patena v latinském obřadu) a kalich (potyrion). K liturgickým potřebám náleží posvátné kopí (kopie), nůž na obě strany broušený s rukojetí podoby kříže, kterým kněz znamená a rozděluje obětní chléb. Hostii na pateně ležící přikrývá hvězdicí (asteriskos — dvé obloučků zlatých křížem složených). Hvězdu i patenu zahaluje menším pokrovem, Jiným pokrovem přikrývá kalich. Ke společnému zakrytí pateny a kalicha užívá se velkého pokrovu (aër, vozduch). Po sv. přijímání otírána bývá někde patena posvátnou houbou.

Příprava obětních darů.

Kněz v roucha bohoslužebná oblečený přistoupí k obětnímu oltáři (žertveníku), koná přípravu darů obětních: vezme chléb do levé ruky, do pravé posvátné kopí a dělaje znamení kříže nad darem obětním, modlí se: „Na památku Pána a Boha našeho Ježíše Krista.“ Při přípravě chleba modlí se: „Jako beránek k zabití veden byl — a jako beránek nevinný, který oněmí před tím, kdož jej stříhá,

neotevře úst svých; — při ponížení jeho byl vzat od něho soud — ale rod jeho kdo vypraví?" — I kopím dělá kříž nad chlebem a obětuje jej, řka: „Obětován jest Beránek boží, který snímá hříchy světa, za život a spasení světa." Obrátí chléb a probodne jej na pravé straně posvátným kopím, řka: „A jeden z vojínů otevřel kopím bok jeho a hned vyšla krev a voda." Nalévá do posvátného kalicha, žehnaje víno, krůpěj vody. — Potom bere malé částečky chleba: „Ke cti Královny nade vše blahoslavené a přeslavné Matky Boží a neporušené Panny Marie, na památku sv. Jana Křtitele, předchůdce Páně, svatých apoštolů, sv. Otců, mučedníků slovanských, apoštolů Cyrila a Metoděje, sv. mučedníka biskupa Josafata" (atd. — na konec zvlášť svatého, jehož památka připadá v ten den). Klade částici za arcibiskupa, kněžstvo, jáhenstvo a veškeren duchovní stav, na paměť a za odpuštění hříchů zakladatelů tohoto sv. chrámu, všech zesnulých, majících naději vzkříšení z mrtvých a věčného života, našich pravověřících otců a bratří. — Poté přikrývá dary, okouří je, modle se: „Bože, Bože náš, který jsi seslal nebeský chléb za pokrm světu, našeho Pána a Boha Ježíše Krista, Vykupitele a Spasitele a dobrodince našeho, aby nám žehnal a nás posvěcoval, požehnej † tuto obět a přijmi ji na svůj oltář nebeský. Rozpomeň se vedle dobroty své a milosrdenství svého na ty, kteří ji přinášejí, na ty, za které se přináší, a ochraňuj nás bez úhony při slavení božských tajemství svých." (Hlasem zvýšeným:) „Neboť posvěceno a zvelebeno jest vzácné a přemocné jméno Otce i Syna i Ducha svatého, nyní, vždycky i na věky věkův. Amen."

Počátek mše svaté.

Kněz: Blahosloveno carstvo, Otca i Syna i svjatáho Ducha, nyní i prisno i vo viky vikov.

Lid: Amin.

Kněz: Požehnáno budiž království Otce i Syna i svatého Ducha, nyní i vždycky i na věky věkův.

Lid: Amen.

(Jektenia mirna t. zv. modlitba, prosby za pokoj.)

K.: Mirom Hospodu pomolimsja.

L.: Hospodi, pomiluj!

K.: O svyšnom miri i spasenii duš našich, Hospodu pomolimsja.

L.: Hospodi, pomiluj!

K.: O miri vseho mira, i blahostojanii svjatých Božiich cerkvej i sojedinenii vsich, Hospodu pomolimsja.

L.: Hospodi, pomiluj!

K.: O svjatom chrámi sem i o iže s viroju, blahovinijem, i strachom Božiim vchodjaščich v oň, Hospodu pomolimsja.

K.: V pokoji k Pánu modleme se!

L.: Pane, smiluj se!

K.: Za pokoj s nebes a spásu duší našich k Pánu modleme se!

L.: Pane, smiluj se!

K.: Za pokoj celého světa, blaho svatých církví božích a sjednocení všech k Pánu modleme se!

L.: Pane, smiluj se!

K.: Za tento svatý chrám a za ty, kteří s vírou, zbožností a bohabojností přicházejí do něho, k Pánu modleme se!

L.: Hospodi, pomiluj!

K.: O svjatom vselenskom Archijereji (N. N.), Papi rimskom, i o bohoľubivom Episkopi našem (N. N.), čestnim Presviterstvi, ježe vo Christi Diakonstvi, o vsem pričti i ľudech, Hospodu pomolimsja.

L.: Hospodi, pomiluj!

K.: O pravovirným narodi našem i vojech jeho, Hospodu pomolimsja.

L.: Hospodi, pomiluj!

K.: O ježe posobiti i pokoriti pod nozi jeho vsjakaho vraha i supostata, Hospodu pomolimsja.

L.: Hospodi, pomiluj!

K.: O hradi sem (vesi sej) i o vsjakom hradi, vesi, i strani i iže viroju živuščich v nich, Hospodu pomolimsja.

L.: Hospodi, pomiluj!

K.: O blahorastvorenii vozduchov, o umnoženii

L.: Pane, smiluj se!

K.: Za svatého společného velekněze N. N. Papeže římského, i za bohabojného biskupa našeho (N. N.), důstojné kněžstvo, v Kristu diakonstvo, za všechny řády a lidi k Pánu modleme se!

L.: Pane, smiluj se!

K.: Za náš věřící národ a jeho věrné k Pánu modleme se.

L.: Pane, smiluj se!

K.: Aby mu pomohl pokořiti a podmaniti pod nohy jeho každého nepřítele a útočníka, k Pánu modleme se.

L.: Pane, smiluj se!

K.: Za toto město (tuto osadu) a všechna města, dědiny, okolí a v nich žijící věřící k Pánu modleme se.

L.: Pane, smiluj se!

K.: Za příznivé počasí, hojnost plodů zem-

plodov zemných i vremenech mirnych, Hospodu pomolimsja.

L.: Hospodi, pomiluj!

K.: O plavajúščich, putešestvujúščich, neduhujúščich, truždajúščich sja, plinenych i o spaseniji ich, Hospodu pomolimsja.

L.: Hospodi, pomiluj!

K.: O ježe i zbavitisja nám ot vjakija skorbi, hnieva i nuždy, Hospodu pomolimsja.

L.: Hospodi, pomiluj!

K.: Zastupi, spasi, pomiluj i sochrani nas Bože tvojeju blahodatiju.

L.: Hospodi, pomiluj!

K.: Presvjatuju, prečistuju, preblahoslovenuju, slavnuju Vladičicu našu, Bohorodicu i prisnodivu Mariju, so vsimi svjatymi pomjanuvše sami sebe, i druh druha i ves život náš, Christu Bohu predadim.

ských a pokojné časy, k Pánu modleme se.

L.: Pane, smiluj se!

K.: Za plavící se, pocestné, nemocné, trpící, uvězněné a za jejich spásu k Pánu modleme se.

L.: Pane, smiluj se!

K.: Abychom zbaveni byli všech útrap, zloby a nouze, k Pánu modleme se.

L.: Pane, smiluj se!

K.: Zastaň se, spas, pomiluj a zachraň nás, Bože, svojí milostí.

L.: Pane, smiluj se!

K.: Přesvatou, přečistou, nejblahoslavenější, slavnou Panovnici naši, Bohorodičku vždy Pannu Marii se všemi svatými na paměti majíce, sami sebe navzájem a celý život náš Kristu Bohu oddejme.

L.: Tebi Hospodi.	L.: Tobě, ó Pane!
K.: Jako podobajet Tebi vsjakaja sláva, čest i poklonenije, Otcu i Synu i svjatomu Duchu nyni i prisno i vo viky vikov.	K.: Neboť Tobě přináleží všechna sláva, čest a klanění, Otci i Synu i svatému Duchu, nyní i na věky věkův.
L.: Amin.	L.: Amen.

Kněz modlí se potichu a lid zpívá antifony:

I. Antifona každodenní.

Blaho jest ispovídati sja Hospodevi i pieti imeni tvojemu, Vyšnij.	Spasitelné jest vyznávat se Pánu a slavit jméno tvoje, ó Nejvyšší.
Molitvami Bohorodici, Spase, spasi nás.	Na přímluvu Bohorodičky, Spasiteli, spasiž nás.
Vozviščati zautra milosť tvoju i istinu tvoju na vsjaku nošč.	Zvěstovati zrána miłosrdenství tvoje: a pravdu tvoji v každé době noční.
Molitvami Bohorodici... Jako prav Hospod, Boh náš, i nist nepravdy v nem.	Na přímluvu... Neboť spravedlivý jest Hospodin, Bůh náš a nepravosti v něm není.
Molitvami Bohorodici... Sláva Otcu i Synu i svjatomu Duchu, i nyni i prisno i vo viky vikov. Amin. Molitvami...	Na přímluvu... Sláva Otci i Synu i svatému Duchu, i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen. Na přímluvu...

Jektenija malaja	— Prosba malá.
K.: Paky i paky mirom Hospodu pomolimsja.	K.: Opět a opět v pokoji k Pánu modleme se.
L.: Hospodi, pomiluj!	L.: Pane, smiluj se!
K.: Zastupi, spasi, pomiluj i sochrani nás, Bože, tvojeju blahodatiju.	K.: Zastaň se, spas, pomiluj a zachraň nás, Bože, svojí milostí.
L.: Hospodi, pomiluj!	L.: Pane, smiluj se!
K.: Presvjatuju, prečistuju, preblahoslovenuju, slavnuju Vladyčicu našu Bohorodicu i prisno Divu Mariju, so vsimi svjatými pomjanuvše sami sebe, i druh druha i ves život náš, Christu Bohu predadim.	K.: Přesvatou, přečistou, přeblahoslavenou, slavnou Panovnici naši, Bohorodičku, vždy Pannu Marii se všemi svatými na paměti majíce sebe navzájem i celý život náš Kristu Bohu oddejme.
L.: Tebi Hospodi!	L.: Tobě, ó Pane!
K.: Jako tvoja jest deržava, i tvoje jest cárstvo, i síla, i sláva, Otca i Syna i svjataho Ducha, nyní i prisno, i vo viky vikov.	K.: Neboť tvoje jest vláda, tvoje království, síla a sláva, Otce i Syna i svatého Ducha, nyní i vždycky i na věky věkův.
L.: Amin.	L.: Amen.

Kněz modlí se potichu a lid zpívá:

II. antifonu.

Hospod vocarisja, v lipotu oblečesja, oblečesja	Hospodin kraluje, oděný krásou, oblékl se Pán

Hospoď v sílu i prepojasasja.

Molitvami Svjatých tvojich, Spase, spasi nás.

Ibo utverdi vselenuju, jaže nepodvižiisja.

Molitvami...

Svidenija tvoja uviriša sja zilo: domu tvojemu podobajet svjatyňa Hospodi, v dolhotu dnij.

Molitvami...

L.: Sláva Otcu i Synu i svjatomu Duchu, i nyní i prisno i vo viky vikov. Amin.

Jedinorodnyj Syne i Slove Božij, bezsmerten syj, izvoľivyj spasenija našeho ráci voplo itisja ot svjatyja Bohorodici, i prísno Divy Marii, neprelożno vočelovičivyj sja, raspnyjsja že Christe Bože, smertiju smerť popravyj, jedyn syj svjatyja Trojici, proslavlájemyj Otcu i svjatomu Duchu, spasi nás.

v sílu a opásal se.

Na přímluvu Svatých svojich, Spasiteli, spasiž nás.

Neboť stvořil celou zemi, která pevně trvá.

Na přímluvu...

Svědectví tvá jsou hodnověrná, a domu Tvému přísluší svatost, ó Pane, na dlouhé dny.

Na přímluvu...

L.: Sláva Otci i Synu i svatému Duchu, nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Jednorozený Synu a Slovo Boží, který jsi nesmrtelný a který ses pro naše spasení vtělil i ráčil a skrze svatou Bohorodičku a vždy Pannu Marii nerozlučně člověkem se stal a ukřižován byl: Kriste, Bože, smrtí zvítězil jsi nad smrtí, který jeden jsi v svaté Trojici, spolu oslavován s Otcem i Duchem svatým: spasiž nás.

Opakuje se Jektenia malá, viz str. 10.

Antifona III. Každodenní.

Prijdite vozradujemsja Hospodevi, voskliknem Bohu Spasiteli našemu.

Spasi nas, Syne Božij, vo svjatych diven syj, pojuščija ti: Alliluja.

Predvarim lice jeho vo ispovidaniji, i vo psalmich voskliknem jemu.

Spasi nas, Syne Božij, vo svjatych diven syj, pojuščija ti: Alliluja.

Jako Boh velij, Hospoď i car velij po vsej zemli.

Spasi nas, Syne Božij, vo svjatych diven syj, pojuščija ti: Alliluja.

Pojďte k Pánu, veselme se a plesejme Bohu, Spasiteli našemu.

Spasiž nás, Synu Boži, který jsi obdivuhodným ve svatých svých, Tobě zpíváme: Alleluja.

Předstupme před tvář jeho s vyznáním a žalmy mu plesejme.

Spasiž nás, Synu Boží..

Neboť Hospodin jest veliký, Pán a Král nade vší zemí.

Spasiž nás, Synu Boží, který jsi obdivuhodným ve svatých svých, Tobě zpíváme: Alleluja.

Malý vchod.

Kněz po tiché modlitbě béře knihu evangelií, nese doprostřed, ukazuje lidu volaje:

K.: Premudrost, prosti!

L.: Prijdite poklonimsja i pripadem ko Christu: Spasi nas, Syne Božij, vo

K.: Nejvyšší moudrost, zbožně povstaňme!

L.: Pojďte, klanějme se a padněme před Kristem: Spasiž nás, Synu Boží,

svjatych dïven syj, pojuščija ti: Alliluja!

(V neděli: Spasi nas, Syne Božij, vozkresyj iz mertvych pojuščija ti: Alliluja!)

který jsi podivuhodný ve svatých svých, Tobě zpíváme: Alleluja!

(V neděli: Spasiž nás, Synu Boží, který jsi z mrtvých vstal, Tobě zpíváme. Alleluja!)

Kněz modlí se potichu modlitbu a sbor zpívá Tropar a Kondak, t.zv. hymny, krátké písně, kterými se opěvuje Bůh, Matka Boží nebo svatí; mění se podle svátků, na př.:

Tropar hlas 6.

Za odpuštění hříchů.

Pomiluj nas, Hospodi, pomiluj nas, vsjakaho bo otvita nedoumijušče, sju ti molitvu jako Vladyci hrišnii rabi tvoji prinosím: pomiluj nas!

Smiluj se nad námi, Pane, smiluj se nad námi, neboť žádného daru nemajíce, tuto modlitbu ti jako Vládci, hříšní sluhové tvoji, přinášíme: smiluj se nad námi!

Kondak hlas 6.

Sláva Otcu i Synu i svjatomu Duchu: Hospodi, pomiluj nas, na ťa, bo upovachom ne prohnivajsja na ny zilo, niže pomjani bezzakonij našich, no prizri i nyní jako mi-

Sláva Otci i Synu i svatému Duchu: Pane, smiluj se nad námi, neboť v Tebe doufáme; nehněvej se na nás příliš, ani nevzpomínej nepravostí našich, ale popatř i nyní

loserd, i izbavy ny od vrah našich: ty bo jesi Boh naš i my ľudije tvoji, vsi díla ruku tvojeju i imja tvoje prizyvajem.

I nyní i prísno i vo viky vikov. Amin.

Miloserdija dveri otverzi nám, blahoslovennaja Bohorodice Divo, nadijúščijsja na ťa da nepohybnem, no da izbavim sja toboju ot bid: ty bo jesi spasenije roda christijanskaho.

K.: Jako svjat jesi, Bože náš, i tebi slavu vozsilajem, Otcu i Synu; i svjatomu Duchu, nyní i prísno † i vo viky viky.

L.: Amin.

L.: Svjatyj Bože, svjatyj kripkyj, svjatyj bezsmertnyj, pomiluj nas. (3x)

Sláva Otcu i Synu i svjatomu Duchu, i nyní i prísno, i vo viky vikov, Amin.

na nás jako milosrdný a vysvoboď nás od nepřátel našich: neboť Ty jsi Bůh náš a my lid tvůj, všichni jsme dílem rukou Tvých a jméno Tvé vzýváme.

I nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Bránu milosrdenství otevři nám, požehnaná Bohorodičko Panno, abychom doufajíce v Tebe nezahynuli, ale zbaveni byli tebou útrap: neboť Ty jsi Spásou pokolení křesťanského.

K.: Neboť svatý jsi, Bože náš, Tobě slávu vzdáváme, Otci i Synu i svatému Duchu nyní i vždycky † i na věky věkův.

L.: Amen.

L.: Svatý Bože, svatý Silný, svatý Nesmrtelný, smiluj se nad námi. (3x)

Sláva Otcu i Synu i Duchu svatému, i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

Svjatyj bezsmertnyj, pomiluj nas.

Svjatyj Bože, svjatyj kripkyj, svjatyj bezsmertnyj, pomiluj nas. (1x)

Svatý Nesmrtelný, smiluj se nad námi.

Svatý Bože, svatý Silný, svatý Nesmrtelný, smiluj se nad námi. (1x)

Kněz modlí se potichu modlitbu.

K.: Vonmim!
† Mír vsim.
Premudrost vonmim!

K.: Pozor dejme!
† Pokoj všem.
Nejvyšší moudrost, pozor dejme!

Čte neb zpívá se t. zv. „prokimen", verš z žalmu Davidova, na př.:

Hospodi uslyši molitvu moju, vnuši molenije moje vo istini tvojej.
K.: Premudrost!

Pane, vyslyš modlitbu moji, vyslechni prosbu moji v pravdě své.
K.: Nejvyšší moudrost!

Čtenář říká **úvod k denní epištole**, na př.:

K Filipsejem poslanija svjataho Apostola Pavla čtenije.
K.: Vonmim!

Čtení z listu svatého apoštola Pavla k Filipenským:
K.: Pozor dejme!

Podhájen nebo čtenář čte **epištolu**:

Bratije, radujtesja vseha o Hospodi: i paky reku, radujtesja.
Krotost vaša razumna da budet vsim čelovikom, Hospoď blíz.

Bratři, radujte se v Pánu vždycky, opět pravím, radujte se!
Vlídnost vaše budiž známa všem lidem; Pán blízko jest.

Ni o čemže pecitesja, no vo vsim molitvoju i molenijem, s blahodarenijem prošenia vaša da skazujutsja ku Bohu: i mír Božij prevoschoďaj vsjak um, da sobludet serdca vaša i razuminija vaša o Christi Jisusi.

Pročeje že, bratije moja, velika sut istina, jelika čestna, jelika pravedna, jelika prečista, jelika preľubezna, jelika dobrochvalna, ašče kaja dobroditeľ, i ašče kaja pochvala, sija pomyšlajte.

Imže i naučistesja i prijaste, i slyšaste, i vidiste vo mni, sija tvorite: i Boh míra budet so vami.

K.: Mir ti!

Premudrost, vonmim!

L.: Alliluja!

O nic nepečujte úzkostlivě, nýbrž ve všem žádosti vaše přicházejtež Bohu v známost modlitbou a prosbou s díkůčiněním; a pokoj Boží, který převyšuje všecko pomyšlení, ochrání srdce vaše i myšlenky vaše v Kristu Ježíši.

Konečně, bratři moji, všecko, co jest pravdivé, co důstojné, co spravedlivé, co čisté, co milé, co dobré pověsti, všecko, co jest ctnostné, co chvalitebné, to obmýšlejte.

Co jste poznali a přijali i slyšeli a viděli na mně, to konejte a Bůh pokoje bude s vámi.

K.: Pokoj tobě!

Nejvyšší moudrost, pozor dejme!

L.: Alleluja!

Při zpívané mši sv. okuřuje kněz nebo diakon při zpěvu „Alleluja" oltář a lid před evangeliem. Kněz modlí se potichu přípravnou modlitbu **k evangeliu.**

K.: Premudrost, prosti uslyšim svjataho Evanhelija - ot Matlheja svjataho Evanhelija čtenije.

L.: Slava tebi, Hospodi, slava tebi!

K.: Vonmim!

Reče Hospoď: prosite i dastsja vam: iščite, i obrjaščete: tolcite, i otverzetsja vam. Vsjak bo prosjaj prijemlet, i iščaj obritajet i tolkuščemu otverzetsja. Ili kto jest ot vas čelovik, jehože ašče voprosit syn jeho chliba, jeda kamen podast jemu: ili ašče ryby prosit, jeda zmiju podast jemu? Ašče ubo vy lukavi sušče, umijete dajania blaha dajati čadom vašim, kolmi pače Otec váš nebesnyj dast blaha prosjaščim u neho.

L.: Slava tebi, Hospodi, slava tebi!

K.: Nejvyšší moudrost zbožně povstaňme, poslyšme svaté evangelium - čtení sv. evangelia podle Matouše.

L.: Sláva tobě, Pane, sláva tobě!

K.: Pozor dejme!

Řekl Pán: Proste, a bude vám dáno; hledejte a naleznete; tlucte a bude vám otevřeno; neboť každý, kdo prosí, béře, kdo hledá, nalézá, a tomu, kdo tluče, bude otevřeno. Či jest který člověk mezi vámi, jenž podá synu svému kámen, když prositi ho bude za chléb? Aneb, bude-li prositi za rybu, zdali podá jemu hada? Jestliže vy, zlí jsouce, umíte dobré dary dávati dítkám svým, čím spíše Otec váš, jenž jest v nebesích, dá dobré věci těm, kteří ho prosí?

L.: Sláva tobě, Pane, sláva tobě!

Prosba opakovaná.

K.: Rcim vsi ot vseja duši i ot vseho pomyšlenija našeho rcim!

L.: Hospodi, pomiluj!

K.: Hospodi vsederžitelu, Bože otec našich, molimtisja, uslyši i pomiluj!

L.: Hospodi, pomiluj!

K.: Pomiluj nas, Bože, po velicij milosti tvojej, molimtisja, uslyši i pomiluj!

L.: Hospodi, pomiluj! (3krát.)

K.: Rceme všichni z celé duše a z celé mysli své rceme!

L.: Pane, smiluj se!

K.: Pane všemohoucí, Bože otců našich, prosíme tě, uslyš nás a smiluj se!

L.: Pane, smiluj se!

K.: Smiluj se nad námi, Bože, podle svého velkého milosrdenství, prosíme tě, uslyš nás a smiluj se!

L.: Pane, smiluj se!

Kněz modlí se potichu modlitbu:

Pane, Bože náš, přijmi od služebníků svých vroucí vzdechy a smiluj se nad námi podle množství milosrdenství svého a sešli slitování své nám a všemu lidu svému, který očekává u tebe hojné smilování.

K.: Ještě molimsja o svjatijšem vselenskom Archijereji (N. N.), Papi rimskom, o deržavi, pobidi, prebyvanii, míri, zdravii, i spasenii i ostavlenii hrichov jeho i o

K.: Modleme se ještě za sv. společného velekněze (N. N.), papeže římského, za stát, vítězství, za přebývání v pokoji, za zdraví, spásu a odpuštění hříchů jeho,

ježe Hospodu Bohu našemu najpače pospišiti i posobiti jemu vo vsem i pokoriti pod nozi jeho vsjakaho vraha i supostata.

L.: Hospodi, pomiluj! (3krát.)

K.: Ještě molimsja o bohoľubivom Episkopi našem (N. N.) i o Otcich našich duchovných i vsej v Christi bratii našej.

L.: Hospodi, pomiluj! (3krát.)

a zvlášť aby jemu Pán Bůh tím více ku pomoci přispíval a ve všem jej řídil a pokořil všelikého nepřítele a odpůrce jeho.

L.: Pane, smiluj se! (3krát.)

K.: Modleme se ještě za bohabojného biskupa našeho (N. N.) i za Otce naše duchovní a za všechny naše bratry v Kristu.

L.: Pane, smiluj se! (3krát.)

Tu kněz vkládá i jiné prosby podle úmyslu, na jaký mši sv. slouží.

K.: Ještě molimsja o predstojaščich ľudech ožidajuščich od tebe velikija i bohatyja milosti, za tvorjaščich nám milostyňu i za vsja pravoslavnyja christiany.

L.: Hospodi, pomiluj! (3krát.)

K.: Jako milostiv i čelovikoľubec Boh jesi, i Tebi slávu vozsilajem,

K.: Modleme se ještě za všecky přítomné, očekávající od tebe velké a hojné milosrdenství, za dobrodince naše a za všechny pravověrné křesťany.

L.: Pane, smiluj se! (3krát.)

K.: Neboť milosrdný a shovívavý jsi, ó Bože, Tobě slávu vzdáváme,

Otcu i Synu i svjatomu Duchu, nyní i prísno i vo víky vikov.
L.: Amin.

Otci i Synu i svatému Duchu, nyní i vždycky i na věky věkův.
L.: Amen.

Je-li mše svatá za zemřelé, vkládá kněz zvláštní modlitby za ně.

Prosba ohlášených,

t. j. katechumenů ve víře sv. vyučovaných, ale ještě nepokřtěných.

K.: Pomolitesja ohlašeniji Hospodevi.
L.: Hospodi pomiluj!
K.: Virniji o ohlašených pomolimsja, da Hospoď pomiluje ich!
L.: Hospodi pomiluj!
K.: Ohlasit ich slovom istiny.
L.: Hospodi pomiluj!
K.: Otkryjet im Evanhelije pravdy.
L.: Hospodi pomiluj!
K.: Sojedinit ich svjatej svojej sobornij i apoštolstij cerkvi.
L.: Hospodi pomiluj!
K.: Spasi, pomiluj, zastupi i sochrani ich, Bože tvojeju blahodatiju.

K.: Pomodlete se, katechemuni, k Pánu!
L.: Pane, smiluj se!
K.: Věřící pomodlete se za ohlášené, aby se Pán smiloval nad nimi!
L.: Pane, smiluj se!
K.: Aby je poučil slovem pravdy.
L.: Pane, smiluj se!
K.: Aby jim odkryl evangelium spravedlnosti.
L.: Pane, smiluj se!
K.: Aby je sjednotil se svou svatou všeobecnou a apoštolskou Církví.
L.: Pane, smiluj se!
K.: Spas, smiluj se, zastaň a zachraň je, Bože, svou milostí.

L.: Hospodi pomiluj!

K.: Ohlaševiji hlavy vaša Hospodevi priklonite!

L.: Tebi Hospodi!

L.: Pane, smiluj se!

K.: Ohlášení, hlavy svoje skloňte před Pánem!

L.: Tobě Pane!

Modlitba za katechumeny

před sv. obětováním, kterou kněz koná v tichosti:

Pane, Bože náš, který sídlíš na výsostech a hledáš, co jest nízkého, který jsi vyslal ke spáse pokolení lidského jednorozeného Syna svého, Pána našeho a Boha, Ježíše Krista; pohlédni na služebníky své, katechumeny, kteří před Tebou sklánějí šíje své a učiň je hodnými v pravý čas, aby dosáhli koupele druhého narození, odpuštění hříchů a roucha nesmrtelnosti! Přidruž je ke své svaté katolické a apoštolské Církvi a vřaď je mezi vyvolené stádo své!

Hlasitě:

K.: Da i tiji s nami slavjať přečestnoje i velikolipoje imja tvoje, Otca, i Syna, i svjateho Ducha, nyni i prísno i vo viky vikov.

L.: Amin.

K.: Aby i oni s námi slavili tvoje přesvaté a přeslavné jméno Otce i Syna i svatého Ducha nyní i vždycky i na věky věkův.

L.: Amen.

(Nato při zpívané mši sv. vezme kněz korporale a rozprostře je.) Propouští katechumeny:

K.: Jelici ohlašeniji izydite, ohlašeniji i zy-

K.: Všichni, kdož katechumeni jste, odejděte!

dite, — jelici ohlašeniji izydite, da nikto ot ohlašenych — jelici virniji, paky i paky mirom Hospodu pomolimsja!

Katechomeni, odejděte! — Všichni, kdo katechumeni jste, odejděte! Žádný katechumen ať tu nezůstává! Avšak, vy věřící všichni znovu a znovu v pokoji k Pánu pomodleme se!

L.: Hospodi pomiluj!

L.: Pane, smiluj se!

Modlitby za věřící před obětováním.

Kněz modlí se v tichosti první modlitbu za věřící: „Děkujeme Tobě, Pane Bože zástupů, že jsi nás hodny učinil, abychom nyní opět stáli před svatým oltářem Tvým a vzývali Tebe, aby ses slitoval nad hříchy našimi a poklesky lidu svého. Přijmi, ó Pane, prosby naše a učiň nás způsobilými, abychom přednášeli Tobě modlitby a vzdechy i nekrvavou oběť za veškeren Tvůj lid; učiň nás, kteří stojíme připraveni ke svaté službě Tvé, hodnými, abychom mocí sv. Ducha Tvého bez viny a bez úhony při dobrém svědectví svědomí svého Tebe vzývali vždycky a na každém místě abys nás vyslyšel a milostiv nám býti ráčil vedle plnosti své dobroty.

K.: Zastupi, spasi, pomiluj i sochrani nás Bože tvojeju blahodatiju.

K.: Zastaň, spas, smiluj se, a zachraň nás, Bože, svou milostí.

L.: Hospodi pomiluj!

L.: Pane, smiluj se!

K.: Premudrost! Jako podobajet Tebi vzjakaja slava, česť i poklonenije,

K.: Nejvyšší moudrost! Neboť Tobě přináleží všechna sláva, čest a

Otcu i Synu i svjatomu Duchu nyní i prisno i vo viky vikov.

L.: Amin.

K.: Paky i paky mirom Hospodu pomolimsja.

L.: Hospodi pomiluj!

poklona, Otci i Synu i svatému Duchu, nyní i vždycky i na věky věkův.

L.: Amen.

K.: Znovu a znovu prosme Pána v pokoji.

L.: Pane, smiluj se!

Kněz modlí se druhou modlitbu za věřící:

„Znovu a znovu klaníme se Tobě a prosíme Tebe, ó Dobroději přelaskavý, abys shlédl na modlitby naše a očistil naše srdce i těla od všeliké poskvrny, abys nám dopřál bez viny a hany místa před svatým oltářem svým. Propůjč pak, ó Bože, i těm, kteří spolu s námi prosby skládají, vzrůst života a víry a poznání v duchu. Dej těm, kteří ustavičně slouží Tobě v bázni a s láskou, aby bez viny a v nevinnosti měli účastenství Tvých sv. tajemství a nebeského království."

Kněz končí hlasitě:

Zastupi, spasi, pomiluj i sochrani nás Bože tvojeju blahodatiju.

L.: Hospodi pomiluj!

K.: Premudrost! Jako da pod deržavoju tvojeju vsehda chranimi, Tebi slávu vozsilajem, Otcu i

K.: Zastaň se, spas, pomiluj a zachraň nás, Bože, svou milostí.

L.: Pane, smiluj se!

K.: Nejvyšší moudrost! Abychom vždy mocností Tvou chráněni jsouce, Tobě díky vzdávali, Otci i

svjatomu Duchu, nyní i prísno i vo viky vikov.

L.: Amin.

Synu i svatému Duchu nyní i vždycky i na věky věkův.

L.: Amen.

Chvalozpěv cherubínů (zpívá sbor neb lid):

L.: Iže Cheruvimy tajno obrazujúšče, i životvorjašče Trojici trisvjatuju píseň prinosjašče, vsjakuju nyní žitejskuju otveržim pečal'.

L.: My, kteří Cheruby tajuplně napodobíme i životodárné Trojici třikrát svatou píseň přinášíme, všelikou časnou starost nyní odložme!

Mezi zpěvem cherubínského chvalozpěvu modlí se kněz potichu:

„Žádný z těch, kteří zapletení jsou do žádostí a náruživostí tělesných, není hoden, aby přistoupil k Tobě aneb se blížil neb Tobě sloužil, Králi slávy! Neboť jest to věc veliká Tobě sloužiti a hrozí se jí i mocnosti nebeské. Avšak Ty ses stal člověkem z nevýslovné a nezměrné lásky k lidem, ničeho nezměniv ani neproměniv a nazván jsi byl naším Veleknězem a jakožto Pán všehomíra odevzdal jsi nám slavení této vznešené a nekrvavé oběti. Neboť Ty, ó Pane Bože náš, Ty jediný panuješ nebi i zemi, Ty, který vznášíš se nad trůnem cherubínů, který jsi pánem Serafínů a králem Izraele: který sám jsi svatý a prodléváš ve svatyni své. Tebe tedy prosíme, který sám, jediný dobrý jsi a rád sluchu poskytuješ, pohlédni na mne, hříšného a neužitečného sluhu svého, a očisti srdce mé a duši mou od zlého svědomí a

učiň mne silným mocí sv. Ducha svého, abych oděn jsa milostí kněžskou při tomto posvátném Tvém oltáři trval a posvěcoval Tvé svaté a neposkvrněné Tělo a Krev Tvou předrahou. Neboť před Tebou úpím, šíji maje skloněnou a Tebe vzývám: „Neodvracej ode mne tváře své a nezamítej sluhu svého, nýbrž učiň mne hodným, aby ode mne hříšného a nehodného sluhy Tvého mohly přineseny býti Tobě dary tyto! Neboť Ty sám jsi to, který obětuje a obětován jest, přijímá a rozděluje, Kristus, Bůh náš; a Tobě vzdáváme čest spolu s věčným Otcem Tvým a nejsvětějším i dobrým i životodárným Duchem Tvým nyní i vždycky i po všechny věky věkův. Amen.

(Při zpívané mši sv. okuřuje kněz neb diakon oltář, obětní dary, lid, modle se při tom žalm 50.)

Velký vchod (introit, vstup s dary).

Kněz oznamuje, koho zvlášť vzpomíná při oběti nejsv.:

K.: Svjatijšaha vselenskaho Archijereja (N. N.) papu rimskaho, i bohoľubivaho Episkopa našeho (N. N.) i ves svjaščeničeskij i inočeskij čin, blahorodných prísnopominajemých ktitorej i blahoditelej svjatáho chráma seho i vsich vas pravoslavných christian, do pomjanet Hospod Boh v car-

K.: Na svatého společného Velekněze (N. N.) Papeže římského a na bohabojného biskupa našeho (N. N.) a všechen kněžský, diakonský a řeholní stav na šlechetné zakladatele blahé paměti a dobrodince svatého chrámu tohoto a na všechny vás, pravověřící křesťany, ať pamatuje Pán Bůh v krá-

stvii svojem, vsehda, nyní i prísno i vo viky vikov.

L.: Amin.

L.: Jako da Carja vsich povimem Anhelskými nevidimo dorynosima čiňmi. Alliluja (3).

K.: Ispolnim molitvy naša Hospodevi.

L.: Hospodi pomiluj!

K.: O predloženych čestnych dariich, Hospodu pomolimsja.

L.: Hospodi pomiluj!

K.: O svjatim chrami sem, i o iže so viroju, blahovinijem, i strachom Božijim vchodjaščich voň, Hospodu pomolimsja.

L.: Hospodi pomiluj!

K.: O ježe izbavilisja nam ot vsjakyja skorby, hniva i nuždy, Hospodu pomolimsja.

L.: Hospodi pomiluj!

lovství svém nyní i vždycky i na věky věkův.

L.: Amen.

L.: Abychom mohli přijmouti Krále všech, kterého neviditelně provázejí andělské kůry. Alleluja. (3).

K.: Dokonejme modlitby své Pánu.

L.: Pane, smiluj se!

K.: Za předložené vzácné dary k Pánu modleme se.

L.: Pane, smiluj se!

K.: Za tento svatý chrám a za ty, kteří s vírou, zbožností a bohabojností přicházejí do něho, k Pánu modleme se.

L.: Pane, smiluj se!

K.: Abychom zbaveni byli všech útrap, zloby a nouze, k Pánu modleme se.

L.: Pane, smiluj se!

Kněz modlí se potichu následující modlitbu:

Pane, všemohoucí Bože, který sám jediný jsi svatý, který přijímáš obět chvály od těch, kteří vzývají Tebe celým srdcem, přijmi od nás, hříšníků, modlitbu a

ulož ji na svatý oltář svůj. Učiň nás způsobilými, abychom obětovali Tobě duchovní dary a oběti za hříchy naše a poklesky lidu a propůjč, abychom nalezli milost před Tebou a aby bydlil v nás, v těchto darech i ve veškerém lidu.

Modlitby při velkém vchodu.

K.: Zastupi, spasi, pomiluj i sochrani nas, Bože, tvojeju blahodatiju.

K. Zastaň se, spas, pomiluj a zachraň nás, Bože, svou milostí.

L.: Hospodi pomiluj!

L.: Pane, smiluj se!

K.: Dne vseho soveršena, svjata, mirna i bezhrišna, u Hospoda prosím.

K.: Abychom celý den dokonale, svatě, v pokoji a bez hříchů ztrávili. Pána prosme.

L.: Podaj Hospodi!

L.: Uděl, ó Pane!

K.: Anhela mira, virna nastavnika, chraniteľa dušam i tilom našim, u Hospoda prosím.

K. Za anděla pokoje, věrného vůdce, ochránce duší i těl našich, Pána prosme.

L.: Podaj Hospodi!

L.: Uděl, ó Pane!

K.: Proščenia i ostavlenija hrichov i prehrišenij našich, u Hospoda prosim.

K.: Za prominutí a odpuštění hříchů a poklesků našich Pána prosme.

L.: Podaj Hospodi!

L.: Uděl, ó Pane!

K.: Dobrych i poleznych dušam našim, i míra mírovi, u Hospoda prosím.

K.: Za to, co dobré a užitečné pro duše naše a pro pokoj světa, Pána prosme.

L.: Podaj Hospodi!

K.: Pročeje vremja života našeho v míri i pokajaniji skončati, u Hospodi prosím.

L.: Podaj Hospodi!

K.: Christianskyja končiny života našeho, bezbolizneny, nepostydny, mírny, i dobraho otvita na strašnom sudišči Christovi, prosím.

L.: Podaj Hospodi!

K.: Presvatuju, prečistuju, preblahoslavenuju Vladyčicu našu, Bohorodicu i prísnodivy Mariju, so vsimi svjatými pomjanuvše, sami sebe, i druh druha, i ves život náš Christu Bohu predadim.

L.: Tebi, Hospodi!

K.: Ščedrotami jedinorodnaho Syna tvojeho, s nímže blahosloven jesi, s presvjatym i blahym i životvorjaščim tvojim Duchom, nyní i prísno i vo viky vikov.

L.: Amin.

L.: Uděl, ó Pane!

K.: Abychom ostatek života dokonali v pokoji a v pokání, Pána prosme.

L.: Uděl, ó Pane!

K.: Abychom skončili svůj křesťanský život bez bolesti a výčitek, v pokoji, a dobře obstáli před hroznou soudnou stolicí Kristovou, Pána prosme.

L.: Uděl, ó Pane!

K.: Přesvatou, přečistou, nejblahoslavenější, slavnou Panovnici naši, Bohorodičku, vždy Pannu, Marii, se všemi svatými na paměti majíce, sami sebe navzájem a celý život náš Kristu Bohu odevzdejme.

L.: Tobě, ó Pane!

K.: Štědrost jednorozeného Syna tvého, s kterým v slávě kralueš, spolu s největším, dobrým a životodárným Duchem, nyní i vždycky i na věky věkův.

L.: Amen.

K.: Mír vsim! †

L.: I duchovi tvojemu.

K.: Vozľubim druh druha, da jedinomyslijem ispovímy.

L.: Otca i Syna, i svjateho Ducha, Trojcu jedinosuščnuju i nerazdilnuju.

K.: Pokoj všem! †

L.: I duchu tvému.

K.: Milujme se navzájem, abychom svorně vyznávali.

L.: Otce i Syna i svatého Ducha, Trojici stejné podstaty a nerozdílnosti.

Kněz líbá třikrát roušku nad obětními dary a modlí se třikrát potichu:

„Chci milovati Tebe, sílo má. Pán jest ulvrzení mé a útočiště."

Věřím.

K.: Dveri, dveri premudrostiju, vonmim.

K.: Brána, brána, (budiž zavřena). V moudrosti poslechněme!

(Kněz modlí se potichu vyznání víry, lid se modli nahlas nebo zpívá.)

Viriju vojedinaho Boha, Otca Vsederžiteľa, Tvorca neba i zemli, vidimych že všech i nevidimych.

Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, všech věcí viditelných i neviditelných.

I vo jedinaho Hospoda Jisusa Christa, Syna Božija jedinorodnaho, iže ot Otca rožděnaho prežde vsich vik.

I v jediného Pána Ježíše Krista Syna Božího, jednorozeného, od Otce zplozeného před všemi věky.

Svita ot svita, Boha istina ot Boha istina, rožděna, nesotvorena, jedinosuščna Otcu, imže vsja byša.

Nas radi čelovik, i našeho radi spasenija sošedšaho so nebes i voplotivšaho sja ot Ducha svjata i Marii Divy, i vočeloviščasja.

Raspjataho že za ny pri Pontijskom Pilati: i stradavša i pohrebena: i voskressaho vo tretij deň po pisanijem.

I vozšedšaho na nebesa, i sidjaščaho odesnuju Otca.

I paky hriaduščaho so slavoju, suditi živym i mertvym, jehože cárstviju ne budet konca.

I vo Ducha svjateho, Hospoda, životvorjaščaho, iže ot Otca i Syna ischodjaščaho, iže so Otcom i Synom spoklaňajema, i soslavima, hlaholavšaho proroky.

Světlo ze světla, Boha pravého od Boha pravého, zplozeného, neučiněného, jedné podstaty s Otcem, skrze kterého vše je učiněno.

Pro nás lidi a pro naše spasení s nebe sestoupil, vtělil se z Ducha Svatého a Marie Panny a člověkem se stal.

Ukřižován byl pro nás pod Pontským Pilátem, trpěl a pohřben jest a třetího dne vstal z mrtvých podle Písma.

I vstoupil na nebesa, sedí na pravici Otce.

A znovu přijde ve slávě soudit živých i mrtvých, a jeho království nebude konce.

I v Ducha Svatého, Pána životodárného, který od Otce i Syna spolu čest i sláva se vzdává, který mluvil skrze proroky.

Vo jedinu svjatuju sóbornuju i apostolskuju Cerkov.

Ispovidujo jedino krešćenije vo ostavlenije hrichov.

Čaju voskresenija mertvých: i žizni buduščaho vika, Amin.

K.: Stanim dobri, stanim so strachom, vonmim svjatoje voznošenije vo míri prinositi!

L.: Milosť míra, žertvu chvalenija.

V jednu svatou, všeobecnou i apoštolskou Církev.

Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů.

Očekávám vzkříšení z mrtvých a život budoucího věku, Amen.

K.: Stůjme dobře, stůjme v uctivosti! Pozor dejme, abychom v pokoji přinesli svatou oběť!

L.: Milostivé udělení pokoje, oběť chvály.

Preface.

K.: Blahodať Hospoda ľuby Boha i Otca, i prinašeho Jisusa Christa i častije svjataho Ducha, budi so vsimi vami. †

L.: I so duchom tvojim!

K.: Hori imiim serdca!

L.: Imamy ko Hospodu.

K.: Blahodarim Hospoda.

L.: Dostojno i pravedno jest poklaňatisja Otcu i Synu, i svjatomu Du-

K.: Milost Pána našeho Ježíše Krista, láska Boha Otce a účastenství Sv. Ducha budiž se všemi vámi! †

L.: I s duchem tvým!

K.: Vzhůru srdce!

L.: Máme je k Pánu (povzneseno).

K.: Díky vzdávejme Pánu!

L.: Důstojno i spravedlivo jest klaněti se Otci i Synu i sv. Duchu,

chu, Trojci svjatij jedinosuščnij i nerazdilnij.

Trojici svaté, jedné podstaty a nerozdílné.

Kněz koná modlitbu potichu: „Důstojno a spravedlivo jest Tebe oslavovati, Tebe velebiti, Tebe chváliti, Tobě díky vzdávati, Tobě se klaněti na všelikém místě panování Tvého; neboť Ty jsi Bůh nevýslovný, kterého nelze pochopiti aniž viděti ani postihnouti, věčný, neproměnlivý, Ty a Tvůj ze stejné podstaty zplozený Syn a Tvůj Duch svatý. Ty stvořil jsi nás z ničeho, a když jsme klesli, opět jsi nás pozdvihl a neopomíjel jsi činiti vše, abys vedl a milostí svou nás obdařil v nebeské říši své. Za to vše děkujeme Tobě a jednorozenému Synu Tvému a Duchu sv. Tvému, děkujeme za všechno, co víme i čeho nevíme, za všechna dobrodiní viditelná i neviditelná, kterých se nám dostalo. Děkujeme Tobě i za tuto svatou službu, kterou jsi ráčil přijmouti z rukou našich, ačkoliv po boku Tvém stojí tisícové archandělů a v desítitisícové andělů, cherubínů a serafínů šestikřídlých, mnohoočitých a vznešených."

Svatý.

Hlasitě:

K.: Pobídnuju píseň pojúšče, vopijúšče, vzyvajušče i hlaholušče:

L.: Svjat, svjat, svjat Hospoď Sabaoth, ispolň nebo i zemľa slavy Tvojeja, Osanna vo vyšnich.

K.: Vítěznou píseň zpívajíce, volajíce, vzývajíce a říkajíce:

L.: Svatý, svatý, svatý Pán zástupů, plna jsou nebesa i země slávy Tvé! Hosanna na výsostech!

Blahosloven hriadyj vo imja Hospodne, Osanna vo vyšnich.

Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně! Hosanna na výsostech.

Proměňování chleba a vína.

Kněz modlí se šeptem: „S těmito blahoslavenými mocnostmi my voláme k Tobě, milostivý Pane, říkajíce: Svatý jsi Ty a přesvatý a velemocná jest sláva Tvá. Který jsi tak miloval svět, že jsi dal jednorozeného Syna Svého, aby žádný, kdož v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný. On přišel a dokonal dílo, jež za nás přijal na sebe, a oné noci, kdy vydán byl, či spíše sám sebe vydal za život světa, vzal chléb do svatých a neposkvrněných rukou svých a díky učiniv, požehnal a lámal a dával svým svatým učedníkům a apoštolům, řka:

(Kněz skloní hlavu, pozdvihne zbožně pravou ruku, žehná posvátný chléb a říká hlasitě):

K.: Prijmite, jadite, sije jest Tilo moje, ježe za vy lomimoje vo ostavlenije hrichov.

K.: Vezměte a jezte; totoť jest Tělo mé, které za vás vydáno bude na odpuštění hříchů.

L.: Amin.

L.: Amen.

(Kněz skloní hlavu, pozdvihne zbožně pravou ruku, žehná posvátný chléb a říká hlasitě):

K.: Pijte ot neja vsi, sija jest Krov moja Novaho zavita, jaže za vy

K.: Pijte z něho všichni, totoť jest Krev má Nového zákona, která za

i za mnohi izlivajemaja vo ostavlenije hrichov.	vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů.
L.: Amin.	L.: Amen.

Kněz potichu modlí se:

„Pamětlivi tudíž jsouce tohoto spasitelného rozkazu a všeho, co za nás bylo učiněno, kříže hrobu, zmrtvýchvstání po třech dnech, nanebevstoupení, trůnu po pravici, druhého a slavného příští."

Pozdvihování.

Kněz překládá ruce křížem, do pravé bere patenu s Tělem Božím, do levé kalich s Krví Páně, pozdvihuje oboje zároveň a volá hlasitě:

K.: **Tvoja ot Tvojich, Tebi prinosim o vsich i za vsja.**	K.: Tvé z Tvého Tobě v oběť přinášíme za všechny a za všecko.
L.: Tebe pojem, Tebe blahoslovim, Tebe blahodarim, Hospodi, i molim Ti sja, Bože náš.	L.: Tobě pějeme chválu, Tebe velebíme, Tobě děkujeme, Pane, i prosíme Tě, Bože náš.

Kněz modlí se potichu (**„Vzývání Ducha sv.", t. zv. Epiklesis**), vzývá všechny svaté a zvlášť Rodičku Boží.

K.: Izradni o presvjatij, prečistij, preblahoslovenij slavnij Vladičici našej, Bohorodici i prísnodivi Marii.	K.: Obzvláště pro nejsvětější, neposkvrněnou, nade vše blahoslavenou Královnu naši, Bohorodičku a vždy Pannu Marii.

L.: Dostojno jest jako voistinu blaziti ťa Bohorodicu, prísno blaženuju i preneporučnuju, i Mater Boha našeho. Čestnijšuju Cheruvim, i slavnijšuju bez sravnenija Boha Slova roždšuju, suščuju Bohorodicu ťa veličajem.

L.: Vpravdě důstojno jest chváliti Tebe, Rodičko Boží, povždy blahoslavenou a i Pannu Neposkvrněnou, i Matku Boha našeho. — Ctihodnější nežli Cherubíni, neporovnatelně slavnější nežli Serafíni, která jsi bez úhony porodila Boha Slovo; jakožto Rodičku Boží tebe velebíme.

Kněz potichu se modlí modlitbu, v níž vzpomíná sv. Jana Křtitele, předchůdce Páně, sv. apoštolů a svatého, jehož památka se toho dne slaví, dovolávaje se jejich přímluvy. — Modlí se za všechny, kteří zesnuli, majíce naději z mrtvých vzkříšení k životu věčnému; za živé: za spásu, ochranu a prominutí hříchů, za biskupy, kněze, jáhny, „za svatou, katolickou a apoštolskou Církev"; za ty, kteří žijí v nevinnosti a bohumilé bázni. Za ty, kteří stojí v čele národů, za pokojnou vládu, „abychom i my za pokojné doby, klidný, bezpečný život tráviti mohli ve všeliké zbožnosti a poctivosti."

Nahlas:

K.: Vo pervych pomjani Hospodi svjatijšaho vseleńskaho Archijereja: (N. N.) Papu rimskaho, bohoľubivaho Episkopa

K.: Především rozpomeň se, Pane, na svatého společného velekněze (N. N.), papeže římského, bohumilého bisku-

našeho (N. N.), ichže daruj svjatym tvoim Cerkvam, v míri cilých, čestnych, zdravych, dolhodenstvujuščich i pravopravjaščich slovo tvojeja istiny.

L.: I vsich i vsja.

pa našeho (N. N.) a zachovej je ve víře Církve své v pokoji, v neporušenosti, v čestnosti, ve zdraví, v dlouhém žití, aby věrně přisluhovali slovem pravdy Tvé.

L.: I na každého a každou. (t. j. rozpomeň se, Pane!).

Kněz modlí se potichu: „Rozpomeň se, Pane, na město, ve kterém bydlíme a na všeliké místo a krajinu a na věřící obyvatelstvo jejich. Rozpomeň se, ó Pane, na ty, kteří plody přinášejí a statečně pracují ve svatých chrámech Tvých a pamatují na chudé a nám všem sešli milosrdenství své."

K.: I dažd nam jedinými usty i jediním serdcem slaviti i vospívati prečestnoje i velikolipoje imja Tvoje, Otca i Syna i svjatoho Ducha, nyní i prísno i vo viky vikov.

L.: Amin.

K.: A dopřej nám, abychom jedněmi ústy a jedním srdcem oslavovali i velebili přemocné jméno Tvé, i Syna i svatého Ducha, nyní, vždycky i po všechny věky věkův.

L.: Amen.

Kněz obrátí se k lidu, žehnaje, praví hlasitě:

K.: I da buduť milosti velikaho Boha i Spasa našeho Jisusa Christa, so vsimi vami. †

K.: A smilování velikého Boha a Spasitele našeho Ježíše Krista budiž se všemi vámi. †

L.: I so duchom tvojim.

K.: Vsja svjatyja pomjanuvše, paky i paky mirom Hospodu pomolimsja!

L.: Hospodi pomiluj!

K.: O prinesených i osvjaščených čestných darich Hospodu pomolimsja!

L.: Hospodi pomiluj!

K.: Jako da čelovikoľubec Boh náš, prijem ja vo svjatyj i prenebesnyj i myslenyj svoj žertvenik, v voňu blahouchanija duchovnaho, voznisposlet nám božestvenuju blahodať i dar svjataho Ducha, pomolimsja!

L.: Hospodi pomiluj!

K.: O izbavitisja nam ot vsjakyja skorbi, hniva i nuždy, Hospodu pomolimsja.

L.: Hospodi pomiluj!

L.: I s duchem tvým.

K.: Slavíce památku všech svatých, opět a opět Pána prosme!

L.: Pane, smiluj se!

K.: Za obětované a posvěcené drahocenné dary Pána prosme.

L.: Pane, smiluj se!

K.: Aby nám nejdobrotivější Bůh náš, který přijal je na svůj svatý, nebeský oltář k líbezné vůni duchovní sladkosti, propůjčil milost nebeskou a dar Ducha svatého, Pána prosme.

L.: Pane, smiluj se!

K.: Abychom zbaveni byli všelikého útisku, hněvu a nouze, Pána prosme.

L.: Pane, smiluj se!

Kněz modlí se potichu: „Tobě, ó dobrotivý Pane, poroučíme celý život svůj a celou naději svou a prosíme, a modlíme se a lkáme, abychom byli hodnými podíl míti na nebeských a hrozných tajemstvích tohoto posvátného a duchovního stolu při čistém svědomí,

na odpuštění hříchů, k prominutí poklesků a společenství Ducha svatého, k dědictví království nebeského, k důvěře v Tebe a nikoliv k soudu nebo zavržení.

Nahlas:

K.: Zastupi, spasi, pomiluj ... atd. jako na str. 27-28.

K.: Sojedinenije víry i pričastije svjataho Ducha isprošivše, sami sebe, i druh druha, i ves život náš Christu Bohu predadim.

L.: Tebi Hospodi!

K.: Zastaň se, spas, pomiluj ... atd. jako na str. 27-28.

K.: Prosíce za jednotu víry a společenství Ducha sv. sami sebe navzájem a celý život náš Kristu Bohu odevzdejme.

L.: Tobě, ó Pane!

Modlitba Páně — Otče náš.

K.: I spodobi nas Vladyko so deznovenijem, neosuždeno smíti prizyvati Tebe, nebesnaho Boha Otca, i hlaholati:

K.: A učiň nás hodnými, ó Pane, abychom se mohli odvážiti s důvěrou a bez odsouzení vzývati Tebe, nebeského Boha Otce a mohli volati:

(Lid společně s knězem:)

Otče náš, iže jesi na nebesích, da svjatisja imja Tvoje, da prijdet carstvije Tvoje, da budet voľa Tvoja, jako na nebesi i na zemli. Chlib náš nasuščnyj daždˇ nám dnes a ostavi nam dolhy naša, jakož i my osta-

vľajem dolžnikom našim, i neuvedi nas vo iskušenije, no izbavi nas ot lukavaho.

Modlitby po Otčenáši.

K.: Jako tvoje jest carstvo, i síla, i sláva, Otca i Syna, i svjataho Ducha, Syna i prísno, i vo viky vikov.

L.: Amin.

K.: Mír vsim †.

L.: I duchovi tvojemu.

K.: Hlavy vaša Hospodevi priklonite.

L.: Tebi Hospodi!

K.: Neboť Tobě náleží království a moc a sláva, Otci i Synu i svatému Duchu nyní i vždycky a na věky věkův.

L.: Amen.

K.: Pokoj všem †.

L.: I duchu tvému.

K.: Skloňte hlavy své před Pánem.

L.: Před Tebou, Pane!

Kněz modlí se potichu:

K.: Blahodatiju i ščedrotami, i čelovikoľubijem jedinorodnaho Syna tvojeho, s nimže blahosloven jesi, s presviatym, i blahym, i životvorjaščim tvojim Duchom, nyni i prísno, i vo viky vikov.

L.: Amin.

K.: Milostí a smilováním a dobrotivostí jednorozeného Syna, s kterým veleben jsi ve spolku s nejsvětějším, dobrým a oživujícím Duchem, nyní, vždycky a po všechny věky věkův.

L.: Amen.

„Děkujeme Tobě, králi neviditelný, který jsi neobmezenou mocí všechno stvořil a podle množství slitování svého z ničeho k bytnosti jsi povolal. Shlédni, ó Pane, s nebes na ty, kteří před Tebou hlavy sklonili.

Neboť neklaní se tělu a krvi (t. j. hmotě stvořené. Pozn. red.), nýbrž Tobě, hroznému Bohu. Ty tedy, ó Pane, k dobrému řiď obětní dary tuto položené k potřebě jednoho každého z nich. S plavícími se plav, s cestujícími konej cestu, nemocné uzdrav, Ty, ó lékaři duše a těla."

Kněz modlí se potichu: „Popatři na nás, Pane Ježíši Kriste, Bože náší se svatého sídla svého a s trůnu slávy říše své a přijď uzdravit nás, který s Otcem na výsostech spolu bydlíš a zároveň zde mezi námi neviditelně prodléváš, a račiž mocnou rukou svou sdíleti s námi neposkvrněné Tělo své a svou předrahou Krev a skrze nás sdílej je i všemu lidu,"

Klanění Nejsv. Svátosti.

Kněz klaní se a po třikráte říká: „Pane, buď milostiv mně hříšnému." I lid se klaní zbožně. — Kněz dotýká se svatého chleba, pozdvihuje mírně nad patenou a při tom volá:

K.: Vonmim! Pozdvihuje sv. hostii:
K.: Svjataja svjatym!
L.: Jedin svjat, jedin Hospoď, Jisus Christos, vo slavu Boha Otca. Amin.

K.: Pozor dejme!
K.: Svaté svatým!
L.: Jeden jest svatý, jediný Pán, Ježíš Kristus, ve slávě Boha Otce. Amen.

Potom zpívá lid t. zv. **„pričasten"** (přijímání = communio), denní nebo toho svatého, jehož svátek připadá. Kněz mezitím rozlomí svatý chléb pozorně na čtyři díly, naznačuje tím symbolicky smrt Kristovou a při tom říká: „Láme se a rozděluje Beránek Boží,

Syn Otce, který se láme, ale neumenšuje, vždy se požívá a neubývá, který posvěcuje ty, kteří mají účastenství v něm." Na to chápe se jedné částice a se slovy: „Plnost víry svatého Ducha" učiní s ní znamení sv. kříže a spustí ji do kalicha.

Přijímání kněze.

Kněz modlí se s hlavou skloněnou nad nejsv. Tělem Páně — modlitbu přípravnou: „Věřím, a vyznávám, že jsi Kristus, Syn Boha živého, který jsi přišel na svět zachránit hříšníků, z nichž jsem já první. Přijmi mne Synu Boží, dnes jako účastníka tajemné své večeře; neboť nezradím svátost Tvou nepřátelům Tvým, ani Ti nedám políbení jako Jidáš, ale jako kající lotr vyznávám Tě: Rozpomeň se na mne, Pane, až přijdeš do království svého. Ať není, Pane, toto přijímání svatých Tvých tajemství mně k soudu a odsouzení, ale k uzdravení duše i těla. Bože, buď milostiv mně hříšnému! Bože, zahlaď hříchy mé a smiluj se nade mnou! Bez počtu zhřešil jsem, odpusť mi, Pane!"

Pak přijímá kněz Tělo Páně, poté shrnuje zbylé částice nejsv. Těla v kalich, přijímá něco málo z nejsv. krve z kalicha. Přijav, otře okraj kalicha, rty své pečlivě a uctivě, říkaje: „Totoť doteklo se rtů mých odejme ode mne nespravedlnost mou a očistí mne od hříchů mých."

Přijímání věřících.

Kněz po svém přijímání vezme sv. kalich, obrátí se k lidu, ukazuje kalich, zdvíhaje jej před lidem, volá:

K.: So strachom Božijim, so viroju i ľuboviju pristupite!

L.: Blahoslaven, hrjadyj vo imja Hospodne, Boh Hospoď, i javisja nam.

K.: S bázní Boží, vírou a láskou přistupte sem!

L.: Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně, Bůh Pán, který se zjevil nám.

Nyní přijímají věřící.*)

V čase, kdy lid přijímá, zpívá se:

L.: Tilo Christovo prijmite, Istočnika bezsmertnaho okusite, allilluja.

L.: Tělo Kristovo přijmete, pramen nesmrtelnosti okuste, alleluja.

---

*) Věřící východního obřadu přijímají pod obojí jen při mši sv., a sice tak, že kněz zlatou lžičkou vyjímá z kalicha sv. Hostii, prosycenou nejsv. Krví, a opatrně vkládá v ústa přijímajícího. Východní Církev katolická s vědomím Sv. Stolice římské uchovávala si po všechna staletí od dob apoštolských tento původní způsob sv. přijímání, poněvadž nikdy se nevyskytl ve východní Církvi blud, podobný husitskému v Čechách, jako by nepřijímal celého Krista ten, kdo přijímá jen pod jednou způsobou. Katolická Církev vždycky zásadně věřila a hájila učení, že pod každou svátostnou způsobou, jak chleba, tak vína, je přítomen Kristus celý, s tělem, duší i božstvím. (To husité popírali.)

Nejpádnějším potvrzením této nauky je sv. přijímání umírajících východních ritů (tedy nejdůležitější přijetí sv. svátostí na cestu do věčnosti), kdy věřící přijímají jen pod jednou způsobou, a sice chleba. Pozn. red.

Po přijímání věřících uděluje kněz svátostné požehnání, volaje:

K.: Spasi, Bože, ľudi tvoja i blahoslovi † dostajanije tvoje!

L.: Na mnohaja lita, Vladyko, Vidichom svit istinyj, prijachom Ducha nebesnaho, obritocham viru istinuju, nerazdilnyj Trojci poklaňajem sja, ta bo nas spasla jest.

K.: Spas, Bože, lid svůj a požehnej † dědictví svému!

L.: Na mnohá léta, Pane! Viděli jsme světlo pravé a přijali jsme pravou víru, pokloňme se nerozdílné, svaté Trojici, neboť Ona spasila nás.

Eucharistický kruh.

Kněz bere sv. kalich, činí s ním kříž nad oltářem, říkaje:

K.: Blahosloven Boh náš vsehda, nyní i prísno i vo viky vikov.

L.: Amin.

L.: Da ispolňatsja ústa naša chvalenija tvojeho, Hospodi, jako da vospojem slavou Tvoju, jako spodobil jesi nas pričastitisja svjatym tvoim, božestvenym, bezsmertnym i životvorjaščim Tajnam: utverdi nas, Bože, vo tvojej svjatymi vsja dni poučа-

K.: Požehnaný Bůh náš povždy, nyní i vždycky i na věky věkův.

L.: Amen.

L.: Ať naplní se ústa naše chválou Tvou, Pane, abychom opěvovali slávu Tvou, neboť učinil jsi nás účastnými Tvých tajemství božích, svatých, neposkvrněných, nesmrtelných a životodárných: utvrď nás, Bože, ve své svatyni, abychom se učili

tisja pravdi Tvojej. Alliluja.

K.: Prosti, prijemše božestvenyja, prečistyja, bezsmertnyja, prenebesnyja i životvorjaščija, strašnyja Christovy Tajny, dostojno Blahodarim Hospoda!

L.: Hospodi, pomiluj!

K.: Zastupi, spasi, pomiluj i sochrani nas, Bože tvojeju blahodatiju!

L.: Hospodi, pomiluj!

K.: Dne vseho soveršena, svjata, mírna i bezhrišna isprosivše, sami sebe i druh druha i ves život náš Christu Bohu predadim.

L.: Tebi, Hospodi!

po všechny dny pravdě Tvé. Alleluja.

K.: V prostotě, zúčastněni na božské, přečisté, nesmrtelné,, nebeské, životodárné, strašné Kristově svátosti, důstojně děkujeme Pánu!

L.: Pane, smiluj se!

K.: Zastaň se, spas, pomiluj a zachovej nás, Bože, svou milostí.

L.: Pane, smiluj se!

K.: Aby celý den byl dokonalý, svatý, pokojný a bez hříchu, o to poprosivše, poručme sebe navzájem a veškeren život náš Kristu, Bohu našemu.

L.: Tobě, ó Pane!

Kněz modlí se v tichosti:

„Díky vzdáváme Tobě, dobrotivý Bože, dobroději duší našich, jelikož i dnešního dne ráčil jsi nás obdařiti nebeskými a nesmrtelnými tajemstvími. Řiď cestu naši, utvrzuj nás v bázni své, ochraňuj život náš, bezpečny učiň kroky naše k prosbám a na přímluvy slavné Rodičky Boží a ustavičné Panny Marie a všech svých svatých."

K.: Jako ty jesi osvjaščenije naše, i tebi slávu vozsilajem, Otcu i Synu i svjatomu Duchu, nyní i prisno i vo viky vikov.

L.: Amin.

K.: Neboť Ty jsi posvěcením naším a Tobě slávu vzdáváme, Otci i Synu i sv. Duchu, nyní i vždycky i na věky věkův.

L.: Amen.

Propuštění lidu a požehnání.

K.: So mírom izidím! Hospodu pomolimsja!

L.: O imeni Hospodni, Hospodi pomiluj!

K.: Blahoslovľajaj blahoslovjaščija ťa, Hospodi, i osvjaščajaj na ťa upovajuščija, spasi ľudi tvoja, i blahoslovi dostojanije tvoje; ispolnenije cerkve tvojeja, sochrani, osvjatí ľublaščija blaholipije domu tvojeho: ty tich vozproslavi božestvenoju siloju tvojeju, i ne ostavi nas upovajuščich na ťa: mír mirovi tvojemu daruj, cerkvam tvoim, svjatijšomu vselenskomu archijereju (N. N.), papi rimskomu

K.: Odejděmež v pokoji! K Pánu modleme se!

L.: Ve jménu Páně! Pane, smiluj se!

K.: Pane, který požehnání dáváš blahoslavícím Tebe, který posvěcuješ doufající dědictví svému; zachovej plnost církve své, posvěcuj ty, kteří milují okrasu domu tvého; naplň je božskou mocí svou a neopouštěj nás, jakož doufáme v Tebe: Uděl pokoje světu svému, chrámům svým, svatému společnému veleknězi (N. N.), Otci římskému, kněžím, všem trpícím bratřím našim a všem lidem svým:

jerejem, vsim strażduščim bratiam našim i vsim ľudem tvoim: jako vsjako dajanije blaho, i vsjak dar soveršen s vyše jest, schoďaj od Tebe Otca svitov: ! tebi slávu i blahodarenije i poklonenije vozsilajem, Otcu i Synu i svjatomu Duchu, nyní i prísno, i vo viky vikov.

L.: Amin.

L.: Budi imja Hospodne blahosloveno od nyní i do vika.

Neboť každý dar dobrý a všeliký dar dokonalý shůry přichází, sestupuje od Tebe, Otče světel. A my vzdáváme Tobě čest a klanění, Otci, Synu a svatému Duchu, nyní i vždycky i na věky věkův.

L.: Amen.

L.: Buď jméno Páně pochváleno od toho času až na věky.

Mezitím kněz modlí se potichu:

„Ty, který jsi naplněním zákona a proroků, Kriste, Bože náš, který vykonal jsi veškeré dílo Otcovo, naplň radostí a veselím srdce naše, vždycky, nyní i na věky věkův. Amen."

Požehnání

(někde se udílí až po propuštění lidu).

K.: Blahoslavenije Hospodne na vás †, toho blahodatiju i čelovikoľubijem, všehda, nyní i prísno i va viky vikov.

L.: Amin.

K.: Požehnání Páně sestup na vás †, skrze jeho milost a lidumilovnost povždy, nyní i vždycky až na věky věkův.

L.: Amen.

K.: Premudrost!

L.: Čestnijšuju Cheruvím, i slavnijšuja bez sravnenija Serafím, bez istlinija Boha Slova roždšuju; šuščuje Bohorodicu ťa veličajem.

K.: Slava Tebi, Christe, Bože, upovanije naše, sláva Tebi!

L.: Sláva Otcu i Synu i svjatomu Duchu, i nyní i prísno i vo víky víkov. Amin. Hospodi pomiluj! (2×) Hospodi, blahoslovi!

K. (v neděli): Voskresyj iz mertvych — Christos...

Ve všední dny:

Christos istinyj Boh náš molitvami prečistyja svojeja Matere, svjatych slavnych i vsechvalnych Apostol i iže vosvjatych Otca našeho Joanna Zlatoustaho, Archiepiskopa Konstantína hrada, prepo-

K.: Nejvyšší moudrost!

L.: Ctihodnější nežli Cherubíni, neporovnatelně slavnější nežli Serafíni, která jsi bez úhony porodila Boha Slovo: jakožto Rodičku Boží tebe velebíme.

K.: Sláva Tobě, Kriste, Bože, naděje naše, sláva budiž Tobě!

L.: Sláva Otci i Synu i svatému Duchu, nyní i vždycky i na věky věkův. Amen. Pane, smiluj se! (2×) Pane, požehnej!

K. (v neděli): Který jsi z mrtvých vstal — Kristus....

Ve všední dny:

Kristus, pravý Bůh náš, na přímluvy nejčistší své Matky, svatých a slavných apoštolů, a svatého Otce našeho Jana Zlatoústého, arcibiskupa cařihradského, ctihodných a bohumilých Otců našich i

dobnych i bohonosnych Otec našich, i vsich svjatych pomilujet i spaset nas, jako blah i čelovikoľubec.

L.: Amin.

všech svatých, kéž smiluje se a spasí nás, neboť milosrdný a dobrotivý jest.

L.: Amen.

Konec mše sv.

Imprimi potest. Pragae, die 2. Decembris 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil. obstat P. Franc. Vošahlík, C. Ss. R., censor ex officio. Imprimatur Nr. 20329. Olomucii, die 11. Decembris. Dr. Joanes Martinů. „ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, Mor. Ostrava, Těšínská 21.

SV. JAN Z BOHA.

ŽIVOTEM ČÍSL. 286. ~ CENA 50 HALÉŘŮ.

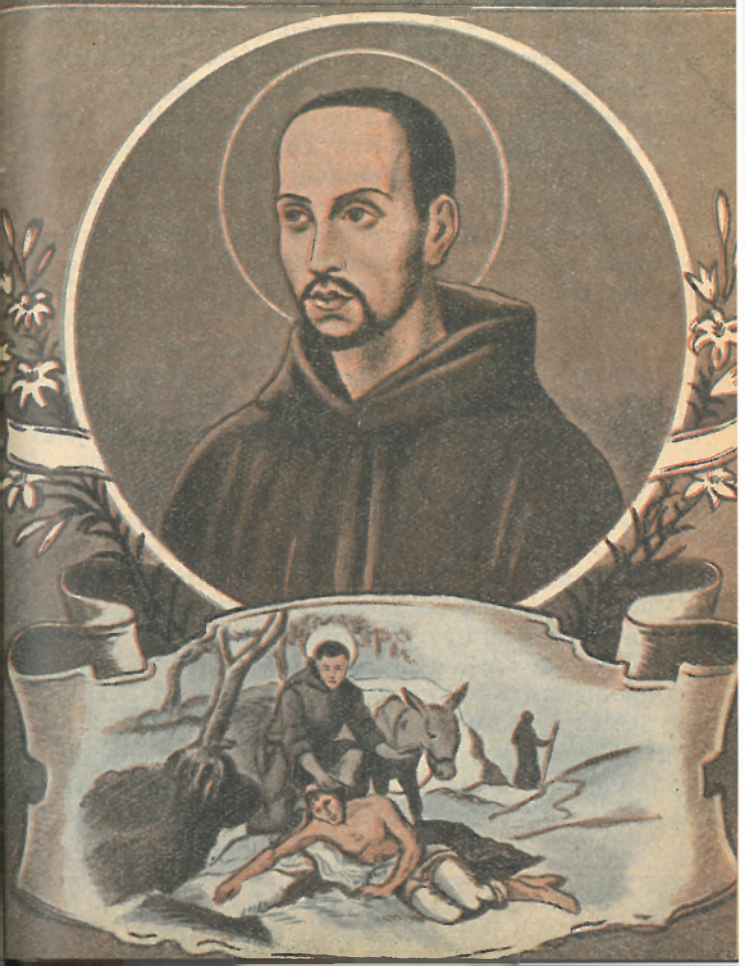

Narození a mládí.

Sv. Jan z Boha narodil se 8. března 1495 v Montemoro el Nuevo u Evory v Portugalsku. Rodiče byli chudí na statky pozemské, ale měli poklad živé víry a zbožnosti. Otec Ondřej Ciudad a matka Theresia požívali vážnosti pro svůj jednoduchý, křesťanský život.

Janu bylo asi 8 let, když jeho rodiče poskytli jednoho dne pohostinství jistému knězi, jenž se vracel ke španělskému dvoru. Janova obraznost vzplanula, když cestující vykládal o hlavním městě, jeho chrámech a klášterech, o dobročinnosti, která se tam konala, a to všechno vzbudilo hochův obdiv do té míry, že nemohl odolati touze po cizině. Prchl z domu a připojil se ku zmíněnému duchovnímu na jeho cestě do Španěl.

Ztráta tak milovaného syna uvrhla rodiče do nejhlubšího zármutku. Dlouho po něm pátrali, ale bez výsledku. Matka onemocněla a po dvacetidenní chorobě upadla v hrob. Ondřej zbaven nejdražšího statku na zemi, opustil svět a vstoupil do kláštera sv. Františka v Lisaboně, v němž až do konce svého života dával vždy příklad skromnosti, pokory a lásky, a kde po několika letech svatě v Pánu zesnul.

Jestliže uvažujeme o událostech přítomného života ve světle víry, seznáme, že nepříjemnosti pozemské jsou prostředkem, jímž Bůh vede spravedlivé ku spáse a k jejich posvěcení. Tak

tomu bylo též u rodičů, kteří se trápili nad ztrátou svého syna, jímž křesťanská odevzdanost sloužila k dosažení života věčného.

Když Jan a kněz došli do Oropezy, malého španělského města v kraji toledském, byli nuceni se zde pozdržeti, poněvadž hoch se cítil neschopným k další cestě. Dobrý kněz předal ho na starost čestnému muži Františku Mayoralovi, bohatému chovateli dobytka v městě a sám pokračoval v chůzi do Madridu. Mayoral viděl v dítku sirotka, jejž mu svěřila Prozřetelnost Božská a cítil se zavázán nahraditi mu otce a poručníka. První čas učení uplynul mu ve tvrdé a úsilovné práci. Jan byl činným, pracovitým, ke všem službám ochotným, v řečech prozřetelným, milým a přívětivým a rozumně dobrotivým. V této pěstounské rodině dostalo se mu svědomitého vychování, učil se čísti a psáti a počítati a při tom pokračoval v poznání a milování Boha a ve věrné službě jemu. První jeho svaté přijímání, jež slavil s andělskou čistotou, bylo projevem vřelého spojení s Bohem.

Zbožné mládí.

Když dobrodinec Janův poznal výtečné vlastnosti svého svěřence připadl na myšlenku, svěřiti mu stráž svých ovcí. Hoch se radoval, že mu bude možno žíti odloučeně od světa, lépe sloužiti Bohu a s větší horlivostí se oddávati cvičení ve zbožnosti.

Již jsme připomněli, že Jan naučil se na klíně mateřském uctívati Bohorodičku a že se v tom cvičil od svého mládí. Tato úcta vzrůstala dále a v okamžiku, kdy se odloučil od své rodiny, vzala na se zvláště jemný ráz. Maria byla jemu pravou matkou a zastupovala onu, které již neměl na zemi.

Jan byl vzorem pracovitosti a věrnosti ve všem, co se vztahovalo na statky pánovy. Bůh žehnal jeho snahám a pod jeho vedením rostl majetek Mayoralův nade všecko očekávání. Vzorné chování Janovo dobylo mu úcty a přízně služebných v domě, jeho příklad získal mu srdce všech. Tohoto vlivu použil, aby pracoval na duchovním blahu bližních. Při svém zaměstnání nacházel dosti příležitosti, aby promluvil k nádeníkům a ku svým druhům a je poučil o náboženství, aby všechny přivedl k plnění povinností. Horlivost, kterou rozvíjel v šíření svatých náboženských úkonů, zjevně ukazovala lesk jeho ctností a projevovala palčivou touhu po záchraně duší. Pověst o něm rozšiřovala se za hranice města Oropezy a on stával se předmětem úcty sousedních obyvatel, kteří přicházeli, aby v útrapách hledali útěchy a aby ve svých potřebách tázali se ho o radu. Všichni žasli nad jeho moudrostí a vraceli se posilněni ve ctnostech. Tyto vynikající ctnosti nezůstaly Mayoralovi ukryty. Jako moudrý muž svěřil Janovi všecky své obchody a záležitosti, ano, učinil jej správcem všech svých statků.

Viděl v takovém služebníku poklad a poněvadž se bál, že jej ztratí, chtěl jej užšími svazky k sobě připoutati a proto nabízel mu zasnoubení se svou dcerou.

Když Jan vyslechl přání pánovo, cítil se pohnut vděčností. Po několik dní bylo mu podstupovati hrozné boje s ďáblem a tělem, kteří se proti němu spolčili. Uzavřen do své světničky, klekal každou noc před obrazem svaté Panny. Úpění bylo dlouhé a vroucí, i cítil se každého dne odhodlanějším, zcela Bohu náležeti. Dík vlastní ochraně přesvaté Panny, zůstal v tomto boji vítězem a konečně nabyl odvahy, aby svému pánovi uctivě oznámil, že nechce vstoupiti do manželství.

Ale Mayoral nepozbyl mysli a nepřestal svému dobrému služebníku líčiti štěstí a bezpečný blahobyt, jejž si může slibovati z takového svazku. Jan se právem obával, že za takových poměrů srdce jeho povolí a že zruší své předsevzetí, a proto se odhodlal k útěku.

Vojákem.

Toho času válčil František I., král francouzský, s císařem Karlem V., španělským. Jan to pokládal za nejvhodnější příležitost, ujíti nepříjemným lákadlům Mayoralovým. Dal se tedy zapsati do vojska hraběte Oropezského. Vysoká jeho postava, silné tělo a statečné vzezření Janovo zdály se nasvědčovati, že vojenská služba mu spíše přísluší, nežli pastýřská.

Jan, jenž byl zvyklý na život klidný, do sebe uzavřený, pojednou se viděl mezi rozbujnělou cháskou vojenskou, jež páchala všeliké neřesti. To se mělo státi pro něho těžkou zkouškou a příležitostí četných nebezpečí. Ačkoliv nenásledoval špatných příkladů a neposkvrnil rtů svých ohyzdnými řečmi, jimž bylo mu naslouchati, přece podlehl nakažlivému vlivu vzduchu, který vdechoval, že se v nitru menšila jeho bývalá horlivost. Počal ponenáhlu opomíjeti svá zbožná cvičení, své střelné a jiné modlitby a konečně vynechával i pobožnosti ke cti přesvaté Panny.

Dvé události, jednak smutné, jednak ale šťastné, jež Božská Prozřetelnost přivodila, vyvedly Jana z nebezpečí a dostaly jej na cestu dokonalosti, již opustil a na níž měl nyní pevně a rychle pokračovati. Když jednoho dne v táboře španělském ztráveny byly potraviny, připadla Janovi úloha, obstarati s oddílem vojska životní potřeby. Při této příležitosti vsedl na koně, jenž krátce před tím byl odňat nepříteli. Když tak chvíli jeli, zvíře poznalo cestu, po které jezdívalo a větříc na blízku svou stáj, snažilo se do ní se vrátiti. Jako divé pádilo se svým špatně vycvičeným jezdcem a brzy shodilo ho mezi skaliny. Pád byl prudký, že ubohý Jan ležel dvě hodiny bez vědomí, při čemž mu tekla krev z úst a nosu. Když přišel zase k sobě, hrůza zmocnila se jeho duše, že volal, pozvedaje oči k nebesům: „Ó Matko, milosrdenství!" Sotva pronesl tato slova, zjevila se mu králov-

na andělů v podobě pastýřky, jež se k němu nahnula, aby zastavila krev. Těšila ho a vyzvala, aby se napil vody, kterou měla při sobě, a tak se posilnil. Občerstven nápojem, Jan prosil dobrodějku, aby mu udala své jméno. „Jsem ona," řekla, „kterou jsi volal na pomoc. Milý synu, nikdy nebudeš bezpečným mezi tolika nebezpečími, budeš-li opomíjeti svou modlitbu. Konej tedy své navyklé pobožnosti a stůj v nich věrně." Po těchto slovech pastýřka zmizela.

Odsouzen k smrti.

Když ho viděli kamarádi přicházeti v tak ubohém stavu, domnívali se, že upadl do nepřátelských osidel. Zatím jim sám vykládal o smutné události, jež jej potkala. Po několik dní dostalo se mu pečlivého ošetření a klidu. Služebník Boží používal ho k díkůvzdání své nebeské dobroditelce, při čemž obnovil ve svém srdci úmysl, každého dne více sloužiti Bohu.

Když byl z léčení propuštěn a znova do vojska vřazen, stal se Jan znova zbožným a horlivým křesťanem. Přece však dopustil Bůh, jenž chtěl svého služebníka od světa odloučiti, že ho potkalo neštěstí druhé, ještě citelnější.

Poněvadž jeho zdatnost a poctivost byly ode všech uznávány, svěřil mu jeho setník stráž nad bohatou kořistí válečnou. Avšak veškerá bdělost strážcova nezabránila, aby poklad nebyl ukraden. Když se představený dověděl

o této události, upadl do takového vzteku, že rozkázal, aby Jan byl hned oběšen jako loupežník. Nevoli setníkovu nedovedlo nic uklidniti, ani vysvětlování nešťastníkovo, ani prosby tam přítomných. Jan již stál u paty stromu, určeného za nástroj popravní, nemaje žádné naděje, leč v milosrdného Boha, jemuž svůj život nabídl jako oběť za své hříchy. Hospodin však nechtěl, aby život jeho služebníka byl zmařen tak časně a ukrutně. V okamžiku největšího nebezpečí zjevil se vyšší velitel a když uslyšel o neštěstí, jež hrozilo mladému vojínu, ujal se ho a udělil mu milost s podmínkou, že bez odkladu opustí vojsko.

Jan odešel, raduje se a chvále dobrotu Boží, která ho v málo dnech dvakráte podivuhodným způsobem zachránila od jisté smrti.

Do války proti Turkům.

Jan se vrátil do Oropezy. Mayoral přijal jej s takovou radostí a srdečností, jakoby to byl jeho vlastní syn a hned mu svěřil svá stáda ovcí a svůj majetek. Po čtyři roky věnoval se svému povolání s větší ještě horlivostí, než dříve. Jeho pán nevzdal se však svých dřívějších svatebních plánů a obnovil svůj návrh. Jan vyslechl ho s velikým zármutkem a odpověděl s velikou lítostí: „Milý pane můj, nejsem povolán, zde na světě těšiti se z pohodlí a klidu jež poskytuje bohatství. Jestliže jsem přišel sem, stalo se tak pouze proto, abych slouže vám

sloužil Bohu, nepřišel jsem však, abych se stal vaším dědicem." — Toho času se přihodilo, že turecký sultán Soliman II. táhl do Uher s četným vojskem, aby vyhladil křesťanské jméno. Jeho vítězné čety rozložily se táborem před Vídní, hlavním městem Rakouska, na jehož trůně vládl Ferdinand, bratr Karla V.

Ve Španělsku byly zřizovány čety, jež měly jmenovanému městu spěchati ku pomoci a v Oropeze bylo mnoho jinochů, kteří dali se zapsati do listin křížové výpravy. Jan nebyl z posledních, kde se jednalo o dílo služby Bohu a církvi a tak vstoupil do vojska hraběte Oropezského. Mayoral a Jan plačíce se objali a Jan táhl do vzdálené země. Zůstal věrným svým úmyslům. Oddával se modlitbě s novou horlivostí a v hodinách klidu vyhledával odloučená místa, aby se tam cvičil ve zbožnosti a prosil Boha, aby byl přízniv křesťanským zbraním. A Bůh jim žehnal. Soliman II. byl poražen, válka se skončila a španělské vojsko bylo rozpuštěno. Jan se vracel Saskem, Porýní, Belgií a odtud po moři do Španěl, do přístavu La Coruna.

Opět doma.

Odtud vykonal pout do Compostelly, kde se zdržel devět dní, přistupuje denně ke sv. svátostem. Poněvadž se cítil nyní docela volným, umínil si navrátiti se do své domoviny, aby spatřil své rodiče, o nichž neměl žádných zpráv.

Když přišel do Montemoro, poznal k svému bolestnému překvapení, že otcovský dům obývají neznámí lidé. Po dlouhém pátrání doptal se na jistého ctihodného starce, strýce to z matčiny strany. Když tento s velikým pohnutím vyslechl zprávu o událostech života Janova, s radostí nabídl mu pohostinství a zpravil ho o smrti jeho matky a o vzorném konci jeho otce v lisabonském klášteře.

Tyto zprávy zarmoutily Jana velice; plakal hořce a dobrý stařec s ním. Tento se namáhal, aby zarmouceného potěšil a nabídl mu celé své dědictví. Jan naslouchaje jen hlasu srdce svého, děkoval za velikomyslnou nabídku a když pobyl v rodišti devět dní, chystal se k odchodu.

Z Gibraltaru do Ceuty.

Přeplavil se do Ayamonte a prosil v tamější nemocnici, směl-li by tam zůstati. Zdržel se zde nějakou dobu, opatroval nemocné a tak ponejprve ve svém životě konal to, k čemu ho Bůh předurčil. Toto zbožné zaměstnání působilo na jeho útlé srdce silou přitažlivou, zde cítil se blaženým, jakoby ve svém povolání.

Pokračuje pak ve své cestě, přišel Jan do Sevilly a dal se najmouti za pastýře. Ale Bůh, jenž ho vedl po rozmanitých a neobvyklých cestách, aby ho uschopnil k nejvyšším metám, jež určila jeho svatá vůle, způsobil, že Jan nepožíval zde oné útěchy duchovní radosti, jako v Oropeze, vnitřní hlas mu poroučel, aby šel

dále. Opustiv tedy stáda, cestoval na zdařbůh, ale zcela dle úradků Boha, jenž ho vedl k poslednímu stupni zkoušek. Všichni dějepiscové souhlasně dávají za cíl této cesty město Gibraltar, kde služebník Boží seznámil se s jistým portugálským pánem jménem Don Almeyda, jenž ubíral se se svou paní a čtyřmi svobodnými dcerami do africké Ceuty, byv z vlasti své vypuzen. Jan vstoupil do služby k Almeydovi, přeplavil se s ním přes mořskou úžinu a sloužil v jeho domě.

První měsíc sužovala pána sklíčenost duševní a jeho zdraví trpělo změnou podnebí, až se z toho vyvinula nemoc, jež konečně zachvátila celou rodinu. Za těchto okolností sloužil světec všem členům rodiny jako ošetřovatel a složil zkoušku odříkání, dovedného ošetřování a dobroty srdce. Konečně uzdravili se všichni ze své nemoci. Almeyda však zpozoroval, že nemoc ztrávila skrovný zbytek jeho majetku a že hlad tluče na dveře jeho domu. V této nouzi vzpoměl na velikou zbožnost a dobrotu svého sluhy Jana, svěřil se mu se svými starostmi a řekl, že celou svou naději skládá v něho. Jan, jenž byl dojat tímto velikým neštěstím, porozuměl, že Bůh mu skýtá převelikou milost, aby se stal nástrojem jeho Prozřetelnosti u této nešťastné rodiny.

Následujícího dne dal se Jan najmouti k dělníkům, kteří pracovali na městských opevněních. Jan dostavoval se první do práce a poslední odcházel. Jeho láska k bližnímu byla

tak veliká, jako jeho láska k Bohu. Každého večera odevzdal Almeydonovi výtěžek své práce a část noci pak obětoval na domácí práce. Sám se postil a olupoval se o to nejnutnější, jen aby se nezmenšil podíl na vydržování jiných.

Ve škole Janově učila se tato zarmoucená rodina pokoji a radosti křesťanského odříkání. Obdivovala a žehnala svého zachránce, služebník Boží pak radoval se dle rady apoštolovy, an pracoval na zachování svých bratří a říkával, že tento skutek lásky stal se mu pramenem všech milostí, jež mu Pán později udělil. Tak zůstal Jan v Ceutě při svém zednickém zaměstnání asi tři měsíce. Po mnohých útrapách zrušil král vypovězení šlechticovo a když tento zvěstoval tuto radostnou novinu Janovi, prosil ho současně, aby se stal jeho zetěm. Světec odmítl, načež rodina odjela po lodi a Jan zůstal v Ceutě. Zde zažil nové nebezpečí, byl přemlouván, aby zapřel víru a dal se k Maurům. Jan cítě nebezpečí, vydal se do kláštera Františkánů v Ceutě a tam otevřel zpovědníku své svědomí. Tento předvídal nová nebezpečí a pokušení a proto naporučil Janovi opustiti Afriku a co nejspíše se vrátiti do Španělska. Při nejbližší příležitosti odplul Jan do Španěl z poslušnosti a pro zajištění své spásy. Loď hnána příznivým větrem byla již velmi blízko Gibraltaru, když tu náhle byla přepadena nebezpečnými bouřemi, jež hrozily loď ztroskotati. Posádka vyzvala cestující, aby vzali útočiště k modlitbě,

706

jako jediné naději. Jan domníval se ve své hluboké pokoře, že pouze jeho hříchy zavinily toto neštěstí a že Božská spravedlnost trestá ho jako druhého Jonáše. A duch zlý vnukl mu, že nebe usmíří a život cestujících zachrání, jestliže se vrhne do moře. Světec vzal své útočiště k modlitbě a s neobyčejnou vroucností modlil se Zdrávas Maria. Sotva se to domodlil, počalo se moře tišit. Mužstvo i cestující děkovali Bohu a hlasitě vyznávali, že za záchranu mají co děkovati Marii Panně, již právě vzýval tento ubohý kajícník.

Prodavačem knih a obrazů.

Jan zůstal nějaký čas v Gibraltaru. Bylo ho vídati, jak každého dne jde vícekráte do chrámu. Jeho skromné a pokorné chování ve chrámu sloužilo k poučení a vzdělání všech, kdo ho viděli. Při modlitbách myslel na chyby svého dřívějšího života a nejmenší opomenutí připadala mu velikým nevděkem k milosrdenství Božímu, jež vyžaduje lítosti a pokání. V tom čase vykonal Jan generální zpověď, což mu poskytlo veliké útěchy. Stále se modlil k Hospodinu, aby ho ráčil při důležitém díle spásy osvítiti a tázal se o radu všech, které pokládal v duchovním životě za osvícené.

Poněvadž Jan byl skromný a šetrný, našetřil si brzy částku peněz, s nimiž si zařídil obchod s modlitebními knihami a náboženskými obra-

zy. Prodával knihy za mírné ceny, takže obchod brzy pozvedl. Jeho počínání bylo tak prosté, jeho chování tak zdvořilé, že mnozí se rozhodli koupiti si knihy, na něž nikdy nepomysleli. Vyjednávaje s mladými lidmi, promlouval k nim spasitelná napomenutí. Tito ho rádi poslouchali, a moudrost jeho zbožných řečí přivedla mnohé z nich zpět k Ježíši Kristu. Všeobecně pokládali Jana za velmi osvíceného v duchovním životě a prosívali ho o radu a vedení a on jim v tom prokazoval dobré služby, že mnozí si žádali život svůj polepšiti. Po jeho svatořečení vyvolili si ho knihkupci a tiskaři italští a španělští za svého patrona.

Ale horlivost Janova neobmezovala se pouze na Gibraltar. Zatížen balíkem knih, šel do sousedních obcí, rozdával své náboženské knihy, vzdělával obyvatele a získával duše pro Boha. Když na jedné své cestě unaven a žízniv chtěl se napíti z blízkého pramene, uviděl malé dítko, plné slávy a vznešenosti, které mu ukazovalo rozkrojené granátové jablko, z něhož vyčníval zářící kříž a pravilo: „Jene z Boha, Granada bude tvým křížem." Na to zmizelo a zanechalo služebníka Božího v ustrnutí a úžase, takže Jan zůstal chvíli ponořen do rozjímání tohoto zázraku. Jan z pokory nechtěl se tímto jménem nazývati, až jistý hodnostář mu vysvětlil, že nepoužívati tohoto jména znamená tolik, jako protiviti se Bohu.

V Granadě. Jeho veřejné pokání.

Po onom zjevení cítil se Jan zachvácen láskou k trpícím více, než kdy dříve. Svého Boha milovati a pro něho trpěti, mělo se státi heslem a duší všech jeho skutků. Chtěl se osvoboditi ode všeho, ano od sebe samého, aby mohl zcela náležeti Bohu. Bylo to v září 1536 — našemu světci bylo tehdy čtyřicet jeden rok — když došel do Granady pln očekávání, že tam najde kříž, jejž mu oznámil Pán. Ubytoval se v malé chodbě, kdež provozoval svůj malý knihkupecký obchod, aby si zaopatřil životní potřeby. Ale hlavní starostí jeho bylo, aby zpytoval vůli Boží. Volnou chvíli trávil ve chrámě a pak myslil pouze na svůj kříž. Toužil po něm, mluvil o něm se všemi lidmi a hledal jej bez ustání s větší a větší horlivostí. Konečně kříž přišel a on ho objal, aby ho nepustil po celý svůj život. Dne 20. ledna slavila se památka sv. Šebestiana v Granadě velmi okázale, při níž kázal toho dne slavný blahoslavený Jan z Avily, jenž plným právem se nazývá apoštolem Andalusie, vynikající stejně svými ctnostmi, jako svou výmluvností, duchovní vůdce sv. Terezie z Ježíše, sv. Františka Borgiáše a našeho světce Jana z Boha. Kazatel mluvil o štěstí těch, kteří trpí pro Pána Ježíše a o odplatě, kterou jim Bůh připravuje. Jasně dokazoval, že je nutno ve všem připodobniti se našemu Spasiteli, chceme-li někdy býti účastni jeho slávy. Kreslil tak poutavě obraz

čistých radostí ze ctnosti a obraz neštěstí z nerestí, že slova jeho vnikala do srdce Janova hlouběji, než kdysi šípy mučitelů do těla Šebestiánova.

Roznícen ohněm Božské lásky, ponořil se Jan do tajemství kříže. Vida nekonečnost milosrdenství Božího a velikost svých vin, byl zachvácen tak živým citem lítosti a touhou po pokořování, že po kázání, zalit slzami, vrhl se na zem a bije se v prsa, naplňoval kostel svým nářkem. Veřejně zavrhoval svůj dřívější život a volal hlasitě: „Milosrdenství, ó Pane, milosrdenství!" Věřící se lekli a domnívali se, že se minul rozumem. Ale Jan vyšel z chrámu a běhaje ulicemi, volal vší silou: „Milosrdenství, ó Pane, milosrdenství!" Nevěda, jak by se měl ještě ponížiti, plazil se na zemi po kolenou, rval si vlasy a prováděl na sobě tak ukrutné násilí, že vyvolal doměnku, jakoby byl pozbyl rozumu. Ze všech stran obklíčili ho lidé a tropili si z něho posměch. Velmi se z toho raduje, že jest pokládán za pomatence, přišel konečně pokryt krví a špínou ke svému příbytku.

Mezitím se u jeho dveří shromáždilo množství lidu, kterému rozdal své nepatrné úspory, jakož i modlitební knihy a svaté obrazy, nábytek i šaty, takže se v krátké době zbavil všeho, aby následoval chudoby Ježíše Krista. Pak vyšel nuzně oděn a opět počal na ulicích ukazovati svou pomatenost. Přišel takto až do kathedrálního chrámu, kde ho obstoupily některé

zbožné osoby a když zvěděly, že příčinou toho všeho jest kázání Jana z Avily, vedly doměle pomateného k němu. Tento vyslechl tajnosti jeho srdce a příčiny jednání, přijal ho pod své vlastní vedení a pochopil, že Bůh má s tímto kajícníkem své vlastní úmysly a že tato vyznamenaná duše má býti více očištěna a nastávajícího povolání hodnější učiněna. Když mu P. Avila slíbil, že ho bude pokládati za svého duchovního syna, a že převezme starost o jeho vedení, dal mu na konec radu, aby důvěřoval v milosrdenství Boží, které ho nikdy neopustí.

Těmito slovy posílen, předsevzal si Jan, že s větší ještě touhou bude vyhledávati trýzně, nežli jiní se honí za zábavou. Druhého dne probíhal ulicemi granadskými v témž úboru, volaje: „Zhřešil jsem proti Bohu!" Děti a luza běželi za ním, posmívali se mu a trýznili ho. Mezitím dva soucitní obyvatelé, jako svědci tohoto výstupu, odehnali chátru, ujali Jana za ruku a vedli ubožáka sesláblého postem do královské nemocnice na oddělení pro pomatené. Jan byl v ústavě dobře přijat a správce nařídil, že se mu má věnovati pozornost a poskytnouti vše, co by mohlo přispěti k jeho uzdravení. Zde viděl, jakých ran se dostává duševně pomateným. Jeho citlivé srdce bylo dojato a nemoha se zdržeti řekl opatrovníkům: „Ukrutníci, tak se zachází s ubožáky? Nechte, katové, těchto ubohých lidí a trestejte na mne urážky, jež jsem způsobil Bohu!" A tu pršely na služebníka

Božího tytéž rány a ukrutnosti, které oplakával na jiných. Toto dobrovolné mučednictví, při němž světec náš dostal, dle úsudku bl. Jana z Avily, více než pět tisíc ran, lze jistě přirovnati k největším sebetrýzním sv. otců na poušti. Trvalo čtyřicet dní a sotva lze si představiti, co Jan v tomto čase přetrpěl. Stupeň jeho lásky k Bohu lze vyčísti z tvrdosti a trvání tohoto dobrovolného kříže.

Když blah. Jan z Avily obdržel zprávu o stavu svého duchovního syna, pospíchal ho navštíviti a upozornil ho, že by bylo na čase učiniti konec této dobrovolné pomatenosti a zaměstnávati se něčím užitečnějším. Jan poslušen svého vůdce, ukázal se hned zcela klidným a oddaným. Opatrovatelé nemocných se radovali, neboť cítili potají k němu velikou úctu. Pečovali o zahojení jeho ran tak, že Jan mohl lože brzy opustiti a službě v hospitálu se věnovati. Boží sluha rozvinul tu všechny schopnosti svého srdce, zaníceného láskou Boží. Často pronášel k nemocným laskavá slova o lásce Boží, o krátkosti života a o síle z utrpení, takže všichni cítili se nadšenými, slyšíce tak moudré řeči z úst pomateného. I polepšovali konečně své mravy. Za největší štěstí Jan pokládal, mohl-li sloužiti nemocným. Nosil je na svých rukou, stlal jim lůžka, obvazoval rány a konal i nejnižší práce v hospitálu. Svou bystrostí, mírností a skromností stal se vzorem všech ošetřovatlů, takže si ho všichni počali vážiti, jako muže ctnostného.

Na pouti.

R. 1537. v květnu opustil Jan z Boha královský hospitál v chatrných šatech a s holí v ruce, aby se oddával službě nemocných. Čas v hospitálu ztrávený posilnil jej v tomto předsevzetí. Mezi tím ustavičně se zaměstnával myšlenkami, aby mohl míti svůj dům, v němž by sloužil nemocným a slabým, kteří bez pomoci a docela opuštěni žili v Granadě. K takovému podniku scházely mu prostředky, ale měl poklad silné víry a doufal, že toho dosáhne. Aby si zajistil přízeň Boží, odhodlal se jíti do Mantilly, kde bydlil blah. Jan z Avily, aby se s ním poradil. Blahoslavený otec přijal ho s otcovskou něhou, poskytl mu na několik dní přístřeší, vyslechl jeho rozhovory a vnikl do nejhlubších záhybů této vyvolené duše. Světec přijímal svaté svátosti s neobyčejnou zbožností a uctivostí a dlouhý čas trval na modlitbách. Jan dosáhl účelu své cesty, když jeho duchovní vůdce schválil jeho úmysl. Zatím doporučil mu, aby se tázal o radu nejen lidí, nýbrž aby prosil i Boha za osvícení a milost a aby se postavil pod ochranu nejblahoslavenější Panny. Proto mu za tím účelem doporučil pout k Rodičce Boží do Kvadalupe, nedaleko Oropezy. Cestou se stále modlil a udržoval ducha svého v pozdvižení k Bohu. Na této pouti bylo mu vytrpěti mnoho hladu, pohanění, podezření a konečně byl zavřen do žaláře, kde snášel všeliké urážky a ústrky a konečně byl vystrčen z města.

Po mnohých svízelích dospěl konečně světec k cíli své pouti. Duše jeho přetékala radostí, útěchou a zbožností k Panně Marii, neboť naplňovala jej předtucha, že milostivě bude vyslyšen a že vůle Boží zjeví se mu zřetelným způsobem. Před chrámem padl na kolena a po chvíli vstoupil do přeplněného chrámu a tam trvala modlitba jeho tak dlouho, že chrám, když se probral ze svého vytržení, byl zcela prázdný. Když se přiblížil k oltáři přesvaté Panny a pozdravoval nebes královnu vzdechy: „Obrať k nám své milosrdné oči," rozdělila se podivným způsobem záclona, jež zakrývala přesvatou Pannu. Dojat touto viditelnou přízní proléval Jan hojné slzy radosti a vděčnosti. Kostelník zaslechl zvuk při odsunutí záclony a spatřiv na stupních oltáře otrhance, usoudil z jeho šatů a chatrného vzezření, že chtěl provésti loupež. Za hrubých nadávek pozvedl nohu, aby Jana kopl, avšak vtom okamžiku noha ochrnula a ztuhla. Nešťastný kostelník poznal chybu a pokloně se uraženému vroucně jej žádal, aby mu vyprosil uzdravení od přesvaté Panny. Jan padl před obrazem na kolena a žádal kostelníka, aby se s ním modlil Zdrávas Královno. Vinník to učinil a ve chvíli se cítil uzdraven.

Návrat do Granady.

Oropeza ležela ve směru jeho cesty i zastavil se tam a ač byl několika lidmi poznán, přece vyhledal pohostinství v nemocnici, neboť tam

chtěl po několik dní sloužiti nemocným, což činil s velikou horlivostí. Jednoho dne vykládali mu o nemocné, opuštěné paní, která měla na jedné noze strašlivou nevyléčitelnou ránu. Útrpností pohnut, vydal se k ní, aby ji potěšil a poskytl pomoci. Jan podivným způsobem ránu zahojil, což když mnozí lidé chtěli zjistiti církevním soudem, sluha Boží se skryl a nepozorovaně odcestoval. Přišed do kraje andaluzského, navštívil blah. Jana z Avily, který mu dal v rozmluvách směrnice pro další život a jej vyzval, aby se vrátil do Granady a věnoval se tam pomoci chudým a nemocným.

Jan přišel k bráně města Granady v prvních dnech měsíce října 1537. Když byl vyslechl mši svatou, při které Bohu poděkoval za šťastné skončení své cesty, obnovil svůj slib věrné poslušnosti jeho nejsvětější vůle. V Granadě nechybělo bídy, jíž bylo nutno odpomáhati. Po vyhnání Maurů upadlo toto bohaté město do největší bídy. Zdálo se, že jest shromaždištěm lidí bez přístřeší a tuláků bez práce. Mnoho chudých povalovalo se tam bez chleba a příbytku. Tam leželi ztuhlí chladem, nemocní a často plni ran.

Rozumní lidé brzy si povšimli jeho pokory a trpělivosti, s jakou chodil do chrámu. Netrvalo dlouho a poznali ho všichni žebráci a sbíhali se k němu, aby dostali podporu. Z rána oddával se práci, navštěvoval a občerstvoval chuďasy a z večera se modlíval a umrtvoval.

Mnohé osoby, které mu poskytovaly almužny a pohostinství, tvrdily, že sluha Boží velkou část noci trávil ve svém příbytku na kolenou, pohřížen do hluboké modlitby. Bylo jej slýchati vzdychati a sténati, aby si od Boha vyprosil hojných prostředků, aby mohl pomáhati nuzným. Jeho prosby měly býti brzy vyslyšeny. Když jednou kráčel Jan ulicemi, spatřil na jedněch dveřích nápis: „Pronajme se chudým." Ihned šel a najal dům. Upravil v něm 40 lůžek pro nemocné, nad každé lůžko dal křížek. Pátral po opuštěných nemocných, vodil nebo nosil je do svého špitálu; tam je myl, čistil, sytil, těšil, povzbuzoval k pokání a k trpělivosti. K večeru bral pytel na záda, košík a hrnec do rukou a obcházel domy volaje: „Bratří! kdo z vás chce sám sobě učiniti něco dobrého? Čiňte dobře pro Boha!" Tak vyprošoval pokrm, prádlo, peníze; vrátiv se uspořádal všecko k potřebě.

Kromě svých nemocných ujímal se Jan také jiných potřebných lidí ve městě a v okolí a prokazoval jim skutky tělesného a duchovního milosrdenství; chudým dívkám opatřoval přízi, aby mohly pracovati; služkám bez místa zaopatřoval zaměstnání, vdovám majícím nezdárné děti pomáhal je polepšiti. Granadští obyvatelé vidouce krásné ovoce jeho činnosti, pomáhali mu ochotně, někteří se k němu přidali a sloužili nemocným. Stůjtež zde některé příklady dobročinnosti a trpělivosti Janovy:

Kdysi nesl Jan zásobu potravin do špitálu. Houf řemeslníků ho zastavil: „Otče chudých! Chudších nad nás není! Jsme bez práce! Smiluj se!" Jan neodolal prosbě a rozdal, co měl. — Jindy nalezl Jan na ulici mrtvolu neznámého člověka. Běžel k jistému bohatému lakomci a prosil ho o oděv a o peníze na rakev. Lakomec odepřel pomoc. I položil mu Jan mrtvolu na práh domu a řekl odhodlaně: „Bratře! Máš tutéž povinnost k němu jako já; je právě tak bratrem tvým jako mým; a protože máš peníze, dle toho jednej! Sic ti tu mrtvolu nechám zde na prahu!" Ihned se lakomec postaral o pohřbení mrtvoly. Jindy za silného lijavce nalezl na ulici opuštěného člověka. Ačkoliv sám nesl koš s potravinami, vzal člověka na ramena a nesl ho do špitálu. Na kluzké cestě upadl s břemeny do vody, ale opět vstal a vlekl obě břemena dále.

Jan byl stále stejně statečný a trpělivý ve všech svízelích. Nikdy nebylo od něho slyšeti prudkého slova. Kdysi šel do starého inkvisičního paláce sbírat almužnu; tu jeden sluha — ti měli Jana stále ještě za blázna — strčil do něho, až spadl do vodní nádrže. Jan vylezl, očistil se a nedal na jevo ani nejmenší známky rozčílenosti, takže se tomu všichni, kdož byli svědky, podivovali. — Ale někdy uměl Jan dáti i rozhodnou odpověď. Kdysi se mu někteří posmívali. Jan snesl výsměch. Jeden z nich se tázal Jana: „Poslyš, dobrý křesťane, které

zázraky činil Kristus Pán?" Jan odpověděl: „To není malý zázrak, dává-li mi Kristus Pán sílu, abych snesl, když se mi jiní posmívají." — Kdysi na Jana dotírali chudí, ale jeden z nich mu spílal, že prý zadržuje peníze obdržené pro chudé, ba dal Janovi ránu. Ostatní se Jana ujali a vrhli se na bídníka, takže ho Jan jen stěží z jejich rukou vyprostil. — Jindy ho udeřil kdosi kamenem a uprchl. Průvodcové Janovi ho chtěli dostihnouti a potrestati, ale Jan řekl: „Není-liž spravedlivo, abych tuto jedinou urážku odpustil, když sám prosím Boha za odpuštění mnohých urážek?"

Při vší dobročinnosti Janově se našli zlí lidé, kteří ho pomlouvali. Jan o nich říkal: „Ti se mnou jednají tak, jak zasluhuji." Arcibiskup granadský, jenž daroval značný obnos na udržení nemocnice, dal si Jana zavolati a řekl mu: „Slyším, že ve svém domě přechováváš lenochy a ničemy. Je-li to pravda?" Jan odpověděl: „V mém špitále je pouze jeden nehodný neužitečný člověk, — a to jsem já. Co se jiných týká, neznám ani jediného nepřestného mezi nimi. A i kdyby nebyli všichni stejně dobří, zdaž mají býti vyhnáni bez pomoci? Nesnáší-li Bůh stejně lidi dobré i zlé? Nedává-li slunci svítiti na všecky stejně?" Dojat řekl arcibiskup: „Jdi, sluho Boží, a vládni špitálem, jak za dobré uznáš; já to tak chci."

Kdysi Jan zavadil košem o jistého šlechtice a strhl mu plášť. Hrdý šlechtic se na něho

obořil: „Ty hlupáku, dej přece pozor, kudy jdeš!" „Odpusť, milý bratře! Učinil jsem to nerad," omlouval se Jan. Šlechtic uražen, že od takového chudáka byl tak důvěrně osloven a „bratrem" nazván, nezdržel se a vyťal Janovi rázný políček. „Ó to jsem velmi zasloužil, a můžeš mi dáti ještě jeden," řekl Jan a nastavil tvář znovu. Šlechtic se rozhorlil ještě více a obrátil se k svým služebníkům, aby toho člověka potrestali. Ti se nedali dvakrát pobízeti a na Jana se snesl déšť ran pěstí i holemi. V tom šel mimo jistý Jan de la Torre a zvolal: „Hola, hola! Bratře Jene Boží, co se to tady děje?" Jakmile šlechtic uslyšel jméno Jana Božího, o němž zajisté mnoho chvály hodného mu bylo vypravováno, ihned se mu vrhl k nohám řka: „Jak že? Ty-li jsi Jan Boží, o němž mi bylo tolik chvályhodného vypravováno?" Prosil ho za odpuštění a stal se velikým dobrodincem Janových chudých.

Jan sebral z almužen časem tolik peněz, že mohl upraviti opuštěný jeden klášter v Granadě za útulnu pro lidi bez přístřeší. Na vydržování ústavů se Janovi často nedostávalo peněz. Dělal dluhy. Stalo se, že byl dlužen 300 tolarů. A přece byl veselé mysli a pln důvěry v Boha. Uznával, že obyvatele granadští se časem unaví stálým dáváním almužen a proto vycházel i do okolí, putoval Andalusií a přišel na královský dvůr do Valladolidu; princ Filip a celý dvůr dal mu mnoho darů pro nemocnici. Jan pobyv 8 měsíců

ve Valladolidu, vracel se do Granady nesa značné sumy peněz a skvostů, s nepokrytou hlavou 120 mil pěšky; hábit ho zraňoval. Když se vrátil, měli všichni Granadští radost. Chudé dívky, které se chtěly provdati, už čekaly, aby jim zaopatřil věno.

Kdosi vytýkal Janovi, že rozdává i lidem nehodným, ale Jan říkával: „Z toho ať si lidé ti odpovídají před Bohem sami!" — Někdy měl Jan pochybnosti, bude-li moci v díle svém zdárně pokračovati, a nebylo-li by lépe, aby šel opět pásti stádo; malomyslněl a postěžoval si dopisem Janu Avilskému. Ten mu poslal list, ve kterém ho těšil a povzbuzoval k trpělivosti a vytrvalosti. — Jan se bičoval až do krve. Každého pátku žil o chlebu a vodě; odpočíval na slamníku na holé zemi, ale i to lůžko přenechával v čas potřeby některému ubožáku a uchýlil se do koutku pod schody anebo spal na vozíku, na kterém byli přiváženi nemocní. Krutý byl sám k sobě, pln něžnosti k jiným; nemohl pohleděti na bolest a zármutek jiných, aniž by se nesnažil ji zmírniti. Každého rána budil všecky nemocné volaje: „Nuže, bratří, vykonejme modlitbu díků Bohu svému!"

Kdysi byl veliký nedostatek v nemocnici. Jan šel k bohatému kupci, jenž pocházel z Benátek; líčil bídu v nemocnici a prosil o podporu nebo o půjčku třiceti dukátů. Kupec byl lakomý, jeho žena ještě lakomější; ta dávala svému manželu znamení, aby nic nedával a ne-

půjčoval. Kupec řekl, že bez dobrého ručitele nemůže nic půjčiti. — Ó, já mám velmi dobrého ručitele," řekl Jan a vytáhl krucifix. Kupec se obměkčil a dal mu celý obnos. A když žena bezdětná zemřela, kupec věnoval celé své jmění nemocnici Janově a žádal býti přijat za ošetřovatele. Jmenoval se Piola. — Kdysi přišel do Granady bohatý šlechtic, Jindřich z Biberry, markýz z Tariffy. Jan ho poprosil o almužnu a obdržel 22 dukátů. Ale šlechtic se chtěl přesvědčiti, zdali Jan je vskutku tak milosrdný a šlechetný, jak se o něm povídá; i přestrojil se, šel v noci Janovi v ústrety a řekl: „Jsem zchudlý zeman, přišel jsem do města za svou prací; prosím o pomoc, neboť nemám z čeho býti živ a nezbývá mi, než abych si zoufal." — „Do me á Dios" (t. j. pomoz mi Bůh), odpověděl Jan; toť byla jeho obyčejná průpověď, „všecko, co mám, je vám k službám", a dal mu všecky peníze, které ve dne od něho obdržel. Šlechtic druhého dne nejen mu vrátil oněch 22 dukátů, nýbrž přidal mu ještě 25 jiných.

Antonín Martini přišel do Granady, aby vykonal krevní mstu na Petru Velaskovi, vrahu svého bratra. Jan se o tom dozvěděl a domlouval Martinovi dojemně a důrazně, aby se smířil s nepřítelem a aby mu odpustil. Stalo se. A oba, jak Martini tak i Velasko, prohlásili později, že chtějí býti pomocníky Janovými. I podal jim hábit podobný svému hábitu.

V blázinci, kde Jan před lety byl chovancem, vybuchl zhoubný požár. Nikdo se neodvažoval vniknouti dovnitř. Jan přiběhl a s nebezpečím života vynášel choré chovance z hořícího domu. — Řeka Genil u Granady se na jaře rozvodnila a odnášela mnoho kmenů a jiného dřeva, které pro Janovu nemocnici mohlo býti k užitku. Starostlivý Jan šel s jinými silnými muži lovit dříví. Ale při tom byl zachvácen zimnicí. Proto se ubíral domů, ale sotva učinil několik nových kroků, uslyšel, že jedno dítě, jež šlo ze zvědavosti na břeh, spadlo do vody; vrátil se rychle, aby je zachránil; zachránil je; ale když přišel do nemocnice, roznemohl se nebezpečně.

Celé město mělo s ním účastenství v jeho nemoci. Dary plynuly hojněji než kdy jindy. Protože Jan ve špitále by si nedopřál klidu, měl na radu lékařů býti odnesen. Jistá paní, Anna Osoria, provdaná za radního Dona de las Pisas, snažně žádala, aby byl donesen do jejího domu. Tu nastalo loučení a naříkání. Nemocní opustili svá lůžka a obstoupili Jana. Jan prolévaje vřelé slzy řekl: „Bůh je mi svědkem, že jsem chtěl svůj život mezi vámi skončiti. Ale děj se vůle Boží! Moje drahé děti, žijte v pokoji! A kdybychom se už více neviděli, pomodlete se za mne!“ Tu propukli všichni v usedavý pláč a Jan pohnutím omdlel. Když přišel zase k sobě, byl odnesen do onoho domu.

Šlechticové si pokládali za čest přicházeti k Janu návštěvou a přinášeti mu lahůdky. Ale to mu nepůsobilo radosti. Srdce jeho bylo u chudých nemocných; když ti jej navštívili, plakával radostí. Aby bylo zabráněno četným návštěvám, dána ke dveřím stráž. Přišel i arcibiskup granadský; Jan řekl: „Tři věci mne tíží; první, že jsem za všecky milosti Bohu jen nedokonale sloužil, druhá, že mám opustiti nemocné lidi, třetí, že mám dluhy." Arcibiskup ho těšil řka: „Upokoj se! Pokud první věci se týká, důvěřuj v Boha a v zásluhy ukřižovaného Spasitele; tvoje nemocné vezmu pod svou ochranu a dluhy rád zaplatím."

Pak těšil a povzbuzoval nemocného k trpělivosti a úplnému oddání se do Boží Prozřetelnosti a oznámil, že chce následujícího dne sloužiti mši svatou v pokoji nemocného a uděliti mu svátosti umírajících. Téhož dne dal Jan z Boha zavolati k sobě Antonína Martina, aby mu udělil poslední pokyny stran řízení špitálu. Nazítří časně ráno přišel arcibiskup, z jehož rukou přijal při mši svaté pokrm na cestu do věčnosti. Potom udělil mu arcibiskup poslední pomazání. Když cítil blízkost smrti, chtěl ji přijati s úctou, jako poselkyni Boží. I povstal, oblékl se do svých šatů, vzal kříž do svých rukou a poklekl před oltářem, na němž byl arcibiskup sloužil mši svatou. Tam po krátké modlitbě zvolal: „Ježíši, v ruce tvé poroučím ducha svého!" Na to vydechl svou duši. Tak

ho našli po dvou hodinách, klečícího u oltáře s obličejem k nebi obráceným a s křížem v rukou. Světcova blažená smrt udála se 8. března 1550 v noci z pátku na sobotu.

Velkolepý pohřeb.

Jan z Boha viděl svou čest v tom, docházelli pohrdání. Teď nebe i země se spojují, aby ho oslavily. Bůh povýšil v Granadě služebníka svého již za posledních let.

Arcibiskup, zvěděv o smrti světcově, vydal se hned časně ráno k domu, aby vzdal poslední čest otci chudých. Celým domem vanula líbezná vůně, již působila přítomnost svatého těla, které zůstalo klečíc a objímalo kříž, jak bylo nalezeno při smrti. Když přišla hodina pohřbu, napřímili je a položili do skvostné rakve, aby mohlo je viděti nesmírné množství lidu, jež obklopovalo dům. Ve smutné hrany zvonů celého města mísily se nářky chudých, vdov a sirotků. Nemocní hospitálu nebyli k utišení.

Pohřební průvod zahájila rodina světcova, t. j. chudobní z hospitálu. To byla jistě nejdojemnější část smutečního divadla. Před kostelem Menších bratří muselo se přísně zakročiti, aby průvod mohl dostati se do chrámu. Tam mrtvola položena na nádherný katafalk, následovalo kázání a mše svatá. Tak zůstala mrtvola položena devět dní a každodenně konaly se bohoslužby s kázáním ku chvále světcově.

Blahořečení a svatořečení.

Jakmile se všecky ústní zprávy o životě a zázracích Jana z Boha vyzkoušely a prozkoumaly, potvrdili je členové kongregace obřadů. Papež Urban VIII. vyhlásil tedy brevem ze dne 21. září 1630 na prosby mnohých knížat křesťanských a všech členů řádu Milosrdných bratří, aby od nynějška služebník Boží byl uctíván jako „blahoslavený". Na základě tohoto breve provedlo se v Římě blahořečení světcovo s velikou nádherou a slávou v chrámě sv. Jana Calybity, který je dnes hlavou celého řádu Milosrdných bratří.

Po blahořečení Jana z Boha vzrůstala úcta věřících k němu vždy víc a více a Bůh neustával na jeho přímluvu konati zázraky. Byla to výzva k papežům, aby neodkládali jeho svatořečení, které dne 16. října 1690 vykonal papež Alexander VIII. v basilice sv. Petra s velikou slávou. Posvátné tělo sv. otce Jana z Boha bylo později uloženo v hrobce kláštera P. Marie Vítězné.

No. 1935. Imprimi potest. Pragae 21. 12. 1937. Fr. Veremundus Tvrdý, Provincialis F. F. Misericordiae. Imprimatur Nr. 16.739. Olomucii, die 22. 12. 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Číslo poštovního účtu šekového v Praze č. 39.556. — Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, M. Ostrava, Těšínská 21.

Hospitálský řád sv. Jana z Boha
čili
řád Milosrdných bratří.

Úkol: Ošetřovati nemocné, zvláště chudé nemocné. V ČSR má řád 11 klášterů a 11 nemocnic. Ústav pro vzdělání bratří (noviciát) je v Praze.

Podmínky přijetí: 1. Zbožný duch a čistý úmysl sloužiti Bohu a nemocným, ne však hledati v řádě pouze časné zaopatření.

2. Věk od 17. do 35. roku.
3. Tělesné zdraví a silná stavba těla.
4. Nezadluženost a nezávaznost ošetřovati nebo podporovati rodiče nebo jiné příbuzné. U nepl noletých písemné svolení rodičů nebo poručníka.
5. Křestní list a vysvědčení mravů od farního úřadu; domovský list a vysvědčení zachovalosti od obecního úřadu nebo od policejního ředitelství; poslední vysvědčení školní a lékařské.
6. Nutno s sebou přinésti něco prádla a peníze na zpáteční cestu, když by žadatel přišel k přesvědčení, že se pro něho povolání ošetřovatelské nehodí.

Chudé gymnasisty, kteří by chtěli v řádě jako jeho členové zůstati, řád je ochoten nechat dostudovati buď na kněze, lékaře nebo lékárníky.

Žádosti o přijetí nutno adresovati: Provinciaľát řádu Milosrdných bratří v Praze I.-847, ulice u Milosrdných.

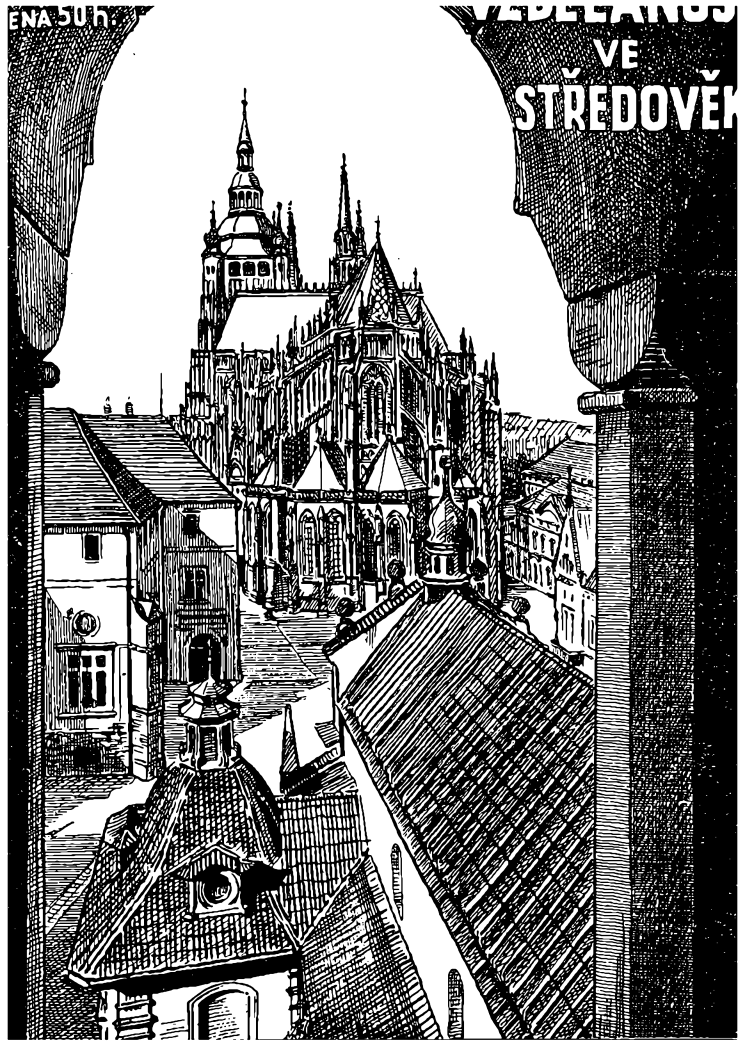
ENA 30 h.
VE
STŘEDOVĚK

Napsala Ph. Dr. Amalie Svobodová.

Bajky o temném středověku ve školských učebnicích odporují vývodům osvícených učenců.

Vlivem zednářských pseudohistoriků vznikly v 19. století nesprávné názory, že prý „středověk byl dobou temna" a že teprve reformace otevřela první cestu pokroku a vzdělanosti. Opravdová věda dávno zamítla tyto výmysly, ale autoři školských učebnic pro měšťanské školy je hlásají jako dokázanou pravdu! Spisovatelé Jirák—Reiter ve IV. díle dějepisu na str. 68 a 83, Lad. Horák v II. díle na str. 83, ve IV. díle na str. 176 a 177, Štorch—Čondl v II. díle na str. 103, 158 a 159, píší o středověku velmi potupně.

Označují středověk jako „věk víry a nesvobody" věk temnot, kdy „pověry a dryáčnictví vládly ve všech oborech", kdy „ odchýlné kacířské názory byly trestány smrtí", kdy „nebylo pokroku". Prý se o ničem nehloubalo. Dle Štorcha-Čondla byl tím vinen náboženský názor. Protože „lidé pokládali svůj život pozemský pouze za něco přechodného, za přípravu pro život posmrtný", myslili, že jim to nestojí za to, aby „hloubali o věcech, které člověk nemůže změnit".

Mlčoch v I. díle své učebnice na str. 97 vyslovuje podobný názor. Prý „křesťanství, hledajíc cíl člověka v posmrtném životě, od-

vádělo lidstvo od pozorování přírody a tak zdržovalo jeho hospodářský pokrok.“ Podle toho by tedy víra v posmrtný život bránila vědeckému badání? Dějiny vzdělanosti nám naopak dokazují, že víra ve věčnost nejvíce vědě a pokroku napomáhá

Vždyť 98 proc. vynálezců a průkopníků kulturních vymožeností, národům prospěšných, bylo lidmi věřícími! I Masaryk byl přesvědčen, že pracujeme zde na světě pro věčnost (stojíce „před tváří Věčnosti“, jak říkal) a že tedy ku práci nás popohání vzpomínka na posmrtný život. Právě zbožní lidé — katolíci razili cestu pokroku! Ti, kdo věrně sloužili Církvi, sloužili oddaně i vědě, s níž je Církev seznámila.

Církev byla učitelkou národů.

„Vychovala národy, přinesla jim křesťanskou kulturu a to ne jednou, aby je povznesla na vysoký stupeň, dala jim schopnosti k dalšímu vzdělání a sama během tisíciletí jejich pokrok řídila“, jak doznal historik Ad. Harnack v díle „Das Wesen des Christenthums“.

De Maistre prohlásil: „Evropa křesťanská je ve vzdělanosti na prvním místě; děkuje za svou trvalou velikost i kulturu vědě Boží, skvělému a nezničitelnému majáku římské Církve, majáku, který osvěcuje moře i pobřeží její.“

Ve středověku Církev civilisovala barbary, vymýtila všechny zbytky pohanství, odstranila otroctví, povznesla ženu, posvětila rodinu, odklidila despotismus císařský a zjemnila mravy divokých hord, které přivedla ke klidnému životu i k pramenům vzdělanosti. Dějepisec Hettinger praví: „Byli to velcí apoštolové

Církve katolické, kteří přinesli národům kulturu.“ Protestantský dějepisec Rühs napsal: „Římské hierarchii, která před pádem říše římské tu již byla, vděčí nový svět za celé vzdělání. Krásně to vyjádřuje známý učenec — konvertita Dr. Hynek: „Církev katolická ve středověku mezi divokými národy prokázala nejlépe svou budující, přetvořující a jednotící duchovní moc.“ Církev od prvopočátku se starala velmi horlivě o šíření osvěty a pravého pokroku.

Řád benediktinů kráčel již v 6. století v čele osvětové a kulturní práce, jemu pak po bok ve stoletích následujících stavěly se téměř všechny řády duchovní. Benediktin Alkuin upravil školství, které od jeho časů začíná se děliti na vyšší a nižší.

V naší vlasti zbudovala první školy Církev a to: Latinskou na hradě Budči a slovanskou na Vyšehradě. Škola sázavská odchovala nám první české spisovatele, malíře, sochaře a rolníky. Mimo to povstala již v 11. století vyšší škola u kapituly kostela sv. Víta, kde ve 13. století učili slovutní mistři čeští Očko, Bohumil a Řehoř, jenž vykládal tu o přírodních vědách dle Aristotela. Sláva školy svatovítské byla taková, že i cizinci sem spěchali ve značném počtu. V Čechách dle Palackého bylo již kolem r. 1400 přes 640 církevních škol! Jiných nebylo. Velikou zásluhu o rozvoj vzdělanosti mezi všemi národy mají kláštery.

Velicí myslitelé všech dob velebí kláštery jako ohniska pravé kultury.

Všimněme si několika výroků protestantských učenců. Profesor práva a ekonomie na

universitě v Magdeburku, dr. Vilhelm Arnold († 1883), napsal ve svém díle „Historie vzniku svobodných měst v Německu“ toto: „Dříve než zde byla města, byly zde kláštery, které byly výlučnými nositeli kultury. V Německu jedině ony šířily křesťanství a je možno říci, že národ podstatně jim je zavázán za vše, čím se stal; nejen duchovní kultura, nýbrž i hmotný rozvoj jimi začal.“

Prof. Jiří Weber napsal ve svých „Allgemeine Weltgeschichte“ o řeholnících: „Uchovali památky starověké pro lepší časy, obraceli národy. Přetvořili lesy a stepi v úrodná pole. Pronásledovaným a utiskovaným zajistili bezpečný úkryt... Ve svých školách vštípili do srdcí mládeže sílě mravnosti a vzdělanosti. Zachovali zbytky staré literatury a vzdělanosti a zachránili je před zničením.“

Thiery napsal: „Klášter nebyl pouze místem modlitby a rozjímání, nýbrž také veřejným útulkem proti vpádu barbarství. Toto útočiště věd a umění mělo také různé dílny a polní hospodářství bylo vzorné.“ Učenec Roscher prohlásil: „Kláštery zdokonalily rolnictví, byly školami pokroku hospodářského i duchovního. Norvéžsko obdrželo od nich všecky plodiny, které pěstuje. Zavodňovací práce v Lombardii byly většinou provedeny duchovními.“

Dějepisec von Huter napsal: „Jedině Církvi a jejím ústavům, hlavně klášterům, máme vděčiti za to, že potomstvu byly zachovány dějinné památky. Bez těchto bychom velmi málo věděli o událostech ve středověku.“ Uče-

nec Mabillon praví: „Celý svět vyznává, že má děkovati za zachování starých knihoven horlivosti a práci mnichů a kdyby jich nebylo, velmi málo nebo žádných zpráv neměli bychom o dávnověkosti, ať posvátné nebo světské."

Učenec onen má pravdu. Vždyť nejskvělejší knihovny a archivy jsou ony, jež vznikly péčí katolické Církve — při klášteřích a kapitulách. Státní knihovna v Římě, zvaná dnes „Biblioteka Viktora Emanuela", čítající na 600 tisíc svazků a 5 tisíc rukopisů, je vlastně knižní poklad, vybraný ze 75 klášterů římských. A což u nás knihovny klášterní na Strahově, v Rajhradě, v Nové Říši, nedokazují ony jasně, jaká kultura se šířila tam, kde Církev panovala? Církevní ústavy byly nositeli pravé vzdělanosti.

Věnovala se tu pozornost všem oborům vědním i přírodovědě, vychovávali se tu pozdější experimentátoři, zakladatelé moderní fysiky a astronomie. Zásluhy mnichů o rozkvět věd se znovu a znovu vytyčují v odborných kruzích. R. 1931 objevil švédský učenec Dr. Baath ve vatikánském archivu bulu z r. 1262, v níž posílá papež požehnání hraběti Birgerovi do Štokholmu za to, že zařídil pravidelnou poštu mezi tímto městem a Římem, kterou obstarávali řeholníci. Nebylo učené disciplíny, v které by řeholníci nevynikli.

Kolik geniálních učenců-světců vychovaly školy, Církví založené a řízené!

Vychovaly filosofa Boetia, Bedu, Kassiodora, sv. Bonifáce, Alkuina, arcibiskupa Anselma, biskupa Petra Lombarda, sv. Alberta Velikého. Daly nám olbřímí duchy sv. Augustina Hipponského a sv. Tomáše Akvinského. Katol. ústavy kulturní umožnily vývin Danteho, jednoho to z největších geniů lidstva, Cervanta, Calderona, Torquata Tassa, rovněž nedostižného Shakespeara. Katolické školy a umělecké akademie, Církví založené, napájely velikány umění, kteří stvořili v malbě, v sochařství a v majestátních budovách chrámů díla nehynoucí krásy. Nejslavnější malíři a stavitelé, jež považuje vzdělaný svět za nedostižitelné, takoví jako Bartolomeo, Fra Angelico, Michel Angelo, Leonardo da Vinci, Rafael Sanzio, Bruneleschi, byli odchovanci katolických ústavů vědních. A což oni vynikající badatelé v oboru fysiky, zoologie, astronomie, o kterých jsem pojednala v brožuře „Církev nepřítelkyní vědy a pokroku", byli by bývali mohli rozvinouti své schopnosti, nebýti církevních škol, které jejich ducha posílily a zušlechtily? Vzpomeneme-li na středověké myslitele, musíme doznati, že středověk nebyl v ničem pozadu za dobou naší, naopak, v mnohém naši dobu předstihl.

Moderní badatelé veřejí středověk jako epochu světla, největšího rozmachu věd a mravní velikosti.

Tak prof. berlínské university W. Sombart ve vídeňské „Neue Freie Presse" prohlásil, že v dějinách lidstva sotva bylo doby světlejší nad „temný" středověk.

Učenec Kurt Breysig praví, poukazuje na skvělé středověké památky v chrámech a klášteřích: „Jak chudobni bychom byli bez středověku, který byl dobou vysoké duševní kultury."

Protestantský básník Novalis mluví o „krásných, skvělých časech středověku", dokazuje, jak „dobročinnou, přiměřenou vnitřní přirozenosti lidské byla kultura, šířená Církví, která pečovala o harmonický rozvoj všech lidských sil, všech vloh! Obrovská výše, jíž jednotliví lidé ve všech vědeckých oborech života a umění dosáhli a všude kvetoucí obchod s duševním a pozemským zbožím v okruhu Evropy až do nejzazší Indie, to byly krásné podstatné rysy opravdu katolických dob. Užité, životem se stavší křesťanství, to byla stará katolická víra. Její všudypřítomnost v životě, její láska k umění, její hluboká humanita, neoblomnost jejího manželství, její lidumilná sdílnost, její radost z chudoby, z poslušnosti a věrnosti činí ji jako pravé náboženství zjevnou." Vůči výtce, že středověk zdržoval du-

ševní vývoj, dlužno uvésti výrok W. H. Riehla: „Středověk projevil největší energii duševního života ve vědě, v umění i náboženství.“ Riehl poukazuje na středověké památky a praví: „I když selské války, reformace, třicetiletá válka a sekularisace mnoho památek z té doby zničily, zůstaly přece ještě památky, jež budí obdiv všech vzdělanců.“ Dějepisec Raumer velebí středověké stavitelství řka: „Tehdy povstaly kromě chrámů nemocnice, sirotčince, hrady, mosty, kláštery, radnice, paláce ve velikém počtu a to takové krásy, pevnosti a svérázu, že se jim často i ve zříceninách musíme podivovati.“ (Dr. Vrchovecký, Církev a nová doba 271 a 272.) Nejvíce obdivují současní badatelé středověkou gotiku.

Gotika svou velikostí, hloubkou a šíří naprosto odpovídá širokému rozkyvu duchovního života tehdejšího, jak praví univ. profesor Matějček v Dějepisu umění II., Předmluva I., II.: „Její smělý, toužný vznos k výši, blíže k nebesům, tlumočí nejnázorněji duchovní pozdvižení doby, její vzpínavé dychtění do nadsvětných oblastí, po posvěcení člověka, je nejplnějším výrazem jejího genia, výrazem toho ducha, jenž ve všech směrech, na poli kulturním, společenském, hospodářském, ba i politickém a národním uvolňuje pouta, zmnožuje život, budí

odvahu a svobodu.“ (Dr. Pekař, Smysl českých dějin 28.)

V Paříži byla pořádána v r. 1925 v paláci Národní knihovny výstava gotické kultury, jež se těšila veliké pozornosti umělců i širokých vrstev lidových. Kritikové na slovo vzatí předstihovali se ve vychvalování ozdobně iluminovaných středověkých kodexů, vkusných dřevorytů, knižních vazeb ze slam, dřeva a kovu, šperků, mincí, bohoslužebných rouch, řezeb, soch a jiných výtvorů doby gotické. O umělcích středověkých napsal tehdy spisovatel J. Kühnl, že pronikli nad všedností, nad náměstí, tíhli vzhůru — k Bohu, aby si na Jeho Srdci odpočinuli, aby se sytili Jeho moudrostí, Jeho silou, Jeho božským životem. V gotické době zaznělo k lidstvu mohutně „Sursum corda — Vzhůru srdce“. Gotika byla „dobou harmonického řádu a ucelenosti, její organisace feudální i duchovní uspokojila mysli i srdce, její zvláštní takt, s jakým dovedla z chaosu udělati pořádek, s jakým dovedla národy povahově odlišné sblížiti vespolek a semknouti v jednu společnost věřících, sledujících tytéž cíle — je něco nepřekonatelného.“

Gotika, katolický středověk tvoří jádro naší historie.

Čím by byla evropská města bez gotických kathedrál, bez středověkých staveb a uměleckých památek katolických? Čím by byla Praha bez Hradčan s gotickým velechrámem svatovítským, bez chrámů, jejichž věže jí dodávají kouzla, pro něž se nazývá „stověžatou Prahou?“ Výstižně na to poukázal architekt Jaroslav Hilbert, jenž napsal, že naše doba je „dobou tvůrčí nemohoucnosti“ oproti tvarově velkolepému a bohatému středověku, o-

proti úchvatné vznešenosti gotiky a imposantnosti nádherného baroku. Historikové naší doby (Dr. Pekař, Dr. Stloukal, Dr. Hrubý a jiní) přiznávají, že gotika je smyslem našich dějin, že nejslavnější epochou české minulosti byla doba Karla IV., kdy gotická kultura u nás plně se rozvinula a dalším obdobím slávy byla kultura baroka. Katolický středověk je jádrem a obsahem našich dějin. Veliký vliv na zjemnění citu a vzrůst idealismu mělo ve středověku **rytířství.** „Mrav rytířský skvěl se tím, že pěstoval vědomě kult vzletu, krásy, spravedlnosti, altruismu a to v míře takové, jak to svět před tím neviděl. Doba rozkvětu pravého rytířství, doba, v níž žil sv. František z Assisi, veliký ten duch, jenž prapor království Božího tak vysoko pozvedl, doba ta měla takovou sílu, měla tolik jasu duševního, že lidstvo na ni bude vzpomínati vždy." Ano, i dnes se vracíme k té době, světlo středověké kultury ozařuje mocně naše cesty. Dnes, kdy se bráníme vpádu novopohanství a bolševismu, kdy organisujeme síly na obranu proti útokům hitlerismu a marx-leninismu, vzpomínáme na hrdinství a obětavost středověkých křižáků. Jaký význam měly křížové výpravy?

Křížovými výpravami otevřeny byly brány Východu — světlo i věda ozářily svými paprsky Evropu, jak praví Conzalo Maron ve svých „Dějinách civilisace". Křížové výpravy měly veliký vliv na

rozmach vzdělanosti, působily blahodárně na duchovní vývoj Evropy. Posílily idealism, touhu po vzepětí k výšinám. „K osvobození Božího hrobu přinesli tehdejší lidé svůj majetek, opustili ženy, děti a domov, neboť byli plni vnitřní energie, prýštící se z katolictví, jež uvolnilo duše věřící a vysoko je povzneslo nad hmotu", napsal Huysmans.

Kříž roznítil touhu po Nadpřirozenu. Čti Karolínskou epopeji a dozvíš se, jak Raymond de Montauban, křesťanský rytíř, navrátiv se z Palestiny, kde bojoval za víru, jal se budovat chrámy s týmž svatým zápalem, který jej hnal do boje!" (Jan F. Hruška, Proč jsem neodpadl a neodpadnu 207 a 208.) Čteme-li o křížových výpravách, vnímáme úchvatné drama, „drama mocné a povznášející, protože vše tíhne za lepší budoucností, za zdokonalením." Toto drama inspirovalo tak mnohé básníky a umělce — na př. našeho velikého poetu Jul. Zeyra, udivovalo slavného anglického spisovatele — konvertitu, Chestertona, udivuje nejslavnější literátku světa, Sigfrid Undsetovou! O křížových výpravách píší všichni nepředpojatí myslitelé jako o velkolepých podnicích, dokazujících mravní velikost středověkých křesťanů.

Autoři dějepisu Storch a Čondl v II. díle na str. 70. a 71. píší o nich s neúctou, nazývají je „zbytečnou válkou", proléváním krve za skvělou vidinu" a prohlašují, že prý „bylo potřebí mnoha hrozných porážek, strašlivých běd a soužení, nežli se lidstvo

probralo z tohoto opojení a uvidělo, že prolévá krev nadarmo, že si Bůh nepřeje dobývání Svaté země." Prý „toto poznání otřáslo Evropou a hloubaví lidé si řekli, že přece jen království Boží není s tohoto světa a že se Bohu neslouží prolévaním krve." Autoři špatně pochopili nauku o království Božím. Království Boží není sice s tohoto světa, ale v tomto světě musí býti uplatňováno a křesťané ho musí hájiti proti nepřátelům kříže! Křížové výpravy nebyly zbytečným prolévaním krve, ale byly pořádány na obranu křesťanství, na obranu nejsvětějších statků lidstva — víry a mravnosti. Křesťanská Evropa bránila svoje křesťanské základy proti hnusnému barbarství — islamu. Obrana taková se Pánu Bohu líbila a vždy líbí, neboť je nutná, takovou obranou se Pánu Bohu slouží velmi dokonale!

Všimněme si dále,, jak obdivují středověk slavní badatelé. Dle výroku italského vyslance Dra Pedrazziho, který přednášel v květnu 1931 v Praze, byl „středověk dobou klíčení a vzniku nejvznešenějších ideálů." Byl také dobou mocného kulturního rozmachu. Současní badatelé potvrzují pravdivost toho, co napsal anglický filosof J. Stuart Mill v 11. svazku Sebraných děl na str. 140:

Duch lidský nebyl nikdy jindy více činným a lidská společnost nenalézala se nikdy v rychlejším kulturním pokroku, než ve středověku. Všechna vědecká práce dle programu sv. Tomáše Akvinského směřovala k tomu, aby se do duše nakreslil veškerý řád vesmíru a jeho příčin." Pěstování vědy na středověkých universitách obdivují učenci Herting, Bäumker,

Grabmann a jiní ve sbírce „Beiträge zur Geschichte der Philosophie des Mittelalters". A kdo zakládal university? Hlavní zásluhy patří Církvi! Ze 46 universit kolem r. 1400 existujících bylo 31 založeno papeži. Badatel Kaufmann, ač byl odpůrcem Církve, musil uznati, že „papežové se starali s největším zájmem o pěstování vědy, ba byli většinou největšími jejími zástupci." (Die Geschichte der deutschen Universitäten 403.) Papež Pius II. praví v zakládací listině university basilejské: „K různým blaženostem, kterých může smrtelný člověk v tomto pomíjejícím životě dosáhnouti, zasluhuje jedna, aby nebyla počítána k posledním, že může totiž vytrvalým studiem dosáhnouti perly věd, která ukazuje cestu k dobrému a šťastnému životu, činí učeného podobným Bohu a vede ho k tomu, aby jasně znal tajemství světa, pomáhá neučeným, povznáší v největší nízkosti zrozené k nejvyšším." Podpora papeže směřuje k tomu, ať se v Basileji „otevře prýštící pramen vědy, ať z jeho plnosti čerpají všichni, kteří si přejí být zasvěceni do spisů učennosti." Týž papež psal bavorskému vévodu Ludvíkovi, že si Apoštolská stolice přeje co největšího rozšíření vědy, „jež přece sama, zatím co rozdělení jiných věcí věc zmenšuje, tím víc mohutní a roste, čím větší je počet těch, ke kterým se odnáší." (Dr. Vrchovecký, Církev a nová doba 141.)

Středověcí učenci pracovali vědecky a dovedli využíti všech poznatků, ať je našli u myslitelů antických, arabských nebo židovských, aby na nich dále budovali. Lékař Konstantin, později mnich na Monte Cassino, přeložil okolo r. 1050 mnoho lékařských spisů z arabštiny. V poslední době rozebírána je s obdivem vědecká činnost Jaurdaina de Saxe, prvního generála dominikánského řádu po sv. Dominikovi. V Paříži bylo o něm vydáno dílo „Un animateure de la jeunesse au XIII. siécle", ve kterém se mezi jiným poukazuje na to, že dominikánský onen učenec jako profesor mathematiky na pařížské universitě ve 13. století oslňoval svými neobyčejnými vědomostmi svoje žáky.

Středověcí badatelé, básníci a umělci jsou nedostižní, jejich *genialita* sotva najde sobě rovné v našem století. Středověk stál kulturně nesmírně vysoko — právě zásluhou Církve. Naprostým výmyslem je, co tvrdí školské učebnice dějepisu, že Církev překážela pokroku, že se „bádalo s nebezpečím inkvisice", že „všetečné otázky se soudily jako kacířství".

Církevní soudy ve středověku stihaly kacíře, t. j. hlasatele nebezpečných soustav náboženských, nikoli vědecké pracovníky.

Ještě nikdy nikdo nedokázal, že by byla Církev pronásledovala někoho pro jeho bádání, že by se byla stavěla vědeckým výzkumům na odpor a je odvrhovala. Bajky o tom, že prý inkvisice církevní odsoudila Giordana Bruna a Galileia pro jejich vědecké názory, (slun-

cestředné) byly dávno vědou vyvráceny. (O tom píši v brožuře „Církev nepřítelkyní vědy a pokroku?") Církev, jakožto strážkyně pravdy, Bohem zjevené, vystupovala vůči těm, kdo bludně vykládali nauku Kristovu, kdo mátli lid pochybnými výklady theologickými a odvraceli jej od správné cesty, vedoucí ke spáse. Církev musila jako nejvyšší autorita hájiti pravdy proti lži, musila zastrašovati a trestati kacíře, kteří rušili harmonii a pořádek ve středověké společnosti tak, jak v naší době ruší zdravý vývoj národa a státu zločinci, nepřátelé státní autority — anarchisti, revolucionáři a pod. Výstižně praví veliký myslitel anglický — konvertita Chersterton, že kdo vytýkají Církvi její přísnost, s jakou soudila kacíře, podobají se lidem, „kteří by útočili na policii, aniž kdy slyšeli o nočních zlodějích". Autorita Církve „byla vztyčena jako hradba", aby odrážela útoky nepřátel, ohrožujících vývoj zdravého rozumu. Boj proti kacířství byl bojem na obranu lidského myšlení, jak mistrně to vysvětluje Chesterton.

„Autorita kněží rozhřešovati, ba i autorita papežů definovati autoritu, ba i autorita inkvisitorů zastrašovati, to vše byly jen skryté obrany, vystavené kol jedné ústřední autority, nedokázatelnější, nadpřirozenější než všecky ostatní — člověkovy autority mysliti. Slyšíme totiž, jak skepse prolamuje starý kruh autorit a zároveň vidíme, jak rozum se kolísá na svém trůně. Pokud zmizelo náboženství, mizí rozum. Jsouť rozum i náboženství stejně základní i autoritativní". (Orthodoxie 18—50.) Církev obranou katolického náboženství

ství, zjeveného samým Bohem, brání tedy rozum, tím otevírá cesty k vědeckému badání. Katoličtí badatelé byli rozumově vyspělí.

Slepá víra v autority vládla ve středověku?

Pisatelé učebnic Štorch-Čondl, kteří v II. díle dějepisu na str. 7 píší, že ve středověku „žák musil věřiti tomu, co se mu nařídilo a nesměl pátrati po tom, co nebylo dovoleno", velice se mýlí! Ve středověkých školách žák byl veden k samostatnému myšlení a jeho učitelé právě co nejvíce brojili proti slepé víře! U Luthera a v protestantismu vůbec požadována byla slepá víra, v katolictví však nikoli!

Studenti středověkých škol museli se svědomitěji věnovati spekulační činnosti, než studenti dnešní! Univ. prof. Dr. Josef Kratochvíl píše ve svých „Dějinách filosofie" na str. 66. a 67. o školském způsobu středověkého vyučování: „Školská forma, totiž předložení these, osvětlení a obhájení její proti námitkám, posléze kladné rozumové dokázání, měla zajímavý podklad, kterého neznala antika a nechápe doba moderní; je to tiché rozjímání, meditace, jíž se přichází ku prohloubení a proniknutí dané these."

Středověký žák musil všechno učivo promeditovat, promyslit, musil umět každou pravdu dokázat!

Církev nevymáhala nikdy po svých věřících víry slepé, ale jejím heslem bylo „ratio nabile obsequium" (rozumná poslušnost). Proto se snažila rozumově odůvodniti nauku křesťanskou a dbala o to, aby pravdy svaté víry

byly objasněny ve světle pravé vědy. Ze všech spisů středověkých myslitelů, jakož i z děl pozdějších proniká velká důvěra v sílu rozumu, v sílu transcendentní. „Celá věroučná věda Církve“, jak praví profesor Adam, „od apologetů a alexandrijské a antiochejské školy přes vrchol scholastiky až do přítomnosti je ovládnuta důvěrou v zářnou sílu rozumu. Její věroučný pojem předpokládá, že člověk může sám sebou tak zvaná praeambula fidei, t. j. duchovost lidské duše a existenci Boží, tedy poslední, smyslovou zkušenost přesahující skutečnosti, svým rozumem poznati a že může věrohodnost zjevení historicky a filosoficky dokázati.“ Protestantism popřel schopnost rozumu, proniknouti za obor zkušenosti, (poznati existenci Boha a nesmrtelné duše), stejně i filosof Kant.

Církev naproti tomu zastávala se vždycky práv rozumových, jak prohlašuje Steffes (Dr. Vrchovecký 165 a 166.). Katoličtí myslitelé středověcí samostatně badali, užívali plně rozumových schopností a nepřijímali nic slepě. Autoři učebnic dějepisu Jirák, Reitler, Storch a Čondl se velice mýlí, tvrdí-li, že „bible a Aristoteles jim byly jediným pramenem vědění“. Bible jakožto kniha náboženská nebyla nikdy pramenem vědění přírodovědeckého — a Aristoteles?

byl sice významnou autoritou, ale ne autoritou jedinou! Církevní badatelé nepřejímali z Aristotela slepě všechny jeho vývody, ale odvolávali se pouze na to, co bylo u Aristotela shodné s pravdou, co neodporovalo rozumovému uvažování. To, co Církvi imponovalo u Aristotela, imponuje i myslitelům naší doby: Přesvědčení o objektivním a realistickém rázu našeho poznání. Jeden z nejslavnějších filosofů našeho věku, O. Külpe, přiklonil se v tom ohledu k nauce Aristotelově stejně jako celá řada moderních myslitelů, odmítajících Kantovu kritiku poznání a tvrdících jako Aristoteles, že mezi psychickým a fysickým je naprostý rozdíl co do podstaty. Již začátkem druhé polovice minulého století hlásal Trendelenburg, profesor filosofie v Berlíně, že „filosofie musí navázat na Aristotela, nemá-li její práce vyznít na prázdno, že musí býti vytvořen organický světový názor, který má kořen v Platonovi a Aristotelovi". (Logische Untersuchungen 1862, VIII., 54.)

Středověcí badatelé dovolávali se Aristotela ve filosofii, ale v přírodovědě jim autoritou nebyl. Je přece známo, že se snažili dopátrati methodou experimentální nových a nových poznatků.

Učenec Meyer praví, že badáním středověkých přírodopisců, jako byl sv. Albert, „zoologie, mineralogie a zejména botanika" povstala k novému životu

od dob Aristotelových, nastoupila tedy nové cesty. Storch a Čondl posměšně kritisují středověkého myslitele, že se nepokusil o zjištění nějakého přírodovědného úkazu, ale podíval se prý do Aristotelových knih a řídil se tím, co tam našel. (II. díl str. 158 a 159.)

Učenci nám zatím dokazují, že samostatné badání, hledání nových úkazů, zjišťování fakt na vlastní oči — nebylo ve středověku věcí neznámou! Učenec Norrenberg praví, že mnohý středověký student, který prošel klášterními školami, znal z vlastní zkušenosti hvězdnaté nebe lépe, než student dnešní doby; bylo mu tedy samostatně pozorovat jevy kolem sebe! Církev se starala horlivě o pěstění věd; jejími badateli nebyly omílány věci staré, již Aristotelovi známé, ale spělo se badáním vědeckým stále vpřed, hledaly se věci nové. Církev uznávala právo všech vědeckých oborů i jejich method, ani jedné disciplíny nezanedbávala.

Také lékařství bylo pěstěno ve středověku a učiněn pokrok v chirurgii i v léčení chorob bylinami.

Tvrzení učebnic Jiráka-Reitlera, že ve středověku „nemoci lidé připisovali zlým duchům" nebo výklady Štorcha-Čondla, (ve II. díle na str. 103) že „místo lékařského ošetření kněží zažehnávali nemoci prostoduchými modlitbičkami", nevystihují skutečnosti. Autoři zesměšňují svými výroky Církev, jako by se v ní nebylo pěstovalo vědy lékařské. Ale stará Statuta medicínských fakult jsou dokladem to-

ho, že se ve středověku medicina pěstovala, že se i pitvalo (na př. na universitě v Salermu byla od r. 1213 anatomie obligátní) a že se věnovala pozornost všem oborům lékařství. Badatel Hyrtl připomíná, že první latinská anatomie sepsána byla mnichem Konstantinem Afrem († 1087) v klášteře Monte Cassino. Lipský profesor Sudhoff r. 1914 vydal spis o dějinách chirurgie, v němž upozornil na četné obrazy ze středověku, znázorňující operace i přístroje chirurgické a zdůraznil, jaká péče byla věnována tomuto oboru. Autor spisu o pharmacii Tschirch velebí středověké řeholníky, že sázeli léčivé byliny a poučovali lid o nich. Benediktinům bylo zvlášť řádovým pravidlem přikázáno rozmnožování lékařských předpisů (Dr. Vrchovecký 268). Léčení nemocí bylinami bylo ve středověku velmi rozumné; moderní lékařská věda se k němu vrací, odvolávajíc se na středověké seznamy léčivých bylin „bylináře".

V klášterních knihovnách, na př. na Strahově v Praze, v Nové Říši na Moravě, ve Vyšším Brodě, v Broumově, nacházíme mnohé vzácné rukopisy z oboru lékařství a našli bychom jich více, kdyby je bylo nezničilo vandalství doby husitské!

Současní učenci velebí středověkou kulturu dokazujíce:

Středověká vzdělanost byla lidová, povznášela široké vrstvy k výšinám kultury i mravnosti. Je velikým omylem domnívati se, že středověký lid žil v temnotách, oddaný „pověrám a dryáčnictví",

jak píše Storch a Čondl v II. díle učebnice dějepisu na str. 103. Bylo ovšem ve středověku mnoho pověr, (je jich však dnes méně? ve století osvěty? na př. č. 13, talismany, podkovy atd.) ale Katolická Církev tyto věci potírala. Různá kacířství, proti nimž Církev bojovala, mátla lid a vedla jej k výstřelkům pověrčivosti, avšak katolická víra dávala mu jistotu neporušené pravdy Kristovy. „Ve středověku", jak praví učenec Paulsen, „Církev zušlechťovala a vzdělávala všechen lid, jemuž dávala jednu řeč, jedno básnictví, jednu víru, jedno umění. Tenkrát spočíval život veškerého lidu na základě jednoho a všeobecného světového a životního názoru; tytéž ideály hrdinného a svatého života stály všem před duší; umění mluvilo ke všem tím, že ideálům, které žily v každém srdci, dávalo podobu a skutečnost a podobně přiváděl církevní život se svými sv. úkony život všech ve vztah k tomuto světu idejí". (Rost, die Wahrheit über das Mittelalter, Leipzig 1925, str. 51.) Církev „dovedla uskutečniti pravou rodinu národů, spjatou jednotnou řečí vzdělanců, jedním světovým názorem, pod jedním náboženstvím, věc to, o kterou dnes marně pokouší se Svaz národů", jak praví náš český učenec — lékař Dr. Hynek. Církev vedla lid k jemnosti a ušlechtilosti, neboť pronikla celý život duchem evangelia. „Líbezná vůně křesťanských mravů, zavrhování souboje, nenávist k sebevraždě, odklí-

zení čarodějnictví, opuštění cirků, amfitheatrů, šlechetnost k vězňům, odpouštění křivd, rytířská dvornost v obcování, chránění dívek a vdov, poutníků a nevinných, statečnost ve svatých bojích a obtížných podnicích, opovrhování lakomstvím a nechuť k ctižádostivé chvále, to vše pochází z krásných ctností, jimiž Církev uzdravila společnost v dobách víry, lásky a příslovečné ušlechtilosti." (Gonzalo Maron, Dějiny civilisace.)

Byl to chmurný světový názor, jejž Církev dávala ve středověku? Autoři učebnic dějepisu pro měšťanské školy Hořčička-Ledr ve IV. díle na str. 79 píší, že křesťanství „vytvořilo proti starověkému radostnějšímu názoru na život chmurný světový názor". Přejali asi svoji thesi ze spisu Dra Drtiny „Myšlenkový vývoj evropského lidstva." Je to these mylná.

Není pravda, že antický názor byl radostný. Právě naopak, možno říci, že v antickém světě nebylo vůbec trvalé radosti a že veselí vpravdě bylo jen šklebu, za kterým zela prázdnota srdce, odsouzeného k smrti a osamocení. Nebylo Boha Otce, k němuž by se mohla duše družně utéci a posléze navrátiti. Řecká náboženská tragedie, vzniklá z hrůzy bezbranné samoty a plná nářku, marných revolt a hrůzy před Fatem, jenž nezná slitování, určuje osudy lidí a bohů a lámaje jejich volné rozhodování — je toho všeho výmluvným dokladem. Jak naproti tomu je prostě a hýřivě veselý, jasný, radostný život křesťanský, jenž stále cítí nad sebou svého Boha — Otce! V čistém křesťanství je tolik družné radosti, že tu pro tragičnost snad ani není místa. (R. Malý, Akord náb. 25-6.)

A jakou pak radost dalo pohanství otrokům? Dvě třetiny lidstva byli otroci v době příchodu Krista; křesťanství otroctví zrušilo.

Mluvíme-li o křesťanství, musíme rozlišovati čisté křesťanství — katolictví od sektářství. Je pravda, že v sektářství, zejména v albigenském, valdenském a později v táborství i v českobratrství, rovněž tak jako v anglickém puritanismu byl sklon k pessimismu, byla tu, jak to případně vyjádřil Dr. Šalda „nálada smutná a stíněná, trpná a odříkavá, mdlá a unavená", byla tu živina pro chmurný světový názor. Ale katolická Církev všechna tato sektářství potírala a hlásala čisté, neporušené křesťanství v duchu evangelia, které je evangelium radosti a spořádané lásky, v němž je obdiv pro přírodu jako dílo Boží, úcta k tělu jako k chrámu Ducha svatého, pochlopení pro krásy života pozemského, připomínající věčnou Krásu. Jaký jas, jaká hýřivá radost vane z uměleckých výtvorů katolických! Pozorujte nádherné chrámy, jež zbudoval středověk, s jejich uměleckou výzdobou, studujte díla středověkých umělců, dejte se opojit krásami katolické liturgie, hrou varhan a zpěvem hymnů, ve středověku vytvořených a řeknete: Jaká radost ze všeho toho tryská, jaký opojivý rythmus nevypověditelných slastí to jásá ze všeho!

A což radostné písně sv. Františka o bratru slunci, sestře luně a hvězdách, bratru větru a sestře vodě, mají sobě rovné v moderní literatuře? Je někde více ra-

dosti, než v katolictví? I pokrokář Peroutka nazval katolictví „náboženstvím sladkým a půvabným, veselejším než protestantství." (Jací jsme 111—117.)

Mnohdy slyšíme výtku, že středověké křesťanství potlačovalo tělo. Katolictví však vždycky dávalo a dává tělu náležitá práva. Středověk svými zábavami, šermy a turnaji je nejlepším dokladem toho, jak zdravá kultura těla spolu s kulturou ducha — se zušlechťováním srdce zápolily, jak harmonicky se vyvíjel středověký člověk po všech stránkách, aby vyrostl v silnou osobnost! Ve středověku nebylo tolik nervových chorob, tolik psychopatologických zjevů jako dnes — nebylo vůbec sebevraždy! Na tu okolnost poukázal Masaryk ve své „Sebevraždě", kde zdůraznil, že ve středověku „lidé se cítili šťastnými", neboť „vliv středověké Církve na lidstvo byl velmi prospěšný", neboť „katolictví dodává lidem čehosi zvlášť jemného a laskavého, svým učením a četnými obřady skýtá tolik útěchy a naděje, že nedovoluje vzniknout pesimismu." Katolický názor světový je názor zdravého optimismu — je protivou pochmurného názoru světového, který prýští z moderní filosofie, z vypjatého subjektivismu a individualismu, jí hlásaného. Křesťanský názor světový, toť „philosophia perennis", filosofie pravdy, uspokojující rozum i srdce. Co soudí moderní badatelé o středověké filosofii křesťanské? Mají pro ni obdiv a vyjadřují se takto:

Středověká filosofie je soustava podivuhodně ucelená a jasná, dávající správný názor na život a svět. Je to architektonická věda reální a životní, dávající směry a rozluštění všem problémům dneška. Její exaktnost, zásadovost a logičnost uchvacuje myslitele, odvracející se od positivismu. Učenec James nazval scholastickou filosofii starší sestrou zdravého rozumu. Výborný znalec této filosofie — Gilson praví, že síla její je v tom: Dává nám poznati absolutní pravdu! Moderní filosofie od dob Kantových tvrdila, že člověku není možno poznati pravdu, že nemůže dospěti k určitému, přesnému poznání skutečnosti, ale že všechno poznání je relativní. Filosofie scholastická oproti tomu nám dává jistotu pravdy, učí nás, jak rozumovými schopnostmi dospějeme k této pravdě; z ní mluví k nám důvěra v transcendentní sílu rozumu a tím i v objektivní platnost pravdy. Filosofie ta zdůrazňuje primát rozumu nad vůlí, jsouc zásadní nepřítelkyní těch, kdo chtějí v člověku uznati primát vůle nad rozumem. Při tom ovšem hlásá aktivismus dokazujíc, že lidská vůle je svobodná, že člověk není ve svém jednání determinován. Vede k hodnotám duchovním, sestavujíc život lidský do řádu, který mu patří, odůvodňuje řád k poslednímu cíli, objasňuje smysl života; je to filosofie pořádku a harmonie. Scholastická metafysika není věcí apriorní,

ale má spojitost se zkušeností a indukcí, neboť sv. Tomáš Akvinský řekl, že všechno naše poznání, i metafysické, musí začínati od smyslů a tudíž stavěti na positivních faktech. Středověká filosofie „není pouhým slovníčkářstvím, ale jsou v ní netušené hloubky", jak doznal známý německý filosof Hartmann. Známý badatel Spengler praví, že moderní filosofie nemá jediné otázky, o níž by již scholastika nebyla uvažovala, které by nebyla promyslila a skvělou formou vyjádřila.

Universitní profesor Dr. Kratochvíl napsal: „Veškerá snaha scholastické filosofie nese se k rozumovému objasnění přírody a vesmíru z posledních příčin. Všechno vzepjetí lidského ducha spěje k velkolepé synthese, k harmonii vědy a víry, k souladu pravdy zjevené s pravdou, zjednanou lidským rozumováním a zkoumáním."

Největší filosofové naší doby vracejí se k filosofii středověké, studují ji bedlivě a obnovují její hodnoty metafysické. Jsou to zejména P. Erich Przywara T. J., Gilson, Maritaine, Chevalier, P. Jolivet, Kowalski, Boškovič. Středověká filosofie skvěle obstála na mezinárodním kongrese filosofickém v Praze 1934; největší úspěch tam sklidil thomista P. Erych Przyvara — svými vývody zvítězil nad positivisty a odchovanci Kantovy školy. Tomismus razí si cestu kupředu — všude ve vědeckém světě je vysoce oceňován. Ovšem

— učebnice dějepisu pro měšťanské školy jej opomíjejí, ano, vyjádřují se o něm pohrdlivě!

Tak ve IV. díle u Hořčičky-Ledra na str. 58. čteme, že prý „scholastikové vážně dokazovali, kterým jazykem hovořila Eva s hadem", že se snažili rozluštiti, v jakém rouchu vstoupil Kristus na nebesa, opět jiní pojednávali učeně o tom, vstanou-li o posledním soudu hubení, v podobě hubené, hrbatí v hrbaté, jaké peří mají andělé na křídlech a pod." — Nemůže býti hanebnějšího zesměšňování scholastiky, než v těchto výrocích! Takovýmto výmyslům má se učiti naše mládež! Opravdoví učenci mluví jinak — jsou plni obdivu k scholastice a sklánějí se s úctou před jejími pěstovateli, zejména před sv. Tomášem Akvinským.

Sv. Tomáš Akvinský je největší kulturní badatel středověku, jak hlásil filosof a historik Kern. „V něm vyvrcholilo středověké bádání, on vnesl do filosofie jasnost, jíž nalézáme u málokterého filosofa", jak doznává slavný německý myslitel R. Eucken. Filosof Eucken, ač protestant, rozepisuje se ve svých „Dějinách filosofie" na 192 stranách o zásluhách sv. Tomáše Akvinského na poli vědy. Známý německý novokantista M. Steiner napsal, že „kdyby sv. Tomáš Akvinský žil dnes a viděl všechny moderní vynálezy, nemusil by na své filosofii měniti ani řádky", tak časová, věčně pravdivá je tato filosofie, „filosofia perennis". Historik Rohrbacher žasne nad hloubkou díla sv. Tomáše „Summa theologiae", doznávaje, že „tato kniha je trvalou vítěznou trofejí Církve a důkazem toho, kam až dospěje věda, osvícená věrou a ozá-

řená ctností.“ Grabmann praví, že sv. Tomáš „otevřeným okem pozoroval veškerý obor filosofie minulosti a své doby a všechno vpracoval ve svůj systém; nesestavoval encyklopedickým a kompilatorským způsobem, nesbíral a nesystemisoval, co jiní myslili, ale vtiskl ohromné látce, kterou zpracoval, svého vlastního ducha, upravil ji a oživil entelechií svého genia. Neřadil k sobě mechanicky, nýbrž naopak vytvořil organickou synthesi.“ Manser nazval sv. Tomáše „vědeckým zakladatelem harmonie mezi věrou a vědou, filosofií a theologií na základě jasného rozdělení obou oborů.“

I učenci nekatoličtí vysoce oceňují sv. Tomáše. Na př. Seeberg praví, že kráčel v čele filosofického pokroku a byl zároveň nejsilnějším obhájcem církevní tradice. Harnack jej počítá k nejvýznamnějším myslitelům všech dob. Své předchůdce, Aristotela a Augustina, prý studoval důkladně a promyslil vše, co zasluhovalo pozornosti, od podstaty Boží až k hospodářským otázkám přítomnosti. Vynikající právník Rudolf šl. Ihering po sepsání svého díla „Der Zweck im Recht“ zahloubal se do spisů sv. Tomáše a prohlásil, že všechny myšlenky, v tomto díle objasněné, daleko jasněji a výrazněji byly vyjádřeny u knížete scholastiky. Jansen prohlásil, že „duch sv. Tomáše podobal se klidnému, jasnému, hlubokému horskému jezeru, v němž se vše okolo

zrcadlí, slunce, obloha, skály, vegetace atd. Sv. Tomáš pohlížel nezkaleným zrakem k věčně zářícím hvězdám filosofické pravdy a božské církevní autority". Postup sv. Tomáše je opravdu vědecký. „Povznáší se od pevného základu toho, co je dáno smyslům, k nadpřirozeným výšinám nadpřirozeného, věčného, božského; přirozené považuje jako stupeň a ukazovatele, jako vzor a odlesk nadpřirozeného; milost neničí přirozenosti, ale předpokládá jí a zdokonaluje". Sv. Tomáš byl dle Jansena největším myslitelem křesťanského středověku, neboť jedině jemu se podařilo, aby „propracoval důkladně všechny prvky vzdělání své doby a aby myšlenkově pochopil věčné vztahy oborů daleko od sebe vzdálených." Nezaujatí učenci obdivují u sv. Tomáše podivuhodné spojení empirie a spekulace, nazírání a myšlení, indukce a dedukce. Vědecké počínání sv. Tomáše dáváno je za vzor současným filosofům, jeho soustava studována je na nejslavnějších universitách světových, jako na př. na pařížské Sorbonně, v Amsterodamě, v Londyně, v Cambridge, v Americe (Dr. Vrchovecký 145—149.)

Jen učebnice dějepisu pro měšť. školy ignorují sv. Tomáše — největšího to velkoducha středověku, nezmiňujíce se o něm ani slovem. I jiné slavné badatele ignorují. Autoři Jirák a Reiter ve IV. díle str. 68 prohlašují, že „středověk takřka nepokročil ve vědecké práci" a že prý „z několika mužů, kteří duševním rozhledem předstihli svou dobu, zaslouží si

zapamatování Francouz Abaelard a Angličan Roger Bacon".

Kromě sv. Tomáše Akvinského i jiní středověcí myslitelé zasluhují obdivu.

Naše doba sklání se s úctou nejen před velikými přírodovědci, jako byli sv. Albert Veliký a Roger Bacon, ale vrací se znovu a znovu k středověkým filosofům, básníkům a umělcům. V posledních letech množí se literatura o Duns Scotovi, slavném františkánu, který jako filosof a theolog oceňován je badateli a staven po bok sv. Tomáše Akvinského. Velikým obdivem je zahrnováno dílo Danteho. Dante patří dle slov básníka Otakara Březiny k těm spisovatelům, jejichž tvorba byla „nejpůvodnější a nejsilnější", tvorba, která se podobá stromům na jaře, když vyhánějí pupence a kůra pňů se leskne, protože je napnuta mízou." (Revue Na hlubinu IV. č. 6, str. 289.) Dante měl obrovské vědomosti. „Čtěte výklady k Božské komedii a uvidíte, co přemýšlení dala mu věda! Čtěte desátý zpěv třetího dílu; po astronomických poznámkách o stavbě nebes, o křivkách, ve kterých hvězdy kolem země krouží, uslyšíte tam, jak vědcové doby Dantovy i přírodozpytci Albert Veliký a Isidor ze Sevilly jsou květinami ve věnci Božím, jak trůní na nebesích a jak Dante při pohledu na ně zapomíná ba i na Beatrici, svoji nebeskou prů-

vodkyní". (E. Rádl, Šaldova filosofie 27.) A což vrstevníci Danteovi - Petrarca a Boccačio? Ne nadarmo poukazují naši literární kritikové (Dr. Arne Novák, Dr. Šalda) na to, že středověk vytvořil nejvyšší vrcholy poesie.

Středověk byl tak kulturně svěží, že z jeho záře žijeme i dnes.

P. Valery napsal: „Kulturní základy Evropy jsou křesťanské. Scholastika, recepce římského práva, renaissance, baroko, to vše má svým podkladem křesťanství. Stále ještě jsou kříže na nejkrásnějších stavbách Evropy, ještě stále má Evropa svůj křesťanský základ. Odmysleme si tento základ a co bude míti Evropa společného? Dluhy, stroje a černošské tance." A naše kultura česká? „Jeli jaký půvab v naší vlasti, je to dědictvím po katolicismu". „Kdekoli se podíváme na umění české, ať slovné, zpěvné, barvové nebo tvarové, všude vidíme, že tu bylo katolictví silou oživující". Gotika a barok jsou spojeny s představou našeho češství. (Peroutka, Jací jsme.)

Imprimi potest. Pragae, die 10. Decembris 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc, Vošahlík C. Ss. R., censor ex. officio. Imprimatur Nr. 20.329. Olomucii, die 11. Decembris 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Číslo poštovního účtu šekového v Praze č. 39.556. — Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, M. Ostrava, Těšínská 21.

Církev nepřítelkyní vědy a pokroku ?

Napsala Ph. Dr. Amalie Svobodová.

Církev nepřála přírodním vědám?

Často slyšíme námitky toho druhu, jaké čteme v učebnicích dějepisu pro měšťanské školy, že prý ve středověku „přírodním vědám se na universitách nedařilo", že vědy ty „považovány byly za méně důležité", neboť „náboženské otázky zatlačovaly zájem o jejich studium." (Hořčička-Ledr II. 41, III. 29, IV. 58.) Snad někteří badatelé středověcí přírodní vědy opomíjeli, ale ne všichni. Kolik přírodovědců působilo tehdy — hlavně v klášteřích!

Za Viléma Dobyvatele mniši v Anglii pěstovali botaniku, zejména Gilbert Anglický a Jindřich Arviel. Z přírodovědeckých děl středověkých vynikají spisy Brunetta Latiniho, který podal důkaz, že země je koulí a spis „Il libro degli animali et degli ucceli" od neznámého autora. Vzácné rukopisy z tohoto oboru uveřejnil dějepisec Henry v bibliotéce Bodleianské. V optice se vyznamenali dominikáni Theodorich a Antonio Dominis, kteří vyložili duhu. V astronomii pracovali s úspěchem mnich Jan ze Sacrobosca, biskup Vilém Bechio, opat Richard Walingsrod, jenž vynalezl r. 1316 astronomické hodiny a biskup řezenský Regiomontanus, který zkonstruoval r. 1470 přístroj „torquetum k určení místa souhvězdí dle šířky a délky, největší výše slunce na obloze, a délky oblouku, sluncem za dne popisovaného. Chemií se obírali Raymundus Lullus a slavný Lékař Arnold z Villanovy. Diakon Flavio Givia zdokonalil r. 1300 kompas, jejž vynalezl kněz Gurra. Dominikán Spina vynalezl již ve 13. století brejle. Církevní spisovatel Kassiodor

vynalezl hodinky, jež pak zdokonalil Gebert, potomní papež Silvestr II.

Řeholníci Lena a Boccaria objevili zákony elektřiny. Pavel Toscanelli z Florencie načrtl na kathedrále své vlasti sluneční hodiny, které jsou nejvyšší na světě; král Alfons V. a Krištof Kolumbus radili se s ním v příčině plavby do Indie. Značný význam pro vědecké badání v oboru přírodovědy stejně jako v oboru filologie má veliká středověká encyklopedie „Vocabularium Latinum pergrande", sestavená opatem z benediktinského kláštera San Martino della Scala u Palerma, A. Sinesem. Encyklopedie ta byla v naší době oceněna italským profesorem L. Sorinem a uveřejněna katolickou universitou v Miláně.

Podobných encyklopedií bylo sepsáno ve středověku více. První sestavil již v 6. století sv. Isidor, biskup sevillský, který všechny tehdejší vědomosti shrnul a soustavně uspořádal v abecedním pořádku hesel; tím se stal praotcem všech Naučných slovníků. Po něm se vyznamenali pokusy encyklopedickými: Dominikán Vincenc Beauvais, zvaný středověký Plinius, autor díla Speculum mundi, sestávajícího ze tří částí (Speculum doctrinale, historale, naturale) a františkán Bartolomaeus Anglicus, jenž sepsal dílo „De proprietatibus rerum". Přírodovědou se obíral papež Sylvestr II., který již v 10. století sestrojil hodiny a používal páry jako hybné síly pro varhany velikých rozměrů.

Předchůdci moderní přírodovědy byli ve středověku geniální myslitelé — řeholníci sv. Albert Veliký a Roger Bacon.

Sv. Albert Veliký stanovil pro přírodovědecké badání zákony, platné i dnes. Prohlásil totiž, že věda se nesmí vyčerpávati jen pozorováním přirozených úkazů, ale že je nutno zkoumati příčiny těchto úkazů; musí se tedy dělati pokusy, častěji je opakovati, aby se získala určitá zkušenost a pak teprve možno usuzovati, co je podstatou toho či onoho jevu. Sv. Albert počínal si tak, jak si počínají současní badatelé.

Univ. prof. Dezani o něm praví: „Když Albert řeže oko krtka, aby studoval jeho složení, nebo když hledá odpověď na otázku, proč slepice snášejí mnoho vajec, kdežto divocí ptáci nikoli, nebo když se táže, proč někteří ptáci mají krk dlouhý a jiní krátký, když studuje vliv vnějších činitelů, na př. podnebí, vlhkosti, slunce, větrů, potravy na různění ras, podává důvody a výklady, které dobře předcházejí výklady Lamarcka nebo Darwina. A když jedná o účelnosti, musíme se tázati s úžasem, zda to mluví moderní přírodovědec ústy středověkého řeholníka či zda moderní biologové nám podávají občas jako novinky věci, staré 650 let".

Badatel Jessen nazval Alberta Velikého zakladatelem západoevropské přírodovědy, neboť pracoval samostatně methodami, dnes obvyklými, pěstoval experimentální přírodovědu. Byl to genius, jakých je málo v dějinách lidstva, neboť dovedl psáti právě tak o fysice jako o živočichopisu,

rostlinopisu, hvězdářství a meteorologii, rozuměl anatomii a embriologii stejně jako geologii a hospodářství; žádný obor vědní nebyl mu neznámý, ano, v mnoha oborech dovedl položiti sítě nových pravd na základě vlastních pozorování a osobní zkušenosti. Vždyť vyslovil ideu průplavu Suezského — naznačil tedy to, co teprve nová doba pochopila!

Jediný tento veleduch by stačil, aby se dokázalo, že středověk nebyl dobou, brzdící pokrok, že to nebyl věk myšlenkové ustrnulosti. Velice mylné je stanovisko L. Horáka, který ve IV. díle své učebnice dějepisu pro měšť. školy na str. 176 píše, jakoby středověk neuznával badání, pokusů a pozorování; prý středověk byl naplněn vírou, že „moudrost všecka byla již objevena a je obsažena v knihách."

Protestantský myslitel Schubring nazval středověk „dobou veliké učenosti a nezapomenutelné vznešenosti." Badateli — řeholníci pracovali velmi důkladně a svědomitě na díle pokroku. Myslitel Norrenberg, ač protestant, přiznává, že „faustovský pud po pravdě a rozluštění světových záhad byl obyvatelům klášterních cel oné doby právě tak vštípen jako učencům dnešních dnů". Zeměpisec Oskar Peschel vážil si svědomité vědecké práce scholastiků a žasl nad tím, jakých poznatků nabyli o přírodě přemýšlením a pokusy; bez těch poznatků by nebyla možna nynější věda. Ristoro z Areza na př. učil, že nitro zemské je žhavé a zemětřesení u Volterry popsal tak poutavě, že i dnešní učenec se musí tomu diviti. Ještě více připravil cestu moderním výzkumům Vincenc z Beauvais, o němž praví Peschel: „Když zde jednoho z velmi tupených scholastiků slyšíme, jak se vyjadřuje o zjevech erose, tak přesně jako nějaký slavný britský geolog naší doby, žasneme. Dnešní nezaujatí učenci vykládají, jak středověcí badatelé všímali si přírodních zjevů a naznačili ideje toho, co naše doba teprve uskutečnila.

Z lůna Církve vyšli první a nejslavnější experimentátoři.

Řeholníci prováděli v přírodě i v klášterních celách experimenty podobné oněm, jaké se provádějí za našich dob v různých laboratořích. Samostatným přemýšlením dospěli ku poznatkům, jimiž ukázali cestu k moderním technickým vymoženostem. Chlubíme se na př. létadly. A kdo se první obíral ideou létadla? Byl to středověký mnich anglický Roger Bacon, vynálezce střelného prachu, geniální filolog, který studoval vznik a vývoj různých jazyků a veliký zastánce empirické methody, který učinil dalekosáhlé objevy v přírodovědě; stal se zakladatelem theoretické optiky, formuloval zákony reflexe a lomu poprsků, vysvětlil jevy duhy, zrcadel a atmosferického ohybu světla, pojednal o vzniku větrů, obíral se výzkumy v oboru magnetismu, chemie, atronomie a chronologie, naznačil ideu automobilu, mikroskopu, dalekohledu. Byl to vpravdě universální genius — a při vší své obrovské vědecké výzbroji dokazoval, že „theologie je královnou všech věd, bible pramenem moudrosti, Církev povolanou učitelkou lidstva, papežství pak nejdokonalejším ochráncem svobody“ (Herders Konversations-Lexikon I. 938). Bacon byl chráněncem papeže Klementa IV., kterému navrhoval opravu kalendáře poukazuje na to, že Juliánský rok je o 1/130 dne delší, než má

býti. Před třemi sty léty proslavil se výzkumy v oboru letectví jesuita P. František Lana — Torzi, který dokazoval možnost vzletu člověka do povětří pomocí létadla a možnost jeho směrového řízení; navazoval tak na práci Rogera Bacona.

Katoličtí myslitelé ve středověku položili základy k novověké vzdělanosti.

Co dalo podnět k moderní kultuře? Je to vynález knihtisku, zámořské objevy a vybudování heliocentrické soustavy. Všechny tyto pokroky jsou ovocem kulturního úsilí Církve katolické. Knihtiskařství bylo jedním z plodů epopeje křižácké. Prvními tiskaři byli katolíci a první knihy tištěné byly katolické — na čelném místě bible. V klášteřích se právě nejhorlivěji pěstovalo umění knihtiskařské. Podnět k zámořským cestám dala církev. Objevitelé nového světa byli povzbuzeni k neočekávaným úspěchům spisem Marca Pola, který již ve 13. století konal badání o mořích Indie a březích Číny; na jeho cestě byli s ním řeholníci, posilnění požehnáním papežským. Cesta tato byla popudem Mandevillovi, Vasco de Gamovi, ano i Kolumbovi. Kromě Marca Pola i jiní katoličtí badatelé vykonali přípravy k činům, jimiž se proslavili v 15. století objevitelé nových zámořských krajin. Katoličtí misionáři jsou nazýváni Kolumby a Cooky středověku,

protože pronikli do Persie, Tatarska, Indie a Číny. První mapy sestrojovali řeholníci. (Proslavili se v tom ohledu na př. benediktin Hyggeden a bratr Maurus, nazývaný „cosmografus incomparabilis.“)

Čím byli inspirováni objevitelé nových zemí na svých plavbách? Jedině svatou vírou, láskou ke kříži. Kříž vztyčen Kolumbem na San Salvadoru, s křížem obeplut mys Dobré naděje a otevřena cesta do Indie, s křížem proplulo se úžinou Magelljenchovou, svět byl obemknut paprsky kříže. Všechny novověké myšlenky a vynálezy, dle výroku univ. profesora Dra Vorovky „měly svoje kořeny v celém růstu vzdělanosti, začínajícím v době válek křižáckých a velmi zrychleném renaissancí“, vyrostly tedy z kořenů, zasazených Církví. (Dvě studie o Masarykově filosofii str. 11. a 18.) Všechna novověká kultura je „synthesou antiky a křesťanství, provedenou pod záštitou Církve“, jak doznává Paul Valéry. Vždyť ani „moderní filosofie nebyla by možna, kdyby katolickou scholastikou nebyl evropský mozek dostal onen dialektický cvik, jenž umožnil abstraktní myšlení“.

Nová Evropa, toť „kulturní souhlas o určitých hodnotách, toť scholastika, recepce římského práva, renaissance, baroko — a to vše má podkladem katolické křesťanství“. I německý fysiolog Mach doznal, že „katolická dogmatika se scholastickou filosofií vycepo-

vala ducha pro moderní vědecké bádání. (Picková — Soudková, Hovory s Ot. Březinou 122). A jaký význam pro moderní vědu má soustava heliocentrická — sluncestředná, která vyrostla z půdy Církve.

Pisatelé školských učebnic pro měšťanské školy zkreslují Církev jako nepřítelkyni této soustavy, (tak zvané soustavy Kopernikovy.) Církev prý za kacíře vyhlašovala Kopernikovy přívržence, inkvisice odsoudila a r. 1600 upálila Giordana Bruna, protože sluncestředné soustavy hájil, donutila prý Galileo Galileie, aby se jí zřekl a až do smrti jej věznila, ano, až za hrob jej pronásledovala! (Viz učebnice Mlčochovu II. díl 114, Jiráka-Reitlera II., IV. 100, Lad. Horáka II. díl 83. a IV. díl 176, Hořčičky-Ledra III. díl 30.) Autoři učebnic přejali bludy z pramenů, historickou vědou odvržených, jako na př. ze spisů odpadlého kněze Juana Lorenta. Skutečná fakta jsou jiná.

Giordano Bruno nebyl stihán pro nauku Kopernikovu, ale pro věroučné bludy.

Byl to odpadlý dominikán, který po 14ti letém životě v klášteře, kde se dostal dvakrát do konfliktu pro hrozné kacířství, prchl r. 1576 ze své vlasti — z Neapole a vedl potulný život.

Prošel mnohá města ve Francii, Anglii i Německu, hledal přízeň u protestantských myslitelů a s nimi závodil v posměšném psaní o Církvi katolické, kterou nazval „Bestia triumfans", až posléze i s nimi se rozkmotřil a prohlásiv, že „katolická Církev s jedním papežem je přece jen lepší než protestantské církve s mnoha papežíky, ty církve, jež jsou církvemi nikoli reformovanými, ale deformovanými", vrátil se do Italie.

V Benátkách byl svým hostitelem předán inkvisici, která s ním vedla proces po 7 let; učení hodnostáři zkoumali jeho spisy a našedše v nich bludy, odsoudili je.

Bruno hlásal materialistický monismus, je předchůdcem Spinozy svou pantheistickou theorií o věčnosti oživené hmoty, která je „totožná s aktivní imanentní formou, t. j. světovou duší čili Bohem". Bruno popřel nauku o Nejsv. Trojici, o Tvůrci všehomíra, musil tedy býti církevním soudem odsouzen! Soudci s ním jednali laskavě a dali mu lhůtu 40 dní, aby odvolal, když však zatvrzele trval na svých bludech a autoritě církevní se posmíval, byl předán jako kacíř světské mocí a ta jej odsoudila v r. 1600 k trestu smrti (upálením). (Český slovník bohovědný II. str. 524; Wetzer und Welte, Kirchenlexikon (Hergenröther — Dr. Kaulen).

Galileo Galilei nebyl nucen, aby odvolal nauku Koperníkovu, nýbrž aby odvolal tvrzení, že tato nauka vyplývá z bible.

Dokud Galilei nezneužil Písma svatého ve prospěch svého vědeckého systemu, dokud totiž neprohlašoval, že v bibli jsou doklady pro nauku Koperníkovu, dotud nebyl stihán. Vždyť jeho spis uveřejnila r. 1613 „Academia de Lincei" v Římě! Po otištění spisu se rozvinul spor s Ptolemaiovci a tu Galilei, aby dodal své nauce větší váhy, dovolával se Písma

svatého a tvrdil, že v něm jsou doklady pro soustavu Koperníkovu. Pro toto zneužití bible byl volán do Říma k odpovědnosti a žádáno na něm, aby neopíral svoje přírodovědecké vývody o bibli a nehlásal jich assertoricky, (jako věc dokázanou) dokud jsou považovány pouze za domněnku. Galilei však přece r. 1632 uveřejnil svůj „Dialog" o obou systémech a opět vyvozoval nauku Koperníkovu z Písma svatého. Byl proto povolán k inkvisičnímu soudu a zde musil odvolati nikoli nauku Koperníkovu, (o tom, že země se točí okolo slunce), nýbrž věty o tom, že Písmo svaté učí o otáčení země okolo slunce. V Římě se zacházelo s učencem vlídně a není pravdou, že byl vězněn.

Po dobu vyšetřování měl obydlí nejdříve v paláci vyslance toskánského, vile Medicis, potom v bytě fiskala svatého Officia, načež se vrátil zpět do vily Medicis; všude se mohl svobodně pohybovati a projížděti. Inkvisičním soudem byl sice formálně odsouzen do vězení, ale papež proměnil vězení v pobyt v zahradách Trinita de Monti a po 19 dnech dal Galileovi volnost, aby odejel do Sieny na návštěvu ku příteli, odtud pak do Florencie. Ve Florencii žil Galilei až do své smrti ve své vile a zabýval se vědeckými pracemi; papež mu dával doživotní rentu a Galilei jej chválil ve všech svých dopisech, že s ním vždy jednal jako „s mužem, vší pozornosti i úcty zasluhujícím". (Kirchenlexikon, Dr. Josef Aschbach II. Band, S. 857, 864—665; Kirchenlexikon Wetzer — Welte IV. S. 274—276; Hlavinka „Lži a bludy v dějinách".)

Moderní historikové naprosto nevytýkají Církvi, že by byla Galileovi ublížila. Již před

50 lety byl uveřejněn Kodex o procesu Galileově a byl odevzdán odborníkům k vědeckému prozkoumání; akta procesu podrobně prostudovali universitní profesoři Tavaro z Paduy Ca Cioni z Florencie, uveřejnili pak vzácná díla, jež vyvracejí smyšlenky zednářských pseudohistoriků 18. a 19 století, odporující skutečnosti. Bohužel, v učebnicích našich škol podávají se namnoze smyšlenky — místo věrohodných fakt! Autoři dějepisů pro měšťanské školy zapomněli na jednu závažnou okolnost a to:

Bible není jinou knihou než náboženskou, proto se nemůže dostati do kofliktu s vědou..

Je velmi pošetilé tvrditi, tak jak tvrdí autoři učebnic, že „Církev na základě Písma svatého zastávala názor zeměstředný a teprve r. 1822 přiznala svůj omyl", že „zavrhla učení Koperníkovo (sluncestředné) jako bludařství až do 19. století, ježto prý odporuje Písmu; ale prý toto učení, tato „vědecká pravda zvítězila i nad autoritou bible" (Jirák—Reitler, IV. díl str. 99 a 100; Hořčička-Ledr III. 30.) Páni autoři si zmýlili katolické pojetí bible s pojetím protestanttantským! Protestanti (Luther, Melanchton), to byli, kteří se stavěli na odpor soustavě Koperníkově, dovolávajice se při tom — ovšem neprávem — bible, Církev však zavrhovala takové zneužívání bible a zastávala názor, že k výkladům o uspořádání vesmíru nemá se užívati citátu z Písma svatého!

Nepochopení Mojžíšovy Genese vede k omylům; mnozí totiž poukazují na to, že v této knize mluveno je o vesmíru tak, jak se

jeví smyslům, že země je tu představována jako těleso pevné, nehybné, že tedy soustava Koperníkova odporuje Genesi, odporuje Písmu svatému. Avšak Biblická komise (Enchiridion Biblicum n. 338) odpovídá jasně, že úmyslem Mojžíšovým nebylo podati vnitřní složení viditelných věcí ani učiti o úplném pořadu stvoření podle vědeckého zvyku, ale spíše poučiti lid způsobem přístupným, jak se všeobecně v oněch dobách mluvilo, přiměřeně smýšlení a chápání lidu. (Sborník kontroversní, vydaný P. Em. Soukupem O. P., díl III). Mojžíš v Genesi nepodává dogma o přírodovědeckých zákonech vesmíru — nikoli ,chtěl svým líčením objasniti pouze fakt, že viditelný svět se všemi bytostmi pochází od Boha, který jej stvořil dle určitého plánu, který mu dal určitý řád a který jej řídí. Jaký je řád ve světě, to je vyhraženo vědeckému badání. Vědecké badání se změní, ale pravda Písma svatého o tom, že svět povstal od Boha, zůstane pravdou na věky a pravda tato nemůže nikdy odporovati vědě.

Věda Koperníkova, Galileova, Newtonova neodporovala Písmu svatému, nelze tedy říkati, že „tato věda zvítězila nad autoritou bible", nelze také prohlašovati, že „Církev v 19. století přiznala svůj dřívější omyl". Církev se žádného omylu nedopustila a nemusila ho nikdy přiznávati. R. 1822 zmizelo z indexu dílo o Koperníkově soustavě, které kdysi bylo dáno na index jen proto, aby se nezneužívalo bible při sporech přírodovědeckých, ale Církev nic nemusila opravovat, nic odvolávat.

Není pravdou, že Církev zavrhla objevy Koperníkovy, Galileovy a Newtonovy, jak tvrdí mnohé školské učebnice.

Vždyť nikde v dějinách Církve neexistuje věroučné rozhodnutí papeže nebo nějakého koncilu, jím řízeného a schváleného, o tom, že nauka Koperníkova se zavrhuje! Jestliže s touto naukou nesouhlasili někteří církevní hodnostáři, nelze říci, že ji zavrhla celá Církev!

V době procesu Galileova měli členové kongregace, jednající s Galileem, určité námitky proti Koperníkovu systému. Podobné námitky měli i někteří z nejslavnějších myslitelů té doby, na př. učitel Keplerův Tycho de Brahe, přírodovědec Baco z Verulamu a filosof Cartesius. V 17. století nebyla ještě nauka Koperníkova všeobecně uznána za platnou, ale vedly se o ní disputace jako o pouhé domněnce. Členové kongregace zaujali k ní totéž stanovisko jako k hypothese, nikoli jako ku pravdě vědecky zjištěné a dokázané. Byla však celá řada katolických badatelů, kteří hájili soustavy sluncestředné. Vždyť Roger Bacon již ve 13. století a biskup řezenský Regiomontanus r. 1476, o sto let dříve než Koperník projevili domněnku o pohybu země okolo slunce! Kardinál Mikuláš Kusanský psal, že „země nemůže státi pevně, nýbrž že se pohybuje jako jiné hvězdy, otáčejíc se jednou za den."

Církvi právě vzdávají objektivní učenci chválu za to, že umožnila a rozšířila objevy Koperníkovy!

Na př. Kepler — protestant, velebil ji 28. IV. 1605 ve svém listě Janu Jiřímu Herwar-

tovi z Hohenburku za to, že „nezavrhla astrologii a o systemu Koperníkově dovolila volnou diskussi".

V Mnichově chová se ve dvorní a státní hnihovně kodex se zprávou, jak tajemník Alb. W. vysvětloval r. 1533 papeži a některým kardinálům i jejich hostům nauku Koperníkovu a byl za to odměněn od papeže oním kodexem. Tedy 10 let před vydáním Koperníkova díla „De revolutionibus" dal papež najevo uspokojení ze soustavy sluncestředné zvláštním darem! Koperník, Frauenburský kanovník, vydal své dílo na důtklivý podnět kardinála Mikuláše Schönberga a nejvíce jej podporoval Tiedeman Giese, biskup v Kulmu. Biskup Martin Kromer věnoval r. 1581 v biskupském kostele ve Frauenburku pamětní desku Koperníkovi, „velikému astronomu a obnoviteli astronomické vědy". Nejpozoruhodnější je, že Koperník věnoval svoje dílo o soustavě heliocentrické papeži Pavlu III., který věnování přijal. Dvanáct papežů vystřídalo se po Pavlu III. a žádný nezakročil proti nové nauce.

R. 1619 psal jesuita Kochanský, že každému katolíku je dovoleno pátrati po nevývratných důkazech otáčení země a katolíci skutečně vědecky pracovali v duchu Koprníkově, zatím co protestanti vedli boj proti novým objevům!

Luther nazval Koperníka „Frauenburským bláznem", Melanchton vyhlašoval, že soustava Koperníkova je proti bibli a že je hanbou a pohoršením se jí přidržovat. Protestant Rheticus, přítel a žák Koperníkův, byl nucen ve Wittenberku na nátlak Melanchtonův upustiti od svých přednášek. Dánský astronom Versted ještě r. 1837 musil obhajovati soustavu Koperníkovu proti protestantským theologům! (Dr. Vrchovecký, Církev a nová doba, str. 152 a 153.)

Nejlepšími pokračovateli Koperníka, Galilea a Newtona byli jesuiti.

Badatel Braunmühl oceňuje astronomické výzkumy jesuity Scheinera, který první určil skutečně rotační čas slunce a polohu jeho rovníku jakož i upozornil na skvrnitá pásma. Po Keplerovi dobyl si největších zásluh o tehdejší optiku a zejména o dalekohledy, jak přiznává učenec Poggendorf. Scheinerovým nástupcem na hvězdárně v Ingolstadtě byl jesuita P. Cysat, který pozoroval vlasatici z r. 1618 a mlhovinu v Orionu kromě Keplera a Snellia; jeho spis o kometě, již tak dokonale probadal, počítá se k nejdůležitějším astronomickým spisům o vlasaticích z doby starší. P. Cysat patří k několika málo hvězdářům, kteří při zatmění měsíce r. 1620 pozorovali úplné zmizení měsíce neb kteří sledovali skutečně r. 1631 Keplerem oznámený přechod Merkurův; Kepler také věhlasného jesuitu v Ingolstadtě navštívil. Nejvýtečnějším chronologem všech dob a nejlepším počtářem ve starší astronomie byl dle doznání Lalandova jesuita P. Petavius. Po něm vynikl v chronologii jesuita Pilgram, působivší v letech 1730—1793. Jesuita Nikolaus Zucchius zván je vynálezcem zrcadlového dalekohledu. Jesuité Riccioli a Grimaldi byli nejlepšími pokračovateli Galileovými; v letech 1640—1650 konali pokusy s padáním těles a zkoumali odpor prostředí, v němž padání se děje, obohatili

též optiku mnohými novými objevy. R. 1670 konal přes tisíc pokusů s padáním těles jesuita P. Deschales a potvrdil jimi správnost gravitačních zákonů Galileových; dále odkryl inflexní barvy v odraženém světle a vysvětlil příčiny zemětřesení, poukázav na velikou rozpínavost par pod povrchem zemským.

Vynikajícím pokračovatelem Newtonovým byl P. Boscovich, ředitel optického ústavu francouzského námořnictva, který nejdůsledněji spojil výzkumy Newtonovy se starou atomistikou a vytvořil soustavu, velice podobnou soustavě naší. Učenec Hellwald prohlásil, že jesuité vynikli vzácnými pracemi v exaktních vědách a hvězdářství. Slavný francouzský hvězdář S. Lalande r. 1800 ve své „Astronomii" uveřejnil článek o jesuitech — astronomech a tu uvedl za léta 1750—1773 veliký počet — 42 jesuity astronomy a 87 astronomických spisů, jimi vydaných. Velebí práci jesuitů - astronomů nejen v Evropě, ale i v Číně. Věhlasný hvězdář Laplace vydal r. 1809 rukopis jesuity Gaubila o slunovratech. Badatel Mädler obdivuje jesuitu Hallersteina, (působivšího v letech 1717—1774) „kterému jsme povinnováni zvlášť dobrými pozorováními zatmění družic Jupiterových a od něhož máme methodu pro stanovení vzdálenosti měsíce". Pozorování přechodu Venuše r. 1762 účastnilo se 12 jesuitů. Celá řada učenců s astronomem Lalandem doznává, že velký počet hvězdáren v Evropě i v Asii

zřízen byl jesuity (na př. hvězdárny ve Vídni, v Trnavě, v Mannheimu, ve Štyrském Hradci, v Miláně, ve Florencii, v Praze). V Praze dal vystavěti hvězdárnu jesuita P. Stepling vlastním nákladem a s podporou P. Retze; byl potom ředitelem této hvězdárny v letech 1751—1778 a vynikl vědeckou činností. (Duhr, Bajky o jesuitech str. 208, 210, 212, 217 — 234, 229—232) Nebýti katol. badatelů, nebýti jesuitů, nebyly by se uplatnily objevy Koperníkovy, Galileovy a Newtonovy takovou měrou.

Lad. Horák však píše o jesuitech nesprávně, že prý „potírali nové objevy jako kacířství, nebezpečná pro spásu duše." Posměšně se vyjadřuje o „jesuitské učenosti", která se prý „zabývala stanovením počtu duší, jež se vejdou do zrna hořčičného, velikosti očistce, pekla, nebe." (Viz IV. díl učebnice dějepisu str. 176 a 177.) Autor se dovolává francouzského nevěrce Voltaira. Nedivíme se tomu pranic, vzpomeneme-li, že Voltaire dal svým stoupencům pokyn: „Lžete, jen lžete jako ďáblové, ono se přece něco uchytí". Zdá se, že autorům učebnic je Voltaire autoritou a vůdcem! Podle tvrzení Horákova „vyšší školství pod dozorem jesuitů nesmělo se zabývati souvěkými objevy a naukami přírodními." Pravý opak je pravdou:

Školství pod dozorem jesuitů zabývalo se novými objevy a přírodními vědami.

Učenec Julius Faucher přiznává, že „jesuité snažili se od počátku vážně zmocniti se panství nade všemi vědami ,že vynikli v době, kdy bouře třicetileté války hrozily světlo věd

zhasnouti". Jak pracovali jesuité vědecky na vysokých školách, toho dokladem jsou četná musea s fysikálními i přírodními sbírkami, jimi zřízená, toho důkazem jsou hvězdárny, jimi zbudované a zásluhou jich zkvétající.

Tak na př. v Eichstädtu zřídil fysikální a přírodopisný kabinet (kromě musea římských a staroněmeckých starožitností) jesuita Ignác Pickl. Na universitě heidelberské zřídil fysikální kabinet jesuita P. Kristián Mayer, naroz. v Meziříčí na Moravě, jenž přednášel r. 1745 experimentální fysiku a kromě toho vynikl v astronomii. (Proslavil se objevením družic stálic a sestavením plánu manheimské hvězdárny.) Na universitě ve Würzburku byl prvním experimentátorem, který prováděl pokusy na živých zvířatech, jesuita Kašpar Schott, který zemřel r. 1666 jako profesor mathematiky a fysiky. Z vědeckých spisů, jež učenec ten sepsal a které moderní badatelé velmi oceňují, je patrno, že konal pokusy s potápěčským zvonem, s výměnou a dospěl k novým zoologickým i medicinským poznatkům, před tím neznámým. Ve Štýrském Hradci založil přírodopisné museum univ. profesor Mikuláš Poda T. J., ředitel hvězdárny a výtečný odborník v matematice, mechanice a mineralogii, který se zasloužil též o rozvoj Štýrské hospodářské společnosti, od r. 1764 fungující. Jeho spolupracovníkem a nástupcem byl jesuita Biwald, obhájce soustavy Linnéovy a autor nejlepší učebnice fysiky té doby, dočkavší se trojího vydání. Na vídeňské universitě byli v II. polovici 18. století mezi jesuity slavní mathematikové, fysikové a hvězdáři, jejichž sláva pronikla daleko za hranice; s velkým obdivem píší kulturní historikové zejména o Jos. Franzovi, profesoru experimentální fysiky, astronomie a mathematiky, který řídil po 20 let úspěšně vídeňskou hvězdárnu a obohatil přírodovědecké a fysikální museum drahocennými přístroji, Jesuité zřídili ve Vídni chemickou laboratoř, dále museum mechanických nástrojů r. 1753 položili

tu základy k orientální akademii, první toho druhu ve střední Evropě a pořídili vzácnou sbírku mincí. Spisovatel Carus vidí v založení musea jesuitského ve Vídni, sahajícího až do r. 1622, první příklad zakládání sbírek k vyučovacím účelům. Z jesuitských univ. profesorů ve Vídni vynikli dále Josef Walcher, autor mnoha děl o mechanice a hydraulice a Fr. Triesnecker, který užil v letech 1794—1795 Dollondova objektivkrometru, aby podnikl četná měření vzdáleností všech čtyř satelitů Jupiterových. R. 1756 vyšel ve Vídni „Soustavný soupis motýlů na Vídeňsku", jehož vydavateli byli — jesuité. K nejslavnějším středoevropským mineralogům 18. století náleží jesuita František Guessmann, který při popisu minerálií užil zákonů fysikálních a tím je částečně předchůdcem methody přírodovědecké.

Z řad jesuitů vyšli učenci světového jména, jako Athanasius Kircher, jehož geniálnost hlásá Museum Kircherianum v Římě, který je považován za předchůdce Leibnizova svými výklady o výbuších vulkánů jakožto svědectví vnitřního žáru našich oběžnic, kterého sám Leibniz velebil „jako muže nesmrtelnosti hodného, jehož sláva nikdy nezajde"; Kirchler je jeden z prvních, kdo rozvinuli theorii o bacilech jakožto příčině mnohých chorob, on také první upozornil v optice na barvy tak zvané fysiologické, proslavil se výzkumy v oboru magnetismu, popsal velmi mistrně i mapami znázornil mořské proudy, užil první k měření teploty rtuti a upozornil na měření rychlosti zvuku v pevných tělesech. Badatelem světového jména je dále astronom P. Secchi T. J., jeden z největších mužů 19. století ,jehož

výzkumy o slunci došly všude v odborných kruzích zaslouženého uznání. Pravdu dí Petzholdt, jeden z nejvěhlasnějších bibliografů 19. století, že „jesuitům přísluší rozhodně chvála nejzdatnějších a nejučenějších zvelebovatelů věd".

A což jesuité na universitách českých! Kolik ti pro vědu vykonali! „Jména jejich budou", jak napsal Pelcl, v „dějinách učenosti v zemích českých vždy jmény slavnými a spisy jejich budou moci i u pozdních potomků vydávati svědectví jejich učenosti. Neníť téměř vědy, jíž by se byli jesuité neobírali". Jen z oboru fysiky vydali čeští jesuité 79 spisů, z oboru mathematiky74 děl. V druhé polovici 18. století zahájili v Praze novou epochu v pěstování věd exaktních univ. profesoři Josef Stepling, budovatel nynější hvězdárny v Klementinu, Jan Tesánek a Stanislav Vydra. Všem třem byly z veřejných prostředků postaveny pomníky — což je důkazem o uznání jejich vědeckých a učitelských zásluh. Jesuité čeští věnovali se bedlivě studiu problémů fysikálních a astronomických; jesuita Fr. Zeno první poukázal na bohaté paleontologické poklady pražského okolí. (Duhr, Bajky o jesuitech 207, 216, 217, 221, 222, 228, 234—236, 238—243). Nejen jesuité, ale i členové jiných řádů, světští kněží a katoličtí laici pracovali ve všech oborech vědních. Církev má v každém století ve vědě prvenství.

Církev vždy razila cesty pokroku a vědeckému vývoji,

jak dokazují všichni nepředpojatí myslitelé. Není pravdou, že byla nepřítelkyní pokroku, že její názory „zatarasily cestu vědeckému vývoji", jak prohlášují autoři učebnic dějepisu Jirák — Reitler ve IV .díle na str. 83. Objektivní badatelé mluví tak jako profesor pařížské Sorbonny A. Mestre, který napsal: „Církev je nevyčerpatelným pokladem, neboť vytvořila naši vzdělanost, je matkou všech kulturních institucí". Spisovatel Heiner praví: „Každý opravdový učenec, který nikdy skutečnosti nepřekrucuje a žádné pravdy nezatajuje, uznává, že dle neklamné mluvy dějin byla církev katolická všude šiřitelkou pravé osvěty. Ať nám někdo jmenuje vůbec jeden obor lidského vědění, v němž by církev nebyla spolupracovala, v němž by nových objevů, nových poznatků vědeckého badání nebyla radostně pozdravila a nezřídka do svých bezprostředních služeb přijala!" (Dr. Vrchovecký 276.)

Církev nebránila vědě, ale bránili jí často ti, kdo proti Církvi bojovali!

O tom autoři učebnic nepíší, jak vláda (atheistická vláda) za revoluce francouzské odsoudila slavného chemika Lavoisera a když prosil, aby poprava byla odložena, neboť chce dokončiti svoje vědecké pokusy, bylo mu odseknuto: „Nepotřebujeme již žádných učenců." Protestantské vlády pronásledovaly mnohé filosofy,

jako Spinozu, Fichteho, Moleschota, Büchnera, Bruna Bauera, ano, zbavily je profesorských míst — o tom se však mlčí! Jen se stále vymýšlejí lži na potupu katolické Církve! Autoři školských učebnic dějepisu měli by si připamatovati výrok Palackého:

„Jen hrubý nedouk mohl by nevěděti, že veškeren pokrok vzdělanosti a osvěty závisel na církevních ústavech."

Palacký, ač protestant, přiznával, že církev je zdrojem vzdělanosti, že „cokoliv jevilo se dělníků na poli jak naučné literatury, tak i krasoumy, odchováno bylo na školách, duchovenstvem zřízených a vedených a že z lůna církve zrodila se i sama pražská universita, kterou přece jen převrácenci ze zpátečnictví by viniti mohli". Palacký káral hanobitele církve a v r. 1873 v časopise „Pokrok" vyslovil „jako poctivý a spravedlivý dějin uvažovatel, že katolická církev způsobila u nás nepoměrně víc dobrého než kdokoli jiný, zasahujíc do života lidského jedině vždy ku povznesení blaha, dora a krásna." Že by církev byla bránila vědeckému badání, nikdy a nikde Palacký nenapsal. Žádný objektivní historik, žádný učenec nedovolí si tvrditi to, co tvrdí učebnice měšťanských škol!

Praví vzdělanci prohlašují s Jentschem, že „teprve Církví byla ve středověku pravá věda umožněna", tvrdí s Burckhartem, že „naše doba žije ze záře, kterou Církev odevzdala vědě ve středověku", vyznávají jako Steffes, že

„katolicism považoval pěstění věd vždy za svou povinnost a že žádná církev neprojevila tolik pochopení pro vědu jako církev katolická“ (Dr. Vrchovecký 142, 146, 152, 154, 156 a 167.)

Soudoba kultura je výsledkem usilovné práce katolíků.

Vzpomeňme na zakladatele moderní fysiky: Galvaniho, Ampera, Voltu, Röntgena. Geniové tito, s jejichž jmény setkáváme se takořka denně ve slovech galvanismus, ampéry, volty, röntgenologie a pod., byli horlivými katolíky. Zakladatelem moderní chemie byl katolík Lavoiser, o theoretickou i praktickou optiku zasloužili se jesuité Cirimaldi a Babinet, tlakoměr vynalezl katolík Toricelli, suchý článek elektrický vynalezl Zamboni, hromosvod u nás prvně sestrojil farář Prokop Diviš, thermiku (nauku o teple) zdokonalil katolík Regnault, na úkaz osmozi upozornil kněz Nollet, objevy o povrchovém napětí učinil katolický učenec Plateau. Původcem moderní algebry byl katolický mathematik Vieton, zakladatelem geologie katolický biskup Stensen, vynálezcem moderní histologie Schasann, fysiologie Müller a Cl. Bernard, anatomie Vesabius, vynálezcem pathologie Morgagni, bakteriologie Pasteur, srovnávací fysiologie Malfighi, morfologie františkán Fortunato, botaniky Cesalpini, tytologie (nauky o buňce) kněz Carnoy. Základy k moderní přírodovědě položil

Fabre, pokusy regenerační první vykonal kněz Spallanzani, krevní oběh plicní první prozkoumal Colombo. O všech těchto mužích dočítáme se, že katolicky žili a katolicky zemřeli.

Zakladatelem nové světelné theorie je upřímný katolík Freusel. A kdo vynalezl zákony dičnosti? Byl to brněnský augustinián R. Mendel, podle něhož celý směr, výzkumy dědičnosti se obírající, sluje mendelismus. Prvenství v astronomii dobyli katoličtí kněží a řeholníci Picard, Piazzi, Criani, Scheiner, von Belle, De Vico, Bossovich, Stepling. Karel Tellier, vynálezce umělého ledu, byl upřímný katolík.

Nejgeniálnější badatelé a vynálezci 19. století hlásili se k Církvi.

Dr. Eugen Kadeřávek napsal spis „Padesát profesorů vysokých škol upřímných katolíků z 19. století", ve kterém se setkáváme se jmény slavných fysiků, lékařů filosofů, historiků, jako jsou na př. kromě učenců prve jmenovaných badatelé Cauchy, Fabre, Gilbert, Görres, Hermite, Ozanam, Pasteur, Recamier, Viccaire, Volta.

Jak zbožným, hluboce věřícím katolíkem byl Joachyme Barrande, který se proslavil výzkumy útvaru silurského v okolí Prahy a po němž celé oddělení Národního musea v Praze se nazývá „Barrandeum"! Slavný vynálezce

sera proti vzteklině, L. Pasteur, nestyděl se za úkony víry a když se druzí divili jeho zbožnosti, pravil:

„Při svých studiích dospěl jsem ve víře ke stupni bretoňského sedláka. Kdybych byl ještě více studoval, byl bych dospěl ve víře stupně bretoňské selky." (To znamená: Věřil bych ještě pevněji.)

Učenec-fysik Volta napsal, že čím více studoval knihy jak katolictví příznivé, tak i jemu nepřátelské, tím jasněji poznal pravdivost Církve, kterou si musí každý myslící duch zamilovati jako instituci spásy a též jako šiřitelku pravé osvěty.

Proslulý lékař a spisovatel Recamier, jeden z nejslavnějších a nejučenějších mužů Francie 19. století, pravil: „Modlím se denně růženec a vím, proč tak činím; jsem-li v obavách o některého nemocného a nevím-li si rady, obracím se k Onomu, jenž je Posvětitelem všeho. Zejména se utíkám pod ochranu Panny Marie, Pomocnice křesťanů a Uzdravení nemocných a poroučím sebe i své nemocné do její ochrany. Touto mocnou přímluvkyní dojdu cíle svého, kterého bych jinak jistě nedošel."

Slavný francouzský lékař René Laennec byl podle prohlášení lékařské Akademie „Největší lékař světa od dob Hipokratových". V patnáctém roce svého věku již prováděl těžké

a odvážné operace; ve svém dvaadvacátém roce byl povolán do Paříže a jeho jméno bylo všude vyslovováno zrovna s úctou posvátnou. Může se říci, že dnes každý lékař je nějak žákem tohoto mistra. A tento slavný vědec byl přesvědčený a svědomitý katolík. V jeho pozůstalosti nalezli vedle vědeckých poznámek také poznámky nejkrásnějších náboženských myšlenek, jež vytryskly z jeho věřící duše. Bylo také o něm známo, že se rád modlil růženec.

Dne 17. října 1902 skonal universitní profesor Kontardo Ferrini, učenec světového jména, který svou vědeckou výzbrojí udivoval své vrstevníky. Byl to právník — romanista prvního řádu, hovořil řecky, latinsky, francouzsky, španělsky, německy, anglicky, ovládal hebrejštinu, kopštinu, znal důkladně sanskrit. Požíval veliké slávy pro vědecká díla, která sepsal — a před Bohem byl pokorný jako světec. Denně chodil k sv. přijímání, zářil ctnostmi jako dokonalý křesťan. Nyní se jedná o jeho blahořečení. (Viz brož. „Moderní učenec světcem" Životem č. 92.)

Upřímnými katolíky byli žáci Pasteurovi: Roux, nálezce sera proti difterii, Calmette, strůjce očkování proti tuberkulose a v roce 1936 zemřelý Charles Nicolle, který učinil důležité výzkumy o přenosnosti skvrnivky a o nakažlivých nemocech.

Dojemno je čísti, jak tito velikáni umírali, jak u přítomnosti svých kolegů-lékařů dali si přivolati kněze, aby přijali svátosti a připravili se zbožně na cestu do věčnosti.

R. 1934 zemřelý světoznámý francouzský geolog, objevitel alpské genese Pierre Termier, zvaný „majákem na moři vědy", byl integrálním katolíkem ve smyslu Leona Bloya, jehož byl dlouholetým přítelem. Víte, že tento slavný učenec byl od roku 1901 františkánským terciářem?

V současné době celý kulturní svět obdivuje nedávno zesnulého badatele Marconiho, který je vynálezcem radiotelegrafie a sestrojil proslulou radiovou stanici ve Vatikáně. Genius ten žil a umíral jako zbožný katolík.

I mnozí čeští učenci byli zbožnými katolíky.

Světoznámý lékař, přednosta chirurgického oddělení na české polyklinice, Dr. Michl, před každou těžkou operací se poznamenal znamením kříže. Když v prvních divokostech po světové válce chtěli odstraniti také z jeho operační síně kříž, zabránil tomu slovy: „Pod tímto křížem jsme vykonali mnoho těžkých operací; nemocní hleděli na trpícího Spasitele, když naše nástroje řádily v jejich těle. Ten pohled jim byl nad uspávací prostředky." Sám se na cestu do věčnosti připravil vážným přijetím svatých svátostí. Před ním

již první profesor český na pražské lékařské fakultě, Dr. B. Eiselt, byl nejen věřícím mužem, nýbrž mužem, konajícím skutky víry. Když v jeho smrtelné nemoci mu jeho syn podával lék, pravil: „Nech toho a rozsviť hromničku." Takovou přítomnost víry, která je nejkrásnější duchapřítomností, si ovšem může do posledního dechu zachovati ten, kdo ve svém životě se cvičil v myšlenkách víry a v myšlenkách a skutcích důsledků víry.

Věhlasný specialista MUDr. Alberti, zakladatel proslulého Albertova, byl věřícím katolíkem, jenž prohlásil, že „raději skloní svoje koleno před papežem než před nějakým Rotschildem" a který dal postaviti ve svém rodišti krásný kříž. Vynikající český psychiatr Dr. Heveroch, který zemřel v r. 1926, byl též oddaným synem Církve a náboženské svoje smýšlení dokazoval charitativními skutky; oficielní časopis českých lékařů o něm konstatoval, že již od dětství lnul ke katolické víře, že hluboce věřil a stanovil si církevní pohřeb. Výborný náš fysiolog, univ, prof. Dr. Mareš, je také katolikem a ve svých četných řečech i spisech víry se zastává, dokazuje, že samotná věda nestačí. Je celá řada českých myslitelů — katolíků, je mnoho velikánů u nás, tak jako v cizině, kteří tvořili svoje díla pod vlivem Církve, kteří pracovali a rostli ve stínu kříže Kristova, jejž třímá pevnou rukou náměstek božského Mistra.

Mezi největšími učenci naší doby jsou katoličtí kněží.

Známý náš badatel v Krasu moravském Dr. Absolon doznal (ve „Dnu" čís. 219, r. 1928), že k nejslavnějším přírodovědcům v Evropě náležejí tři kněží a to: Profesor mnichovské university Dr. Ferd. Birkner, praehistorik Dr. Hugo Obermaier ze Španělska a Henry Breuil, profesor na ústavě pro palaeontologii v Paříži.

Právě tito mužové vynesli v Evropě na světlo nejvíce předhistorických zajímavostí. Mezi rytíři čestné legie francouzské je jméno Msgra Eugena Tisseranta, konservátora orientálních rukopisů ve vatikánské knihovně. Často čteme, jak bývají odhalovány pomníky slavným učencům — kněžím. Tak na př. ve francouzském městečku Pontigny byl zbudován pomník faráři Tauleignovi, který se vyznamenal působením ve vědě i v duchovní správě, který se proslavil mnoha objevy a vynálezy v oborech optiky, fotografie, nauky o elektřině, elektrochemie a především theoretické radiologie.

Nejzajímavější jest jeho vědecká péče o raněné vojíny. Viděl, kolik bolestí jim bylo způsobeno vyhledáváním střepin v ranách, i snažil se nahraditi tyto procedury novými bezbolestnými postupy. A na to obětoval svůj život. Polykal totiž sám olovo a na sobě vyzkoumal a zdokonaloval roentgenování. Zavinil si si tím svůj neduh, který ho pomalu usmrcoval. Nej-

prve si musil dáti uříznouti ruku, druhá též byla spálena, vypadaly mu zuby, na jedno oko oslepl, ale snášel vše s radostí věda, že zachránil tisícům vojínů život. Za to ho dnes oslavuje celá kulturní Francie, ta Francie, v níž se kdysi tak vášnivě štvalo proti kněžím, proti Církvi.

V červenci 1927 Společnost pro literaturu, umění a vědu v Aveyronu odhalila v Roueque pomník velikému botaniku, r. 1924 zesnulému, kanovníku Costeovi, který byl členem Botanické společnosti francouzské, Akademie a četných vědeckých institucí, od nichž se mu dostalo několikerých vyznamenání.

Ve Francii a v Belgii se dostalo v posledních letech nejvíce řádů, medailí a různých uznání od vědeckých společností i čestných doktorátů — právě kněžím a učencům katolickým.

V jiných státech se setkáváme s podobnými zjevy. V Italii patří k nejslavnějším filosofům rektor milánské university P. Gemelli O. S. T., někdejší věhlasný chirurg, který konvertoval ke katolictví a šel na kněžství po dlouhých letech bloudění a vnitřních bojů. Nejlepším italským egyptologem je kněz — profesor Gabriel Maria d' Aleppo. Veliké zásluhy získal si o rozkvět filosofie Msgre Salvator Talamo, sekretář Římské Akademie sv. Tomáše. Náš sv. Otec Pius XI. je také veliký učenec; jako alpinista a historik vynikl již dříve a těšil se veliké vážnosti ve vědeckých kruzích i mezi

nekatolíky. Geniálním badatelem je jesuita P. Gianfranceschi, dvojnásobný doktor a rektor university Gregoriánské, známý ve vědeckých kruzích svými pracemi v oboru mathematiky a fysiky. University ve státech protestantských, jako na př. v Německu, v Anglii, v Holandsku, mají ve svých sborech profesorských kněze — autority světového jména, zejména jesuity a dominikány. Největší observatoř světa vedou — jesuité, z jejichž řad vyšli nejslavnější astronomové 20. věku. Observatoř Zi-ka-wei u Šanghaje, v níž se určují zeměpisné délky, vede Dr. R. P. Lejay T. J., rovněž observatoře provincie Kiangsonské vedou jesuité.

Četné bibliografie, uváděj'cí vědecká díla řeholníků, přiznávají o nich, že stojí v čele kulturního pokroku, ale autoři učebnic dějepisu Hořčička-Ledr mluví v II. díle na str. 41. a 42. o úpadku klášterů, do kterých prý „vstupovali lidé, hledající pohodlí a dobré zaopatření", prohlašují směle nepravdu, že „kněžské řehole, kromě řádu milosrdných bratří, nemají významu." Jak dlouho ještě budou strašiti na školách učebnice s takovýmito nevědeckými výroky?

Imprimi potest. Pragae, die 10. Decembris 1937. P. J. Haderka, C. Ss. R., Sup. Prov. Nihil obstat. P. Franc. Vošahlík C. Ss. R., censor ex. officio. Imprimatur Nr. 20.329. Olomucii, die 11. Decembris 1937. Dr. Joannes Martinů, Vicarius generalis.

„ŽIVOTEM". 24 sešitů jeden ročník. Předplácí se na celý ročník i s poštovným 13 Kč. Číslo poštovního účtu šekového v Praze č. 39.556. — Vydavatel Exerciční dům, Hlučín ve Slezsku. Řídí R. Schikora, C. Ss. R. v Mor. Ostravě. Odpovědný red. Jan Miekisch v Hlučíně. - Tiskla Typia, M. Ostrava, Těšínská 21.